SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII KADENCJA

Warszawa, dnia 28 marca 2008 r. **Druk nr 101**

PREZES
Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko
Narodowi Polskiemu
dr hab. Janusz Kurtyka

Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Szanowny Panie Marszałku,

stosownie do art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424 z późn. zm.) w załączeniu uprzejmie przekazuję *Informację o działalności Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w okresie 1 stycznia 2007 r. - 31 grudnia 2007 r.*

Informacja ta, zgodnie z ustawowym wymogiem, została przyjęta przez Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej uchwałą z dnia 11 marca 2008 r., którą przesyłam w załączeniu.

Z poważaniem

(-) Janusz Kurtyka

INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ – KOMISJI ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU

w okresie 1 stycznia 2007 r. – 31 grudnia 2007 r.

Warszawa 2008

Spis treści

Wykaz skrótów ... 5
Wstęp ... 9

Część I

INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ – KOMISJI ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU

1. Informacja o działalności Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w okresie wrzesień 2007 – grudzień 2007 r. ... 13
2. Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu ... 15
   - *2.1. Wydział Nadzoru nad Śledztwami* ... 15
   - *2.2. Statystyka* ... 17
3. Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów ... 25
   - *3.1. Ewidencja* ... 26
     - *3.1.1. Wydział Ewidencji* ... 27
     - *3.1.2. Referaty/Sekcje Ewidencji* ... 28
     - *3.1.3. Ewidencja – dane statystyczne* ... 34
   - *3.2. Gromadzenie, opracowywanie i obsługa magazynów* ... 35
     - *3.2.1. Wydział Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów* ... 35
     - *3.2.2. Referaty/Sekcje Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów* ... 42
     - *3.2.3. Gromadzenie, opracowywanie i obsługa magazynów – dane statystyczne* ... 48
   - *3.3. Udostępnianie i informacja naukowa* ... 60
     - *3.3.1. Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej* ... 60
     - *3.3.2. Referaty/Sekcje Udostępniania i Informacji Naukowej* ... 67
   - *3.4. Obsługa bieżąca* ... 78
     - *3.4.1. Wydział Obsługi Bieżącej* ... 78
     - *3.4.2. Obsługa bieżąca – dane statystyczne* ... 79
   - *3.5. Badania archiwalne i edycja źródeł* ... 80
     - *3.5.1. Opracowywanie monograficznych wydawnictw źródłowych* ... 80
     - *3.5.2. Redakcja czasopisma „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej”* ... 81
     - *3.5.3. Prace nad przygotowaniem „Informatora o zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej”* ... 81
     - *3.5.4. Współpraca archiwalno-historyczna z archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy* ... 81
     - *3.5.5. Współpraca archiwalno-historyczna z archiwum Federalnej Służby Bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej* ... 82
     - *3.5.6. Współpraca edytorska z jednostkami terenowymi BUiAD* ... 82
     - *3.5.7. Udział w innych projektach badawczych i indywidualnie opracowane prace naukowe* ... 83
4. Biuro Edukacji Publicznej ... 84
   - *4.1. Wydział Badań Naukowych, Dokumentacji, Ekspertyz i Zbiorów Bibliotecznych* ... 84
     - *4.1.1. Wydział Badań Naukowych, Dokumentacji, Ekspertyz i Zbiorów Bibliotecznych* ... 84
   - *4.2. Wydział Wystaw i Edukacji Historycznej* ... 89
     - *4.2.1. Działania edykacyjne i popularyzatorskie* ... 90
     - *4.2.2. Działania wystawiennicze, współpraca z mediami* ... 94
   - *4.3. Wydział Wydawnictw* ... 96

5. Biuro Lustracyjne ... 98
5.1. Płaszczyzna organizacyjna ... 98
5.2. Zadania ustawowe ... 101
6. Administracja ... 113
6.1. Biuro Organizacyjne ... 113
6.2. Biuro Prawne ... 114
6.2.1. Wydział Obsługi Prawnej ... 114
6.2.2. Wydział Legislacyjny ... 115
6.2.3. Wydział Orzecznictwa ... 115
6.3. Wydział Informacji i Komunikacji Społecznej ... 116
6.4. Gospodarstwo Pomocnicze ... 119
7. Budżet ... 121
7.1. Wykonanie dochodów budżetowych ... 122
7.2. Wykonanie wydatków budżetowych ... 123
7.2.1. Wykonanie wydatków w poszczególnych działach według klasyfikacji budżetowej ... 125
7.2.2. Dotacje ... 125
7.2.3. Świadczenia na rzecz osób fizycznych ... 125
7.2.4. Wydatki bieżące ... 126
7.2.5. Wydatki majątkowe ... 129
7.3. Zatrudnienie ... 131

Część II

ANEKS DO INFORMACJI O DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ – KOMISJI ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU OD 1 STYCZNIA DO 31 GRUDNIA 2007 r.

Załącznik Nr 1: Śledztwa o szczególnym ciężarze gatunkowym prowadzone przez Oddziałowe Komisje Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu ... 5
1. Oddziałowa Komisja w Białymstoku ... 5
2. Oddziałowa Komisja w Gdańsku ... 11
3. Oddziałowa Komisja w Katowicach ... 17
4. Oddziałowa Komisja w Krakowie ... 22
5. Oddziałowa Komisja w Lublinie ... 33
6. Oddziałowa Komisja w Łodzi ... 38
7. Oddziałowa Komisja w Poznaniu ... 42
8. Oddziałowa Komisja w Rzeszowie ... 47
9. Oddziałowa Komisja w Szczecinie ... 59
10. Oddziałowa Komisja w Warszawie ... 66
11. Oddziałowa Komisja we Wrocławiu ... 79
Załącznik Nr 2: Publikacje IPN ... 87
Załącznik Nr 3: Publikacje pracowników IPN ... 94
Załącznik Nr 4: Konferencje, sesje naukowe i popularnonaukowe IPN ... 131
Załącznik Nr 5: Wystawy powstałe w 2007 r. ... 134
Załącznik Nr 6: Spotkania klubów im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” w roku 2007 ... 139

Część III

WYDAWNICTWA IPN W ROKU 2007

Wykaz skrótów

AAN – Archiwum Akt Nowych
ABW – Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych
AK – Armia Krajowa
AW – Agencja Wywiadu
AWL – Archiwum Wojsk Lądowych
BCh – Bataliony Chłopskie
BEP – Biuro Edukacji Publicznej
BL – Biuro Lustracyjne
BP – Biuro Polityczne
BStU – Die Bundesbeauftragte für die Unterlagen des Staatssicherheitsdienstes der Ehemaligen Deutschen Demokratischen Republik - Instytut Gaucka (Urząd Pełnomocnika Rządu do spraw Dokumentów Służb Bezpieczeństwa byłej Niemieckiej Republiki Demokratycznej)
BUiAD – Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów
CAW – Centralne Archiwum Wojskowe
CBA – Centralne Biuro Adresowe
cyt. – cytowany
DABW – Delegatura Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego
DUOP – Delegatura Urzędu Ochrony Państwa
Dz. U. – Dziennik Ustaw
FSB FR – Federalna Służba Bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej
GAP – Główne Archiwum Policji
GKBZH – Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich
GKBZpNP – Główna Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
GL – Gwardia Ludowa
GZI WP – Główny Zarząd Informacji Wojska Polskiego
IPN – Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
ISP – Instytut Studiów Politycznych PAN
j.a. – jednostka archiwalna
KBW – Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego
KC PZPR – Komitet Centralny Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej
KGB – Komitet Gosudarstwiennoj Biezopasnosti (Komitet Bezpieczeństwa Państwowego ZSRR)
KGP – Komenda Główna Policji
KL – Konzentrationslager (obóz koncentracyjny)
KMMO – Komenda Miejska Milicji Obywatelskiej
KMP – Komenda Miejska Policji
KPP – Komenda Powiatowa Policji
KŚZpNP – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
KW – Komitet Wojewódzki
KW MO – Komenda Wojewódzka Milicji Obywatelskiej
KWP – Komenda Wojewódzka Policji
KZ – Komitet Zakładowy
mb – metry bieżące
MHP – Muzeum Historii Polski
MO – Milicja Obywatelska
MON – Ministerstwo Obrony Narodowej
MSW – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
MSWiA – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
NDAP – Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych

NIK – Najwyższa Izba Kontroli
NKWD – Narodnyj Komissariat Wnutriennich Dieł (Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych ZSRR)
NRD – Niemiecka Republika Demokratyczna
NSZ – Narodowe Siły Zbrojne
OBEP – Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN
OBL – Oddziałowe Biuro Lustracyjne
OBUiAD – Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN
OKBZpNP – Okręgowa Komisja Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
OKŚZpNP – Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
ORMO – Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej
OUN – Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów
OZI – osobowe źródło informacji
PAN – Polska Akademia Nauk
PKWN – Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego
PPR – Polska Partia Robotnicza
PRL – Polska Rzeczpospolita Ludowa
PUBP – Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
RFN – Republika Federalna Niemiec
RGO – Rada Główna Opiekuńcza
RGOiOM – Referat Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów
RIP – Rzecznik Interesu Publicznego
ROPCiO – Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela
SB – Służba Bezpieczeństwa
SBU – Służba Bezpieczeństwa Ukrainy
SEiS – Sekcja Ewidencji i Sygnalizowania
SKW – Służba Kontrwywiadu Wojskowego
Smiersz – Smiert' szpionom – tajna służba policyjna, której zadaniem była inwigilacja
– Armii Czerwonej, a także kontrwywiad
SS – Die Schutzstaffeln der Nationalsozialistischen Deutschen Arbeiterpartei (Sztafety Ochronne NSDAP)
SUSW – Stołeczny Urząd Spraw Wewnętrznych
SW – Służba Więzienna
SWW – Służba Wywiadu Wojskowego
ŚZŻAK – Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej
UB (UBP) – Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
UMK – Uniwersytet Mikołaja Kopernika (w Toruniu)
UOP – Urząd Ochrony Państwa
UPA – Ukraińska Powstańcza Armia
TK – Trybunał Konstytucyjny
TW – tajny współpracownik
WBAiEŹ – Wydział Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł
WBBH – Wojskowe Biuro Badań Historycznych
WBNDEiZB – Wydział Badań Naukowych, Dokumentacji, Ekspertyz i Zbiorów Bibliotecznych
WGOiOM – Wydział Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów
WIiKS – Wydział Informacji i Komunikacji Społecznej
WiN – Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość"
WOP – Wojska Ochrony Pogranicza
WP – Wojsko Polskie
WSA – Wojewódzki Sąd Administracyjny
WSI – Wojskowe Służby Informacyjne
WSP – Wyższa Szkoła Policji
WSR – Wojskowy Sąd Rejonowy

WUBP – Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
WUiAD – Wydział Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN
WUiIN – Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej
WUSW – Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych
WWiEH – Wydział Wystaw i Edukacji Historycznej
ZHP – Związek Harcerstwa Polskiego
ZHR – Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej
ZK – Zakład Karny
ZOMO – Zmotoryzowane Odwody Milicji Obywatelskiej
ZSKO – Zintegrowany System Kartotek Operacyjnych
ZSRR – Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich
ŻIH – Żydowski Instytut Historyczny

WSTĘP

Dla Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu rok 2007 był okresem najgłębszych zmian organizacyjnych od chwili jego utworzenia. Przeprowadzona w lutym 2007 r., z inicjatywy Prezydenta RP, nowelizacja ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z 18 grudnia 1998 r., ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów z dnia 18 października 2006 r. nałożyła na Instytut nowe obowiązki związane z przeprowadzeniem procesu lustracji. Ich realizację znacząco skomplikowało orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 11 maja 2007 r., który zakwestionował szereg istotnych przepisów znowelizowanej trzy miesiące wcześniej ustawy z 18 października 2006 r. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego skłoniło Sejm RP do dokonania w czerwcu i wrześniu kolejnych zmian w przepisach regulujących działalność i zadania Instytutu Pamięci Narodowej oraz zasady udostępniania dokumentów znajdujących się w jego zasobie archiwalnym. Wszystko to, w połączeniu z niejasnością niektórych przepisów oraz ostrymi sporami politycznymi wokół kolejnych zmian prawa lustracyjnego, w istotny sposób rzutowało na klimat, w jakim IPN przyszło funkcjonować w okresie sprawozdawczym.

Najistotniejszą konsekwencją wspomnianych zmian prawnych oraz wynikającego z nich rozszerzenia zakresu działania Instytutu Pamięci Narodowej stało się powołanie do życia jego czwartego, merytorycznego pionu organizacyjnego, który obejmuje Biuro Lustracyjne w Warszawie oraz Oddziałowe Biura Lustracyjne. Dyrektorem Biura Lustracyjnego, powołanym przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Prokuratora Generalnego złożony w porozumieniu z Prezesem IPN, został w marcu 2007 r. prokurator Jacek Wygoda. W ciągu kilku następnych miesięcy uformowała się struktura wewnętrzna Biura, dokonano też obsady większości planowanych etatów, przy czym najwolniej ten proces przebiegał w przypadku stanowisk prokuratorskich. We wrześniu, mimo trudności związanych z informatyczną stroną przedsięwzięcia, rozpoczęto publikację katalogów osób pełniących funkcje publiczne, osób inwigilowanych, funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa oraz osób zajmujących kierownicze stanowiska w systemie politycznym PRL. Do końca roku we wszystkich tych katalogach opublikowano na stronie internetowej IPN informacje na temat ponad 3,3 tys. osób oraz opracowano wstępnie dane dotyczące kolejnych 14 tys.

Biuro Lustracyjne przeprowadziło też operację przyjęcia i rejestracji blisko 120 tys. oświadczeń lustracyjnych, a następnie zwrotu tej części z nich, która dotyczyła osób zajmujących stanowiska wyłączone wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z obowiązku lustracji. Po wejściu w życie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów rozpoczęto przyjmowanie i ewidencję oświadczeń składanych już według nowego wzoru. Równolegle zainicjowano też pierwsze postępowania sprawdzające prawdziwość oświadczeń lustracyjnych oraz przejęto obsługę 43 spraw w sądach różnych instancji zapoczątkowanych przez zlikwidowany urząd Rzecznika Interesu Publicznego.

Jakkolwiek uwaga mediów, a w ślad za tym opinii publicznej skoncentrowana była na lustracyjnym aspekcie działalności IPN, to w rzeczywistości największa aktywność Instytutu ogniskowała się w jego trzech pierwotnych pionach: archiwalnym, edukacyjnym i śledczym. Największą strukturą w ramach Instytutu pozostawało Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów, kierowane w okresie sprawozdawczym przez dr. Zbigniewa Nawrockiego. Zmiany w przepisach regulujących działalność Instytutu w istotny sposób wpłynęły na działalność pionu archiwalnego. Szczególne znaczenie miało majowe orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, które doprowadziło m.in. do przejściowego zawieszenia realizacji wniosków o wyrażenie zgody na udostępnienie dokumentów w celu prowadzenia badań naukowych lub działalności dziennikarskiej. W konsekwencji BUiAD przeprowadził akcję informacyjną, której celem było

powiadomienie kilku tysięcy wnioskodawców o zmianie przepisów stanowiących podstawę działania IPN.

Najważniejszymi zadaniami realizowanymi przez BUiAD oraz jednostki podległe pozostawało porządkowanie, konserwacja, digitalizacja oraz udostępnianie zasobu archiwalnego, który na koniec 2007 r. osiągnął rozmiary blisko 87 km bieżących. Priorytetowe znaczenie miał proces digitalizacji materiałów archiwalnych, który w okresie sprawozdawczym dotyczył przede wszystkim zasobu kartotecznego oraz najczęściej wykorzystywanych materiałów aktowych. W jego ramach wykonano m.in. blisko 5 mln skanów. We współpracy ze służbami ochrony państwa doprowadzono do znaczącego zmniejszenia rozmiarów tzw. zbioru zastrzeżonego, w tym zwłaszcza znajdujących się w nim kartotek. Kontynuowano też prace nad tworzeniem elektronicznych pomocy ewidencyjno-informacyjnych, tworząc ponad 900 tys. nowych rekordów. W istotny sposób usprawniło to przeprowadzanie kwerend i skróciło czas oczekiwania na poszukiwane dokumenty, chociaż Instytut wciąż nie dysponuje zintegrowanym systemem komputerowym, w którym znalazłyby się dane o wszystkich posiadanych jednostkach archiwalnych.

Mimo zawirowań prawnych oraz wynikających z tego ograniczeń i opóźnień pion archiwalny na bieżąco starał się wykonywać zadania związane z udostępnianiem materiałów dla podmiotów zewnętrznych oraz pracowników Instytutu, realizując w 2007 r. ponad 46 tys. wniosków w tym zakresie. Nowym, istotnym zadaniem stała się zwłaszcza obsługa Biura Lustracyjnego, związana z przeprowadzaniem rozległych kwerend archiwalnych na jego potrzeby. Równolegle BUiAD zintensyfikował swoją działalność na polu edycji dokumentów, do czego przyczyniło się utworzenie nowego Wydziału Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł.

Pion edukacyjno-naukowy IPN, kierowany przez dr. hab. Jana Żaryna, kontynuował w 2007 r. realizację ogólnopolskich i regionalnych projektów badawczych, wśród których szczególnie istotne znaczenie ma przygotowanie wielotomowego, syntetycznego ujęcia dziejów komunistycznego aparatu bezpieczeństwa w latach 1944–1990. Równolegle prowadzony był projekt dotyczący dziejów opozycji i oporu społecznego, w ramach którego w 2007 r. ukazały się m.in. zbiory dokumentów poświęcone Studenckim Komitetom Solidarności, Towarzystwu Kursów Naukowych, a także pierwszy tom wydawnictwa seryjnego „Solidarność Walcząca w dokumentach". Ważnym wydarzeniem, podsumowującym kilkuletni program badawczy, stała się publikacja *Atlasu podziemia niepodległościowego 1944–1956*. Kontynuowano też prace nad słownikiem biograficznym *Konspiracja i opór społeczny 1944–1956*, którego trzeci tom został wydany w 2007 r., a także nad projektami dotyczącymi II wojny światowej (m.in. lista Polaków ratujących Żydów), nad działaniami aparatu bezpieczeństwa wobec środowisk naukowych i twórczych, Kościoła katolickiego i innych wyznań oraz emigracji i Polonii. Łącznie w okresie sprawozdawczym pracownicy BEP opublikowali ponad 400 prac o charakterze naukowym, a także ponad 500 artykułów popularnonaukowych. Sam Instytut opublikował zaś ponad 60 książek, a także kolejne numery „Biuletynu IPN", który w nakładzie 15 tys. egzemplarzy trafia m.in. do wszystkich szkół średnich. Do liceów i gimnazjów trafiło też blisko 15 tys. pakietów zawierających siedem „Tek Edukacyjnych IPN", czemu towarzyszyła organizacja kursów doskonalenia zawodowego dla nauczycieli historii. W 2007 r. wydawano również kolejne numery periodyków naukowych „Pamięć i Sprawiedliwość" oraz „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989", które zyskują coraz mocniejszą pozycję w środowisku historycznym. W ramach konkursu wydawniczego „Prawda i Pamięć", w którym uczestniczyć mogli wydawcy książek poświęconych najnowszej historii Polski, wsparto publikację 12 książek.

W okresie sprawozdawczym pion edukacyjny IPN zorganizował – samodzielnie i we współpracy z różnymi partnerami (także zagranicznymi) – 44 sesje i konferencje naukowe oraz popularnonaukowe. Wielu z nich towarzyszyły otwarcia wystaw, a także różne okolicznościowe spotkania. Taki charakter miały np. przygotowane przez białostocki oddział IPN w lipcu 2007 r. obchody 62. rocznicy obławy augustowskiej, w ramach których zorganizowano

międzynarodową konferencję w Augustowie, otwarto w Wilnie wystawę *Zaginieni w obławie augustowskiej (lipiec 1945 r.)* oraz urządzono uroczystości w Gibach pod symbolicznym Krzyżem-Pomnikiem. Przedsięwzięcia te, zmierzające do upamiętnienia największej zbrodni popełnionej na Polakach po zakończeniu II wojny światowej, spotkały się ze sporym zainteresowaniem ze strony mediów. Instytut kontynuował też organizację konkursów dla młodzieży szkolnej (m.in. ogólnopolski konkurs „«Nadzieje i rozczarowania...» Społeczeństwo polskie w czasach Gomułki i Gierka. Doświadczenia świadka historii"). Z kolei dla studentów i doktorantów zorganizowano w 2007 r. po raz pierwszy Letnią Szkołę Historii Najnowszej oraz konkurs na Debiut Historyczny Roku (przeznaczony dla autorów prac magisterskich i doktorskich). Instytut kontynuował też przyznawanie ustanowionej w 2002 r. nagrody Kustosza Pamięci Narodowej, której laureatami w ubiegłym roku zostali: Halina Martinowa (zam. w Londynie), ks. prałat Wacław Karłowicz, Obywatelski Komitet Poszukiwań Mieszkańców Suwalszczyzny Zaginionych w Lipcu 1945 r., a także – po raz pierwszy pośmiertnie – Paweł Jasienica.

W działalności Biura Edukacji Publicznej oraz jego jednostek terenowych istotne znaczenie miała intensyfikacja współpracy z różnymi podmiotami zewnętrznymi, dzięki której zwiększono zasięg oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć IPN. Do najważniejszych krajowych partnerów Instytutu należą: Narodowe Centrum Kultury, Fundacja Ośrodka KARTA, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Stowarzyszenie Wolnego Słowa, ZHP, ZHR, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej oraz Muzeum Powstania Warszawskiego. Dobry przykład takiej współpracy stanowiła akcja promocji filmu Andrzeja Wajdy *Katyń*, zorganizowana wspólnie z Narodowym Centrum Kultury i siecią „Multikino". W jej ramach pracownicy pionu edukacyjnego IPN wygłosili kilkaset prelekcji dla widzów, głównie na pokazach zbiorowych dla młodzieży szkolnej.

Rosła aktywność IPN na arenie międzynarodowej. W listopadzie 2007 r. została podpisana w Jerozolimie umowa o współpracy archiwalnej pomiędzy IPN a Instytutem Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu Yad Vashem. Umowa reguluje m.in. współpracę archiwalną pomiędzy instytucjami w zakresie wzajemnych kwerend i udostępniania kopii dokumentów znajdujących się w zainteresowaniu stron. Z kolei w październiku 2007 r. przebywała w Warszawie delegacja niemieckiego Urzędu Pełnomocnika Rządu Federalnego ds. Dokumentów Służby Bezpieczeństwa byłej NRD (BStU) na czele z kierującą urzędem Marianne Birthler. Uzgodniono wspólne plany archiwalne i wystawiennicze oraz wydanie w języku niemieckim publikacji Instytutu *Handbook of the Communist Security Apparatus.* Podobne kontakty są utrzymywane z odpowiednikami IPN w innych krajach Europy Środkowowschodniej, w tym zwłaszcza ze słowackim Instytutem Pamięci Narodu, wraz z którym w listopadzie 2007 r. zorganizowano w Bratysławie międzynarodową konferencję naukową *NKVD/KGB Activities and its Cooperation with other Secret Services in Central and Eastern Europe 1945–1989* („Działalność NKWD/KGB i ich współpraca z tajnymi służbami innych państw Europy Środkowej i Wschodniej 1945–1989"). Z kolei w ramach współpracy Woodrow Wilson Center w Waszyngtonie prowadzono kwerendę w materiałach Układu Warszawskiego, której celem jest przygotowanie tomu najważniejszych dokumentów. Kontynuowano także z partnerami niemieckimi (Fundacją „Krzyżowa" oraz Ministerstwem Edukacji, Młodzieży i Sportu Brandenburgii) współpracę w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli historii. W Biurze Edukacji Publicznej gościły także grupy nauczycieli z Francji i RFN.

Istotne znaczenie dla dynamizacji działalności Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu miało powołanie przez Prezesa Rady Ministrów z dniem 15 lutego 2007 r. prokuratora Dariusza Gabrela na stanowisko jej dyrektora. W okresie sprawozdawczym sądy rozpoznające akty oskarżenia wniesione przez prokuratorów IPN wydały orzeczenia wobec 48 oskarżonych, z czego w 34 przypadkach zapadły wyroki skazujące. W tym samym czasie kolejnych 41 postępowań zakończono skierowaniem aktów oskarżenia, a objęto nimi łącznie 62 osoby. Ponad 700 śledztw zostało natomiast umorzonych z różnych powodów (naj-

częściej z uwagi na niewykrycie sprawcy lub zgon podejrzanego). Warto podkreślić, że akt oskarżenia wobec 10 osób, którym zarzuca się bezprawne wprowadzenie stanu wojennego, został skierowany 17 kwietnia 2007 r. do Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia, jednak – wskutek zmiany przepisów o tzw. właściwości rzeczowej – do końca okresu sprawozdawczego nie tylko nie doszło do rozpoczęcia procesu, ale nawet wyznaczenia sądu, w którym miałby się on toczyć.

W celu intensyfikacji śledztw prowadzonych w sprawach o szczególnym znaczeniu powołano zespoły śledcze złożone z kilku prokuratorów. Prowadzą one śledztwa w takich sprawach, jak zbrodnia katyńska, zbrodnie dokonane w latach 1943–1944 w obozie koncentracyjnym w Warszawie, działalność w strukturach MSW w latach 1956–1989 związku przestępczego czy też utrudnianie w latach 1983–1984 przez funkcjonariuszy MSW postępowania karnego w sprawie śmierci Grzegorza Przemyka.

* * *

20 grudnia 2007 r. Sejm RP przyjął uchwałę w sprawie upamiętnienia 26. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego, w której napisano: „Pamiętamy o zasługach wszystkich Polaków, którzy w okresie rządów komunistycznych dążyli do powstania demokratycznego państwa polskiego, w którym władza jako przedstawiciel suwerennego Narodu stoi na straży przestrzegania prawa, sprawiedliwości i swobód obywatelskich”. Kultywowanie tej pamięci, podobnie jak dokumentowanie losów wszystkich obywateli Rzeczypospolitej w dramatycznych latach II wojny światowej, pozostają najważniejszym zadaniem Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Część I
INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ – KOMISJI ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU

1. Informacja o działalności Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w okresie wrzesień 2007 – grudzień 2007 r.

Status prawny Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu reguluje ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424 z późn. zm.), ustawa z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 z późn. zm.).

Wedle aktualnie obowiązującej postaci ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej, w skład Kolegium IPN wchodzi jedenastu członków, w tym:

1) siedmiu wybieranych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej bezwzględną większością głosów;

2) dwóch wybieranych przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej bezwzględną większością głosów;

3) dwóch powoływanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Proces tworzenia Kolegium drugiej kadencji był długotrwały. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wybrał członków Kolegium uchwałą z dnia 27 kwietnia 2007 r. (prof. dr hab. Andrzej Chojnowski, prof. dr hab. Jan Draus, Jacek Niemir, prof. dr hab. Andrzej Paczkowski, prof. dr hab. Bogusław Polak, dr Sławomir Radoń, dr Mieczysław Ryba). Z kolei Senat Rzeczypospolitej Polskiej wybrał członków Kolegium uchwałami z dnia 10 maja 2007 r. (Andrzej Gwiazda) i 31 maja 2007 r. (dr hab. Teofil Wojciechowski). Wreszcie Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powołał członków Kolegium 4 września 2007 (dr Barbara Fedyszak-Radziejowska, Andrzej Urbański). Wszyscy członkowie Kolegium złożyli oświadczenia lustracyjne.

Kadencja Kolegium rozpoczęła się z chwilą pierwszego posiedzenia, które odbyło się w dniu 13 września 2007 r. Na spotkaniu tym dokonano wyboru przewodniczącego Kolegium – został nim Andrzej Chojnowski – oraz dwóch wiceprzewodniczących: Jan Draus i Andrzej Paczkowski.

Nowelizacje ustawowe, wprowadzone w latach 2006–2007 w odniesieniu do Instytutu Pamięci Narodowej, spowodowały konieczność dokonania korekt w brzmieniu Regulaminu Kolegium IPN. Odpowiednia uchwała w tym zakresie została podjęta przez Kolegium w dniu 9 października 2007 r. Wprowadzony tą uchwałą nowy Regulamin stanowi m.in., że pierwsze posiedzenie Kolegium nowej kadencji zwołuje Prezes Instytutu Pamięci Narodowej, a w razie jego braku – Zastępca Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej. Paragraf 3 poprzedniego Regulaminu Kolegium został uchwałą z 9 października 2007 r. dostosowany do treści art. 23 ust. 2 pkt 1–7 ustawy o IPN. W nowej wersji Regulaminu kompetencje Kolegium zostały rozszerzone o prawo do określania zasad i trybu przeprowadzania konkursu na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, o którym mowa w art. 10 ust. 3 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej, a także o prawo do wnioskowania o odwołanie członka Kolegium w przypadku, o którym mowa w art. 15 ust. 4 pkt 4 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej. Zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o IPN, Kolegium ocenia działania Biura Lustracyjnego, a także wyraża, na podstawie art. 36 ust. 9 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej, opinię o zasadności odmowy udostępnienia dokumentów zgromadzonych przez Instytut Pamięci Narodowej.

W okresie sprawozdawczym Kolegium spotykało się sześciokrotnie, zapraszając na każde spotkanie Prezesa IPN, dr. hab. Janusza Kurtykę. Ponieważ w okresie od września 2006 do września 2007 r. Kolegium, które stanowi jeden z ustawowych organów Instytutu, nie istniało, zadaniem Kolegium nowej kadencji było szybkie zapoznanie się z aktualną sytuacją oraz problemami instytucji. Dlatego począwszy od października 2007 r., w posiedzeniach Kolegium brali kolejno udział szefowie pionów i biur Instytutu Pamięci Narodowej. W dniu 23 października 2007 r. gościem Kolegium był Dyrektor Biura Lustracyjnego, prokurator Jacek Wygoda; 20 listopada 2007 r. – Dyrektor Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów, dr Zbigniew Nawrocki; natomiast 11 grudnia 2007 r. – Dyrektor Biura Edukacji Publicznej, dr hab. Jan Żaryn. Kolegium wysłuchało przygotowanych przez kierownictwa poszczególnych biur sprawozdań i odbyło nad nimi dyskusję. Szczególne zainteresowanie członków Kolegium budziły sprawy koordynacji działań BUiAD oraz BEP w zakresie badań naukowych i publikowania ich wyników, problemy współpracy IPN z zagranicznymi ośrodkami badawczymi (m.in. z Instytutem Polskim i Muzeum im gen. Sikorskiego w Londynie, jak też z Instytutem Yad Vashem w Jerozolimie), kwestia zasad organizacyjnych i merytorycznych zastosowanych przy opracowywaniu katalogu osób publicznych (zgodnie z ustawą o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów), kwestia sposobu i tempa opracowywania katalogów inwentarzowych i innych pomocy badawczych w czytelniach IPN, kwestia zakresu i efektywności realizowanych w IPN projektów badawczych.

W ramach swych ustawowych kompetencji Kolegium podjęło kilka uchwał. Uchwałą z dnia 9 października 2007 r. Kolegium zatwierdziło statut Instytutu Pamięci Narodowej (konieczność przyjęcia nowego statutu była konsekwencją zmian w ustawie o IPN).

W dniu 23 października 2007 r. Kolegium pozytywnie zaopiniowało projekt regulaminu organizacyjnego IPN–KŚZpNP.

Działając na podstawie art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424 z późn. zm.), Kolegium podjęło jako organ drugiej instancji:

– decyzję stwierdzającą nieważność decyzji Prezesa, w wyniku której dwa dokumenty zwrócono podmiotowi przekazującemu;

– decyzję uchylającą w całości decyzję Prezesa, w wyniku której zatwierdzono zastrzeżenie w zakresie zgodnym z żądaniem podmiotu zastrzegającego;

– decyzję uchylającą decyzję Prezesa i umarzającą postępowanie, w wyniku czego ok. 218 j.a. pozostało w zbiorze ogólnodostępnym (powyższe trzy decyzje odnoszą się do informacji niejawnych).

Odnosząc się do powstałych wśród opinii publicznej kontrowersji co do trybu publikacji katalogów osób publicznych (o których mowa w ustawie o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów), Kolegium uznało w uchwale z 25 września 2007 r., że IPN powinien po 17 września 2007 r. rozpocząć publikowanie katalogów, po spełnieniu warunku zebrania informacji o wszystkich osobach wchodzących w skład danej grupy wyszczególnionej w ustawie.

Po rozpoczęciu przez parlament debaty nad budżetem na rok 2008 Kolegium IPN wyraziło uchwałą z dnia 11 grudnia 2007 r. głębokie zaniepokojenie planami dużych cięć w budżecie Instytutu Pamięci Narodowej na 2008 r., przedłożonymi Sejmowi przez Komisję Finansów Publicznych. Kolegium zwróciło uwagę, że projektowane ograniczenie budżetu na rok 2008 uniemożliwi efektywną pracę pionu lustracyjnego (powołanego ustawą o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów), zmusi Instytut do zwolnienia tempa digitalizacji zbiorów archiwalnych, jak również do zahamowania prowadzonych badań naukowych oraz działalności edukacyjnej i wydawniczej.

2. Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

2.1. Wydział Nadzoru nad Śledztwami

W roku 2007 nastąpiła w Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu zmiana na stanowisku Dyrektora. W dniu 15 lutego 2007 r. Prezes Rady Ministrów powołał na to stanowisko prok. Dariusza Gabrela.

Nowe kierownictwo podjęło działania zmierzające do zmiany struktury śledztw prowadzonych przez prokuratorów Komisji. Dokonano również szeregu zmian organizacyjnych.

Szczególny nacisk został położony na większe uwzględnienie w pracy śledczej stanów faktycznych, które wyczerpywałyby znamiona zbrodni komunistycznych, w tym zbrodni popełnianych po wprowadzeniu stanu wojennego 13 grudnia 1981 r. i później.

Podjęto również działania zmierzające do zahamowania tendencji ogólnego spadku liczby postępowań oraz wydłużania się okresu ich prowadzenia, co obserwowano w poprzednich latach, zwłaszcza w okresie 2004–2006.

Zmiany organizacyjno-merytoryczne podjęte w Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w 2007 r. dotyczyły:

– Zmian polityki ścigania poprzez położenie większego nacisku na sprawność postępowań dotyczących zbrodni komunistycznych, a w szczególności zintensyfikowanie działań w zakresie przestępstw popełnionych w związku z wprowadzeniem staniu wojennego, gromadzenia danych pozwalających wykorzystać dotychczas wydane wyroki unieważniające orzeczenia sądowe na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w celu identyfikacji sprawców zbrodni komunistycznych i podjęcie w tym zakresie ich ścigania z urzędu.
– Wydania szeregu zaleceń wewnętrznych obligujących prokuratorów pionu ścigania do zgromadzenia i weryfikacji możliwie wszystkich informacji związanych z osobami pokrzywdzonymi w czasie trwania stanu wojennego oraz zdarzeniami potencjalnie mogącymi stanowić zbrodnie komunistyczne, a także prowadzonymi w tym czasie postępowaniami karnymi na podstawie przepisów dekretu o stanie wojennym.
– Podjęcia działań w ramach scontrum pozwalających po raz pierwszy w historii pionu śledczego IPN na pełne skatalogowanie przeprowadzonych wcześniej postępowań karnych w sprawach zbrodni nazistowskich oraz ustalenia sposobu zakończenia postępowań karnych w sprawach, w których strona polska przekazała uzyskane dowody zbrodni nazistowskich do państw trzecich, głównie Niemiec.
– Dokonania zmian strukturalno–organizacyjnych wprowadzonych w Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu zmierzających do efektywniejszego sprawowania nadzoru służbowego oraz dostosowania go do zmian w kodeksie postępowania karnego oraz w regulaminie urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury.
– Podjęcia działań zmierzających do usystematyzowania i opracowania dotychczasowego orzecznictwa prokuratorskiego i sądowego poprzez powołanie zespołów roboczych w zakresie określonych grup przestępstw porządkujących dotychczasowe orzecznictwo i służących wypracowaniu jednolitej praktyki orzeczniczej.
– Rozszerzenia możliwości dostępu prokuratorów do bazy PESEL, Krajowego Centrum Informacji Kryminalnej i koordynacji działań z innymi instytucjami państwowymi i organami ścigania w celu skrócenia okresu oczekiwania na informacje pomocne w prowadzonych śledztwach.
– Zacieśnienia współpracy z pozostałymi pionami Instytutu Pamięci Narodowej (Biurem Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów, Biurem Edukacji Publicznej) poprzez aktywną

pomoc i udział prokuratorów w realizacji statutowych działań tych organów oraz włączenie się w działalność programów badawczych prowadzonych w Instytucie.
– Włączenia się w proces legislacyjny dotyczący zmian ustawy o prokuraturze i aktów wykonawczych do niej poprzez wskazanie na luki w opracowanych projektach, odnoszących się do działalności Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.
– Modyfikacji stanów etatowych oddziałowych komisji celem urealnienia funkcjonowania komisji z uwzględnieniem rzeczywistego obciążenia prokuratorów prowadzących śledztwa, które w realiach ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu są wszystkie śledztwami osobistymi.

W okresie sprawozdawczym zostały wprowadzone przez parlament zmiany w ustawie o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu dotyczące działalności Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, m.in. nowe brzmienie art. 2 ustawy, czyli zmianę pojęcia i rozszerzenia ustawowej definicji zbrodni komunistycznej poprzez uwzględnienie znamion czynów zabronionych a dokonanych przeciwko dokumentom (fałszerstw) jako zbrodni komunistycznej.

W 2007 r. zmiany w ustawie kodeks postępowania karnego spowodowały zmianę uprawnień naczelników Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu jako bezpośrednich przełożonych, co spowodowało zwiększenie zakresu sprawowanego nadzoru.

Zmiany w ustawie o prokuraturze umożliwiły stosowanie Regulaminu urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w pracy Głównej i Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

W zakresie wewnętrznego funkcjonowania Instytutu Pamięci Narodowej dokonano zmian Statutu oraz Regulaminu Organizacyjnego Instytutu Pamięci Narodowej – nastąpiło przeniesienie struktury Wydziału Ekspertyz i Opracowań z Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu do Biura Edukacji Publicznej IPN.

W tym miejscu zasadne jest rozwinięcie fundamentalnej sprawy, która była sygnalizowana w sprawozdaniu za rok 2006, a której proces nie został jeszcze zakończony. Dotyczy to przeprowadzania scontrum materiałów archiwalnych – śledczych, zasobu Komisji oraz ujawnionych uprzednio nieprawidłowości związanych z praktyką przekazywania poza granice kraju akt postępowań karnych i związanych z nimi oryginalnych materiałów. Dotyczyło do materiałów spraw dokumentujących zwłaszcza popełnione w Polsce zbrodnie niemieckie. Problematyka ta stała się przedmiotem gruntownego wyjaśnienia przez powołane komisje i zespoły w Instytucie. Dlatego też prowadzono intensywne działania, w których uczestniczą – w Głównej, jaki i poszczególnych Oddziałowych Komisjach – archiwiści i prokuratorzy. Celem tych prac było i jest dokonanie ustaleń, obejmujących niezbędne kwerendy, oraz opracowanie właściwych ewidencji w odniesieniu do śledztw prowadzonych w przeszłości, dotyczących zbrodni niemieckich w Polsce, których materiały przekazywano do Niemiec. Jak wynika z dokonanych ustaleń, materiały te przechowywane są w większości w poszczególnych archiwach niemieckich. W Polsce pozostały akta zawierające dokumentację, która na mocy art. 68 ust. 1 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu stała się zasobem archiwalnym Instytutu.

Należy stwierdzić, że śledztw tych – uwzględniając standardy państwa prawa oraz wymogi kodeksu postępowania karnego – bez przeprowadzenia ewidencji nie można uznać za merytorycznie zakończone. W związku z tym zachodzi potrzeba ich podjęcia, przeprowadzenia postępowania dowodowego, zgodnie z wymogami prawa, oraz zakończenia decyzją merytoryczną, doręczaną każdorazowo pokrzywdzonym, będącym sukcesorami prawnymi ofiar zbrodni niemieckich w Polsce.

Rezultaty prac zespołów archiwistów i prokuratorów są istotne dla prowadzonego w prokuraturze powszechnej śledztwa oraz pozwolą na określenie skali nieprawidłowości, których to

śledztwo dotyczy, a jednocześnie doprowadzą do generalnego uporządkowania i rozwiązania tej kwestii w Instytucie.

Zgodnie ze stanem na dzień 30 grudnia 2007 r. spraw zawieszonych oraz niezakończonych w sposób procesowy oszacowano na ok. 4000 śledztw.

W Wydziale Nadzoru nad Śledztwami wstępnie opracowano zasady odzyskiwania przekazywanych wcześniej materiałów. Realizowane to będzie poprzez zwracanie się do stosownych zagranicznych organów jeszcze przed podjęciem zawieszonego śledztwa o nadesłanie informacji o sposobie wykorzystania przekazanych polskich materiałów i treści zapadłych decyzji procesowych w tych sprawach. W przypadku przekazania materiałów procesowych za granicę (oryginałów, uwierzytelnionych kopii, kopii na prawach oryginału, dowodów rzeczowych, protokołów oględzin itd.) prokuratorzy Komisji zostali zobowiązani do występowania o zwrot tych materiałów w postaci oryginałów lub co najmniej uwierzytelnionych kopii.

2.2. Statystyka

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2007 r., a więc w okresie objętym sprawozdaniem, wpłynęło łącznie 1186 spraw. Prokuratorzy Instytutu zakończyli 1291 postępowań, z czego 871 dotyczyło zbrodni komunistycznych, 350 – zbrodni nazistowskich, 70 – zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości, w tym zbrodni ludobójstwa (w praktyce były to postępowania w sprawie zbrodni nacjonalistów ukraińskich popełnionych na Polakach oraz zbrodni, których ofiarami byli obywatele polscy narodowości ukraińskiej).

Spośród ogólnej liczby zakończonych w okresie sprawozdawczym postępowań w 41 sprawach skierowano akty oskarżenia, którymi objęto łącznie 62 oskarżonych. Dodać należy, że od chwili uruchomienia pionu śledczego w Instytucie Pamięci Narodowej, tj. od drugiej połowy 2000 r., skierowano do końca 2007 r. w sumie 190 aktów oskarżenia, obejmując nimi łącznie 269 oskarżonych. W roku 2007 w czterech przypadkach skierowano też wniosek do sądu o zastosowanie amnestii (z dnia 7 grudnia 1989 r.) wobec ustalonego sprawcy przestępstwa.

W większość zakończonych w roku 2007 postępowań wydano decyzje o ich umorzeniu. Gdy chodzi o śledztwa – 404 z nich zostało zakończone umorzeniem wobec niewykrycia sprawcy (sprawców) przestępstwa, zaś kolejnych 366 śledztw zakończono umorzeniem z innych powodów (np. wobec śmierci podejrzanego, wobec braku ustawowych znamion czynu zabronionego itp.). Wypada w tym miejscu zauważyć, że art. 45 ust. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o IPN–KŚZpNP jako cel śledztwa (oprócz wymienionych w art. 297 kodeksu postępowania karnego) wskazuje „również wszechstronne wyjaśnienie okoliczności sprawy, a w szczególności ustalenie osób pokrzywdzonych", co sprawia, że ustalanie osób pokrzywdzonych jest właśnie celem większości postępowań prowadzonych przez prokuratorów Instytutu.

W okresie sprawozdawczym zawieszono 59 śledztw z uwagi na długotrwałą przeszkodę uniemożliwiającą kontynuowanie postępowań; po jej ustaniu zostaną podjęte i będą kontynuowane.

Spośród ogólnej liczby 1291 zakończonych postępowań w 296 – po przeprowadzeniu postępowania sprawdzającego – wydano decyzję o odmowie wszczęcia śledztwa. Kolejnych 121 postępowań zakończonych zostało w inny sposób (np. połączono z innym prowadzonym już postępowaniem, przekazano według właściwości do innego organu etc.).

Prokuratorzy Instytutu Pamięci Narodowej przesłuchali w 2007 r. łącznie 7873 świadków, z czego 6137 świadków przesłuchano w ramach własnych śledztw, prowadzonych w poszczególnych Oddziałowych Komisjach, zaś kolejnych 1736 świadków prokuratorzy przesłuchali w ramach pomocy prawnej na rzecz innych komisji. W ogólnej liczbie przesłuchanych w okresie sprawozdawczym świadków – 196 przesłuchanych zostało w ramach śledztwa prowadzonego przez Oddziałową Komisję w Warszawie w sprawie zbrodni katyńskiej. W tym śledztwie w okresie sprawozdawczym podjęto działania za pośrednictwem Biura Udostępniania i Archi-

wizacji Dokumentów celem pozyskania nowych, nieznanych dotąd materiałów archiwalnych m.in. z Archiwum Państwa Podziemnego w Londynie, jak również z innych instytucji archiwalnych w kraju i po za jego granicami. Pozwoli to na zgromadzenie obszernego i historycznie doniosłego materiału dowodowego. Da to podstawę do prowadzenia w przyszłości badań naukowych, a także działalności o charakterze publicystyczno-informacyjnej.

W roku 2007 prokuratorzy IPN przedstawili zarzuty i przesłuchali w charakterze podejrzanych łącznie 116 osób.

Prowadzone przez prokuratorów Instytutu postępowania, zakończone decyzją o umorzeniu śledztwa bądź też postanowieniem o odmowie wszczęcia śledztwa – wobec zażaleń wnoszonych w sposób prawem przewidziany przez osoby uprawnione – są przedmiotem merytorycznej oraz formalno-procesowej kontroli ze strony właściwych sądów lub też nadzoru procesowego i służbowego, sprawowanego przez prokuratorów Głównej Komisji oraz naczelników Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Podkreślić należy stosunkowo dużą stabilność orzeczeń wydawanych przez prokuratorów Oddziałowych Komisji, prowadzących postępowania. W roku 2007 do dnia 12 lipca 2007 r. w związku ze zmianą kodeksu postępowania karnego z dnia 29 marca 2007 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 64 poz.432) na wniesionych łącznie 11 zażaleń na decyzję o umorzeniu śledztwa bądź odmowie jego wszczęcia tylko jedno, rozpoznawane przez prokuratora Głównej Komisji w trybie nadzoru procesowego zostało uwzględnione, co stanowi 9,1 proc. w stosunku do liczby zażaleń rozpoznanych. Ponadto zanotowano jeden przypadek, gdy zażalenie uwzględnił rozpoznający je sąd.

Wypada w tym miejscu nadmienić, że – zgodnie z obowiązującą w kodeksie postępowania karnego procedurą – wniesione na decyzję o umorzeniu śledztwa bądź odmowę jego wszczęcia zażalenie jest początkowo przedmiotem merytorycznego rozpoznania (zgodnie z wprowadzonymi zmianami od maja 2007 r. w kodeksie postępowania karnego) przez Naczelnika Oddziałowej Komisji, który może je uwzględnić i zaskarżoną decyzję uchylić lub też – w przypadku nieuwzględnienia – przedstawić właściwemu sądowi do rozpoznania.

W roku 2007 sądy rozpoznające akty oskarżenia wniesione przez prokuratorów IPN wydały orzeczenia łącznie wobec 48 oskarżonych. Wobec 34 oskarżonych zapadły wyroki skazujące. W czterech sprawach w stosunku do pięciu osób zapadły wyroki uniewinniające. Dotyczą one spraw:

- W dniu 9 stycznia 2007 r. Sąd Rejonowy w Koszalinie wyrokiem o sygnaturze akt II K 178/06 uniewinnił Romana Kacprzaka i Wiesława Skrzypka, funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa w Koszalinie, oskarżonych o to, że w dniu 18 sierpnia 1988 r. w Koszalinie, działając wspólnie i w porozumieniu, przekroczyli swoje uprawnienia w ten sposób, że w czasie zatrzymania działacza podziemnej „Solidarności" Tadeusza Wołyńca bili go rękami i kopali nogami po całym ciele, na skutek czego doznał on licznych obrażeń ciała, tj, o przest. z art. 231 § 1 k.k. i inne.
- Wniesiona od tego wyroku apelacja przez prokuratora Oddziałowej Komisji w Szczecinie nie została uwzględniona. Rozpoznający ją Sąd Okręgowy w Koszalinie wyrokiem z dnia 14 maja 2007 r., o sygnaturze akt VKa 178/07, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie Sądu Rejonowego w Koszalinie.
- Sąd Rejonowy w Koszalinie wyrokiem z dnia 7 grudnia 2006 r., o sygnaturze akt II K 116/06, uniewinnił ponadto dwóch kolejnych funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa: Dionizego Manię i Andrzeja Wojtalika, oskarżonych o to, że w dniu 25 października 1984 r. w Koszalinie i Jamnie, działając wspólnie i w porozumieniu, przekroczyli swoje uprawnienia w ten sposób, że znęcali się fizycznie i psychicznie nad zatrzymanym Tadeuszem Wołyńcem, tj. o przest. z art. 231 § 1 k.k. i inne.

  Uwaga! Wyrok ten został już opisany w sprawozdaniu rocznym za 2006 r. Ponieważ jednak jego odpis wraz z uzasadnieniem wpłynął do Oddziałowej Komisji w Szczecinie

w dniu 3 stycznia 2007 r. – zgodnie z zasadą biurowości – został on wykazany jako wyrok uniewinniający za 2007 r.
Od wyroku tego apelację wniósł prokurator Oddziałowej Komisji w Szczecinie. Nie została ona uwzględniona i wyrokiem Sadu Okręgowego w Koszalinie z dnia 17 kwietnia 2007 r., sygn. akt V Ka 142/07, zaskarżone orzeczenie zostało utrzymane w mocy.

Analiza zapadłych przed Sądem Rejonowym w Koszalinie wyroków uniewinniających oraz dotyczących ich akt spraw wskazuje, że u podstaw tych orzeczeń legły zmienne i mało przekonywające zeznania pokrzywdzonego, nasuwające szereg wątpliwości, których orzekający Sąd – zgodnie z zasadą procesu karnego – nie mógł tłumaczyć na niekorzyść oskarżonych.

W roku 2007 wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego w Warszawie z dnia 2 lutego, o sygnaturze akt Sg 84/06, uniewinniony został również Jerzy Stępniewski oskarżony o to, że w okresie od dnia 21 grudnia 1945 r. do lutego 1946 r. w Koszalinie, działając wspólnie i w porozumieniu z nieustalonymi osobami, pełniąc obowiązki oficera śledczego Oddziału Informacji Pomorskiego Okręgu Wojskowego II, znęcał się fizycznie i psychicznie nad Wincentym Ostrowskim w ten sposób, że bił go polanem oraz gumową pałką po całym ciele oraz kierował wobec niego groźby karalne, tj. o przest. z art. 246 k.k. i art.157 § 1 k.k. i inne.

Od zapadłego wyroku prokurator Oddziałowej Komisji w Gdańsku wniósł w dniu 21 grudnia 2007 r. apelację do Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie.

Zapadłe wyroki uniewinniające stanowią w stosunku do liczby osób osądzonych znaczny odsetek (10,4 proc), zostały jednakże wydane w sprawach, których przedmiotem są zbrodnie komunistyczne popełnione czy to w latach 1944–1956, czy też później, w okresie stanu wojennego. Zgromadzony w tych sprawach materiał dowodowy, nie licząc dokumentów archiwalnych, sprowadza się w większości do relacji (zeznań) osób pokrzywdzonych, będących ofiarami popełnionych na ich szkodę przestępstw, i wyjaśnień oskarżonych funkcjonariuszy państwa komunistycznego, zaprzeczających z reguły stawianym im zarzutom. Te dowody przede wszystkim podlegają prawnokarnej ocenie orzekającego sądu, który każdą nie dającą się usunąć wątpliwość – zgodnie z procesową zasadą in dubio pro reo – musi tłumaczyć na korzyść oskarżonego. Czyny, o jakie uniewinnieni sprawcy zostali oskarżeni, dotyczą faktów z przeszłości, często sprzed kilkudziesięciu lat, co sprawia, że relacjonujący je pokrzywdzeni, z uwagi na swój wiek, ograniczone możliwości percepcyjne nie zawsze są w stanie opisać te zdarzenia, a zwłaszcza ich sprawców, którzy – postawieni przed sądem – korzystają z fundamentalnych zasad procesowych, przestrzeganych zawsze przez państwo prawa.

Podobną uwagę należy odnieść do innej grupy 13 sprawców, w większości funkcjonariuszy aparatu przemocy państwa komunistycznego, którzy – oskarżeni o swoje czyny stanowiące zbrodnie komunistyczne – korzystają z dobrodziejstwa ustawy z dnia 7 grudnia 1989 r. o amnestii, do czego upoważnia przepis art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Jednocześnie należy dodać, że w stosunku do trzech oskarżonych sądy umorzyły postępowanie na podstawie art. 17 § 1 pkt 1–11 k.p.k.

W roku 2007 prokuratorzy Instytutu Pamięci Narodowej przygotowywali następny (drugi już z kolei) numer własnego biuletynu pt. „Zbrodnie Przeszłości", dotyczący przeglądu oraz autorskich refleksji w odniesieniu do najważniejszych problemów z zakresu prawa karnego materialnego, jak i procesowego, z którymi prokuratorzy pionu śledczego spotykają się w codziennej pracy. Publikacja ta poświęcona jest zwłaszcza problematyce zbrodni ludobójstwa.

W roku 2007 stan kadrowy prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu przedstawiał się następująco:

a) w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2007 r. powołano:
   - 2 prokuratorów Głównej Komisji;
   - 10 prokuratorów Oddziałowych Komisji.

b) z końcem okresu sprawozdawczego w Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – IPN pracowało 111 prokuratorów, w tym:
- *w Głównej Komisji:* 7 prokuratorów;
- *w Białymstoku*: 9 prokuratorów (pozostało do załatwienia 90 postępowań, czyli średnio na jednego prokuratora pozostało do prowadzenia 10 postępowań);
- *w Gdańsku:* 10 prokuratorów (pozostało do załatwienia 94 postępowania, czyli średnio na jednego prokuratora pozostało do prowadzenia 9 postępowań);
- *w Katowicach:* 11 prokuratorów (pozostało do załatwienia 121 postępowań, czyli średnio na jednego prokuratora pozostało do prowadzenia 11 postępowań);
- *w Krakowie:* 8 prokuratorów (pozostało do załatwienia 108 postępowań, czyli średnio na jednego prokuratora pozostało do prowadzenia 14 postępowań);
- *w Lublinie:* 13 prokuratorów (pozostało do załatwienia 139 postępowań, czyli średnio na jednego prokuratora pozostało do prowadzenia 11 postępowań);
- *w Łodzi:* 7 prokuratorów (pozostało do załatwienia 78 postępowań, czyli średnio na jednego prokuratora pozostało do prowadzenia 11 postępowań);
- *w Poznaniu:* 7 prokuratorów (pozostało do załatwienia 99 postępowań, czyli średnio na jednego prokuratora pozostało do prowadzenia 13 postępowań);
- *w Rzeszowie:* 8 prokuratorów (pozostało do załatwienia 97 postępowań, czyli średnio na jednego prokuratora pozostało do prowadzenia 12 postępowań);
- *w Szczecinie:* 7 prokuratorów (pozostało do załatwienia 87 postępowań, czyli średnio na jednego prokuratora pozostało do prowadzenia 12 postępowań);
- *w Warszawie:* 13 prokuratorów (pozostało do załatwienia 182 postępowania, czyli średnio na jednego prokuratora pozostało do prowadzenia 14 postępowań);
- *we Wrocławiu:* 9 prokuratorów (pozostało do załatwienia 102 postępowania, czyli średnio na jednego prokuratora pozostało do prowadzenia 11 postępowań).

W związku z organizacją w okresie sprawozdawczym Biura Lustracyjnego IPN odeszło z Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu do Biura Lustracyjnego pięciu prokuratorów.

W stan spoczynku przeszło dwoje prokuratorów z Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Białymstoku i Łodzi.

Z urlopu bezpłatnego korzysta jeden prokurator z Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie.

W tym okresie jeden prokurator z Oddziałowej Komisji Ścigania Zarodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Krakowie powrócił do Prokuratury powszechnej.

W szczególności zwiększono o pięciu prokuratorów obsadę Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie. W ciągu lat 2000–2006 z Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie odeszło sześciu prokuratorów – istniała więc pilna konieczność i wymóg wzmocnienia etatowego Oddziałowej Komisji w Warszawie.

Nadto prokuratorzy Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie prowadzą szereg ważnych i istotnych śledztw, w których powołano zespoły śledcze. Warto wskazać powołane zespoły:

a) Zespół śledczy w sprawie funkcjonowania w okresie od 28 listopada 1956 r. do 31 grudnia 1989 r. w strukturach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Warszawie związku, w skład którego wchodzili funkcjonariusze byłej Służby Bezpieczeństwa, kierowanego przez osoby zajmujące najwyższe stanowiska państwowe, który miał na celu dokonywanie przestępstw, a w szczególności zbrodni zabójstw działaczy opozycji politycznej i duchowieństwa, stanowiących zbrodnie komunistyczne.

W chwili obecnej przedmiotowe postępowanie obejmuje 48 podstawowych wątków śledczych, związanych z wydarzeniami z tego okresu, co do których zachodzi podejrzenie popełnienia zbrodni komunistycznej, m.in. w sprawie pozbawienia wolności i zabójstwa dokonanego z 19 na 20 października 1984 r. na osobie księdza Jerzego Popiełuszki.

b) Zespół śledczy w sprawie zbrodni katyńskiej, tj. stanowiących zbrodnię wojenną i zbrodnię przeciwko ludzkości zabójstw nie mniej niż 21 768 obywateli polskich dokonanych w okresie od dnia 5 marca do bliżej nieustalonego dnia 1940 r. na terytorium ZSRR przez funkcjonariuszy tego państwa, działających w wykonaniu podjętej w Moskwie w dniu 5 marca 1940 r. uchwały Biura Politycznego Komitetu Centralnego Wszechzwiązkowej Komunistycznej Partii (bolszewików).

Celem powyższego śledztwa jest wszechstronne wyjaśnienie okoliczności sprawy, w tym m.in. imienne ustalenie wszystkich obywateli polskich – ofiar zbrodni katyńskiej, ustalenie nieznanych dotąd miejsc ich kaźni i pochówku, sporządzenie pełnej listy osób, którym w niniejszym postępowaniu przysługują prawa pokrzywdzonych, ustalenie wszystkich osób biorących udział zarówno w podjęciu, jak i w wykonaniu decyzji z dnia 5 marca 1940 r. oraz określenie zakresu odpowiedzialności każdej z nich. Realizacja tych zamierzeń uwarunkowana jest w dużej mierze możliwością zebrania pełnego materiału dowodowego, co z kolei uzależnione jest od dostępu do źródeł dowodowych za granicą, w tym zwłaszcza do całości akt nr 159 Naczelnej Prokuratury Wojskowej Federacji Rosyjskiej w sprawie zbrodni katyńskiej.

c) Zespół śledczy w sprawie zbrodni ludobójstwa dokonanych w latach 1943–1944 w obozie koncentracyjnym w Warszawie przez funkcjonariuszy SS, tj. o przestępstwo z art. 1 pkt 1 dekretu z 31 sierpnia 1944 r. o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego (Dz. U. Nr 69, poz. 377 z 1946 r. z późn. zm.).

Przedmiotowe śledztwo w OKŚZpNP w Warszawie jest prowadzone od 17 stycznia 2002 r., kiedy to materiały tego postępowania zostały przejęte z Prokuratury Okręgowej w Warszawie. Następnie zarządzeniem Dyrektora Głównej Komisji z dnia 4 sierpnia 2006 r. postępowanie zostało przekazane do OKŚZpNP w Łodzi, po czym ponownie na mocy zarządzenia Dyrektora Głównej Komisji z dnia 12 września 2007 r. postępowanie zostało przeniesione do OKŚZpNP w Warszawie, gdzie jest prowadzone do dnia dzisiejszego.

Celem przyspieszenia i usprawnienia prowadzonego postępowania w tej sprawie w Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie został powołany zespół śledczy. Obecne ustalenia w śledztwie nie pozwalają na jednoznaczne stwierdzenie zamordowania w „KL Warschau" około 200 tys. osób oraz możliwości używania w tym celu komór gazowych.

Mając na względzie weryfikację tych wątpliwości, w ostatnim czasie prokuratorzy zespołu śledczego podjęli szereg dalszych czynności procesowych zmierzających do odnalezienia ewentualnych miejsc pochówków osób zamordowanych, nowych danych historycznych oraz przesłuchania kolejnych wytypowanych świadków. Termin zakończenia postępowania jednakże nie jest obecnie możliwy do podania z uwagi na zaplanowane dalsze czynności procesowe, w tym ewentualne ekshumacje w przypadku odnalezienia grobów ofiar.

d) Zespół śledczy w sprawie dotyczącej utrudniania w latach 1983–1984 przez funkcjonariuszy MSW postępowania karnego prowadzonego przez Prokuraturę Wojewódzką w Warszawie w sprawie śmierci Grzegorza Przemyka. Śledztwo swym zakresem obejmuje:

– przekroczenie uprawnień służbowych przez funkcjonariuszy resortu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych działających na szkodę wymiaru sprawiedliwości w latach 1983–1984 w związku z prowadzonym przez Prokuraturę Wojewódzką w Warszawie śledztwem dotyczącym śmierci Grzegorza Przemyka;

– utrudnianie śledztwa Prokuratury Wojewódzkiej w Warszawie w sprawie śmierci Grzegorza Przemyka w latach 1983–1984 przez funkcjonariuszy resortu Spraw Wewnętrznych;

– kierowanie gróźb bezprawnych przez funkcjonariuszy resortu Spraw Wewnętrznych w celu wywarcia wpływu na czynności świadków występujących przed sądem w sprawie śmierci Grzegorza Przemyka.

Dotychczasowe ustalenia śledztwa uprawdopodobniły, iż w toku i w związku z prowadzonym w latach 1983–1984 śledztwem przez Prokuraturę Wojewódzką w Warszawie w sprawie o śmiertelne pobicie Grzegorza Przemyka funkcjonariusze różnych szczebli działających w strukturach ówczesnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych podejmowali przestępcze działania, których celem było spowodowanie uniknięcia odpowiedzialności karnej przez rzeczywistych sprawców tego czynu – jak wykazały późniejsze, już w latach dziewięćdziesiątych przeprowadzone postępowania – funkcjonariuszy MO.

Prowadzone postępowanie przygotowawcze ma na celu ustalenie kręgu osób odpowiedzialnych za wydawanie poleceń w tym zakresie, jak i bezpośrednich wykonawców tych przestępczych działań.

W toku postępowania we wrześniu i październiku 2007 r. przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstwa byłym funkcjonariuszom Komendy Głównej Milicji Obywatelskiej oraz Komendy Wojewódzkiej MO w Radomiu, jak również jednego z departamentów MSW.

INFORMACJA STATYSTYCZNA

z działalności Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu za okres styczeń–grudzień 2007 r.

Jednostka	Pozostało z poprzedniego okresu	w tym			Wpływ	w tym			Zakończono	w tym			Pozostało	w tym			Zastosowano aresztowanie	Skierowano do sądu		Zawieszono	Odmówiono wszczęcia Załatwiono w inny sposób	Umorzono na podst. art. 17 § 1 pkt 1–11 k.p.k	Umorzono na podst. art. 322 k.p.k
		Zk	Zn	Zi		Zk	Zn	Zi		Zk	Zn	Zi		Zk	Zn	Zi		Akt oskarżenia w tym osób	Wniosek o amnestię				
0		1a	1b	1c	2	2a	2b	2c	3	3a	3b	3c	4	4a	4b	4c	5	6	7	8	9	10	11
Bi	100	68	32	-	75	57	17	1	85	66	19	-	90	59	30	1	-	1/3	-	2	11/6	22	43
Gd	93	67	26	-	152	103	49	-	151	102	49	-	94	68	26	-	-	8/10	-	2	64/17	41	19
Ka	140	95	45	-	109	77	32	-	128	77	51	-	121	95	26	-	-	2/10	-	2	21/9	57	37
Kr	118	84	34	-	122	103	18	1	132	104	27	1	108	83	25	-	-	3/4	1	1	24/11	45	47
Lu	177	106	60	11	136	88	30	18	174	103	54	17	139	91	36	12	-	5/6	-	16	29/8	28	88
Łd	98	65	33	-	85	62	23	-	105	70	35	-	78	58	20	-	-	-/-	2	3	35/3	26	36
Po	110	52	56	2	93	58	35	-	104	63	39	2	99	47	52	-	-	3/3	-	6	12/17	30	36
Rz	104	66	29	9	113	74	19	20	120	72	27	21	97	68	21	8	-	8/8	-	6	19/1	56	30
Sz	87	60	9	18	109	94	5	10	109	74	8	27	87	80	6	1	-	5/9	1	4	22/23	26	28
Wa	180	136	43	1	103	82	20	1	101	74	26	1	182	144	37	1	-	3/3	-	6	45/13	18	16
Wr	95	52	12	31	89	82	7	-	82	66	15	1	102	68	4	30	-	3/6	-	11	14/13	17	24
Razem	**1302**	**851**	**379**	**72**	**1186**	**880**	**255**	**51**	**1291**	**871**	**350**	**70**	**1197**	**861**	**283**	**53**	**-**	**41/62**	**4**	**59**	**296/121**	**366**	**404**

Zk – zbrodnie komunistyczne; Zn – zbrodnie nazistowskie, Zi- zbrodnie inne.

INFORMACJA STATYSTYCZNA

z działalności Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu za okres styczeń–grudzień 2007 r.

Jednostka	Liczba przesłuchanych świadków w śledztwach własnych			Liczba przesłuchanych świadków w drodze pomocy prawnej dla innych Oddziałowych Komisji			Liczba przesłuchanych podejrzanych w śledztwach własnych			Liczba przesłuchanych podejrzanych w drodze pomocy prawnej dla innych Oddziałowych Komisji			Zażalenia skierowane do sądu / Zażalenia uwzględnione przez prokuratora w trybie akt. 463 §1 i 465 §1 k.p.k		Zażalenia uwzględnione przez sąd		Prawomocne postanowienia		Osądzono osób	Uniewinniono osób	Skazano osób	Zastosowano amnestię co do osób	Umorzono na podst. art. 17 §1 pkt 1-11 k.p.k	Wniesiono apelację		Wnioskowano kasację	Zastosowano art. 160 §4 k.p.k
	Zk	Zn	Zi	Zk	Zn	Zi	Zk	Zn	Zi	Zk	Zn	Zi	na umorzenie	na odmowę wszczęcia	na umorzenie	na odmowę wszczęcia	345 k.p.k	397 k.p.k						Sąd Okręgowy	Sąd Apelacyjny		
0	*12*	*13*	*14*	*15*	*16*	*17*	*18*	*19*	*20*	*21*	*22*	*23*	*24*	*25*	*26*	*27*	*28*	*29*	*30*	*31*	*32*	*33*	*34*	*35*	*36*	*37*	*38*
Bi	261	76	2	73	13	6	5	-	-	1	-	-	-/-	-/-	-	-	-	-	3	-	3	-	-	2	-	-	-
Gd	375	110	1	87	49	14	6	-	-	-	-	-	2/-	2/-	-	-	-	-	16	1	10	4	1	1	-	-	-
Ka	496	193	-	124	22	15	2	-	-	1	-	-	5/-	2/-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-
Kr	456	65	-	77	28	14	14	1	-	-	-	-	3/-	-/-	-	-	-	-	3	-	2	1	-	2	-	-	-
Lu	468	60	52	88	12	39	13	-	-	-	-	-	4/-	2/-	2	-	-	-	3	-	2	1	1	2	-	-	-
Łd	274	35	-	82	21	6	12	-	-	1	-	-	2/-	1/-	-	-	-	-	1	-	1	5	-	-	-	-	-
Po	294	120	-	85	24	12	4	-	-	1	-	-	-/-	2/-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Rz	832	464	152	33	2	11	4	-	-	-	-	-	3/-	2/-	-	-	-	-	6	-	6	-	-	-	2	-	-
Sz	341	6	16	147	21	27	16	-	-	-	-	-	3/-	2/-	-	-	-	-	8	4	2	2	1	2	-	-	-
Wa	406	104	1	210	82	18	22	-	-	-	-	-	3/1	4/-	1	-	-	-	4	-	4	-	-	-	-	-	-
Wr	279	1	197	234	30	30	9	-	-	3	-	1	2/-	2/-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Razem	**4482**	**1234**	**421**	**1240**	**304**	**192**	**107**	**1**	**-**	**7**	**-**	**1**	**27/1**	**19/-**	**3**	**-**	**-**	**-**	**48**	**5**	**34**	**13**	**3**	**9**	**2**	**1**	**-**
Σ	**6137**			**1736**						**8**					**3**	**-**	**-**	**-**	**48**	**5**	**34**	**13**	**3**	**11**		**1**	**-**

Zk – zbrodnie komunistyczne; Zn – zbrodnie nazistowskie, Zi- zbrodnie inne.

3. Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów

Zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Instytut ewidencjonuje, gromadzi i udostępnia dokumenty organów bezpieczeństwa państwa wytworzone oraz zgromadzone od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., a także dokumenty organów bezpieczeństwa III Rzeszy Niemieckiej i ZSRR dotyczące zbrodni nazistowskich, komunistycznych i innych, stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne, oraz dotyczące innych represji z motywów politycznych popełnionych na osobach narodowości polskiej i obywatelach polskich innych narodowości w okresie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 31 lipca 1990 r.

Zadania te Instytut realizuje poprzez pion archiwalny, który tworzą: Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów (BUiAD), oddziałowe biura udostępniania i archiwizacji dokumentów (OBUiAD) oraz wydziały udostępniania i archiwizacji dokumentów w delegaturach (WUiAD).

W skład Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów, po zmianach organizacyjnych z kwietnia 2007 r., wchodzą:

1. Wydział Ewidencji;
2. Wydział Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów;
3. Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej;
4. Wydział Obsługi Bieżącej;
5. Wydział Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł.

W roku 2007 funkcjonowanie i zakres zadań realizowanych przez Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów zostały zmodyfikowane wskutek kilkakrotnych zmian obowiązującego porządku prawnego, tj. wejścia w życie z dniem 15 marca 2007 r. nowelizacji ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424 z późn. zm.), ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425, z późn. zm.), orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2007 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 85, poz. 571) oraz kolejnej nowelizacji ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej z dnia 29 czerwca 2007 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 140, poz. 983).

Priorytetowym zadaniem Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów przed wejściem w życie w dniu 15 marca 2007 r. nowelizacji ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. było przede wszystkim rozpatrywanie wniosków o udostępnienie dokumentów/zapytań o status pokrzywdzonego, których realizację, zgodnie z art. 6 ustawy o IPN–KŚZpNP sprzed nowelizacji (Dz. U. z 1998 r. Nr 155 poz. 1016 z późn. zm.), kończyło wydanie zaświadczenia o statusie osoby pokrzywdzonej, udostępnienie wnioskodawcy dotyczących go dokumentów oraz podanie danych osobowych informatorów i funkcjonariuszy.

Kolejnym ważnym zadaniem, będącym konsekwencją nowelizacji ustawy o IPN, było sprawne przekazanie do dalszego załatwienia do dyrektora Oddziału IPN, jako organu pierwszej instancji, całości dokumentacji administracyjnej dotyczącej złożonych w BUiAD, lecz niezrealizowanych do dnia 15 marca 2007 r. wniosków o udostępnienie dokumentów/zapytań o status pokrzywdzonego, które z mocy prawa stały się wnioskami o udostępnienie zanonimizowanych kopii dokumentów.

W dniu 11 maja 2007 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok, w którym orzekł o niekonstytucyjności niektórych przepisów ustawy o IPN (Dz. U. z 2007 r. Nr 85, poz. 571) oraz ustawy o ujawnianiu informacji.

Orzeczenie to skutkowało m.in. zawieszeniem realizacji wniosków o wyrażenie zgody na udostępnienie dokumentów w celu prowadzenia badań naukowych lub działalności dziennikarskiej do wejścia w życie w dniu 3 sierpnia 2007 r. ponownej nowelizacji art. 36 ustawy

o IPN. Po nowelizacji ustawy o IPN wnioski naukowo-badawcze i dziennikarskie w pierwszej instancji rozpatrywane są przez dyrektora Oddziału IPN właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę wnioskodawcy.

Przeprowadzono również akcję informacyjną, mającą na celu powiadomienie kilku tysięcy wnioskodawców o zmianie przepisów stanowiących podstawę działania IPN.

Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów wykonywało także zadania na rzecz Biura Lustracyjnego IPN, realizującego zobowiązania nałożone w art. 22 i art. 23 ust. 1 ustawy o ujawnianiu informacji… oraz art. 52a pkt 6, 7, 8 ustawy o IPN.

Zapisy umieszczone w opublikowanych katalogach stanowią jedynie odzwierciedlenie informacji znajdujących się w zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej wykazanych w przeprowadzonych przez BUiAD kwerendach archiwalnych.

Zasób archiwalny BUiAD według stanu na dzień 31 grudnia 2007 r. wynosił 30 328,58 mb. W okresie sprawozdawczym przyjęto łącznie 446,78 mb materiałów archiwalnych. Instytut przygotowywał się do pozyskania nowych grup materiałów archiwalnych. Największą część przejmowanych materiałów stanowić będą akta osobowe żołnierzy odbywających służbę w Informacji Wojskowej, Wojskowej Służbie Wewnętrznej, Zarządzie II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego oraz akta osobowe prokuratorów i sędziów prokuratur i sądów wojskowych.

Istotne dla pionu archiwalnego IPN było kontynuowanie rozpoczętego w roku ubiegłym procesu digitalizacji materiałów archiwalnych. Ma on na celu zabezpieczenie żywotności dokumentacji utrwalonej na nośnikach nietrwałych oraz ochronę jej przed degradacją fizyczną.

Pion archiwalny rozwija również działalność edytorską i badawczą mającą na celu popularyzację zasobu zgromadzonego w IPN. Zadania te realizuje nowo utworzony Wydział Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł. W 2007 r. pracownicy wydziału opublikowali trzy obszerne książkowe wydawnictwa źródłowe (w tym dwa dwujęzyczne) oraz przygotowali 18 tekstów naukowych i popularnonaukowych opublikowanych w wydawnictwach zwartych i periodycznych. Pracownicy Wydziału koordynowali i nadzorowali pracę nad dziewięcioma publikacjami źródłowymi i jedną pracą monograficzną (dotyczącą archiwistyki i źródłoznawstwa), które przygotowali archiwiści OBUiAD.

Osoby zatrudnione w Wydziale brały także czynny udział w sesjach i konferencjach naukowych oraz uczestniczyły w projektach badawczych BEP.

Natomiast w skali całego kraju pracownicy pionu archiwalnego w 2007 r. opublikowali dziewięć opracowań monograficznych i wydawnictw źródłowych, 58 artykułów naukowych i krótkich edycji źródeł oraz 38 artykułów o charakterze popularnonaukowym i publicystycznym.

Pomimo trudności wynikających ze zmiany porządku prawnego i konieczności wprowadzania zmian organizacyjnych, zadania statutowe BUiAD starano się wykonywać sprawnie i terminowo.

3.1. Ewidencja

Wydział Ewidencji oraz referaty ewidencji w oddziałowych biurach udostępniania i archiwizacji dokumentów realizowały zadania w zakresie:

– gromadzenia, porządkowania i opracowywania zbiorów kartotecznych i pomocy ewidencyjnych z zasobu IPN;

– współpracy z wydziałem i referatami udostępniania w zakresie udzielania informacji na podstawie powierzonego zasobu;

– udzielania informacji innym jednostkom IPN oraz podmiotom prawnym na podstawie powierzonego zasobu;

– współpracy z Rzecznikiem Interesu Publicznego do dnia wejścia w życie nowelizacji ustawy o IPN (15 marca 2007 r.), następnie z Biurem Lustracyjnym i oddziałowymi biurami

lustracyjnymi w zakresie udzielania informacji na podstawie zbiorów ewidencyjnych, udostępniania materiałów bądź ich kopii, koordynacji prac na rzecz RIP, BL i oddziałowych biur lustracyjnych prowadzonych przez oddziałowe biura udostępniania i archiwizacji dokumentów;

– udzielania informacji uprawnionym służbom specjalnym na podstawie materiałów ewidencyjnych, udostępniania materiałów bądź ich kopii.

3.1.1. Wydział Ewidencji

3.1.1.1. Wielkość zasobu kartotecznego i ewidencyjnego

Zasób kartoteczny i ewidencyjny pozostający w dyspozycji Wydziału Ewidencji obejmuje **6298,86 mb**. Wielkość ta została ustalona na podstawie fizycznie dokonanych pomiarów. W 2007 r. Wydział przejął 12,98 mb pomocy ewidencyjnych:

– 3,2 mb kartoteki WOP przekazanej przez Straż Graniczną;

– 2 mb aneksów do kart ewidencyjnych funkcjonariuszy przekazanych przez ABW;

– 5,18 mb dzienników rejestracyjnych i archiwalnych;

– 2,6 mb (po komasacji i ponownym obliczeniu metrażu) kart kartotecznych zastrzeżonych przekazanych przez oddziałowe biura udostępniania i archiwizacji dokumentów.

Zgodnie z właściwością terytorialną, w okresie sprawozdawczym zwrócono 15 mb kartotek b. WUSW w Radomiu do Delegatury IPN w Radomiu, 5,5 mb kartotek b. WUSW w Siedlcach do OBUiAD w Lublinie oraz 0,75 mb kartotek b. WUSW w Tarnobrzegu do OBUiAD w Rzeszowie (razem 21,25 mb kartotek).

3.1.1.2. Porządkowanie oraz zabezpieczanie zasobu ewidencyjnego

Prace związane z porządkowaniem zbioru kartotecznego obejmowały układanie, łączenie i fizyczne zabezpieczanie kart (ułożono z rozsypu 151 mb kart, scalono ok. 1000 mb kartotek, włożono w kieszenie foliowe ok. 130 mb kart).

Zakończono sprawdzanie i korygowanie układu kart w skanowanej części kartoteki odtworzeniowej b. Biura „C” MSW – 350,51 mb.

Przekazano do konserwacji jeden tom dziennika rejestracyjnego Departamentu I MSW.

3.1.1.3. Digitalizacja zasobu kartotecznego

W okresie sprawozdawczym wykonano 3 423 836 skanów. Do digitalizacji przeznaczono część kartoteki ogólnoinformacyjnej i odtworzeniowej b. Biura „C” MSW, a także kartoteki ogólnoinformacyjne SUSW i WUSW w Płocku. Przy skanowaniu pracowało w sumie 26 osób, początkowo na 9 stanowiskach, a w końcowym okresie na 23.

3.1.1.4. Tworzenie pomocy ewidencyjnych

W 2007 r. utworzono w bazach elektronicznych 27 236 rekordów. Powstała nowa baza „MSW – stara sieć”, obejmująca wpisy do dziennika archiwalnego agentury do 1965 r., wprowadzono do niej 21 087 rekordów (prace nie zostały jeszcze ukończone). Istniejące już bazy uzupełniono o 6149 rekordów. Ponadto sprawdzono poprawność i kompletność zapisów 57 243 rekordów.

3.1.1.5. Wewnętrzne procedury dotyczące realizacji wniosków

W porozumieniu z Pełnomocnikiem Ochrony Informacji Niejawnych IPN opracowano procedurę znoszenia klauzul tajności z wypisów kartotecznych, wydruków z ZSKO oraz wypisów

z systemu SYSKIN. Związane to było ze zniesieniem, na wniosek Szefa ABW, zastrzeżenia w odniesieniu do kartotek i innych pomocy ewidencyjnych.

3.1.1.6. Zbiór zastrzeżony

Do najważniejszych zadań związanych ze zbiorem zastrzeżonym należało wyłączanie z kartotek znajdujących się w tym zbiorze i zbiorze ogólnym IPN kart ewidencji operacyjnej, odnoszących się do dokumentów aktowych, przekazanych do zastrzeżonego zbioru w archiwum IPN przez UOP/ABW oraz UOP/AW. Prace związane z wyłączeniami kart przez ABW objęły zasób kartoteczny BUiAD oraz OBUiAD. Do zadań tych Wydział Ewidencji delegował sześć osób. Podjęte czynności pozwoliły na uchylenie zastrzeżenia dostępu do 787,71 mb kartotek (spośród 804,49 mb stanowiących ogólną liczbę zastrzeżonego zbioru kartotecznego) w samym tylko BUiAD. Nie udało się zakończyć czynności związanych z wyłączaniem kart przez AW.

W okresie sprawozdawczym poddano przeglądowi większość zbioru aktowego zastrzeżonego na wniosek Ministra Obrony Narodowej. Przegląd ten pozwolił na spisanie z natury 85 proc. całości zbioru.

W 2007 r. wydano ogółem 146 decyzji odnoszących się do zbioru zastrzeżonego w archiwum IPN, w tym 83 decyzje uchylające zastrzeżenia dostępu do dokumentów, dwie decyzje umarzające postępowanie w przedmiocie zatwierdzenia zastrzeżenia dostępu do dokumentów, jedną decyzję odmawiającą zatwierdzenia zastrzeżenia, 55 decyzji zatwierdzających zastrzeżenie dostępu do dokumentów.

3.1.1.7. Kwerendy i sprawdzenia

Wydział Ewidencji realizował w 2007 r. zapytania do wniosków osób ubiegających się o status pokrzywdzonego (obecnie wgląd w kserokopie dokumentów), prokuratorskie, naukowo-badawcze oraz innych uprawnionych organów, a także zapytania kierowane z Biura Lustracyjnego, oddziałowych biur lustracyjnych oraz uprawnionych służb. Od 1 stycznia do 31 grudnia 2007 r. do Wydziału Ewidencji wpłynęły łącznie 44 253 zapytania. W okresie tym udzielono 63 137 odpowiedzi, przy czym 33 392 wydziałowi, referatom i sekcjom udostępniania i informacji naukowej, 26 229 dla służb ochrony państwa, 3498 dla pionu lustracyjnego oraz 18 dla innych uprawnionych organów.

Większa liczba odpowiedzi od liczby wpływających zapytań wynika z odrabiania zaległości z roku 2006. Dotyczy to odpowiedzi udzielonych Wydziałowi (sekcjom, referatom) Udostępniania i Informacji Naukowej.

W okresie sprawozdawczym udostępniono/wypożyczono służbom ochrony państwa i organom lustracyjnym 2233 j.a.

3.1.2. Referaty/Sekcje Ewidencji

3.1.2.1. OBUiAD w Białymstoku

Stan ogólny kartotek będących w posiadaniu Referatu Ewidencji OBUiAD w Białymstoku wynosi ok. **185,57 mb** kart ewidencyjnych. Pozyskano 9,26 mb kart w większości wyłączonych z rozsypu w trakcie porządkowania materiałów archiwalnych przez Referat Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów.

Porządkowanie zasobu sprowadzało się do uzupełniania kartotek o nowe karty. Wraz ze skanowaniem kart ewidencyjnych podjęto prace nad scaleniem kartoteki ogólnoinformacyjnej. Dotychczas uporządkowano i zabezpieczono poprzez włożenie w kieszenie foliowe łącznie 56,45 mb kart.

Do 31 grudnia 2007 r. wykonano 219 132 skany. Digitalizacją zajmują się dwie osoby mające do dyspozycji dwa wyspecjalizowane stanowiska.

Referat Ewidencji dysponuje elektronicznymi bazami danych obejmującymi łącznie ok. 1 400 000 rekordów. W minionym roku wprowadzono 110 300 nowych rekordów utworzonych w oparciu o posiadane pomoce ewidencyjne. Równocześnie tworzona jest kartoteka pomocnicza, aktualnie licząca ok. 38 mb, oraz indeksy i skorowidze do pomocy ewidencyjnych w formie papierowej – łącznie 20.

Przegląd zbioru zastrzeżonego został dokonany na przełomie marca i kwietnia 2007 r. przy udziale funkcjonariuszy ABW z Delegatur IPN w Białymstoku i w Olsztynie oraz trzech osób z OBUiAD w Białymstoku. W jego wyniku wyłączono do zbioru ogólnego 19,98 mb kartotek, zaś w zbiorze zastrzeżonym pozostawiono 0,17 mb kart, które zostały przekazane do BUiAD w Warszawie.

3.1.2.2. OBUiAD w Gdańsku

Całość zasobu kartotecznego OBUiAD w Gdańsku wynosi **121,43 mb**. Przejęto 0,4 mb kartotek z KWP w Gdańsku i KWP w Olsztynie, natomiast przekazano 65,23 mb kartoteki b. WUSW w Bydgoszczy do Delegatury IPN w Bydgoszczy.

W ramach prac porządkowych sprawdzono układ alfabetyczny ponad 32 mb kartotek, połączono w jedną całość kartotekę odtworzeniową, włączono do kartoteki odtworzeniowej karty dot. MOB WUSW w Gdańsku (ok. 0,2 mb) i karty dot. zastrzeżeń wyjazdów za granicę osób, które przekroczyły 80 lat (ok. 0,3 mb). Zabezpieczono ok. 75 proc. zasobu kartotecznego OBUiAD w Gdańsku poprzez włożenie kart do specjalnych kieszeni foliowych.

Do dnia 31 grudnia 2007 r. wykonano 183 772 skany. Prace związane z digitalizacją zasobu kartotecznego są wykonywane na trzech stanowiskach wymiennie przez siedmiu pracowników Referatu Ewidencji.

W 2007 r. podjęto prace nad transferem danych z dotychczas posiadanych baz danych do nowego formularza opisu. Obecnie baza danych liczy 371 288 rekordów, z czego w ubiegłym roku dodano 11 240 rekordów. Do celów wewnętrznych Referatu Ewidencji stworzono nowe bazy danych: kart TW występujących w kartotece odtworzeniowej WUSW w Gdańsku (20 677 rekordów) oraz TW w środowisku księży (287 rekordów).

W pracach przy przeglądzie zbioru zastrzeżonego uczestniczyło dwóch pracowników Referatu. Do zbioru zastrzeżonego wyłączono ok. 0,15 mb. Ponadto w czasie skanowania kart pracownicy wyłączyli ok. 0,7 mb kart zawierających informacje niejawne.

3.1.2.3. OBUiAD w Katowicach

Zasób kartoteczny OBUiAD w Katowicach stanowi **794,7 mb** akt. W 2007 r. włączono do zasobu 122 mb kartotek paszportowych i 14 mb kartotek zagadnieniowych odzyskanych z tzw. makulatury resortu spraw wewnętrznych, a także 1 mb kart wykonanych przez Referat Gromadzenia na podstawie materiałów operacyjnych odzyskanych z tejże makulatury.

Trwa także akcja odtwarzania zniszczonych kart kartotecznych przeznaczonych na początku lat dziewięćdziesiątych do wybrakowania.

Kontynuowana jest digitalizacja zasobu kartotecznego, prowadzona rotacyjnie na trzech stanowiskach. Do tej pory wykonano 279 896 skanów.

W Referacie Ewidencji trwa spisywanie w postaci elektronicznej repertoriów Wydziału Śledczego (3397 nowych rekordów), a także kartoteki odtworzeniowej (1688 rekordów). Inne bazy są tworzone przez Referat Gromadzenia.

W pracach przy przeglądzie zbioru zastrzeżonego uczestniczyło ośmiu pracowników Referatu Ewidencji oraz pracownicy DABW w Katowicach. Do zbioru zastrzeżonego wyłączono ok. 0,2 mb.

3.1.2.4. OBUiAD w Krakowie

Wielkość zasobu kartotecznego OBUiAD w Krakowie obejmuje 468,05 mb. W ciągu 2007 r. przyjęto do zasobu 8,07 mb kartotek z BUiAD w Warszawie oraz 0,01 mb od innych podmiotów, natomiast przekazano 2,68 mb do BUiAD oraz 1,8 mb do innych podmiotów. Uporządkowano ponad 23 mb kartotek. W okresie sprawozdawczym wykonano 55 727 skanów. Prace te wykonywały dwie osoby.

Elektroniczne pomoce ewidencyjne, stworzone wyłącznie na potrzeby Referatu Ewidencji, mają łączną wielkość 91 202 rekordów. W ciągu 2007 r. powstało 2686 rekordów.

Przy przeglądzie ewidencyjnego zasobu zastrzeżonego pracowały łącznie trzy osoby. Do tego zbioru zakwalifikowano łącznie 0,17 mb kart.

W ubiegłym roku przyjęto pisemne procedury dotyczące wykonywania kserokopii z pomocy ewidencyjnych, znajdujących się w zbiorze ogólnym, oraz dotyczące znoszenia klauzul tajności z kopii, odpisów i wypisów; ujednolicono zasady realizacji zapytań kierowanych do Referatu Ewidencji.

3.1.2.5. OBUiAD w Lublinie

Zasób ewidencyjny przechowywany w Referacie Ewidencji lubelskiego OBUiAD wynosi **290,51 mb**. W okresie sprawozdawczym do Referatu przekazano ogółem 6,05 mb kartotek, pochodzących z BUiAD w Warszawie, OBUiAD w Gdańsku oraz z komend Policji oraz b. DUOP w Lublinie.

W trakcie realizacji spraw pracownicy porządkowali kartoteki oraz dokonywali sukcesywnego komasowania kartoteki ogólnoinformacyjnej (z częścią odtworzeniową). Ponadto do kartoteki włączano karty aktualizacyjne sporządzone w Referacie, odnoszące się do osób i spraw, wobec których usunięto oryginalne karty kartoteczne.

W Referacie możliwe było tylko podstawowe i doraźne zabezpieczanie techniczne posiadanych materiałów z uwagi na brak zaplecza sprzętowego oraz wykwalifikowanej kadry.

Dotychczas na stałe funkcjonowało jedno stanowisko skanowania (jedna osoba). Od grudnia uruchomiono drugie stanowisko. Do końca 2007 r. wykonano 49 338 skanów.

Pracownicy Referatu Ewidencji opracowywali posiadane środki ewidencyjne (w tym spisy zdawczo-odbiorcze gromadzonych akt) w formie elektronicznych baz danych. W 2007 r. wykonano 18 981 rekordów baz danych oraz 613 kart aktualizacyjnych.

Uzupełnianiu ewidencji operacyjnej SB służy także odtwarzanie zniszczonych kartotek: pseudonimowej oraz statystycznej (w układzie numerów rejestracyjnych).

W przeglądzie kartotek uczestniczyły trzy osoby. W toku prac wyłączono 0,6 mb kart do zbioru zastrzeżonego. Zostały one przekazane do BUiAD w Warszawie.

3.1.2.6. OBUiAD w Łodzi

Referat Ewidencji OBUiAD w Łodzi posiada w swoim zasobie **219,07 mb** kartotek. W opisywanym okresie przejęto 3,4 mb, w tym 2 mb kartoteki ogólnoinformacyjnej b. WUSW w Kaliszu (z OBUiAD w Poznaniu) oraz 1,4 mb kartoteki odtworzeniowej b. WUSW w Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, Sieradzu i Skierniewicach (z DABW w Łodzi). W omawianym okresie zakończono prace nad zabezpieczeniem kart z kartoteki ogólnoinformacyjnej oraz odtworzeniowej. Do tego celu wykorzystano kieszenie foliowe o wymiarach karty kartotecznej.

W ramach programu digitalizacji zasobu kartotecznego w całości zeskanowano kartotekę ogólnoinformacyjną oraz kartoteki odtworzeniowe b. Wydziałów „C" WUSW w Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, Sieradzu i Skierniewicach. Łącznie wykonano 154 794 skany. Zadanie to wykonywało trzech pracowników Referatu.

Kontynuowano uzupełnianie baz elektronicznych. Ich wielkość powiększyła się o 167 756 rekordów i wynosi razem 903 526.

Przegląd zasobu kartotecznego został dokonany w obecności dwóch pracowników Referatu Ewidencji, którzy na zakończenie prac dokonali sprawdzenia wyłączonych kart oraz sporządzili protokół przekazania. Z zasobu wyłączono 0,14 mb kart po b. WUSW w Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, Sieradzu i Skierniewicach i przekazano do BUiAD w Warszawie.

3.1.2.7. OBUiAD w Poznaniu

Referat Ewidencji OBUiAD w Poznaniu dysponuje kartotecznym zasobem ewidencyjnym liczącym **130,6 mb**. W 2007 r. wyodrębniono z kartoteki ogólnoinformacyjnej i odtworzeniowej 2 mb kart odnoszących się do zbioru aktowego KWMO/WUSW w Kaliszu, które zostały przekazane do Oddziału IPN w Łodzi, wydzielono i przekazano do Oddziału IPN w Szczecinie 2,9 mb kart odnoszących się do materiałów archiwalnych KWMO/WUSW w Gorzowie Wlkp. oraz przekazano 1 mb kserokopii kart kartotecznych, zawierających wspólne zapisy do materiałów archiwalnych wytworzonych przez organy bezpieczeństwa państwa z byłych województw zielonogórskiego i gorzowskiego.

Kontynuowano prace porządkowe w kartotece tematycznej i tworzono elektroniczny indeks kryptonimów i pseudonimów. Dokonano także wstępnego przeglądu stanu zachowania najczęściej wykorzystywanych książkowych pomocy ewidencyjnych.

W okresie sprawozdawczym wykonano 133 049 skanów. Proces digitalizacji prowadzili wszyscy pracownicy Referatu Ewidencji i trzech pracowników Referatu Udostępniania i Informacji Naukowej w systemie rotacyjnym (na dwóch skanerach). W grudniu uruchomiono trzecie stanowisko.

Wraz z pracownikami RGOiOM tworzono elektroniczne indeksy pseudonimów i kryptonimów z kartoteki ogólnoinformacyjnej, kartotek tematycznych i pomocniczych. Łącznie utworzono lub uzupełniono 49 786 rekordów baz elektronicznych.

W Referacie Ewidencji trzy upoważnione osoby dokonały przeglądu ewidencyjnego zbioru zastrzeżonego OBUiAD w Poznaniu. W wyniku tych prac do tego zbioru IPN przekazano 0,4 mb kartotek, natomiast 16,5 mb kart ewidencyjnych włączono do zbioru ogólnego Oddziału IPN w Poznaniu.

3.1.2.8. OBUiAD w Rzeszowie

Zasób kartoteczny OBUiAD w Rzeszowie liczy **231,5 mb**. W 2007 r. przejęto z BUiAD IPN w Warszawie 0,75 mb kartoteki b. WUSW Tarnobrzeg. Prace zabezpieczające objęły 64,7 mb kartotek: ogólnoinformacyjnej i b. funkcjonariuszy.

W 2007 r. wykonano 225 907 skanów. Czynności te wykonywało zmianowo osiem osób na czterech stanowiskach.

W kwietniu 2007 r. odbył się przegląd ewidencyjnego zbioru zastrzeżonego. Brały w nim udział dwie osoby z DABW w Rzeszowie i trzy z OBUiAD. W jego wyniku cały zasób kartoteczny został wyłączony ze zbioru zastrzeżonego z wyjątkiem 0,5 mb kart, które zostały przekazane do zbioru zastrzeżonego w Warszawie.

3.1.2.9. OBUiAD w Szczecinie

Zasób kartoteczny OBUiAD w Szczecinie wynosi **100,3 mb**. W omawianym okresie przejęto karty z OBUiAD w Poznaniu (2,9 mb), BUiAD w Warszawie (1,1 mb) oraz z DABW w Szczecinie (0,01 mb).

W związku z digitalizacją zasobu kartotecznego sprawdzono prawidłowość układu dotychczas zeskanowanych i zabezpieczonych 33 mb kartotek, dokonano konserwacji ok. 25 tys. kart.

Materiały przejęte z DABW w Szczecinie oraz BUiAD w Warszawie zostały włączone do kartoteki ogólnoinformacyjnej b. WUSW w Szczecinie i Koszalinie. Konserwacji poddane zostały także najczęściej używane pomoce ewidencyjne, m.in. dzienniki rejestracyjne – 2, inwentarze archiwalne – 33, protokoły brakowania – 12, książki ewidencji mikrofilmów – 2.

W okresie sprawozdawczym wykonano 145 776 skany. Przy digitalizacji pracowało pięć osób w systemie zmianowym.

W 2007 r. dokonano przeglądu zbioru zastrzeżonego, w wyniku którego w zbiorze ogólnym pozostały 43 mb kart, natomiast do zbioru zastrzeżonego wyłączono 0,06 mb kart i przekazano do BUiAD.

3.1.2.10. OBUiAD w Warszawie

Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów ze względu na brak zasobu archiwalnego funkcjonuje na zasadach odmiennych niż pozostałe oddziały Instytutu Pamięci Narodowej, a w związku z tym nie realizowało zadań wyznaczonych innym Referatom Ewidencji, wymienionych w Regulaminie Organizacyjnym IPN.

Wśród przedsięwzięć realizowanych przez Referat Ewidencji wymienić należy prowadzone od listopada 2006 r. zabiegi o zmianę organizacji Biura poprzez likwidację Referatu Ewidencji i powołanie Referatu Reprografii i Digitalizacji.

3.1.2.11. OBUiAD we Wrocławiu

Wielkość zasobu kartotecznego OBUiAD we Wrocławiu wynosi **857,1 mb**. W omawianym roku przyjęto do zasobu 59,34 mb kart, z czego większość stanowi kartoteka paszportowa WUSW w Opolu.

Uporządkowano kartotekę ogólnoinformacyjną i odtworzeniową WUSW w Opolu oraz kartoteki pomocniczo-zagadnieniowe. Wykonano odsyłacze z kartoteki czynnych zainteresowań WUSW w Opolu i rozpoczęto ich włączanie do właściwych kartotek. Zakończono porządkowanie kartoteki kryptonimów WUSW w Opolu. Wykonano odsyłacze alfabetyczne i kryptonimowe do numerycznej kartoteki czynnych zainteresowań WUSW we Wrocławiu, Wałbrzychu, Jeleniej Górze, Legnicy i włączono je do kartoteki odtworzeniowej WUSW we Wrocławiu. Wyłączono i uporządkowano alfabetycznie karty pseudonimów TW z kartoteki czynnych zainteresowań WUSW we Wrocławiu, Wałbrzychu, Jeleniej Górze oraz Legnicy.

W okresie sprawozdawczym wykonano 78 754 skany. W prace zaangażowano 12 osób pracujących wymiennie na czterech stanowiskach.

W okresie sprawozdawczym do istniejących już baz dodano 211 232 rekordy. Utworzono bazy danych dotyczące: materiałów przejętych z instytucji podległych nadzorowi archiwów państwowych według poszczególnych jednostek terenowych tychże archiwów, osób internowanych, aresztantów Aresztu Śledczego we Wrocławiu z lat 1947–1955, więźniów Zakładu Karnego Nr 1 we Wrocławiu z lat 1945–1955, TW działających w środowisku wyższych uczelni Wrocławia i Opola. Ponadto wypełniono tablicę podstawową bazy dotyczącą zasobu OBUiAD we Wrocławiu i wykonano bazę pomocy ewidencyjnych. Nowe bazy danych zawierają łącznie 355 472 rekordy.

W przeglądzie kartotek wspólnie z pracownikami DABW we Wrocławiu i Opolu uczestniczyło trzech pracowników Referatu Ewidencji. Po dokonaniu przeglądu wyłączono 0,52 mb kart do zbioru zastrzeżonego i przekazano do BUiAD IPN w Warszawie.

3.1.2.12. Delegatura IPN w Bydgoszczy

Ogólna wielkość kartotek zgromadzonych w Sekcji Ewidencji Delegatury IPN w Bydgoszczy to 103,79 mb. W 2007 r. 31,42 mb kartotek (ogólnoinformacyjna, odtworzeniowa, osobowa i adresowa Wydziału „B” MSW) zostały przekazane z OBUiAD w Gdańsku.

Kartoteki zostały sprawdzone i w miarę potrzeby uporządkowane. Zeskanowane karty kartoteczne zabezpieczano foliowymi kieszeniami.

Digitalizacja zasobu kartotecznego w WUiAD Delegatury IPN w Bydgoszczy rozpoczęła się w marcu 2007 r. Do chwili obecnej wykonano 32 534 skany. Digitalizacją kartotek zajmują się wszyscy pracownicy Sekcji Ewidencji – obecnie sześć osób.

Na bieżąco uzupełniane są istniejące już bazy danych, jak również tworzone nowe. W 2007 r. przygotowano trzy bazy: kartoteki (826 rekordów), dzienniki rejestracyjne (2153 rekordy), dzienniki archiwalne (774 rekordy).

3.1.2.13. Delegatura IPN w Kielcach

Delegatura IPN w Kielcach nie posiada zasobu kartotecznego. Materiały ewidencyjne dotyczące województwa świętokrzyskiego znajdują się w OBUiAD w Krakowie. Przejęcie zasobu kartotecznego planowane jest na marzec 2008 r.

3.1.2.14. Delegatura IPN w Olsztynie

Delegatura IPN w Olsztynie nie posiada w swoim zasobie archiwalnym żadnej kartoteki.

3.1.2.15. Delegatura IPN w Radomiu

We wrześniu 2007 r. Delegatura IPN w Radomiu przejęła z centrali IPN w Warszawie materiały o pertynencji radomskiej, w tym ok. 18 mb kartotek. Są to: kartoteka MOB i dopuszczeń do tajemnicy państwowej b. SB (dotycząca osób pracujących w zakładach woj. radomskiego i kieleckiego), kartoteka pomocnicza archiwum b. WUSW w Radomiu, kartoteka rejestracji spraw, materiałów wstępnych, meldunków operacyjnych WUSW w Radomiu, kartoteka ORMO oraz kartoteka zagadnieniowa WUSW w Radomiu. Delegatura IPN w Radomiu nie posiada kartoteki ogólnoinformacyjnej b. Wydziału „C" WUSW w Radomiu, co jest wielkim utrudnieniem przy realizacji wszelkich sprawdzeń.

Ze względu na niedawne przejęcie kartotek nie został jeszcze rozpoczęty proces ich porządkowania, scalania i digitalizacji.

Od momentu przejęcia kartotek opracowane zostały w formie elektronicznej kartoteka MOB i dopuszczeń do tajemnicy państwowej b. SB oraz karty koordynacyjne (7402 rekordy). Uzyskano także pięć baz sporządzonych w Warszawie na podstawie spisów zdawczo-odbiorczych.

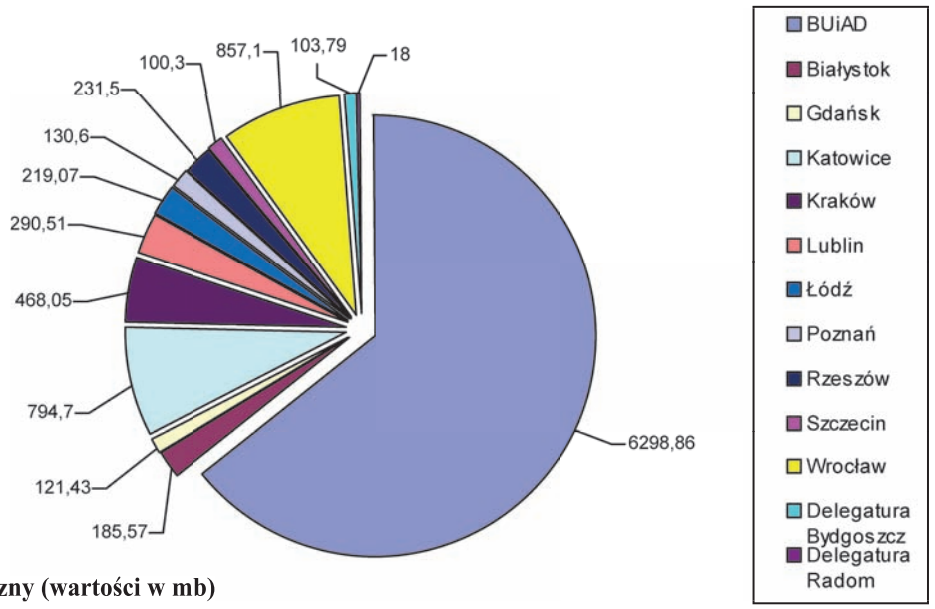

Wykres 1. Zasób kartoteczny (wartości w mb)

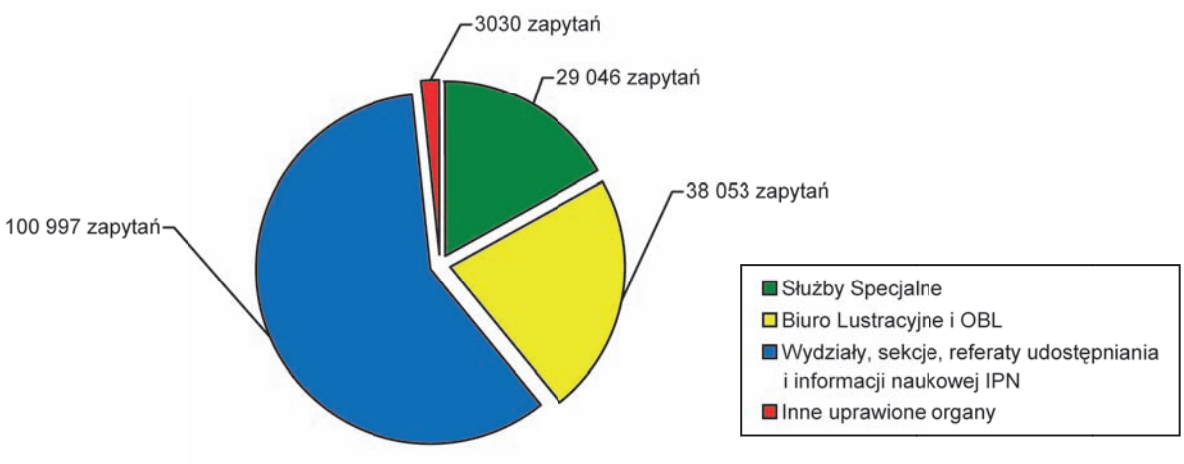

Wykres 2. Liczba zapytań zrealizowanych na rzecz instytucji

3.1.3. Ewidencja – dane statystyczne

Tabela 1. Liczba zapytań oraz udostępnionych akt

Oddział	Liczba zapytań wpływających	Liczba zapytań zrealizowanych na rzecz:				Liczba j.a. udostępnionych/ wypożyczonych służbom specjalnym i organom lustracyjnym
		Służb specjalnych	Biura Lustracyjnego i OBL	Wydziałów, sekcji i referatów udostępniania i informacji naukowej	Innych uprawionych organów	
BUiAD	44 253	26 229	3498	33 392	18	2233
Białystok	8012	931	3060	3 327	102	86
Gdańsk	11 758	312	3287	7 068	710	70
Katowice	12 749	71	2737	9 941	1	975
Kraków	7 685	472	3263	3 898	376	86
Lublin	7 449	261	3261	4 754	330	350
Łódź	7 760	39	3181	4 752	708	75
Poznań	8 932	13	3186	6 246	0	46
Rzeszów	6 992	25	3229	5 310	425	360
Szczecin	10 911	426	3258	7 947	308	103
Wrocław	14 553	171	3078	11 264	0	1298
Delegatura **Bydgoszcz**	6 571	96	2424	2 732	0	3
Delegatura **Kielce**	47	0	0	53	0	0
Delegatura **Olsztyn**	43	0	0	46	0	0
Delegatura **Radom**	1071	0	591	267	52	1
Razem	**148 786**	**29 046**	**38 053**	**100 997**	**3030**	**5686**

3.2. Gromadzenie, opracowywanie i obsługa magazynów

Wydział Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów oraz referaty w oddziałowych biurach udostępniania i archiwizacji dokumentów realizowały zadania w zakresie:

– przejmowania dokumentów do zasobu archiwalnego;

– przeprowadzania scontrum oraz wydzielania i zwrotu dokumentów z zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci;

– porządkowania i archiwalnego opracowywania dokumentów;

– tworzenia pomocy archiwalnych w formie inwentarzy, w tym inwentarzy elektronicznych;

– zabezpieczającego konserwowania dokumentów zgromadzonych w zasobie archiwalnym;

– bieżącej obsługi magazynów archiwalnych, a w szczególności dbania o właściwe warunki przechowywania dokumentów;

– digitalizacji zasobu archiwalnego;

– prowadzenia Archiwum Zakładowego, a w szczególności przejmowania dokumentacji spraw zakończonych z komórek organizacyjnych oddziału Instytutu Pamięci i odpowiednich delegatur, udostępniania jej oraz przeprowadzania scontrum zasobu Archiwum Zakładowego.

3.2.1. Wydział Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów

3.2.1.1. Gromadzenie zasobu archiwalnego

Zasób archiwalny Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów według stanu na dzień 31 grudnia 2007 r. wynosił **30 328,58 mb**. W okresie sprawozdawczym przejęto łącznie 446,788 mb materiałów archiwalnych. Na liczbę tę składają się akta przekazane z jednostek Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (351,93 mb), organów administracji publicznej (41,68 mb), Straży Granicznej (15,803 mb), jednostek Policji (11,90 mb), Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (11,065 mb), Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego (8,10 mb), sądów i prokuratur powszechnych (0,60 mb) oraz wojskowych (1,12 mb), archiwów podległych Ministrowi Obrony Narodowej (0,69 mb), Agencji Wywiadu (0,03 mb) oraz inne, przejęte np. w postaci darowizn prywatnych (3,39 mb).

Instytut przygotowywał się do pozyskania następnych grup materiałów archiwalnych. Najliczniejszą z nich będą akta osobowe żołnierzy odbywających służbę w wojskowych organach bezpieczeństwa, tj. Informacji Wojskowej, Wojskowej Służbie Wewnętrznej, Zarządzie II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Zasób BUiAD zasilą również akta osobowe żołnierzy Wojska Polskiego, dotkniętych prześladowaniami z motywów politycznych, oraz akta osobowe prokuratorów i sędziów wojskowych prokuratur i sądów rejonowych. Działania te poprzedzone są rozpoczętą w listopadzie 2006 r. i zakończoną w grudniu 2007 r. kwerendą wykonywaną w Centralnym Archiwum Wojskowym, Archiwum Wojsk Lądowych w Warszawie, Archiwum Instytucji MON w Modlinie oraz Archiwum Sił Powietrznych w Nowym Dworze Mazowieckim. Kwerendzie tej poddano ok. 273 tys. j.a., z czego ok. 19 200 j.a. zakwalifikowano do włączenia do zasobu BUiAD. Na dokonanie tej operacji uzyskano już zgodę Ministra Obrony Narodowej.

Inną grupą akt, która wzbogaci zasób Instytutu, będą materiały SB/MO zarchiwizowane w jednostkach Milicji Obywatelskiej. Selekcji tej grupy materiałów dokonują archiwiści BUiAD. Akcja ta, zainicjowana jeszcze w roku 2006 i wykonywana w Głównym Archiwum Policji KGP, archiwum Komendy Stołecznej Policji w Warszawie oraz wszystkich siedemnastu podległych jej komendach powiatowych, wynika z przygotowań poszczególnych komend Policji w Polsce do procesów brakowania i niszczenia dokumentacji niearchiwalnej. Przegląd, uzgodniony z Komendantem Głównym Policji, zakłada, iż każdorazowa zgoda GAP na zniszczenie dokumentacji wytworzonej do dnia 31 lipca 1990 r., uwarunkowana będzie stosownym

protokołem jej oceny, stworzonym przez pracowników IPN. Dokumentację ocenioną jako przydatną do zadań ustawowych Instytutu włącza się tym samym do jego zasobu archiwalnego. Do dnia 31 grudnia 2007 r. pracownicy BUiAD dokonali oceny 20 480 j.a.

Jednocześnie archiwa policyjne przygotowały do przekazania do zasobu archiwalnego BUiAD materiały Nieetatowych Oddziałów Milicji Obywatelskiej, Rezerwowych Oddziałów Milicji Obywatelskiej, Zmotoryzowanych Odwodów Milicji Obywatelskiej oraz Batalionów Centralnego Podporządkowania, co podobnie jak w poprzednim przypadku jest efektem uzgodnień z Komendantem Głównym Policji.

Planowane jest również pozyskanie elektronicznych kopii kart systemu „Polonia", obrazujących inwigilację środowisk polonijnych w Europie i na świecie.

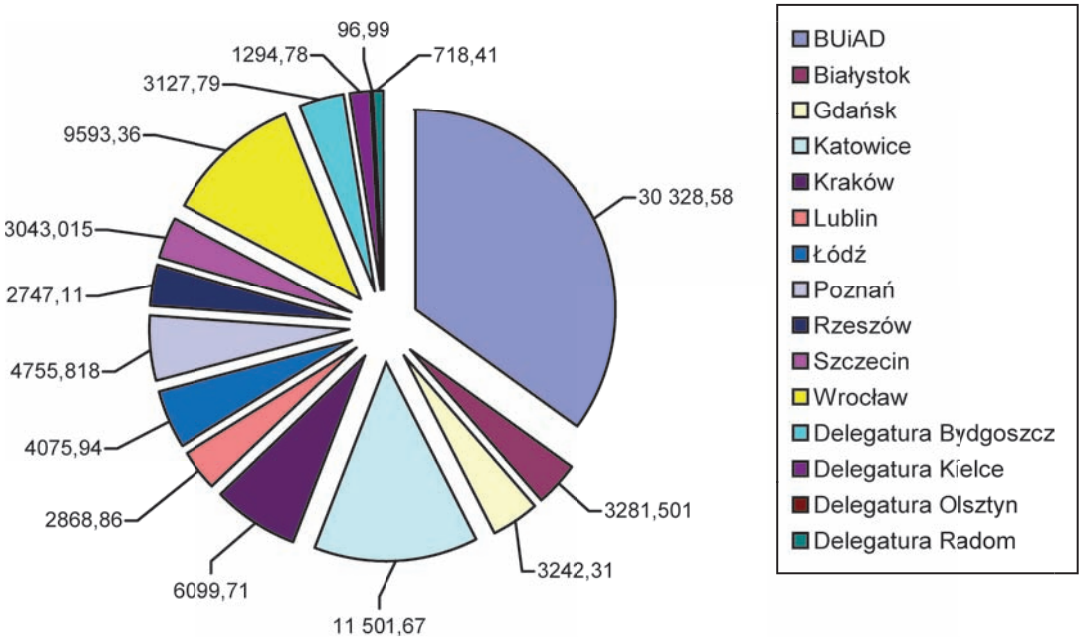

Wykres 3. Wielkość zasobu archiwalnego IPN wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r. wynosiła 86 775,844 mb

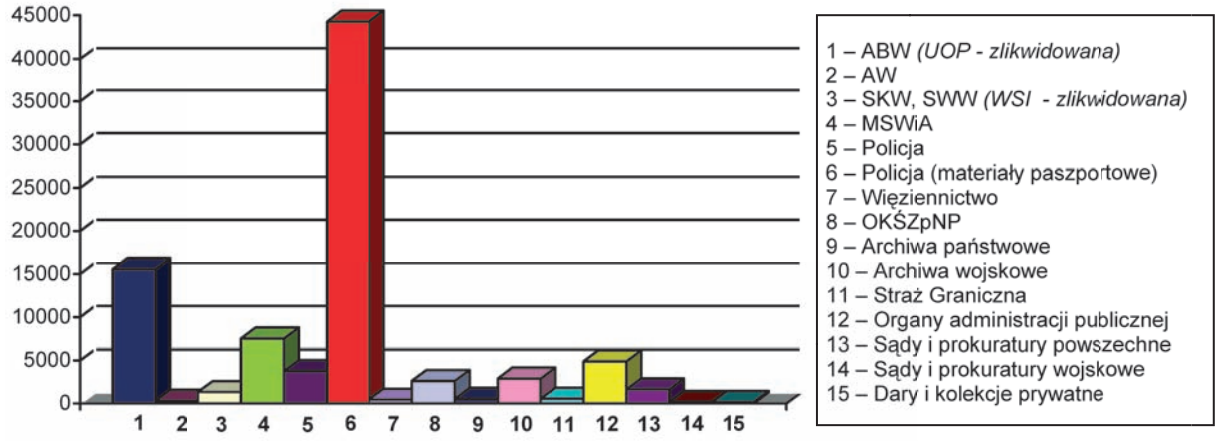

Wykres 4. Zasób IPN według instytucji przekazujących dokumenty (stan na dzień 31 grudnia 2007 r.)

3.2.1.2. Wyłączenia z zasobu archiwalnego BUiAD

W roku 2007 z archiwum Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów wyłączono **1468,766 mb**. Wyłączenia podyktowane były następującymi przesłankami:

– przekazaniem określonych grup materiałów archiwalnych, wytworzonych przez właściwe komendy wojewódzkie Milicji Obywatelskiej, Wojewódzkie Urzędy Spraw Wewnętrznych oraz jednostki terenowe Ochotniczej Rezerwy Milicji Obywatelskiej, do odpowiadającego im terytorialnie Oddziałowego Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów lub Delegatury IPN;

– zwrotem części przejętych akt do poprzednich dysponentów z uwagi na nieprzydatność tych materiałów w realizacji ustawowych zadań Instytutu Pamięci Narodowej. Do grupy tych materiałów należy dokumentacja wojskowych sądów i prokuratur przejęta z Archiwum Wojsk Lądowych w Warszawie. Przeprowadzona kwerenda ujawniła bowiem, iż znaczna grupa tych akt dotyczy przestępstw pospolitych. Wskutek kwerendy przejrzano łącznie 37 227 j.a. (co stanowi 510,40 mb), przejętych wcześniej z AWL w Warszawie, z tego do zwrotu wytypowanych zostało 32 038 j.a. (361,05 mb). Działania te podejmowane są w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

3.2.1.3. Opracowanie i konserwacja zasobu archiwalnego BUiAD

3.2.1.3.1. Opracowanie dokumentacji aktowej i mikrofilmowej

W zakresie opracowywania dokumentacji aktowej i mikrofilmowej rok 2007 charakteryzował się intensyfikacją prac porządkowych, związanych z rozpoznaniem i scaleniem zespołów archiwalnych oraz zwiększaniem głębi informacyjnej elektronicznych pomocy ewidencyjno-informacyjnych dla tych grup archiwaliów, których wskaźnik wypożyczeń/udostępnień był największy.

Tryb przekazywania do zasobu archiwalnego Instytutu materiałów w oparciu o spisy zdawczo-odbiorcze, choć pozwala na dokładne rozliczenie się z ilości materiałów przejętych, skutkuje jednak zatarciem przynależności zespołowej przekazywanych akt. Sprawę wyodrębnienia zespołów archiwalnych pogarszają ponadto zdarzające się nadal przejęcia akt. Zasób wymaga więc systematycznego przeprowadzania prac porządkowych oraz opracowywania.

Metody porządkowania poszczególnych serii archiwalnych dobierane są w zależności od stopnia zachowania materiałów archiwalnych oraz istnienia bądź też dostępności (klauzul tajności) pierwotnych inwentarzy archiwalnych. Działania te poprzedzone zostały szczegółowym opracowaniem struktury organizacyjnej UB/SB oraz studiami wstępnymi nad zagadnieniami aktoznawstwa i archiwoznawstwa akt „bezpieki". W stosunku do części akt operacyjnych przyjęto już w roku 2006 zasadę rekonstrukcji układu pierwotnego sygnatur archiwalnych, co skutkuje często rozbiciem sygnatur nadawanych podczas przejęcia akt do zasobu BUiAD. W ten sposób uporządkowana została dokumentacja mikrofilmowa osobowych źródeł informacji byłych WUSW w Ciechanowie (4103 j.a.) i Ostrołęce (2204 j.a.), KW MO w Warszawie (1195 j.a.), SUSW w Warszawie (20 370 j.a.) oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych zarówno tzw. starej sieci agenturalnej, jak i materiałów późniejszych (33 809 rekordów w bazie danych zasobu). Opracowanie mikrofilmów idzie w parze ze zwiększaniem głębi informacyjnej użytkowanych dotychczas baz danych oraz niezbędnymi pracami zabezpieczającymi materiał mikrofilmowy. Opracowany materiał poddawany jest równocześnie digitalizacji.

Analogiczne prace podjęto dla pozostałych akt operacyjnych tj. akt rozpracowań operacyjnych, akt dochodzeniowo-śledczych SB oraz akt spraw obiektowo-zagadnieniowych. Dla tych ostatnich grup akt przeprowadzono w końcu 2007 r. studia wstępne.

Pracom porządkowym poddano dokumentację szkół wyższych resortu spraw wewnętrznych. Uporządkowano i sporządzono elektroniczną bazę danych materiałów archiwalnych Akademii Spraw Wewnętrznych oraz Wyższej Szkoły Oficerskiej im. Feliksa Dzierżyńskiego

w Legionowie (150 mb). Niezbędnym pracom inwentaryzacyjnym poddano również starsze akta paszportowe serii E, EWA, EWA I, EWA II, EWA IV (45 mb).

Wydział Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów BUiAD podjął się także wyodrębnienia, porządkowania i scalania materiałów przekazanych do zasobu IPN w workach ewakuacyjnych. Pierwszym etapem tych prac była selekcja materiałów archiwalnych, oddzielenie ich od makulatury oraz akt podartych. Wydzielono również zachowane w workach wydawnictwa, tworząc z nich odrębny zbiór. Podjęto próbę scalania jednostek archiwalnych, co zaowocowało złożeniem kilku teczek spraw obiektowo-zagadnieniowych. Materiał, który nie został skompletowany w teczki spraw, ułożono w fascykuły, przyjmując zasadę przyporządkowywania materiałów poszczególnym komórkom i jednostkom organizacyjnym SB. Na dzień 31 grudnia 2007 r. zakończono segregację materiałów z 48 worków (22,9 mb).

Sekcja Opracowywania i Digitalizacji Akt Wydziału Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów BUiAD, przygotowując materiały archiwalne do udostępnienia w pracowniach naukowych oraz pracownikom Biura Lustracyjnego oraz Oddziałowego Biura Lustracyjnego w Warszawie, opracowała technicznie łącznie 5013 j.a.

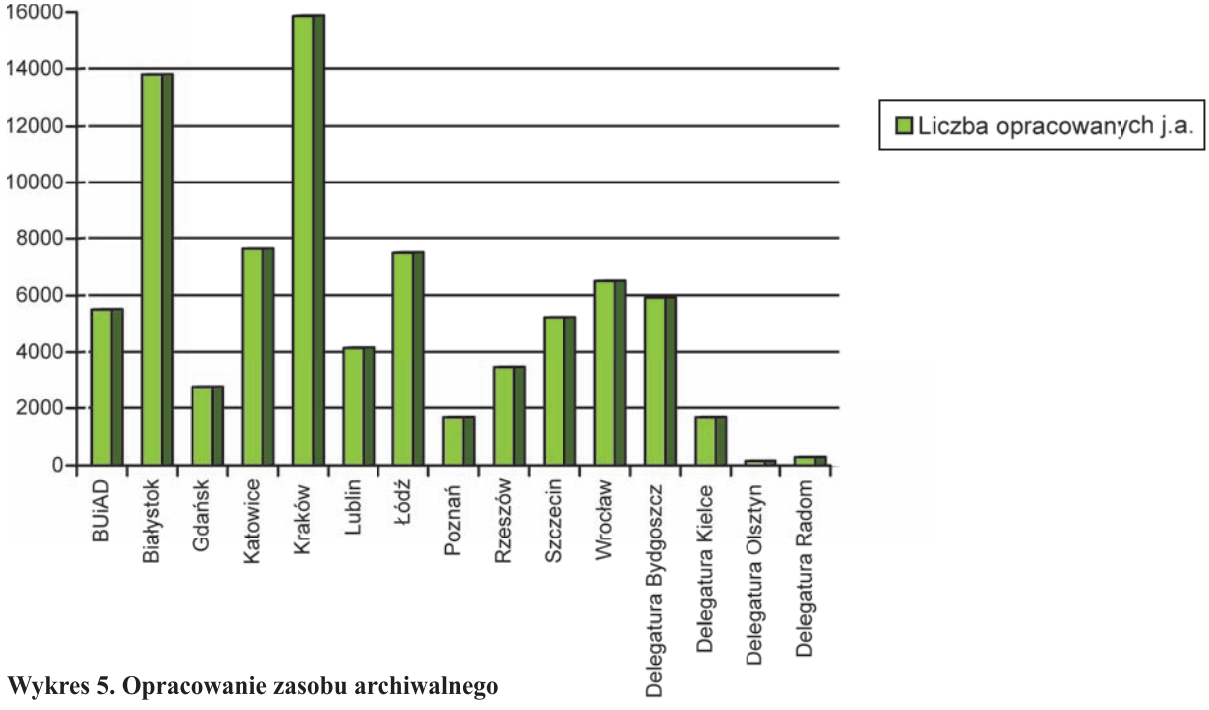

Wykres 5. Opracowanie zasobu archiwalnego

3.2.1.3.2. Konserwacja dokumentacji aktowej

Praktycznie całość zasobu archiwalnego stanowi dokumentacja zachowana na nietrwałych nośnikach. Papier, taśmy filmowe, negatywy fotograficzne oraz zdjęcia ulegają powolnemu niszczeniu w charakterystyczny dla siebie sposób. Specjalistyczne działania konserwatorskie mają charakter incydentalny, co jest spowodowane z jednej strony ich ogromnymi kosztami, a z drugiej ich niewielkim tempem. Reperacji poddawane są jedynie te materiały archiwalne, których stopień zniszczenia wymaga natychmiastowej interwencji konserwatorów bądź też gdy ich bieżąca użyteczność naraża je na znaczne uszkodzenie/zniszczenie. Pracami konserwatorskimi objęto zatem unikatowe materiały archiwalne, np. rejestry agenturalne Informacji Wojskowej, dzienniki rejestracyjne Departamentu I MSW oraz księgi osadzonych w więzieniu na Mokotowie, a także najbardziej zniszczone partie zasobu, jak np. odnalezione na służewieckim śmietniku i przekazane do Instytutu materiały rozpracowań operacyjnych MSW. Tym samym w ramach tych prac oczyszczono 1622 sztuki szklanych i poliestrowych negatywów zdjęć, zakonserwowano 310 map i planów oraz 233 j.a. dokumentacji aktowej.

W pozostałych przypadkach kosztowna konserwacja zastępowana jest jedynie zwykłą profilaktyką przechowywania. Znaczną rolę w tym ostatnim procesie odgrywa utrzymanie stałych, określonych odrębnie dla poszczególnych materiałów archiwalnych warunków klimatycznych, tj. temperatury i wilgotności, co z jednej strony spowalnia proces zakwaszenia papieru i wysychania błon filmowych, z drugiej zaś ogranicza możliwość skażeń mikrobiologicznych. Właściwe zabezpieczenie materiałów papierowych poprzez umieszczenie w bezkwasowych pudłach archiwalnych, mikrofilmów w bezkwasowych kopertach i zamkniętych klaserach ogranicza kontakt substancji archiwalnej z kurzem oraz chroni przed negatywnymi skutkami naświetlenia. Właśnie w ramach działań profilaktycznych prowadzony jest nadzór nad właściwymi warunkami przechowywania materiałów archiwalnych (kontrola wilgotności powietrza oraz pomiary temperatury we wszystkich pomieszczeniach magazynowych). Równocześnie prowadzony jest stały nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem komory fumigacyjnej.

Sekcja Konserwacji Materiałów Archiwalnych Wydziału Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów pozostaje w stałej współpracy z Centralnym Laboratorium Konserwacji Archiwaliów AGAD, która polega na regularnym przekazywaniu zakażonych próbek materiałów, ich badaniu oraz ocenie stanu faktycznego materiałów pod kątem zakażenia mikrobiologicznego.

3.2.1.4. Opracowanie, konserwacja oraz digitalizacja zasobu audiowizualnego

Dokumentacja audiowizualna przechowywana w zasobie BUiAD to przede wszystkim materiał filmowy, fotograficzny oraz audio przekazany przez UOP, ABW, WSI, a także przejęty z GKBZpNP.

3.2.1.4.1. Opracowanie i konserwacja materiałów filmowych

W styczniu 2007 r. zakończono wydzielanie materiałów filmowych, które zostały scalone w jeden uporządkowany zbiór. Zawiera on taśmy filmowe o szerokości 8 mm, 16 mm oraz 35 mm, których łączna długość wynosi ponad 211 km. Zbiór ten całościowo poddano konserwacji obejmującej przeklejenie sklejek, naprawę perforacji, pęknięć oraz oblankowanie. Prace te prowadzone były w Wytwórni Filmowej „Czołówka" od października 2006 r. do maja 2007 r., a następnie od października do grudnia 2007 r. w stworzonej na te potrzeby pracowni filmowej BUiAD. W trakcie tych prac przejrzano i naprawiono 1246 taśm (1026 taśm filmowych pochodzących z zasobu BUiAD w Warszawie oraz 220 materiałów nadesłanych z oddziałów).

Obecnie zakonserwowany materiał fotograficzny poddawany jest czyszczeniu chemicznemu czterochloroetylenem. Konserwacji chemicznej poddano w 2007 r. 745 taśm filmowych. Proces ten uwalnia błonę światłoczułą od wszystkich zanieczyszczeń mechanicznych i biologicznych. Powyższe czynności kończą przyjęty do realizacji proces konserwacji i fizycznego zabezpieczenia zbioru w procesie archiwizacji.

W roku 2007 podjęte zostały negocjacje dotyczące przegrania materiału filmowego na telekinie, czyli właściwej digitalizacji całości zbioru filmowego. Jednak dwa dotychczasowe przetargi zostały unieważnione z powodu niezgłoszenia się zainteresowanych podmiotów gospodarczych. W tej sprawie BUiAD prowadzi kolejne rozmowy. Do końca 2007 r. udało się zdigitalizować materiały filmowe zapisane na taśmie 35 mm w liczbie 143 j.a. (30 kaset DVCAM).

Digitalizacji w 2007 r. poddano materiał filmowy w zapisie VHS, pochodzący z zasobu archiwalnego BUiAD w Warszawie oraz oddziałów IPN. Do chwili obecnej zdigitalizowano i opracowano 46 filmów, które zostały przegrane z formatu VHS na DVD.

W celu ujednolicenia standardów i nośników na przełomie września i października 2007 r. wykonano usługę przegrania posiadanych kaset Betacam na kasety DVCAM (54 j.a. – 68 kaset DVCAM – ok. 40 godzin materiału filmowego).

W 2007 r. BUiAD prowadził rozmowy z Wytwórnią Filmów Dokumentalnych i Fabularnych w Warszawie celem zamówienia usługi wywołania oraz zakonserwowania negatywów filmowych odnalezionych w roku 2007. Zbiór ten obejmie 690 m taśmy 16 mm z oddziałów (19 j.a.) oraz 5730 m taśmy 16 mm z zasobu BUiAD (38 j.a.). Do dnia 31 grudnia 2007 r. wywołano łącznie 52 j.a. Z powodów technicznych nie udało się wywołać 5 j.a.

BUiAD prowadzi poszukiwania w kraju i za granicą specjalistycznego sprzętu do odtworzenia nietypowych taśm (typu Memorex, VT-30c Sony, V-60h Sony, VCR), które znajdują się w zasobie filmowym IPN. Dotychczasowe wysiłki dotyczące odnalezienia odpowiedniego sprzętu nie dały efektu. Poszukiwania prowadzone były w służbach ochrony państwa, Muzeum Techniki, w środowiskach inżynierskich byłych wytwórców ww. sprzętu, także w firmach zachodnich działających w przeszłości na polskim rynku (m.in. Philips). Kilka formatów filmowych pozostaje jednak poza możliwościami odtworzenia.

3.2.1.4.2. Materiały fotograficzne

W pierwszym półroczu 2007 r. przeprowadzono scontrum materiałów fotograficznych przejętych po byłej Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. W trakcie tych prac przejrzano i wprowadzono do utworzonej bazy elektronicznej łącznie 60 036 rekordów (w okresie sprawozdawczym 41 129 rekordów). Jednocześnie rozpoczęto przygotowania do opracowania tego zbioru w systemie elektronicznej archiwizacji, opracowywania i udostępniania „ZEUS".

W okresie od czerwca do września 2007 r. uruchomiono cztery stanowiska systemu, na których dokonuje się następujących czynności: skanowania materiału archiwalnego, podstawowej obróbki cyfrowej, wprowadzenia do bazy elektronicznej, rozpoznania i sporządzenia pełnego opisu archiwalnego każdego zdjęcia.

W ramach testowania systemu i szkolenia pracowników wprowadzono do bazy „ZEUS" większość fotografii ze zbiorów byłego Wydziału Muzeów i Pomników Walki z Faszyzmem Centralnego Zarządu Muzeów Ministerstwa Kultury i Sztuki, stanowiących część zasobu przejętego po byłej GKBZpNP. Równocześnie jedno stanowisko digitalizacji materiałów fotograficznych zajmowało/zajmuje się opracowaniem znacznie mniejszego zbioru fotograficznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz digitalizacją fotografii stanowiących integralną część dokumentacji aktowej. Do bazy „ZEUS" do dnia 31 grudnia 2007 r. wprowadzono łącznie 1367 fotografii.

3.2.1.4.3. Opracowanie i konserwacja materiałów audio

W roku 2007 r. pracownicy BUiAD prowadzili prace związane z rozpoznaniem ilości, stanu zachowania oraz opracowania posiadanych materiałów zapisanych na taśmach dźwiękowych.

Równocześnie prowadzone były poszukiwania i zakupy sprzętu oraz oprogramowania do opracowania i digitalizacji zasobu fonicznego. BUiAD zwrócił się tym samym z prośbą do KGP, ABW, AW, SWW i SKW o pomoc w pozyskaniu lub wypożyczeniu sprzętu umożliwiającego odtworzenie analogowych taśm jednoszpulowych i dwukasetowych, zarejestrowanych w różnych, często nietypowych szybkościach zapisu, znajdujących się w jego zasobie.

3.2.1.5. Zarządzanie zasobem archiwalnym

Celem usprawnienia zarządzania zasobem archiwalnym pracownicy BUiAD dyslokowali dokumentację archiwalną, scalając zespoły archiwalne i lokalizując najczęściej wypożyczane akta w pobliżu pracowni naukowej.

Drugim elementem prac ułatwiających zarządzanie zasobem była budowa odpowiednich narzędzi informatycznych, tj. nowoczesnej aplikacji wypożyczeń działającej w środowisku intranetowym Instytutu, która biorąc pod uwagę statystyki wypożyczeń z roku 2007 **(57 528 j.a.)**

przyśpieszyła realizację składanych zamówień. W tym samym środowisku stworzono aplikację rejestrującą dokonywane zmiany klauzul tajności wypożyczanych z magazynów materiałów archiwalnych.

Kolejnym elementem prac usprawniającym zarządzanie dokumentacją było opracowanie nowych zasad dotyczących kwestii wypożyczenia akt, ujętych w formie zarządzenia Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej.

3.2.1.6. Rozbudowa środowiska informatycznego oraz przygotowania do wdrożenia procesu digitalizacji zasobu archiwalnego

W zakresie porządkowania i opracowywania zasobu archiwalnego BUiAD koordynuje prace związane z merytorycznym przygotowaniem procesu komputeryzacji i digitalizacji zasobu IPN. W tym celu uściślono elektroniczne standardy opisu archiwaliów, zunifikowano kwestionariusz opisu poszczególnych grup materiałów archiwalnych oraz określono standardy skanowania.

Równocześnie BUiAD stara się rozbudować repozytorium intranetowego środowiska pionu archiwalnego IPN (przy współudziale z pionami technicznymi), dodając nowe systemy. W roku 2007 powstał tym sposobem system EZAN, tj. „Ewidencja Zarządzeń i innych Aktów Normatywnych". Aplikacja ta stanowi rodzaj „LEX-a" rejestrującego wszelkie normatywy cywilnych i wojskowych organów bezpieczeństwa państwa szczebla centralnego i terenowego. Zakres pól aplikacji umożliwić ma uchwycenie cyrkulacji poszczególnych egzemplarzy normatywów pomiędzy poszczególnymi jednostkami i komórkami organizacyjnymi jednostek centralnych i terenowych UB/SB oraz jednostek wojskowego aparatu represji. Ważną częścią aplikacji jest podgląd normatywu w formacie PDF.

Od listopada 2007 r. w przygotowaniu jest następna aplikacja obrazująca centralne i terenowe struktury cywilnego i wojskowego aparatu represji wraz z ich obsadą personalną.

Rozpoczęcie wstępnych prac nad digitalizacją materiałów papierowych i mikrofilmowych planowane jest na styczeń 2008 r. W listopadzie i grudniu 2007 r. sfinalizowano w tym celu postępowania przetargowe organizujące cztery stanowiska skanowania dokumentacji.

3.2.1.7. Magazyny archiwalne

Obecnie WGOiOM dysponuje 26 pomieszczeniami magazynowymi, w których zgromadzono dokumentację aktową, filmową i mikrofilmową, zlokalizowanymi w trzech obiektach IPN, tj. przy ul. Towarowej 28, ul. Kłobuckiej 21 oraz Pl. Krasińskich 2/4/6. W pomieszczeniach tych złożona została całość materiałów archiwalnych przekazana na podstawie **1766** spisów zdawczo-odbiorczych jawnych oraz **3197** spisów zdawczo-odbiorczych niejawnych (z pominięciem akt GKBZpNP, gdzie pracownicy byłej Komisji wyodrębnili **932** zespoły archiwalne).

W okresie od stycznia do grudnia 2007 r. magazyny archiwalne wypożyczyły 57 528 j.a. oraz przyjęły do zwrotu 75 427 j.a.

Zasób archiwalny poddany został scaleniu w obrębie zespołów archiwalnych. Oznaczało to fizyczne zgrupowanie materiałów archiwalnych, przekazanych różnymi spisami zdawczo-odbiorczymi, na sąsiednich półkach w ramach tych samych magazynów. Prace te objęły wszystkie pomieszczenia magazynowe w obiektach IPN. Pomiędzy budynkami magazynowymi dyslokacji poddano 5450 mb akt oraz całość materiałów filmowych. W ramach budynku przy ul. Kłobuckiej dokonano dyslokacji blisko 9 km akt.

3.2.1.8. Archiwum zakładowe

Na dzień 31 grudnia 2007 r. zasób Archiwum Zakładowego Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie wyniósł **318,09 mb**, na co składa się **26 321 j.a.** W okresie styczeń–grudzień 2007 r.

Archiwum Zakładowe przejęło dokumentację następujących jednostek organizacyjnych Instytutu: Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów, Sekretariatu Prezesa i jego zastępców, Biura Prawnego, Biura Budżetu, Finansów i Kadr, Biura Zamówień Publicznych, Mienia i Inwestycji, Biura Ochrony, Biura Lustracyjnego (Biura Rzecznika Interesu Publicznego). Włączono 3929 j.a., co stanowi 67,72 mb (z czego kategorii „A" 1174 j.a., 19,73 mb, natomiast kategorii „B" 2755 j.a., 47,99 mb), rejestrując je na 518 spisach zdawczo-odbiorczych. Archiwum wypożyczyło 421 j.a.

Celem lepszego administrowania zasobem Archiwum Zakładowego wprowadzono zakupioną wcześniej aplikację bazodanową „AZAK", do której wprowadzono 2169 rekordów.

3.2.2. Referaty/Sekcje Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów

3.2.2.1. OBUiAD w Białymstoku

Stan zasobu archiwalnego OBUiAD w Białymstoku w okresie sprawozdawczym wynosił **3281,5 mb** akt.

Od stycznia do grudnia 2007 pozyskano 36,9 mb materiałów archiwalnych. Około 70 proc. przejętych akt stanowiły materiały przekazane z BUiAD w Warszawie, w większości dotyczące ORMO. Ponadto z jednostek organizacyjnych Policji przejęto 5,37 mb akt, zaś w formie darowizn 5,535 mb (w tym zbiór dokumentów po zmarłym prokuratorze b. OKBZpNP w Białymstoku Waldemarze Monkiewiczu i darowizna pracownika OBEP w Białymstoku dr. Krzysztofa Sychowicza). Z magazynów OBUiAD zwrócono do OKŚZpNP w Białymstoku 0,214 mb akt spraw byłej OKBZpNP. Na potrzeby ABW wyłączono 0,175 mb kart ewidencyjnych.

W okresie sprawozdawczym zakończono przegląd archiwum KWP w Białymstoku i rozpoczęto prace w KMP w Suwałkach. W trakcie tych prac pojawił się problem związany z oporem ze strony Policji w kwestii przejmowania akt dotyczących ZOMO.

Od początku roku rozpoczęto scontrum akt b. OKBZpNP w Białymstoku. Dotychczas wykonano ok. 90 proc. zaplanowanych czynności. Pracami objęto 1509 j.a. Do bazy danych wprowadzono 1917 rekordów.

Przeprowadzono prace porządkowe liczącego 5,5 mb zbioru dokumentów, odnalezionych w mieszkaniu prokuratora OKBZpNP Waldemara Monkiewicza. Wyodrębniono 26 j.a. i wprowadzono do bazy 5488 rekordów w czasie prac nad zbiorem dokumentów (pozyskanych w postaci paczek) ludności autochtonicznej pow. Mrągowo, ubiegającej się o przyznanie obywatelstwa polskiego w 1948 r. W okresie sprawozdawczym zakończono również porządkowanie ok. 20 600 paszportów przejętych w stanie rozsypu.

Kontynuowano prace nad przygotowaniem 20 elektronicznych baz danych, do których wprowadzono łącznie 84 301 rekordów. Oprócz tego podjęto działania związane z wypełnieniem modułu bazodanowego, obrazującego całość zgromadzonego w OBUiAD zasobu archiwalnego. Pracownicy RGOiOM uczestniczyli czynnie w pracach nad powstawaniem katalogów: OZI (samodzielnie) i pracowników, funkcjonariuszy i żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa (wspólnie z OBEP i OBL), do katalogu OZI wprowadzono 3540 rekordów, a do katalogu funkcjonariuszy 476 rekordów.

W 2007 r. prowadzono działania związane z konserwacją, naprawą i zabezpieczaniem dokumentów, którym poddano 13 798 j.a. Oprócz prac wykonywanych we własnym zakresie korzystano także z usług Pracowni Konserwacji Zbiorów Archiwalnych Gospodarstwa Pomocniczego IPN w Warszawie w celu konserwacji materiałów podarowanych przez dr. Krzysztofa Sychowicza.

Działalność reprograficzną w OBUiAD w Białymstoku prowadzi Referat Udostępniania i Informacji Naukowej. W okresie sprawozdawczym formę cyfrową nadano łącznie 30 j.a., co stanowi pojemność 128,38 GB.

3.2.2.2. OBUiAD w Gdańsku

Ogólny stan zasobu archiwalnego OBUiAD w Gdańsku to **3242,31 mb** akt. W okresie sprawozdawczym przejęto 52,73 mb materiałów archiwalnych (2995 j.a.). Najwięcej akt – 42,88 mb – przekazała Policja. W wyniku przeglądu depozytu przejętego z Archiwum Marynarki Wojennej w Gdyni oddano 220,25 mb akt (18 164 j.a.). Podjęto również prace nad przeglądem zasobu zgromadzonego w tym archiwum. Przejrzano 65 proc. akt i wytypowano do przejęcia ok. 1500 jednostek archiwalnych. Z 16 worków materiałów nieuporządkowanych opracowano i ułożono zawartość 14 worków. Dwa pozostałe wymagają otwarcia razem z funkcjonariuszem Delegatury ABW. Zakończono prace przy scontrum po b. OKBZpNP.

Do istniejących pomocy elektronicznych wprowadzono 26 153 rekordów. Utworzono bazę danych dotyczącą osób współpracujących z organami bezpieczeństwa PRL, zawierającą 2344 rekordów. Sporządzono też inne pomoce ewidencyjne obrazujące zasób archiwalny OBUiAD w Gdańsku: inwentarz topograficzny i informator o zasobie.

W 2007 r. formę cyfrową nadano 108 j.a., co stanowi 404,274 GB. Zakończono proces przegrywania zgromadzonych na kasetach VHS filmów na format DVD (23 kasety – 70,31 GB). Zakup nowych skanerów lub aparatów cyfrowych przyśpieszyłby wykonywanie cyfrowych kopii dokumentów.

3.2.2.3. OBUiAD w Katowicach

W OBUiAD w Katowicach zgromadzono 11 501,67 mb akt. W okresie sprawozdawczym pozyskano 10,84 mb akt m.in. z jednostek Policji (9,41 mb), DABW w Katowicach, Archiwum Państwowego w Katowicach. Pod koniec 2007 r. przekazano ponadto z BUiAD w Warszawie materiały dot. ORMO i jednostki wyłączone ze zbioru zastrzeżonego. Z zasobu wyłączono ok. 77,25 mb akt, które nie zawierały informacji związanych z działalnością IPN i zwrócono je do Filii nr 3 AWL w Krakowie, sześć sztuk mikrofilmów przekazano do BUiAD w Warszawie.

Najbardziej czasochłonnym zadaniem było opiniowanie i przejmowanie akt z jednostek Policji z terenu województwa śląskiego. Prowadzono wspólnie z DABW prace związane z porządkowaniem materiałów przekazanych w worach ewakuacyjnych.

W okresie sprawozdawczym prowadzono również scontrum zasobu OKŚZpNP w Katowicach na podstawie akt Komisji (624 j.a., ok. 10 mb) i akt własnych (45 j.a., ok. 0,15 mb).

Utworzono bazy danych: osób współpracujących z organami bezpieczeństwa z woj. katowickiego, bielsko-bialskiego i częstochowskiego, materiałów z wydziału IV WUSW, akt paszportowych Tychy, zasobu materiałów archiwalnych oraz MOB. Łącznie wprowadzono 310 764 nowe rekordy. Pracownicy Referatu uczestniczyli także w opracowaniu katalogu pracowników, funkcjonariuszy i żołnierzy aparatu bezpieczeństwa, sporządzili (na podstawie przekazanych akt) 22 spisy zdawczo-odbiorcze i przygotowali informator o zasobie OBUiAD.

W ubiegłym roku formę cyfrową nadano 101 j.a. o łącznej pojemności 175,45 GB.

Dokonano konserwacji czterech j.a. dokumentacji aktowej, co zajęło łącznie 176 godzin.

3.2.2.4. OBUiAD w Krakowie

Zasób OBUiAD w Krakowie obejmuje łącznie **6099,71 mb** akt. W ciągu ubiegłego roku przejęto 238,44 mb, wśród których największą grupę stanowiły akta organów administracji publicznej. Zwrócono materiały archiwalne nieprzydatne do realizacji zadań ustawowych IPN: 133,46 mb do Filii Nr 3 Archiwum Wojsk Lądowych w Krakowie i 332 j.a. oraz 5 mb kartotek do Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie. Pracownicy OBUiAD uczestniczyli w przeglądzie zasobu AWL w Krakowie i KWP – przejrzano łącznie ponad 34 tys. j.a., z których zakwalifikowano do przejęcia ok. 7770 j.a.. W trakcie scontrum materiałów byłej OKBZpNP przejrzano 500 spraw, tj. 1680 tomów, opracowano je technicznie i merytorycznie, tworząc odpowiednią bazę danych.

Utworzono nową bazę danych dla Archiwum Zakładowego (328 rekordów), a do już istniejących baz wprowadzono 50 158 rekordów. Przygotowano także do druku wydawnictwo *Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Krakowie. Informator o strukturze, kompetencjach i zasobie archiwalnym (2000–2007).*

Kontynuowany jest proces digitalizacji – formę cyfrową nadano wszystkim materiałom filmowym należącym do zespołu WUSW Kraków (151 filmów – 83,9 GB), ponadto zeskanowano 34 j.a. (262,95 GB). Ograniczeniem w tych pracach jest brak sprzętu o odpowiednich parametrach.

3.2.2.5. OBUiAD w Lublinie

Stan zasobu archiwalnego wynosił **2868,86 mb** akt. W okresie sprawozdawczym OBUiAD w Lublinie przejął 162,58 mb materiałów archiwalnych. Wśród nich największą grupę stanowią materiały dotyczące ORMO (82 mb) oraz akta po byłym WUSW w Siedlcach przejęte z BUiAD w Warszawie (56,93 mb). Do BUiAD oraz do Sądu Okręgowego w Lublinie przekazano łącznie 0,58 mb.

W ramach współpracy z KWP w Lublinie pracownicy Referatu brali udział w przeglądzie materiałów znajdujących się m.in. w KWP w Lublinie, KPP w Białej Podlaskiej, Chełmie i Zamościu oraz dokumentacji aktowej ZOMO. W wyniku tych prac do zasobu Oddziału IPN w Lublinie zostało przekazane ok. 20 mb akt. Ponadto dokonywano przeglądu materiałów przeznaczonych do brakowania w Sądzie Rejonowym w Lublinie i w kancelarii tajnej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego.

W omawianym okresie przeprowadzono scontrum materiałów przekazanych przez GKBZpNP, w trakcie którego dokonano przeglądu 1825 pozycji z 2263 przekazanych do KŚZpNP w Lublinie.

Do baz danych wprowadzono 70 904 rekordy. Przygotowano także na potrzeby Informatora o zasobie IPN część dotyczącą zasobu OBUiAD w Lublinie.

Od lutego 2007 r. trwa proces digitalizacji posiadanego zasobu archiwalnego. Zeskanowano dotąd 276 j.a. o łącznej pojemności 701,051 GB.

Poważnym problemem dla Oddziału jest brak wolnych powierzchni magazynowych oraz biurowych, stąd reprografia i digitalizacja zasobu odbywa się w budynku zajmowanym przez OBL.

3.2.2.6. OBUiAD w Łodzi

Stan zasobu na dzień 31 grudnia 2007 r. wynosił **4075,94 mb.** W okresie sprawozdawczym OBUiAD w Łodzi przejęło do zasobu 91,98 mb materiałów archiwalnych, wśród których największy zbiór (64 mb) stanowiły akta b. ORMO pozyskane z BUiAD w Warszawie. Drugi pod względem wielkości zbiór tworzyły materiały przejęte z KWP w Łodzi, wśród nich 37 filmów dotyczących funkcjonowania ZOMO, MO i SB. Jednocześnie z zasobu OBUiAD wyłączono 0,14 mb kart kartotecznych, które przekazano do BUiAD w Warszawie.

W ramach współpracy z Policją pracownicy RGOiOM zaopiniowali 150 protokołów brakowania z Komendy Wojewódzkiej Policji w Łodzi oraz z jednostek podległych. Dokonano również oceny dokumentacji wytworzonej przez ZOMO z terenu woj. łódzkiego, która w grudniu 2007 r. została przejęta do zasobu OBUiAD.

Prowadzono scontrum śledztw OKBZpNP w Łodzi, w trakcie którego opracowano pod względem technicznym i merytorycznym 1162 śledztwa.

W 2007 r. wprowadzono do baz danych 167 756 nowych rekordów. Pracownicy Referatu przygotowali informator o zasobie archiwalnym OBUiAD w Łodzi, który w październiku 2007 r. przesłano do BUiAD w Warszawie celem przygotowania do druku.

W ramach digitalizacji zasobu zeskanowano w całości 77 j.a. (15 426 skanów), co stanowi łączną pojemność 395,04 GB.

W Pracowni Konserwacji Zbiorów Archiwalnych Gospodarstwa Pomocniczego IPN w Warszawie dokonano konserwacji trzech j.a. dokumentacji aktowej z zasobu OBUiAD w Łodzi.

3.2.2.7. OBUiAD w Poznaniu

Łącznie zasób OBUiAD w Poznaniu obejmuje **4755,82 mb.** W 2007 r. przejęto 49,228 mb materiałów archiwalnych, z czego ponad 29 mb stanowią dary i kolekcje prywatne. Pracownicy referatu od marca do grudnia 2007 r. dokonywali przeglądu materiałów archiwalnych przygotowanych do brakowania w KWP w Poznaniu oraz w sześciu powiatowych jednostkach Policji. Z ogólnej liczby ponad 100 mb materiałów poddanych przeglądowi jako przydatne do zadań statutowych Instytutu zakwalifikowano ok. 1 mb. Z tej liczby 0,3 mb przejęto i włączono do zasobu poznańskiego Oddziału IPN.

Pracownicy Referatu przeprowadzili scontrum 959 spraw po byłych OKBZpNP w Poznaniu i Zielonej Górze, spośród których większość już zewidencjonowano.

Do istniejących elektronicznych pomocy ewidencyjno–informacyjnych dodano 80 951 nowych rekordów, utworzono także nowe bazy danych: scontrum b. OKBZpNP i wykaz odtajnionych materiałów archiwalnych. Prowadzono prace nad katalogiem zawierającym dane osobowe pracowników, funkcjonariuszy i żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa.

W okresie sprawozdawczym zdigitalizowano 176 j.a., co stanowi pojemność 62 GB.

Dokonano kompleksowej konserwacji 14 j.a. (wraz z szyciem i oprawą), naprawy i konserwacji ok. 4000 kart w 10 j.a. oraz naprawy ok. 10 pojedynczych dokumentów.

3.2.2.8. OBUiAD w Rzeszowie

Stan zasobu to ogółem **2747,11 mb** akt i mikrofilmów. W okresie sprawozdawczym przejęto łącznie 127,14 mb akt, w tym 108,7 mb paszportów z Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie.

Przeglądano i opiniowano materiały milicyjne znajdujące się w archiwach Policji, przeznaczone do wybrakowania, z części jednostek przejęto 527 j.a. (6,56 mb). Czynności te odbywały się bez żadnych utrudnień, w terminach dogodnych dla obydwu stron.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono scontrum zasobu b. OKBZpNP w Rzeszowie, w trakcie którego wprowadzono do bazy danych większość z 1314 spraw.

Do komputerowych baz danych wprowadzono 12 005 rekordów oraz utworzono nową bazę Wykaz (indeks zasobu OBUiAD). Pracownicy Referatu Gromadzenia uczestniczyli również w pracach nad powstaniem katalogu funkcjonariuszy. W okresie od kwietnia do sierpnia minionego roku wprowadzono do niego 197 akt osobowych.

W sierpniu 2007 r. rozpoczęto proces digitalizacji materiałów archiwalnych, w trakcie którego formę cyfrową nadano 206 j.a., co stanowi 1047,198 GB. Sporządzono również kserokopie zabezpieczające dla najbardziej zniszczonych akt – 230 j.a. (ok. 28 000 stron).

3.2.2.9. OBUiAD w Szczecinie

Zasób OBUiAD w Szczecinie obejmuje **3043,02 mb** akt. W okresie sprawozdawczym pracownicy RGOiOM dokonali przeglądu zasobu Archiwum KWP w Szczecinie. Trwa stopniowe przejmowanie jednostek aktowych wytypowanych do przekazania IPN – do końca roku 2007 przejęto 2,7 mb akt. W listopadzie i grudniu 2007 r. dokonano także przeglądu ok. 22 000 j.a. akt wojskowych w Delegaturze IPN w Bydgoszczy, przejętych wcześniej z Archiwum Wojsk Lądowych w Toruniu. Do przejęcia wytypowano ok. 8300 j.a. Zakończono również przejmowanie 80 mb książeczek paszportowych z Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie.

W październiku 2007 r. przekazano 416 j.a. akt prokuratury wojskowej do gdańskiego oddziału IPN w celu ich zwrotu do Archiwum Marynarki Wojennej.

W związku z przejęciem materiałów archiwalnych z zasobu oddziałów w Poznaniu i Gdańsku naniesiono na akta nowe sygnatury archiwalne. Nadal trwa porządkowanie akt paszportowych. W 2007 r. ułożono według starych sygnatur 84,5 mb akt paszportowych. W 2007 r. przejrzano pod kątem ochrony informacji niejawnych i naniesiono odpowiednie klauzule na 7046 j.a. (51,5 mb).

W 2007 r. dokonano scontrum spraw prowadzonych przez b. OKBZpNP w Szczecinie i Koszalinie. Efekt tych prac został ujęty w elektronicznej bazie danych w postaci wprowadzonych 323 rekordów.

Utworzono następujące nowe bazy danych: indeksy osobowe OZI, funkcjonariuszy, MOB oraz elektroniczny inwentarz kartkowy i indeks osobowy dla akt WSR. Łącznie w okresie sprawozdawczym wprowadzono 19 861 nowych rekordów. Sporządzono dodatkowo informator o zasobie OBUiAD IPN w Szczecinie.

W ramach digitalizacji nadano formę cyfrową 28 j.a., co stanowi łączną pojemność 109,61 GB.

Konserwacji poddano 870 j.a. dokumentacji aktowej, co zajęło łącznie 1200 godzin.

3.2.2.10. OBUiAD we Wrocławiu

W okresie sprawozdawczym zasób OBUiAD we Wrocławiu powiększył się o 201,57 mb i obecnie wynosi **9593,36 mb.** Połowa nabytków pochodzi z archiwów Policji. Ubytków nie odnotowano, ale wydzielono i przygotowano do zwrotu w pierwszym kwartale 2008 r. do Filii Nr 2 AWL w Oleśnicy 253,10 mb (8880 j.a.).

W archiwach KWP we Wrocławiu i Opolu oraz w Filii nr 2 Archiwum Wojsk Lądowych we Wrocławiu (później w Oleśnicy) prowadzono prace nad typowaniem dokumentacji w celu przejęcia wybranych archiwaliów do zasobu IPN. Z AWL przygotowano do pozyskania przez IPN 3226 j.a. Współpraca z Policją w Opolu i we Wrocławiu układa się poprawnie. Typowanie materiałów zarówno w zakresie ewidencji materiałów niejawnych, jak i dokumentacji z protokołów brakowania dobiega końca.

Dodatkowo wykonywane jest scontrum akt niezakończonych śledztw byłych OKBZpNP w Opolu i we Wrocławiu. Łącznie w okresie sprawozdawczym na 700 spraw wpisano 319 teczek i 683 dokumenty.

W ramach prac nad merytorycznym opisem archiwaliów znajdujących się w zasobie OBUiAD we Wrocławiu wykonano m.in. elektroniczną bazę danych osób, które współpracowały z organami bezpieczeństwa (7409 rekordów), oraz dwa spisy zdawczo-odbiorcze dla akt spraw odszkodowawczych, przejętych z Sądu Okręgowego we Wrocławiu (4461 rekordów). Łącznie utworzono 21 270 nowych rekordów w pięciu bazach.

Postać cyfrową nadano 66 jednostkom aktowym o pojemności 382,354 GB, 280 fotografiom (0,47 GB) i 61 jednostkom dokumentacji dźwiękowej utrwalonej na taśmach magnetofonowych (1,725 GB).

Prace zabezpieczające dokumenty archiwalne sprowadzają się do tzw. małej konserwacji. W zasobie archiwalnym OBUiAD znajdują się materiały (ok. 1,6 proc. zasobu), które w wyniku zawilgocenia w czasie powodzi w 1997 r. wykazywały znaczne wykwity kolonii grzybów i bakterii. W grudniu 2007 r. przeprowadzono dezynfekcję 160 mb najbardziej zanieczyszczonych akt.

3.2.2.11. Delegatura w Bydgoszczy

Aktualny stan zasobu to **3127,79 mb** akt. Nabytki objęły 20,24 mb.

Nadal trwa przegląd akt w Archiwum Wojsk Lądowych w Toruniu i opiniowanie dokumentacji przeznaczonej do brakowania z archiwów Policji. Sporządzone zostały opinie do 15 000 j.a.

Po przeglądzie akt pochodzących z AWL wytypowano dokumentację nieprzydatną do działań statutowych IPN. Pierwszą partię tych akt zwrócono w liczbie 39,30 mb. Rozpoczęty został również proces przekazywania akt należących do innych oddziałów IPN.

Scontrum akt po b. OKBZpNP zostało zakończone. Ogółem poddano scontrum 569 spraw.

Elektroniczne pomoce ewidencyjno-informacyjne łącznie uzupełniono o 26 350 rekordów. Utworzono trzy nowe bazy danych: inwentarz topograficzny, ewidencję osobowych źródeł informacji i opis zasobu. Został również przygotowany informator o zasobie Delegatury IPN w Bydgoszczy.

W okresie sprawozdawczym formę cyfrową nadano 20 j.a., co stanowi łączną pojemność 71,03 GB, zdigitalizowano 2601 fotografii (15,87 GB) oraz 11 filmów (123,38 GB). Zasadniczo proces ten zapoczątkowany został we wrześniu 2007 r. wraz z nabyciem odpowiedniego sprzętu. W celu zintensyfikowania prac związanych z digitalizacją zasobu wskazane byłoby pozyskanie nowego pomieszczenia oraz zakup szybkiego skanera i komputerów o większej pojemności.

W okresie sprawozdawczym dokonano konserwacji dwóch j.a. dokumentacji aktowej (pełna konserwacja wykonana przez Gospodarstwo Pomocnicze IPN w Warszawie).

3.2.2.12. Delegatura w Kielcach

Zasób archiwalny Delegatury to **1294,78 mb** akt. W styczniu 2007 r. przejęto materiały archiwalne z KWP w Kielcach. Warto w tym miejscu podkreślić wzorcową wręcz współpracę w tej kwestii z KW Policji w Kielcach. Do Archiwum Wojsk Lądowych zwrócono 14,18 mb dokumentacji, co stanowiło 1222 j.a.

Scontrum zasobu Delegatury objęło 2,65 mb (2118 j.a.) na podstawie 11 spisów zdawczo-odbiorczych. W okresie sprawozdawczym sporządzono 22 spisy zdawczo-odbiorcze.

W związku z trwającą od dwóch lat rozbudową siedziby Delegatury utrudnione jest wykonywanie niektórych zadań wymagających odpowiednich warunków technicznych. Z uwagi na brak odpowiedniego sprzętu nie są prowadzone prace w zakresie digitalizacji zasobu archiwalnego.

3.2.2.13. Delegatura w Olsztynie

Zasób archiwalny Delegatury obejmuje **96,99 mb** akt. W magazynach Delegatury IPN w Olsztynie większość zasobu stanowią akta wymiaru sprawiedliwości z terenu b. woj. olsztyńskiego. Materiały te są bardzo często wykorzystywane przez pracowników naukowych, studentów oraz prokuratorów OKŚZpNP.

W zakresie przejmowania materiałów archiwalnych kontynuowana jest współpraca z KWP i KMP w Olsztynie. Przeprowadzono przegląd materiałów archiwalnych znajdujących się w składnicach akt KPP w Olecku, KPP w Bartoszycach (prace zakończone) oraz KPP w Lidzbarku Warmińskim. Opiniowanie materiałów archiwalnych wytworzonych przez MO, a przeznaczonych do zniszczenia, odbywało się na bieżąco.

3.2.2.14. Delegatura w Radomiu

Zasób archiwalny Delegatury w Radomiu wynosi **718,41 mb.** W okresie sprawozdawczym przejęto 548,88 mb materiałów archiwalnych. Największą część, ok. 550 mb akt stanowią dokumenty pertynencji radomskiej z okresu 1975–1990 (akta osobowe, operacyjne, administracyjne i paszportowe) przekazane przez centralę IPN w Warszawie. Sukcesywnie przekazywane są także akta przez Policję i Sąd Okręgowy w Radomiu.

Opracowano informator o zasobie Delegatury IPN w Radomiu.

W okresie sprawozdawczym formę cyfrową nadano 13 j.a., o łącznej pojemności 89,3 GB.

Konserwacji poddano 25 obiektów archiwalnych z zasobu Delegatury w Radomiu, co zajęło łącznie 24 godziny.

W czerwcu 2007 r. nastąpiło zakończenie prac remontowych i oddanie do użytku trzech pomieszczeń magazynowych. Obecnie magazyny są w stanie pomieścić ok. jednego km akt.

3.2.3. Gromadzenie, opracowywanie i obsługa magazynów – dane statystyczne

Tabela 1. Gromadzenie zasobu archiwalnego

Oddział	Okres sprawozdawczy	W mb															Zasób (mb)
		UOP (zlikwidowana) ABW	AW	*WSI (zlikwidowana)* SKW SWW	MSWiA	Policja	Policja (materiały paszportowe)	Więziennictwo	OKŚZpNP	Archiwa państwowe	Archiwa wojskowe	Straż Graniczna	Organy administracji publicznej	Sądy i prokuratury powszechne	Sądy i prokuratury wojskowe	Dary i kolekcje prywatne	Razem
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
BUiAD	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.*	7244,28	311,89	1329,281	7797,314	771,85	7406,06	24,47	2096,692	145,62	1685,56	391,39	1891,77	124,169	122,36	7,852	**31 350,558**
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	351,93	0,03	8,1	11,065	11,9	0	0	0,09	0,39	0,69	15,803	41,68	0,6	1,12	3,39	**446,788**
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	133,06	0	0	371,026	600,94	0	0	0	0	361,05	0	1,98	0,71	0	0	**1468,766**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	7463,15	311,92	1337,381	7437,353	182,81	7406,06	24,47	2096,782	146,01	1325,2	407,193	1931,47	124,059	123,48	11,242	**30 328,58**
Białystok	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	532,15	0	0	0	247,94	1796,34	126,29	33,767	62,913	197,63	24,88	149,34	63,89	9,05	0,8	**3244,99**
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0,075	0	0	0	5,37	0	0,32	0	25,59	0	0	0	0,01	0	5,535	**36,9**

* W związku z coraz dokładniejszym rozpoznawaniem zasobu, korektami zapisów ewidencyjnych w oparciu o pomiar „z natury" oraz zastosowaniem bardziej rozbudowanej tabeli statystycznej uległy przesunięciu wartości dotyczące metrażu zasobu archiwalnego w stosunku do roku 2006.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	Ubytki w okresie sprawo-zdawczym	0,175	0	0	0	0	0	0	0,214	0	0	0	0	0	0	0	**0,389**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	532,05	0	0	0	253,31	1796,34	126,61	33,553	88,503	197,63	24,88	149,34	63,9	9,05	6,335	**3281,501**
Gdańsk	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	526,27	0	0	0	194,78	2239,53	15,76	21,25	10,77	344,59	14,8	4,76	31,62	0	5,7	**3409,83**
	Nabytki w okresie sprawo-zdawczym	0,68	0	0	0	42,88	0,01	0,02	0	0	0,08	0	3,81	4,58	0	0,67	**52,73**
	Ubytki w okresie sprawo-zdawczym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	220,25	0	0	0	0	0	**220,25**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	526,95	0	0	0	237,66	2239,54	15,78	21,25	10,77	124,42	14,8	8,57	36,2	0	6,37	**3242,31**
Katowice	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	1325,12	0	0	0	387,59	9038	20,6	19	76,31	217,81	20	244,35	211,88	0	7,42	**11 568,08**
	Nabytki w okresie sprawo-zdawczym	0,11	0	0	0	9,41	0	0,15	0,06	0,41	0	0	0	0,5	0,02	0,18	**10,84**
	Ubytki w okresie sprawo-zdawczym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	77,25	0	0	0	0	0	**77,25**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	1325,23	0	0	0	397	9038	20,75	19,06	76,72	140,56	20	244,35	212,38	0,02	7,6	**11 501,67**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Kraków	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	1053,4	0	0	0	428,47	4016,4	22,95	53	66,93	172,74	13	67,38	49,03	2,11	57	**6002,41**
	Nabytki w okresie sprawo-zdawczym	3,89	0	0	27,8	10,51	0	0	0	0	0	0	190	1,41	0,02	4,81	**238,44**
	Ubytki w okresie sprawo-zdawczym	2,68	0	0	0	5	0	0	0	0	133,46	0	0	0	0	0	**141,14**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	1054,61	0	0	27,8	433,98	4016,4	22,95	53	66,93	39,28	13	257,38	50,44	2,13	61,81	**6099,71**
Lublin	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	462,3	0	0	0	283,9	1654,57	13,7	15	11	128,2	6,5	12,2	108,31	0	11,18	**2706,86**
	Nabytki w okresie sprawo-zdawczym	76,86	0	0	0	82,31	0	0	0	0	0,02	0	0	3,34	0	0,05	**162,58**
	Ubytki w okresie sprawo-zdawczym	0,57	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,01	0	0	**0,58**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	538,59	0	0	0	366,21	1654,57	13,7	15	11	128,22	6,5	12,2	111,64	0	11,23	**2868,86**
Łódź	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	369,31	0	0	0	341,22	2855,57	3,7	163,95	20,65	0	0	96,2	128,86	2,07	2,57	**3984,1**
	Nabytki w okresie sprawo-zdawczym	4,66	0	0	0	82,87	0	0	3,45	0	0	0	0,01	0	0	0,99	**91,98**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	Ubytki w okresie sprawo-zdawczym	0,14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0,14**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	373,83	0	0	0	424,09	2855,57	3,7	167,4	20,65	0	0	96,21	128,86	2,07	3,56	**4075,94**
Poznań	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	642,88	0	0	0	258,23	3150,6	28,56	53,02	0,3	11	18,1	434,36	104,275	0,785	4,48	**4706,59**
	Nabytki w okresie sprawo-zdawczym	0,001	0	0	0	15,505	0	0	0,01	0	0	0,04	0	4,55	0	29,122	**49,228**
	Ubytki w okresie sprawoz-dawczym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	642,881	0	0	0	273,735	3150,6	28,56	53,03	0,3	11	18,14	434,36	108,825	0,785	33,602	**4755,818**
Rzeszów	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	349	0	0	0	142,03	1913,35	23,25	14,26	60	43,2	5,2	9,4	55,25	0	5,03	**2619,97**
	Nabytki w okresie sprawo-zdawczym	1,11	0	0	0	15,9	0	0	0	0	0	0	109,9	0,13	0	0,1	**127,14**
	Ubytki w okresie sprawo-zdawczym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	350,11	0	0	0	157,93	1913,35	23,25	14,26	60	43,2	5,2	119,3	55,38	0	5,13	**2747,11**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Szczecin	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	488,26	0	0	0	244,901	1922,69	22,41	6,94	11	0	9,2	0	106,609	0	7,815	**2819,825**
	Nabytki w okresie sprawo-zdawczym	0,85	0	0	0	2,717	0	0	0,335	0	0	0	219,27	1,495	0	0,015	**224,682**
	Ubytki w okresie sprawo-zdawczym	0	0	0	0	0,022	0	0	0	0	0	0	0	1,47	0	0	**1,492**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	489,11	0	0	0	247,596	1922,69	22,41	7,275	11	0	9,2	219,27	106,634	0	7,83	**3043,015**
Wrocław	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	1545,49	0	0	0	443,11	5689	73,51	67,35	18,76	333,42	36,94	934,96	221,89	16,09	11,27	**9391,79**
	Nabytki w okresie sprawo-zdawczym	4,16	0	0	0	23,53	80,54	10,95	15,63	0,06	0	0	43,74	20,46	0	2,5	**201,57**
	Ubytki w okresie sprawo-zdawczym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	1549,65	0	0	0	466,64	5769,54	84,46	82,98	18,82	333,42	36,94	978,7	242,35	16,09	13,77	**9593,36**
Delegatura Bydgoszcz	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	541,2	0	0	0	221,x95	1380,1	53,5	49,91	2,86	595	0	46	224,14	32,2	0,05	**3146,91**
	Nabytki w okresie sprawo-zdawczym	0,35	0	0	2,83	8,98	0	6,6	0	0	0,25	0	0	0,44	0	0,79	**20,24**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	Ubytki w okresie sprawo-zdawczym	0,05	0	0	0	0,01	0	0	0	0	39,3	0	0	0	0	0	**39,36**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	541,5	0	0	2,83	230,92	1380,1	60,1	49,91	2,86	555,95	0	46	224,58	32,2	0,84	**3127,79**
Delegatura Kielce	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	0	0	0	0	68,69	834,03	2,65	17,6	21,01	17,5	0	299,1	51,19	0	0	**1311,77**
	Nabytki w okresie sprawo-zdawczym	0	0	0	27	4,35	0	0	0	0	0,03	0	0	0,01	0	0	**31,39**
	Ubytki w okresie sprawo-zdawczym	0	0	0	0	4,2	30	0	0	0	14,18	0	0	0	0	0	**48,38**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	0	0	0	27	68,84	804,03	2,65	17,6	21,01	3,35	0	299,1	51,2	0	0	**1294,78**
Delegatura Olsztyn	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	0	0	0	0	0	0	0	4,12	0	0	0	0	92,87	0	0	**96,99**
	Nabytki w okresie sprawo-zdawczym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
	Ubytki w okresie sprawo-z dawczym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	0	0	0	0	0	0	0	4,12	0	0	0	0	92,87	0	0	**96,99**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Delegatura Radom	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	0	0	0	0	2,02	0	1,5	0	0	0	0	124	41,95	0	0,06	**169,53**
	Nabytki w okresie sprawo-zdawczym	174,33	0	0	7,5	38,9	324	0	0	0	0	0	2,7	1,45	0	0	**548,88**
	Ubytki w okresie sprawo-zdawczym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	174,33	0	0	7,5	40,92	324	1,5	0	0	0	0	126,7	43,4	0	0,06	**718,41**
Razem	Stan zasobu na dzień 31.12.2006 r.	15 079,66	311,89	1329,281	7797,314	4036,681	43 896,24	432,85	2615,859	508,123	3746,65	540,01	4313,82	1615,933	184,665	121,227	**86 530,203**
	Nabytki w okresie sprawo-zdawczym	619,006	0,03	8,1	76,195	355,132	404,55	18,04	19,575	26,45	1,07	15,843	611,11	38,975	1,16	48,152	**2243,388**
	Ubytki w okresie sprawo-zdawczym	136,675	0	0	371,026	610,172	30	0	0,214	0	845,49	0	1,98	2,19	0	0	**1997,747**
	Stan zasobu na dzień 31.12.2007 r.	15 561,991	311,92	1337,381	7502,483	3781,641	44 270,79	450,89	2635,22	534,573	2902,23	555,853	4922,95	1652,718	185,825	169,379	**86 775,844**

Tabela 2. Wyłączenia z zasobu archiwalnego BUiAD/OBUiAD

Oddział	Dokąd przekazano	Liczba mb
BUiAD	OBUiAD Białystok	25,19
	OBUiAD Gdańsk	78,99
	OBUiAD Katowice	151,14
	OBUiAD Kraków	60,156
	OBUiAD Lublin	157,21
	OBUiAD Łódź	55,33
	OBUiAD Poznań	29,01
	OBUiAD Rzeszów	2
	OBUiAD Szczecin	1,33
	Delegatura IPN Bydgoszcz	0,05
	Delegatura IPN Kielce	54
	Delegatura IPN Radom	493,3
	AWL Warszawa	361,05
	KG Straży Granicznej	*
	KSP Warszawa	0,01
Białystok	OKŚZpNP w Białymstoku	0,214
	ABW Delegatura w Białymstoku	0,11
	ABW Delegatura w Olsztynie	0,065
Gdańsk	Archiwum Marynarki Wojennej w Gdyni	220,25
Katowice	BUiAD Warszawa	**
	AWL Filia nr 3 w Krakowie	77,25
Kraków	BUiAD Warszawa	2,68
	AWL filia nr 3 Kraków	133,46
	KWP Kraków	5
Lublin	BUiAD Warszawa	0,57
	Sąd Okręgowy w Lublinie	0,01
Łódź	BUiAD Warszawa	0,14
Poznań	0	0
Rzeszów	0	0
Szczecin	OBUiAD Gdańsk	1,47
	OBUiAD Poznań	0,022
Wrocław	0	0
Delegatura **Bydgoszcz**	BUiAD Warszawa	0,05
	OBUiAD Gdańsk	1,3
	OBUiAD Szczecin	0,01
	AWL w Toruniu	38
Delegatura **Kielce**	AWL Filia nr 3 w Krakowie	14,18 + (4,20 + 30)***
Delegatura **Olsztyn**	0	0
Delegatura **Radom**	0	0
Razem		1997,747

* 1 rulon.
** 6 j.a. mikrofilmów.
*** Korekta metrażu.

Tabela 3. Tworzenie archiwalnych pomocy ewidencyjno-informacyjnych

Oddział	Nazwa bazy danych	Liczba rekordów	
		Wprowadzonych w okresie sprawozdawczym	Łączna
BUiAD	Inwentarz zbioru fotografii po GKBZH, Sygnatura I WUSW Radom, Sygnatura I WUSW Ciechanów, „ZEUS”	44 277	63 184
Białystok	Zbiór akt paszportowych woj. białostockiego, Zbiór akt paszportowych woj. łomżyńskiego, Zbiór akt paszportowych woj. olsztyńskiego, Zbiór akt paszportowych woj. suwalskiego, Materiały operacyjne o sygn. IV KWMO/WUSW w Suwałkach (IPN Bi 01), Materiały operacyjne o sygn. IV KWMO/WUSW w Łomży (IPN Bi 02), Materiały o sygn. II KWMO w Łomży (IPN Bi 05), Materiały operacyjne o sygn. IV KWMO w Białymstoku (IPN Bi 011), Materiały administracyjne WUSW w Łomży (IPN Bi 039), Scontrum akt b. OKBZpNP w Białymstoku (IPN Bi 1), Areszt Śledczy w Olsztynie (IPN Bi 62) – uzupełnienie, Zakład Karny w Barczewie (IPN Bi 65) – uzupełnienie, Zakład Karny w Kamińsku (IPN Bi 76) – uzupełnienie, Akta osobowe WSP w Szczytnie (IPN Bi 345), Spis fotografii z tzw. Spuścizny W. Monkiewicza (IPN Bi 348), Funkcjonariusze Komunistycznego Aparatu Bezpieczeństwa, Rejestr akt o sygn. I, Weryfikacja ludności autochtonicznej pow. Mrągowo, Wykaz materiałów archiwalnych, Ewidencja spisów zdawczo-odbiorczych	112 952	399 497
Gdańsk	Inwentarz kartkowy zespołu, Indeks osobowy zespołu, Ogólna baza osobowa, Indeks osobowy (I)	26 153	56 782
Katowice	Księga nabytków, Baza do materiałów operacyjnych o sygn. I, II WUSW z worów, III WUSW, Baza materiałów z wydziału IV WUSW, Akta paszportowe Tychy, Baza osób współpracujących z organami bezpieczeństwa z woj. katowickiego, Baza osób współpracujących z organami bezpieczeństwa z woj. bielsko-bialskiego, Baza osób współpracujących z organami bezpieczeństwa z woj. częstochowskiego, Katalog pracowników, funkcjonariuszy i żołnierzy aparatu bezpieczeństwa, Baza zasobu materiałów archiwalnych, Baza MOB	310 764	319 961
Kraków	Czytelnia OBUiAD Kraków – tabela „Zasób archiwalny” Czytelnia OBUiAD Kraków – tabela „Indeks osób i spraw”, Zasób Archiwum Zakładowego	50 486	1 140 782
Lublin	Spis 217, spis 238, spis 240, spis 0307, spis 0308	70 904	70 904
Łódź	Akta aresztowanych przez gestapo w latach 1939–1945, Baza akt paszportowych, Inwentarz elektroniczny, Baza akt osobowych funkcjonariuszy UB/SB/MO, Indeks osób występujących w materiałach po b. organach bezpieczeństwa państwa, Indeks osób występujących w księgach więziennych z terenu Polski Centralnej z lat 1945–1956, Charakterystyki organizacji niepodległościowych oraz indeks osób występujących w charakterystykach, Wykaz osób skazanych przez Sąd Specjalny w Łodzi (Sondergericht Litzmannstadt) w latach 1939–1944, Indeks osób występujących w materiałach ankietyzacji miejsc i faktów zbrodni hitlerowskich, Baza akt paszportowych imigrantów i emigrantów, Wykaz materiałów poddanych przeglądowi, Zasób biblioteczny b. Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Łodzi, Baza – kartoteki KOI, Baza osób współpracujących z organami bezpieczeństwa państwa PRL	167 756	903 526
Poznań	Informatyczny System Ewidencji Danych ISED, Podziemie niepodległościowe, Funkcjonariusze, Kartoteka ogólnoinformacyjna, Paszporty EPO, Paszporty EAPI, Koordynacja, Scontrum b. OKBZpNP, Prokuratura Wojewódzka w Poznaniu, Księgi więzienne, Akta operacyjne, Inwentarze	80 951	235 263

Rzeszów	Indeks zasobu OBUiAD, Indeks osobowy	12 005	304 354
Szczecin	OZI, Funkcjonariusze, MOB, Akta paszportowe emigracyjne, Akta WSR	19 861	28 264
Wrocław	Akta paszportowe, Materiały archiwalne UB, SB i MO, Akta jednostek organizacyjnych więziennictwa, Akta sądów i prokuratur	21 270	359 058
Delegatura **Bydgoszcz**	Zasób archiwalny delegatury IPN w Bydgoszczy, Topografia EOZI, Paszporty, Opis zasobu	26 350	202 121
Delegatura **Kielce**	-	0	0
Delegatura **Olsztyn**	-	0	0
Delegatura **Radom**	Akta sądowe, Spis IPN Ra 3, Spis IPN 1026, Akta prokuratorskie, Akta więziennictwa, Akta osobowe, Spis IPN Lu 231	59	3592
Razem		943 788	4 087 288

Tabela 4. Wypożyczenia magazynowe

Oddział	Liczba j.a. wypożyczonych z magazynów	Liczba j.a. zwróconych do magazynów
BUiAD	57 528	75 427
Białystok	15 005	13 568
Gdańsk	8368	8166
Katowice	11 938	9816
Kraków	19 346	18 807
Lublin	10 011	8216
Łódź	32 248	32 074
Poznań	7190	6221
Rzeszów	16 928	16 959
Szczecin	10 161	9107
Wrocław	12 485	7981
Delegatura **Bydgoszcz**	10 254	7960
Delegatura **Kielce**	898	673
Delegatura **Olsztyn**	246	170
Delegatura **Radom**	910	381
Razem	21 3516	21 5526

Tabela 5. Scontrum

Oddział	Scontrum		
	Liczba w mb	Dokonano przeglądu j.a.	Na podstawie spisów zdawczo-odbiorczych
BUiAD	256,14	35 121	229
Białystok	102,05	26 862	785
Gdańsk	0	0	0
Katowice	0	0	0
Kraków	24,15	1648	7
Lublin	1436,08	102 638	504
Łódź	0	0	0
Poznań	670	20 808	59
Rzeszów	0	0	0
Szczecin	269	22 992	210
Wrocław	68,71	10 156	18
Delegatura **Bydgoszcz**	0	0	0
Delegatura **Kielce**	2,65	2118	11
Delegatura **Olsztyn**	0	0	0
Delegatura **Radom**	0	0	0
Razem	2828,78	222 343	1823

Tabela 6. Opracowanie zasobu archiwalnego

Oddział	Liczba j.a. opracowanych
BUiAD	5508
Białystok	13 798
Gdańsk	2730
Katowice	7645
Kraków	15 865
Lublin	4153
Łódź	7502
Poznań	1668
Rzeszów	3435
Szczecin	5226
Warszawa	0*
Wrocław	6525
Delegatura **Bydgoszcz**	5922
Delegatura **Kielce**	1669
Delegatura **Olsztyn**	148
Delegatura **Radom**	289
Razem	82 083

* Oddział nie posiada własnego zasobu archiwalnego. Liczba jednostek archiwalnych opracowanych w związku z udostępnianiem materiałów archiwalnych wnioskodawcom i digitalizacją została włączona do liczby j.a. BUiAD.

Tabela 7. Digitalizacja zasobu archiwalnego

Oddział		j.a.	GB
BUiAD	Fotografia cyfrowa	123	193,41
	Dokumentacja filmowa	243	942
	Dokumentacja dźwiękowa	0	0
Białystok	Fotografia cyfrowa	30	128,38
	Dokumentacja filmowa	0	0
	Dokumentacja dźwiękowa	0	0
Gdańsk	Fotografia cyfrowa	108	404,274
	Dokumentacja filmowa	23	70,31
	Dokumentacja dźwiękowa	1	0,664
Katowice	Fotografia cyfrowa	101	175,45
	Dokumentacja filmowa	0	0
	Dokumentacja dźwiękowa	0	0
Kraków	Fotografia cyfrowa	34	262,95
	Dokumentacja filmowa	151	83,9
	Dokumentacja dźwiękowa	0	0
Lublin	Fotografia cyfrowa	276	701,051
	Dokumentacja filmowa	6	21,13
	Dokumentacja dźwiękowa	0	0
Łódź	Fotografia cyfrowa	77	395,04
	Dokumentacja filmowa	0	0
	Dokumentacja dźwiękowa	0	0
Poznań	Fotografia cyfrowa	176	62
	Dokumentacja filmowa	0	0
	Dokumentacja dźwiękowa	0	0
Rzeszów	Fotografia cyfrowa	206	1047,198
	Dokumentacja filmowa	0	0
	Dokumentacja dźwiękowa	0	0
Szczecin	Fotografia cyfrowa	28	109,61
	Dokumentacja filmowa	0	0
	Dokumentacja dźwiękowa	0	0
Warszawa	Fotografia cyfrowa	345	208
	Dokumentacja filmowa	34	511
	Dokumentacja dźwiękowa	0	0
Wrocław	Fotografia cyfrowa	66	382,354
	Dokumentacja filmowa	0	0
	Dokumentacja dźwiękowa	61	1,725

Delegatura **Bydgoszcz**	Fotografia cyfrowa	20	71,03
	Dokumentacja filmowa	11	123,38
	Dokumentacja dźwiękowa	0	0
Delegatura **Kielce**	Fotografia cyfrowa	0	0
	Dokumentacja filmowa	0	0
	Dokumentacja dźwiękowa	0	0
Delegatura **Olsztyn**	Fotografia cyfrowa	0	0
	Dokumentacja filmowa	0	0
	Dokumentacja dźwiękowa	0	0
Delegatura **Radom**	Fotografia cyfrowa	13	89,3
	Dokumentacja filmowa	0	0
	Dokumentacja dźwiękowa	0	0
RAZEM	Fotografia cyfrowa	1603	4230,047
	Dokumentacja filmowa	468	1751,72
	Dokumentacja dźwiękowa	62	2,389

3.3. Udostępnianie i informacja naukowa

Ustawowe zadanie w zakresie udzielania informacji oraz udostępniania dokumentów byłych organów bezpieczeństwa państwa zgromadzonych w zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej realizują: Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów, referaty udostępniania i informacji naukowej oddziałowych biur udostępniania i archiwizacji dokumentów oraz wydziały udostępniania w delegaturach.

Szczegółowe dane dotyczące charakteru i zakresu ustawowych zadań wykonanych przez pion udostępniania i informacji naukowej znajdują się w dalszej części sprawozdania.

3.3.1. Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej

W okresie od stycznia do grudnia 2007 r. rytm pracy Wydziału Udostępniania i Informacji Naukowej znacząco komplikowały kilkakrotne zmiany porządku prawnego.

Mimo trudności wynikających z kolejnych nowelizacji ustawy o IPN oraz związanej z tym konieczności wprowadzenia zmian organizacyjnych sprawy starano się realizować sprawnie i terminowo.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano łącznie **10 868** spraw na **10 292** wpływające. Dodatkowo przekazano 3665 wniosków o udostępnienie dokumentów/zapytań o status pokrzywdzonego do Oddziału IPN w Warszawie.

Priorytetowym zadaniem Wydziału przed wejściem w życie w dniu 15 marca 2007 r. nowelizacji ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424 z późn. zm.), ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 z późn. zm.) było przede wszystkim rozpatrywanie wniosków o udostępnienie dokumentów/zapytań o status pokrzywdzonego, których realizację – zgodnie z art. 6 ustawy o IPN-KŚZpNP sprzed nowelizacji (Dz. U. z 1998 r. Nr 155, poz. 1016 z późn. zm.) – kończyło wydanie za-

świadczenia o statusie osoby pokrzywdzonej, udostępnienie wnioskodawcy dotyczących go dokumentów oraz podanie danych osobowych informatorów i funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa.

Do dnia 15 marca 2007 r. zakończono postępowanie w sprawie **701** wniosków. Zaś w okresie obowiązywania przepisów przejściowych, czyli do dnia 15 września 2007 r., osobom pokrzywdzonym udostępniono ogółem **434** jednostki archiwalne oraz wydano **14 968** kopii kart dokumentów.

Na mocy art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji... wszystkie złożone w BUiAD i niezrealizowane do dnia 15 marca 2007 r. wnioski o udostępnienie dokumentów/zapytania o status pokrzywdzonego stały się z mocy prawa wnioskami o udostępnienie do wglądu kopii dotyczących wnioskodawcy dokumentów w rozumieniu art. 30 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej po nowelizacji.

Po znowelizowaniu ustawy o IPN organem pierwszej instancji w sprawach rozstrzyganych decyzją administracyjną, stał się – zgodnie z art. 43 ust. 2 ustawy o IPN – dyrektor oddziału Instytutu Pamięci.

W konsekwencji zmiany ww. przepisów Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej przekazał za postanowieniami Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej do Oddziału IPN w Warszawie w celu dalszej realizacji całość dokumentacji dotyczącej niezrealizowanych wniosków o udostępnienie dokumentów/zapytań o status pokrzywdzonego. W opisanym trybie przekazano **3665** spraw.

Ponadto do dnia wejścia w życie nowelizacji ustawy o IPN Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej udostępniał dokumenty na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 października 2005 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 222, poz. 1914).

Trybunał Konstytucyjny, powołując się na treść art. 51 ust. 3 Konstytucji RP, uznał, że osoby, które nie zamierzają ubiegać się o status osoby pokrzywdzonej, mogą realizować wprost konstytucyjnie gwarantowane prawo dostępu do dotyczących ich dokumentów urzędowych i zbiorów danych. Do dnia 15 marca 2007 r. zrealizowano 58 spraw, udostępniając wnioskodawcom kopie dokumentów ze 107 jednostek archiwalnych.

W dniu 11 maja 2007 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok, w którym orzekł o niekonstytucyjności niektórych przepisów ustawy o IPN (Dz. U. z 2007 r. Nr 85, poz. 571). Rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego w sprawie artykułu 36 ust. 1 pkt 2 i 3 poskutkowało umorzeniem postępowań w sprawie **901** wniosków o wyrażenie zgody na udostępnienie dokumentów w celu prowadzenia badań naukowych lub działalności dziennikarskiej.

Przed orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego Wydział Udostępniania prowadził postępowania w sprawie **1132** wniosków. Udostępniono **9344** j.a. **1235** badaczom i dziennikarzom.

Od dnia 3 sierpnia 2007 r. – po znowelizowaniu zapisów art. 36 ustawy o IPN (Dz. U. z 2007 r. Nr 140, poz. 983) – wnioski naukowe i dziennikarskie w pierwszej instancji rozpatrywane są przez dyrektorów oddziałów IPN właściwych ze względu na miejsce zamieszkiwania lub siedzibę wnioskodawcy.

Wskutek zmian w obowiązujących przepisach wszystkie skierowane do Dyrektora Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Warszawie wnioski, o których mowa powyżej, zostały przekazane za postanowieniami Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej do właściwych miejscowo dyrektorów oddziałów Instytutu Pamięci.

Powyższe procedury zastosowano także w przypadku wniosków o udostępnienie dokumentów do celów ustawowych (na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy o IPN). Łącznie przekazano za postanowieniami 648 wniosków.

Przeprowadzono równocześnie akcję informacyjną mającą na celu powiadomienie wnioskodawców o zmianach w obowiązujących przepisach.

W roku 2007 Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej opracowywał wyniki kwerend oraz udostępniał materiały archiwalne do wniosków służbowych w następujących kategoriach:

a) wnioski prokuratorów Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i komisji oddziałowych,

b) wnioski prowadzących badania naukowe pracowników Biura Edukacji Publicznej i jego oddziałów,

c) wnioski pracowników Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów, oddziałowych biur udostępniania i archiwizacji dokumentów IPN oraz delegatur IPN.

Zakończono realizację **1509** kwerend i udostępniono bądź wypożyczono 9267 j.a.

Realizowano również kwerendy archiwalne na potrzeby osób występujących do Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej z wnioskami o wydanie decyzji potwierdzających uwięzienie w latach 1944–1956 bez wyroku za działalność polityczną lub religijną związaną z walką o suwerenność i niepodległość Polski oraz z wnioskami o potwierdzenie faktu eksterminacji lub przymusowego wynarodowienia, co stanowi realizację art. 8 ust. 2 pkt 2 lit. a) i b) ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 z późn. zm.).

Opracowywano ponadto kwerendy archiwalne na potrzeby osób występujących do Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej z wnioskami o wydanie decyzji potwierdzających uwięzienie bez wyroku za działalność polityczną po dniu 31 grudnia 1956 r., co stanowi realizację art. 117 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 z późn. zm.).

W okresie sprawozdawczym Wydział Udostępniania prowadził kwerendy archiwalne na potrzeby organów wymiaru sprawiedliwości i ścigania. Łącznie zrealizowano 291 kwerend skutkujących udzieleniem wnioskującym organom informacji lub udostępnieniem im dokumentów.

Do dnia wejścia w życie w sierpniu 2007 r. nowelizacji art. 36 ustawy o IPN Wydział Udostępniania rozpatrywał wnioski osób fizycznych i organów administracji publicznej, a także prowadził na ich potrzeby kwerendy archiwalne. W 2007 r. zrealizowano **2913** tego rodzaju spraw.

Do zadań Wydziału należało także koordynowanie wszczętych przez oddziałowe biura udostępniania i archiwizacji dokumentów a prowadzonych w zasobie Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów kwerend archiwalnych do wniosków naukowych i dziennikarskich. Od dnia 3 sierpnia 2007 r. – po nowelizacji art. 36 ustawy o IPN (Dz. U. z 2007 r. Nr 140, poz. 983) – koordynowano realizację **768** kwerend.

Ponadto Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej realizował wnioski z art. 29a ustawy o IPN, na mocy którego Prezes Instytutu Pamięci informuje w ciągu 14 dni w formie zaświadczenia, czy dane osobowe wnioskodawcy są tożsame z danymi osobowymi, które znajdują się w katalogu funkcjonariuszy, współpracowników, kandydatów na współpracowników organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5, oraz innych osób, udostępnionym w Instytucie Pamięci od dnia 26 listopada 2004 r. W tym trybie zrealizowano **373** wnioski.

Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej zajmował się także wypożyczaniem materiałów archiwalnych na potrzeby oddziałów i delegatur IPN, jak również podmiotów zewnętrznych (sądy, prokuratury, organy administracji publicznej).

Należy podkreślić, iż w okresie sprawozdawczym – w konsekwencji nowelizacji ustawy o IPN oraz wejścia w życie ustawy o ujawnianiu informacji… – w sposób znaczący wzrosła liczba zamówień na materiały archiwalne z zasobu BUiAD.

Dokumenty te są wykorzystywane przez oddziałowe biura udostępniania i archiwizacji dokumentów do realizacji wniosków o udostępnienie do wglądu kopii dokumentów (art. 30 ustawy o IPN), wniosków o udostępnienie do wglądu tych dokumentów bez anonimizacji (art. 33 ustawy o IPN), wniosków o udostępnienie dokumentów osobowych dotyczących pracownika lub funkcjonariusza organu bezpieczeństwa państwa (art. 35c ustawy o IPN), wniosków o wyrażenie zgody na udostępnienie i wykorzystanie dokumentów w celu prowadzenia badań naukowych/publikacji materiału prasowego (art. 36 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o IPN) oraz wnio-

sków o udostępnienie dokumentów, o których mowa w art. 25 ustawy o ujawnianiu informacji... dotyczących osób, o których mowa w art. 52a pkt 8 ustawy o IPN w związku z art. 22 ust. 5 ustawy o ujawnianiu informacji…

W trosce o stan zachowania archiwaliów Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej, realizując zamówienia jednostek IPN, zamiast dokumentów oryginalnych starał się wypożyczać ich kopie, np. skany, jak również materiały w postaci fotografii cyfrowych lub na nośnikach optycznych (CD-R, DVD).

Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej administruje Czytelnią Akt Jawnych BUiAD, w której udostępnia się dokumenty do realizacji wniosków służbowych, wniosków naukowych i dziennikarskich. Czytelnia została wyposażona w scentralizowaną bazę komputerową, w oparciu o którą użytkownicy mogli samodzielnie prowadzić kwerendy.

W okresie sprawozdawczym Czytelnię odwiedziły **1743** osoby, którym udostępniono **12 892** j.a. i wydano **32 131** kart kopii dokumentów.

Dodatkowo Wydział obsługuje Czytelnię Tajną, w której dokumenty niejawne udostępnia się uprawnionym osobom, głównie prokuratorom pionu śledczego IPN oraz pracownikom pionu lustracyjnego.

Do zadań Wydziału należał również nadzór nad terminowym przekazywaniem do właściwych komórek organizacyjnych Instytutu dokumentacji administracyjnej i archiwalnej, niezbędnej do rozpatrzenia przez Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej wniosków o ponowne rozpatrzenie spraw, zakończonych w pierwszej instancji wydaniem postanowienia lub decyzji administracyjnej.

W tym trybie koordynowano przekazanie dokumentacji do **125** wniosków. W toku realizacji postępowań odwoławczych prowadzono korespondencję manipulacyjną z Biurem Prawnym IPN oraz sądami administracyjnymi. Łącznie wysłano **144** pisma.

W roku 2007 Wydział Udostępniania zajmował się także rozpatrywaniem skarg na tryb realizacji wniosków z art. 30, 33, 35c, 36 ustawy o IPN oraz z art. 25 ustawy o ujawnianiu informacji… W okresie sprawozdawczym poddano merytorycznej analizie i udzielono odpowiedzi na **142** skargi na sposób realizacji wniosków rozpatrywanych przez Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów oraz oddziały IPN.

Podkreślić także należy, że duża część wpływających skarg i odwołań nie dotyczyła nieprawidłowości w funkcjonowaniu Instytutu, lecz wynikała z wprowadzenia nowego porządku prawnego.

Szczegółowe dane statystyczne, dotyczące zadań wykonanych przez Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej w okresie sprawozdawczym, znajdują się w załączonych poniżej tabelach.

3.3.1.1. Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej BUiAD – dane statystyczne

Zestawienie tabelaryczne zawiera dane dotyczące realizacji wniosków z uwzględnieniem zmian ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej. W tabelach zaprezentowano dane liczbowe uwzględniające liczbę wniosków wpływających i zrealizowanych w okresie sprawozdawczym. W danych dotyczących wniosków zrealizowanych uwzględniono również sprawy zakończone z poprzedniego okresu sprawozdawczego.

Tabela 1. Realizacja art. 30 ustawy o IPN przed 15 marca 2007 r.

Liczba wniosków przyjętych do realizacji	Liczba wydanych zaświadczeń określających status osoby			Liczba pokrzywdzonych, którym udostępniono materiały archiwalne	Liczba jednostek archiwalnych udostępnionych pokrzywdzonym	Liczba pokrzywdzonych, którym wydano kopie materiałów archiwalnych	Liczba kopii (kart) wydanych pokrzywdzonym	Liczba not wydanych pokrzywdzonym ujawniających dane informatorów	Liczba funkcjonariuszy ujawnionych w notach wydanych pokrzywdzonym	Liczba współpracowników ujawnionych w notach wydanych pokrzywdzonym	Liczba decyzji odmawiających podania danych informatorów	Liczba funkcjonariuszy, których ujawnienia danych odmówiono	Liczba współpracowników, których ujawnienia danych odmówiono	Liczba wniosków/zapytań o status pokrzywdzonego w trakcie realizacji	Liczba przyjętych wniosków o wydanie kopii	Liczba zrealizowanych wniosków o wydanie kopii	Liczba przyjętych wniosków o podanie danych informatorów	Liczba zrealizowanych wniosków o podanie danych informatorów
	Pokrzywdzeni	Niepokrzywdzeni (brak materiałów arch.)	Niepokrzywdzeni (współpracownicy, funkcjonariusze)															
293	**185**	**405**	**111**	**110**	**434**	**53**	**14 968**	**10**	**9**	**17**	**3**	**0**	**14**	**3665***	**43**	**43**	**6**	**3**

* Po nowelizacji ustawy o IPN, która weszła w życie 15 marca 2007 r., wnioski te przekazano postanowieniami do Oddziału IPN w Warszawie.

Tabela 2. Realizacja wniosków z art. 51 ust. 3 Konstytucji RP

Liczba spraw wpływających	Liczba spraw załatwionych	Liczba udostępnionych kopii j.a.
29	**58**	**107**

Tabela 3. Udostępnianie dokumentów do celów badań naukowych i działalności dziennikarskiej – dane sumaryczne za cały rok

Liczba spraw wpływających		Liczba spraw zrealizowanych		Liczba decyzji pozytywnych	Liczba decyzji negatywnych	Liczba badaczy, którym udostępniono materiały archiwalne	Liczba j.a. udostępnionych do celów badań naukowych	Liczba kopii dokumentów wydanych badaczom
krajowych	zagranicznych	krajowych	zagranicznych					
1047	**85**	**1249**	**69**	**553**	**70**	**1743**	**12 892**	**32 131**

Tabela 4. Udostępnianie dokumentów do celów badań naukowych do 15 marca 2007 r.

Liczba spraw wpływających		Liczba spraw załatwionych				Liczba decyzji pozytywnych	Liczba decyzji negatywnych	Liczba badaczy, którym udostępniono materiały archiwalne	Liczba j.a. udostępnionych do celów badań naukowych	Liczba kopii dokumentów wydanych badaczom
		Liczba spraw w trakcie realizacji		Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie						
krajowych	zagra-nicznych	krajowych	zagra-nicznych	krajowych	zagra-nicznych					
441	**47**	**555**	**40**	**139**	**15**	**272**	**69**	**647**	**4308**	**24 798**

Tabela 5. Udostępnianie dokumentów do celów badań naukowych od 15 marca do 11 maja 2007 r.

Liczba spraw wpływających		Liczba spraw załatwionych				Liczba decyzji pozytywnych	Liczba decyzji negatywnych	Liczba badaczy, którym udostępniono materiały archiwalne	Liczba j.a. udostępnionych do celów badań naukowych	Liczba kopii dokumentów wydanych badaczom
		Liczba spraw w trakcie realizacji		Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie						
krajowych	zagranicznych	krajowych	zagranicznych	krajowych	zagranicznych					
236	**22**	**494**	**36**	**114**	**10**	**281**	**1**	**181**	**1051**	**824**

Tabela 6. Udostępnianie dokumentów do celów działalności dziennikarskiej od 15 marca do 11 maja 2007 r.

Liczba spraw wpływających		Liczba spraw załatwionych				Liczba decyzji pozytywnych	Liczba decyzji negatywnych	Liczba dziennikarzy, którym udostępniono materiały archiwalne	Liczba j.a. udostępnionych do celów działalności dziennikarskiej	Liczba kopii dokumentów wydanych dziennikarzom
		Liczba spraw w trakcie realizacji		Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie						
krajowych	zagranicznych	krajowych	zagranicznych	krajowych	zagranicznych					
153	**0**	**112**	**0**	**69**	**0**	**92**	**0**	**69**	**425**	**73**

Udostępnianie do celów badań naukowych i działalności dziennikarskiej od 11 maja do 3 sierpnia 2007 r.

W okresie od 11 maja do 3 sierpnia 2007 r. wydano **901** decyzji umarzających postępowanie w sprawie udostępniania dokumentów, z czego **191** dotyczyło wniosków dziennikarskich, a **710** wniosków naukowo-badawczych. Nowe wnioski wpływające w tym okresie umarzano jako bezprzedmiotowe. Realizowano jedynie te sprawy, w których wydano decyzje o udzieleniu zgody na skorzystanie z dokumentów przed dniem ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego. W przypadku wniosków naukowo-badawczych było to 106 wniosków krajowych i 2 zagraniczne, z czego zakończonych zostało 70. Udostępniono **3061** j.a. i wydano **5536** kopii dokumentów. W przypadku wniosków dziennikarskich udostępniono **499** j.a. i wydano **534** kopie dokumentów.

Udostępnianie dokumentów do celów badań naukowych i działalności dziennikarskiej po 3 sierpnia 2007 r. (tabele 7–8)

Po wejściu w życie nowelizacji ustawy o IPN praca w WUiIN skoncentrowała się wyłącznie na fizycznym udostępnianiu dokumentów w Czytelni Akt Jawnych BUiAD na rzecz Oddziału IPN w Warszawie.

Tabela 7. Wnioski naukowo-badawcze

Liczba badaczy, którym udostępniono materiały archiwalne	Liczba j.a. udostępnionych do celów badań naukowych	Liczba kopii dokumentów wydanych badaczom
412	**2936**	**293**

Tabela 8. Wnioski dziennikarskie

Liczba dziennikarzy, którym udostępniono materiały archiwalne	Liczba j.a. udostępnionych w celów publikacji materiału prasowego	Liczba kopii dokumentów wydanych dziennikarzom
96	**612**	**73**

Tabela 9. Odwołania i skargi

Odwołania od decyzji o odmowie udostępnienia dokumentów do prowadzenia badań naukowych (art. 36 ust. 1 pkt 2)		Odwołania od decyzji o odmowie udostępnienia dokumentów do prowadzenia działalności dziennikarskiej (art. 36 ust. 1 pkt 3)		Odwołania od decyzji o odmowie uwzględnienia wniosku w zakresie dotyczącym udostępnienia dokumentów (art. 31 ust.1)		Odwołania od decyzji o odmowie podania nazwisk i dalszych danych identyfikujących informatorów (art. 35)		Odwołania od decyzji o odmowie podania nazwisk i dalszych danych identyfikujących pracowników i funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa (art. 35)		Odwołania od decyzji o odmowie udostępnienia dokumentów osoby publicznej (art. 22)		Skargi na sposób realizacji wniosków, opieszałość działania		Korespondencja z Biurem Prawnym w toku odwoławczego postępowania administracyjnego		Przekazywanie dokumentacji archiwalnej do i z sądów administracyjnych	
wpływające	przekazane do Biura Prawnego	wpływające	przekazane do Biura Prawnego	wpływające	przekazane do Biura Prawnego	wpływające	przekazane do Biura Prawnego	wpływające	przekazane do Biura Prawnego	wpływające	przekazane do Biura Prawnego	wpływające	załatwione	wpływające	załatwione	wpływające	załatwione
42	42	3	3	49	46	17	17	1	1	16	16	149	142	148	144	16	15

3.3.2. Referaty/Sekcje Udostępniania i Informacji Naukowej

Referaty/Sekcje Udostępniania i Informacji Naukowej w oddziałowych biurach udostępniania i archiwizacji dokumentów wraz z Delegaturami realizowały zadania w zakresie:

- realizacji wniosków, o których mowa w art. 29a ustawy o Instytucie Pamięci;
- udostępniania dokumentów dotyczących wnioskodawcy na zasadach określonych w art. 30–35c;
- udostępniania dokumentów na zasadach określonych w art. 36 ustawy o Instytucie Pamięci organom władzy publicznej oraz innym instytucjom, organizacjom i osobom w celach wykonywania zadań ustawowych, prowadzenia badań naukowych i publikacji materiału prasowego;
- udostępniania dokumentów osób publicznych na zasadach określonych w art. 22–28 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów;
- udostępniania do wglądu kopii akt spraw lustracyjnych zakończonych prawomocnym wyrokiem sądu na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów;
- udostępniania dokumentów do celów służbowych uprawnionym pracownikom Instytutu Pamięci.

W okresie sprawozdawczym od stycznia do grudnia 2007 r. pracę Referatów Udostępniania i Informacji Naukowej utrudniały liczne zmiany porządku prawnego związane z udostępnianiem dokumentów.

Od stycznia do 15 marca 2007 r. wystąpiła konieczność skoncentrowania się na przyśpieszonej realizacji wniosków o udostępnienie dokumentów/zapytań o status pokrzywdzonego.

Następnie od 15 marca do 11 maja 2007 r. wraz z wejściem w życie ustawy o ujawnianiu treści dokumentów b. organów bezpieczeństwa rozpoczęto realizację nowych rodzajów wniosków. Ponadto niezrealizowane wnioski o udostępnienie dokumentów były realizowane według nowego trybu. Wystąpiła także konieczność poinformowania kilku tysięcy wnioskodawców o zmianie przepisów będących podstawą działania IPN. Problemem okazał się brak wypracowanych centralnie rozwiązań proceduralnych co do sposobu i form rozpatrywania wniosków o udostępnienie dokumentów.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 maja 2007 r. orzekł, iż art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy jest niezgodny z art. 2, 45 i 61 Konstytucji. Wyrok ten spowodował niespójność pomiędzy przepisami art. 30 ust. 2 pkt 2 i art. 31 ust 1 pkt 2 co do ograniczeń w udostępnieniu dokumentów. W oparciu o art. 30 ust. 2 wnioskodawcy można udostępniać dokumenty, z których treści wynika m.in., że był on traktowany jako tajny informator (np. zapisy ewidencyjne świadczące o jego współpracy z organami bezpieczeństwa państwa). Natomiast w myśl art. 31 ust. 1 należy wydać decyzję odmawiającą udostępnienia dokumentów tego rodzaju.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego spowodował zawieszenie realizacji wniosków naukowo-badawczych, w związku z czym szereg osób, głównie studentów kończących prace magisterskie, musiało opóźnić termin uzyskania dyplomu lub zrezygnować z wykorzystania materiałów źródłowych. Niezadowoleni byli również badacze realizujący tematy związane z uczestnictwem w konferencjach i zjazdach. W okresie do sierpnia udostępniano tylko akta, w odniesieniu do których przed wejściem w życie wyroku TK wydano decyzje wyrażające zgodę na ich wykorzystanie do celów naukowo-badawczych lub działalności dziennikarskiej.

3.3.2.1. Udostępnianie i informacja naukowa – dane statystyczne

Tabela 1. Dane ogólne

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw załatwionych	
		Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie
BUiAD	10 292	1699	10 868
Białystok	2627	118	2796
Gdańsk	1283	519	1217
Katowice	2975	1611	3166
Kraków	3684	2942	4087
Lublin	1619	499	1120
Łódź	4993	1677	4928
Poznań	1901	1902	2838
Rzeszów	2301	1660	2506
Szczecin	2412	1470	2220
Warszawa	7219	4346	4075
Wrocław	3823	2178	3706
Delegatura **Bydgoszcz**	1053	121	997
Delegatura **Kielce**	1040	25	816
Delegatura **Olsztyn**	861	13	724
Delegatura **Radom**	336	36	300
Razem	**48 419**	**20 816**	**46 364**

Tabela 2. Realizacja art. 30 ustawy o IPN

Oddział	Liczba wniosków przyjętych do realizacji	Liczba wydanych zaświadczeń określających status osoby			Liczba pokrzywdzonych, którym udostępniono materiały archiwalne	Liczba jednostek archiwalnych udostępnionych pokrzywdzonym	Liczb pokrzywdzonych, którym wydano kopie materiałów archiwalnych	Liczba kopii (kart) wydanych pokrzywdzonym	Liczba not wydanych pokrzywdzonym ujawniających dane informatorów	Liczba funkcjonariuszy ujawnionych w notach wydanych pokrzywdzonym	Liczba współpracowników ujawnionych	Liczba decyzji odmawiających podania danych informatorów w notach wydanych pokrzywdzonym	Liczba funkcjonariuszy, których ujawnienia danych odmówiono	Liczba współpracowników, których ujawnienia danych odmówiono	Liczba wniosków/zapytań o status pokrzywdzonego w trakcie realizacji
		Pokrzywdzeni	Niepokrzywdzeni (brak materiałów arch.)	Niepokrzywdzeni (współpracownicy, funkcjonariusze)											
BUiAD	293	185	405	111	110	434	53	14 968	10	9	17	4	0	14	3665
Białystok	121	55	118	9	15	40	14	966	5	22	17	1	0	27	1113
Gdańsk	130	52	186	32	51	176	24	3707	36	232	65	4	18	6	1057
Katowice	111	154	451	21	116	292	23	2425	5	0	7	12	0	37	1521
Kraków	236	85	469	21	73	459	17	2568	342	251	91	12	0	20	2938
Lublin	172	56	148	13	64	182	22	1392	33	2	31	0	0	0	1580
Łódź	213	27	99	2	39	242	12	998	35	24	61	1	0	2	1384
Poznań	234	122	410	35	55	493	51	4112	25	211	26	24	0	165	2444
Rzeszów	227	39	129	15	55	165	55	4274	43	177	25	1	0	4	1868
Szczecin	231	17	27	14	21	49	18	1348	3	30	8	2	29	41	1184
Warszawa	72	80	294	53	84	598	17	1155	4	0	4	2	0	6	2968
Wrocław	136	95	477	28	85	229	336	1621	14	36	31	13	0	56	1510
Delegatura **Bydgoszcz**	47	38	71	5	32	145	8	158	4	5	11	1	0	7	412
Delegatura **Kielce**	58	0	0	0	24	58	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Delegatura **Olsztyn**	73	0	0	0	13	27	1	4	1	0	0	0	0	0	0
Delegatura **Radom**	45	12	51	4	13	35	12	2847	4	50	2	0	0	0	652
Razem	2399	1017	3335	363	850	3624	663	42 543	564	1049	396	77	47	385	24 296

Tabela 3. Realizacja wniosków o udostępnienie dokumentów

Oddział	Wnioski o udostępnienie kopii zanonimizowanych dokumentów					Wnioski o udostępnienie kopii niezanonimizowanych dokumentów					Liczba wydanych kopii		Liczba wydanych przedmiotów	Liczba wnioskodawców, którym udostępniono materiały	Liczba not ujawniających dane funkcjonariuszy i TW	Liczba funkcjonariuszy ujawnionych w notach	Liczba TW ujawnionych w notach	Liczba decyzji odmawiających podania danych funkcjonariuszy i TW	Liczba funkcjonariuszy, których podania danych odmówiono	Liczba TW, których podania danych odmówiono	Liczba decyzji odmownych w trybie art. 31 ust. 1 ustawy o IPN
	Przyjęte	W trakcie realizacji	Zrealizowane	Liczba udostępnionych kopii		Przyjęte	W trakcie realizacji	Zrealizowane	Liczba udostępnionych kopii		Uwierzytelnionych	Nieuwierzytelnionych									
				karty	jednostki archiwalne				karty	jednostki archiwalne											
Białystok	205	899	421	8571	-	64	1	71	5221	-	4467	351	0	134	18	0	42	14	0	52	11
Gdańsk	311	410	726	26 395	-	279	1	276	24 905	-	3529	12 595	6	306	12	2	45	8	3	49	18
Katowice	389	1146	765	-	361	174	0	174	-	680	24 008	0	1	195	54	0	128	77	2	585	6
Kraków	352	2273	637	13 215	-	57	34	23	1893	-	5044	8172	0	190	153	98	55	13	0	13	15
Lublin	251	1223	757	-	322	178	0	172	-	291	4320	0	0	148	42	11	32	0	0	0	5
Łódź	290	856	809	-	519	125	2	123	-	705	13 921	200	0	195	95	106	128	62	3	195	18
Poznań	227	1697	974	14 207	-	105	0	105	13 865	-	8029	4591	52	187	11	75	13	6	2	17	7
Rzeszów	295	1253	905	10 603	-	188	0	188	10 599	-	10 358	0	0	188	157	1096	201	73	2	406	44
Szczecin	607	987	754	16 979	-	335	0	335	16 942	-	12 509	1946	4	389	17	6	11	4	0	15	23
Warsz awa	4238	2749	2415	33 096	-	145	22	96	11 954	-	10 946	1008	0	445	10	2	11	1	0	1	39
Wrocław	854	440	414	13 957	-	131	0	131	-	574	10 478	0	3	224	22	33	40	24	10	99	15
Delegatura **Bydgoszcz**	819	485	335	-	444	76	0	76	-	262	3840	0	0	128	18	52	61	15	0	131	14
Delegatura **Kielce**	53	15	0	-	63	12	4	11	-	34	889	19	0	42	0	0	0	0	0	0	0
Delegatura **Olsztyn**	101	2	37	-	102	16	0	12	-	17	3	73	0	59	1	0	0	0	0	0	0
Delegatura Radom	62	378	336	9929	-	35	0	34	7126	-	1886	3268	12	101	34	32	59	0	0	0	0
Razem	9054	14 813	10 285	146 952	1811	1920	64	1827	92 505	2563	114 227	32 223	78	2931	644	1513	826	297	22	1563	215

Tabela 4. Realizacja art. 29a ustawy o IPN

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw załatwionych	
		Pozytywnie (dane tożsame)	Negatywnie (dane nietożsame)
BUiAD	384	25	348
Białystok	20	1	22
Gdańsk	17	0	16
Katowice	61	0	58
Kraków	37	1	33
Lublin	27	0	14
Łódź	30	1	29
Poznań	60	2	58
Rzeszów	25	0	29
Szczecin	31	0	31
Warszawa	83	96	84
Wrocław	34	0	56
Delegatura **Bydgoszcz**	13	0	17
Delegatura **Kielce**	7	0	7
Delegatura **Olsztyn**	9	0	0
Delegatura **Radom**	16	4	12
Razem	**854**	**130**	**814**

Tabela 5. Realizacja wniosków złożonych w związku z realizacją uprawnień wynikających z art. 51 ust. 3 Konstytucji RP

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw załatwionych	Liczba udostępnionych kopii j.a.
BUiAD	29	58	107
Białystok	37	37	9
Gdańsk	16	12	172
Katowice	3	2	2
Kraków	8	10	21
Lublin	0	0	0
Łódź	11	11	22
Poznań	2	3	0
Rzeszów	7	3	9
Szczecin	6	0	0
Warszawa	25	20	59
Wrocław	7	8	5
Delegatura **Bydgoszcz**	11	8	7
Delegatura **Kielce**	0	0	11
Delegatura **Olsztyn**	3	0	4
Delegatura **Radom**	0	0	0
Razem	**165**	**172**	**428**

Tabela 6. Realizacja art. 35c ustawy o IPN (udostępnianie dokumentów osobowych pracowników lub funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa)

Oddział	Liczba wniosków wpływa-jących	Liczba wniosków w trakcie realizacji	Liczba wniosków zrealizo-wanych	Liczba udostęp-nionych materiałów archiwalnych	Liczba wniosków funkcjonariuszy i pracowników organów bezpieczeństwa o wydanie kopii dokumentów	Liczba kopii dokumentów wydanych pracownikom i funkcjonariuszom organów bezpieczeństwa
Białystok	18	7	11	3	0	0
Gdańsk	29	9	20	130	3	25
Katowice	27	12	15	7	7	5
Kraków	5	3	2	0	3	202
Lublin	42	37	5	7	0	0
Łódź	7	0	7	31	0	0
Poznań	13	3	10	4	6	37
Rzeszów	3	2	1	0	0	0
Szczecin	28	11	17	10	1	33
Warszawa	77	56	21	51	1	1
Wrocław	23	10	13	9	16	54
Delegatura **Bydgoszcz**	2	0	2	1	0	0
Delegatura **Kielce**	6	3	4	0	0	0
Delegatura **Olsztyn**	0	0	0	0	0	0
Delegatura **Radom**	0	0	0	0	0	0
Razem	**280**	**153**	**128**	**253**	**37**	**357**

Tabela 7. Realizacja wniosków w trybie art. 25–28 ustawy o ujawnianiu... (udostępnianie informacji o osobach publicznych)

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw załatwionych			Liczba decyzji odmownych w trybie art. 27 ust. 1 ustawy o ujawnieniu
		Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie	Liczba udostępnionych materiałów	
Białystok	36	5	31	213	10
Gdańsk	93	9	84	56	35
Katowice	105	78	27	30	14
Kraków	26	26	0	0	0
Lublin	7	7	0	0	0
Łódź	47	8	37	64	5
Poznań	53	7	38	17	4
Rzeszów	31	22	9	27	4
Szczecin	43	16	27	20	18
Warszawa	802	505	297	25	53
Wrocław	43	24	19	9	7
Delegatura **Bydgoszcz**	6	0	6	0	0
Delegatura **Kielce**	4	0	0	0	0
Delegatura **Olsztyn**	15	0	5	0	0
Delegatura **Radom**	2	1	1	0	0
Razem	**1313**	**708**	**581**	**461**	**150**

Udostępnianie do celów badań naukowych i działalności dziennikarskiej

Tabela 8. Wnioski naukowo-badawcze

Oddział	Liczba spraw wpływających		Liczba spraw załatwionych				Liczba decyzji pozytywnych	Liczba decyzji negatywnych	Liczba badaczy, którym udostępniono materiały archiwalne	Liczba j.a. udostępnionych do celów badań naukowych	Liczba kopii dokumentów wydanych badaczom
			Liczba spraw w trakcie realizacji		Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie						
	krajowych	zagra-nicznych	krajowych	zagra-nicznych	krajowych	zagra-nicznych					
Białystok	137	0	39	0	98	0	17	17	522	3896	13 361
Gdańsk	139	0	52	0	87	0	79	4	155	1847	11 948
Katowice	140	0	69	0	138	0	73	15	137	1667	3939
Kraków	814	5	233	3	939	2	137	0	282	2159	28 068
Lublin	206	2	124	2	72	0	133	24	318	3349	6713 + 7,98 GB
Łódź	86	0	19	0	98	2	56	8	341	2895	4764
Poznań	158	6	45	1	144	5	49	26	211	2089	9544
Rzeszów	153	3	90	0	64	2	19	16	219	2746	1949
Szczecin	67	0	46	0	31	0	15	16	110	1395	7285
Warszawa	300	47	70	4	380	15	1	0	244	3756	907
Wrocław	169	8	104	0	121	8	43	0	269	2386	12 607
Delegatura **Bydgoszcz**	71	0	35	0	77	0	49	2	146	1759	12 118
Delegatura **Kielce**	15	0	5	0	22	0	0	0	13	194	547
Delegatura **Olsztyn**	23	0	0	0	17	0	0	0	10	182	425
Delegatura **Radom**	9	0	11	0	1	0	0	0	4	191	85
Razem	**2487**	**71**	**942**	**10**	**2289**	**34**	**671**	**128**	**2981**	**30 511**	**114 260 + 7,89 GB**

Tabela 9. Wnioski dziennikarskie

Oddział	Liczba spraw wpływających		Liczba spraw załatwionych				Liczba decyzji pozytywnych	Liczba decyzji negatywnych	Liczba dziennikarzy, którym udostępniono materiały archiwalne	Liczba j.a. udostępnionych do celów działalności dziennikarskiej	Liczba kopii dokumentów wydanych dziennikarzom
			Liczba spraw w trakcie realizacji		Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie						
	krajowych	zagra-nicznych	krajowych	zagra-nicznych	krajowych	zagra-nicznych					
Białystok	16	0	7	0	9	0	2	5	6	27	17
Gdańsk	40	0	5	3	32	0	22	3	12	50	117
Katowice	29	0	11	0	18	0	14	4	14	37	152
Kraków	138	0	59	0	93	0	4	2	18	159	223
Lublin	14	0	7	0	7	0	0	0	11	65	35
Łódź	18	0	8	0	10	0	6	0	6	140	232
Poznań	42	0	20	0	30	0	27	6	13	361	1140
Rzeszów	14	0	10	0	3	0	2	6	13	94	170
Szczecin	9	0	2	0	7	0	4	0	5	18	0
Warszawa	217	6	171	3	172	3	0	0	52	630	0
Wrocław	37	0	19	0	18	0	14	0	22	153	884
Delegatura **Bydgoszcz**	13	0	2	0	11	0	4	0	5	49	364
Delegatura **Kielce**	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
Delegatura **Olsztyn**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Delegatura **Radom**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	**587**	**6**	**321**	**6**	**412**	**3**	**99**	**26**	**177**	**1783**	**3334**

Tabela 10. Realizacja spraw dla pionu śledczego IPN

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw załatwionych		Liczba udostępnionych j.a.	Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów
		Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie		
BUiAD	860	290	907	2667	14 421
Białystok	262	23	239	3076	6071
Gdańsk	226	17	209	733	1641
Katowice	240	64	222	693	49
Kraków	262	103	202	602	5021
Lublin	432	113	319	1113	1040
Łódź	212	25	207	149	2433
Poznań	376	94	354	853	9460
Rzeszów	391	37	368	676	856
Szczecin	290	127	239	1797	6802
Warszawa	250	143	112	3046	11
Wrocław	186	32	173	419	111
Delegatura **Bydgoszcz**	260	18	272	1163	3228
Delegatura **Kielce**	28	0	28	244	0
Delegatura **Olsztyn**	151	18	158	183	643
Delegatura **Radom**	109	5	108	308	5120
Razem	**4535**	**1109**	**4117**	**17 722**	**56 907**

Tabela 11. Realizacja spraw dla pionu edukacyjnego IPN

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw załatwionych		Liczba udostępnionych j.a.	Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów
		Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie		
BUiAD	672	253	561	6414	5455
Białystok	238	24	214	3402	8953
Gdańsk	104	17	93	1885	6389
Katowice	111	45	69	755	181
Kraków	403	3	410	1993	45
Lublin	56	28	28	932	2748
Łódź	199	9	212	3245	5254
Poznań	123	31	110	1403	6148
Rzeszów	321	56	268	2474	308
Szczecin	170	109	114	5598	1424
Warszawa	103	70	42	3308	8714
Wrocław	531	140	397	2702	202
Delegatura **Bydgoszcz**	306	24	291	1639	3885
Delegatura **Kielce**	30	0	30	453	104
Delegatura **Olsztyn**	5	0	4	14	216
Delegatura **Radom**	62	2	60	92	2369
Razem	**3434**	**811**	**2903**	**36 309**	**52 395**

Tabela 12. Realizacja spraw dla organów wymiaru sprawiedliwości i ścigania

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw załatwionych		Liczba udostępnionych j.a.	Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów
		Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie		
BUiAD	259	40	291	247	155
Białystok	76	1	76	40	518
Gdańsk	70	1	70	74	190
Katowice	123	17	106	140	10
Kraków	158	23	152	142	957
Lublin	105	29	82	76	92
Łódź	60	15	47	42	9
Poznań	78	15	68	82	69
Rzeszów	55	4	53	61	487
Szczecin	47	11	44	137	39
Warszawa	16	3	13	17	0
Wrocław	72	30	62	101	55
Delegatura **Bydgoszcz**	53	5	50	68	3
Delegatura **Kielce**	10	0	13	10	0
Delegatura **Olsztyn**	13	1	9	7	0
Delegatura **Radom**	24	1	26	67	0
Razem	**1219**	**196**	**1162**	**1311**	**2584**

Tabela 13. Realizacja spraw dla organów administracji publicznej

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw załatwionych		Liczba udostępnionych j.a.	Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów
		Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie		
BUiAD	897	135	1097	94	612
Białystok	255	4	251	188	795
Gdańsk	100	2	119	1721	121
Katowice	319	62	286	2	32
Kraków	526	136	384	139	2231
Lublin	86	21	65	15	188
Łódź	233	9	236	20	182
Poznań	129	12	122	47	556
Rzeszów	82	16	73	4	202
Szczecin	73	13	68	57	430
Warszawa	601	351	250	10	176
Wrocław	1296	53	1246	358	1910
Delegatura **Bydgoszcz**	82	3	79	9	324
Delegatura **Kielce**	8	2	4	0	47
Delegatura **Olsztyn**	58	1	39	1	0
Delegatura **Radom**	6	0	6	6	0
Razem	**4751**	**820**	**4325**	**2671**	**7806**

Tabela 14. Realizacja spraw dla osób fizycznych

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw załatwionych		Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów
		Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie	
BUiAD	1641	92	1816	615
Białystok	223	16	296	1380
Gdańsk	125	7	122	120
Katowice	411	32	395	110
Kraków	714	28	952	82
Lublin	234	45	189	87
Łódź	404	16	410	30
Poznań	205	26	179	419
Rzeszów	413	118	305	539
Szczecin	60	25	55	6
Warszawa	131	16	122	167
Wrocław	133	17	122	57
Delegatura **Bydgoszcz**	125	22	107	211
Delegatura **Kielce**	114	8	105	31
Delegatura **Olsztyn**	141	4	126	0
Delegatura **Radom**	48	9	39	9
Razem	**5122**	**481**	**5340**	**3863**

Tabela 15. Realizacja spraw dla BUiAD, OBUiAD i WUiAD

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw załatwionych		Liczba udostępnionych j.a.	Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów
		Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie		
BUiAD	3605	874	3274	2776	690
Białystok	230	14	216	150	812
Gdańsk	426	20	406	571	1384
Katowice	287	52	235	197	52
Kraków	467	18	454	465	1535
Lublin	256	70	186	314	163
Łódź	182	14	170	190	358
Poznań	225	21	206	423	2253
Rzeszów	281	49	240	368	559
Szczecin	231	121	282	189	2175
Warszawa	323	200	117	3766	628
Wrocław	173	57	117	232	299
Delegatura **Bydgoszcz**	121	12	110	145	280
Delegatura **Kielce**	410	33	337	173	101
Delegatura **Olsztyn**	420	19	265	86	359
Delegatura **Radom**	74	15	59	28	0
Razem	**7711**	**1589**	**6674**	**10 073**	**11 648**

3.4. Obsługa bieżąca

3.4.1. Wydział Obsługi Bieżącej

W ramach Wydziału Obsługi Bieżącej funkcjonują: Sekcja Reprografii i Zaopatrzenia, Sekcja Obsługi Kancelaryjnej, Stanowisko Sprawozdawcze, Stanowisko Bieżącej Obsługi Prawnej i Stanowisko Bieżącej Obsługi Informatycznej.

W roku 2007 w Wydziale przeprowadzono szereg znaczących zmian. Przeniesiono Pracownię Reprografii do nowego pomieszczenia, zmodernizowano sprzęt, nabyto nowe programy służące obróbce zdigitalizowanych dokumentów (Photoshop CS3, Acrobat Professional 8, DokumentExpress with DjVu). Wprowadzono pracę w systemie dwuzmianowym od poniedziałku do piątku oraz w godzinach nadliczbowych w soboty, dzięki czemu udało się wyeliminować zaległości i skrócić czas oczekiwania na wykonanie zamówień.

Poczyniono inwestycje w urządzenia odpowiadające w pełni potrzebom reprografii: cztery skanery Fujitsu fi-5750C, dwa urządzenia wielofunkcyjne Konica Minolta Bizhub C6500, skaner planetarny BookDrive DIY, skaner bezdotykowy A1 BookEye 3. Chcąc sprostać zadaniom, podjętym w ramach współpracy z Instytutem Yad Vashem, kupiono kamerę mikrofilmową Zeutschel.

W okresie od stycznia do grudnia 2007 r. wykonano **553 974** kart kserokopii, **45 934** wydruków z mikrofilmów i mikrofisz oraz **83 443** skany (z czego większość, bo aż 78 810 skanów – 560 j.a. – od momentu wprowadzenia zmian w Wydziale). Wzrost liczby skanowanych kart dokumentów jest rezultatem nowych możliwości Wydziału Obsługi Bieżącej, a także z przyjęcia za zasadę digitalizowania całości akt otrzymanych przez Pracownię Reprografii. Wynika to z konieczności ochrony zasobu przed degradacją fizyczną i ma na celu ułatwienie do niego dostępu. Materiały archiwalne w formie plików rozszerzeniem .tiff i .pdf przechowywane są na bezpiecznej macierzy dyskowej (do dnia 31 grudnia 2007 r. zapełniono **1,46 TB**, czyli około 33 proc. pojemności macierzy).

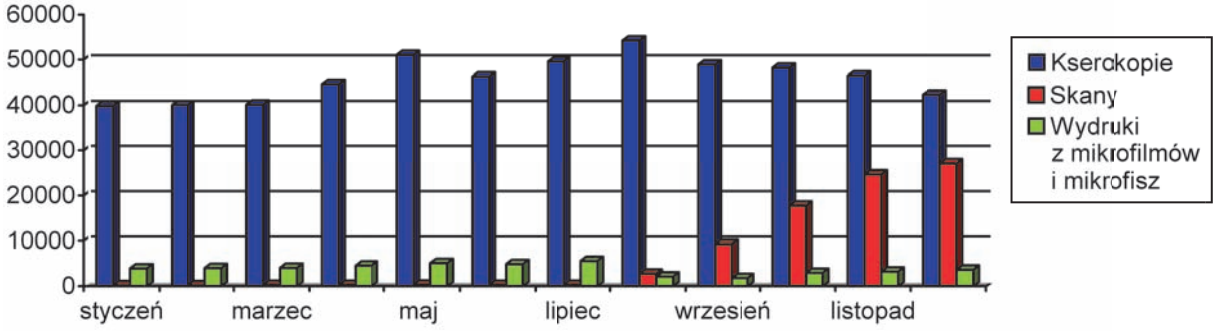

Wykres 6. Liczba wykonanych kopii dokumentów

Sekcja Obsługi Kancelaryjnej w 2007 r. koordynowała obieg korespondencji kompetentnie i terminowo mimo braku profesjonalnego oprogramowania kancelaryjnego. Używana dotąd aplikacja okazała się zbyt skomplikowana i niestabilna w działaniu, stąd wymagany jest niezwłoczny zakup nowego programu. Aby umożliwić wdrożenie nowej aplikacji, opracowano nową instrukcję kancelaryjną. W okresie sprawozdawczym wpłynęło do Kancelarii 40 145 pism (w tym 8197 to poczta wewnętrzna przychodząca, a 31 948 to poczta zewnętrzna przychodząca), wysłano zaś 44 739 pism (w tym 12 511 to poczta wewnętrzna wychodząca, a 32 228 to poczta zewnętrzna wychodząca). Szczegółowe dane dotyczące działalności kancelarii zawiera zamieszczona w części statystycznej tabela.

Zespół informatyczny wdrażał nowe aplikacje. Jako najważniejsze projekty przeprowadzone przez informatyków Wydziału należy wymienić: migrację danych z bazy paszportowej SEP do formatu używanego w IPN (ponad 12 mln rekordów), wdrożenie systemu do elektronicznego składania zamówień akt z magazynów („Wypożyczenie 2”), opracowanie projektu bazy

danych EZAN dla Wydziału II BUiAD. Przygotowano także aplikację służącą do gromadzenia danych w „Katalogu pracowników, funkcjonariuszy, żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa". Wzięto udział w opracowywaniu i prowadzeniu elektronicznych baz danych niezbędnych do realizacji zadań Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów.

3.4.2. Obsługa bieżąca – dane statystyczne

Tabela 1. Reprografia

Oddział	Liczba wykonanych kopii			
	Kserokopie	Skany	Fotografie cyfrowe	Wydruki z mikrofilmów i mikrofisz
BUiAD	553 974	83 443	0	45 934
Białystok	67 162	4425	89	9293
Gdańsk	56 855	25 003	0	1461
Katowice	169 914	78 796	44 401	1
Kraków	228 275	13 321	7280	17 230
Lublin	33 821	37 153	0	2042
Łódź	118 401	194	0	6256
Poznań	125 687	70 443	0	4783
Rzeszów	80 721	665	80	811
Szczecin	49 072	1877	0	4216
Warszawa	137 911	131	71 497	806
Wrocław	43 122	730	0	0
Delegatura **Bydgoszcz**	30 155	6747	2	1396
Delegatura **Kielce**	3456	524	52	0
Delegatura **Olsztyn**	2878	0	160	0
Delegatura **Radom**	26 845	3643	0	0
Razem	**1 728 249**	**327 095**	**123 561**	**94 229**

Tabela 2. Obsługa korespondencji w 2007 r.

Oddział	Korespondencja wpływająca	Korespondencja wysyłana
BUiAD	40 145	44 739
Białystok	2627	2796
Gdańsk	9074	6000
Katowice	8922	8637
Kraków	18 483	14 014
Lublin	7902	6022
Łódź	7655	11 196
Poznań	9156	9090
Rzeszów	8087	5983
Szczecin	2412	2220
Warszawa	13 594	14 722
Wrocław	6893	6952
Delegatura **Bydgoszcz**	4505	4442
Delegatura **Kielce**	1345	910
Delegatura **Olsztyn**	1114	414
Delegatura **Radom**	3160	2108
Razem	**145 074**	**140 245**

3.5. Badania archiwalne i edycja źródeł

Wydział Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł (WBAiEŹ) został zorganizowany w BUiAD na mocy Zarządzenia nr 6/07 Prezesa IPN w sprawie Tymczasowego Regulaminu Organizacyjnego Instytutu Pamięci Narodowej. Wcześniej, w okresie od grudnia 2006 r. do kwietnia 2007 r., w ramach Wydziału Udostępniania i Informacji Naukowej funkcjonowała Sekcja Edycji Źródeł i Informacji Naukowej.

Strukturę Wydziału tworzą: Sekcja Metodyki Archiwalnej i Źródłoznawstwa, która prowadzi teoretyczne prace badawcze nad gromadzeniem, ewidencjonowaniem, przechowywaniem i udostępnianiem zasobu archiwalnego IPN, oraz Sekcja Edycji Źródeł, zajmująca się przygotowaniem wydawnictw źródłowych.

W omawianym okresie wydział realizował następujące zadania:

– opracowanie monograficznych wydawnictw źródłowych;
– redakcja czasopisma „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej”;
– przygotowanie informatora o zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej;
– współpraca archiwalno-historyczna z archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy;
– współpraca archiwalno-historyczna z archiwum Federalnej Służby Bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej;
– współpraca edytorska z jednostkami terenowymi BUiAD;
– udział w innych projektach badawczych i indywidualne prace naukowe.

3.5.1. Opracowanie monograficznych wydawnictw źródłowych

3.5.1.1. Wydawnictwa opublikowane

Plany pracy Departamentu IV MSW na lata 1972–1979, wstęp P. Tomasik, wybór i opracowanie M. Biełaszko, A. K. Piekarska, P. Tomasik, C. Wilanowski, Warszawa 2007, s. 348, seria „Dokumenty”, t. 17.

W publikacji przedstawiono w krytycznym opracowaniu 35 nieznanych do tej pory dokumentów, które informują o zadaniach, celach i metodach pracy antykościelnych struktur Służby Bezpieczeństwa, ukazują w różnych kontekstach przyjętą w MSW ogólną strategię działań wobec polskiego Kościoła i jego najwyższych hierarchów (kard. S. Wyszyńskiego i K. Wojtyły, abp. J. Stroby, H. Gulbinowicza i I. Tokarczuka). Opracowane dokumenty udzielają także odpowiedzi na pytanie, jakie podjęto działania, aby zakłócać relacje na linii Episkopat Polski–Stolica Apostolska. Po raz pierwszy w publikacji naukowej zaprezentowano szczegółowy katalog działań, jakie w ramach Departamentu IV podejmowała Samodzielna Grupa „D” – jednostka utworzona w listopadzie 1973 r. w celu osłabienia siły oddziaływania Kościoła i jego zwartości.

Publiczne prezentacje ww. książki odbyły się w marcu 2007 r. i zostały przygotowane przez WBAiEŹ oraz Sekretariat Prezesa IPN.

3.5.1.2. Wydawnictwa w przygotowaniu

W ubiegłym roku zakończono prace nad przygotowaniem następujących publikacji:

– *Marzec 1968 roku w dokumentach MSW,* oprac. zbiorowe, t. 1–2;
– *Operacja „Żelazo”*, oprac. Piotr Gontarczyk, Anna K. Piekarska;
– *Działania Służby Bezpieczeństwa wobec organizacji „Ruch”*, oprac. Piotr Byszewski;
– *Biuletyny Dzienne Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego 1954–1956,* oprac. Wanda Chudzik, Mirosław Filipiak, Jakub Gołębiewski.

Wspomniane książki zostaną wydane drukiem do połowy 2008 r.

W omawianym okresie w WBAiEŹ rozpoczęto także kwerendy źródłowe i selekcję materiału archiwalnego do projektów wydawniczych, których finalizacja jest planowana na drugą połowę przyszłego roku. Pracownicy Wydziału przy ich realizacji współpracują z BEP bądź też z naukowcami innych instytucji.

3.5.2. Redakcja czasopisma „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej"

Wydział kontynuował prace nad wydaniem pierwszego numeru „Przeglądu Archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej". Nowy periodyk ma służyć prezentowaniu zagadnień dotyczących szeroko rozumianej archiwistyki w kontekście funkcjonowania archiwum IPN i charakteru zgromadzonego w nim zasobu. „Przegląd" będzie ukazywał się raz w roku. Do pierwszego numeru czasopisma przyjęto 17 tekstów. Jego druk zaplanowano na kwiecień 2008 r.

3.5.3. Prace nad przygotowaniem „Informatora o zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej"

Od sierpnia 2007 r. prowadzono prace nad przygotowaniem *Informatora o zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej.* Jego celem jest ogólna charakterystyka całości zasobu archiwalnego IPN, usystematyzowanie opisu rodzajów przejętej dokumentacji i jej ilości. Obecnie trwa redagowanie materiałów przesłanych przez poszczególne oddziały i delegatury IPN. Prace redakcyjne prowadzą Jerzy Bednarek (WBAiEŹ) i Rafał Leśkiewicz (BUiAD w Warszawie). Ich zakończenie planowane jest na czerwiec 2008 r.

3.5.4. Współpraca archiwalno-historyczna z archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy

Instytut Pamięci Narodowej od 2001 r. współpracuje z Wydzielonym Państwowym Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy (SBU). Efektem współpracy, koordynowanej obecnie przez WBAiEŹ, są dwujęzyczne (polsko-ukraińskie) publikacje wydawnictw źródłowych w serii: „Polska i Ukraina w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku". W skład polsko-ukraińskiej grupy roboczej, opracowującej publikacje, wchodzą pracownicy WBAiEŹ, dyrektor BUiAD IPN oraz pracownicy archiwum SBU.

Kolejnym, szóstym, tomem tej serii wydawniczej jest wydana w grudniu 2007 r. książka: *Operacja „Sejm" 1944–1946,* red. W. Chudzik, Z. Gajowniczek, S. Kokin, P. Kułakowskij, M. Majewski, J. Szapował, J. Tucholski, Warszawa–Kijów 2007, s. 1392.

Publikacja prezentuje nieznane dokumenty z zasobu archiwum SB Ukrainy, dotyczące likwidacji polskiego podziemia niepodległościowego na terenie dawnych południowo-wschodnich województw przedwojennej Polski przez sowieckie służby bezpieczeństwa. Pozycja zawiera kilkadziesiąt ilustracji oraz 123 dokumenty opracowane w języku polskim, rosyjskim i ukraińskim.

Trwają prace nad siódmym tomem serii, poświęconym problematyce wielkiego głodu na Ukrainie, w trakcie których pracownicy WBAiEŹ prowadzą kwerendę archiwalną m.in. w archiwach państwowych na Ukrainie. Publikacja książki planowana jest na listopad 2008 r.

3.5.5. Współpraca archiwalno-historyczna z archiwum Federalnej Służby Bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej

IPN współpracuje z Federalną Służbą Bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej (FSB FR) w zakresie prac archiwalno-historycznych od 2001 r. Obecnie przewodniczącym rosyjskiej części grupy jest gen. Wasilij Christoforow (FSB FR), a polskiej dyrektor Piotr Mierecki (MSWiA RP). W skład grupy roboczej wchodzą pracownicy WBAiEŹ, dyrektor BUiAD IPN oraz pracownicy archiwum FSB FR.

Efektem współpracy w 2007 r. była kolejna, trzecia już dwujęzyczna (polsko-rosyjska) publikacja: *Powstanie Warszawskie 1944 w dokumentach z archiwów służb specjalnych*, red. M. Majewski i inni, Warszawa 2007, s. 1428.

Książka prezentuje unikalne dokumenty z zasobu archiwalnego IPN oraz archiwum FSB FR wytworzone przez służby specjalne III Rzeszy Niemieckiej, „polskie" organy bezpieczeństwa publicznego oraz sowieckie służby specjalne. Publikacja zawiera 149 dokumentów opracowanych w języku polskim i rosyjskim oraz ponad 100 fotografii. Wydawnictwo było prezentowane m.in. 2 sierpnia 2007 r. w Muzeum Powstania Warszawskiego z udziałem ambasadora Federacji Rosyjskiej w Polsce, prezesa IPN, i pracowników archiwum FSB FR, a w dniu 2 października 2007 r. w ambasadzie RP w Moskwie (w prezentacji książki wziął udział m.in. ambasador RP w Federacji Rosyjskiej) oraz w Centrum Kulturalnym FSB w Moskwie w obecności dyrektora BUiAD i pracowników WBAiEŹ.

W planach wydawniczych wspólnej polsko-rosyjskiej grupy roboczej na lata 2008–2009 znajdują się propozycje kolejnych wydawnictw:

– *Polska Organizacja Wojskowa w latach 1914–1921*;
– *„Biała" emigracja. Rosyjskie organizacje emigracyjne w Polsce w latach 1919–1956.*

3.5.6. Współpraca edytorska z jednostkami terenowymi BUiAD

Do zadań WBAiEŹ należy także nadzór i koordynacja prac naukowo-badawczych podejmowanych przez poszczególne jednostki terenowe BUiAD.

W 2007 r. każda jednostka terenowa BUiAD zobowiązana była do przygotowania jednego monograficznego wydawnictwa źródłowego. Do zaopiniowania w WBAiEŹ skierowano następujące prace z 9 oddziałowych biur i delegatur:

– OBUiAD w Białymstoku – Białostocki wymiar Marca 1968 w świetle peerelowskich źródeł, oprac. U. Gierasimiuk;

– Delegatura IPN w Bydgoszczy – Rok 1945 na Pomorzu i Kujawach w świetle dokumentów aparatu bezpieczeństwa, oprac. zbiorowe;

– OBUiAD w Katowicach – Z archiwum Pawła Cierpioła „Makopola". Świadectwo działalności rybnickiego inspektoratu AK w latach 1942–1947, oprac. A. Badura, E. Zajchowska;

– OBUiAD w Lublinie – Pamiętniki Edwarda Taraszkiewicza „Żelaznego", oprac. A. T. Filipek, B. Janocińska;

– OBUiAD w Łodzi – Strajki łódzkie w lutym 1971 r. Geneza, przebieg i reakcje władz, oprac. E. Mianowska, K. Tylski;

– OBUiAD w Poznaniu – Z archiwum poznańskiego IPN. Studia nad zasobem, red. R. Kościański, R. Leśkiewicz;

– OBUiAD w Rzeszowie – Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej na Rzeszowszczyźnie w latach 1939–1945, oprac. E. Rączy; Rozpracowanie rzeszowskiego oddziału Solidarności Walczącej w świetle dokumentów SB, oprac. J. Borowiec;

– OBUiAD w Szczecinie – Jan Paweł II w Szczecinie. Meldunki operacyjne Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych z 1987 r., oprac. M. Semczyszyn, A. Sitkowska, Z. Stanuch;

– OBUiAD we Wrocławiu – „...Ojczyznę wolną racz nam zwrócić Panie...”. Komunistyczna bezpieka wobec kardynała Henryka Gulbinowicza w latach 1970–1990, oprac. T. Balbus, K. Stróżyna.

Druk pozytywnie zaopiniowanych publikacji, po akceptacji dyrektora BUiAD i dyrektora BEP, nastąpi do połowy 2008 r.

3.5.7. Udział w innych projektach badawczych i indywidualne prace naukowe

Pracownicy Wydziału uczestniczą w projektach badawczych realizowanych przez BEP, przygotowują artykuły naukowe i popularnonaukowe, a także kontynuują badania związane z przygotowywaniem dysertacji doktorskich z zakresu najnowszej historii Polski. Szczegółowy wykaz wspomnianych przedsięwzięć został zamieszczony w aneksie.

4. Biuro Edukacji Publicznej

Zgodnie z art. 53 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, do zadań Instytutu należy: informowanie społeczeństwa o strukturach i metodach działania instytucji, w ramach których zostały popełnione zbrodnie nazistowskie i komunistyczne, oraz o obsadzie personalnej i sposobach działania organów bezpieczeństwa państwa, prowadzenie badań naukowych nad najnowszą historią Polski, upowszechnianie w kraju i za granicą wyników swojej pracy oraz badań innych instytucji, organizacji i osób nad problematyką stanowiącą przedmiot jego działania, prowadzenie działalności edukacyjnej i wystawienniczej, wreszcie formułowanie wniosków dotyczących edukacji historycznej.

Zadania te realizuje Biuro Edukacji Publicznej, na które składają się trzy wydziały:

- Wydział Badań Naukowych, Dokumentacji, Ekspertyz i Zbiorów Bibliotecznych (oraz analogiczne referaty w 11 oddziałach);
- Wydział Wystaw i Edukacji Historycznej (oraz analogiczne referaty w 11 oddziałach);
- Wydział Wydawnictw (który spełnia rolę centralnego wydawnictwa IPN i sprawuje nadzór techniczny i merytoryczny nad publikacjami oddziałowymi).

4.1. Wydział Badań Naukowych, Dokumentacji, Ekspertyz i Zbiorów Bibliotecznych

4.1.1. Działalność naukowo-badawcza

W skali ogólnopolskiej pion badań naukowych Biura Edukacji Publicznej obejmuje Wydział Badań Naukowych, Ekspertyz, Dokumentacji i Zbiorów Bibliotecznych BEP oraz referaty badań naukowych działające we wszystkich jedenastu Oddziałowych Biurach Edukacji Publicznej. W okresie sprawozdawczym w wyniku zmian organizacyjnych w IPN nastąpiło rozszerzenie kompetencji i zadań wspomnianego wydziału w centrali BEP. Obecnie jego kompetencje obejmują również udzielanie informacji o charakterze ekspertyz na potrzeby innych instytucji państwowych, takich jak sądy, Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, Fundacja Polsko-Niemieckie Pojednanie, Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa (w poprzednich okresach sprawozdawczych zajmował się tym Wydział Ekspertyz i Opracowań w strukturze GKŚZpNP).

4.1.1.1 Ogólnopolskie projekty badawcze

Najważniejszą formą realizacji zadań naukowych IPN są ogólnopolskie i ponadregionalne projekty badawcze realizowane przez zespoły naukowców. Tematy prac i zadania poszczególnych zespołów zostały określone w zatwierdzonym przez władze IPN planie prac BEP na lata 2006–2010. W pracach nad poszczególnymi projektami, poza historykami z Wydziału Badań Naukowych, Dokumentacji, Ekspertyz i Zbiorów Bibliotecznych, uczestniczą także osoby zatrudnione w innych wydziałach centrali BEP, oddziałowych referatach wystaw i edukacji, pracownicy Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN, a także szerokie grono współpracowników, wybitnych specjalistów od różnych dziedzin historii najnowszej, na co dzień związanych z innych ośrodkami naukowymi (uczelnie wyższe, instytuty PAN itp.).

W roku sprawozdawczym realizowane były następujące ogólnopolskie projekty badawcze:

4.1.1.1.1. Struktura i metody działania aparatu bezpieczeństwa Polski Ludowej

Koordynator – dr Łukasz Kamiński (BEP Centrala)

Zakończono dotychczasowy etap badań, którego celem było odtworzenie obsady personalnej kierowniczych stanowisk w komunistycznym aparacie bezpieczeństwa w latach 1944–1989

i opublikowanie wyników tych badań w formie przejrzystego informatora. Ostatni trzeci tom tego wydawnictwa *Aparat bezpieczeństwa w Polsce. Kadra kierownicza, w latach 1976–1990* doprowadzony do końca istnienia Służby Bezpieczeństwa, wkrótce ukaże się drukiem.

Równocześnie w 2006 r. rozpoczęto prace, kontynuowane obecnie, nad realizacją kolejnego etapu badań, którego celem jest przygotowanie wielotomowego syntetycznego ujęcia dziejów aparatu bezpieczeństwa w latach 1944–1990. Powołano cztery zespoły badawcze, których zadaniem jest przygotowanie opracowań poświęconych poszczególnym pionom aparatu bezpieczeństwa (wywiad, kontrwywiad, piony walki z opozycją i Kościołem). W trakcie przeprowadzanych kwerend archiwalnych dokonano już wielu interesujących ustaleń i odkryć badawczych. Wyniki tych prac zostaną opublikowane najpierw w formie wyposażonych w aparat naukowy zbiorów dokumentów, a następnie monografii poszczególnych pionów aparatu bezpieczeństwa. Zakończenie projektu przewidziane jest na rok 2010.

4.1.1.1.2. Aparat bezpieczeństwa w walce z podziemiem politycznym i zbrojnym 1944–1956

Koordynator – dr Tomasz Łabuszewski (OBEP Warszawa)

W roku 2007 trwały prace związane z publikacją *Atlasu podziemia niepodległościowego 1944–1956*. Wydawnictwo to, zawierające poza opracowaniami naukowymi blisko 500 map, nie ma precedensu w badaniach nad podziemiem zbrojnym w żadnym z krajów Europy Środkowowschodniej. W ramach działań promocyjnych przygotowano z udziałem uczestników projektu szeroką kampanię informacyjno-edukacyjną poświęconą problematyce podziemia niepodległościowego. W ramach tej akcji egzemplarze *Atlasu* wysłano do wszystkich szkół ponadpodstawowych w Polsce.

Jednocześnie w 2007 r. projekt wszedł w nową fazę prac badawczych, której celem jest przygotowanie szeregu opracowań i zbiorów dokumentów poświęconych m.in. zagadnieniom dziejów Narodowego Zjednoczenia Wojskowego, polskiemu powojennemu podziemiu na Kresach, roli operacji amnestyjnych z 1945 i 1947 r. w zwalczaniu podziemia niepodległościowego, działalności siatek wywiadowczych polskich organizacji niepodległościowych i ich likwidacji przez aparat bezpieczeństwa. Członkowie zespołu badawczego realizują także szereg indywidualnych projektów, w tym monografie poszczególnych regionalnych struktur konspiracyjnych, a także minimonografie przedstawiające sylwetki poszczególnych „żołnierzy wyklętych". W roku 2007 ukazały się m.in. sylwetki: Łukasza Cieplińskiego „Pługa" i Stanisława Sojczyńskiego „Warszyca"; uruchomiono regionalną serię wydawniczą „Mazowsze i Podlasie w ogniu". Jej pierwszy tom był poświęcony oporowi zbrojnemu i politycznemu, a także represjom komunistycznym na terenie powiatu Sokołów Podlaski w latach 1944–1945.

W projekcie uczestniczą przedstawiciele wszystkich Oddziałowych Biur Edukacji Publicznej.

4.1.1.1.3. Aparat bezpieczeństwa w walce z Kościołem i wolnością wyznania

Koordynator – dr Adam Dziurok (OBEP Katowice)

W ramach realizacji projektu w roku 2007 ukończono prace zbiorem studiów dotyczących działań aparatu bezpieczeństwa wobec kurii biskupich w Polsce w latach 1945–1989. Jako rezultat tych prac ukazało się w roku 2007, we współpracy z partnerami spoza IPN, szereg cząstkowych, ale cennych publikacji. M.in. tom poświęcony rozpracowaniu przez Wydział IV w Katowicach uroczystości koronacji Matki Bożej Leśniowskiej, a także książka *Niezłomni. Nigdy przeciw Bogu*, poświęcona działaniom komunistycznej bezpieki przeciwko czołowym biskupom rzymskokatolickim (m.in. kard. Henrykowi Gulbinowiczowi i abp. Ignacemu Tokarczukowi).

W projekcie uczestniczą zarówno pracownicy Biura Edukacji Publicznej, jak i kilka osób ze środowisk naukowych spoza IPN.

4.1.1.1.4. Władze PRL wobec kryzysów społecznych i opozycji demokratycznej

Koordynator – dr Łukasz Kamiński (BEP Centrala)

W roku sprawozdawczym trwała realizacja nowej, zakrojonej na pięć lat fazy projektu. Celem pierwszego etapu tej fazy jest opisanie w skali ogólnopolskiej działalności opozycyjnej w PRL w latach 1975–1980. W ramach tego projektu w 2007 r. ukazały się zbiory dokumentów poświęcone rozpracowaniu przez SB Studenckich Komitetów Solidarności (Kryptonim „Wasale") i Towarzystwa Kursów Naukowych (Kryptonim „Pegaz"), a także pierwszy tom wydawnictwa seryjnego „Solidarność Walcząca w dokumentach". W 2008 r. powinien ukazać się zarówno obszerny tom opracowań (ujęcia regionalne i przekrojowe), jak i kolejne edycje podstawowych źródeł (niepublikowane dotychczas dokumenty wytworzone przez struktury opozycyjne oraz dokumenty aparatu represji). W drugiej fazie (realizowanej w latach 2008–2010 r.) opisane zostaną dzieje NSZZ „Solidarność" w latach 1980–1989.

4.1.1.1.5. Aparat bezpieczeństwa wobec emigracji i Polonii

Koordynator – dr Krzysztof Tarka

Celem projektu, którego realizacja rozpoczęła się w grudniu 2007 r., jest przygotowanie serii studiów monograficznych, poświęconych różnym aspektom inwigilacji emigracji i Polonii przez komunistyczny aparat bezpieczeństwa. Studia te ukażą się drukiem w postaci obszernego tomu zbiorowego. W dalszej perspektywie planowana jest publikacja kilku odrębnych monografii.

4.1.1.1.6. Aparat bezpieczeństwa wobec mniejszości narodowych

Koordynator – dr Jarosław Syrnyk

Celem projektu jest zbadanie zjawiska inwigilacji mniejszości narodowych przez aparat bezpieczeństwa, a także ukazanie jego roli w polityce wobec różnych grup narodowościowych, realizowanej przez władze Polski Ludowej. W ramach projektu ukazują się opracowania cząstkowe odnoszące się do różnych aspektów polityki mniejszościowej władz PRL. Na przykład nakładem oddziału we Wrocławiu ukazała się praca Jarosława Syrnyka *Ludność ukraińska na Dolnym Śląsku (1945–1989).*

Obecną fazę badań zakończy publikacja tomu studiów poświęconych działaniom podejmowanym przez komunistyczny aparat bezpieczeństwa wobec poszczególnych mniejszości.

4.1.1.1.7. Aparat bezpieczeństwa wobec środowisk twórczych i naukowych

Koordynator – dr Sebastian Ligarski

Ten projekt badawczy jest realizowany od połowy 2006 r. Jego celem jest przedstawienie miejsca, jakie zajmował aparat bezpieczeństwa w polityce władz komunistycznych w odniesieniu do polskich elit intelektualnych: artystów, naukowców i dziennikarzy. Prace badawcze nad polityką władz i aparatu bezpieczeństwa PRL wobec środowisk medialnych (dziennikarzy) koordynuje prof. Tadeusz Wolsza z Instytutu Historii PAN, analogiczne prace odnośnie do działań na obszarze nauki polskiej nadzoruje prof. Piotr Franaszek z Uniwersytetu Jagiellońskiego, a w dziedzinie środowisk twórczych prof. Andrzej Chojnowski z Uniwersytetu Warszawskiego.

W ramach projektu przygotowane zostaną edycje źródeł oraz opracowania monograficzne i syntezy. Planuje się także zorganizowanie serii konferencji naukowych poświęconych działaniom aparatu bezpieczeństwa PRL wobec ww. środowisk. W realizacji projektu uczestniczy w chwili obecnej ponad 20 pracowników centrali BEP i wszystkich OBEP. W szerokim stopniu w jego realizację zaangażowani są badacze spoza IPN.

4.1.1.1.8. Słownik biograficzny „Konspiracja i opór społeczny 1944–1956"

Koordynator – rotacyjnie: przedstawiciel OBEP Warszawa, OBEP w Krakowie i we Wrocławiu.

Słownik, przygotowywany w systemie holenderskim (każdy tom od A do Ż), zawiera biogramy działaczy powojennej konspiracji (zbrojnej i politycznej), działaczy struktur opozycyjnych oraz uczestników różnych form oporu społecznego. W 2007 r. ukazał się kolejny, trzeci już tom słownika. Zawiera on 159 haseł przygotowanych przez kilkudziesięcioosobowy zespół złożony zarówno z pracowników IPN, jak i badaczy z innych ośrodków naukowych. Jednocześnie trwały prace (kompletowanie zamówionych materiałów) nad kolejnym, czwartym już tomem tego cennego wydawnictwa. Jego publikacja planowana jest na rok 2008.

4.1.1.1.9. Wojna i okupacja 1939–1945

W 2007 r. zakończyły się prace merytoryczne utworzonego z inicjatywy IPN zespołu badawczego, badającego sprawę wydarzeń w Bydgoszczy z 3–4 września 1939 r. (tzw. krwawa niedziela). Prace zespołu naukowców (w większości spoza IPN) koordynował dr hab. Paweł Machcewicz (UMK w Toruniu) wspólnie z dr Tomaszem Chińcińskim z bydgoskiej delegatury IPN. W roku sprawozdawczym przygotowano do druku tom studiów i dokumentów opracowany przez ów zespół. Ukaże się on w 2008 r.

W okresie sprawozdawczym, zakończył się pierwszy etap prac zespołu badawczego zajmującego się polskim wywiadem i kontrwywiadem epoki II wojny światowej. Na początku 2008 r. ukazał się drukiem tom studiów poświęcony wywiadowi i kontrwywiadowi ZWZ-AK, zawierający m.in. pierwszą w polskiej historiografii pełną minimonografię podziemnego kontrwywiadu.

Dużym zainteresowaniem społecznym cieszyła się przygotowana w ramach tego projektu publikacja Bogusława Kopki z centrali BEP *Konzentrationslager Warschau. Historia i następstwa*. Została ona nagrodzona prestiżową nagrodą „Klio".

W roku 2007 Instytut Pamięci Narodowej w dalszym ciągu wspierał realizowany przez Ośrodek KARTA projekt „Indeks represjonowanych", w ramach którego zbierane i udostępniane są dane o obywatelach polskich represjonowanych przez władze sowieckie w latach 1939–1959. Prace te z ramienia IPN nadzoruje komisja pod przewodnictwem dr. Władysława Bułhaka, naczelnika WBNDEiZB.

W 2007 r. do fazy realizacji przeszedł nowy program badawczy „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką", realizowany pod patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej. Celem programu jest stworzenie możliwie pełnej imiennej listy obywateli polskich, którzy w latach 1939–1945 byli zamordowani lub represjonowani pod okupacją niemiecką. Wykonawcą programu, zleconego, koordynowanego i finansowanego przez IPN, jest Ośrodek KARTA w Warszawie.

W tym ogólnopolskim projekcie uczestniczą poza tym: Archiwum Akt Nowych, Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej i Wojskowej Służby Polek, Biblioteka Narodowa, Biblioteka Jagiellońska, Centralna Biblioteka Wojskowa, Centralne Archiwum Wojskowe, Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach, Instytut Hoovera (Stanford University), Instytut Polski i Muzeum im. gen. Władysława Sikorskiego w Londynie, Instytut Zachodni, Muzeum Auschwitz-Birkenau, Muzeum Gross–Rosen w Rogoźnicy, Muzeum Historii Polski, Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Więzienia Pawiak, Muzeum Wojska Polskiego, Państwowe Muzeum na Majdanku, Państwowe Muzeum Stutthof, PCK, Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Romski Instytut Historyczny, Stała Konferencja Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie, Światowy Związek Żołnierzy AK, Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, WBBH, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Zakład Systemów Totalitarnych i Dziejów II Wojny Światowej Instytutu Historii PAN, Żydowski Instytut Historyczny.

Koordynacją prac zajmuje się powołana przez Prezesa IPN komisja ekspertów w składzie: prof. Tomasz Szarota (przewodniczący), dr Waldemar Grabowski (sekretarz), dr Andrzej K. Kunert, dr Andrzej Chmielarz.

4.1.1.1.10. Słownik dwóch okupacji

Zespół redakcyjny: dr Waldemar Grabowski, dr Andrzej K. Kunert, dr Andrzej Chmielarz.

Celem tego projektu jest przygotowanie wielotomowego wydawnictwa encyklopedycznego, opisującego najważniejsze aspekty niemieckiej i sowieckiej okupacji Polski w latach II wojny światowej. W pierwszej fazie projektu planowane jest opracowanie obszernego słownika biograficznego obejmującego osoby zaangażowane w wojskowych i cywilnych strukturach Polskiego Państwa Podziemnego. Publikacja tego słownika planowana jest na 1 września 2009 r.

4.1.1.1.11. Polacy ratujący Żydów

Koordynacja – dr Aleksandra Namysło (OBEP Katowice)

W roku 2007 prace prowadzone w ramach tego projektu skupiały się na udziale w realizacji programu Instytutu Studiów Strategicznych w Krakowie: „Index Polaków zamordowanych i represjonowanych przez hitlerowców za pomoc Żydom". Projekt powstał we współpracy z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych. Jego celem jest zbadanie skali niemieckich represji wobec Polaków udzielających pomocy Żydom w czasie okupacji, ustalenie ich nazwisk i biogramów. W realizacji uczestniczą pracownicy prawie wszystkich Oddziałowych Biur Edukacji Publicznej.

4.1.1.1.12. Regionalne i ponadregionalne projekty badawcze

Obok wspomnianych wyżej projektów centralnych w centrali BEP i Oddziałowych Biurach Edukacji Publicznej realizowane są regionalne i ponadregionalne projekty badawcze. Np. OBEP w Rzeszowie koordynuje rozpoczęty w 2006 r. program „Osobowy wykaz ofiar konfliktu polsko-ukraińskiego 1939–1948", w którym uczestniczą pracownicy OBEP w Gdańsku, Lublinie i Rzeszowie oraz historycy z innych ośrodków naukowych, a także realizuje projekt „Represje wobec Kościoła katolickiego trzech obrządków na terenie metropolii lwowskiej 1939–1953".

Pracownicy centrali BEP wspólnie z pracownikami centrali BUiAD w ramach współpracy międzynarodowej ze stroną amerykańską (Woodrow Wilson Center w Waszyngtonie) prowadzą kwerendę w materiałach Układu Warszawskiego, której celem jest przygotowanie tomu najważniejszych dokumentów dotyczących polskiego aspektu funkcjonowania tego sojuszu wojskowego, kierowanego i w kontrolowanego przez Moskwę.

Pracownicy BEP i OBEP realizują także szereg indywidualnych projektów, których celem jest m.in. uzyskanie odpowiednich stopni i tytułów naukowych.

4.1.1.2. Konferencje naukowe

Duże znaczenie Biuro Edukacji Publicznej IPN przywiązuje do organizacji konferencji i sesji naukowych i popularnonaukowych. Służą one z jednej strony popularyzacji osiągniętych wyników badań, a z drugiej sprzyjają dyskusji naukowej, podejmowaniu nowych tematów badawczych. W okresie sprawozdawczym centrala BEP i poszczególne OBEP zorganizowały 44 sesje i konferencje naukowe i popularnonaukowe; samodzielnie i we współpracy z różnymi podmiotami społecznymi i naukowymi, także z partnerami zagranicznymi i za granicą.

Do najważniejszych konferencji i sesji naukowych zorganizowanych w 2007 r. zaliczyć należy:

Konferencję naukową „Wywiad i kontrwywiad Armii Krajowej" (28 III 2007, Gdańsk, organizator OBEP Gdańsk, współpraca merytoryczna centrala BEP);

Międzynarodową konferencję naukową „Wolni i Solidarni" w ramach obchodów 25. rocznicy utworzenia Solidarności Walczącej (14–17 VI 2007, Warszawa-Wrocław, organizator centrala BEP);

Międzynarodową konferencję naukową „Ruch komunistyczny w latach 1944–1956" (27–28 IX 2007, Wojcieszyce k. Szklarskiej Poręby; organizator centrala BEP we współpracy z ISP PAN);

Międzynarodową konferencję naukową „NKVD/KGB Activities and its Cooperation with other Secret Services in Central and Eastern Europe 1945–1989" („Działalność NKWD/ /KGB i ich współpraca z tajnymi służbami innych państw Europy Środkowej i Wschodniej 1945–1989") – (14–16 XI 2007, Bratysława, centrala BEP we współpracy z Instytutem Pamięci Narodu (Słowacja);

Konferencją naukową „W objęciach «Wielkiego Brata». Sowieci w Polsce 1939–1993" (30 XI 2007, Warszawa, organizator OBEP Warszawa);

Międzynarodową konferencją naukową „Społeczność żydowska w PRL przed i po kampanii antysemickiej z lat 1967–1968" (6–7 XII 2007, Warszawa, organizator centrala BEP).

Biuro Edukacji Publicznej współorganizowało szereg obchodów rocznicowych, związanych z dziejami opozycji antykomunistycznej w PRL. Obok wspomnianej powyżej rocznicy powstania Solidarności Walczącej były to sesje rocznicowe związane z 30-leciem Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela (BEP Centrala), Studenckiego Komitetu Solidarności w Krakowie (OBEP Kraków) i Gdańsku (OBEP Gdańsk).

4.1.1.3. Publikacje

Wyniki prowadzonych prac naukowych publikowane są w formie opracowań cząstkowych (artykuły, studia, edycje źródeł), syntez i monografii. Wydawane są one zarówno w pismach naukowych IPN i w formie książek publikowanych przez Wydział Wydawnictw BEP oraz oddziały, jak i w wydawnictwach zewnętrznych. Dokładniejsze omówienie poszczególnych wydawnictw znajduje się w części niniejszego sprawozdania poświęconej działalności wydawniczej IPN.

W 2007 r. pracownicy BEP opublikowali ok. 410 prac o charakterze naukowym, a także ok. 540 artykułów popularnonaukowych.

4.1.1.4. Współpraca międzynarodowa

Biuro Edukacji Publicznej w 2006 r. współpracowało z instytucjami partnerskimi, m.in. z Republiki Czeskiej, Danii, Izraela, Litwy, Niemiec, Słowacji, Ukrainy, USA i Węgier. Współpraca ta obejmowała wspólną organizację konferencji naukowych i edukacyjnych, wzajemny udział w organizowanych w poszczególnych instytucjach konferencjach naukowych, wymianę publikacji, realizację wspólnych przedsięwzięć badawczych itp.

Przykładem takiej współpracy jest wspomniany już, realizowany wspólnie z Wilson Center w Waszyngtonie projekt międzynarodowej edycji dokumentów Układu Warszawskiego. W najbliższym czasie przewiduje się również uruchomienie kolejnych wspólnych projektów badawczych realizowanych przez IPN i różnych partnerów zagranicznych.

4.2. Wydział Wystaw i Edukacji Historycznej

W ramach Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej szeroko rozumianą działalność edukacyjną prowadzi przede wszystkim Wydział Wystaw i Edukacji Historycznej. Ma ona na celu głównie wspieranie kształcenia historycznego Polaków oraz upowszechnianie w różnych formach wiedzy o najnowszej historii Polski. WWiEH prowadzi działalność edukacyjną na szeroką skalę.

4.2.1. Działania edukacyjne i popularyzatorskie

Wydział Wystaw i Edukacji Historycznej Biura Edukacji Publicznej prowadzi szeroko rozumianą edukację historyczną, w tym przede wszystkim:

- opracowywanie i prezentowanie wystaw historycznych, a także prowadzenie związanych z nimi lekcji i wykładów;
- przygotowywanie centralnych i regionalnych konkursów historycznych dla uczniów, nauczycieli, studentów oraz innych adresatów;
- współpracę ze szkołami, nauczycielami oraz placówkami doskonalenia zawodowego pedagogów;
- organizowanie różnorodnych form doskonalenia zawodowego dla nauczycieli historii, wiedzy o społeczeństwie i języka polskiego;
- współpracę z innymi instytucjami zainteresowanymi popularyzacją historii najnowszej, takimi jak radio, telewizja, prasa, samorządy lokalne, muzea, fundacje, organizacje harcerskie czy stowarzyszenia kombatanckie;
- współpracę z polonijnymi ośrodkami edukacyjnymi.

4.2.1.1. Współpraca z Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz instytucjami zajmującymi się kształceniem nauczycieli

W 2007 r. kontynuowano wspierany przez MEN bezpłatny kolportaż do szkół ponadpodstawowych „Biuletynu Instytutu Pamięci Narodowej". Minister edukacji objął też honorowy patronat nad zorganizowanym przez BEP IPN ogólnopolskim konkursem historycznym „«Nadzieje i rozczarowania...» Społeczeństwo polskie w czasach Gomułki i Gierka. Doświadczenia świadka historii". Finał konkursu odbył się w marcu 2007 r.

Kontynuowana jest współpraca z Ośrodkami Doskonalenia Nauczycieli i Ośrodkami Metodycznymi w całym kraju. Wspólnie organizujemy różnorodne formy doskonalenia zawodowego związane z historią najnowszą dla nauczycieli historii, wiedzy o społeczeństwie i języka polskiego, m.in. konferencje, sesje, wykłady, warsztaty i kursy, w tym metodyczne, wśród których ważne miejsce zajmują cykle seminaryjno-warsztatowe realizowane jako ponad dwudziestogodzinne kursy doskonalenia podnoszące kwalifikacje zawodowe. Godne podkreślenia jest, że współpraca z Ośrodkami Doskonalenia Nauczycieli ma charakter stały, a w trakcie konferencji metodycznych organizowanych dla nauczycieli przez doradców metodycznych historii, wiedzy o społeczeństwie i języka polskiego regularnie informujemy o naszych propozycjach edukacyjnych oraz promujemy działania.

W 2007 r. pracownicy BEP IPN prowadzili zajęcia dla nauczycieli kierowanych do pracy poza granice kraju przez Zespół ds. Polonii Centralnego Ośrodka Kształcenia Nauczycieli.

Kontynuowano także współpracę z instytucjami międzynarodowymi i zagranicznymi zajmującymi się doskonaleniem nauczycieli, m.in. z polsko-niemiecką Fundacją „Krzyżowa" czy Ministerstwem Edukacji, Młodzieży i Sportu Brandenburgii (RFN). Przygotowywane są ponadto wspólne polsko-niemieckie konferencje i warsztaty dla nauczycieli. We wrześniu odbyła się w Zamościu międzynarodowa konferencja „Dzieci i młodzież w systemach totalitarnych – doświadczenie polskie i niemieckie". W BEP IPN gościły także grupy nauczycieli z Francji i RFN. Omawiano podczas tych spotkań kwestie możliwości edukacyjnej współpracy międzynarodowej.

4.2.1.2. Współpraca ze strukturami podległymi Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Wojskiem Polskim

Biuro Edukacji Publicznej kontynuowało współpracę z Muzeum Historii Polski, uczestniczyło m.in. w zorganizowanym przez MHP „Pikniku Historycznym".

Biuro wzięło udział w ogólnopolskich obchodach rocznic Sierpnia ’80 i stanu wojennego. Wkładem BEP w obchody tej ostatniej rocznicy było m.in. opracowanie zawartości merytorycznej strony internetowej www.13grudnia81.pl

Wspólnie z Narodowym Centrum Kultury (i siecią „Multikino”) Biuro Edukacji Publicznej zorganizowało oprawę premierowych pokazów filmu Andrzej Wajdy *Katyń*. Pracownicy BEP wygłosili kilkaset prelekcji dla widzów, głównie na pokazach zbiorowych dla klas szkolnych.

Podobne prelekcje odbywały się także w ramach współpracy nawiązanej między Wojskiem Polskim a IPN w jednostkach na terenie całego kraju jako część zajęć z wychowania patriotycznego. Poza prelekcjami związanymi z filmem *Katyń* prowadzono także wykłady z historii najnowszej dla żołnierzy i kadry zawodowej WP.

Przedstawiciel WWiEH uczestniczy także w spotkaniach organizowanych przez Biuro Bezpieczeństwa Narodowego. Mają one na celu koordynację działań w kwestii promocji patriotyzmu jako formy działania na rzecz obronności państwa.

4.2.1.3. Współpraca ze szkołami wyższymi

IPN współpracuje z uczelniami na terenie całego kraju. Na prośbę i z udziałem przedstawicieli kadry uniwersyteckiej odbywają się pokazy, wykłady, warsztaty i prelekcje dla studentów, m.in. z UW i UJ. Przedsięwzięcia te przyjmują różnorodne formy, zgodne z możliwościami IPN i potrzebami naszych partnerów. Uczestniczymy również w organizowanych przez środowiska naukowe różnorodnych działaniach popularyzujących naukę.

Oddziały IPN współpracują ze szkołami wyższymi na swoim terenie. Wspólnie organizowane są wystawy, konferencje naukowe, dyskusje panelowe, seminaria i warsztaty dla nauczycieli, wykłady dla studentów, naukowcy biorą udział w pracach komisji konkursów organizowanych przez BEP.

4.2.1.4. Współpraca z samorządami i organizacjami pozarządowymi

Szczególnie ważna i bogata jest współpraca centrali BEP i poszczególnych OBEP z samorządami wszystkich szczebli. Na przykład BEP współorganizował z Muzeum Powstania Warszawskiego projekt edukacyjny „Opowiem Ci o wolnej Polsce”, a także uczestniczył, wraz innymi komórkami IPN, w akcji ogólnopolskiej z okazji rocznicy Powstania Warszawskiego.

Wspólnie z samorządami BEP organizuje konferencje historyczne, cykle wykładów, promuje związki z „Małą Ojczyzną” m.in. poprzez przybliżanie historii najnowszej. Wyróżnić w tych działaniach można propozycje skierowane do wszystkich mieszkańców oraz środowisk szkolnych znajdujących się w gestii władz lokalnych. Współpraca jest realizowana poprzez różnorodne instytucje samorządowe oraz przyjmuje różnorodne formy (np. współpracy z Uniwersytetami Trzeciego Wieku). Szczegółowe informacje na ten temat zawierają sprawozdania poszczególnych Oddziałów BEP IPN.

W swojej działalności edukacyjnej BEP współpracuje także z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami, takimi jak Fundacja Ośrodka KARTA, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Kluby Inteligencji Katolickiej, Stowarzyszenie Wolnego Słowa, ZHP, ZHR, ŚZŻAK.

4.2.1.5. Działania edukacyjne skierowane do nauczycieli

W 2007 r. centrala i oddziały BEP IPN kontynuowały różne formy działań edukacyjnych skierowane bezpośrednio do nauczycieli historii, wiedzy o społeczeństwie i języka polskiego, obejmujące:

- konferencję edukacyjną;
- cykle seminaryjno-warsztatowe;

• kursy doskonalenia zawodowego przygotowujące do pracy z pakietami edukacyjnymi wydanymi przez IPN (m.in. „Stan wojenny", „Prymas Tysiąclecia", „KL Auschwitz", „Zagłada Żydów polskich w czasie II wojny światowej", „Polskie Państwo Podziemne w latach 1939–1941");

• warsztaty przedmiotowo-metodyczne przygotowujące do prowadzenia lekcji muzealnych w oparciu o eksponowane wystawy;

• cykle tematyczne warsztatów przedmiotowo-metodycznych (m.in. „Lata 1939–1989 w obrazach – film jako źródło informacji historycznej");

• warsztaty przedmiotowo-metodyczne tematyczne (m.in. „Marzec '68", „Wypadki grudniowe 1970 r.", „Kryzysy PRL-u");

• wykłady i cykle wykładów (m.in. „Z materiałów IPN" w Gdańsku, „Wykłady otwarte" w Katowicach czy „Poniedziałki z historią najnowszą" w Warszawie);

• wykłady podczas konferencji metodycznych dla nauczycieli;

• udział nauczycieli i ich uczniów w sesjach naukowych organizowanych przez IPN;

• konferencje popularnonaukowe organizowane specjalnie z myślą o nauczycielach.

Z niezmiernie dużym zainteresowaniem pedagogów spotkała się akcja wysyłki do szkół pakietów zawierających siedem „Tek Edukacyjnych IPN". Teki edukacyjne to zbiór materiałów dydaktycznych oraz źródeł historycznych dotyczących najnowszej historii Polski, przeznaczonych dla nauczycieli i uczniów. Zostały one przygotowane w odpowiedzi na prośby pedagogów o materiały dydaktyczne wspomagające proces nauczania najtrudniejszych i kontrowersyjnych tematów z najnowszej historii Polski. Do odbiorców skierowano niemal 15 tys. kompletów wydawnictw.

W 2007 r. z myślą o nauczycielach przygotowano także płytę „PRL w filmie", na której znalazł się zbiór krótkich fragmentów kilkudziesięciu najlepszych polskich filmów fabularnych przedstawiających najrozmaitsze aspekty rzeczywistości PRL. Załączona do płyty broszura zawiera propozycje metodyczne ułatwiające nauczycielowi omówienie najistotniejszych wydarzeń z historii PRL. Także ta pozycja wydawnicza IPN dotrze bezpłatnie do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na początku 2008 r.

Nową ofertą przygotowaną przez Biuro Edukacji Publicznej IPN jest „Program Polonijny BEP IPN" skierowany do nauczycieli polonijnych oraz nauczycieli polskich pracujących poza krajem. W ramach jego realizacji nawiązano szerokie kontakty z pedagogami. W lipcu 2007 r. odbyły się Polonijne Spotkania z Historią Najnowszą – dwutygodniowy intensywny kurs najnowszej historii Polski i nowoczesnych metod jej nauczania. W kursie wzięli udział nauczyciele z polskich placówek edukacyjnych na Białorusi, Litwie, Ukrainie, w Rosji, Grecji, Libanie, Austrii, Francji, Belgii, Szwecji, Kanadzie i USA. Pracownicy BEP i OBEP IPN docierali także z zajęciami poza granice kraju, m.in. do Francji, Danii, na Białoruś i Ukrainę.

W końcu 2007 r. przygotowano w WWiEH BEP IPN specjalną broszurę z całościową prezentacją oferty edukacyjnej Instytutu. Wydawnictwo to jest szeroko kolportowane wśród nauczycieli wszystkich typów szkół.

4.2.1.6. Konkursy historyczne

W 2007 r. zakończył się organizowany przez WWiEH ogólnopolski konkurs historyczny „«Nadzieje i rozczarowania...» Społeczeństwo polskie w czasach Gomułki i Gierka. Doświadczenia świadka historii". Do obrony prac napisanych w ramach konkursu przystąpiło w finale 64 uczniów: 33 na poziomie gimnazjalnym i 31 na poziomie ponadgimnazjalnym. Równolegle na poziomie oddziałowym prowadzone są liczne konkursy historyczne poświęcone tematyce lokalnej i regionalnej. W roku szkolnym 2006/2007 odbyło się także kilka konkursów oddziałowych, np. OBEP w Białymstoku zorganizował konkurs „Epoka Prymasa Tysiąclecia" oraz konkurs historyczny związany z obchodami Roku Generała Władysława Andersa.

Biuro uczestniczyło też w konkursie rocznicowym ogłoszonym przez Sekretariat Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność".

4.2.1.7. Projekty edukacyjne

W grudniu 2006 r. rozpoczęła się realizacja projektu mającego na celu zbadanie świadomości historycznej współczesnej młodzieży gimnazjalnej i licealnej. Jest to pierwsze na taką skalę badanie tej problematyki od 1990 r. Przy realizacji tego projektu Biuro Edukacji IPN podjęło współpracę z prof. Januszem Rulką i jego zespołem z Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy. Od lutego do czerwca 2007 r. w całym kraju przeprowadzono ok. 12 tys. obszernych ankiet. Formularz obejmował pytania z historii Polski ze szczególnym uwzględnieniem recepcji historii II wojny światowej i PRL. Wyniki badania pozwolą nam nie tylko poznać zainteresowania, poziom wiedzy i poglądy historyczne młodzieży, ale w świetle tej wiedzy lepiej ukierunkować działania edukacyjne IPN. W chwili obecnej trwa opracowywanie szczegółowego raportu z badań.

W 2007 r. WWiEH BEP IPN rozpoczął realizację projektu edukacyjnego pt. „Opowiem Ci o wolnej Polsce – spotkania uczniów ze świadkami historii". Jest on realizowany wspólnie z Centrum Edukacji Obywatelskiej i Muzeum Powstania Warszawskiego. Celem programu jest przybliżenie młodym ludziom wydarzeń związanych z najnowszą historią Polski, pokazanie, w jaki sposób w ciągu 50 lat kształtowało się społeczeństwo obywatelskie. Do programu zgłosiło się ponad 900 szkół z kraju i zagranicy.

Również w roku ubiegłym rozpoczęto realizację projektu edukacyjnego „Śladami zbrodni". Przygotowany przez OBEP Warszawa ogólnopolski projekt adresowany jest do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zainteresowanych najnowszą historią Polski. Jego celem jest udokumentowanie „śladów zbrodni" komunistycznego aparatu bezpieczeństwa dokonywanych w latach 1944–1956. Zadaniem uczniów biorących udział w projekcie będzie zgromadzenie materiałów dokumentacyjnych: fotografii, nagrań audio i wideo, relacji ofiar i świadków oraz innych materiałów archiwalnych – z zastrzeżeniem niekorzystania z już istniejącej literatury.

Biuro Edukacji Publicznej IPN realizuje także projekt „Notacje" – filmowe nagrania relacji świadków historii. Znajdujące się w BEP (centrali i oddziałach) zarchiwizowane i zdigitalizowane nagrania będą wykorzystywane w celach naukowych i edukacyjnych. Planujemy udostępnianie skrótów z najciekawszych materiałów na płytach DVD jako pomocy dydaktycznych dla nauczycieli historii. W chwili obecnej w BEP, zarówno w centrali, jak i w oddziałach, znajduje się przeszło 250 relacji świadków historii. Wśród osób, które zgodziły się na nagranie notacji (typu spowiedź życia) dla IPN, byli nieżyjący już wybitni duchowni, ks. Zdzisław Peszkowski i arcybiskup Kazimierz Majdański. W kolejnych latach w coraz większym stopniu dokumentowane będą działania opozycji antykomunistycznej w PRL i przebieg kryzysów w dziejach Polski powojennej – aż do jej ostatniej dekady. Projekt „Notacje" realizują pracownicy Biura Edukacji Publicznej, a także specjalnie przeszkoleni wolontariusze (w ubiegłym roku odbyło się pięć szkoleń dla wolontariuszy).

4.2.1.8. Praca edukacyjna z młodzieżą

W okresie sprawozdawczym pracownicy BEP organizowali i brali udział w rozmaitych działaniach edukacyjnych skierowanych bezpośrednio do młodzieży szkolnej, wiele z nich kontynuując, m.in.:

- lekcje i warsztaty przeprowadzane w szkołach oraz siedzibie BEP i OBEP;
- wykłady dla gimnazjalistów i licealistów, organizowane na terenie szkół oraz poza nimi. Jesienią 2007 r. pracownicy BEP IPN, przeprowadzili w całym kraju kilkaset prelekcji dla młodzieży przed seansami filmu *Katyń*;

• lekcje muzealne połączone z ekspozycją wystaw IPN prezentowanych w kilkudziesięciu miejscach w Polsce;

• przeglądy filmowe poprzedzone wprowadzającymi wykładami, a podsumowywane różnymi formami dyskusji (formuła Dyskusyjnych Klubów Filmowych) – np. w Białymstoku, Gdańsku, Wrocławiu, Warszawie;

• wykłady otwarte i cykle wykładów prowadzone przez historyków z BEP (w siedzibie BEP i Oddziałów IPN), a także na zaproszenia domów kultury, muzeów, klubów, stowarzyszeń i innych placówek oświatowych w całym kraju;

• różnorodne formy turystyczne, m.in. „terenowe lekcje historii" (np. popularnością wśród uczniów i nauczycieli szkół dolnośląskich cieszą się zajęcia mające miejsce na kwaterach „więziennych" na Cmentarzu Osobowickim we Wrocławiu), Historyczny Klub Turystyczny zorganizowany przez OBEP w Gdańsku, Klub Turystyczny zorganizowany przez centralę BEP w Warszawie czy rajdy (np. Rajd Pieszy „Szlakiem Żołnierzy V Wileńskiej Brygady AK mjr. Zygmunta Szendzielorza «Łupaszki»" zorganizowany przez OBEP Gdańsk; Rajd Turystyczno-Historyczny „Szlakiem miejsc pamięci – Śląsk i Żywiecczyzna 1939–1947"; Rajd historyczny „Szlakiem pamięci – fortyfikacje obronne na Śląsku w kampanii wrześniowej 1939 r." – zorganizowane przez OBEP Katowice; „Hubalczycy. Ostatni żołnierze Września 1939 r." – OBEP Łódź);

• kontynuowana/prowadzona była także działalność edukacyjna w ramach klubów historycznych.

W 2007 r. zainicjowano i przeprowadzono wersję pilotażową programu „Lekcje z historii PRL". Przeszkoleni przez pracowników WWiEH BEP IPN nauczyciele prowadzili w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych cykl czterech lekcji dotyczących najnowszych dziejów Polski („PRL – państwo totalitarne?", „Prześladowani i aparat terroru 1944–1989", „Sztuka w służbie propagandy", „Dzieje pewnego eksperymentu – gospodarka PRL"). Od 2008 r. projekt ten został rozszerzony na obszar całego kraju.

W roku 2007 po raz pierwszy zorganizowano Letnią Szkołę Historii Najnowszej przeznaczoną dla doktorantów i studentów starszych lat, podejmujących w swoich badaniach problematykę związaną z najnowszymi dziejami Polski. W zajęciach uczestniczyło 18 osób reprezentujących placówki naukowe z całego kraju. W programie szkoły znalazły się wykłady wybitnych znawców historii najnowszej, dyskusje, zajęcia seminaryjne oraz warsztaty (m.in. związane z wykorzystaniem w pracy badawczej akt aparatu bezpieczeństwa).

4.2.2. Działania wystawiennicze, współpraca z mediami

4.2.2.1. Wystawy historyczne

Tematyka wystaw, na których jest prezentowana bogata, często unikalna dokumentacja fotograficzna i materiały archiwalne, jest bardzo różnorodna. Wystawy mają charakter objazdowy i są eksponowane z dużym powodzeniem, zwłaszcza w niewielkich miejscowościach na terenie całego kraju, a także poza jego granicami. W roku sprawozdawczym ukazał się specjalny katalog prezentujący najważniejsze przedsięwzięcia wystawiennicze BEP w latach 2000–2007. Pełny wykaz wystaw prezentowanych przez Centralę BEP i OBEP w okresie sprawozdawczym zawiera załącznik do niniejszego sprawozdania.

Ekspozycje poprzedzane są szeroką akcją informacyjną, prowadzoną w lokalnych mediach i skierowaną m.in. do szkół. Niemal wszędzie wystawy są odbierane jako ważne wydarzenia kulturalne i medialne. Często powstają przy współudziale regionalnych placówek muzealnych, organizacji kombatanckich, szkół czy uczelni, samorządów. Ekspozycje uzupełniają lekcje muzealne dla młodzieży prowadzone przez pracowników IPN oraz formy doskonalenia skierowane do nauczycieli. Na ogół otwarcia wystaw połączone są z przygotowaniem sesji nauko-

wych, w których obok pracowników IPN biorą udział przedstawiciele środowisk naukowych i „świadkowie" historii.

Warto szczególnie wyróżnić następujące wystawy przygotowane przez Wydział w roku 2007:

– w całym kraju odbywały się prezentacje przygotowanej w grudniu 2006 r. plenerowej wystawy „Ofiary stanu wojennego". Przedstawiono na niej sylwetki 56 ofiar z lat osiemdziesiątych, zamordowanych „przez nieznanych sprawców" w latach 1981–1989. Podsumowaniem cyklu ekspozycji była ponowna prezentacja wystawy w Warszawie w dniach 12–28 grudnia;
– kontynuowano także cykl wystaw przedstawiających kadry aparatu bezpieczeństwa Polski Ludowej. Punktem kulminacyjnym cyklu było otwarcie 22 lipca naprzeciwko dawnego gmachu Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego plenerowej wystawy „Twarze bezpieki 1989–1990";
– z okazji 25. rocznicy powstania Solidarności Walczącej Wydział Wystaw i Edukacji Historycznej przygotował plenerową wystawę poświęconą temu ugrupowaniu antykomunistycznemu (we współpracy z Urzędem Miejskim we Wrocławiu i Komitetem Organizacyjnym Obchodów 25-lecia „Solidarności Walczącej"). Ekspozycja została przygotowana w polskiej, niemieckiej i angielskiej wersji językowej. Wszystkim prezentacjom wystaw towarzyszyła także publikacja katalogów.

Ponadto należy podkreślić, że kilkadziesiąt wystaw powstało w okresie sprawozdawczym w Oddziałach i Delegaturach IPN. Na przykład OBEP w Białymstoku przygotował litewską wersję wystawy „Obława Augustowska" – „Augustavo Gaudynes"; w Rzeszowie przygotowano prezentację „Życie na papierze. Niemiecka okupacja Rzeszowszczyzny w afiszach, obwieszczeniach i plakatach (1939–1944)"; OBEP krakowski zaprezentował ekspozycję „Wielki Głód na Ukrainie 1932–1933"; OBEP lubelski wraz z delegaturą w Radomiu przygotował wystawę „«...Ksiądz musi zaprzestać». Życie i działalność ks. Romana Kotlarza".

4.2.2.2. BEP i Centrum Wystawienniczo-Konferencyjne IPN w Warszawie

W działalności promocyjnej, edukacyjnej i wystawienniczej BEP IPN ważną rolę odgrywa nowo otwarte Centrum Wystawienniczo-Konferencyjne IPN mieszczące się w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej. Odbywają się tutaj organizowane przez BEP promocje książek historycznych, dyskusje panelowe, konferencje naukowe i popularnonaukowe, wernisaże i prezentacje wystaw, pokazy multimedialne, spotkania z młodzieżą, kombatantami i świadkami historii.

4.2.2.3. Współpraca z mediami (telewizja, radio, prasa)

Pracownicy BEP, podobnie jak w latach ubiegłych, byli bardzo aktywni w polskich mediach, w których pojawiło się wiele tekstów, wypowiedzi i wywiadów pracowników IPN. Zakres współpracy obejmował przede wszystkim tematykę historyczną, „rocznicową", bieżące wydarzenia z pracy IPN (sesje naukowe, konferencje, wystawy itd.). Media bardzo szeroko informowały o rozpoczętych przez WWiEH badaniach nad świadomością historyczną młodzieży polskiej. W związku z rozpoczęciem realizacji Programu Polonijnego BEP IPN informacje o projekcie oraz misji edukacyjnej Instytutu ukazały się m.in. w TV Polonia, Radiu Polonia, „Tygodniku Wileńszczyzna", czasopiśmie „Rodacy. Pismo syberyjskie Kongresu Polaków w Rosji", „Gazecie Polskiej Bukowiny", a także na wielu polonijnych stronach internetowych.

Historycy z IPN byli stałymi gośćmi programów realizowanych przez TVP Historia, konsultowali przedstawienia Teatru Telewizji w ramach Sceny Faktu (m.in. *Inka 1946*, *Afera Mięsna*, *Oskarżeni*, *Sprawa Emila B.*). W porozumieniu z TVP zrealizowano reportaż filmowy *Po-*

lak z wyboru oraz film dokumentalny *Zawód: Prymas Polski* – o ks. Prymasie St. Wyszyńskim „przez teczki" IPN. OBEP Lublin przygotował dla Telewizji Polonia we współpracy z TVP 3 cykl nagrań „Z archiwum IPN", w ramach którego zrealizowano 20 filmów.

Kontynuowano dotychczasową współpracę między IPN a Polskim Radiem S.A. 1 czerwca 2007 r. Biuro Edukacji Publicznej po raz szósty wzięło udział w Pikniku Naukowym Radia BIS w Warszawie. Ponadto należy podkreślić bieżącą współpracę pracowników całego pionu edukacyjnego IPN z programami Polskiego Radia (zwłaszcza PR 1), ogólnopolskimi stacjami komercyjnymi oraz regionalnymi rozgłośniami publicznymi i komercyjnymi. Zakres powyższej współpracy to głównie komentarze nt. ważnych rocznic historycznych, wydarzeń z dziedziny najnowszej historii Polski, a także tematyki lustracyjnej. Na antenie Radia Józef kontynuowana była również emisja „Tygodnika Historycznego".

Prasa – zarówno ogólnopolska, jak regionalna – niejednokrotnie relacjonowała tematy poruszane przez autorów „Biuletynu Instytutu Pamięci Narodowej". Pracownicy pionu edukacyjnego IPN współpracowali z 2007 r. z wieloma tytułami ogólnopolskimi. Były to m.in. „Tygodnik Solidarność", „Gość Niedzielny", „Gazeta Polska", „Newsweek", „Tygodnik Powszechny", „Niedziela", „Wprost", „Polityka", „Nowe Państwo", a także ogólnopolskie dzienniki – „Dziennik", „Gazeta Wyborcza", „Nasz Dziennik", „Rzeczpospolita".

Pracownicy BEP i OBEP redagują cykle dodatków historycznych (wkładek) do „Rzeczpospolitej", „Naszego Dziennika", „Gościa Niedzielnego" i „Niezależnej Gazety Polskiej".

4.3. Wydział Wydawnictw

Wydział Wydawnictw zajmuje się redakcją naukową i przygotowaniem do wydania (projekt graficzny, skład komputerowy) wyników pracy przede wszystkim badaczy z IPN w postaci książek oraz artykułów naukowych i popularnonaukowych. W okresie sprawozdawczym Instytut Pamięci Narodowej wydał ponad 130 publikacji. W centrali IPN opublikowano 27 książek, 2 broszury edukacyjne oraz 4 katalogi wystaw.

W poszczególnych seriach centralnych ukazały się następujące książki:

- w serii „Dokumenty" – 4 pozycje,
- w serii „Relacje i wspomnienia" – 1 pozycja,
- w serii „Konferencje" – 3 pozycje,
- w serii „Monografie" – 5 pozycji,
- w serii „Studia i materiały" – 3 pozycje,
- w serii „Słowniki" – 1 pozycja,
- w serii „Polska i Ukraina w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku: nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych" – 1 pozycja,
- poza seriami – 6 pozycji.

Pod koniec roku sprawozdawczego BEP IPN rozpoczęło wydawanie trzech nowych tematycznych serii wydawniczych:

- „Kto ratuje jedno życie..." (1 pozycja). W serii tej planowane jest wydawanie książek (monografie, zbiory dokumentów, albumy, wspomnienia itd.) poświęconych historii osób i instytucji pomagających Żydom podczas II wojny światowej.
- „Biblioteka Biuletynu IPN" (1 pozycja). W serii będą ukazywały się książki, w których zostaną przypomniane najważniejsze i najbardziej aktualne artykuły opublikowane w „Biuletynach IPN". Materiały te zostaną ułożone w bloki tematyczne, np. polska polityka historyczna, najnowsza historia Śląska itd. Każdy tom serii poświęcony będzie jednemu zagadnieniu z historii Polski 1939–1989.
- „Z archiwum emigracji" (1 pozycja). W serii tej planowane są ponowne edycje najciekawszych książek historycznych opublikowanych w latach 1939–1990 przez najważniejsze oficyny wydawnicze polskiego wychodźstwa niepodległościowego.

Ponadto ukazały się kolejne tomy periodyków IPN: jeden tom półrocznika naukowego „Pamięć i Sprawiedliwość", 8 numerów „Biuletynu IPN" (w tym 4 numery podwójne), jeden numer periodyku IPN – „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989".

Oddziałowe Biura Edukacji Publicznej wydały łącznie 93 publikacje:

- monografie – 21;
- dokumenty – 4;
- relacje i wspomnienia – 2,
- studia i materiały – 1;
- materiały z konferencji naukowych – 8;
- prace popularnonaukowe – 4;
- albumy – 3;
- materiały edukacyjne (oferty edukacyjne, teki edukacyjne, książki i broszury o tematyce historycznej przeznaczone dla uczniów i nauczycieli) – 12;
- varia – 8;
- katalogi wystaw i foldery – 30.

Szczegółowy wykaz publikacji wydanych przez WW i oddziały IPN znajduje się w załączniku.

Poza działalnością wydawniczą IPN, m.in. w ramach konkursu wydawniczego „Prawda i Pamięć", wspierane są prace poświęcone dziejom Polski i Polaków w latach 1939–1989, wydawane przez wydawców zewnętrznych.

W ramach II edycji konkursu w 2007 r. wsparto publikację 12 książek (wydanie planowane w 2008 r.).

W roku 2007 ukazało się 13 książek dofinansowanych przez Instytut – 10 z nich wyróżniono w konkursie „Prawda i Pamięć" w roku 2006, pozostałe zaś to książki: Katarzyny Maniewskiej *Kościół katolicki w Bydgoszczy wobec prób laicyzacji i dezintegracji społeczeństwa w okresie rządów Edwarda Gierka*; *Województwo śląskie 1945–1950. Zarys dziejów politycznych* (red. Adam Dziurok i Ryszard Kaczmarek) i Stanisława Sterkowicza, *Nieludzka medycyna. Lekarze w służbie nazizmu.*

5. Biuro Lustracyjne

Biuro Lustracyjne jest nową jednostką w strukturze organizacyjnej Instytutu Pamięci Narodowej. Pion lustracyjny utworzony został zgodnie z ustawą z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425 z późn. zm.), zwaną dalej ustawą lustracyjną, i wraz z przekazaniem Instytutowi Pamięci Narodowej kompetencji w tym obszarze. Podwaliny organizacyjne pionu lustracyjnego ustawodawca umieścił w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r., o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (tj. Dz. U. z 2007 r. Nr 63 poz. 424 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą o IPN. Dużą część aktywności Biura w 2007 r. pochłonęły sprawy związane z organizacją nowej jednostki, a pośród nich w szczególności:

- wypracowanie własnych form organizacyjnych Biura,
- zatrudnienie odpowiednich kadr,
- wdrożenie odpowiednich systemów rejestracji, ewidencji i publikacji wyników prac Biura.

Przystąpiono również do realizacji zadań ustawowych na trzech głównych polach:

- przyjmowania i rejestracji oświadczeń lustracyjnych (art. 52a pkt 1 ustawy o IPN),
- opracowania i publikacji katalogów (art. 52a pkt 6, 7 i 8 ustawy o IPN) oraz informacji w Biuletynie Informacji Publicznej IPN (art. 22 i 23 ustawy lustracyjnej),
- przygotowywania i obsługi postępowań lustracyjnych (art. 52a pkt 3 ustawy o IPN).

Niezależnie od tych podstawowych pól aktywności Biuro Lustracyjne przyjęło na siebie również obowiązki wynikające z dynamiki wprowadzenia w życie nowych regulacji lustracyjnych, powstających na tym tle wątpliwości co do stosowania prawa oraz rodzących się i realizowanych projektów zmian ustawodawczych. Prowadzono szeroko zakrojoną akcję konsultacji znaczenia nowych przepisów lustracyjnych. W tym zakresie w 2007 r. w Biurze Lustracyjnym sporządzono łącznie 207 pisemnych opinii prawnych będących odpowiedzią na zapytania i wątpliwości zarówno organów stosujących prawo, jak i poszczególnych obywateli. Uruchomiono codzienną infolinię telefoniczną, przy której dyżurujący radcy prawni Biura na bieżąco konsultowali zapytania prawne obywateli i organów z terenu całego kraju. Przy okazji czerwcowych i wrześniowych zmian w ustawie lustracyjnej przedstawiciele Biura brali czynny udział w posiedzeniach odnośnych komisji sejmowych i senackich, gdzie prezentowali opinie i poglądy Biura dotyczące zarówno skuteczności, jak i skutków postulowanych zmian ustawodawczych. Przy czym, jak się wydaje, przynajmniej w przypadku zmian wrześniowych działania przedstawicieli Biura Lustracyjnego znacząco wpłynęły na zakres przyjętych zmian ustawodawczych, czyniąc nowelizację bardziej kompleksową i dostosowaną do wskazań Trybunału Konstytucyjnego, niż zakładał to pierwotny projekt. Dwukrotnie również przedstawiciele Biura wypowiadali się na łamach prasy, publikując obszerne analizy prawne będące w zamyśle przyczynkiem i inspiracją do dyskusji i rozumienia istniejących rozwiązań prawnych dotyczących lustracji (patrz „Rzeczpospolita" z dnia 14 czerwca 2007 r. oraz 5 listopada 2007 r., żółte strony). Działalność Biura nie ograniczała się zatem do typowych działań administracyjnych, lecz w dużej mierze wypełniała również funkcje opiniodawcze i konsultacyjne

5.1. Płaszczyzna organizacyjna

Z dniem 15 marca 2007 r., tj. w dniu wejścia w życie ustawy lustracyjnej, utworzono Biuro Lustracyjne Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Tego samego dnia Prezes Rady Ministrów powołał na stanowisko Dyrektora Biura prokuratora Jacka Wygodę. Zarys struktury organizacyjnej pionu lustracyjnego określa ustawa o IPN. Stosownie do tych regulacji utworzono również Oddziałowe Biura Lustracyjne, na któ-

rych czele stanęli naczelnicy. Utworzono łącznie 11 Oddziałowych Biur Lustracyjnych, tj. przy każdym Oddziale Instytutu. Struktura samego Biura Lustracyjnego podlegała pewnym fluktuacjom w miarę dostosowywania do potrzeb i doświadczeń praktycznych. Pierwotnie zgodnie z zarządzeniem nr 6/07 Prezesa IPN z dnia 24 kwietnia 2007 r. w sprawie Tymczasowego Regulaminu Organizacyjnego IPN nadano Biuru następującą strukturę:

1. Wydział Ewidencji oraz Przygotowywania i Publikowania Katalogów:
   a) Sekcja Ewidencji i Sygnalizowania,
   b) Sekcja Przygotowywania i Publikowania Katalogów,
   c) Sekcja Studyjna.
2. Wydział Przygotowywania Postępowań Lustracyjnych.
3. Sekretariat Biura Lustracyjnego:
   a) Sekcja Obsługi Biurowej Dyrektora Biura Lustracyjnego,
   b) Sekcja Obsługi Kancelaryjnej.
4. Samodzielne Stanowisko Obsługi Informatycznej.
5. Samodzielne Stanowisko Kontroli i Analiz

Z dniem 9 października 2007 r., zgodnie z uchwałą Nr 2/07 Kolegium IPN KŚZpNP z dnia 9 października 2007 r. w sprawie statutu IPN, Sekretariat Biura Lustracyjnego został przekształcony w Wydział Organizacyjny, zaś zgodnie z zarządzeniem Nr 23/07 Prezesa IPN z dnia 26 listopada 2007 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego IPN nadano Biuru Lustracyjnemu ostatecznie następujący kształt:

1. Wydział Ewidencji oraz Przygotowywania i Publikowania Katalogów:
   a) Sekcja Ewidencji i Sygnalizowania,
   b) Sekcja Przygotowywania i Publikowania Katalogów,
   c) Sekcja Studyjna.
2. Wydział Przygotowywania Postępowań Lustracyjnych.
3. Wydział Organizacyjny.
4. Samodzielne Stanowisko Obsługi Informatycznej.
5. Samodzielne Stanowisko Kontroli i Analiz.

Sukcesywnie również trwał nabór kadr do nowej jednostki organizacyjnej, przy czym z mocy samej ustawy lustracyjnej, po zniesieniu urzędu Rzecznika Interesu Publicznego, Biuro Lustracyjne „przejęło" pracowników tego urzędu, którzy utworzyli trzon obsady osobowej. Niezależnie od tego zarówno wobec rezygnacji pojedynczych pracowników byłego urzędu Rzecznika Interesu Publicznego, jak i wobec niemożności utrzymania zatrudnienia niektórych z nich powstała konieczność uzupełnienia składu osobowego. Nabór nowych pracowników dotyczył również oddziałowych biur lustracyjnych oraz w całości etatów prokuratorskich. Ostatecznie na koniec 2007 r. stan zatrudnienia w pionie lustracyjnym przedstawiał się, jak następuje:

Tabela 1. Zatrudnienie na etatach nieprokuratorskich w centrali

Etaty (pracownicy bez prokuratorów) w Biurze Lustracyjnym (Centrala)	**Zatrudnienie na dzień 31.12.2007 r.**
Z – ca Dyrektora	2
Naczelnik Wydziału	2
Radca Prawny	2
Kierownik sekcji (sekretariatu)	3
Pracownicy merytoryczni	35,5
Pracownicy obsługi (sekretariat)	10
Razem	**54,5**

Tabela 2. Zatrudnienie na etatach nieprokuratorskich w oddziałowych biurach lustracyjnych

OBL / Kategoria	Białystok	Gdańsk	Katowice	Kraków	Lublin	Łódź	Poznań	Rzeszów	Szczecin	Warszawa	Wrocław
Pracownicy merytoryczni	8	14	12	11	9	7	9	9	11	11	8
Pracownicy obsługi (sekretariat)	4	1	3	4	2	3	2	3	2	3	3
Radcowie prawni	1	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0
Informatycy	1	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0
Razem	**14**	**15**	**16**	**16**	**12**	**12**	**13**	**13**	**14**	**14**	**11**

Tabela 3. Zatrudnienie prokuratorów

Jednostka / Kategoria	Biuro Lustracyjne (centrala)	Białystok	Gdańsk	Katowice	Kraków	Lublin	Łódź	Poznań	Rzeszów	Szczecin	Warszawa	Wrocław	**Razem**
Prokuratorzy	3	3	2	4	2	1	0	0	3	2	3	1	24

Tabela 4. Wykonanie planu etatów na 2007 r.

Kategorie / Jednostka	Etaty nieprokuratorskie		Stopień wykonania	Etaty prokuratorskie		Stopień Wykonania
	Planowane	Wykonane		Planowane	Wykonane	
Biuro Lustracyjne (centrala)	58	54,5	94%	3	3	100%
OBL Białystok	14	14	100%	3	3	100%
OBL Gdańsk	16	15	94%	3	2	67%
OBL Katowice	16	16	100%	3	4	133%
OBL Kraków	17	16	94%	4	2	50%
OBL Lublin	15	12	80%	3	1	33%
OBL Łódź	13	12	92%	3	0	0%
OBL Poznań	15	13	87%	3	0	0%
OBL Rzeszów	13	13	100%	3	3	100%
OBL Szczecin	15	14	93%	3	2	67%
OBL Warszawa	15	14	93%	3	3	100%
OBL Wrocław	14	11	78%	3	1	33%

Jak wynika z powyższego zestawienia, na koniec 2007 r. nie udało się obsadzić żadnego z etatów prokuratorskich w Oddziałowych Biurach Lustracyjnych w Łodzi i Poznaniu. W związku z wymogiem ustawowym, iż naczelnikiem Oddziałowego Biura Lustracyjnego może być tylko prokurator oznaczało to również, iż jednostki te funkcjonowały bez naczelników. Należy wreszcie wskazać, iż nie w pełni zrealizowano plan etatów przewidziany na 2007 r., co było związane m.in. z informacjami o ograniczeniu budżetu Instytutu w 2008 r. Z końcem roku 2007 powstrzymywano się zatem z zatrudnianiem, tak by uniknąć ewentu-

alnych zwolnień w roku następnym. Podkreślić należy, iż te ostanie decyzje w sprawach kadrowych nie miały nic wspólnego ani z potrzebami Instytutu, ani z zakresem nałożonych na Instytut zadań, które uzasadniały zwiększenie zatrudnienia, lecz były tylko prostą pochodną decyzji budżetowych parlamentu.

Ogólnie wobec planowanych 163 pracowników nieprokuratorskich zatrudniono 151 osób, co stanowiło 92,6 proc planu, oraz wobec planowanych 37 prokuratorów zatrudniono 24, co stanowiło 64,8 proc planu.

Jak już wyżej wspomniano, dla Biura Lustracyjnego opracowano i wdrożono elektroniczne systemy rejestracji, ewidencji i publikacji danych obejmujące ich przepływ zarówno w ramach samego Biura Lustracyjnego (centrali), jak i pomiędzy centralą a oddziałowymi biurami. System elektroniczny na potrzeby publikacji katalogów i informacji w Biuletynie Informacji Publicznej, wobec pilności podjęcia prac, wstępnie i tymczasowo opracowali informatycy Instytutu. Opracowanie docelowego systemu napotkało pewne trudności natury technicznej. System ten wprowadzono ostatecznie dopiero we wrześniu, gdyż wcześniejsze próby wykazywały, iż jest on obarczony mankamentami i wadami uniemożliwiającymi skuteczne wykorzystanie dla potrzeb Biura. Do końca roku objęto rzeczonym systemem większość prac Biura związanych z zadaniami publikacji katalogów. Nie udało się natomiast w pełni dostosować systemu do prac nad publikacją katalogu pracowników, funkcjonariuszy i żołnierzy byłych służb bezpieczeństwa. Stąd prace w tym zakresie odbywały się w znacznej części w formie papierowej. Należy również wspomnieć, iż wobec znacznej specyfiki pracy prokuratorów w ramach Biura powstała konieczność wydania stosownych przepisów wykonawczych w oparciu o ustawę o prokuraturze. Biuro Lustracyjne przygotowało, opracowało i przedłożyło Ministrowi Sprawiedliwości, Prokuratorowi Generalnemu projekt stosownego aktu prawnego, który zaowocował wydaniem zarządzenia Nr 194/07/PR Prokuratora Generalnego z dnia 26 października 2007 r. w sprawie działania sekretariatów zajmujących się obsługą czynności związanych z przygotowaniem postępowań lustracyjnych.

Jak widać z powyższego, faza organizacji pracy Biura Lustracyjnego mimo rozmaitych trudności została w decydującej części zakończona w 2007 r. Do rozwiązania w pierwszych miesiącach 2008 r. pozostały kwestie zatrudnienia, w tym zwłaszcza prokuratorów w ośrodkach, gdzie ich w ogóle nie ma, oraz domknięcia spraw związanych z wprowadzeniem elektronicznych systemów obsługi biura.

5.2. Zadania ustawowe

Jak już wyżej wspomniano, Biuro Lustracyjne IPN wraz z oddziałowymi biurami lustracyjnymi, stosownie do zapisów ustawy lustracyjnej oraz ustawy o IPN, realizowały zadania na trzech głównych płaszczyznach. Nie sposób przy tym pominąć, iż na rytm, porządek oraz zakres realizacji zadań miały znaczny wpływ czynniki zewnętrzne, niezależne od Instytutu Pamięci Narodowej. W pierwszej kolejności wymienić należy zmiany obowiązującego stanu prawnego, które następowały wyjątkowo często w ubiegłym roku i które w sposób oczywisty bądź to przerywały zapoczątkowane już kierunki prac, bądź to wymuszały daleko idące zmiany przyjętej już linii działań, bądź wręcz całkowicie blokowały obszar określonych działań, czyniąc już wykonane prace całkowicie bezużytecznymi. Wypada również wskazać, iż trudne początki działania Biura przypadły na okres rozbudzonych i intensywnych dyskusji społecznych wywołanych zmianą modelu lustracji w kraju i związanej z tym wyjątkowej aktywności mediów, co w ogólnym rozrachunku nie sprzyjało spokojnemu ustaleniu porządku działań i wydajności pracy.

Pośród zmian prawa, które wywierały decydujący wpływ na prace Biura Lustracyjnego, wymienić należy:

– wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2007 r., sygn. K 2/07, który w znacznej części przewartościował założenia i regulacje nowej ustawy lustracyjnej, a który wszedł w życie z dniem 15 maja 2007 r.;

– ustawę z dnia 7 września 2007 r., o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 165, poz. 1171), która weszła w życie w dniu 14 września 2007 r.

Zmiany wynikłe z tych aktów oceniać należy jako na tyle znaczące, że daty ich wejścia w życie wyznaczają równoczesne specyficzne okresy prac Biura Lustracyjnego. Rytm pracy Biura wyznaczały zatem okresy:

A. Od 15 marca do 15 maja 2007 r.

Poczyniono wówczas przygotowania i wdrożono przyjmowanie i rejestrację oświadczeń lustracyjnych zgodnie z regulacjami ustawy. Podjęto przygotowania do publikacji treści oświadczeń lustracyjnych stosownie do regulacji art. 11 ust. 1–3 ustawy lustracyjnej. Pracami przygotowawczymi objęto również publikację katalogów oraz informacji w Biuletynie Informacji Publicznej IPN.

B. Od 15 maja do 14 września 2007 r.

Przerwano wówczas przyjmowanie i ewidencję oświadczeń lustracyjnych pochodzących od osób, które z mocy wyroku Trybunału Konstytucyjnego przestały podlegać obowiązkowi lustracyjnemu (poprzednio obowiązujący art. 4 pkt 18, 20, 21, 23, 44a, b, c, 45, 49, 50, 52, 53, 54, 55 ustawy lustracyjnej). Przygotowano i podjęto akcję zwrotu oświadczeń lustracyjnych tym kategoriom osób. Równocześnie kontynuowano przyjmowanie i rejestrację oświadczeń lustracyjnych od pozostałych objętych obowiązkiem osób, mimo częściowej niekonstytucyjności wzoru oświadczenia, co było zgodne ze wskazaniami Trybunału Konstytucyjnego. Podjęto również działania w kierunku weryfikacji prawdziwości oświadczeń osób, których obowiązek lustracyjny potwierdził Trybunał Konstytucyjny. Wstrzymano natomiast całkowicie prace nad przygotowywaniem katalogu z art. 52a pkt 5 ustawy lustracyjnej, równocześnie powstała konieczność przewartościowania kryteriów przygotowywania katalogu z art. 52a pkt 7 ustawy lustracyjnej.

C. Po 14 września 2007 r.

Ostatecznie zaprzestano przyjmowania i rejestracji oświadczeń lustracyjnych złożonych wg formularza poprzednio obowiązującego i częściowo niekonstytucyjnego wzoru. Wstrzymano proces weryfikacji prawdziwości oświadczeń lustracyjnych złożonych wg starego wzoru, przy czym w niepewności decyzji ustawodawczych i antycypując niejako możliwość całkowitej rezygnacji ustawodawcy z oświadczeń złożonych na częściowo niekonstytucyjnym wzorze, od połowy lipca nie inicjowano już nowych sprawdzeń w archiwach IPN. Rozpoczęto i do końca 2007 r. zakończono proces archiwizacji urządzeń ewidencyjnych i egzemplarzy oświadczeń złożonych wg obowiązującego przed nowelizacją wzoru. Rozpoczęto przyjmowanie i ewidencję oświadczeń składanych według nowych wzorów stosownie do postanowień ustawy z dnia 7 września 2007 r. Wdrożono pierwsze postępowania sprawdzające prawdziwość oświadczeń lustracyjnych oraz zainicjowano w grudniu 2007 r. pierwsze postępowania prokuratorskie, dotyczące przygotowania postępowań lustracyjnych.

Analizując powyższe okresy w historii poczynań Biura Lustracyjnego, należy pamiętać, że każda ze wzmiankowanych tam czynności dotyczyła setek lub nawet częściej tysięcy dokumentów, które trzeba było zgromadzić, zaewidencjonować, zwrócić lub archiwizować. Powyższe zmiany obowiązującego prawa całkowicie zablokowały możliwość prowadzenia postępowań prokuratorskich, co stało się praktycznie możliwe dopiero w końcowych dniach grudnia 2007 r.

Zmiany prawa uczyniły również całkowicie bezużytecznymi wysiłek i pracę biura włożoną w przyjmowanie, ewidencję i wstępną weryfikację oświadczeń lustracyjnych złożonych w stanie prawnym obowiązującym przed 14 września 2007 r. Wahania ustawodawcze przyczyniły Biuru również dodatkowych obowiązków związanych z wyselekcjonowaniem i zwrotem dużej liczby oświadczeń lustracyjnych pochodzących od osób, co do których obowiązek lustracyjny odpadł. Praktycznie tylko proces przygotowywania katalogów i informacji do Biuletynu Informacji Publicznej mógł przebiegać w miarę rytmicznie, choć i na te czynności miała wpływ niepewność przyszłych decyzji Trybunału Konstytucyjnego bądź ustawodawcy.

Dla porządku należy wspomnieć, iż w okresie działania Biura Lustracyjnego doszło do jeszcze jednej zmiany obowiązującego prawa, a to na mocy ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990, oraz treści tych dokumentów i ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. Nr 83, poz. 561). Zmiany te, które w istocie dotyczyły trybu składania oświadczeń lustracyjnych przez funkcjonariuszy szeroko rozumianych służb specjalnych, nie wywarły już tak rewolucyjnego wpływu na działania Biura.

A. Przyjmowanie, ewidencja i wstępne sprawdzenia prawdziwości oświadczeń lustracyjnych

Na wstępie należy podkreślić, iż zadania z tego obszaru realizowała praktycznie wyłącznie Sekcja Ewidencji i Sygnalizowania Biura Lustracyjnego, przy bardzo niewielkim zaangażowaniu oddziałowych biur lustracyjnych. Wynikało to wprost z regulacji ustawowych, które przyjmowanie i rejestrację oświadczeń lustracyjnych przekazały do wyłącznej kompetencji Biura Lustracyjnego (centrali).

Od powstania do 29 czerwca 2007 r. sekcja pracowała w systemie jednozmianowym w składzie liczącym 12 pracowników. Z dniem 2 lipca 2007 r. zatrudniono 8 pracowników, co w połączeniu z brakiem miejsca i sprzętu spowodowało konieczność pracy w systemie dwuzmianowym. Od 1 października 2007 r. sekcja liczyła 19 pracowników, następnie od 1 listopada 2007 r. – 18, natomiast od 15 grudnia 2007 r. liczyła 17 pracowników (wraz z kierownikiem), gdyż jeden pracownik przeszedł do pracy w kancelarii.

Jak wyżej wspomniano, kierunki i rytm pracy sekcji wyznaczały:

– ustawa z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2006 r. Nr 218, poz. 1592 z późn. zm.);

– wyrok Trybunału Konstytucyjnego sygn. K 2/07 uznającego za niekonstytucyjne m.in. przepisy art. 4 pkt 18, 20, 21, 23, 44 lit. a i lit. b, c (w zakresie, w jakim dotyczą niepublicznej szkoły wyższej), 45 (w zakresie, w jakim dotyczą dyrektora szkoły niepublicznej), 49, 50, 52, 53 ww. ustawy;

– ustawa z dnia 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 165, poz. 1171) wprowadzająca nowy wzór oświadczenia lustracyjnego.

Prace obejmowały następujące obszary:

1) Przyjmowanie i rejestrację oświadczeń lustracyjnych wpływających do Biura Lustracyjnego zgodnie z wymogami ustawy z dnia 18 października 2006 r.

Wpływające oświadczenia lustracyjne rejestrowane były w dwojaki sposób:

– w formie papierowej (tj. w repertoriach, poprzez nadanie kolejnego numeru);

– w roboczej wersji elektronicznej (tj. zawierającej numer oświadczenia, pkt z art. 4 ustawy, nazwisko i imię, imię ojca, numer PESEL, miejsce urodzenia, adres zamieszkania oraz nazwę oddziału IPN).

W okresie przed nowelizacją z dnia 7 września 2007 r. wykonano:

– **119 151 wpisów do repertorium,**
– **105 157 wpisów do bazy elektronicznej.**

Różnica w liczbie wpisów do repertorium i bazy wynikała z faktu, iż część oświadczeń wpisanych do repertorium, po ogłoszeniu orzeczenia TK, przeznaczona została do zwrotu, więc wpisywanie ich do bazy elektronicznej było zbędne.

Po wrześniowej nowelizacji stanu prawnego, w październiku 2007 r. uruchomiona została aplikacja wspomagająca proces rejestracji oświadczeń wg nowego wzoru 1a stanowiącego załącznik do ustawy z dnia 7 września 2007 r. Po okresie testowania oraz skorygowania usterek w aplikacji rozpoczęto wprowadzanie danych z oświadczeń. Do 31 grudnia 2007 r. już w nowym stanie prawnym zarejestrowano **6461** oświadczeń.

Należy dodać, iż uruchomienie aplikacji umożliwiło odejście od rejestracji oświadczeń w repertoriach (forma papierowa).

2) Przetwarzanie informacji zawartych w oświadczeniach na listy, weryfikowane w bazie PESEL, i przesyłanie zapytań do Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów, Oddziałowych Biur Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów oraz Delegatur IPN celem przeprowadzenia kwerendy archiwalnej (wstępna weryfikacja)

W okresie od 20 kwietnia do 26 lipca 2007 r. przekazano zapytania o weryfikację, dotyczące ponad 15 000 nazwisk. Ponadto na bieżąco kierowano do BUiAD prośby o przeprowadzenie kwerendy archiwalnej w związku z oświadczeniami skierowanymi w trybie art. 107 ust. 2 ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw" (Dz. U. z 2004 r. Nr 159, poz. 1547 z późn. zm.). Do 1 grudnia 2007 r. skierowano 315 tego typu zapytań.

W sumie od 6 października do 31 grudnia 2007 r. skierowano 115 zapytań dotyczących kandydatów na radnych (wcześniej takich zapytań skierowano ok. 200).

3) Prowadzenie korespondencji z organami przesyłającymi oświadczenia lustracyjne i zwrot oświadczeń lustracyjnych

Niezbędne było podjęcie korespondencji wyjaśniającej z organami, których pisma przewodnie nie zawierały informacji dotyczących tytułu, z którego osoby składające oświadczenia podlegają procedurze lustracyjnej. Stało się to szczególnie pilne po wydaniu orzeczenia TK nakazującego zwrot oświadczeń osobom niepodlegającym lustracji. Do dnia 31 grudnia 2007 r. nie otrzymano odpowiedzi, pomimo pism monitujących, od siedmiu organów, tj. Ośrodka Badawczo–Rozwojowego Dźwignic i Urządzeń Transportowych, Wojskowego Instytutu Chemii i Radiometrii, Urzędu Morskiego w Słupsku, Telewizji Polskiej S.A. TVP Kultura, TVP Oddział w Krakowie, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Lublinie, Oficyny Wydawniczej Wielkopolski (w sumie dotyczyło to **228** oświadczeń).

Ponadto odesłano oświadczenia lustracyjne:

– nadesłane z pominięciem art. 8 ustawy z dnia 18 października 2006 r.;
– oświadczenia osób niepodlegających lustracji ze względu na wiek;
– oświadczenia osób, które z tytułu pełnienia funkcji nie podlegały lustracji.

W sumie wystosowano ok. **1500** ww. typu pism.

Ważny element korespondencji stanowiły pisma odsyłające oświadczenia nadsyłane przez leśników (zostali wezwani do ich złożenia przez Ministra Ochrony Środowiska), wobec których z tytułu pełnienia funkcji nie zachodził obowiązek lustracyjny. W sumie wystosowano **600** pism w tej sprawie.

Po wejściu w życie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 165, poz. 1171) zaczęły napływać oświadczenia lustracyjne wypełniane wg nowego

wzoru. Niemniej zdarzały się przypadki przesyłania oświadczeń wypełnionych wg zakwestionowanego przez TK wzoru. Takie oświadczenia były zwracane na bieżąco (do 31 grudnia 2007 r. odesłano **130** takich oświadczeń). Braki formalne niektórych oświadczeń nastręczających trudności w interpretacji ich treści przyczyniły się do wystąpienia Dyrektora BL do Departamentu Legislacyjno-Prawnego Ministerstwa Sprawiedliwości z prośbą o zajęcie stanowiska w przedmiocie sposobu postępowania z oświadczeniami lustracyjnymi złożonymi w sposób nieprawidłowy (np. brak podpisu, brak wskazania funkcji na oświadczeniu i piśmie przewodnim lub oświadczenia wypełnione tak, iż nie można ustalić, jakiego rodzaju deklarację zawiera).

4) Wykonywanie innych bieżących zadań

Sekcja wykonywała również szereg czynności wynikających z bieżących działań Biura, a w tej mierze:

a) selekcjonowanie oświadczeń pod kątem art. 22 i informowanie o tym fakcie Sekcji Katalogów oraz wykonywanie kserokopii oświadczeń na jej potrzeby;
b) telefoniczne bądź za pomocą internetu ustalanie funkcji publicznych;
c) bieżące prowadzenie bazy organów przesyłających oświadczenia lustracyjne (w sumie baza liczyła 4760 rekordów). Wraz z napływem nowych oświadczeń powstała nowa baza organów;
d) w listopadzie i grudniu 2007 r. pracownicy sekcji przejrzeli wszystkie oświadczenia wypełnione na wzorze zakwestionowanym przez TK, następnie spakowano je do 240 pudeł, które osznurowano, oklejono i opatrzono pieczęciami Biura Lustracyjnego, przygotowując tym samym do archiwizacji;
e) ponadto pracownicy SEiS wykonywali liczne czynności kancelaryjne, np. liczenie załączników do pism, kopertowanie i adresowanie korespondencji.

W październiku i listopadzie 2007 r. zorganizowano dla dziesięciu pracowników SEiS szkolenie dotyczące tematyki organów bezpieczeństwa państwa w latach 1944–1990.

B. Przygotowywanie i publikowanie katalogów oraz informacji w Biuletynie Informacji Publicznej IPN

Z początkiem czerwca 2007 r. Wydział Ewidencji oraz Przygotowywania i Publikowania Katalogów Biura Lustracyjnego przejął formalnie i faktycznie obowiązki związane z publikacją katalogów tematycznych, o których mowa w art. 52a, p. 6–8 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, a także wykazem osób pełniących funkcje publiczne, wymienione w art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów. Równocześnie rozpoczęto prace nad przygotowaniem aplikacji portalowo-katalogowej, jej kształtu i funkcjonalności pod kątem planowanych publikacji. Ostatecznie po uporaniu się z pewnymi wstępnymi trudnościami wprowadzono aplikację portalowo-katalogową, która na potrzeby testowe została udostępniona w sierpniu, natomiast do rzeczywistego użytkowania – w pierwszych dniach września 2007 r., jednak z ograniczonym zastosowaniem, bowiem z przyczyn technicznych niemożliwy okazał się eksport danych z katalogu funkcjonariuszy.

Stan zaawansowania prac organizacyjnych, koncepcyjnych i merytorycznych był dla poszczególnych katalogów zróżnicowany i przedstawiał się następująco:

1. Katalog funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa PRL

Prace rozpoczęto w maju 2007 r. przy współdziałaniu biur IPN: Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów, Edukacji Publicznej oraz Biura Lustracyjnego. Na potrzeby tego katalogu informatycy z Biura Organizacyjnego IPN utworzyli tymczasową aplikację komputerową na bazie programu Access.

Początkowo przyjęto metodę opracowywania akt osobowych osób figurujących w najwcześniejszych chronologicznie spisach zdawczo-odbiorczych, czyli pracowników i funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa państwa od 1944 r., a także – tytułem sprawdzenia działania aplikacji i możliwości interpretacyjnych – losowo. Z uwagi na małe rozpoznanie wojskowego pionu bezpieczeństwa państwa zrezygnowano z umieszczania w aplikacji żołnierzy. Ostatecznie przyjęto zasadę, że do bazy wprowadzone zostają osoby figurujące w najpóźniej przekazanych do IPN przez UOP i komendy policji spisach zdawczo-odbiorczych, i tak jest do tej pory.

W połowie czerwca 2007 r. koordynację prac nad katalogiem przejęło w całości Biuro Lustracyjne IPN. Pod koniec czerwca 2007 r. rozpoczęto weryfikację centralną. Nad katalogiem pracowało wtedy w Biurze Lustracyjnym w Warszawie siedem osób.

Na szczeblu oddziałowym proces przejmowania prac nad katalogiem trwał do września. Obecnie nie pracują już przy nim osoby spoza BL lub OBL.

W początkach września 2007 r. dla wszystkich katalogów uruchomiono nową aplikację portalowo-katalogową, która jednak miała ograniczoną funkcjonalność i była niedostępna w części dotyczącej katalogu funkcjonariuszy. Wobec powyższego wstrzymano pracę nad wpisywaniem i weryfikacją oddziałową, kontynuowano natomiast weryfikację centralną w celu opublikowania – zgodnie z ustawą – pierwszej listy pracowników, funkcjonariuszy oraz żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa PRL.

W dniu 27 września 2007 r. Instytut Pamięci Narodowej opublikował katalog pracowników, funkcjonariuszy, żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa. W publikacji tej znalazło się **1200 rekordów** pochodzących w części z wczesnych spisów zdawczo-odbiorczych, w części z najpóźniejszych. Ujednolicono zapisy redakcyjne, wyeliminowano zbędne informacje, wytyczono kierunki interpretacji.

Publikacja bazowała na aplikacji tymczasowej (tzw. starej), a problemy z konwersją danych do nowej aplikacji sprawiły, że prace nad katalogiem z jej użyciem zostały wstrzymane do końca 2007 r. Poza tym, z uwagi na priorytety związane z terminowym rygorem publikacji wykazu osób pełniących funkcje publiczne (konieczność podjęcia dodatkowych pilnych działań wynikała m. in. z ogłoszenia przedterminowych wyborów do parlamentu RP), od połowy października do 5 grudnia 2007 r. pracownicy Biura Lustracyjnego praktycznie nie zajmowali się katalogiem funkcjonariuszy, pomagając przy opracowaniu wykazu odnośnie do art. 22.

W związku z uruchomieniem poprawnej wersji aplikacji portalowo-katalogowej w części dotyczącej katalogu funkcjonariuszy od 1 stycznia 2008 r. liczba wpisywanych i zweryfikowanych rekordów zaczęła wzrastać. Wg stanu na dzień **14 stycznia 2008 r.** zestawienie wygląda następująco:

Wprowadzonych do bazy razem	**10 437**
w tym:	
Zweryfikowanych w oddziałach	**2396**
Zweryfikowanych centralnie	**158**
Wyeksportowanych do BIP (opublikowanych)	**1200**
Oczekujących na opracowanie	**6683**

Obecnie po przezwyciężeniu trudności z systemen komputerowym prace nad katalogiem nabierają tempa.

2. Katalog osób rozpracowywanych przez organy bezpieczeństwa PRL

Prace nad przygotowaniem tego katalogu przebiegały dwubiegunowo. Pierwszy jego projekt powstał w BUiAD po wejściu w życie ustawy. W założeniu projektu w pierwszej kolejności miały być publikowane osoby, które otrzymały status „osoby pokrzywdzonej" (na podstawie obecnie już nieobowiązującego zapisu w ustawie o IPN), co wywarło wpływ na sam kształt opracowywanego katalogu, ponieważ punktem odniesienia były wcześniej odnalezione i udostępnione „osobom pokrzywdzonym" materiały i dokumenty.

Równolegle w Biurze Lustracyjnym (po jego zorganizowaniu) opracowany został inny projekt. W okresie maj–czerwiec podczas kilku spotkań przedstawicieli BUiAD i BL wypracowano jeden wzór formularza do katalogu oraz ustalono, że pierwszą listę przygotuje (w tym wprowadzi informacje do formularza) BUiAD, natomiast weryfikację przeprowadzi BL.

Termin publikacji katalogu wyznaczony ustawą przypadał na 15 września 2007 r. W okresie od czerwca do końca sierpnia przygotowano aplikację komputerową obsługującą wszystkie wymienione w ustawie katalogi. Jeszcze przed udostępnieniem aplikacji odziały BUiAD przygotowały listę ok. 1000 osób i rozpoczęły wprowadzanie danych, początkowo do drukowanych na papierze formularzy, w końcowej fazie do zainstalowanej w sieci IPN aplikacji komputerowej. Jednocześnie w BUiAD prowadzona była dodatkowa kwerenda obejmująca część osób z przygotowanej listy, co do których były wątpliwości dotyczące ustaleń dokonanych kilka lat wcześniej. Równolegle OBL po przekazaniu przez OBUiAD dokumentacji zgromadzonej przy realizowaniu wniosków osób „pokrzywdzonych" weryfikowały wprowadzone wpisy.

Należy zaznaczyć, że wprowadzanie danych do aplikacji komputerowej rozpoczęło się kilka–kilkanaście dni przed ustaloną datą publikowania katalogów i zdecydowaną większość wpisów dokonano w tym okresie. Mało czasu pozostało do przeprowadzenia kilkustopniowej weryfikacji (w oddziałach, w centrali i do publikacji). W dniu 15 września do publikacji przygotowana była lista ponad 160 osób, przesunięcie daty publikacji o kilka dni na 27 września umożliwiło zweryfikowanie kolejnych kilkuset wpisów i łącznie zostało opublikowanych ponad 600 osób.

W okresie od września do grudnia 2007 r. zweryfikowano i opublikowano ponad 200 kolejnych „rozpracowywanych". Stan na początek stycznia 2008 r. wynosi 825 opublikowanych osób. Zweryfikowanych centralnie i gotowych do publikacji jest obecnie ok. 42 „rozpracowywanych". Do weryfikacji pozostaje jeszcze w centrali ok. 140, w oddziałach ok. 190 osób.

Przy katalogu pracuje łącznie we wszystkich oddziałach BL ok. 36 osób (większość z nich pracuje jednocześnie przy kilku katalogach), w centrali – 6.

3. Katalog osób zajmujących kierownicze stanowiska partyjne i państwowe w PRL

Założenia metodyczne pracy nad katalogiem zostały opracowane przez pracowników BEP w początku roku 2007.

W wyniku spotkań i wspólnych ustaleń przyjęto podział pracy nad katalogiem na dwa etapy: pierwszy etap miał zakończyć się wraz z publikacją pierwszej edycji katalogu (15 września 2007 r.). W jej wyniku mieli ukazać się działacze szczebla centralnego PZPR, czyli sekretarze, członkowie Biura Politycznego KC, kierownicy wydziałów KC, I sekretarze komitetów wojewódzkich PZPR. Dodatkowo, już po przejęciu koordynowania katalogu z BEP, zostały dodane jeszcze dwie kategorie, czyli członkowie Komitetu Centralnego i przewodniczący, wiceprzewodniczący Centralnej Komisji Kontroli Partyjnej oraz Centralnej Komisji Rewizyjnej. Przedstawiciele dwóch ostatnio dodanych kategorii nie znaleźli się jeszcze w katalogu.

Biuro Lustracyjne przejęło koordynowanie katalogu z dniem 5 czerwca 2007 roku. W wyniku prac prowadzonych przez pracowników BL uzyskano dane dotyczące 284 osób spośród byłych sekretarzy KC, członków BP KC oraz I sekretarzy KW PZPR. Z tej liczby dokonano sprawdzeń w zasobie IPN dla 227 osób. Ostatecznie opublikowano dane dotyczące 219 osób.

Wprowadzanie danych do aplikacji rozpoczęto 5 września, a pierwsza publikacja katalogu ukazała się w BIP 27 września 2007 r.

Jednocześnie w oddziałowych biurach lustracyjnych wszczęto kwerendy w archiwach państwowych i bibliotekach celem ustalania obsady personalnej pozostałych stanowisk podlegających publikacji. W wyniku prac wykonanych w oddziałowych biurach lustracyjnych w aplikacji znajduje się obecnie 2070 wpisów posiadających status: wprowadzany.

W trakcie prac nad pierwszą edycją katalogu w BL brało udział sześć osób. Od września 2007 r. do katalogu przydzielonych jest nominalnie czterech pracowników.

W kolejnych edycjach katalogu publikowane będą osoby pełniące kierownicze funkcje we władzach wojewódzkich PZPR: członkowie egzekutyw wojewódzkich, sekretarze KW, kierownicy i zastępcy kierowników wydziałów w KW, przewodniczący i wiceprzewodniczący komisji kontrolnej i rewizyjnej.

Z uwagi na mocno ograniczoną wydolność BUiAD w zakresie przeprowadzanych kwerend (limity 500 sprawdzeń miesięcznie na wszystkie potrzeby BL, łącznie z lustracyjnymi), a także konieczność dotrzymania ustawowych terminów publikacji osób publicznych wymienionych w art. 22 ust. 1 ustawy o ujawnianiu informacji..., podjęto decyzję o czasowym zawieszeniu kwerend w zasobie IPN na potrzeby katalogu nomenklatury partyjnej.

4. Wykaz osób publicznych

Pierwsze prace rozpoczęto w czerwcu 2007 r. Opracowano instrukcję i formularz określające zasady gromadzenia, analizowania, interpretowania i zapisywania stosownych danych na potrzeby publikacji.

Działania związane z powołaniem zespołu ds. katalogu podjęto w dniu 22 czerwca 2007 r., wraz z powołaniem koordynatora, niemniej – pierwotnie tymczasowy – zespół pracowników Biura Lustracyjnego IPN w Warszawie oddelegowanych do prac nad tym katalogiem (trzy osoby + koordynator) zaczął faktycznie funkcjonować na początku września. W dniu 1 października 2007 r. ustalony został stały zespół ds. katalogu (również trzy osoby + koordynator). Należy jednak nadmienić, że doraźnie, na miarę pilnych potrzeb, zespół był wspomagany przez pozostałych pracowników BL, na stałe obsługujących inne katalogi.

Następnie, zgodnie z priorytetami ustalonymi przez Prezesa IPN i Dyrektora BL, przeprowadzono w kolejnych etapach (poprzedzających kolejne publikacje: z 27 września, 17 października, 19 listopada i 4 grudnia 2007 r.) kwerendę archiwalną w zasobie IPN.

W dniu 27 września 2007 r. w BIP zamieszczono łącznie informacje na temat **441** osób publicznych, głównie ze środowisk prawniczych (art. 22 pkt 1, 2, częściowo pkt 4 – Prezes Rady Ministrów, pkt 5–7, 8a, 14, 15).

17 października 2007 r. zamieszczono informacje na temat 30 osób (art. 22 pkt 8, 8b, 8c, 9–11, 11a, 13) oraz uzupełnienia dot. środowiska „prawniczego".

19 listopada 2007 r. – informacje o 119 osobach (art. 22, częściowo pkt 3 – posłowie do Parlamentu Europejskiego, pkt 8b, 8c, 9–11, 11a, 13, 16) oraz uzupełnienia dot. środowiska „prawniczego" i pracowników IPN.

4 grudnia 2007 r. – 570 osób (art. 22 pkt 2, częściowo pkt 3 – nowowybrani posłowie i senatorowie do parlamentu RP, pkt 4, częściowo pkt 16) oraz dalsze uzupełnienia dot. „środowiska prawniczego".

Podczas kolejnych edycji katalogu z art. 22, oprócz zamieszczania nowych nazwisk i stosownych wyników kwerend, dokonywano także operacji wycofywania wpisów dotyczących osób, które przestały pełnić określone funkcje publiczne. Odnotowywano również wszelkie zmiany na objętych publikacją stanowiskach i funkcjach publicznych poprzez uzupełnianie lub modyfikowanie już istniejących wpisów.

W działaniach związanych z przeprowadzeniem kwerend brały udział wszystkie oddziałowe biura lustracyjne.

W pracach związanych z przygotowaniem i edycją publikacji z dnia 4 grudnia 2007 r. aktywnie uczestniczyły oddziałowe biura lustracyjne w Katowicach, Łodzi i Poznaniu.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r., na stronach internetowych BIP IPN opublikowane są informacje odnośnie do 1116 osób pełniących funkcje publiczne, wymienione w art. 22 cyt. ustawy.

W 2008 r. planuje się publikowanie informacji na temat osób publicznych wymienionych w pkt 20 art. 22 cyt. ustawy (funkcje samorządowe), stałe monitorowanie zmian oraz uzupełnienia do pozostałych punktów wykazu.

Tabela 5. Rezultaty dotychczasowych prac związanych z przygotowaniem i publikacją katalogów, a także planowane zamierzenia w tym zakresie na rok 2008

Katalog	W trakcie opracowywania *(stan na 31 grudnia 2007 r.)*	Opublikowani *(stan na 31grudnia 2007 r.)*	Przewidywani do publikacji w 2008 r.
Funkcjonariuszy (art. 52a, pkt 6 ustawy o IPN)	9515	1200	5000
Osób rozpracowywanych (art. 52a, pkt 7 u. o IPN)	1320	825	3000
Nomenklatury (art. 52a, pkt 8 u. o IPN)	2070	219	4000
Wykaz osób publicznych wg art. 22, ust. 1 u. lustracyjnej	1490	1116	3000
Razem	**14 395**	**3360**	**15 000**

Tabela 6. Pracownicy BL i OBL zatrudnieni bezpośrednio przy opracowywaniu katalogów*

Katalog	Pracownicy BL	Pracownicy OBL łącznie	Uwagi
Funkcjonariuszy	5	30	
Osób rozpracowywanych	6	26	
Nomenklatury	4	29	
Wykaz osób publicznych	4	10	*W miarę potrzeb również pracownicy oddelegowani z innych katalogów*
Razem	**19**	**95**	

* Nie uwzględniono zastępców naczelników, którzy nierzadko są też weryfikatorami.

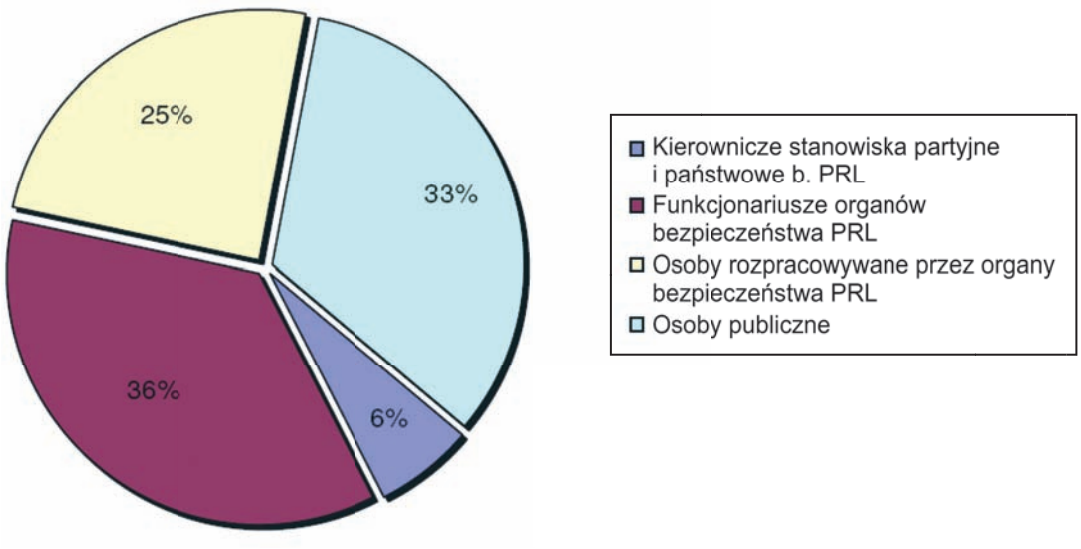

Wykres nr 1. **Procentowy udział poszczególnych katalogów w dotychczasowych publikacjach**

Przydział do poszczególnych katalogów jest traktowany elastycznie, co oznacza możliwość delegowania pracowników do różnych katalogów, w zależności od priorytetów i bieżących potrzeb.

C. Przygotowywanie i obsługa postępowań lustracyjnych (czynności prokuratorskie)

Zakres przypadający Biuru Lustracyjnemu w udziale zadań o charakterze prokuratorskim wyznaczony został przepisami ustawy lustracyjnej z 2006 r. Na tej podstawie wyodrębnić można dwa obszary działań prokuratorów w 2007 r.:

- sprawy wszczęte pod rządami poprzednio obowiązującej ustawy i niezakończone przed wejściem w życie ustawy z 2006 r., przyjęte po byłym urzędzie Rzecznika Interesu Publicznego (art. 63a ust. 2 ustawy lustracyjnej);
- sprawy zainicjowane w oparciu o przepisy nowej ustawy lustracyjnej z 2006 r.

1. Sprawy przyjęte po byłym urzędzie Rzecznika Interesu Publicznego

Łącznie w okresie od 15 marca do 31 grudnia 2007 r. prokuratorzy Biura Lustracyjnego i oddziałowych biur lustracyjnych przyjęli obsługę 43 spraw po byłym urzędzie Rzecznika Interesu Publicznego, zawisłych w sądach różnych instancji na terenie kraju. Duża liczba postępowań, zwłaszcza przed Sądem Najwyższym oraz w początkowej fazie działania Biura przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, obsługiwana była przez centralę Biura Lustracyjnego IPN w Warszawie. W tym okresie, przed przekazaniem spraw do oddziałowych biur lustracyjnych, Biuro Lustracyjne w Warszawie wywiodło sześć odwołań w sprawach po byłym Rzeczniku Interesu Publicznego. Na pięć rozpoznanych odwołań cztery okazały się skuteczne, prowadząc do uchylenia do wyroków sądów I instancji.

W okresie sprawozdawczym w Biurze Lustracyjnym sporządzono nadto cztery odpowiedzi na kasację, a z udziałem prokuratora Biura Lustracyjnego rozpoznano cztery kasacje osób lustrowanych. We wszystkich przypadkach Sąd Najwyższy oddalił kasacje osób lustrowanych.

Część postępowań przejętych po byłym Rzeczniku Interesu Publicznego, począwszy od czerwca 2007 r., przekazywana była do obsługi oddziałowym biurom lustracyjnym wg właściwości miejscowej.

Obciążenie poszczególnych jednostek sprawami tej kategorii ilustruje tabela 8.

Tabela 8. Obciążenie poszczególnych jednostek sprawami przejętymi po RIP

Działania / Jednostka	Środki odwoławcze			Odpowiedzi na kasacje	Sprawy obsługiwane przed sądem
	Wniesione	Rozpoznane	Uwzględnione		
Biuro Lustracyjne (centrala)	6	5	4	4	13
OBL Białystok	-	-	-	-	-
OBL Gdańsk	-	-	-	-	1
OBL Katowice	-	-	-	-	10
OBL Kraków	-	-	-	-	2
OBL Lublin	-	-	-	-	-
OBL Łódź	-	-	-	-	-
OBL Poznań	-	-	-	-	-
OBL Rzeszów	-	-	-	-	2
OBL Szczecin	-	-	-	-	-
OBL Warszawa	-	-	-	-	7
OBL Wrocław	-	-	-	-	4

2. Sprawy zainicjowane w oparciu o przepisy nowej ustawy lustracyjnej z 2006 r.

Zaznaczyć należy, iż inicjowanie i prowadzenie postępowań lustracyjnych, a w szczególności czynności prokuratorskich, mających na celu przygotowanie postępowań lustracyjnych, zostało praktycznie zablokowane w związku z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2007 r., sygn. K 2/07. Orzeczeniem tym stwierdzono bowiem częściową niekonstytucyjność wzorów oświadczeń lustracyjnych. Wprawdzie Trybunał nie wykluczył możliwości prowadzenia weryfikacji prawdziwości częściowo ułomnych oświadczeń, lecz równocześnie wskazał, że ich los prawny zależeć będzie od decyzji ustawodawcy. W założeniu po wyroku Trybunału ustawodawca miał podjąć decyzję, czy częściowo ułomne oświadczenia zostaną uzupełnione przez zainteresowanych (ułomność zostanie zlikwidowana w trybie uzupełnienia), czy też zainteresowani zostaną zobowiązani do złożenia nowych oświadczeń wg poprawionego i pozbawionego mankamentów wzoru. Wobec niepewności co do rozstrzygnięć ustawodawcy w okresie od 15 maja do 14 września 2007 r. nie inicjowano postępowań prokuratorskich. Od około połowy lipca 2007 r., jak była już o tym wyżej mowa, zrezygnowano również z kierowania zapytań o sprawdzenie zgodności oświadczeń ze stanem archiwów.

Jak się okazało, podjęte w tym zakresie decyzje i ostrożności były uzasadnione. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1994–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 165, poz. 1171) rozstrzygnęła, iż proces składania oświadczeń zostanie przeprowadzony na nowo. Tym samym wszystkie wcześniej złożone oświadczenia lustracyjne zostały pozbawione znaczenia prawnego, a wszelkie podejmowane w oparciu o nie czynności uznać należało za niebyłe. Wyrazem tego był art. 3 przedmiotowej ustawy, który nakazał odmówić wszczęcia lub umorzenia postępowania w wypadku ich zainicjowania w trybie art. 20 ustawy lustracyjnej, przed wejściem w życie nowelizacji.

Skutkiem tych perturbacji ustawodawczych właściwe czynności prokuratorskie celem przygotowania postępowań lustracyjnych mogły zostać zainicjowane dopiero w oparciu o oświadczenia lustracyjne składane po 14 września 2007 r. według nowego wzoru. Uwzględniając terminy do złożenia nowych oświadczeń oraz rytm kwerend związanych z ich weryfikacją wstępną, dopiero w drugiej połowie grudnia 2007 r. zainicjowano pierwsze czynności prokuratorskie w 12 sprawach dotyczących parlamentarzystów nowej kadencji. Sprawy te przekazano do właściwych miejscowo oddziałowych biur lustracyjnych i objęto nadzorem śluzowym.

W okresie 2007 r. prokuratorzy brali również udział w postępowaniach inicjowanych przez samych zainteresowanych w trybie art. 20 ust 5 ustawy lustracyjnej. Zanotowano sześć takich wniosków w tym okresie.

Odrębną jeszcze kategorię spraw, obsługiwaną przez Oddziałowe Biuro Lustracyjne w Warszawie, były posiedzenia Sądu Apelacyjnego w Warszawie w przedmiocie jawności akt postępowań lustracyjnych, zakończonych pod rządami poprzedniej ustawy z 1997 r., stosownie do regulacji art. 63b ustawy lustracyjnej. Łącznie obsadzono 150 posiedzeń tego typu.

Obciążenie poszczególnych jednostek nowymi sprawami lustracyjnymi ilustruje poniższa tabela.

Tabela 9. Czynności prokuratorskie w sprawach zainicjowanych na podstawie nowych przepisów

Działania / Jednostka	Postępowania przygotowujące postępowania lustracyjne	Sprawy obsługiwane przed sądem (autolustracja)	Posiedzenia w przedmiocie jawności akt
Biuro Lustracyjne (Centrala)	12 (nadzór)	2	-
OBL Białystok	2	-	-
OBL Gdańsk	3	-	-
OBL Katowice	1	-	-
OBL Kraków	-	1	-
OBL Lublin	-	-	-
OBL Łódź	-	-	-
OBL Poznań	-	-	-
OBL Rzeszów	-	-	-
OBL Szczecin	2	-	-
OBL Warszawa	-	3	150
OBL Wrocław	-	-	-

Należy jeszcze przypomnieć o wzmiankowanych powyżej problemach w obsadzie stanowisk prokuratorskich w oddziałowych biurach lustracyjnych w Poznaniu, Łodzi i przez długi czas w Lublinie. Brak prokuratorów w tych ośrodkach spowodował, że nie zostały one obciążone sprawami, gdyż sprawy z terenu właściwości tych biur obsługiwały inne jednostki.

6. Administracja

6.1. Biuro Organizacyjne

Biuro Organizacyjne utworzone zostało na mocy § 17 Zarządzenia nr 6/07 Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 24 kwietnia 2007 r. w sprawie Tymczasowego Regulaminu Organizacyjnego Instytutu Pamięci Narodowej. Umocowanie statutowe uzyskało w uchwale Nr 2/07 Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 9 października 2007 r. w sprawie statutu Instytutu Pamięci Narodowej.

Potrzeba powołania Biura Organizacyjnego była podyktowana zakrojonym na szeroką skalę planem informatyzacji Instytutu Pamięci Narodowej oraz koniecznością usprawnienia procesu tworzenia i koordynacji podpisania umów, porozumień, pełnomocnictw i aktów kierownictwa wewnętrznego, kierowanych do uzgodnień na polecenie Dyrektora Generalnego. Realizacja tych celów wymagała umieszczenia w strukturze jednego Biura komórek informatycznych i komórki kancelaryjnej z jednoczesnym poszerzeniem zakresu zadań przez nie realizowanych oraz stworzenia komórki zajmującej się zarówno projektowaniem umów, porozumień i aktów kierownictwa wewnętrznego, koordynacją ich podpisania, jak i prowadzeniem centralnego rejestru wyżej wymienionych aktów.

Biuro Organizacyjne realizuje zadania w ramach czterech komórek organizacyjnych:

1. Wydziału Projektów i Opracowań,
2. Wydziału Informatyzacji i Zarządzania Aplikacjami,
3. Wydziału Zarządzania Siecią Komputerową,
4. Wydziału Kancelarii Ogólnej i Organizacji Pracy.

W okresie od dnia 24 kwietnia, tj. od dnia powołania biura, do dnia 31 grudnia 2007 r. Biuro Organizacyjne realizowało m.in. zadania:

I. Wydział Projektów i Opracowań realizował zadania w zakresie:
   1. Opracowywania projektów i koordynacji podpisania aktów kierownictwa wewnętrznego Prezesa oraz Dyrektora Generalnego, w tym:
      a. zarządzenia zmieniającego zarządzenie w sprawie regulaminu pracy IPN;
      b. zarządzenia w sprawie Instrukcji Kancelaryjnej IPN;
      c. zarządzenia w sprawie regulaminu udostępniania dokumentów znajdujących się w zasobie archiwalnym IPN pracownikom IPN do celów służbowych.
   2. Przygotowywania projektów i koordynacji udzielania upoważnień i pełnomocnictw.
   3. Opracowywania wstępnych projektów i koordynacji podpisania umów i porozumień, w tym:
      a. porozumienia o współpracy ze SPP w Londynie oraz Instytutem Yad Vashem;
      b. umów związanych z upamiętnieniem wydarzeń grudnia ’81 na portalu edukacyjnym www.13grudnia81.pl.;
      c. umów na wydanie katalogu „Zagłada polskich elit. Akcja AB-Katyń”;
   4. Uczestnictwa w pracach komisji i zespołów, w tym:
      Zespołu powołanego do opracowania projektu regulaminu określającego tryb rozpatrywania kierowanych do IPN wniosków o udostępnienie dokumentów.

II. Wydział Informatyzacji i Zarządzania Aplikacjami realizował zadania w zakresie:
   1. Zamawiania i wdrażania systemów informatycznych na potrzeby IPN, w tym:
      a. systemu weryfikacji – do celów związanych z realizacją Instrukcji obiegu dokumentów niejawnych w BUiAD oraz w OBUiAD IPN;
      b. systemu EZAN (Ewidencja Zarządzeń i innych Aktów Normatywnych UB/SB);
      c. aplikacji do rejestracji zaświadczeń lustracyjnych;
      d. aplikacji wspomagającej pracę nad katalogami oraz systemu portalowego;
      e. systemu oświadczeń, który umożliwia rejestrowanie oświadczeń lustracyjnych.
   2. Administracji systemami informatycznymi IPN.

3. Zabezpieczania infrastruktury technicznej na potrzeby strony internetowej IPN.
4. Zarządzania licencjami na oprogramowanie.
5. Zapewnienia wsparcia technicznego dla użytkowników systemów informatycznych.

III. Wydział Zarządzania Siecią Komputerową realizował zadania w zakresie:
1. Administracji i modernizacji sieci komputerowych IPN, m.in.:
   a. włączenia do sieci rozległej nowych lokalizacji IPN, w tym Biura Lustracyjnego;
   b. uruchomienia lokalnej sieci komputerowej nowych lokalizacji, w tym Biura Lustracyjnego.
2. Nadzorowania funkcjonowania sieci komputerowych w oddziałach Instytutu.
3. Zapewnienia bezpiecznego połączenia systemów informatycznych IPN z sieciami publicznymi (Internet, PESEL-NET).
4. Zabezpieczania infrastruktury technicznej na potrzeby strony internetowej IPN.

IV. Wydział Kancelarii Ogólnej i Organizacji Pracy realizował zadania w zakresie:
1. Prowadzenia Kancelarii Ogólnej IPN, w tym:
   a. obsługi punktów informacyjnych IPN;
   b. utworzenia Kancelarii Ogólnej w nowej lokalizacji IPN Biura Lustracyjnego.
2. Realizacji zamówień bieżących.
3. Organizowania szkoleń i doskonalenia zawodowego pracowników IPN.
4. Administracji merytorycznej aplikacji „Kancelaria”.

6.2. Biuro Prawne

6.2.1. Wydział Obsługi Prawnej

- **Opinie prawne – 96, w tym:**
  - opinia w sprawie oświadczeń lustracyjnych w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego 11 maja 2007 r., sygn. akt K2/07;
  - opinia w sprawie dostępu do akt sędziów Trybunału Konstytucyjnego RP;
  - opinia w sprawie możliwości dokonywania sprawdzeń w wyodrębnionym tajnym zbiorze w archiwum IPN na potrzeby tworzenia katalogów, o których mowa w art. 52a pkt 6–8 ustawy o IPN;
  - opinia w sprawie możliwości pobierania opłat za udostępnianie informacji publicznej zgodnie z przepisami ustawy o dostępie do informacji publicznej.
- **Projekty umów – 224, w tym:**
  - umowa o współpracy ze Studium Polski Podziemnej w Londynie;
  - umowa o współpracy z Instytutem Ścigania Zbrodni Komunistycznych w Rumunii,
  - umowa z Instytutem Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu Yad Vashem w sprawie trybu i zasad rozliczeń finansowych prac reprograficznych, wymagań technicznych i opisu mikrofilmów oraz reprodukcji cyfrowych;
  - porozumienie z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie użytkowania sieci teletransmisyjnej PESEL-NET;
  - umowa z IBM Polska Sp. z o.o. na wykonanie aplikacji portalowo–katalogowej.
- **Sprawy w postępowaniu sądowym – 23, w tym:**
  - o niszczenie i usuwanie dokumentów z postępowań operacyjnych Służby Bezpieczeństwa;
  - sprawy pracownicze;
  - sprawy o ochronę dóbr osobistych.
- **Poza tym liczne projekty upoważnień.**

6.2.2. Wydział Legislacyjny

1. Opiniowanie przesyłanych do IPN projektów ustaw w ramach uzgodnień międzyresortowych, w szczególności projektów ustaw: o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, o uprawnieniach kombatantów, uczestników walki cywilnej lat 1914–1945, działaczy opozycji wobec dyktatury komunistycznej oraz niektórych ofiar represji systemów totalitarnych, o weteranach walk o niepodległość Państwa Polskiego.
2. Opracowywanie projektów zarządzeń Prezesa IPN i ich nowelizacji, m.in. w sprawie: regulaminu organizacyjnego IPN, wyznaczenia administratora systemu teleinformatycznego oraz wyznaczenia inspektora bezpieczeństwa teleinformatycznego, zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, wyznaczenia administratora bezpieczeństwa informacji, powołania Zespołu do spraw zbadania i ujawnienia związków przestępczych działających w strukturze Zarządu II Sztabu Generalnego, regulaminu pracy, instrukcji kancelaryjnej, wykazu akt i wykazu symboli literowych komórek i jednostek organizacyjnych, udzielania zamówień jednostkom organizacyjnym Skarbu Państwa przez IPN, instrukcji przeprowadzania inwentaryzacji, regulaminu udostępniania dokumentów znajdujących się w zasobie archiwalnym IPN pracownikom IPN do celów służbowych.
3. Opracowywanie projektów decyzji Dyrektora Generalnego i ich nowelizacji, m.in. w sprawie: przeprowadzenia inwentaryzacji, powołania zespołu do spraw przygotowania projektu Regulaminu określającego tryb i formę rozpatrywania wniosków i żądań o udostępnienie dokumentów zgromadzonych w zasobie archiwalnym IPN, powoływania Komisji do odbioru robót budowlanych.
4. Opiniowanie decyzji dyrektorów oddziałów, m.in. w sprawach: przeprowadzania inwentaryzacji, ustalania procedur kontroli finansowej, instrukcji kasowej, regulaminu pracy komisji przetargowej, przeprowadzania kontroli rocznej ochrony informacji niejawnych, powołania komisji likwidacyjnej do przeprowadzania likwidacji składników majątku.

6.2.3. Wydział Orzecznictwa

Realizacja spraw związanych z:

1) Ustawą z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424 z późn. zm.)

a)

Decyzje administracyjne dotyczące podania nazwisk i dalszych danych osobowych informatorów			Decyzje administracyjne dotyczące odmowy wykorzystania dokumentów do badań naukowych		Rozstrzygnięcia dotyczące statusu osoby pokrzywdzonej		
33			**51**		**74**		
Decyzje utrzymujące w mocy decyzje I instancji	Decyzje uchylające decyzje I instancji i umarzające postępowanie	Decyzje uchylające decyzje I instancji i orzekające co do istoty	Decyzje utrzymujące w mocy decyzje I instancji	Decyzje uchylające decyzje I instancji i umarzające postępowanie	Utrzymujące w mocy zaskarżone postanowienia	Uchylające i umarzające postępowanie	Postanowienia uchylone
31	**1**	**1**	**2**	**49**	**24**	**59**	**1**

b)

Liczba skarg złożonych do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego		
33		
Skargi odrzucone	Skargi uchylone	Postępowanie sądowe nie zostało zakończone
10	**5**	**18**

2) Ustawą z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 z późn. zm.)

Decyzje administracyjne w I instancji			Decyzje administracyjne w II instancji				Decyzje zaskarżone do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego		
51			**21**				**6**		
Decyzje pozytywne	Decyzje negatywne	Decyzje umarzające postępowanie administracyjne	Decyzje utrzymujące w mocy zaskarżone decyzje	Decyzje uchylające zaskarżone decyzje i umarzające postępowanie	Decyzje umarzające postępowanie odwoławcze	Decyzje odmawiające wznowienia postępowania	Skargi odrzucone	Skargi oddalone	Skargi anulowane przez WSA
15	**34**	**2**	**15**	**2**	**2**	**2**	**3**	**3**	**-**

3) Postanowienia przygotowane w związku z realizacją ustawy o IPN i ustawy o kombatantach i niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego rozstrzygające różnorodne kwestie związane z postępowaniem administracyjnym

Postanowienia							
Postanowienia o sprostowaniu oczywistej omyłki	Postanowienia o uchybieniu terminu	Postanowienia umarzające postępowanie	Postanowienia o odmowie dopuszczenia organizacji do udziału w postępowaniu	Postanowienia zawiadamiające	Postanowienia o odmowie przywrócenia terminu	Postanowienia odmawiające wydania zaświadczenia	Postanowienia zwracające podanie bez rozpoznania
3	17	1	1	1	1	1	1
26							

Ponadto sporządzono 139 decyzji zastrzeżonych oraz 30 opinii prawnych.

6.3. Wydział Informacji i Komunikacji Społecznej

Wydział Informacji i Komunikacji Społecznej IPN został powołany w 2006 r. Kieruje nim Dyrektor Sekretariatu Prezesa IPN, zatrudnionych jest w nim osiem osób. W ramach Wydziału zostało powołane stanowisko rzecznika prasowego IPN. Natomiast w oddziałach Instytutu Pamięci Narodowej zostali na podobnych stanowiskach zatrudnieni asystenci prasowi.

Celem powołanego Wydziału jest prowadzenie profesjonalnej polityki komunikacyjnej, dotarcie do jak najszerszych kręgów społecznych z misją Instytutu, tym samym kształtowanie poprzez media i inne środki komunikacji pozytywnego wizerunku Instytutu w przestrzeni

publicznej. Zespół realizuje w ramach wydziału następujące zadania związane z komunikacją zewnętrzną, jak i wewnętrzną Instytutu:

1) informacyjne:

– relacje z mediami;
– środowiskami;
– szeroko pojętą publicznością;
– z poszczególnymi pionami wewnątrz Instytutu;

2) promocyjne:

– związane ściśle z działaniami BEP w zakresie wydawnictw, sesji, wystaw;
– związane z działaniami podjętymi przez Sekretariat Prezesa.

W ramach prac zespołu prowadzone są działania związane z bieżącymi relacjami z mediami, monitorowaniem mediów, z prowadzeniem stron internetowych, obsługą wydarzeń specjalnych, obsługą wydarzeń zagranicznych, obsługą bieżącą, współpracą z oddziałowymi komórkami informacyjnymi, doradztwem strategicznym.

Media relations:

– bieżące informacje do mediów, konferencje prasowe, briefingi itp.;
– inicjowanie artykułów i audycji o IPN;
– przygotowywanie cotygodniowego kalendarium dla „Gazety Polskiej" w ramach współpracy i dla innych mediów w ramach informacji;
– koordynacja działań przy dodatku do „Gazety Polskiej", „Rzeczpospolitej", „Gościa Niedzielnego", „Naszego Dziennika".

Monitoring mediów w oparciu o prasę ogólnopolską i regionalną, stacje radiowe i telewizyjne oraz media elektroniczne:

– codzienne przeglądy prasy;
– katalogowanie informacji dotyczących działań IPN w centrali oraz w oddziałach.

Internet:

– prowadzenie strony internetowej IPN;
– prowadzenie strony Biuletynu Informacji Publicznej IPN;
– prowadzenie portalu www.13grudnia81.pl
– modernizacja strony wg nowego projektu o charakterze interaktywnym.

Wydarzenia specjalne (przygotowywanie lub współpraca przy organizacji różnego rodzaju imprez), m.in.:

– uroczystość wręczenia Nagrody Prezesa IPN Kustosz Pamięci Narodowej;
– ogólnopolskie obchody rocznicy Powstania Warszawskiego;
– akcja informacyjna o „Sierpniu '80";
– portal internetowy poświęcony 13 grudnia 1981 r.;
– akcja wysyłania pakietów edukacyjnych do polskich szkół.

Najważniejszym wydarzeniem specjalnym jest uroczystość wręczania nagród Prezesa IPN Kustosz Pamięci Narodowej. Nagroda przyznawana jest od 2002 r. za szczególnie aktywny udział w upamiętnianiu historii Narodu Polskiego w latach 1939–1989, a także za działalność publiczną zbieżną z ustawowymi celami Instytutu Pamięci Narodowej. Celem Nagrody jest przywracanie szacunku dla narodowej przeszłości, chronienie wartości, dzięki którym Polska przetrwała przez lata zniewolenia. Kustosz przyznawany jest osobom fizycznym lub instytucjom na corocznej uroczystej gali.

Laureatami Nagrody dotychczas zostali: Elżbieta Zawacka, Tomasz Strzembosz, Andrzej Zagórski, Janusz Kazimierz Zawodny, Komisja Historii Kobiet w Walce o Niepodległość, Studium Polski Podziemnej, Władysław Bartoszewski, Zespół redakcyjny edycji Zrzeszenie „Wolność i Nie-

zawisłość" w dokumentach, Zofia Leszczyńska, Barbara Otwinowska, Bolesław Nieczuja-Ostrowski, Stanisław Dąbrowa-Kostka, o. Józef Mońko, Stowarzyszenie „Archiwum Solidarności", Czesława i Eugeniusz Cydzikowie, Andrzej Krzysztof Kunert, Zofia i Zbigniew Romaszewscy, Zakon oo. Paulinów, Halina Martinowa, ks. prałat Wacław Karłowicz, Obywatelski Komitet Poszukiwań Mieszkańców Suwalszczyzny Zaginionych w Lipcu 1945 r., Paweł Jasienica (pośmiertnie).

W ramach działań zespołu podjęta została współpraca m.in.:

- z Klubem Historycznym im. gen. Stefana Roweckiego „Grota";
- z Narodowym Centrum Kultury;
- ze Stowarzyszeniem Wolnego Słowa, w ramach której organizowane są debaty historyczne;
- z fundacją Imago Mundi;
- ze Stowarzyszeniem Dziennikarzy Polskich;
- z Ośrodkiem KARTA w ramach współpracy z BEP;
- z Fundacją Pomoc Polakom na Wschodzie;
- z Instytutem Książki;
- z Krajowymi i Międzynarodowymi Targami Książki;
- z Polskim Radiem;
- z konsulatem w Grodnie (organizacja wyjazdów historyków na Białoruś);
- z Monolith Film;
- z Instytutem Teatralnym im. Zbigniewa Raszewskiego;
- z Sekretariatem Episkopatu Polski.

Działalność Klubów Historycznych im. gen. Stefana Roweckiego „Grota" w 2007 r.

Kluby Historyczne im. gen. Stefana Roweckiego „Grota" zaczęły powstawać na początku 2002 r. w wyniku porozumienia o współpracy między Światowym Związkiem Żołnierzy AK a Instytutem Pamięci Narodowej.

Celem klubów jest jak najszersze dotarcie do społeczeństwa, w tym do młodzieży (za pomocą spotkań z multimedialnym przekazem, Internetu), z wiedzą o Polskim Państwie Podziemnym oraz SZP-ZWZ-AK i innych formacjach niepodległościowych, o zbrodniach obu okupantów, dramacie drugiej konspiracji i oporze społecznym do 1989 r.

Inicjatorami kierowało przekonanie, że wiedza ta powinna być upowszechniana wieloma różnymi kanałami, także przez ruch społeczny, jakim są kluby, ponieważ jest ważnym elementem tożsamości narodowej oraz mądrego, otwartego na innych, oświeconego patriotyzmu.

Organizacją klubów w całej Polsce zajmują się oddziały IPN razem z okręgami ŚZŻAK, natomiast koordynacją całej działalności klubowej w Polsce i klubem warszawskim zajmuje się Zastępca Prezesa IPN-KŚZpNP, korzystając z pomocy Sekretariatu Prezesa.

Na początku 2007 r. działało dziesięć klubów: w Białymstoku, Katowicach, Koszalinie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Poznaniu, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu. W 2007 r. powstało siedem nowych klubów: w Brzegu, Gorzowie Wielkopolskim, Kaliszu, Krakowie, Sieradzu, Trójmieście i Wieluniu. W roku 2008 powstaną następne, m.in. w Opolu.

W sumie w 2007 r. odbyło się 90 spotkań Klubów Historycznych im. gen. Stefana Roweckiego „Grota" z udziałem kilku tysięcy osób. Klub w Warszawie ma ok. 600 stałych członków.

Wiele spotkań jest nagrywanych przez różne programy TVP, a wygłaszane, często przez najwybitniejszych polskich historyków, wykłady umieszczone zostają w Internecie.

Pełen wykaz spotkań zawiera Aneks.

Obsługa bieżąca

Komórki wydziału regularnie informują opinię publiczną o bieżących działaniach Prezesa IPN, Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Biura Edukacji Publicznej, Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w centrali, jak w oddziałach IPN.

Ponadto współpraca z:
– Biuletynem IPN;
– Działem Wydawnictw BEP przy opracowaniu katalogu bieżącego wydawnictw IPN;
– Gospodarstwem Pomocniczym przy koordynacji działań dotyczących dystrybucji wydawnictw IPN.

Współpraca z oddziałowymi komórkami informacyjnymi (asystenci prasowi)

Do zadań WIiKS należy ścisła współpraca z oddziałami IPN w zakresie polityki medialnej, m.in. współpraca z mediami; inicjowanie i koordynacja programów o IPN w radiu i telewizji oraz publikacji w czasopismach; udrożnienie kanałów informacyjnych pomiędzy poszczególnymi pionami w oddziałach a centralą.

Obsługa wydarzeń zagranicznych

– wizyty Prezesa IPN;
– monitoring mediów zagranicznych;
– prowadzenie strony internetowej w języku angielskim;
– współpraca m.in. z placówkami zagranicznymi.

W ramach swoich zadań w 2007 r. WIiKS organizował różnego rodzaju imprezy promocyjne, m.in.:

a) promocje książek: *Konzentrationslager Warschau. Historia i następstwa*, *Powstanie Warszawskie 1944 w dokumentach z archiwów służb specjalnych*, *Z dziejów „Tygodnika Solidarność”*, *Plany pracy Departamentu IV MSW*, *Niezłomni. Nigdy przeciw Bogu*;
b) spotkania i dyskusje na temat:
   – wokół filmu *Życie na podsłuchu* w ramach współpracy z Monolith Film; wokół filmu *Katyń*;
   – dyskusja „Bezpieka i dziennikarze. Przypadek «Tygodnika Solidarność»”;
   – dyskusja „Kościół w PRL – blaski i cienie”;
   – dyskusja „Kościół wobec wyzwań przeszłości. Historia i lustracja”;
c) współpraca przy obchodach rocznicowych m.in. 25-lecia Solidarności Walczącej, rocznicy ROPCiO, rocznicy stanu wojennego, Powstania Warszawskiego, Sierpnia, koncertu „Powstańcze piosenki” itp.;
d) wystawa plenerowa w Al. Ujazdowskich „Twarze bezpieki”;
e) opracowywanie projektów wizerunkowych dla Instytutu Pamięci Narodowej;
f) kampanie społeczne w ramach utrwalania w zbiorowej pamięci ważnych faktów z historii Polski:
   – 1 sierpnia Powstanie Warszawskie we współpracy z Muzeum Powstania Warszawskiego. Kampania przeprowadzona pod hasłem „Warszawa – Bitwa o Polskę 44” ;
   – 31 sierpnia rocznica powstania „Solidarności” we współpracy z KZ NSZZ „Solidarność” – pod hasłem „Nadzieja. Solidarność. Wolność”;
   – projekt edukacyjny „Śladami zbrodni” – udokumentowanie śladów zbrodni komunistycznego aparatu bezpieczeństwa dokonywanych w latach 1944–1956;
   – 13 grudnia 1981 roku – edukacyjny portal internetowy pod hasłem „Historia tworzy naszą tożsamość”.

6.4. Gospodarstwo Pomocnicze

Gospodarstwo Pomocnicze Instytutu Pamięci Narodowej, utworzone na podstawie zarządzenia Prezesa IPN nr 7/00 z dnia 30 października 2000 r., świadczyło w zakresie sprawozdawczym odpłatne usługi (po kosztach własnych) na rzecz jednostki macierzystej w zakresie:
– gospodarowania nieruchomościami w Warszawie – przy ul. Towarowej i ul. Kłobuckiej;

– usług transportowych, remontowych, konserwatorskich, porządkowych i zaopatrzeniowych;
– usług reprograficznych.

Przedmiotem działalności Gospodarstwa Pomocniczego IPN jest:
– gospodarowanie nieruchomościami pozostającymi w dyspozycji IPN;
– gospodarowanie samochodami służbowymi (kolumna transportowa) na potrzeby Instytutu;
– prowadzenie działalności wydawniczej obejmującej druk publikacji IPN oraz ich sprzedaż.

W 2007 r. Gospodarstwo Pomocnicze osiągnęło przychody ze sprzedaży publikacji w wysokości 1527 tys. zł (w tym dla IPN 1085 tys. zł). Sprzedaż publikacji realizowana jest przez hurtownie, księgarnie, oddziały IPN, a także punkt sprzedaży przy ul. Towarowej 28 w Warszawie. Gospodarstwo prowadzi również sprzedaż wysyłkową publikacji IPN.

7. Budżet

Budżet Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu został określony ustawą budżetową na rok 2007 w następujących wielkościach:

Tabela 1. Dochody i wydatki IPN–KŚZpNP wg ustawy budżetowej na 2007 r. w tys. zł

Dochody budżetowe	326
Wydatki budżetowe	172 358
z tego:	
– dotacje	1250
– świadczenia na rzecz osób fizycznych	2852
– wydatki bieżące	134 356
– wydatki majątkowe	33 900

Ponadto w ustawie budżetowej na rok 2007 w części 83. – rezerwy celowe, zostały zabezpieczone dodatkowe środki w wysokości 20 000 tys. zł na dofinansowanie zadań związanych z realizacją nowelizacji ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej.

W dniu 30 marca 2007 r. Prezes Instytutu wystąpił z wnioskiem do Ministra Finansów o uruchomienie części rezerwy celowej w wysokości 15 430 tys. zł. Powyższa rezerwa została uruchomiona decyzją Ministra Finansów z dnia 6 kwietnia 2007 r. – pismo nr FS13/462-EB/2007/MB7-4268. Plan finansowy Instytutu w dziale 751 został zwiększony o kwotę 15 430 tys. zł, co w rozbiciu na rozdziały przedstawia się następująco:

- rozdział 75101 – zwiększenie planu o kwotę 4344 tys. zł,
- rozdział 75112 – zwiększenie planu o kwotę 11 086 tys. zł.

W drugim kwartale roku 2007 plan finansowy Instytutu został ponownie zwiększony decyzją Ministra Finansów nr FS13/462-EB/2007 z dnia 14 czerwca 2007 r. o kwotę 20 000 tys. zł w dziale 751, w tym:

- w rozdziale 75101 – o 7869 tys. zł
- w rozdziale 75112 – o 12 131 tys. zł.

Zwiększenie to nastąpiło na wniosek Prezesa Instytutu nr BBI-0330-4(4)/07 z dnia 5 czerwca 2007 r. w związku z wejściem w życie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 marca 2007 r., zmieniającego tabele miesięcznych stawek wynagrodzenia zasadniczego.

W wyniku ww. zwiększeń plan finansowy Instytutu przedstawiał się następująco:

Tabela 2. Dochody i wydatki IPN – KŚZpNP po zmianach (z rezerwami celowymi) w 2007 r. w tys. zł

Dochody budżetowe	326
Wydatki budżetowe	207 788
z tego:	
– dotacje	1250
– świadczenia na rzecz osób fizycznych	2852
– wydatki bieżące	169 786
– wydatki majątkowe	33 900

7.1. Wykonanie dochodów budżetowych

Wykonanie planu dochodów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Wykonanie dochodów IPN – KŚZpNP w 2007 r. w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	§	Ustawa budżetowa na 2007 r.	Wykonanie w roku 2007
	Dział 751			
1	Grzywny i inne kary pieniężne od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	0580	0	51,7
2	Wpływy ze spłat oprocentowanych pożyczek prokuratorskich na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych	0700	229	247,4
3	Wpływy z usług	0830	7	8,3
4	Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	0870	0	29,8
5	Pozostałe odsetki	0920	30	29,6
6	Wpływy z różnych dochodów	0970	43	152,5
7	Wpływy do budżetu części zysku Gospodarstwa Pomocniczego	2380	17	36,9
	Ogółem		**326**	**556,2**

W ustawie budżetowej na 2007 r. prognozowano osiągnięcie dochodów w wysokości 326,0 tys. zł. Zrealizowane dochody były wyższe o 230,2 tys. zł w stosunku do ustawy budżetowej na 2007 r. i wyniosły 556,2 tys. zł, co stanowi 170,6% prognozowanych dochodów.

Zrealizowane dochody wyszczególnione:

- w § 0580 na kwotę 51,7 tys. zł dotyczyły grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych;
- w § 0700 na kwotę 247,4 tys. zł to spłaty pożyczek udzielonych na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych prokuratorów;
- w § 0830 na kwotę 8,3 tys. zł to wpływy z tytułu wykonania kserokopii materiałów archiwalnych;
- w § 0870 na kwotę 29,8 tys. zł dotyczyły wpływów ze sprzedaży składników majątkowych (m. in. samochodu, komputera, drukarki);
- w § 0920 na kwotę 29,6 tys. zł dotyczyły wpłat odsetek od udzielonych pożyczek na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych prokuratorów;
- w § 0970 na kwotę 152,5 tys. zł dotyczyły wpłat z różnych tytułów (głównie obniżenie składki ZUS z tytułu jej terminowej realizacji, tzw. wynagrodzenie płatnika, oraz faktur korygujących niemożliwych do przewidzenia w okresie tworzenia budżetu);
- w § 2380 na kwotę 36,9 tys. zł dotyczyły wpłaty części zysku Gospodarstwa Pomocniczego IPN.

Decyzją Dyrektora Generalnego w 2006 r. zostało utworzone konto dochodów własnych. Zgodnie z pkt 1, ust. 1 art. 22 ustawy o finansach publicznych, dochody te mogą być gromadzone na wydzielonym koncie „Dochody własne", a następnie przeznaczone na sfinansowanie wydatków bieżących i inwestycyjnych związanych z uzyskiwaniem tych dochodów.

W 2007 r. Instytut osiągnął dochody własne z tytułu wpływów z różnych opłat. W planie finansowym dochodów własnych na 2007 r. przewidywano wpływy z różnych opłat (§ 0690), a mianowicie z tytułu odpłatnego udostępniania dokumentacji przetargowej w wysokości 5 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 30 zł.

7.2. Wykonanie wydatków budżetowych

Realizacja wydatków Instytutu Pamięci Narodowej w ramach poszczególnych działów klasyfikacji budżetowej wyglądała następująco:

Dział 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa, w tym:

- Rozdział 75101 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa;
- Rozdział 75112 – Jednostki podległe Instytutowi Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu;

Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

Wielkości w obu rozdziałach działu 751 odzwierciedlają poziom wydatków poniesionych na bieżącą działalność Instytutu związaną z zatrudnieniem, kosztami utrzymania oraz realizacją zadań określonych ustawą o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Realizacja wydatków w ramach dotacji dokonywana jest tylko w ramach rozdziału 75101.

Największą pozycję stanowią wydatki bieżące, a w tej grupie wydatki na wynagrodzenia.

Strukturę wykonania wydatków budżetowych w części 13 – Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, dział 751 i dział 753, wg grup ekonomicznych określonych w ustawie budżetowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Wykonanie planu wydatków IPN - KŚZpNP w 2007 r. w tys. zł

Wyszczególnienie	Rok 2006	Rok 2007				
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Budżet po zmianach	Wykonanie	5:4	5:2
					proc.	
1	2	3	4	5	6	7
Część 13 - ogółem	122 653	172 358	207 788	196 191	94,4	160,0
z tego:						
Dotacje	435	1250	1250	830	66,4	190,8
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	1468	2852	1927	1768	91,7	120,4
Wydatki bieżące	101 147	134 356	166 611	160 813	96,5	159,0
Wydatki majątkowe	19 603	33 900	38 000	32 780	86,3	167,2
z kwoty ogółem sfinansowane zostały wydatki w:						
Dział 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	122 073	171 565	206 995	195 509	94,5	160,2
z tego:						
Dotacje	435	1250	1250	830	66,4	190,8
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	888	2059	1134	1086	95,8	122,3
Wydatki bieżące	101 147	134 356	166 611	160 813	96,5	159,0
Wydatki majątkowe	19 603	33 900	38 000	32 780	86,3	167,2
w tym:						
Rozdział 75101 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa	65 158	100 244	112 518	105 709	94,0	162,3

1	2	3	4	5	6	7
Dotacje	435	1250	1250	830	66,4	190,8
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	523	1201	528	517	97,9	98,9
Wydatki bieżące	44 597	64 793	73 640	72 477	98,4	162,5
Wydatki majątkowe	19 603	33 000	37 100	31 885	85,9	162,6
Rozdział 75112 – Jednostki podległe Instytutowi Pamięci Narodowej	56 915	71 321	94 477	89 800	95,1	157,8
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	365	858	606	569	93,9	155,9
Wydatki bieżące	56 550	69 563	92 971	88 336	95,0	156,2
Wydatki majątkowe	0	900	900	895	99,4	
Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	580	793	793	682	86,0	117,6
z tego:						
Rozdział 75302 – Uposażenia prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne	580	793	793	682	86,0	117,6

Plan wydatków budżetowych po zmianach na rok 2007 wynosił 207 788 tys. zł, z czego zrealizowane wydatki wyniosły 196 191 tys. zł, co stanowi 94,4 proc. planu. Natomiast na wydatki niewygasające przeniesiono kwotę w wysokości 5 473 385 zł. Wydatki te zostały ujęte w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2007 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w 2007 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. z 2007 r. Nr 241, poz. 1760). Wydatki niewygasające dotyczą zadań realizowanych przez Instytut w ramach:

– dotacji: realizacja II etapu projektu „Encyklopedia Solidarności” 270 000 zł
– wydatków majątkowych: 5 203 385 zł
  - rozbudowa siedziby oddziału IPN-KŚZpNP w Białymstoku;
  - przebudowa i rozbudowa budynku byłego aresztu na cele wystawiennicze, budowa drogi dojazdowej i otwartego parkingu z elementami infrastruktury technicznej w oddziale IPN-KŚZpNP we Wrocławiu;
  - modernizacja systemów zabezpieczeń elektronicznych w oddziale IPN-KŚZpNP we Wrocławiu;
  - dokumentacja przetargowa przebudowy i adaptacji delegatury IPN-KŚZpNP w Opolu;
  - modernizacja dźwigów osobowych w budynku IPN-KSZpNP w Warszawie;
  - modernizacja węzła centralnego sieci rozległej IPN-KŚZpNP.

Dodatkowo Instytut dysponował w 2007 r. środkami, które nie wygasły z upływem roku 2006 w wysokości 5 697 060 zł. Środki te zostały ujęte w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2006 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w 2006 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. z 2006 r. Nr 232, poz. 1689). Wydatki niewygasające zostały przeznaczone na:

– realizację projektu „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacja niemiecką” w wysokości 100 tys. zł;
– realizację projektu „Index. Baza danych Polaków zamordowanych i represjonowanych przez hitlerowców za pomoc Żydom” na kwotę 50 tys. zł;
– remont i modernizację siedziby Instytutu w Warszawie przy ul. Towarowej 28 na kwotę 3 749 060 zł;
– rozbudowę siedziby oddziału Instytutu w Białymstoku przy ul. Warsztatowej 1a w wysokości 1798 tys. zł.

7.2.1. Wykonanie wydatków w poszczególnych działach według klasyfikacji budżetowej

Dział 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa

Zrealizowane w 2007 r. w dziale 751 wydatki Instytutu wyniosły 195 509 tys. zł, co stanowi 94,5 proc. budżetu po zmianach na 2007 r. oraz 160,2 proc. w stosunku do wykonania wydatków w 2006 r. Struktura wydatków w poszczególnych grupach ekonomicznych przedstawia się następująco:

7.2.2. Dotacje

	w tys. zł
§ 2810 – dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom	700
§ 2820 – dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom	130

Dotacja celowa została przeznaczona na:
- realizację projektów „Indeks Represjonowanych – weryfikacja i udostępnianie danych o obywatelach polskich represjonowanych przez organa państwowe ZSRR w latach 1939–1959" oraz „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką" przez Fundację Ośrodka KARTA;
- realizację programu „INDEX. Baza danych Polaków zamordowanych i represjonowanych przez hitlerowskie Niemcy i ich sojuszników za pomoc Żydom w okresie II wojny światowej" przez Fundację Instytut Studiów Strategicznych;
- realizację programu dokumentacyjnego „Encyklopedia Solidarności. Ludzie, struktury i wydawnictwa opozycji politycznej w Polsce w latach 1976–1989" przez Stowarzyszenie POKOLENIE.

7.2.3. Świadczenia na rzecz osób fizycznych

Wykonanie w tej grupie wydatków przedstawia się następująco:

w tys. zł	
§ 3020 – nagrody i wydatki osobowe niezaliczane do wynagrodzeń	702
§ 3030 – różne wydatki na rzecz osób fizycznych	197
§ 3040 – nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń	7
§ 3250 – stypendia różne	180

i dotyczy:
- świadczeń wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy (zakup ubrań ochronnych dla pracowników archiwów);
- zakupu umundurowania wewnętrznej służby ochrony i wypłaty ekwiwalentu za jego czyszczenie;
- zwrotu kosztów przejazdów biegłych i świadków;
- wypłaty diet dla członków Kolegium Instytutu zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 listopada 2002 r.;
- wynagrodzeń wypłacanych na podstawie odrębnych przepisów, w szczególności biegłym w postępowaniu dochodzeniowym, sądowym, wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych.

Decyzją Dyrektora Generalnego IPN-KŚZpNP z dnia 19 maja 2006 r. o możliwości ubiegania się o przyznanie stypendium doktoranckiego lub habilitacyjnego w Instytucie wypłacane są stypendia.

W grupie wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych nastąpił wzrost wydatków w stosunku do roku 2006 o 22,3 proc.

7.2.4. Wydatki bieżące

Największą pozycję w dziale 751 stanowią wydatki bieżące, które wzrosły w stosunku do 2006 r. o 59 proc. Największy udział w wydatkach stanowiły wynagrodzenia w kwocie 98 823 tys. zł.

Wykonanie wydatków bieżących w 2007 r. wyniosło 160 813 tys. zł, tj. 96,5 proc. budżetu po zmianach.

7.2.4.1. Wynagrodzenia

Wykonanie wydatków w poszczególnych paragrafach wynosi:

	w tys. zł
§ 4010 – wynagrodzenia osobowe pracowników	81 817
§ 4030 – wynagrodzenia osobowe prokuratorów	12 698
§ 4040 – dodatkowe wynagrodzenie roczne	4308

W Instytucie Pamięci Narodowej przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto z wypłatami z zakładowego funduszu nagród w 2007 r. wyniosło 4629 zł (4281 zł z wyłączeniem wynagrodzeń prokuratorów).

Zrealizowane zatrudnienie oraz wykorzystanie środków na wynagrodzenia prezentują dane zawarte w poniższej tabeli.

Tabela 5. Przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenie w IPN-KŚZpNP w latach 2006 i 2007 wg Rb-70

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2006 r.			Wykonanie 2007 r.		
		Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenie (tys. zł)	Przeciętne wynagrodzenie przypadające na 1 pracownika zatrudnionego na pełnym etacie (w zł)	Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenie (w tys. zł)	Przeciętne wynagrodzenie przypadające na 1 pracownika zatrudnionego na pełnym etacie (w zł)
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Część 13 ogółem	1364	62 442	3815	1779	98 823	4629
	w tym:						
1.1	Osoby nieobjęte mnożnikowym systemem wynagradzania § 4010, § 4040	1262	51 202	3381	1661	85 322	4281
1.2	Prokuratorzy § 4030, § 4040	102	11 204	9183	118	13 501	9535

W 2007 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w porównaniu z 2006 r. wzrosło o 21,3 proc. Związane to jest ze zwiększeniem liczby pracowników w Instytucie, przeprowadzoną regulacją wynagrodzeń w związku z wejściem w życie Rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 6 marca 2007 r., zmieniającego tabele miesięcznych stawek wynagrodzenia zasadniczego oraz zwiększeniem liczby uprawnionych do otrzymania dodatkowego wynagrodzenia rocznego, tzw. trzynastki.

7.2.4.2. Honoraria

	w tys. zł
§ 4090 – honoraria	944

Wydatki dotyczyły zakupu praw autorskich, licencji do materiałów (zdjęć, książek, filmów itp.) wykorzystywanych głównie przez Biuro Edukacji Publicznej do działań statutowych Instytutu.

7.2.4.3. Wynagrodzenia bezosobowe

	w tys. zł
§ 4170 – wynagrodzenia bezosobowe	914

Wynagrodzenia wypłacane na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło dotyczą przede wszystkim działalności edukacyjnej i wydawniczej oraz prowadzonych prac badawczych.

7.2.4.4. Pochodne od wynagrodzeń

Wykonanie w tej grupie wydatków wynosi:	w tys. zł
§ 4110 – składki na ubezpieczenie społeczne	14 048
§ 4120 – składki na Fundusz Pracy	2082

Składki na ubezpieczenia społeczne i na Fundusz Pracy wyliczono przy zastosowaniu wskaźników określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 z późn. zm.).

7.2.4.5. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

	w tys. zł
§ 4440 – odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	1475

Planowany odpis został ustalony zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych. Wysokość funduszu jest uzależniona od średniorocznego zatrudnienia.

7.2.4.6. Podatki i opłaty na rzecz jednostek samorządu terytorialnego

	w tys. zł
§ 4480 – podatek od nieruchomości	210

7.2.4.7. Zakup towarów i usług

Pozycja ta dotyczy zakupu towarów i usług związanych z utrzymaniem zajmowanych obiektów oraz prowadzeniem działalności statutowej.

Głównymi pozycjami wydatków w tej grupie były:

	w tys. zł
§ 4400 – opłaty czynszowe za pomieszczenia biurowe	3559
§ 4300 – zakup pozostałych usług	17 358

Wydatki zostały poniesione głównie na:

- utrzymanie pomieszczeń biurowych i archiwów w Warszawie oraz w 10 oddziałach;
- usługi pocztowe i inne;
- wydatki związane z organizacją wystaw, konferencji, sesji;
- druk książek.

§ 4210 – zakup materiałów i wyposażenia 8072

Wydatkowana kwota dotyczy zakupu podstawowych materiałów biurowych, materiałów dla potrzeb archiwów (teczki, pudła itp.), materiałów związanych z działalnością edukacyjną (wystawy, konferencje itp.), prenumeraty prasy, zakupu środków czystości.

§ 4260 – zakup energii 2319

Wydatki obejmują opłaty za dostawę energii elektrycznej, cieplnej, gazu oraz wody.

§ 4350, § 4360, § 4370 – opłaty z tytułu dostępu do sieci Internet, zakupu usług telekomunikacyjnych telefonii komórkowej i stacjonarnej 2102

§ 4270 – wydatki dotyczące zakupu usług remontowych, konserwacji urządzeń i instalacji wodociągowo-kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, systemów zabezpieczeń elektronicznych, serwerów itp. 1449

§ 4380, § 4390 – wydatki na zakup usług obejmujących tłumaczenia, wykonanie ekspertyz, analiz i opinii 280

§ 4280, § 4240 – wydatki dotyczące zakupu usług zdrowotnych, pomocy naukowych, dydaktycznych i książek 804

§ 4740, § 4750 – zakup materiałów papierniczych do sprzętu drukarskiego i urządzeń kserograficznych, akcesoriów komputerowych, w tym programów i licencji 1202

7.2.4.8. Pozostałe wydatki

§ 4700 – szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej 725

§ 4430, § 4140, § 4710 – różne opłaty, wpłaty na PFRON, fundusz dyspozycyjny 1490

Wydatki obejmują:
- ubezpieczenia majątkowe;
- wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- wydatki z funduszu dyspozycyjnego Prezesa Instytutu.

§ 4410, § 4420 – podróże krajowe i zagraniczne 1914

Podstawowa część wydatków na podróże to służbowe wyjazdy prokuratorów związane z prowadzonymi śledztwami, wyjazdy archiwistów związane z przejmowaniem akt oraz wyjazdy związane z prowadzeniem kwerend, prezentowaniem wystaw i organizowaniem sesji naukowych poza siedzibami jednostek organizacyjnych Instytutu.

§ 4450, § 4510, § 4570, § 4580, § 4590, § 4600, § 4610, § 4950 1044

Wydatki te obejmują:
- pożyczki udzielane prokuratorom na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych;
- opłaty na rzecz budżetu państwa;
- odsetki od nieterminowych wpłat z tytułu pozostałych podatków i opłat;
- pozostałe odsetki;
- kary i odszkodowania wypłacone na rzecz osób fizycznych i prawnych;
- koszty postępowania sadowego i prokuratorskiego;
- różnice kursowe.

7.2.5. Wydatki majątkowe

Wydatki majątkowe w 2007 r. były wyższe w porównaniu z rokiem 2006 o 67,2 proc., tj. o 13 177 tys. zł.

Wydatki majątkowe w 2007 r. zrealizowano na kwotę 32 780 tys. zł, co stanowiło 86,3 proc. planu po zmianach na rok 2007. Niski wskaźnik wykonania wydatków majątkowych, które są realizowane centralnie dla całego Instytutu, zgodnie z planem zatwierdzonym przez Dyrektora Generalnego, był spowodowany koniecznością stosowania procedur ustawy o zamówieniach publicznych, do czego zobowiązuje Instytut ustawa o finansach publicznych, oraz koniecznością uzgadniania zakresów prac remontowo-budowlanych i sprawdzania kosztorysów.

Spowodowało to przesunięcie terminu wykonania prac inwestycyjnych na następny rok budżetowy, co znalazło odbicie w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2007 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w 2007 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego. Na wydatki niewygasające została przesunięta kwota w wysokości 5 203 385 zł.

Realizacja wydatków majątkowych

Tabela 6. Realizacja wydatków majątkowych IPN – KŚZpNP w 2007 r. w tys. zł

Wyszczególnienie	Rok 2006	Rok 2007			proc.	
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Budżet po zmianach	Wykonanie	5:4 proc.	5:2 proc.
1	2	3	4	5	6	7
Wydatki majątkowe ogółem	19 603	33 900	38 000	32 780	86,3	167,2
z tego:						
– dział 751	19 603	33 900	38 000	32 780	86,3	167,2

§ 6050 – wydatki inwestycyjne w 2007 r. zrealizowano na kwotę 14 816 tys. zł, tj. 82,6 proc. środków ujętych na wydatki inwestycyjne w ustawie budżetowej na rok 2007

LP.	NAZWA INWESTYCJI	Plan po zmianach na rok 2007	Wydatki zrealizowane w 2007 r.	Wydatki do realizacji w 2008 r. z budżetu 2007 r.	Wydatki zrealizowane w 2007 r. z budżetu 2006 r.
1	Inwestycje polegające na budownictwie ujęte w par. 6050 w tym:	17 927	14 816	3103	5547
1.1.	Dokończenie remontu i przebudowy budynku w Warszawie przy ul. Towarowej	2278	1580	693 *	3749 **
1.2.	Roboty przygotowawcze do budowy nowego obiektu w Warszawie przy ul. Kłobuckiej	249	249		
1.3.	Przebudowa i remont pomieszczeń w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej	47	47		
1.4.	Prace modernizacyjne w budynku przy ul. Żurawiej w Warszawie	8	8		
	Prace modernizacyjne w budynku przy ul. Chłodnej w Warszawie	11	11		
1.5.	Prace modernizacyjne i dokumentacja projektowa nowego obiektu w Gdyni	161	161		
1.6.	Prace modernizacyjne w Bydgoszczy	177	176		
1.7.	Dokończenie rozbudowy w Białymstoku	6793	5225	1568 *	1798 **
1.8.	Dokumentacja projektowa nowego obiektu w Lublinie	46	46		
1.9.	Dokończenie przebudowy i remontu w Radomiu	1276	1276		
1.10.	Instalacja chłodzenia pomieszczeń w Rzeszowie	452	451		
1.11.	Prace modernizacyjne w Krakowie	10	10		
1.12.	Dokończenie rozbudowy w Kielcach	2160	2159		
1.13.	Dokumentacja projektowa nowego obiektu w Katowicach	791	791		
1.14.	Przebudowa budynku byłego aresztu, budowa garażu, zagospodarowanie terenu, prace modernizacyjne we Wrocławiu	1701	913	788 *	
1.15.	Dokumentacja projektowa remontu i przebudowy budynku w Opolu	59	5	54 *	
1.16.	Prace modernizacyjne w Poznaniu	187	186		
1.17.	Prace modernizacyjne w Szczecinie	61	61		
1.18.	Przebudowa pomieszczeń w Koszalinie	1460	1460		

* Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2007 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w 2007 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. z 2007 r. Nr 241, poz. 1760).
** Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2006 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w 2006 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. z 2006 r. Nr 232, poz. 1689).

§ 6060 – zakupy inwestycyjne zaplanowane na rok 2007 na kwotę 20 073 tys. zł zostały zrealizowane na kwotę 17 964 tys. zł, tj. 89,5 proc. planu po zmianach

PRZEDMIOT	Plan po zmianach na 2007 r.	Wydatki zrealizowane w 2007 r.	Wydatki do poniesienia w 2008 r. z budżetu 2007 r.	Uwagi
I. Zakupy inwestycyjne w rozdziale 75101, w tym:	19 173	17 069	2100	
1. Sprzęt komputerowy	7180	7180		
2. Oprogramowanie	2642	1396	1246	
3. Środki transportu	1132	1132		
4. Pozostały sprzęt	5619	4755	854	
5. Zakup nieruchomości	2600	2606		
II. Zakupy inwestycyjne w rozdziale 75112	900	895		
III. Łącznie	**20 073**	**17 964**	**2100**	

Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne

W tym dziale Instytut Pamięci Narodowej realizuje wydatki w ramach rozdziału 75302 – uposażenia sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne –

§ 3110 – świadczenia społeczne

Plan – 793 tys. zł
Plan po zmianach – 793 tys. zł
Wykonanie – 682 tys. zł

7.3. Zatrudnienie

Zatrudnienie w Instytucie Pamięci Narodowej, według stanu na dzień 31 grudnia 2007 r., wyniosło ogółem 2065 etatów, w tym 135 etatów prokuratorskich. W odniesieniu do 2006 r. – na dzień 31 grudnia 2006 r. – 1533 etatów, w tym 104 etaty prokuratorskie, oznacza to przyrost zatrudnienia o 532 etaty. Największy przyrost zatrudnienia nastąpił w pionie archiwalnym oraz w nowo tworzonym pionie lustracyjnym (Biuro Lustracyjne w centrali IPN i oddziałowe biura lustracyjne w oddziałach IPN).

Limit etatów dla pracowników objętych mnożnikowym systemem wynagradzania (prokuratorów) określony w ustawie budżetowej na 2007 r. wynosił 130 etatów. W związku z nowelizacją ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej limit ten został zwiększony o 26 etatów. Wykonanie zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2007 r. wyniosło 135 etatów.

Największy odsetek pracowników Instytutu stanowią pracownicy zatrudnieni w ustawowych pionach IPN:

– w Biurze Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów oraz biurach oddziałowych 40,7 proc.
– w Biurze Edukacji Publicznej oraz biurach oddziałowych 12,0 proc.
– w Biurze Lustracyjnym oraz w biurach oddziałowych 10,9 proc.
– w Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – i w komisjach oddziałowych 8,5 proc.

co daje łącznie 72,1 proc. ogółu zatrudnionych. Pozostali pracownicy wykonują zadania z zakresu inwestycji, zamówień publicznych, BHP, ochrony obiektów, a także obsługi prawnej i finansowo-księgowej.

Adresy biur, oddziałów i delegatur Instytutu Pamięci Narodowej www.ipn.gov.pl	
Prezes IPN dr hab. Janusz KURTYKA	ul. Towarowa 28, 00-839 Warszawa sekretariat, tel. (0-22) 581 85 22, 581 85 23 fax 581 85 24
Zastępca Prezesa IPN Maria DMOCHOWSKA	ul. Chłodna 51, 00-867 Warszawa sekretariat tel. (0-22) 526 19 41, 526 19 40 fax 526 19 43
Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Dyrektor prok. Dariusz GABREL	Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-207 Warszawa sekretariat, tel. (0-22) 530 86 56 fax (0-22) 530 90 87
Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Dyrektor dr Zbigniew NAWROCKI	ul. Towarowa 28, 00-839 Warszawa sekretariat, tel. (0-22) 581 86 01 fax (0-22) 58186 34
Biuro Edukacji Publicznej Dyrektor dr hab. Jan ŻARYN	ul. Hrubieszowska 6a, 01- 209 Warszawa sekretariat, tel. (0-22) 431 83 83, fax (0-22) 431 83 80
Biuro Lustracyjne Dyrektor prok. Jacek WYGODA	ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa sekretariat tel. (0-22) 693 45 73, (0-22) 693 45 82
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku	ul. Warsztatowa 1A, 15-637 Białystok sekretariat: tel. (0-85) 664 57 01, fax (0-85) 664 57 00
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku	ul. Witomińska 19, 81-311 Gdynia sekretariat: tel. (0-58) 660 67 00, fax (0-58) 660 67 01
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach	ul. Kilińskiego 9, 40-061 Katowice sekretariat: tel. (0-32) 609 98 41, fax (0-32) 609 98 42
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie	ul. Reformacka 3, 31-012 Kraków sekretariat: tel. (0-12) 426 21 35, fax (0-12) 421 11 00
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie	ul. Szewska 2, 20-086 Lublin sekretariat: tel. (0-81) 536 34 01, fax (0-81) 536 34 02
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi	ul. Orzeszkowej 31/35, 91-479 Łódź sekretariat: tel. (0-42) 616 27 45, fax (0-42) 616-27-48
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu	ul. Rolna 45a, 61-487 Poznań sekretariat: tel. (0-61) 835 69 00, fax (0-61) 835 69 03

Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie	ul. Słowackiego 18, 35-060 Rzeszów sekretariat: tel. (0-17) 860 60 18, fax (0-17) 860 60 39
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie	ul. Janickiego 30, 71-270 Szczecin tel. (0-91) 48 49 800, fax (0-91) 48 49 801
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie	ul. Chłodna 51, 00-867 Warszawa sekretariat: tel. (0-22) 526 19 10, 526 19 11 fax (0-22) 526 19 13
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu	ul. Sołtysowicka 21a, 51-168 Wrocław sekretariat: tel. (0-71) 326 76 00, fax (0-71) 326 76 03
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Bydgoszczy	ul. Grudziądzka 9-15, 85-130 Bydgoszcz sekretariat: tel./fax (0-52) 372 98 90
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Gorzowie Wlkp.	ul. Jagiellończyka 8, 66-400 Gorzów Wlkp. sekretariat: tel./fax (0-95) 71 15 725
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach	Al. Na Stadion 1, 25-127 Kielce sekretariat: tel./fax (0-41) 344 42 15
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Koszalinie	ul. Andersa 34, 75-950 Koszalin sekretariat: tel./fax (0-94) 342 85 02
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Olsztynie	ul. Partyzantów 87, 10-402 Olsztyn sekretariat: tel. (0-89) 534 93 59, fax (0-89) 523 51 23
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Opolu	ul. Oleska 31, 45-052 Opole sekretariat: tel./fax (0-77) 453 84 78
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Radomiu	ul. Żeromskiego 53, 26-600 Radom tel. (0-48) 362 04 95, fax (0-48) 362 02 95

ANEKS

do Informacji o działalności Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu od 1 stycznia do 31 grudnia 2007 r.

Spis treści

Załącznik Nr 1: Śledztwa o szczególnym ciężarze gatunkowym prowadzone przez Oddziałowe Komisje Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu 5

1. Oddziałowa Komisja w Białymstoku 5
2. Oddziałowa Komisja w Gdańsku 11
3. Oddziałowa Komisja w Katowicach 17
4. Oddziałowa Komisja w Krakowie 22
5. Oddziałowa Komisja w Lublinie 33
6. Oddziałowa Komisja w Łodzi 38
7. Oddziałowa Komisja w Poznaniu 42
8. Oddziałowa Komisja w Rzeszowie 47
9. Oddziałowa Komisja w Szczecinie 59
10. Oddziałowa Komisja w Warszawie 66
11. Oddziałowa Komisja we Wrocławiu 79

Załącznik Nr 2: Publikacje IPN 87

Załącznik Nr 3: Publikacje pracowników IPN 94

Załącznik Nr 4: Konferencje, sesje naukowe, popularnonaukowe IPN 131

Załącznik Nr 5: Wystawy powstałe w 2007 r. 134

Załącznik Nr 6: Spotkania klubów im. gen. Stefana Roweckiego „Grota" w roku 2007 139

ZAŁĄCZNIK NR 1: ŚLEDZTWA O SZCZEGÓLNYM CIĘŻARZE GATUNKOWYM PROWADZONE PRZEZ ODDZIAŁOWE KOMISJE ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU

1. Oddziałowa Komisja w Białymstoku

a) zbrodnie komunistyczne

sygn. akt S 65/01/Zk

Śledztwo przeciwko Anatolowi G. podejrzanemu o to, że:

– w styczniu i lutym 1950 r., w Białymstoku, jako funkcjonariusz Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Białymstoku, podczas i w związku z pełnieniem funkcji, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi funkcjonariuszami, przekroczył swoje uprawnienia wobec aresztowanego Mieczysława Cz. w ten sposób, że w celu zmuszenia wyżej wymienionego do składnia określonej treści wyjaśnień, w trakcie przesłuchań znęcał się fizycznie i moralnie nad pozbawionym wolności Mieczysławem Cz., osobą bezradną, pozostającą w stosunku zależności od niego, wielokrotnie uderzając go gumowym kablem w różne części ciała, uderzając głową pokrzywdzonego o podłogę, przez co działał na szkodę interesu publicznego, jakim jest prawidłowy tok postępowań karnych, oraz na szkodę Mieczysława Cz.
– w styczniu i lutym 1950 r., w Białymstoku, jako funkcjonariusz Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Białymstoku, podczas i w związku z pełnieniem funkcji, działając wspólnie i porozumieniu z innymi funkcjonariuszami, przekroczył swoje uprawnienia wobec aresztowanego Franciszka B. w ten sposób, że w celu zmuszenia wyżej wymienionego do składnia określonej treści wyjaśnień, w trakcie przesłuchań znęcał się fizycznie i moralnie nad pozbawionym wolności Franciszkiem B., osobą bezradną, pozostającą w stosunku zależności od niego, bijąc go wielokrotnie różnymi przedmiotami, przez co działał na szkodę interesu publicznego, jakim jest prawidłowy tok postępowań karnych, oraz na szkodę Franciszka B.

Aktualnie Anatol G. nie mieszka na terenie woj. podlaskiego, czynności związane z ogłoszeniem podejrzanemu zarzutów i przesłuchaniem go w charakterze podejrzanego wykonywane będą w ramach pomocy prawnej.

Po wykonaniu czynności postępowanie zostanie zakończone, podjęta zostanie decyzja końcowa.

sygn. akt S 69/01/Zk

Śledztwo w sprawie zabójstwa w lipcu 1945 r., w nieustalonym miejscu około 600 osób zatrzymanych na terenie Suwalszczyzny podczas tzw. obławy augustowskiej, dokonanej przez wojska NKWD przy współudziale funkcjonariuszy UB, MO oraz żołnierzy Ludowego Wojska Polskiego.

W ciągu 2007 r. ustalono i przesłuchano kolejnych 37 świadków spośród członków najbliższej rodziny ofiar obławy oraz ich sąsiadów, którzy często byli bezpośrednimi obserwatorami aresztowań pokrzywdzonych, a także osób, które zostały również aresztowane przez funkcjonariuszy NKWD podczas tej akcji, a następnie po pobycie i przesłuchaniach w tzw. punktach filtracyjnych zostały zwolnione do domu.

Przeprowadzono również w celu uzyskania informacji przydatnych dla potrzeb śledztwa kolejne kwerendy materiałów archiwalnych zgromadzonych w zasobach IPN oraz kwerendy akt postępowań Sądu Okręgowego stwierdzających nieważność wyroków sądowych wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Istotną przeszkodą uniemożliwiającą bezsporne wyjaśnienie okoliczności śmierci osób zaginionych podczas obławy oraz wskazanie rozkazodawców i wykonawców ich zabójstwa jest niemożność uzyskania dokumentacji z archiwów rosyjskich, gdyż strona rosyjska do chwili obecnej nie zrealizowała wniosku o wykonanie tej pomocy prawnej.

Kontynuowane są poszukiwania dalszych świadków tych wydarzeń, jak i na bieżąco realizowane są przesłuchania członków rodzin osób zaginionych.

sygn. akt S 89/01/Zk

Śledztwo w sprawie bezprawnego pozbawienia wolności w okresie od lutego do grudnia 1950 r. oraz znęcania się fizycznego i psychicznego przez funkcjonariuszy WUBP w Olsztynie nad członkami organizacji pod nazwą Harcerska Organizacja Podziemna.

W tym okresie przesłuchano w charakterze świadków byłych funkcjonariuszy WUBP w Olsztynie: Ryszarda P., Henryka K., Stefana P. i Edmunda C., których nazwiska widniały w jednej z charakterystyk Harcerskiej Organizacji Podziemnej jako osób biorących udział w realizacji przedsięwzięć operacyjno–-śledczych w sprawie dotyczącej jej likwidacji.

Wymienieni zaprzeczyli, aby cokolwiek było im wiadomo odnośnie do fizycznego i psychicznego znęcania się nad członkami tej organizacji. Przesłuchano w charakterze świadków byłych członków Harcerskiej Organizacji Podziemnej: Jadwigę P., Adelajdę W., Stefana M., Cyryla L., Filomenę M. i Danielę M. Świadkom okazano tablice z wizerunkami funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa, jednakże nie rozpoznali oni na zdjęciach żadnej z osób jako sprawców zbrodniczych działań. Odstąpiono od przesłuchania kolejnych pięciu świadków z uwagi na zaawansowany wiek i zły stan zdrowia. Śledztwo znajduje się w fazie końcowej.

sygn. akt S 21/05/Zk

W wyniku przeprowadzenia śledztwa sygn. S 21/05/Zk skierowano akt oskarżenia przeciwko Andrzejowi S., funkcjonariuszowi Służby Bezpieczeństwa, oskarżonemu o to, że w okresie od 21 stycznia 1982 r. do 30 marca 1982 r. w Białymstoku znęcał się moralnie i fizycznie nad tymczasowo aresztowanymi działaczami Związku Zawodowego Solidarność Milicji Obywatelskiej w Białymstoku Andrzejem R. oraz Krzysztofem F., w wyniku czego Andrzej R. targnął się na własne życie. Po przeprowadzeniu rozprawy Sąd Rejonowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 11 maja 2007 r., sygn. akt III K 227/07, uznał funkcjonariusza SB, Andrzeja S., winnym popełnienia zarzuconych mu zbrodni komunistycznych. W przypadku przestępstwa popełnionego na szkodę Andrzeja R. Sąd I instancji skazał Andrzeja S. na karę 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, a w odniesieniu do czynu popełnionego na szkodę Krzysztofa F. skazał oskarżonego na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. Kara łączna za oba czyny została orzeczona w wymiarze 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd Rejonowy w Białymstoku zasądził też od Andrzeja S. na rzecz Andrzeja R. kwotę 30 000 zł i na rzecz Krzysztofa F. kwotę 20 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy w związku z naruszeniem ich dóbr osobistych.

Sąd Okręgowy w Białymstoku po rozpoznaniu apelacji złożonej przez oskarżonego uchylił wyrok i zlecił ponowne przeprowadzenie procesu. Zdaniem Sądu II instancji, przeprowadzona przez Sąd Rejonowy w Białymstoku analiza materiału dowodowego została dokonana pobieżnie w stopniu uniemożliwiającym dokonanie prawidłowej kontroli wydanego rozstrzygnięcia.

sygn. akt S 28/05/Zk

Śledztwo prowadzone przeciwko funkcjonariuszowi PUBP w Augustowie, Czesławowi P. Został on oskarżony o wielokrotne przekroczenie władzy w 1947 r. wobec zatrzymanego członka WiN Waleriana P. Oskarżonemu zarzucono, że bił pokrzywdzonego drewnianą pałką po głowie i innych częściach ciała, zmuszał do siadania na nodze odwróconego taboretu. Przyjęto, że Czesław P. miał świadomość, że działa w strukturach państwa totalitarnego, posługującego się na wielką skalę terrorem do realizacji celów politycznych.

Dlatego też przy kwalifikowaniu tego przestępstwa uznano, że dopuścił się on zbrodni przeciwko ludzkości w postaci poważnego prześladowania pokrzywdzonego z powodu jego przynależności do określonej grupy politycznej.

Wyrokiem z dnia 2 maja 2007 r., sygn. akt III K 2133/06, Sąd Rejonowy w Białymstoku uznał Czesława P. za winnego popełnienia tej zbrodni i skazał oskarżonego na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Wymiar kary był zgodny z wnioskiem prokuratora OKŚZpNP w Białymstoku, który na rozprawie głównej złożył wniosek o skazanie oskarżonego na taką karę pozbawienia wolności.

Po wniesieniu apelacji przez obrońcę oskarżonego Sąd Okręgowy w Białymstoku utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Białymstoku.

sygn. akt S 44/05/Zk

Śledztwo w sprawie zbrodni komunistycznych, polegających na dokonaniu w okresie od 12 do 16 grudnia 1981 r. w Białymstoku oraz innych miejscowościach ówczesnego woj. białostockiego przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego bezprawnego pozbawienia wolności kilkudziesięciu osób na mocy decyzji o internowaniu, wydanych na podstawie art. 42 nieobowiązującego w tym czasie dekretu o stanie wojennym, co było wyrazem represji wobec przeciwników politycznych ustroju komunistycznego.

W trakcie śledztwa przesłuchano wszystkich ustalonych pokrzywdzonych. Przeprowadzono kwerendy archiwalne w obszernym zespole archiwalnych KW MO Białystok, znajdującym się w archiwum Oddziału IPN w Białymstoku, w celu poszukiwania dokumentów z informacjami o przygotowaniu i realizacji akcji internowań w okręgu białostockim. Analiza licznych jednostek archiwalnych nie doprowadziła do odnalezienia danych o operacji „Wiosna", „Wiosna 81", „Wrzos", „Jodła", „Klon". Odszukano natomiast protokoły komisyjnego zniszczenia korespondencji KW MO za lata 1981–1982. Wskazuje to na fakt, że zapewne większość interesujących dokumentów już nie istnieje.

Kwerenda jest jednak kontynuowana, nie można albowiem wykluczyć, że pojedyncze dokumenty w postaci kopii czy odpisów mogły zachować się w korespondencji poszczególnych wydziałów byłej komendy wojewódzkiej. Odnaleziono i przeprowadzono analizę akt osób internowanych, w których znajdują się protokoły zatrzymania oraz przeszukań, zawierające dane personalne funkcjonariuszy MO. Ustalono personalia i adresy zamieszkania żyjących osób, które w grudniu 1981 r. pełniły funkcje kierownicze w KW MO w Białymstoku. Dokonano oględzin ich akt osobowych.

sygn. akt S 15/06/Zk

Śledztwo w sprawie zabójstw kilkudziesięciu obywateli polskich, dokonanych w dniu 22 czerwca 1941r. w więzieniu w Grodnie przez funkcjonariuszy Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych ZSRR.

W toku śledztwa ustalono, że więzienie w Grodnie w 1941 r. pozostawało pod zarządem Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych. Przed napaścią III Rzeszy Niemieckiej na ZSRR nie zdołano przeprowadzić ewakuacji więźniów. Nad ranem 22 czerwca 1941 r. załoga więzienia uciekła. Jak wynika z zeznań przesłuchanych w śledztwie świadków, po opuszczeniu budynku przez Rosjan w celach i na dziedzińcu pozostały zwłoki kilkudziesięciu więźniów z ranami postrzałowymi, którzy zostali zastrzeleni przez strażników. Personaliów osób zabitych do chwili obecnej nie zdołano ustalić.

Polecenie rozstrzelania więźniów wydał naczelnikowi Ludowego Komisariatu Bezpieczeństwa Państwowego, Gołowkinowi, sekretarz Komitetu Miejskiego Komunistycznej Partii Białorusi w Grodnie, I. B. Pozniakow.

W sprawie przesłuchano 144 świadków spośród dawnych mieszkańców Grodna oraz osób, które w latach 1939–1941 były osadzone w grodzieńskim więzieniu. Z Głównej Prokuratury Rosyjskiej uzyskano odpowiedź, że strona rosyjska nie dysponuje dokładniejszymi danymi personalnymi i informacjami o miejscach pobytu Pozniakowa, Gołowkina i Władimirowa, naczelników więzienia w Grodnie.

Prokuratura białoruska również odmówiła udostępnienia danych tych funkcjonariuszy państwa radzieckiego, uznając, że przeczy to zasadom prawodawstwa Republiki Białorusi. Mimo tych przeszkód czynności procesowe mające na celu ustalenie danych osób zamordowanych oraz ewentualnych świadków zdarzenia są kontynuowane.

Ponadto wystąpiono z wnioskiem do centrali w Ludwigsburgu o wskazanie miejsca przechowywania filmowej i fotograficznej dokumentacji sporządzonej w grodzieńskim więzieniu przez żołnierzy Wehrmachtu po wejściu tam wojsk niemieckich.

sygn. S 32/06/Zk

Śledztwo przeciwko Januszowi Kazimierzowi M., podejrzanemu o to, że w dniu 26 stycznia 1949 r., w Białymstoku, jako funkcjonariusz Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego, a więc funkcjonariusz państwa komunistycznego, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi nieustalonymi osobami, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że podczas przesłuchania zatrzymanego w tym dniu Lucjana Antoniego B., domagając się, aby wymieniony przyznał się do udziału w nielegalnym związku, pobił go, uderzając bykowcem po całym ciele, doprowadzając pokrzywdzonego do stanu nieprzytomności.

Śledztwo zmierza do wyjaśnienia wszystkich okoliczności przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy UBP, którzy w 1949 r. w Białymstoku prowadzili postępowanie przeciwko aresztowanym siedmiu młodym mieszkańcom Knyszyna i Suchowoli, członkom organizacji „Szeregi Młodzieżowe". Przesłuchany w charakterze podejrzanego Janusz Kazimierz M. nie przyznał się do dokonania zarzuconego mu czynu. W chwili obecnej zaplanowano dodatkowe, uzupełniające przesłuchania pokrzywdzonych, którym okazane zostaną tablice poglądowe z odszukanymi zdjęciami z akt osobowych funkcjonariuszy UBP, typowanych jako sprawcy przestępstw dokonanych na szkodę pokrzywdzonych.

sygn. akt S 48/06/Zk

Śledztwo w sprawie zbrodni komunistycznych, polegających na przekroczeniu uprawnień służbowych, niedopełnieniu obowiązków oraz stosowaniu represji z powodów politycznych przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego poprzez bezprawne pozbawienie wolności działaczy opozycji antykomunistycznej dokonane w Suwałkach oraz innych miejscowościach ówczesnego woj. suwalskiego w związku z wprowadzeniem stanu wojennego w dniu 13 grudnia 1981 r., na mocy decyzji o internowaniu wydanych na podstawie art. 42 nieobowiązującego w tym czasie dekretu o stanie wojennym.

W toku śledztwa zapoznano się z dokumentacją dotyczącą osób internowanych przekazaną przez Areszt Śledczy w Suwałkach. Niestety, ustalono, że znaczna część dokumentów została zniszczona. W szczególności zastały wybrakowane akta 94 osób internowanych wytworzone i przechowywane w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Suwałkach. W sprawie przesłuchano łącznie 53 świadków, w tym 35 osób internowanych. Pozostali świadkowie są to funkcjonariusze SB i MO pełniących kierownicze stanowiska w strukturach KW MO w Suwałkach, jak też zajmujących stanowiska pomocnicze sekretarek, maszynistek i wykonujących czynności związane z obiegiem dokumentów w tym dokumentów tajnych oraz specjalnego znaczenia.

Na podstawie zgromadzonych dowodów należy przyjąć, że wnioski o internowania były przygotowane przez poszczególne wydziały SB już od września 1981 r., a wcześniejsze wypisywanie decyzji o internowaniu nastąpiło w wydziale śledczym SB. Na uwagę zasługuje to, że w decyzjach o internowaniu wpisywano podstawę prawną art. 43 ust. 6 dekretu z dnia 13 grudnia 1981 r. o ochronie bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego.

W wyniku późniejszej akcji nastąpiło odebranie internowanym wydanych wcześniej decyzji o internowaniu i w tych decyzjach wpisano podstawę prawną art. 42 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r., o ochronie bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego. Wpisana tym razem podstawa prawa – przepis art. 42 odpowiada przepisowi art. 42 – dekretu z dnia 13 grudnia 1981r. o stanie wojennym, który to przepis w rzeczywistości pozwalał na pozbawienie wolności w drodze internowania.

Niemniej jednak i tak zmienione decyzje w dalszym ciągu powoływały się na nieuchwalony dekret o ochronie bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego. Powyższe potwierdza, że internowań dokonano na podstawie nieistniejących przepisów lub projektów aktów prawnych, co wskazuje, iż pozbawienia wolności nie miały należytych podstaw prawnych.

sygn. S 50/06/Zk

Śledztwo przeciwko Janowi H., Stanisławowi Ryszardowi W., Wiktorowi M. zakończono w dniu 20 lipca 2007 r. skierowaniem do Sądu Rejonowego w Białymstoku aktu oskarżenia przeciwko

wymienionym, którym zarzucono, że w dniu 13 grudnia 1981 r. w Białymstoku, jako funkcjonariusze państwa komunistycznego, funkcjonariusze miejscowej KW MO, działając wspólnie i w porozumieniu, podczas prowadzonej akcji zatrzymania osób przewidzianych do internowania przekroczyli swoje uprawnienia w ten sposób, że w trakcie zatrzymania działacza NSZZ „Solidarność", Jerzego Z., wzięli udział w jego pobiciu przy użyciu pięści, pałek gumowych oraz łomu metalowego, którymi uderzano wymienionego pokrzywdzonego po głowie i całym ciele, narażając na naruszenie czynności narządów ciała i rozstrój zdrowia, czym działali na szkodę tego pokrzywdzonego.

W dniu 21 grudnia 2007 r., podczas rozprawy głównej Sąd Rejonowy w Białymstoku przesłuchał wszystkich zgłoszonych świadków, nie zamknął przewodu sądowego i rozprawę przerwał do dnia 25 stycznia 2008 r. z uwagi na możliwość złożenia wniosków dowodowych przez nieobecnego w dniu 21 grudnia 2007 r. pełnomocnika pokrzywdzonego.

sygn. akt S. 51/06/Zk

Śledztwo w sprawie przekraczania uprawnień przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego w okresie od 1981 do 1983 r. w Starych Juchach, woj. warmińsko-mazurskie, polegających na uniemożliwianiu Wiesławowi P. prowadzenia działalności gospodarczej w związku z głoszonymi przez niego prywatnymi poglądami politycznymi. Według pokrzywdzonego, represje te polegały na ograniczaniu mu możliwości sprzedaży towarów w prowadzonym przez niego pawilonie gastronomicznym, bezpodstawnym zarzucaniu mu, że ukrywa uzyskane ze sprzedaży towarów dochody, w wyniku czego naliczono mu nienależny podatek, który musiał uiścić, co w konsekwencji doprowadziło do zaprzestania prowadzenia przez niego działalności gospodarczej.

W niniejszej sprawie dokonano m. in. oględzin materiałów archiwalnych w postaci akt osobowych funkcjonariuszy SB, którzy prowadzili sprawę operacyjnego sprawdzenia o kryptonimie „Ajent" dotyczącą pokrzywdzonego, który według materiałów SB miał w latach 1981–1983 w Starych Juchach w swoich wypowiedziach szkalować ustrój socjalistyczny i sytuację społeczno-polityczną w PRL, przesłuchano w charakterze świadka tajnego współpracownika SB, który według zapisów w aktach sprawy operacyjnego sprawdzenia o kryptonimie „Ajent" był jednym z osobowych źródeł informacji wykorzystanym w tej sprawie. Ponadto przeprowadzono poszukiwania w instytucjach państwowych w Ełku materiałów archiwalnych dotyczących niniejszej sprawy i przesłuchano w charakterze świadków dwóch byłych urzędników z Urzędu Gminy w Starych Juchach, którzy według pokrzywdzonego utrudniali prowadzenie przez niego działalności gospodarczej. Obecnie prowadzone są czynności zmierzające do ustalenia miejsca pobytu osób wskazanych przez pokrzywdzonego, które posiadają wiedze o działaniach SB w tej sprawie.

sygn. akt S 52/06/Zk

Śledztwo w spawie zbrodni komunistycznych, polegających na dokonaniu w okresie od 12 do 16 grudnia 1981 r. w Olsztynie oraz innych miejscowościach ówczesnego woj. olsztyńskiego przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego bezprawnego pozbawienia wolności szeregu osób na mocy decyzji o internowaniu, wydanych na podstawie art. 42 nieobowiązującego w tym czasie dekretu o stanie wojennym, co było wyrazem represji wobec przeciwników politycznych ustroju komunistycznego.

W niniejszej sprawie w roku 2007 poszukiwano materiałów w archiwach IPN-KŚZpNP, a po ich odnalezieniu dokonano oględzin około 100 tomów akt archiwalnych, w tym przede wszystkim akt internowanych i akt osobowych funkcjonariuszy MO i Straży Więziennej. Ponadto poszukiwano osób mających w niniejszej sprawie wiadomości, a po ustaleniu ich adresów przesłuchano ich w charakterze świadków.

Obecnie nadal będą prowadzone czynności zmierzające do dalszego uzupełnienia materiału dowodowego poprzez prowadzenie poszukiwania materiałów i osób mających w sprawie wiadomości, a następnie dane osoby zostaną przesłuchane w charakterze świadków, jak i zostaną przeprowadzone oględziny materiałów archiwalnych.

sygn. akt S 66/06/Zk

Śledztwo prowadzone przeciwko byłemu szefowi PUBP w Bielsku Podlaskim, Bronisławowi B., podejrzanemu o znęcanie się nad zatrzymaną w kwietniu 1950 r. Leokadią M. poprzez kopanie jej po łydkach, bicie po twarzy, szarpanie za włosy, zmuszanie w czasie przesłuchania do stania na jednej nodze. Podstawą do sporządzenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów były przede wszystkim zeznania pokrzywdzonej, która mimo upływu czasu niezwykle szczegółowo opisała pobyt w PUBP w Bielsku Podlaskim oraz sprawcę stosowania wobec niej przemocy.

Bronisławowi B. nie ogłoszono postanowienia o przedstawieniu zarzutów, albowiem powoływał się on na zły stan zdrowia. W konsekwencji powołano biegłego z zakresu medycyny sądowej w celu stwierdzenia, czy stan zdrowia podejrzanego pozwala mu na udział w czynnościach procesowych.

W zależności od treści sporządzonej opinii w sprawie wykonane będą czynności procesowe z udziałem podejrzanego lub postępowanie zostanie zawieszone z uwagi na długotrwałą przeszkodę procesową uniemożliwiającą kontynuowanie śledztwa.

sygn. akt S 16/07/Zk

Śledztwo prowadzone przeciwko funkcjonariuszowi PUBP w Suwałkach, Arkadiuszowi W., podejrzanemu o przekroczenie uprawnień w dniu 14 lipca 1950 r. w Suwałkach na szkodę Romualda D. poprzez stosowanie w trakcie czynności służbowych przemocy polegającej na ściskaniu między drzwiami o framugę palców prawej ręki pokrzywdzonego, co doprowadziło do uszkodzenia palców.

Przesłuchany w charakterze podejrzanego Arkadiusz W. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. W złożonych wyjaśnieniach potwierdził, że 14 lipca 1950 r. był zatrudniony w charakterze fotografa w PUBP w Suwałkach. Do jego obowiązków należało wówczas fotografowanie podejrzanych oraz pobieranie od nich odcisków linii papilarnych.

W dniu 16 kwietnia 2007 r. Sąd Rejonowy w Suwałkach zarządził badanie psychiatryczne podejrzanego połączone z obserwacją w zakładzie leczniczym, Samodzielnym Publicznym Psychiatrycznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Choroszczy, na okres do 6 tygodni, albowiem biegli lekarze psychiatrzy nie mogli wypowiedzieć się na podstawie jednorazowego badania, czy stan jego zdrowia pozwala mu na udział w toczącym się śledztwie.

Biegli jednocześnie wnioskowali o poddanie podejrzanego obserwacji psychiatrycznej. Badanie psychiatryczne podejrzanego Arkadiusza W. połączone z obserwacją rozpoczęto 15 października 2007 r. W zależności od treści opinii sądowo–psychiatrycznej zostaną wykonane z udziałem podejrzanego czynności procesowe kończące postępowanie lub opracowane zostanie postanowienie o zawieszeniu śledztwa.

sygn. akt S 55/07Zk

Śledztwo prowadzone przeciwko byłemu funkcjonariuszowi PUBP w Sokółce, Zenonowi Franciszkowi M. W toku postępowania przygotowawczego Zenonowi Franciszkowi M. przedstawiono zarzut o to, że w okresie od 25 października 1947 r. do stycznia 1948 r. w Sokółce jako funkcjonariusz Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego podczas i w związku z urzędowaniem przekroczył swoją władzę wobec aresztowanego Edmunda Albina M. w ten sposób, iż w trakcie przesłuchań znęcał się fizycznie i moralnie nad wyżej wspomnianym, osobą bezradną, pozostającą w stosunku zależności od niego, bijąc aresztowanego pięściami i różnymi przedmiotami, osadzając go w metalowej szafie, przez co działał na szkodę interesu publicznego, jakim jest prawidłowy tok postępowań karnych, oraz na szkodę Edmunda Albina M.

Podejrzany nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu przestępstwa, jak i wskazał na stan swego zdrowia, który utrudnia mu udział w czynnościach procesowych. Powołano biegłego z zakresu medycyny sądowej w celu ustalenia, czy podejrzany może brać udział w procesie karnym. W wydanej opinii biegły stwierdził, że Zenon Franciszek M. jest trwale niezdolny do stawiennictwa i uczestnictwa w postępowaniu karnym z uwagi na znaczny stopień niepełnosprawności ruchowej, co warunkowało wydanie w dniu 7 sierpnia 2007 r. postanowienia o zawieszeniu śledztwa.

b) zbrodnie nazistowskie

sygn. akt S 15/01/Zn

Śledztwo w sprawie wzięcia udziału w dniach 7 i 8 lipca 1941 r. w Radziłowie, woj. podlaskie, w zabójstwach obywateli polskich narodowości żydowskiej. Dotychczas nie otrzymano z Izraela materiałów z realizacji międzynarodowej pomocy prawnej, która dotyczy prośby o przesłuchanie 66 świadków, osób najbliższych dla ofiar mordu.

W dniu 5 października 2007 r. Ministerstwo Sprawiedliwości skierowało monit z prośbą o nadesłanie wyników zrealizowanych czynności przesłuchań wskazanych świadków lub poinformowania o przyczynach niemożności zrealizowania wniosku.

Przesłuchani w śledztwie kolejni świadkowie nie wnoszą nowych okoliczności w sprawie, gdyż ich zeznania nie wskazują konkretnych sprawców czynu, a jedynie potwierdzają zaistnienie tej zbrodni.

sygn. S 19/06/Zn

Śledztwo w sprawie wzięcia udziału w zabójstwach obywateli polskich narodowości żydowskiej, dokonanych w dniu 5 lipca 1941 r. w Wąsoszu, woj. podlaskie. W tym postępowaniu przygotowawczym kontynuowano kwerendy archiwalne oraz poprzez właściwe biura ewidencji ludności poszukiwano osób, które mogły posiadać informacje o okolicznościach tej zbrodni. W większości przypadków nie uzyskano informacji o aktualnym miejscu zamieszkania tych osób, jak i uzyskano informacje, że niektórzy z poszukiwanych już zmarli. Między innymi uzyskano informację o zgonie Juliana P., o którym w aktach archiwalnego postępowania karnego pojawiły się dane, że był jednym ze sprawców zbrodni. Przesłuchano świadka Jadwigę C., członka rodziny, która w czasie drugiej wojny światowej przechowywała kobietę narodowości żydowskiej z Wąsosza.

Świadek przekazała dane personalne o zapamiętanych żydowskich mieszkańcach osady. Oznajmiła, że po rozpoczęciu wojny niemiecko-sowieckiej w 1941 r. do Wąsosza przyjechali Niemcy, którzy podpalili synagogę. Opowiadano, że zorganizowali następnie grupę polskich bandytów do dokonania w nocy mordów miejscowych Żydów. Świadek stwierdziła, że faktów zbrodni nie obserwowała, bowiem z nakazu ojca nie opuszczała domu. Natomiast przesłuchana w charakterze świadka Władysława J. stwierdziła, że osoby narodowości żydowskiej zostały zamordowane przez nieznanych jej sprawców. Oprócz tego Władysława J. podała, iż nieznane osoby miały zamiar zaangażowania jej ojca do wywożenia na furmance trupów pomordowanych, a zadanie to ostatecznie poruczono wujowi świadka.

W śledztwie kontynuowane są analizy odszukanych materiałów archiwalnych, a mianowicie analizy zespołów akt postępowań przygotowawczych przeprowadzonych w latach czterdziestych i pięćdziesiątych XX w, przez Prokuraturę Sądu Okręgowego w Ełku oraz Prokuraturę Powiatową w Łomży w sprawie przestępstw dotyczących dekretu z dnia 31 sierpnia 1944 r. o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego.

W zespołach tych poszukiwane będą informacje o śledztwach przeciwko trzem osobom podejrzanym o współudział w zbrodni.

2. Oddziałowa Komisja w Gdańsku

a) zbrodnie komunistyczne

sygn. akt S 106/01/Zk

Śledztwo w sprawie zabójstw i znęcania się nad osadzonymi w więzieniu w Oszmianie przez funkcjonariuszy NKWD od września 1939 r. do czerwca 1941 r. podjęto z zawieszenia w dniu 31 grudnia 2001 r.

W toku prowadzonego postępowania ujawniono, głównie na podstawie zeznań ponad stu świadków i oględzin odnalezionych dokumentów, istotne okoliczności zbrodni popełnionych na szkodę Polaków osadzonych jako więźniowie polityczni w tym więzieniu.

W dniu 23 czerwca 1941 r. wydano polecenie ewakuacji osadzonych w związku z napaścią Niemiec na Związek Radziecki. Funkcjonariusze NKWD zgromadzili wszystkich więźniów na dziedzińcu więziennym, gdzie dokonano ich selekcji, kierując ich do poszczególnych cel. Więźniów politycznych zamknięto w jednym pomieszczeniu. Stamtąd wyprowadzano ich pojedynczo, następnie krępowano im ręce i kneblowano usta. Sprowadzano ich do piwnicy budynku placówki NKWD, gdzie zabijano strzałem w tył głowy. Mordowano osadzonych do rana następnego dnia. Sprawcom w dokończeniu mordu przeszkodzili mieszkańcy Oszmiany, którzy słysząc odgłosy wystrzałów, wszczęli fałszywy alarm o wkroczeniu wojsk niemieckich do miasta. Po ucieczce załogi więzienia miejscowa ludność uwolniła żyjących jeszcze więźniów. Niektóre z ciał zabitych były zmasakrowane – ofiarom podcinano gardła, obcinano nosy i uszy, kłuto je bagnetami.

Świadkowie podają różną liczbę ofiar, ale najprawdopodobniej funkcjonariusze NKWD zabili 52 osoby. Ujawniono dane personalne większości ofiar. Sprawcy nie zostali wykryci, a jedynie ustalono część nazwisk załogi więzienia i placówki NKWD z powodu braku możliwości ich potwierdzenia i ustalenia pełnych danych personalnych.

Śledztwo umorzono w dniu 14 marca 2007 r.

sygn. akt S 17/04/Zk

Śledztwo w sprawie bezprawnego pozbawienia wolności, pobić i innych represji stosowanych wobec osób zatrzymanych na terenie Elbląga podczas pacyfikacji strajków i masowych manifestacji ludności Wybrzeża w dniach 16–23 grudnia 1970 r.

Podstawą wszczęcia postępowania w dniu 19 maja 2004 r. było zawiadomienie Stowarzyszenia Osób Represjonowanych i Poszkodowanych 1980–1990 Regionu Elbląskiego i dołączone do niego pisma i relacje pokrzywdzonych. Wynika z nich, iż były przypadki osadzenia zatrzymanych na okres powyżej 48 godzin, bito ich i znęcano się nad nimi w KMMO w Elblągu, w Areszcie Śledczym w Elblągu i w Zakładzie Karnym w Sztumie. W toku śledztwa dokonano oględzin obszernych materiałów archiwalnych i przesłuchano 250 świadków (zatrzymano wówczas ponad 390 osób na terenie Elbląga). W chwili obecnej ustalani są kolejni pokrzywdzeni, którzy są przesłuchiwani w charakterze świadków, oraz trwają czynności celem wykrycia sprawców poszczególnych przestępstw.

sygn. akt S 36/05/Zk

Śledztwo w sprawie podrobienia w 1982 r. w celu użycia za autentyczne dokumentów dotyczących rzekomej współpracy Lecha Wałęsy z organami bezpieczeństwa państwa komunistycznego oraz zapisu magnetofonowego rozmowy wyżej wymienionego ze swoim bratem, której wyemitowanie miało skompromitować go w oczach opinii publicznej przez funkcjonariuszy SB MSW.

Podstawą wszczęcia śledztwa w dniu 24 maja 2005 r. było przekazane przez Prokuraturę Okręgową w Gdańsku zawiadomienie pokrzywdzonego. Na podstawie zeznań L. Wałęsy i oględzin ujawnionych materiałów archiwalnych ustalono, iż w Biurze Studiów MSW podjęto działania celem sfabrykowania dowodów rzekomej jego współpracy z organami bezpieczeństwa. Między innymi celem przedłożenia ich Komitetowi Pokojowej Nagrody Nobla, aby zdyskredytować jego kandydaturę. W chwili obecnej zakończono już kwerendy archiwalne i uzyskano informacje z Norweskiego Instytutu Nobla, iż nie udostępnia on zgromadzonych dokumentów dotyczących osób nagrodzonych. Po zakończeniu oględzin ujawnionych dokumentów zostanie podjęta decyzja, co do dalszego biegu śledztwa.

sygn. akt S 68/05/Zk

W dniu 6 grudnia 2005 r. wszczęto śledztwo w sprawie fizycznego i psychicznego znęcania się w latach 1950–1951 w więzieniach w Starogardzie Gdańskim i Gdańsku nad osadzonymi tam więźniami przez podoficera Wojsk Ochrony Pogranicza, Kazimierza W., delegowanego do pracy w Samodzielnej Grupie Operacyjnej Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Gdańsku.

W toku postępowania ujawniono, iż wyżej wymieniony, działając wspólnie i w porozumieniu z funkcjonariuszami tzw. Samodzielnej Grupy Operacyjnej działającej przy WUBP w Gdańsku, znęcał się nad aresztowanymi, bijąc ich po całym ciele pięściami, gumową pałką, drewniakami, pękiem kluczy,

oraz zmuszał ich do wykonywania wyczerpujących ćwiczeń fizycznych i umieszczał w karcerze na okres kilku dni. Zgromadzono dowody, które dały podstawy do przedstawienia zarzutów znęcania się nad pięcioma pokrzywdzonymi.

W dniu 21 marca 2007 r. skierowano w tej sprawie akt oskarżenia do Wojskowego Sądu Garnizonowego w Gdyni. Sąd zawiesił postępowanie z uwagi na pogorszenie się stanu zdrowia oskarżonego, na podstawie opinii biegłego z zakresu medycyny sądowej w dniu 27 listopada 2007 r.

sygn. akt S 71/05/Zk

Śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień podczas zwalniania ze służby Tadeusza M., funkcjonariusza Wydziału Ruchu Drogowego WUSW w Bydgoszczy, w maju 1985 r., wszczęto na podstawie zawiadomienia pokrzywdzonego w dniu 5 grudnia 2005 r.

Został on zwolniony w trybie natychmiastowym bez podania mu jakiejkolwiek przyczyny. Z analizy akt osobowych Tadeusza M. wynika, iż podstawą podjęcia tej decyzji było jedynie posiadanie przez niego w rodzinie trzech księży katolickich i zawarcie ślubu kościelnego. Takie działanie, zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami, było bezprawne i stanowiło naruszenie jego praw z uwagi na przynależność wyznaniową.

Zgromadzony materiał dowodowy dał podstawy do przedstawienia zarzutu Czesławowi K., byłemu Ministrowi Spraw Wewnętrznych, który osobiście podpisał rozkaz personalny zwalniający pokrzywdzonego ze służby.

W dniu 30 listopada 2007 r. skierowano akt oskarżenia w tej sprawie do Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa. Postępowanie sądowe nie zostało jeszcze rozpoczęte.

sygn. akt S 78/05/Zk

Śledztwo w sprawie fizycznego i psychicznego znęcania się w 1985 r. w Toruniu przez funkcjonariuszy SB nad Bogusławem A. i innymi osobami działającymi w lokalnych strukturach podziemnej „Solidarności".

Ustalono, że pokrzywdzeni zostali zatrzymani pod zarzutem drukowania i kolportażu nielegalnego wydawnictwa „Toruńskiego Informatora Solidarności". W trakcie wielogodzinnych przesłuchań funkcjonariusze SB znęcali się nad nimi, chcąc ich zmusić do przyznania się do prowadzenia działalności opozycyjnej. Grozili im skazaniem na długoletnie kary pozbawienia wolności, śmiercią, dyscyplinarnym zwolnieniem z pracy, stosowaniem różnych represji wobec najbliższych, znieważali słowami powszechnie uznanymi za obelżywe, a także pozbawiali snu, jedzenia i picia. Na podstawie zeznań pokrzywdzonych, oględzin materiałów archiwalnych i przeprowadzonych okazań zebrano dowody dające podstawy do przedstawienia zarzutów siedmiu byłym funkcjonariuszom SB.

W dniu 11 września 2006 r. skierowano akt oskarżenia w tej sprawie do Sądu Rejonowego w Toruniu.

Postępowanie sądowe zostało już zakończone. Sąd Rejonowy w Toruniu wyrokiem z dnia 1 czerwca 2007 r. uznał oskarżonych winnymi popełnienia zarzuconych im przestępstw i skazał na kary od roku do dwóch lat pozbawienia wolności, z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, oraz karę grzywny. Orzeczenie to jest prawomocne.

sygn. akt S 3/06/Zk

Śledztwo wszczęto w dniu 1 marca 2006 r. w sprawie fizycznego i psychicznego znęcania się w czerwcu 1985r. w Toruniu nad Andrzejem Z. przez funkcjonariuszy SB WUSW w Toruniu w celu uzyskania określonych wyjaśnień.

Pokrzywdzony, po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaprzestał działalności opozycyjnej i zajmował się kolportażem nielegalnych wydawnictw. W dniu 10 czerwca 1985 r. został zatrzymany przez funkcjonariuszy SB, kiedy z Gdańska prywatnym samochodem przewoził kolejną partię książek i broszur. Został przewieziony do siedziby WUSW w Toruniu. Tam podczas trwającego bez przerwy około 36 godzin przesłuchania znęcano się nad nim, nie dając mu nic do picia i jedzenia, pozbawiono możliwości snu, skorzystania z toalety, popychano, bijąc ręką w kark, zmuszano do stania oraz grożono

pobiciem, skazaniem za rzekome szpiegostwo na karę długoletniego więzienia lub śmierci, zamknięciem w metalowej szafie, odebraniem praw rodzicielskich, a także znieważano słowami powszechnie uznanymi za obelżywe, celem uzyskania informacji o pochodzeniu zarekwirowanych wydawnictw i sposobie ich kolportażu.

Na podstawie zeznań pokrzywdzonego, oględzin materiału archiwalnego, w tym akt prowadzonego śledztwa przeciwko Andrzejowi Z. w 1985 r. i okazań, wykryto sprawców zbrodni.

W dniu 31 stycznia 2007 r. skierowano przeciwko trzem oskarżonym akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Toruniu. Postępowanie sądowe nie zostało jeszcze zakończone.

sygn. akt S 22/06/Zk

W dniu 2 czerwca 2006 r. wszczęto śledztwo w sprawie pobicia w dniu 25 marca 1982 r. osób internowanych na terenie ośrodka dla internowanych w Iławie przez funkcjonariuszy Straży Więziennej.

W toku postępowania ujawniono, iż tego dnia funkcjonariusze uzbrojeni w pałki, tarcze i kaski pobili pięciu osadzonych w trakcie tzw. ścieżki zdrowia. Czterech z pobitych doznało obrażeń naruszających czynności narządów ich ciała na okres powyżej 7 dni. Powodem działania strażników był zamiar stłumienia protestu internowanych, którzy samowolnie opuścili swoje cele, w ten sposób złamali nałożone na nich rygory związane z umieszczeniem w ośrodku dla internowanych.

W chwili obecnej trwają czynności procesowe mające na celu ujawnienie wszystkich istotnych okoliczności zdarzenia, a zwłaszcza wykrycie sprawców przestępstwa.

sygn. akt S 58/06/Zk

Śledztwo w sprawie fizycznego i psychicznego znęcania się od maja do lipca 1950 r. w Tczewie nad członkami organizacji niepodległościowej „Wiktoria" wszczęto w dniu 31 sierpnia 2006 r.

W toku postępowania ujawniono, iż w 1949 r. grupa uczniów tczewskich szkół założyła klub sportowy o nazwie „Wiktoria". Oprócz prowadzenia legalnej sportowej działalności jego członkowie prowadzili działania przeciwko ówczesnym władzom w ramach tajnej organizacji o tej samej nazwie. Między innymi sporządzali i kolportowali ulotki i plakaty, wysyłali antykomunistyczne apele do zakładów pracy i instytucji oraz planowali wysadzenie pomnika ku czci Związku Radzieckiego i prowadzenie akcji zbrojnych. Po ujawnieniu organizacji jej członkowie zostali zatrzymani przez funkcjonariuszy UBP. W trakcie śledztwa stosowano wobec nich przestępcze metody śledcze, chcąc zmusić ich do składania określonych wyjaśnień.

Zgromadzono materiał dowodowy dający podstawy do przedstawienia zarzutu Kazimierzowi K., byłemu oficerowi śledczemu PUBP w Tczewie. Znęcał się on nad Bernardem D. podczas wielogodzinnych przesłuchań, zmuszając go do stania bez ruchu przy ścianie i jednoczesnego przytrzymywania czołem ołówka do ściany oraz bił go skórzanymi rękawiczkami po twarzy.

W dniu 10 sierpnia 2007 r. skierowano w tej sprawie akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Tczewie, który po przeprowadzeniu postępowania skazał Kazimierza K. na karę 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, zawieszając jej wykonanie na okres 3 lat. Orzeczenie to nie jest jeszcze prawomocne.

sygn. akt S 61/06/Zk

Śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień w latach 1981–1988 w Toruniu przez funkcjonariuszy SB podczas przeprowadzania czynności operacyjnych wobec jezuity ojca Władysława W. oraz poświadczenia nieprawdy w dokumentach sporządzonych na ich podstawie wszczęto w dniu 3 sierpnia 2006 r.

Pokrzywdzony był wielokrotnie wzywany do siedziby SB WUSW w Toruniu, gdzie przeprowadzano z nim rozmowy operacyjne (ostrzegawcze) dotyczące jego pracy duszpasterskiej i kontaktów z opozycją. Chcąc zmusić go do współpracy – udzielania określonych informacji i zaprzestania praktyk religijnych – dręczono go psychicznie, grożono pobiciem i porwaniem. Na podstawie zeznań pokrzywdzonego i innych świadków oraz na podstawie oględzin zachowanych materiałów archiwalnych zgromadzono dowody, które dały podstawy do przedstawienia zarzutu Markowi K., byłemu funkcjonariuszowi SB.

W dniu 19 lutego 2007 r. skierowano w tej sprawie akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Toruniu, który uznając oskarżonego winnym umorzył postępowanie na mocy amnestii postanowieniem z dnia 21 marca 2007 r. Orzeczenie to jest prawomocne.

Dodać należy, iż przed zamknięciem śledztwa wyłączono do odrębnego postępowania materiały dotyczące poświadczenia nieprawdy w kwestionariuszu ewidencyjnym i raporcie z pozyskania tajnego współpracownika (sygn. akt S 27/07/Zk). Zgromadzony materiał dowodowy, w tym opinia biegłego z zakresu identyfikacji pisma ręcznego, dały podstawy do przedstawienia zarzutu temu samemu sprawcy. W dniu 27 września 2007 r. przeciwko Markowi K. skierowano akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Toruniu. Postanowieniem z dnia 31 października 2007 r. sąd, uznając winnym oskarżonego, umorzył postępowanie na mocy amnestii. Orzeczenie to jest prawomocne.

sygn. akt S 82/06/Zk

Śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień w Toruniu w dniu 13 grudnia 1981 r. przez funkcjonariuszy MO i SB podczas próby internowania Zbigniewa S. oraz stosowania represji wobec członków jego rodziny wszczęto w dniu 18 stycznia 2006 r.

Podczas wykonywania decyzji o internowaniu funkcjonariusze państwa komunistycznego, nie informując członków rodziny poszukiwanego o powodach i podstawach prawnych swojego działania, zniszczyli drzwi wejściowe do werandy, wyrąbując w nich dziurę, wybili okno i wyważyli drzwi wejściowe, oraz grozili użyciem broni palnej i znieważali członków rodziny Zbigniewa S., chcąc w ten sposób zmusić ich do podania im miejsca pobytu poszukiwanego.

Zgromadzony materiał dowodowy dał podstawy do przedstawienia zarzutów jednemu ze sprawców, Eugeniuszowi P., byłemu funkcjonariuszowi SB.

W dniu 2 kwietnia 2007 r. skierowano w tej sprawie akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Toruniu. Uznał on oskarżonego winnym popełnienia zarzuconych mu przestępstw i umorzył postępowanie na mocy ustawy z dnia 7 grudnia 1989 r. o amnestii. Orzeczenie to jest prawomocne.

sygn. akt S 122/06/Zk

Śledztwo w sprawie pobicia internowanych osadzonych w ośrodku odosobnienia w Kwidzynie przez funkcjonariuszy Służby Więziennej w dniu 14 sierpnia 1982 r. wszczęto w dniu 26 stycznia 2006 r.

Jest to kolejne postępowanie dotyczące pobicia osób, które dotychczas nie były objęte przedmiotem śledztw prowadzonych przez Wojskową Prokuraturę Garnizonową w Elblągu i Oddziałową Komisję w Gdańsku, a dotyczących przestępstw popełnionych w trakcie tłumienia masowego protestu internowanych w Kwidzynie. Podstawą jego wszczęcia były ujawnione materiały archiwalne oraz zeznania świadków, świadczące o tym, iż było więcej pokrzywdzonych w wyniku bezprawnych działań Straży Więziennej podczas tłumienia wystąpień osadzonych. Wytypowano 23 osoby, które mogły być wówczas jeszcze pobite, a które nie składały zawiadomień o popełnieniu na ich szkodę przestępstw. Część z nich mieszka za granicą i nie wszyscy z nich zostali jeszcze przesłuchani w sprawie.

Zgromadzony materiał dowodowy dał już podstawy do przedstawienia zarzutów dwóm funkcjonariuszom Służby Więziennej, co do których wyłączono materiały do odrębnego prowadzenia. W chwili obecnej trwają końcowe czynności w tej sprawie. W pozostałej części śledztwo pozostaje w toku.

sygn. akt S 126/06/Zk

Śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień i pobicia w dniu 1 maja 1982 r. w Toruniu Dariusza B. przez funkcjonariuszy MO wyłączono do odrębnego postępowania w dniu 20 listopada 2006 r. z prowadzonego śledztwa o sygn. S 22/03/Zk.

Pokrzywdzony był jednym z wielu zatrzymanych podczas rozpraszania nielegalnej pokojowej manifestacji mieszkańców Torunia na Starym Mieście, protestujących przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego i delegalizacji NSZZ „Solidarność". W trakcie zatrzymania i konwojowania bez powodu był bity pałką po nogach.

W toku śledztwa zgromadzono dowody, które dały podstawy po przedstawienia zarzutu Januszowi Ł., byłemu funkcjonariuszowi ZOMO. W dniu 12 lutego 2007 r. skierowano w tej sprawie akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Toruniu. Postępowanie sądowe nie zostało jeszcze zakończone.

Dodać należy, iż było to jedno z wielu postępowań wyłączonych do odrębnego postępowania ze śledztwa S 22/03/Zk w sprawie pobić (w tym podczas tzw. „ścieżek zdrowia"), psychicznego i fizycznego znęcania się nad zatrzymanymi demonstrantami przez funkcjonariuszy WUSW w Toruniu od 1 do 3 maja 1982 r. Decyzje takie podejmowano w przypadku wykrycia sprawców poszczególnych przestępstw, popełnionych na szkodę części z zatrzymanych wówczas 294 osób. Prawie wszystkie z tych śledztw zostały już zakończone wniesieniem aktów oskarżenia, a oskarżeni funkcjonariusze skazani prawomocnymi wyrokami.

sygn. akt S 58/07/Zk

Śledztwo w sprawie poświadczenia nieprawdy co do okoliczności mających znaczenie prawne, dotyczących podjęcia współpracy przez Marka F. Jako tajny współpracownik „Francuz" oraz podrobienia i użycia jako autentyczne jego oświadczenia o wyrażeniu na to zgody przez funkcjonariuszy SB w latach 1983–1985 w Bydgoszczy, wszczęto w dniu 22 maja 2007 r.

Zawiadomienie o przestępstwie złożył Marek F., który zeznał, iż nigdy nie był tajnym i świadomym współpracownikiem organów bezpieczeństwa, o co został publicznie pomówiony przez dziennikarzy lokalnej stacji TVP 3. W toku śledztwa dokonano oględzin akt TW „Francuz", które okazano pokrzywdzonemu. Pokrzywdzony kategorycznie zaprzeczył, aby sporządził i podpisał zobowiązanie do współpracy. Prawdziwość jego zeznań potwierdził w swojej opinii powołany biegły z zakresu identyfikacji pisma ręcznego. Następnie wytypowano funkcjonariuszy SB, ewentualnych sprawców przestępstwa.

Do dnia dzisiejszego nie udostępniono jeszcze żądanych materiałów archiwalnych niezbędnych do ustalenia, kto podrobił zakwestionowane dokumenty, co uniemożliwia wykonanie dalszych czynności procesowych.

b) zbrodnie nazistowskie

sygn. akt S 74/03/Zn

Śledztwo w sprawie zabójstw Polaków i Żydów na terenie Włocławka w czasie okupacji niemieckiej podjęto z zawieszenia w dniu 6 listopada 2003 r.

Przed wybuchem II wojny światowej Włocławek miał około 70 000 mieszkańców, w tym około 12 000 osób narodowości żydowskiej. Do pierwszego ich masowego pogromu doszło w dniu 22 września 1939 r. kiedy oddział SS Totenkopf Standarte Brandenburg wkroczył do miasta. Wówczas spalono dwie synagogi, aresztowano i zamordowano nieznaną liczbę obywateli polskich narodowości żydowskiej. Do końca 1939 r. zabito lub wywieziono do obozów koncentracyjnych i gett na terenie Generalnej Guberni około 6000 osób. Później utworzono getto na terenie dzielnicy Rakułówek, które zlikwidowano w 1942 r., kiedy to wywieziono wszystkich pozostałych obywateli polskich narodowości żydowskiej do obozów koncentracyjnych lub innych gett.

Przedmiotem tego postępowania są również zbrodnie popełnione podczas pacyfikacji Grzywny, dzielnicy miasta zamieszkanej przez biedotę w dniu 1 grudnia 1939 r. Rankiem niemieckie oddziały policyjne i wojskowe otoczyły jej teren. Mieszkańców wygnano z domów. Zatrzymano wszystkich mężczyzn i przeprowadzono ich selekcję. Część z nich wywieziono dwoma samochodami ciężarowymi do lasu i tam rozstrzelano. Wszystkie budynki spalono, a zgliszcza zaorano. Niemcy z akcji sporządzili dokumentacje fotograficzną, która się zachowała.

W chwili obecnej trwają oględziny materiałów archiwalnych, w tym akt „Zg", tj. uznania za zmarłych, celem ujawnienia danych wszystkich pokrzywdzonych.

sygn. akt S 56/05/Zn

Śledztwo w sprawie zabójstw więźniów obozu koncentracyjnego Stutthof w wyniku przeprowadzanych na nich eksperymentów pseudomedycznych w latach 1942–1944.

Postępowanie przygotowawcze wszczęto w dniu 24 maja 2005 r. na podstawie odnalezionej dokumentacji archiwalnej byłej Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, ujawnionej w trakcie kwerendy przeprowadzanej dla potrzeb śledztwa w sprawie zabójstw osób, z których ciał uzyskiwano tłuszcz wykorzystywany do wytwarzania mydła w Zakładzie Anatomii Akademii Medycznej w Gdańsku kierowanym przez prof. Rudolfa Spannera.

W toku postępowania na podstawie relacji i zeznań więźniów oraz zgromadzonych dokumentów ujawniono, iż obozowi lekarze SS dokonywali różnych eksperymentów na więźniach. Między innymi „badano" odporność ludzi na niskie temperatury, celowo zarażono ich zakaźnymi chorobami, a następnie stosowano wobec nich różne sposoby leczenia, dokonywano eksperymentalnych zabiegów chirurgicznych. Większość osób poddanych eksperymentom zmarła w wyniku ich stosowania. Do tej pory ustalono ponad 100 pokrzywdzonych.

Równocześnie ujawniono sprawców zbrodni – niemieckich lekarzy (już nieżyjących), którzy przeprowadzali eksperymenty.

W chwili obecnej kontynuowane są kwerendy archiwalne mające na celu zgromadzenie materiału archiwalnego dotyczącego istotnych okoliczności zbrodni, a zwłaszcza ujawnienie kolejnych pokrzywdzonych.

3. Oddziałowa Komisja w Katowicach

a) zbrodnie komunistyczne

sygn. akt S 101/04/Zk

Postanowieniem z dnia 18 października 2004 r. wszczęto śledztwo w sprawie bezprawnego wprowadzenia stanu wojennego. W oparciu o zebrany materiał dowodowy w dniu 17 kwietnia 2007 r. skierowano do Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia akt oskarżenia, który objął jako oskarżonych Wojciecha J., Czesława K., Tadeusza T., Floriana S., Stanisława K., Emila K., Tadeusza M., Eugenię K., Krystynę M-M. oraz Tadeusza S. Pierwszym pięciu oskarżonym zarzucono udział w związku przestępczym o charakterze zbrojnym, mającym na celu popełnianie przestępstw polegających na pozbawianiu wolności przez internowanie, naruszaniu nietykalności cielesnej, tajemnicy korespondencji oraz praw pracowniczych obywateli polskich, głównie skupionych w ruchu społecznym związanym z NSZZ „Solidarność". Trzem byłym członkom Rady Państwa zarzucono naruszenia prawa przy uchwalaniu dekretów stanu wojennego, a ostatnim z oskarżonych – podżeganie ich do popełnienia tej zbrodni komunistycznej.

W dniu 13 lipca 2007 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia wobec zmiany przepisów o właściwości rzeczowej przekazał sprawę do właściwości Sądu Okręgowego w Warszawie. W dniu 8 października 2007 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zwrócił sprawę do Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia, co było spowodowane ponowną zmianą właściwości rzeczowej. Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2007 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia postanowił zwrócić się do Sądu Apelacyjnego w Warszawie z wnioskiem o przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie jako sądowi I instancji ze względu na jej szczególną wagę i zawiłość.

sygn. akt: S 54/05/Zk, S 79/05/Zk, S 95/05/Zk

Najbardziej jaskrawym przejawem naruszenia prawa przez dekrety było pozbawienie wolności w trybie administracyjnym poprzez internowanie w celach prewencyjnych przeszło 10 tys. obywateli polskich uznanych za przeciwników politycznych. Internowanie realizowane było w oparciu o bezterminowe decyzje administracyjne wydawane przez komendantów wojewódzkich Milicji Obywatelskiej. Znaczną część osób przewidzianych do internowania wytypowano w okresie bezpośrednio poprzedzającym wprowadzenie stanu wojennego. Przeważnie osoby te były zatrzymywane celem internowania już wieczorem 12 grudnia 1981 r., a więc przez uchwaleniem dekretów.

Na terenie obecnego woj. śląskiego, w ówczesnych województwach katowickim, częstochowskim i bielskim, łącznie internowano około dwóch tys. osób. Oddziałowa Komisja w Katowicach od

czerwca 2005 r. prowadzi trzy śledztwa dotyczące bezprawnych internowań w okresie od 12 do 16 grudnia 1981 r. W toku prowadzonych postępowań przesłuchiwani są pokrzywdzeni oraz ustalany jest zakres odpowiedzialności karnej funkcjonariuszy państwa komunistycznego, którzy brali udział w podejmowaniu i realizacji decyzji o internowaniu.

sygn. akt S 39/05/Zk

Represje stanu wojennego wobec tzw. przeciwników politycznych znalazły swój wyraz w zwolnieniach z pracy.

Masowy charakter przybrało to w stosunku do pracowników Ośrodka TVP w Katowicach, Rozgłośni Polskiego Radia w Katowicach oraz dziennikarzy prasowych. Z dotychczasowych ustaleń śledztwa prowadzonego przez Komisję w Katowicach wynika, że po wprowadzeniu stanu wojennego Centralny Sztab Propagandy i Informacji KC PZPR podjął decyzję o przeprowadzeniu w całym kraju weryfikacji dziennikarzy prasy, radia i telewizji. Jako cel tej weryfikacji określono „dokonanie oceny linii redakcyjnej poszczególnych zespołów, a także twórczości dziennikarskiej, aktywności i postawy poszczególnych dziennikarzy w okresie od sierpnia 1980 r. oraz określenie stosunku do decyzji z 13 grudnia 1981 r.”. Weryfikacja ta dotknęła 14 dziennikarzy oraz co najmniej 25 pracowników technicznych z Ośrodka TVP w Katowicach, 16 dziennikarzy oraz dwie osoby z działu technicznego z Rozgłośni Polskiego Radia w Katowicach.

Spośród dziennikarzy prasowych zwolniono 34 osoby.

W dniu 19 stycznia 2006 r. przedstawiono byłemu redaktorowi naczelnemu Rozgłośni Polskiego Radia w Katowicach, Janowi P., zarzut popełnienia przestępstwa z art. 231 § 1 k.k., stanowiącego zbrodnię komunistyczną. Zarzucone podejrzanemu przestępstwo miało miejsce w okresie od marca do grudnia 1982 r. i polegało na tym, że pełniąc funkcję redaktora naczelnego Rozgłośni Polskiego Radia w Katowicach przekroczył swoje uprawnienia i podjął z przyczyn politycznych, bez podstaw prawnych, decyzje o zwolnieniu z pracy w rozgłośni 18 dziennikarzy radiowych.

sygn. akt S 55/05/Zk

Zwolnienia z pracy dotyczyły też innych grup zawodowych. Przykładem może być śledztwo tut. Komisji w sprawie przekroczenia uprawnień i złośliwego naruszenia praw pracowniczych osób zatrudnionych w Centralnym Ośrodku Informatyki Górnictwa w Katowicach poprzez zwolnienie z pracy 13 osób (kierownictwa i członków komitetu strajkowego) za udział w dwudziestoczterogodz innej akcji strajkowej z 14/15 grudnia 1981 r., która nie przyniosła jakichkolwiek strat materialnych. W pismach o zwolnieniu powołano dekret o stanie wojennym, bez wskazania jego konkretnego przepisu, i to w okresie, kiedy on jeszcze formalnie nie obowiązywał.

W dniu 13 listopada 2006 r. Oddziałowa Komisja w Katowicach skierowała do Sądu Rejonowego w Katowicach akt oskarżenia przeciwko byłemu dyrektorowi naczelnemu Centralnego Ośrodka Informatyki Górnictwa w Katowicach, Józefowi B. Został on oskarżony o popełnienie przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. i art. 218 § 1 k.k., stanowiącego zbrodnię komunistyczną. Zarzucone podejrzanemu przestępstwo miało miejsce w dniu 16 grudnia 1982 r. i polegało na tym, że pełniąc funkcję dyrektora naczelnego Centralnego Ośrodka Informatyki Górnictwa w Katowicach i będąc tym samym funkcjonariuszem państwa komunistycznego, przekroczył swoje uprawnienia, działając na szkodę interesu prywatnego i złośliwie naruszając prawa pracownicze, rozwiązał ze skutkiem natychmiastowym umowy o pracę z 13 pracownikami za udział w 24 godzinnej akcji strajkowej, na podstawie przepisów nieobowiązującego jeszcze dekretu o stanie wojennym i bez podania konkretnej podstawy prawnej.

sygn. akt: S 69/05/Zk, S 70/05/Zk, S 5/07/Zk, S 33/06/Zk

Śledztwa prowadzone w sprawach zbrodni komunistycznych, polegających na przekroczeniu uprawnień przez prokuratorów i sędziów, którzy w czasie stanu wojennego oskarżali i skazywali na kary pozbawienia wolności członków NSZZ „Solidarność” za czyny, które w chwili ich popełnienia nie były przez prawo zabronione, i które to zachowania nosiły cechy represji politycznych stosowanych wobec ww. i były działaniem na ich szkodę.

W toku tych śledztw analizie poddano wszystkie wyroki wydane przez sędziów byłego Sądu Wojewódzkiego w Katowicach, Częstochowie, Bielsku-Białej i Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu wobec ww. osób w oparciu o przepisy dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz. U. Nr 29, poz. 154).

W sprawie S 70/05/Zk ustalono, iż 7 wyroków dotyczących 13 osób zostało wydanych za popełnienie czynów określonych w cyt. powyżej dekrecie w okresie 13–16 grudnia 1981 r., to jest w dniach, w których zgodnie z obowiązującym prawem dekret o stanie wojennym nie obowiązywał. W związku z tymi ustaleniami w dniu 13 lipca 2007 r. tut. Komisja skierowała do właściwych sądów dyscyplinarnych wnioski o udzielenie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej wobec uzasadnionych podejrzeń popełnienia przestępstw przez prokuratorów i sędziów podejmujących czynności w tych sprawach. Dotyczyło to 7 prokuratorów i 17 sędziów. We wszystkich sprawach prezesi sądów właściwych do rozpoznania wniosków odmówili ich przyjęcia jako oczywiście bezzasadnych, na podstawie art. 80 § 2b zd. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 8 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym. Zarządzenia te zostały zaskarżone przez tut. Komisję. W jednej ze spraw Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny w Warszawie po przeprowadzeniu posiedzenia postanowił o przekazaniu powiększonemu składowi Sądu Najwyższego zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej interpretacji ustawy, a sprowadzającego się do tezy:

„Czy oczywistym jest, że na gruncie postanowień Konstytucji PRL, zawartych w szczególności w art. 8 ust. 2 i 3, art. 30 ust. 1 pkt 3 i 8 oraz art. 62, przy jednoczesnym braku regulacji niektórych podstawowych zasad prawnych, sąd rozpoznający sprawę o przestępstwo określone w dekrecie z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym był zwolniony z obowiązku respektowania”.

W dniu 20 grudnia 2007 r. Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów wydał uchwałę, w której stwierdził, iż „ze względu na niezamieszczenie w Konstytucji PRL z 1952 r. zakazu tworzenia przepisów karnych z mocą wsteczną (zasady lex retro non agit) oraz brak mechanizmu prawnego umożliwiającego uruchamianie kontroli zgodności przepisów rangi ustawowej z Konstytucją lub z prawem międzynarodowym, a także ze względu na brak regulacji określającej miejsce umów międzynarodowych w krajowym porządku prawnym, sądy orzekające w sprawach karnych o przestępstwa z dekretu Rady Państwa z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz. U. Nr 29, poz. 154) nie były zwolnione z obowiązku stosowania retroaktywnych przepisów karnych rangi ustawowej”.

Biorąc pod uwagę treść cytowanej powyżej uchwały, wydanej w dniu 20 grudnia 2007 r. przez Sąd Najwyższy w 7–osobowym składzie, która ma być wpisana do księgi zasad prawnych, stwierdzić należy, iż skutkować ona będzie koniecznością umorzenia ww. śledztw, wobec stwierdzenia, iż brak jest bezprawności w czynach prokuratorów i sędziów, wobec których skierowano wnioski o uchylenie immunitetów, i tym samym czyny te nie zawierają znamion czynów zabronionych.

sygn. akt S 45/07/Zk

W dniu 20 czerwca 2007 r. wszczęto śledztwo w sprawie:

– niedopełnienia w dniu 21 października 1986 r. w Gdyni obowiązków przez funkcjonariuszy Komisariatu Kolejowego Milicji Obywatelskiej w Gdyni w zakresie sposobu postępowania z osobą zatrzymaną, w następstwie czego doszło do nieumyślnego spowodowania śmierci Tadeusza W., i przez to działania na szkodę jego interesu prywatnego, tj. z art. 231 § 1 k.k. i art. 155 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w związku z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,
– zbrodni komunistycznej popełnionej w okresie od 21 października 1986 r. do 3 czerwca 1987 r. w Gdyni, polegającej na niedopełnieniu obowiązków przez prokuratorów Prokuratury Rejonowej w Gdyni w zakresie prowadzenia postępowania karnego i sposobu gromadzenia materiału dowodowego w toku śledztwa w sprawie nieumyślnego spowodowania w dniu 21 października 1986 r. w Gdyni w tamtejszym Komisariacie Kolejowym Milicji Obywatelskiej śmierci Tadeusza W., i przez to działania na szkodę jego interesu prywatnego, to jest o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

W toku postępowania przeprowadzono za pośrednictwem Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Warszawie szeroką kwerendę archiwalną dotyczącą pokrzywdzonego Tadeusza W.,

jego rodziny, prokuratorów prowadzących archiwalne postępowania w sprawie zgonu ww., licznych funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej z Gdyni i Gdańska, lekarzy medycyny sądowej uczestniczących w czynnościach dotyczących Tadeusza W., świadków uprzednio przesłuchiwanych w sprawie tego zgonu. Dołączono także do akt śledztwa, między innymi materiały Urzędu Stanu Cywilnego w Gdyni i informacje pochodzące z Komendy Miejskiej Policji w Gdyni i Komendy Wojewódzkiej Policji w Gdańsku co do obsady etatowej Komisariatu Kolejowego Milicji Obywatelskiej w Gdyni i administrowania dokumentacją wytworzoną w toku pracy tego komisariatu do czasu jego likwidacji. Jednocześnie w ramach międzynarodowej pomocy prawnej zlecono Konsulatowi Generalnemu RP w Nowym Yorku przesłuchanie w charakterze świadka brata pokrzywdzonego Stanisława W. w celu ustalenia dalszych dotąd niezidentyfikowanych świadków zdarzeń będących przedmiotem postępowania.

W toku śledztwa na podstawie zachowanej w aktach archiwalnych dokumentacji zdjęciowej zwłok Tadeusza W. i miejsca ich ujawnienia (sześć fotografii) uzyskano opinię Instytutu Badań DNA w Warszawie na temat ujawnionych tam śladów i mechanizmu ich powstania, a także opinię Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie z badania dokumentacji zdjęciowej zwłok i miejsca ujawnienia zwłok Tadeusza W. pod kątem opisania śladów zachowanych na wykonanych fotografiach, sporządzenia dokumentacji fotograficznej na podstawie istniejących materiałów ilustracyjnych i dokonania opisu widniejących na nich śladów. Jednocześnie do naczelnika Wydziału Ochrony Informacji Niejawnych Komendy Wojewódzkiej Policji w Gdańsku zwrócono się z wnioskiem o wdrożenie procedury prowadzącej do udostępnienia akt osobowych, wytypowanych byłych funkcjonariuszy Komisariatu Kolejowego Milicji Obywatelskiej. Śledztwo w chwili obecnej koncentruje się na ustaleniu mechanizmu śmierci Tadeusza W. w oparciu o dostępne dowody.

sygn. akt S 12/06/Zk

W dniu 3 kwietnia 2006 r. wszczęto śledztwo w sprawie zbrodni komunistycznych, polegających na:

– udziale w okresie od października 1978 r. do 13 maja 1981 r. na terenie Włoch, Bułgarii i w innych miejscach funkcjonariuszy państw komunistycznych w związku o charakterze zbrojnym, mającym na celu popełnianie przestępstw polegających na podrabianiu i używaniu podrobionych dokumentów, narażeniu na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu ludzi znajdujących się w bezpośrednim otoczeniu papieża Jana Pawła II, a także pozbawieniu życia z użyciem broni palnej Papieża, tj. o przestępstwo z art. 258 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,
– kierowaniu w dniu 13 maja 1981 r. w Rzymie przez funkcjonariuszy państw komunistycznych wykonaniem przez Mehmeta Ali Agcę przestępstwa usiłowania zabójstwa przy użyciu broni palnej papieża Jana Pawła II, na skutek czego pokrzywdzony doznał trzech ran postrzałowych, które spowodowały u niego ciężki uszczerbek na zdrowiu pod postacią choroby realnie zagrażającej życiu, tj. o przestępstwo z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 2 pkt 4 k.k. i art. 156 § 1 pkt 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,
– udziale w okresie od 13 maja 1981 r. do 29 kwietnia 1986 r. na terenie Polski i w innych miejscach funkcjonariuszy państw komunistycznych w związku mającym na celu popełnianie przestępstw polegających na używaniu gróźb bezprawnych dla wywarcia wpływu w postępowaniu karnym na Mehmeta Ali Agcę oraz na czynności urzędowe włoskich organów sądowych prowadzących śledztwo, tj. o przestępstwo z art. 258 § 1 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

W toku postępowania do niniejszego śledztwa włączone zostały materiały śledztwa Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku w sprawie zbrodni komunistycznej polegającej na nieudolnym usiłowaniu dokonania w styczniu 1981 r. w Rzymie przez funkcjonariuszy państw komunistycznych zabójstwa Lecha Wałęsy, to jest o przestępstwo z art. 13 § 2k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Dotychczas ustalono, iż usiłowanie dokonania przez Mehmeta Ali Agcę zabójstwa w dniu 13 maja 1981 r. w Rzymie papieża Jana Pawła II nastąpiło po uprzednim podjęciu działań umożliwiających popełnienie tego przestępstwa. Polegały one w szczególności na wytwarzaniu podrobionych dokumentów umożliwiających przekraczanie granic państwowych, dostarczeniu broni i zapewnieniu sprawcy zbrodni drogi ucieczki. Zebrane informacje nadto wskazują, że działania te dokonywane były przez funkcjonariuszy ówczesnych państw komunistycznych, między innymi Bułgarskiej Republiki Ludowej.

Z dokonanych ustaleń wynika też, że wszystkie te czynności były przeprowadzone w ramach istniejącego związku osób, którego celem głównym było umożliwienie dokonania zabójstwa Jana Pawła II, a nadto dokonywanie innych przestępstw, w szczególności przeciwko życiu i zdrowiu. Przy czym czyny te miały umożliwić realizację zabójstwa Jana Pawła II.

W oparciu o dotychczas zebrane materiały ustalono także, iż przebieg dokonania przez Mehmeta Ali Agcę przestępstwa w dniu 13 maja 1981 r. był poddany kontroli sprawowanej między innymi przez funkcjonariuszy Bułgarskiej Republiki Ludowej. Sposób i zakres sprawowania tej kontroli uzasadnia podejrzenie przestępczego kierowania przez nich działaniami sprawcy. Po próbie zabójstwa w dniu 13 maja 1981 r. papieża Jana Pawła II oraz wszczęciu w tej sprawie postępowania karnego służby specjalne byłej Niemieckiej Republiki Demokratycznej i Bułgarskiej Republiki Ludowej podjęły liczne działania mające na celu dezinformację opinii publicznej oraz wpłynięcie na włoski sąd orzekający w sprawie osób, którym zarzucano współudział w zamachu na Jana Pawła II. Celem tych działań było spowodowanie uniknięcia odpowiedzialności między innymi przez obywateli bułgarskich oskarżonych w tej sprawie. Służby te przede wszystkim rozpowszechniały fałszywe informacje o rzekomych inspiratorach zbrodni spoza państw komunistycznych. Nadto funkcjonariusze tych służb za pomocą gróźb wpłynęli na treść zeznań Mehmeta Ali Agcy oraz w ten sam sposób usiłowali wpłynąć na prowadzących śledztwo pracowników włoskiego wymiaru sprawiedliwości prowadzących postępowanie karne. W ramach podjętych działań służby te korzystały z pomocy udzielanej przez władze różnych państw komunistycznych, w tym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Jednocześnie ustalono, iż w styczniu 1981 r. podczas wizyty w Rzymie na zaproszenie włoskich związków zawodowych delegacji NSZZ „Solidarność" w czasie nocnego zwiedzania miasta doszło do próby zamachu na życie Lecha Wałęsy, kiedy to grupa związkowców została zatrzymana przez kilka osób, z których przynajmniej jedna posiadała przy sobie widoczną i gotową do użycia broń palną w postaci rewolweru. Zamach nie powiódł się z uwagi na fakt, iż Lech Wałęsa w ostatniej chwili zrezygnował z udziału w nocnej wycieczce. W grudniu 2007 r. strona włoska zrealizowała w części dwa wnioski o międzynarodową pomoc prawną, w ramach których tutejsza Oddziałowa Komisja otrzymała około 20 000 kart odpisów dokumentów wytworzonych i zgromadzonych w toku prac włoskiej Parlamentarnej Komisji Śledczej („Komisja Mitrochina"), dotyczących zamachu na papieża Jana Pawła II w dniu 13 maja 1981 r., a także dokumentów procesowych wytworzonych w toku postępowania karnego przeciwko Mehmetowi Ali Agcy zakończonego 22 lipca 1981 r. i odpisów dokumentów procesowych, wytworzonych w toku postępowania karnego przeciwko Sergiejowi Antonowowi i innym zakończonego 29 marca 1986 r.

sygn. akt: S 115/04/Zk, S 73/05/Zk, S 47/06/Zk, S 51/07/Zk

Oddziałowa Komisja w Katowicach prowadzi cztery śledztwa w sprawie pacyfikacji strajkujących w hucie „Baildon", hucie „Katowice", Kopalni Węgla Kamiennego „Staszic" oraz Kopalni Węgla Kamiennego „Jastrzębie". Po ogłoszeniu stanu wojennego w dniu 13 grudnia 1981 r. na znak protestu pracownicy ww. zakładów przystąpili do akcji protestacyjnej, która przyjęła formę strajku okupacyjnego. Strajki te trwały do czasu wtargnięcia na tereny zakładów pracy oddziałów ZOMO lub MO, które przy użyciu wyposażenia służącego do stosowania przymusu bezpośredniego oraz gazu przerwały akcje protestacyjne i zatrzymały wszystkich uczestników strajku. W trakcie akcji zatrzymań zbrodni komunistycznej dopuścili się funkcjonariusze ZOMO lub MO, którzy przekroczyli swoje uprawnienia wobec strajkujących w ww. zakładach pracy, polegające na biciu pałkami po całym ciele oraz stosowaniu tzw. ścieżek zdrowia. W wyniku tego szereg osób odniosło liczne obrażenia ciała w postaci ran głowy, połamania żeber czy połamania nóg.

b) zbrodnie nazistowskie

sygn. akt S 26/06/Zn

Od stycznia 2006 r. do Oddziałowej Komisji w Katowicach za pośrednictwem Głównej Komisji wpływają akty oskarżenia składane przez Stowarzyszenie Ofiar Wojny Zarząd Główny w Bielsku–Białej w imieniu jego członków. Dokument taki zawiera między innymi ogólne informacje o zbrodniach wojennych i zbrodniach przeciwko ludzkości popełnionych przez okupanta hitlerowskiego na członkach rodzin osób w nim wymienionych. Pod sygnaturą S 26/06/Zn tut. Komisja wszczęła śledztwo w sprawie zbrodni wojennej polegającej na zmuszaniu przez funkcjonariuszy III Rzeszy mieszkańców okupowanych terenów rejencji katowickiej do świadczenia pracy przymusowej. Na obszarze rejencji katowickiej – obszarze włączonym w skład III Rzeszy – do 14 września 1939 r. utworzono 13 urzędów pracy i 15 ich filii. Na Górnym Śląsku szef zarządu cywilnego 14 września 1939 r. nakazał „odpowiednie" stosowanie ustawy z 1935 r. o pośrednictwie pracy, stanowiącej podstawę prawną działalności urzędów pracy na terenie Rzeszy, rozporządzenie z dnia 13 lutego 1939 r. o służbie obowiązkowej oraz ustawę z 1935 r. o wprowadzeniu książki pracy. Rozbudowie administracji pracy towarzyszyło szereg posunięć zmierzających w pierwszym rzędzie do uzyskania kontroli nad polską siłą roboczą i wykorzystania jej dla celów militarnych, zabezpieczenia zbiorów oraz uruchomienia produkcji przemysłowej i wprzęgnięcia jej w życie gospodarcze Rzeszy. Na bezrobotnych ciążył obowiązek rejestrowania się w urzędach pracy; za jego niewykonanie grożono represjami. Ponadto po wprowadzeniu obowiązku posiadania książki pracy stało się możliwe ujęcie w ewidencję urzędu wszystkich osób zatrudnionych. Rejestrację wymuszano przez nacisk ekonomiczny (wstrzymanie wydawania kart żywnościowych), jak i fizyczny realizowany przez wszystkie rodzaje sił policyjnych III Rzeszy.

W połowie 1940 r. w wyniku porozumienia zawartego między Reichsführerem SS a ministrem pracy Rzeszy do wyłącznej właściwości gestapo należało zwalczanie przypadków tzw. łamania umów pracy przez Polaków. Polakom nie przysługiwał wybór pracy ani miejsca pracy; wyjątki dotyczyły specjalistów w ważnych dla gospodarki wojennej zawodach. Za uchylanie się od pracy, uchybianie dyscyplinie pracy Polakom groziła odpowiedzialność karna i karno-administracyjna, a ponadto zastosowanie przez gestapo aresztu ochronnego, umieszczenia w wychowawczym obozie pracy czy też obozie koncentracyjnym. Dotychczas ustalono fakt zaistnienia zbrodni wojennej wobec 300 osób. W każdej z tych spraw, po wyjaśnieniu wszystkich okoliczności, zachodzi konieczność wydania jednostkowej decyzji o umorzeniu postępowania wobec osądzenia sprawców w procesach norymberskich.

4. Oddziałowa Komisja w Krakowie

a) zbrodnie komunistyczne

sygn. akt S 59/05/Zk

Postępowanie w sprawie kontynuowano po wyłączeniu w dniu 22 lipca 2005 r. z akt kompleksowego śledztwa S 16/00/ZK, dotyczącego zbrodniczej działalności funkcjonariuszy byłego Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Dąbrowie Tarnowskiej w latach 1945–1956 wątku dotyczącego pokrzywdzonych Jana i Władysława F., członków niepodległościowej organizacji Służba Wolnej Polsce, oskarżonych w sprawie o sygn. Sr 451/49 byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Krakowie. Śledztwo częściowo zakończono umorzeniem w zakresie stosowania niedozwolonych metod śledczych wobec pokrzywdzonych Jana i Władysława F. wobec śmierci trzech funkcjonariuszy PUBP w Dąbrowie Tarnowskiej, w pozostałym zakresie kontynuowano celem postawienia w stan oskarżenia jedynego żyjącego sprawcy – Kazimierza W.

Zgromadzony w śledztwie materiał dowodowy pozwolił na przedstawienie Kazimierzowi W. zarzutu popełnienia zbrodni komunistycznej polegającej na przekroczeniu przez niego jako funkcjonariusza PUBP przysługujących mu uprawnień w celu uzyskania określonej treści wyjaśnień od aresztowanych Jana i Władysława F. w ten sposób, że działając wraz z innymi funkcjonariuszami PUBP w Dąbrowie Tarnowskiej,

co do których postępowanie zakończono odrębną decyzją merytoryczną, stosował niedozwolone metody śledcze polegające na fizycznym i moralnym znęcaniu się nad pokrzywdzonymi o okresie od 9 lutego 1949 r. do 30 maja 1949 r. w Dąbrowie Tarnowskiej przez to że w trakcie wielogodzinnych, meczących i nocnych przesłuchań bił pokrzywdzonych metalowym prętem po piętach, kopał po całym ciele po uprzednim doprowadzeniu do stanu bezbronności przez unieruchomienie rąk i nóg.

Przesłuchany w charakterze podejrzanego Kazimierz W. nie przyznał się do popełnienia zarzucanej mu zbrodni, zasłaniając się niepamięcią.

Po wykonaniu w sprawie czynności kończących śledztwo w dniu 19 października 2006 r. skierowano akt oskarżenia przeciwko Kazimierzowi W. do Sądu Rejonowego Wydział II Karny w Dąbrowie Tarnowskiej .

Postanowieniem z dnia 15 listopada 2006 r. Sąd Rejonowy w Dąbrowie Tarnowskiej powołując się na dobro wymiaru sprawiedliwości, wystąpił do Sądu Najwyższego z wnioskiem o przekazanie sprawy innemu równorzędnemu sądowi wobec opinii biegłych określających, iż istnieją przeciwwskazania zdrowotne w uczestnictwie oskarżonego Kazimierza W. w czynnościach procesowych poza miejscem zamieszkania we Wrocławiu.

Postanowieniem z dnia 19 grudnia 2007 r. Sąd Najwyższy przekazał sprawę przeciwko Kazimierzowi W. do Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia we Wrocławiu. Tenże Sąd postanowieniem z dnia 19 marca 2007 r. powołał biegłego lekarza celem ustalenia, czy stan zdrowia oskarżonego pozwala na udział w postępowaniu. W dalszym ciągu oczekujemy na wyznaczenie terminu rozprawy.

sygn. akt S 80/05/Zk

Śledztwo wszczęto w dniu 5 grudnia 2005 r. w sprawie pozbawienia wolności w okresie od 10 listopada do 12 listopada 1982 r. w Krakowie Nowej Hucie i Krakowie oraz pobicia w trakcie zatrzymania Tadeusza K. przez funkcjonariuszy ZOMO.

Po przesłuchaniu pokrzywdzonego i zapoznaniu się ze zdeponowanymi w BUiAD IPN w Krakowie materiałami dotyczącymi zdarzenia, o którym zawiadomił pokrzywdzony, śledztwo rozszerzono celem ustalenia okoliczności zatrzymania i pobicia przez funkcjonariuszy ZOMO około 100 innych ustalonych uczestników demonstracji antykomunistycznych, jakie w dniu 10 listopada 1982 r. rozegrały się na terenie Miasteczka Studenckiego w Krakowie i w centrum Nowej Huty.

W sprawie po zweryfikowaniu danych dotyczących miejsca zamieszkania ustalonych uczestników zdarzeń przesłuchano ustalonych w sprawie pokrzywdzonych.

W śledztwie ustalono dotychczas jednego ze sprawców pobicia zawiadamiającego i po uzyskaniu opinii biegłego lekarza odnośnie do stopnia uszkodzenia ciała Tadeusza K. przedstawiono Piotrowi K., funkcjonariuszowi Zmotoryzowanych Odwodów Milicji Obywatelskiej, zarzut popełnienia zbrodni komunistycznej polegający na tym, że w dniu 10 listopada 1982 r. w Krakowie Nowej Hucie działając z innymi dotychczas nieustalonymi funkcjonariuszami, wziął udział w pobiciu Tadeusza K. przez zadawanie mu uderzeń pałką służbową w okolice ud oraz bicie i kopanie po całym ciele, czym naraził pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszkodzenia ciała. Przywołany wątek śledztwa po wykonaniu czynności końcowych zostanie wyłączony i w najbliższym czasie opracowany zostanie w tym zakresie akt oskarżenia przeciwko Piotrowi K .

Zmierzając do indywidualizacji sprawców pobić innych zatrzymanych w dniu 10 listopada 1982 r. uczestników manifestacji, dokonano oględzin akt osobowych kilkudziesięciu wytypowanych funkcjonariuszy ZOMO, którzy w dniu 10 listopada 1982 r. wykonywali czynności zmierzające do stłumienia manifestacji niepodległościowych na terenie Krakowa i Nowej Huty.

Aktualnie trwają dalsze poszukiwania materiałów zmierzające do ustalenia osób odpowiedzialnych za przeprowadzenie akcji tłumienia protestów.

sygn. akt S 72/05/Zk

Śledztwo wszczęto w dniu 20 października 2005 r. w sprawie pobicia w dniu 16 października 1982 r. w Krakowie przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej zatrzymanego Krzysztofa M. W wyniku przeprowadzonych czynności procesowych zakres śledztwa został znacznie poszerzony.

Śledztwo objęło wydarzenia mające miejsce w Nowej Hucie w Krakowie w dniu 14 października 1982 r. oraz 31 sierpnia 1983 r. W tych dniach na tym terenie miały miejsce demonstracje przeciwko ówczesnej władzy, podczas których interweniowała Milicja Obywatelska. Zatrzymano wówczas szereg osób, które następnie przewieziono do komend Milicji. Osoby zatrzymane zostały pobite w ramach tzw. ścieżek zdrowia, jak i w czasie pobytu w aresztach milicji, podczas przesłuchań i rozmów ostrzegawczych.

Na podstawie materiałów archiwalnych ustalono osoby zatrzymane. Po zweryfikowaniu ich aktualnych adresów zamieszkania przesłuchano ponad 100 osób pokrzywdzonych. Większość z nich zeznała, iż została pobita przez funkcjonariuszy milicji. Duża część pokrzywdzonych stwierdziła, iż jest wstanie rozpoznać funkcjonariuszy stosujących wobec nich przemoc fizyczną.

W związku z treścią zeznań świadków wykonano czynności mające na celu ustalenie funkcjonariuszy biorących udział w akcji zatrzymania oraz wykonujących dalsze czynności. Przeprowadzono oględziny szeregu akt osobowych funkcjonariuszy, gromadząc materiał ikonograficzny w celu okazania osobom pokrzywdzonym wizerunków funkcjonariuszy. Postępowanie rokuje nadzieję na przejście do fazy in personam.

Z uwagi na zakres podmiotowy śledztwa oraz konieczność szeregu dalszych przesłuchań osób pokrzywdzonych, a nadto na konieczność dokonania szeregu okazań, termin zakończenia śledztwa jest trudny do przewidzenia.

sygn. akt S 84/05/Zk

Po przeprowadzeniu śledztwa, sygn. S 84/05/Zk, w dniu 6 grudnia 2006 r. do Sądu Rejonowego Wydział II Karny w Tarnowie skierowano akt oskarżenia przeciwko Aleksandrowi Z., któremu zarzucono to, że w okresie od dnia 1 marca 1984 r. do dnia 3 lipca 1984 r. w Tarnowie, będąc funkcjonariuszem Służby Bezpieczeństwa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Tarnowie i będąc funkcjonariuszem państwa komunistycznego, przekroczył swoje uprawnienia podczas czynności procesowych wykonywanych z udziałem tymczasowo aresztowanego Alojzego W. poprzez wypowiadanie pod jego adresem gróźb, które wzbudziły w nim uzasadnione obawy, iż zostaną spełnione, czym działał na szkodę interesu prywatnego pokrzywdzonego

Wyrokiem Sądu Rejonowego Wydział II Karny w Tarnowie z dnia 4 lipca 2007 r., sygnatura akt II K 823/06, oskarżony Aleksander Z. został uznany za winnego popełnienia zarzuconego mu czynu i skazany na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 2 lata oraz orzekł karę grzywny. Opisany powyżej wyrok został zaskarżony zarówno przez oskarżyciela publicznego, jak i obrońcę oskarżonego.

Sąd Okręgowy Wydział II Karny w Tarnowie wyrokiem z dnia 16 listopada 2007 r., sygnatura akt II Ka 469/07, uchylił wyrok sądu I instancji, a postępowanie karne w niniejszej sprawie umorzył na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 7 grudnia 1989 r. o amnestii.

Niniejszy wyrok jest prawomocny.

Podnieść należy, iż sądy I i II instancji orzekające w przedmiotowej sprawie uznały winę Aleksandra Z. w zakresie zarzuconej mu zbrodni komunistycznej.

sygn. akt S 97/05/Zk

Śledztwo prowadzone jest w sprawie zbrodni komunistycznej popełnionej na szkodę członków opozycji demokratycznej i działaczy NSZZ „Solidarność" z terenu b. woj. nowosądeckiego poprzez ich internowanie w okresie stanu wojennego na podstawie decyzji wydawanych przez ówczesnego Komendanta Wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej w Nowym Sączu.

Śledztwo wszczęto w dniu 24 listopada 2005 r.

Przedmiotem śledztwa jest wyjaśnienie okoliczności zaplanowania i przygotowania, a następnie przebiegu akcji internowania obywateli polskich zamieszkałych na terenie b. woj. nowosądeckiego: liczby i tożsamości osób internowanych, miejsc, w których wymienieni byli umieszczani, a także ewentualnych innych czynów realizujących znamiona czynów zabronionych, popełnionych na ich szkodę w czasie i w związku z internowaniem. Celem tychże postępowań karnych jest również ustalenie osób odpowiedzialnych za wyżej opisaną zbrodnię popełnioną z motywów politycznych, polegającą na bezprawnym pozbawieniu wolności zarówno z kręgu decydentów, jak i jej wykonawców.

W toku śledztwa ustalono, iż w wyniku wskazanej akcji w nocy z 12 na 13 grudnia 1981 r. oraz w dniach następnych zatrzymano i internowano 77 osób, w tym Grzegorza S., Jerzego W., Ryszarda P., Tadeusza J., Kazimierza Ł., Tadeusza Rz., Jana D., Jana S., Zygmunta J. i Antoniego S., co do których przeprowadzono już czynności procesowe, w tym przesłuchano ich w charakterze świadków oraz zabezpieczono posiadane przez nich oryginały decyzji o internowaniu. Oryginały przedmiotowych decyzji ujawniono także w nadsyłanych przez Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Rzeszowie aktach internowanych, wytworzonych przez funkcjonariuszy Służby Więziennej z Ośrodka dla Internowanych w Załężu. Nadto w oparciu o informacje z bazy PESEL ustalono, iż 11 osób spośród grupy internowanych zmarło w okresie od zwolnienia ich z ośrodka do chwili obecnej, co potwierdzono uzyskanymi w tym zakresie aktami zgonów, nadesłanymi przez właściwe urzędy stanu cywilnego. Jednocześnie kontynuowano przesłuchiwanie pokrzywdzonych w charakterze świadków, przy czym do chwili obecnej przesłuchano 30 osób, głównie internowanych z terenu Rabki, Nowego Targu, Zakopanego, Muszyny i Krynicy. Z przeprowadzonych czynności wynika, iż co najmniej trzy dalsze osoby spośród internowanych wyemigrowały w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych poza granice kraju.

W dalszym toku śledztwa zaplanowano uzyskanie ekspertyzy pisma w zakresie podpisów złożonych na zabezpieczonych w sprawie dokumentach – decyzjach internowania, co nastąpi po zakończeniu przesłuchiwania świadków z terenu Nowego Sącza oraz Biecza i Gorlic. Wynik wskazanej opinii pozwoli na całościową ocenę zgromadzonego materiału dowodowego, w tym podjecie ustaleń w zakresie tożsamości osoby, która przedmiotowe decyzje podpisała.

sygn. akt S 104/05/Zk

Śledztwo wszczęto w dniu 14 listopada 2005 r. przeciwko Januszowi C., byłemu funkcjonariuszowi Służby Bezpieczeństwa w Końskich.

W dniu 18 stycznia 2007 r. skierowano przeciwko Januszowi C. akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Końskich. Zarzucono mu stosowanie gróźb pozbawienia życia przy użyciu broni palnej w celu zmuszenia do odstąpienia od działalności opozycyjnej. Wyrokiem, sygn. II K 19/07, z 20 lipca 2007 r. Sąd Rejonowy w Końskich uznał Janusza C. za winnego popełnienia zarzucanego mu przestępstwa i skazał go za to na karę 1 roku 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na 3 lata oraz grzywnę.

Od wyroku tego apelację wywiódł miedzy innymi prokurator, domagając się surowszej, bezwzględnej kary pozbawienia wolności.

Do chwili obecnej Sąd Okręgowy w Kielcach nie wyznaczył terminu rozprawy.

sygn. akt S 108/05/Zk

Śledztwo wszczęte w dniu 20 grudnia 2005 r. w sprawie przekroczenia uprawnień przez funkcjonariusza organów bezpieczeństwa państwa w dniu 17 grudnia 1981 r. w Zakopanem a polegającego na kierowaniu wobec Rajmunda S., działacza NSZZ „Solidarność", groźby pozbawienia życia.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił na przedstawienie Waldemarowi W. w dniu 3 lipca 2007 r. zarzutu popełnienia zbrodni komunistycznej, polegającej na tym, że w dniu 17 grudnia 1981 r. w Zakopanem jako funkcjonariusz państwa komunistycznego, zatrudniony na stanowisku Inspektora Służby Bezpieczeństwa Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Nowym Sączu, przekroczył uprawnienia służbowe podczas wykonywania czynności z udziałem zatrzymanego Rajmunda S., działacza NSZZ „Solidarność", w ten sposób, że wyciągniętym pistoletem groził mu użyciem broni palnej, a następnie wypowiadał pod jego adresem groźby pozbawienia życia, czym wzbudził u niego uzasadnioną obawę ich spełnienia, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego i prywatnego Rajmunda S.

Przesłuchany w charakterze podejrzanego Waldemar W. nie przyznał się do dokonania zarzucanego mu czynu i złożył obszerne wyjaśnienia, których treść pozostaje w sprzeczności z innymi dowodami zebranymi w śledztwie.

Czyn zarzucany podejrzanemu zagrożony jest karą do 3 lat pozbawienia wolności.

Na obecnym etapie śledztwa konieczne jest m. in. przeprowadzenie konfrontacji pomiędzy pokrzywdzonym Rajmundem S. i świadkiem Anną S. a podejrzanym oraz jego zaznajomienie z aktami postępowania.

sygn. akt S 20/06/Zk

Postępowanie prowadzone było w sprawie zbrodni komunistycznej, popełnionej w lipcu i sierpniu 1980 r. w Krakowie, polegającej na przekroczeniu uprawnień, niedopełnieniu obowiązków przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej oraz pobiciu działaczy i sympatyków Studenckiego Komitetu Solidarność, m. in. Pawła W., Wojciecha S. i Jerzego G.

Śledztwo wszczęto w dniu 8 czerwca 2006 r.

Przedmiotem śledztwa był m. in. czyn polegający na pobiciu i znęcaniu się nad zatrzymanym Pawłem W. w dniu 8 lipca 1980 r. na terenie KW MO w Krakowie przez trzech funkcjonariuszy byłej Służby Bezpieczeństwa.

W toku prowadzonego śledztwa przesłuchano w charakterze świadków pokrzywdzonego oraz dalszych 8 świadków, a nadto zapoznano się z aktami postępowania przygotowawczego prowadzonego na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych ubiegłego wieku wobec działaczy krakowskiego Studenckiego Komitetu Solidarność. Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego ustalono nazwiska dwóch sprawców, byłych funkcjonariuszy SB, popełnionego na szkodę Pawła W. czynu, którym następnie przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstwa fizycznego i psychicznego znęcania się nad pokrzywdzonymi i przesłuchano ich w charakterze podejrzanych. Zapoznano się także z aktami personalnymi obu funkcjonariuszy, potwierdzając w ten sposób ich służbę w okresie objętym zarzutem w SB.

W dniu 14 lutego 2007 r. skierowano do Sądu Rejonowego dla Krakowa Krowodrzy w Krakowie Wydział II Karny akt oskarżenia przeciwko Markowi K. i Edwardowi W.

Postępowanie przed Sądem nadal się toczy, przy czym do chwili obecnej odbyło się 8 rozpraw.

sygn. akt S 42/06/Zk

Postanowieniem z dnia 2 października 2006 r. wszczęto śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy SB w 1969 r. w Nowym Targu przez wypowiadanie gróźb karalnych pod adresem pokrzywdzonego Kazimierza P.

Po przeprowadzeniu śledztwa ustalono sprawcę przestępstwa w osobie funkcjonariusza SB w Nowym Targu, Antoniego P., któremu przedstawiono zarzut popełnienia zbrodni komunistycznej polegającej na przekroczeniu uprawnień w trakcie wykonywanych w dniu 6 grudnia 1969 r. w Nowym Targu czynności z udziałem pokrzywdzonego Kazimierza P. przez wypowiadanie wobec niego gróźb pozbawienia życia, które z uwagi na towarzyszące zdarzeniu okoliczności wzbudziły w nim uzasadnione obawy, iż będą spełnione.

Przesłuchany w charakterze podejrzanego Antoni P. nie przyznał się do popełnienia zrzucanego mu czynu, wyjaśniając, że jako funkcjonariusz operacyjny nie mógł wykonywać czynności procesowych z udziałem zatrzymanego. Wyjaśnieniom tym nie dano jednak wiary w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności wobec stanowczych zeznań pokrzywdzonego i jednoznacznego rozpoznania przez niego podejrzanego na okazanych mu zdjęciach.

W dniu 28 września 2007 r. skierowano do Sądu Rejonowego w Nowym Targu wniosek o umorzenie wobec Antoniego P. postępowania na podstawie ustawy z dnia 7 grudnia 1989 r. o amnestii wobec faktu, iż okoliczności przedmiotowo-podmiotowe sprawy, w szczególności rodzaj i charakter zarzucanego podejrzanemu czynu, jak i jego incydentalny charakter, przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów prawa, powodowały konieczność uznania, iż w opisanej sytuacji zachodzą przesłanki do zastosowania w stosunku do wyżej wymienionego dobrodziejstwa przepisów cytowanej ustawy.

Sąd Rejonowy w Nowym Targu na posiedzeniu w dniu 29 listopada 2007 r. umorzył postępowanie wobec Antoniego P. na zasadzie amnestii.

sygn. akt S 53/06/Zk

W dniu 1 sierpnia 2006 r. wszczęto śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Nowym Sączu poprzez pobicie zatrzymanych działaczy NSZZ „Solidarność" w Gorlicach w marcu 1984 r.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego stwierdzono, iż funkcjonariusze Służby Bezpieczeństwa w ramach rozpracowania pod kryptonimem „Aktyw" prowadzili czynności w celu ustalenia członków nielegalnej wówczas struktury NSZZ „Solidarność" w zakładach „Glinik" w Gorlicach.

W marcu 1984 r. zatrzymano większość członków związku. W ramach prowadzonego wówczas śledztwa przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa ustalono, iż w stosunku do osób zatrzymanych, a następnie tymczasowo aresztowanych, stosowano przemoc fizyczną, grożono im oraz wyzywano wulgarnymi słowami.

W toku śledztwa przesłuchano wszystkie osoby pokrzywdzone, dokonano oględzin 37 akt osobowych funkcjonariuszy SB wykonujących czynności procesowe względnie w inny sposób uczestniczących w postępowaniu karnym, przy czym jednocześnie zgromadzono materiał ikonograficzny.

Osobom pokrzywdzonym okazano wizerunki funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa, część pokrzywdzonych rozpoznało funkcjonariuszy stosujących niedozwolone metody śledcze.

Zgromadzony bardzo obszerny materiał dowodowy pozwoli w najbliższym czasie przedstawić co najmniej kilku byłym funkcjonariuszom Służby Bezpieczeństwa zarzut popełnienia zbrodni komunistycznej.

sygn. akt S 81/06/Zk

Śledztwo wszczęte dnia 17 października 2006 r. w sprawie popełnienia zbrodni komunistycznej polegającej na przekroczeniu uprawnień przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Kielcach poprzez zastosowanie wobec Wojciecha A., działacza NSZZ „Solidarność", środka farmakologicznego powodującego niekontrolowanie swoich wypowiedzi w trakcie prowadzonych z nim rozmów ostrzegawczych w maju 1983 r. w Kielcach.

W sprawie przesłuchano pokrzywdzonego, który potwierdził prowadzenie z nim rozmów w tamtym okresie przez funkcjonariuszy SB. Dokonano analizy akt kwestionariusza ewidencyjnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, gdzie znajdują się dokumenty świadczące o podjęciu działań mających na celu podanie Wojciechowi A. środka o nazwie ASCO.

W celu ustalenia charakteru tego środka, jego sposobu działania i ewentualnego oddziaływania na zdrowie lub życie człowieka, któremu go podano, zasięgnięto kompleksowej opinii Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie.

Uzyskana ekspertyza nie przyniosła pozytywnego rezultatu, gdyż nie rozszyfrowano skrótu o treści ASCO odnoszącego się do środka farmakologicznego. Na podstawie przesłuchań byłych funkcjonariuszy KWMO pionu SB, zajmujących się sprawą rozpracowania Wojciecha A., ustalono, że polecenie zastosowania tego środka w ramach kombinacji operacyjnej wyszło z Biura Studiów MSW, które to biuro miało dostarczyć wyżej wymieniony środek, do czego jednak nie doszło.

Zlecenie na środek ASCO i instrukcje podania wystawił lekarz płk dr Czesław G. Z oględzin akt osobowych Czesława G. wynika, że był on pracownikiem MSW i pełnił funkcję kierownika Samodzielnej Sekcji Specjalnej opracowującej produkcję specjalnych preparatów chemicznych i farmakologicznych dla potrzeb wywiadu i kontrwywiadu MSW.

Przesłuchanie Czesława G. i poszerzenie w ten sposób wiedzy w śledztwie okazało się niemożliwe wobec faktu jego zgonu w dniu 14 lipca 2003 r.

W zależności od dalszych ustaleń postępowania zostanie podjęta decyzja merytoryczna.

sygn. akt S 84/06/Zk

Przedmiotowe śledztwo wszczęto 5 stycznia 2006 r., zostało omówione w ramach sprawozdania rocznego dotyczącego 2006 r., przy czym wówczas obejmowało ono okoliczności dotyczące pozbawienia wolności jedynie kilkorga spośród osób internowanych na mocy decyzji Komendanta Wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej w Krakowie.

W wyniku podjęcia postanowień o połączeniu szeregu postępowań przygotowawczych, dotyczących przestępnego charakteru pozbawienia wolności na podstawie dekretu o stanie wojennym, niniejszym postępowaniem objęto zdarzenia polegające na bezprawnym pozbawieniu wolności działaczy opozycji demokratycznej, w tym NSZZ „Solidarność", w związku z internowaniem wymienionych w okresie od 12 do 16 grudnia 1981 r. na mocy decyzji Komendanta Wojewódzkiego MO w Krakowie.

W związku z powyższym podjęto przesłuchania w charakterze świadków pozostałych pokrzywdzonych, przy czym niezbędne będzie przesłuchanie ponad 100 osób. Z tej grupy dotychczas przesłuchano około 40 osób, natomiast koleje przesłuchania zaplanowano z uwzględnieniem wykazu osób internowanych uzyskanego z Oddziałowego Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Krakowie.

Załączniki do protokołów przesłuchania wskazanych osób stanowią dokumenty przedkładane przez ww. w toku tych czynności i odnoszą się do ich internowania oraz pobytów w ośrodkach odosobnienia.

Na podstawie informacji uzyskanych z Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Krakowie przeprowadzono oględziny dostępnych materiałów archiwalnych dotyczących osób internowanych z województwa małopolskiego, w tym w zakresie dotyczącym czynności podejmowanych przez Służbę Bezpieczeństwa w okresie poprzedzającym wprowadzenie stanu wojennego, jak i czynności przedsiębranych wobec internowanych po jego wprowadzeniu, a także działalności operacyjnej w ośrodkach odosobnienia. Powyższe oględziny pozwoliły na uzyskanie odpisów dokumentów mających znaczenie dla ustaleń podejmowanych w niniejszym śledztwie.

Niezależnie od powyższego na podstawie zeznań poszczególnych pokrzywdzonych uzyskano odpisy dokumentów archiwalnych dotyczących czynności podejmowanych wobec tych osób (postępowania karne, czynności operacyjne).

W ramach kontynuowanego śledztwa realizowane są zaplanowane przesłuchania pokrzywdzonych, a w oparciu o treść uzyskanych zeznań gromadzony jest stosowny materiał dowodowy pochodzący ze źródeł osobowych i rzeczowych.

Przeprowadzenie tych czynności pozwoli na wyprowadzenie ocen co do zakresu i charakteru odpowiedzialności karnej osób podejmujących decyzje o pozbawieniu wolności pokrzywdzonych w niniejszej sprawie.

sygn. akt S 112/06/Zk

Postanowieniem z dnia 12 stycznia 2007 r. wszczęto śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej biorących udział w pobiciu uczestników manifestacji w dniu 3 maja 1985 r. po mszy w Katedrze na Wawelu w Krakowie. W toku śledztwa zebrano obszerny materiał dowodowy obejmujący m. in. materiały archiwalne byłego Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Krakowie, w tym listę 94 osób zatrzymanych oraz zeznania 25 funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej głównie z formacji Zmotoryzowanych Odwodów Milicji Obywatelskiej, złożone w związku ze skierowaniem przeciwko uczestnikom manifestacji wniosków o ukaranie do Kolegium do Spraw Wykroczeń.

Ponadto z komend wojewódzkich Policji uzyskano akta osobowe ustalonych z imienia i nazwiska 26 funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej, które poddano oględzinom, a skompletowany materiał ikonograficzny okazano kilkunastu ujawnionym pokrzywdzonym podczas ich przesłuchania w charakterze świadka.

Na podstawie treści zeznań świadków – pokrzywdzonych stwierdzono, iż działania funkcjonariuszy MO były niezgodne z prawem. Podczas zatrzymania oraz bezpośrednio po zatrzymaniu manifestanci, a niekiedy osoby przypadkowo zatrzymane, byli bici pałkami po całym ciele oraz kopani.

Zgromadzony w toku dotychczasowego śledztwa materiał dowodowy pozwolił na przedstawienie Markowi N., byłemu funkcjonariuszowi Milicji Obywatelskiej Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Krakowie, zarzutu popełnienia zbrodni komunistycznej polegającej na tym, że w dniu 3 maja 1985 r. w Krakowie, będąc funkcjonariuszem Milicji Obywatelskiej WUSW w Krakowie, przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że działając wspólnie z innymi funkcjonariuszami Milicji Obywatelskiej, wziął udział w pobiciu uczestników manifestacji, w tym Grzegorza B. i Marka W., narażając ich na bezpośrednie niebezpieczeństwo nastąpienia skutku w postaci ciężkiego uszczerbku

na zdrowiu lub innego uszkodzenia ciała, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego i prywatnego.

Podejrzany Marek N. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu, zagrożonego karą do 3 lat pozbawienia wolności, wyjaśniając, iż nigdy nie pobił jakiegokolwiek uczestnika manifestacji. Podejrzany Marek N. liczy 58 lat i jest emerytem.

W toku dalszego śledztwa kontynuowane będą przesłuchania w charakterze świadka kolejnych ujawnionych pokrzywdzonych, którym okazywane będą zdjęcia podejrzanego Marka N. i innych ustalonych funkcjonariuszy MO uczestniczących w rozpraszaniu manifestacji i dokonujących zatrzymań. Wyniki okazań pozwolą na ukierunkowanie dalszego toku śledztwa, w tym na przedstawienie zarzutów funkcjonariuszom rozpoznanym przez pokrzywdzonych jako sprawcy pobicia.

sygn. akt S 7/07/Zk

Śledztwo prowadzone jest w sprawie zbrodni komunistycznej polegającej na pobiciu kilkunastu demonstrantów w dniu 3 maja 1987 r. w czasie manifestacji po mszy św. w Katedrze na Wawelu w Krakowie przez funkcjonariuszy Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Krakowie, a popełnione na szkodę działaczy opozycyjnych, w szczególności Konfederacji Polski Niepodległej, NSZZ „Solidarność", Niepodległościowego Ruchu Robotniczego i innych .

Pierwotnie śledztwo to zostało wszczęte w dwóch odrębnych postępowaniach w dniu 19 listopada 1991 r. oraz w dniu 27 kwietnia 1992 r. przez Prokuraturę Rejonową dla Krakowa Śródmieścia, lecz postępowania te z uwagi na niewykrycie sprawców zostały umorzone. Następnie śledztwa te zostały podjęte i przejęte do prowadzenia w dniu 23 stycznia 2007 r. przez Oddziałową Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Krakowie.

Przedmiotem śledztwa jest przede wszystkim ustalenie wszystkich pokrzywdzonych oraz wszystkich funkcjonariuszy Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Krakowie, którzy brali udział w pobiciu demonstrantów, oraz ustalenie, czy do pobicia doszło na skutek zaplanowanego działania kierownictwa WUSW oraz z jego polecenia, a przy tym wyjaśnienie, czy w WUSW Kraków działała nieformalna grupa tzw. II szereg, złożona z funkcjonariuszy WUSW Kraków wyszkolonych w sztukach walki wschodniej czy boksu, której zadaniem było rozbijanie czoła manifestacji, wielokrotnie organizowanych na terenie Krakowa, i bicie jej organizatorów oraz czołowych działaczy opozycyjnych.

W toku śledztwa na podstawie zebranego obszernego materiału dowodowego w postaci zeznań świadków, zebranej dokumentacji oraz okazań filmów i zdjęć ustalono, iż rzeczywiście wyselekcjonowana grupa funkcjonariuszy plutonu specjalnego ZOMO i funkcjonariuszy Wydziałów Kryminalnych ubrana w cywilne ubrania znajdowała się w przedniej części pochodu prowadzonego w dniu 3 maja 1987 r. po mszy św. w Katedrze na Wawelu i rozbiła go, bijąc i zatrzymując organizatorów i osoby prowadzące pochód.

Do chwili obecnej zarzuty udziału w pobiciu tych demonstrantów przedstawiono trzem funkcjonariuszom WUSW Kraków, a to Tomaszowi W., Kazimierzowi L. i Andrzejowi C.

W dalszym toku postępowania planowane są kolejne przesłuchania świadków, uzyskanie zdjęć funkcjonariuszy WUSW oraz poddanie wnikliwej analizie porównawczej zdjęć z filmem przedstawiającym częściowy przebieg demonstracji, a także okazania zdjęć funkcjonariuszy świadkom celem ustalenia wszystkich sprawców przestępstwa.

sygn. akt S 8/07/Zk

Postanowieniem z dnia 2 kwietnia 2007 r. wszczęto śledztwo w sprawie zaistniałego w dniu 2 maja 1985 r. w Krakowie bezprawnego pozbawienia wolności Agaty M. oraz Ryszarda M. dokonanego przez funkcjonariuszy Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Krakowie pomimo braku podstaw faktycznych oraz prawnych.

W wyniku podjętych w tym zakresie ustaleń oraz przeprowadzonych czynności procesowych ustalono, iż Agata M. oraz Ryszard M. byli aktywnymi członkami Konfederacji Polski Niepodległej w Krakowie. Wymienieni uczestniczyli w szeregu manifestacji upamiętniających uroczystości patriotyczne. Byli oni znani funkcjonariuszom krakowskiej Służby Bezpieczeństwa jako osoby

prowadzące działalność opozycyjną. Środowisko to, w tym pokrzywdzeni, było przedmiotem sprawy operacyjnego rozpracowania o kryptonimie „Konspiratorzy".

W dniu 1 maja 1985 r. pokrzywdzeni wraz z innymi osobami uczestniczyli w demonstracji w Nowej Hucie i pomimo prób zatrzymania ich przez interweniujących funkcjonariuszy zdołali zbiec. Następnego dnia, czyli 2 maja 1985 r., Agata M., Ryszard M., Maria i Wiesław K., Bożena Sz. oraz Antoni P. uczestniczyli w charakterze publiczności w postępowaniu karnym przeciwko Piotrowi Z. toczącym się przed Sądem Rejonowym w Krakowie znajdującym się przy ul. Przy Rondzie. Po zakończeniu rozprawy, około godz. 13:00 wskazana grupa osób opuściła budynek Sądu i udała się w kierunku przystanku tramwajowego usytuowanego przy ul. Powstańców Warszawy.

Gdy wymienieni znajdowali się na tym przestanku wraz z innymi przygodnymi osobami oczekującymi na tramwaj, nagle, łamiąc zasady ruchu drogowego, podjechał w to miejsce samochód osobowy marki Fiat 125p, z którego wyskoczyło, co najmniej 4 nieznanych mężczyzn w cywilnych ubraniach i podjęli czynności zmierzające do zatrzymania pokrzywdzonych. Napastnicy nie poinformowali tych osób o charakterze swych działań. Ostatecznie do ww. samochodu zostali doprowadzeni Ryszard M. oraz Agata M. Zatrzymanych przewieziono do budynku WUSW przy ul. Mogilskiej w Krakowie. Dopiero wówczas pokrzywdzeni zorientowali się, że zostali zatrzymani przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa.

Wcześniejsze pytania kierowane przez pokrzywdzonych były ignorowane. W budynku WUSW Ryszard M. został bez przesłuchania osadzony w areszcie, gdzie przebywał 48 godzin i został zwolniony w dniu 4 maja 1985 r. Agata M. bezpośrednio po dowiezieniu do budynku WUSW została poddana przesłuchaniu przez funkcjonariuszy SB. W toku przesłuchania ujawniono, że ww. miała przypięty do kurtki w niewidocznym miejscu znaczek KPN. Ujawnienie powyższego było pretekstem do skierowania przeciwko niej wniosku do Kolegium ds. Wykroczeń. W dniu 4 maja 1985 r. Agata M. została doprowadzona do siedziby Kolegium Rejonowego do spraw Wykroczeń przy Naczelniku Dzielnicy Kraków Śródmieście, gdzie odbyło się stosowne postępowanie, w wyniku którego ww. uznano za winną zarzuconego jej wykroczenia i wymierzono karę grzywny, a następnie zwolniono. W dniu 24 maja 1985 r. wniosła do Sądu Wojewódzkiego Wydział I Cywilny w Krakowie przeciwko WUSW w Krakowie pozew o ochronę dóbr osobistych i zapłatę kwoty 10 000 złotych, wskazując na bezprawny charakter opisanego powyżej zatrzymania. W związku z powyższym ww. sąd wyrokiem z dnia 30 grudnia 1985 r. uznał zasadność roszczeń i w pisemnym uzasadnieniu wyroku wskazał na bezprawny charakter zatrzymania. Wyrok ten został zatwierdzony orzeczeniem Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1988 r. Zauważyć należy, iż sąd I instancji przeprowadził analizę przepisów dotyczących zatrzymania i w oparciu o ustalenia dowodowe wskazał na brak podstaw do zatrzymania Agaty M. w dniu 2 maja 1985 r. W oparciu o opisane ustalenia i zebrane dowody zarzut popełnienia przestępstwa polegającego na bezprawnym pozbawieniu wolności pokrzywdzonych przedstawiono byłym funkcjonariuszom Służby Bezpieczeństwa w Krakowie: Ryszardowi C., Antoniemu K. oraz Andrzejowi S. Wymienieni zostali przesłuchani w charakterze podejrzanych i nie przyznali się do popełnienia zarzuconego im czynu stanowiącego zbrodnię komunistyczną.

Na obecnym etapie śledztwa planowane są końcowe czynności procesowe polegające na zaznajomieniu podejrzanych oraz ich obrońców z aktami postępowania, a następnie zostanie opracowany akt oskarżenia.

sygn. akt S 30/07/Zk

W dniu 12 kwietnia 2007 r. wszczęto śledztwo w sprawie bezprawnego pozbawienia wolności Ryszarda K. w okresie między 13-14 grudnia 1982 r. w Tarnowie i Załężu k. Rzeszowa na podstawie decyzji o internowaniu wydanej przez Komendanta Wojewódzkiego MO w Tarnowie. Śledztwo to obejmuje również dalszych 40 pokrzywdzonych pozbawionych wolności decyzjami o internowaniu wydanymi przez Komendanta Wojewódzkiego MO w Tarnowie.

W sprawie przesłuchano praktycznie wszystkich żyjących pokrzywdzonych poza kilkoma, którzy z uwagi na fakt przebywania poza granicami kraju bądź chorobę nie byli w stanie zgłosić się celem przesłuchania. Zostaną oni przesłuchani w najbliższym dogodnym dla nich terminie.

Uzyskano i zakończono proces zapoznawania się z materiałami archiwalnymi dotyczącymi wszystkich internowanych, zmierzający między innymi do zindywidualizowania osoby, która w imieniu Komendanta Wojewódzkiego w Tarnowie parafowała decyzje o internowaniu pokrzywdzonych.

Wystąpiono ze stosownymi wnioskami zmierzającymi do uzyskania akt osobowych kierownictwa Komendy Wojewódzkiej MO w Tarnowie, które pozwolą na uzyskanie materiałów do dalszych działań i ewentualnych badań pismoznawczych, których celem będzie identyfikacja osoby parafującej poszczególne decyzje o internowaniu.

Niezależnie od powyższego w toku śledztwa wyjaśnianiu podlegają indywidualne wątki dotyczące przekraczających prawo czynności podejmowanych przez funkcjonariuszy SB wobec ujawnionych pokrzywdzonych przed wprowadzeniem stanu wojennego, jak i w czasie pobytu w ośrodkach odosobnienia.

W ramach kontynuowanego śledztwa realizowane są zaplanowane przesłuchania pokrzywdzonych, w tym niejednokrotnie w miejscu ich zamieszkania. W oparciu o treść ich zeznań uzupełniany i gromadzony będzie stosowny materiał dowodowy.

Wykonanie tych czynności pozwoli na wyprowadzenie oceny co do zakresu i charakteru odpowiedzialności karnej osób podejmujących decyzje o pozbawieniu wolności poszczególnych pokrzywdzonych w sprawie.

sygn. akt S 42/07/Zk

Śledztwo prowadzone jest w sprawie zbrodni komunistycznej polegającej na pobiciu Macieja G. przez funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa WUSW w Krakowie, Edwarda W., po jego zatrzymaniu w dniu 4 stycznia 1984 r. w Krakowie.

Śledztwo wszczęto w dniu 14 maja 2007 r.

Przedmiotem śledztwa jest czyn polegający m. in. na przekroczeniu uprawnienia oraz niedopełnieniu obowiązków poprzez użycie przemocy fizycznej wobec Macieja G., zatrzymanego w toku postępowania karnego, polegającej na kilkukrotnym uderzaniu głową wymienionego pokrzywdzonego o ścianę, co skutkowało nastąpieniem krwotoku z nosa, a także poprzez wielokrotne kierowanie gróźb wyrzucenia go ze szkoły oraz gróźb pobicia, przy czym w trakcie wypowiadania gróźb sprawca markował uderzenia pięścią w twarz pokrzywdzonego, a także znieważanie go poprzez kierowanie pod adresem wymienionego słów powszechnie uznanych za obelżywe.

W toku dotychczasowego postępowania przesłuchano w charakterze świadków wymienionego pokrzywdzonego oraz dalszych wskazanych przez niego świadków. Nadto w wyniku kwerendy prowadzonej przez Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Krakowie uzyskano materiały archiwalne, w tym akta postępowania karnego prowadzonego w 1984 r. wobec działaczy krakowskiej opozycji, w ramach którego zatrzymany został pokrzywdzony, a także akta osobowe kilku funkcjonariuszy SB, wskazywanych przez świadków jako osoby prowadzące czynności służbowe w tej sprawie. W chwili obecnej dobiega końca zapoznawanie się z opisanymi materiałami archiwalnymi, po czym podjęte zostaną dalsze czynności, m. in. przesłuchania kolejnych świadków, w tym byłych funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa.

Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego przedstawiono Edwardowi W. zarzut popełnienia zbrodni komunistycznej, polegającej na przekroczeniu uprawnień poprzez kierowanie gróźb oraz naruszenie nietykalności cielesnej pokrzywdzonego, a następnie przesłuchano wymienionego w charakterze podejrzanego.

Zapoznano się także z aktami personalnymi funkcjonariuszy, potwierdzając w ten sposób ich służbę w SB w okresie objętym zarzutem.

sygn. akt S 51/07/Zk

W ramach analizy zdarzeń wyszczególnionych w raporcie Komisji Nadzwyczajnej Sejmu RP X Kadencji do Zbadania Działalności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w latach 1956–1989 (tzw. Raport posła Rokity) w dniu 24 maja 2007 r. zainicjowano postępowanie sprawdzające w sprawie niedopełnienia obowiązków służbowych przez prokuratorów Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Krakowie w okresie od 13 października 1982 r. do 30 czerwca 1983 r. w trakcie prowadzonego śledztwa dotyczącego śmiertelnego postrzelenia w dniu 13 października 1982 r. w Krakowie Nowej Hucie Bogdana W. przez funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa KW MO w Krakowie, a polegającego na udaremnieniu postępowania karnego poprzez udzielenie pomocy sprawcy przestępstwa w uniknięciu odpowiedzialności karnej.

W przedmiotowej sprawie w dniu 16 lipca 2007 r. wszczęto śledztwo, w toku którego zgromadzono obszerny materiał dowodowy, obejmujący m. in. materiały archiwalne, w tym akta Sądu Wojewódzkiego w Krakowie w sprawie karnej Andrzeja A. skazanego za zabójstwo Bogdana W. oraz akta nadzoru śledztwa Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Krakowie sprawie śmierci Bogdana W.

Ponadto przesłuchano w charakterze świadka pokrzywdzonych Irenę W. i Juliana W., rodziców Bogdana W., oraz Andrzeja T. występującego w postępowaniu karnym w charakterze pełnomocnika pokrzywdzonych, na okoliczność przebiegu śledztwa w sprawie śmierci ich syna.

Jednocześnie z Naczelnej Prokuratury Wojskowej uzyskano dane osobowe prokuratorów Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Krakowie, wykonujących czynności procesowe w śledztwie w sprawie śmierci Bogdana W., oraz prokuratorów z Prokuratury Warszawskiego Okręgu Wojskowego i prokuratorów Naczelnej Prokuratury Wojskowej, którzy sprawowali nadzór nad tym śledztwem.

Na obecnym etapie śledztwa planowane jest przesłuchanie prokuratorów wojskowych na okoliczność przebiegu śledztwa w sprawie śmierci Bogdana W., jego założeń i realizacji planowanych czynności, w tym powodu odstąpienia od przedstawienia Andrzejowi A. zarzutu popełnienia zbrodni zabójstwa i jego przesłuchania w charakterze podejrzanego, a nadto zasadności podjętych przez prokuratorów Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Krakowie decyzji merytorycznych o umorzeniu śledztwa i sprawowanego nadzoru instancyjnego i służbowego przez prokuratorów Prokuratury Warszawskiego Okręgu Wojskowego i Naczelnej Prokuratury Wojskowej.

Po zrealizowaniu tych czynności i dokonaniu analizy całości materiału dowodowego śledztwo będzie kontynuowane w kierunku ewentualnego przedstawienia zarzutów byłym prokuratorom Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Krakowie, przesłuchania ich w charakterze podejrzanych i zrealizowania czynności zmierzających do jego zakończenia, które powinno nastąpić w 2008 r.

b) zbrodnie nazistowskie

sygn. akt S 73/06/Zn

Śledztwo wszczęto w dniu 3 października 2006 r. w sprawie zaistniałego w okresie od maja 1940 r. do stycznia 1945 r. w Oświęcimiu i innych miejscowościach naruszenia prawa międzynarodowego, stanowiącego zbrodnię przeciwko ludzkości, przez przedstawicieli władzy państwa niemieckiego, polegającego na pozbawieniu wolności obywateli polskich i innych osób poprzez osadzenie ich w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu i poddanie ich tam nieludzkiemu traktowaniu.

W toku niniejszego postępowania, w oparciu o kolejne zawiadomienia o przestępstwie złożone przez Stowarzyszenie Ofiar Wojny Zarząd Główny w Bielsku-Białej podjęto ustalenia i czynności polegające na przesłuchaniu w charakterze świadków dalszych pokrzywdzonych lub osób dla nich najbliższych, a także na bieżąco gromadzono dokumentację źródłową pozwalającą na określenie okoliczności pozbawienia wolności oraz pobytu w KL Auschwitz poszczególnych osób objętych niniejszym postępowaniem.

Realizując zamierzenia śledcze, przesłuchano w charakterze świadków 31 osób spośród ujawnionych pokrzywdzonych bądź ich następców prawnych, czyniąc ustalenia dotyczące pozbawienia wolności oraz osadzenia i pobytu w KL Auschwitz.

W odniesieniu do kolejnych kilkunastu osób widniejących w ww. zawiadomieniach o przestępstwie ustalono, iż osoby te zmarły i w związku z powyższym podjęto działania zmierzające do ustalenia ich następców prawnych.

Niezależnie od powyższego w toku śledztwa zgromadzono dokumentację archiwalną pochodzącą od pokrzywdzonych lub ich rodzin, a także uzyskaną w wyniku zainicjowanych w tym zakresie kwerend.

Przedmiotowe śledztwo wymaga kontynuowania w zakresie dotyczącym ujawnienia dalszych pokrzywdzonych w celu przeprowadzenia czynności procesowych z ich udziałem.

sygn. akt S 72/07/Zn

Sprawa rozstrzelania przez hitlerowców w dniu 17 stycznia 1944 r. k. Czortkowa ks. Leona Peruckiego i innych Polaków. Śledztwo wszczęto w dniu 27 czerwca 2007 r. w sprawie zbrodni nazistowskiej kwalifikowanej z art.1 pkt 1 Dekretu z 31 sierpnia 1944 r. o wymiarze kary dla

faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną oraz dla zdrajców Narodu Polskiego.

Zbrodnia ta polegała na rozstrzelaniu przez hitlerowców w dniu 17 stycznia 1944 r. w Nowej Jagielnicy k. Czortkowa, woj. tarnopolskie, księdza Leona Peruckiego oraz nieustalonej liczby innych Polaków. W sprawie przesłuchano szereg świadków, jak też zgromadzono znaczną ilość różnych materiałów archiwalnych na temat opisanego zdarzenia. Planowane są dalsze czynności zmierzające do możliwie wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności zaistnienia przedmiotowej zbrodni.

5. Oddziałowa Komisja w Lublinie

a) zbrodnie komunistyczne

sygn. akt S 51/01/Zk

Śledztwo wszczęte 18 stycznia 2002 r. w sprawie fizycznego znęcania się nad Józefem Z. i innymi członkami organizacji niepodległościowej Zrzeszenia WiN przez b. funkcjonariuszy WUBP w Lublinie i KBW w Lublinie.

W sprawie ustalono, że Józef Z. został w dniu 12 stycznia 1952 r. zatrzymany wraz z innymi osobami. Podczas długotrwałych przesłuchań odbywających się w siedzibie WUBP w Lublinie był wielokrotnie bity pięścią w brzuch oraz pluto mu w twarz. W związku z tym przedstawiono b. oficerowi śledczemu WUBP w Lublinie, Aleksandrowi R., zarzut popełnienia zbrodni komunistycznej polegającej na przekroczeniu uprawnień i znęcaniu się fizycznym i moralnym nad zatrzymanym poprzez bicie go pięścią w brzuch oraz plucie w twarz.

W dniu 6 lipca 2006 r. skierowano do Sądu Rejonowego III Wydziału Karnego w Lublinie akt oskarżenia przeciwko Aleksandrowi R. Obecnie sprawa toczy się przed Sądem Rejonowym II Wydziałem Karnym w Zamościu. Kolejne posiedzenie wyznaczono na 9 stycznia 2008 r.

sygn. akt S 63/01/Zk

Śledztwo wszczęte 31 maja 2001 r. w sprawie zabójstwa w dniu 17 marca 1945 r. w Janiszowie członka Armii Krajowej, Mieczysława S.

W dniu 29 maja 2007 r. został skierowany do Sądu Rejonowego w Opolu Lubelskim akt oskarżenia przeciwko Aleksandrowi W. b. funkcjonariuszowi Posterunku MO w Kamieniu, oskarżonemu o narażenie na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia poprzez oddanie kilkakrotnie pod nogi Józefy S., matki Mieczysława, strzałów z broni palnej nieustalonego kalibru w związku z jej interwencją podczas zabójstwa syna.

W pozostałym zakresie materiał został wyłączony do odrębnego postępowania.

Sprawa obecnie toczy się przed Sądem Rejonowym II Wydziałem Karnym w Opolu Lubelskim. Kolejne posiedzenie wyznaczono na 8 stycznia 2008 r.

sygn. akt S 81/02/Zk

Śledztwo wszczęte 24 września 2002 r. w sprawie przekroczenia uprawnień przez b. funkcjonariuszy RUSW w Hrubieszowie, którzy w pierwszej połowie 1986 r. tworzyli fałszywe dowody obciążające działacza opozycji demokratycznej, Janusza W.

W dniu 10 października 2007 r. został skierowany do Sądu Rejonowego w Hrubieszowie akt oskarżenia przeciwko Krzysztofowi Janowi P. i Zdzisławowi Janowi M. Funkcjonariuszy tych oskarżono o przekroczenie uprawnień w trakcie przesłuchań w charakterze świadków Małgorzaty C., Tadeusza P. i Marka M. Chcieli oni wywrzeć wpływ na treść zeznań ww. osób i grozili popełnieniem czynów zabronionych na ich szkodę w przypadku innej postawy.

W pozostałym zakresie materiał został wyłączony do odrębnego postępowania.

Sprawa obecnie toczy się przed Sądem Rejonowym II Wydziałem Karnym w Hrubieszowie.

sygn. akt S 58/03/Zk

Śledztwo wszczęte 9 lutego 2004 r. w sprawie bezprawnego pozbawienia wolności i pobicia 30 października 1978 r. w pomieszczeniach posterunku MO w Milejowie Janusza R., członka Tymczasowego Komitetu Samoobrony Chłopskiej Ziemi Lubelskiej.

W dniu 28 grudnia 2004 r. zarzuty w tej sprawie przedstawiono Józefowi R., a w dniu 15 marca 2005 r. – po ustaleniu drugiego sprawcy tego czynu – Zdzisławowi H. Zarzucono im, że 30 października 1978 r. w Milejowie bezprawnie pozbawili wolności w pomieszczeniach posterunku MO Janusza R., a następnie pobili go, zadając uderzenia pięściami po twarzy i głowie.

W dniu 24 czerwca 2005 r. do Sądu Rejonowego IV Wydziału Karnego w Lublinie skierowano akt oskarżenia przeciwko b. funkcjonariuszowi SB, Zdzisławowi H., a w dniu 17 lipca 2005 r. przeciwko b. funkcjonariuszowi Wydziału II SB KWMO w Lublinie, Józefowi R. Postępowania przeciwko Zdzisławowi H. i Józefowi R. zostały przez sąd połączone.

Wyrokiem z dnia 14 września 2006 r. Sąd Rejonowy w Lublinie uznał Zdzisława H. i Józefa R. winnych zarzucanych im czynów i wymierzył każdemu z nich karę 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił zaskarżony przez obrońców oskarżonych wyrok w ten sposób, że na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 7 grudnia 1989 r. o amnestii złagodził kary do 1 roku i 1 miesiąca pozbawienia wolności dla każdego z oskarżonych. W pozostałej części wyrok został utrzymany w mocy.

sygn. akt S 5/04/Zk

Śledztwo w sprawie pozbawienia wolności ze szczególnym udręczeniem uczestników protestu społecznego, jaki miał miejsce w dniu 25 czerwca 1976 r. w Radomiu.

Śledztwo zostało przejęte w dniu 19 stycznia 2004 r. z Prokuratury Okręgowej w Radomiu po zwróceniu tej sprawy przez Sąd Okręgowy w Radomiu celem uzupełnienia.

Zgodnie z zaleceniami Sądu Okręgowego w Radomiu, przystąpiono do ustalenia uczestników zdarzenia. Zapoznano się z aktami prawomocnie umorzonego śledztwa prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w Radomiu. W toku śledztwa stwierdzono, że tzw. ścieżki zdrowia stanowiły szczególne udręczenie pozbawionych wolności pokrzywdzonych, co uzasadniać będzie oskarżenie sprawców odpowiedzialnych za bezprawne pozbawienie wolności uczestników protestu o popełnienie kwalifikowanego typu tego przestępstwa.

W śledztwie wykonano kwerendy w Biurach Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci Narodowej, Komendzie Głównej Policji, komendach wojewódzkich Policji, archiwach i innych instytucjach państwowych oraz zaznajomiono się z wytypowanymi jednostkami archiwalnymi.

Przedstawiono zarzuty popełnienia zbrodni komunistycznych łącznie 42 funkcjonariuszom państwa komunistycznego (ZOMO, MO, słuchaczom Wyższej Szkoły Oficerskiej w Szczytnie). Przesłuchano w charakterze świadków łącznie około 800 osób. W dalszej kolejności wytypowano do przesłuchania około 900 osób, a w tym oprócz pokrzywdzonych, także pozostałych członków Grupy Śledczej zorganizowanej w KW MO w Radomiu w ramach operacji pod kryptonimem „Lato 76", kierownictwo komisariatów MO w Przyszusze, Grójcu i Białobrzegach, Aresztu Śledczego w Radomiu, Grójcu i w Kielcach, członków Kolegium ds. Wykroczeń przy Prezydencie Miasta Radom, członków Kolegium ds. Wykroczeń przy Wojewodzie Radomskim, prokuratorów byłej Prokuratury Generalnej, prokuratorów byłej Prokuratury Wojewódzkiej w Radomiu, prokuratorów byłych prokuratur rejonowych okręgu radomskiego, byłych prokuratur okręgów kieleckiego i lubelskiego, którzy wykonywali lub bezpośrednio nadzorowali czynności z zatrzymanymi uczestnikami protestu społecznego.

W przypadku zebranego wobec konkretnego funkcjonariusza całościowego materiału dowodowego wyłączano ten materiał do odrębnego postępowania i kierowano akt oskarżenia.

Tak uczyniono w następujących śledztwach:

– **sygn. akt S 23/06/Zk**

1. W dniu 9 czerwca 2006 r. skierowano przeciwko Januszowi D. akt oskarżenia do Sądu Okręgowego w Radomiu. Wyrokiem z dnia 31 października 2007 r. na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 7 grudnia 1989 r. o amnestii sąd umorzył postępowanie wobec oskarżonego. Wyrok nie jest prawomocny.

– **sygn. akt S 63/07/Zk**

2. W dniu 16 czerwca 2007 r. skierowano przeciwko Stefanowi Bogdanowi S. akt oskarżenia do Sądu Rejonowego II Wydziału Karnego w Radomiu. Wyrokiem z dnia 6 września 2007 r. Stefan Bogdan S. został uznany winnym zarzucanego mu czynu i wymierzono karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby. Wyrok nie jest prawomocny.

– **sygn. akt S 100/07/Zk**

3. W dniu 10 listopada 2007 r. skierowano przeciwko Marianowi F. akt oskarżenia do Sądu Rejonowego II Wydziału Karnego w Radomiu. Sąd nie wyznaczył jeszcze terminu rozpoczęcia sprawy.

– **sygn. akt S 129/07/Zk**

4. W dniu 30 listopada 2007 r. skierowano przeciwko Janowi N. akt oskarżenia do Sądu Rejonowego II Wydziału Karnego w Radomiu. Sąd nie wyznaczył jeszcze terminu rozpoczęcia sprawy.

sygn. akt S 44/05/Zk

Śledztwo wszczęte 1 grudnia 2005 r. w sprawie zbrodni komunistycznych polegających na bezprawnych pozbawieniach wolności w okresie od dnia 12 grudnia 1981 r. do początku 1983 r. w Lublinie i innych miejscowościach b. woj. lubelskiego bliżej nieokreślonej liczby osób w związku z realizacją decyzji b. Komendanta Wojewódzkiego MO w Lublinie, wydanych bez podstawy prawnej, co było przejawem represji wobec przeciwników politycznych i stanowiło przestępstwo według polskiej ustawy karnej wówczas obowiązującej.

W toku śledztwa zapoznano się z materiałami archiwalnymi wytypowanymi przez archiwa IPN. Ustalono dane personalne osób internowanych na terenie b. woj. lubelskiego. Następnie ustalono adresy zamieszkania ujętych w wykazie osób internowanych, po czym podjęto czynności procesowe z ich udziałem. Zabezpieczono procesowo teczki osobowe funkcjonariuszy biorących udział w zatrzymywaniu pokrzywdzonych. Aktualnie kontynuowane są czynności procesowe zmierzające do wyjaśnienia wszystkich okoliczności zdarzeń.

Podobne czynności przeprowadzane są w śledztwach o:

– sygn. akt S 45/05/Zk – w związku z realizacją decyzji b. Komendanta Wojewódzkiego MO w Chełmie,
– sygn. akt S 46/05/Zk – w związku z realizacją decyzji b. Komendanta Wojewódzkiego MO w Siedlcach,
– sygn. akt S 47/05/Zk – w związku z realizacją decyzji b. Komendanta Wojewódzkiego MO w Białej Podlaskiej,
– sygn. akt S 48/05/Zk – w związku z realizacją decyzji b. Komendanta Wojewódzkiego MO w Zamościu,
– sygn. akt S 49/05/Zk – w związku z realizacją decyzji b. Komendanta Wojewódzkiego MO w Radomiu.

sygn. akt S 62/05/Zk

Śledztwo w sprawie znęcania się nad zatrzymanymi Zofią P. i Apolonią L. przez b. funkcjonariusza PUBP w Puławach zostało 30 listopada 2005 r. wyłączone ze sprawy dotyczącej zabójstw i innych zbrodni komunistycznych oraz zbrodni przeciwko ludzkości popełnionych w latach 1945–1946 przez funkcjonariuszy PUBP w Puławach.

W toku śledztwa ustalono, iż w dniu 10 sierpnia 1946 r. b. funkcjonariusze PUBP w Puławach pobili podczas zatrzymania Zofię Z., a dwa dni później zatrzymano Apolonię L. Pokrzywdzone przetrzymywano do dnia 28 października 1946 r. w areszcie UB w Nałęczowie, a następnie w siedzibie b. PUBP w Puławach. Materiał dowodowy pozwolił na przedstawienie b. funkcjonariuszowi PUBP w Puławach, Bolesławowi O., zarzutów popełnienia zbrodni komunistycznych i zbrodni przeciwko

ludzkości polegających na przekroczeniu uprawnień oraz znęcaniu się fizycznym i moralnym nad pozbawionymi wolności Zofią Z. i Apolonią L. poprzez bicie ich rękoma, drewnianym kijem i gumowym pejczem po twarzy oraz całym ciele. Wobec pokrzywdzonych używano również słów wulgarnych i obelżywych.

W dniu 18 grudnia 2006 r. skierowano do Sądu Rejonowego II Wydziału Karnego w Opolu Lubelskim oskarżenia przeciwko Bolesławowi O. W dniu 25 kwietnia 2007 r. Sąd umorzył postępowanie przeciwko Bolesławowi O. wobec śmierci oskarżonego.

sygn. akt S 10/06/Zk

Śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień przez b. funkcjonariusza WUBP w Lublinie, zostało 21 lutego 2006 r. wyłączone ze sprawy dotyczącej wielokrotnego bezprawnego pozbawienia wolności jednego z członków NSZZ „Solidarność".

W toku prowadzonego śledztwa przedstawiono b. funkcjonariuszowi WUBP w Lublinie, Stanisławowi Sz., zarzut popełnienia zbrodni komunistycznej polegającej na tym, że w okresie od 26 października 1983 r. do 15 maja 1984 r. przekroczył swoje uprawnienia w toku prowadzonych przesłuchań w ten sposób, że groził pokrzywdzonemu, działaczowi opozycji politycznej Januszowi M., pobiciem i używał wobec niego słów wulgarnych w celu wywarcia na niego wpływu, to jest zmuszenia do składania zeznań i wyjaśnień określonej treści.

W dniu 18 maja 2006 r. skierowano do Sądu Rejonowego III Wydziału Karnego w Lublinie akt oskarżenia przeciwko Stanisławowi Sz. Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2007 r. Sąd Rejonowy w Lublinie skazał Stanisława Sz. na karę 1 roku i 2 miesięcy kary pozbawienia wolności. Na skutek apelacji oskarżonego Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 7 grudnia 1989 r. o amnestii umorzył wobec oskarżonego postępowanie karne.

b) zbrodnie nazistowskie

sygn. akt S 50/05/Zn

Śledztwo w sprawie całokształtu zbrodni hitlerowskich, popełnionych w latach 1941–1944 w obozie koncentracyjnym na Majdanku w Lublinie, polegających w szczególności na dokonywaniu masowych i indywidualnych zabójstw, jak też na stosowaniu wszelkich innych metod i sposobów zagłady osadzonych w tym obozie więźniów różnych narodowości, w wyniku czego poniosło śmierć około jednego miliona osób.

W toku postępowania zapoznano się z częścią akt postępowania karnego o sygn. Ds. 56/64 prowadzonego przez byłą Główną Komisję Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, podjęto czynności zmierzające do wycofania z zasobu archiwalnego akt tego postępowania karnego.

Wykonywane obecnie czynności ukierunkowane są na ustalenie kolejnych źródeł dowodowych mogących doprowadzić do rzeczywistego ustalenia rozmiaru zbrodni popełnionych przez okupanta niemieckiego i osób z nim współdziałających. W zakresie ustalonej osoby – strażniczki obozu koncentracyjnego Lublin – wyłączono materiał do odrębnego postępowania.

sygn. akt S 80/06/Zn

Materiały wyłączone ze sprawy zbrodni hitlerowskich popełnionych w latach 1941–1944 w obozie koncentracyjnym na Majdanku w Lublinie, a dotyczące strażniczki obozowej, Erny W. Wobec tej osoby wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów polegających na tym, że w czasie niemieckiej okupacji Polski, dat bliżej nieustalonych, w okresie od 7 października 1942 r. do 15 stycznia 1944 r. na Polu V i I Obozu Koncentracyjnego Lublin, położonego na Majdanku w Lublinie, jako strażniczka obozu koncentracyjnego Lublin, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami brała udział w dokonywaniu zbrodni przeciwko ludzkości w ten sposób, że naruszając zasadę ochrony ludności walczących stron przez normy prawa narodów, wyrażoną w preambule IV Haskiej Konwencji „dotyczącej praw i zwyczajów wojny lądowej", stosując przemoc i groźbę bezprawną, również

z powodu przynależności narodowej i rasowej, wobec wycieńczonych fizycznie i psychicznie kobiet i dzieci, z ludności cywilnej obszarów okupowanych, osadzonych w Obozie Koncentracyjnym Lublin, traktowała ich w sposób nieludzki.

W chwili obecnej zwrócono się o międzynarodową pomoc prawną do Ministerstwa Sprawiedliwości Republiki Austrii oraz do Prokuratury Generalnej w Berlinie. Od treści udzielonych odpowiedzi uzależnione będą dalsze czynności procesowe podejmowane w sprawie.

sygn. akt S 60/05/Zn

Śledztwo wszczęte 2 marca 2006 r. w sprawie zabójstwa 8 osób narodowości żydowskiej w październiku 1943 r. w Przygalinach.

W toku prowadzonego postępowania ustalono, iż zabójstwa stanowiły pójście na rękę władzy państwa niemieckiego. Zdołano ustalić dokładną datę popełnionego czynu, tj. 29 października 1943 r.

Postępowaniem z dnia 31 grudnia 2007 r. prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Lublinie wydał postanowienie o umorzeniu śledztwa w tej sprawie wobec niewykrycia sprawców.

sygn. akt S 94/02/Zn

Śledztwo podjęte z zawieszenia 14 października 2002 r. w sprawie dokonania masowego mordu na mieszkańcach wsi Karpiówka, woj. lubelskie, poprzez spalenie ich żywcem przez żołnierzy niemieckich w dniu 31grudnia 1943 r.

Stwierdzono, iż w dniu 31 grudnia 1943 r. wieś Karpiówkę otoczyli żołnierze niemieccy. Wypędzili z domów mężczyzn, kobiety i dzieci oraz zgromadzili wszystkich we wschodniej części wsi. Spośród nich wybrali 40 osób, które zapędzili do zabudowań jednego z gospodarstw. Najpierw zamordowali zastępcę sołtysa wsi i znęcali się nad sześcioma kobietami, bijąc je i zakopując w śniegu. Następnie osoby te wprowadzili do wnętrza budynku gospodarczego, który ostrzeliwali z broni palnej, po czym podpalili. Niektóre z ofiar bezpośrednio przed spaleniem zostały ranne lub zabite strzałami z karabinów. Inne zginęły w wyniku eksplozji granatu, wrzuconego do wnętrza budynku. Spośród zebranych osób ocalała tylko jedna kobieta.

Tego samego dnia zabito w Karpiówce także 3 inne osoby, a 10 dalszych wzięto jako zakładników.

W śledztwie ustalono, iż żołnierzami niemieckimi dowodził Maks Ehrle, który za udział w dokonaniu tej zbrodni został skazany przez Sąd Okręgowy w Lublinie na karę śmierci. Orzeczoną karę wykonano 23 czerwca 1948 r.

Postanowieniem z dnia 10 grudnia 2007 r. prokurator umorzył śledztwo w tej sprawie wobec niewykrycia sprawców.

c) inne zbrodnie

sygn. akt S 1/00/Zi

Śledztwo podjęte z zawieszenia w dniu 27 listopada 2000 r. w sprawie zbrodni ludobójstwa popełnionych na terenie woj. wołyńskiego w latach 1939–1945 przez nacjonalistów ukraińskich, a w szczególności dopuszczenia się zabójstw kilkudziesięciu tysięcy mężczyzn, kobiet i dzieci narodowości polskiej, znęcania się fizycznego, psychicznego nad członkami polskiej grupy narodowej, zniszczenia lub kradzieży ich mienia oraz stosowania innych represji i czynów nieludzkich w celu stworzenia warunków życia grożących im biologicznym wyniszczeniem bądź zmuszających do opuszczenia swoich siedzib i ucieczki z terenów woj. wołyńskiego.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano przesłuchania świadków oraz rozległe kwerendy materiałów archiwalnych.

Z uwagi na fakt, iż Centrala w Ludwigsburgu poinformowała, że nie jest w stanie pomóc w poszukiwaniach materiałów archiwalnych, opracowano stosowny wniosek do niemieckich organów wymiaru sprawiedliwości. Z uzyskanych z Senatsverwaltung für Justiz materiałów wynika, że w związku

z realizacją wniosku o międzynarodową pomoc prawną skontaktowano się z Archiwum Państwowym w Berlinie, Tajnym Archiwum Państwowym Kultury Pruskiej, Archiwum Dokumentacji Fotograficznej, Archiwum Związkowym w Berlinie, Instytutem Europy Wschodniej w Berlinie, Seminarium Historycznym Ludwig – Maximilians Uniwersytetu w Monachium, firmą History Research Assistance Berlin dr. Franka Grelki. Wspomniane instytucje w swoich odpowiedziach zaznaczyły, że zachowały się jedynie szczątkowe informacje na temat zbrodni ukraińskich nacjonalistów. W raporcie podkreślono, że z uwagi na dość specyficzny charakter sprawy jedynie dr Grelka z Prywatnego Instytutu Naukowego posiada dość rozległą wiedzę na temat zbrodni popełnionych przez UPA na terenie Wołynia.

Nie zdołano jednak do chwili obecnej odnaleźć rozkazu, uchwały, które w sposób jednoznaczny wskazywałyby na podjęcie decyzji o eksterminacji Polaków.

Skierowane zostały kolejne wnioski o udzielenie międzynarodowej pomocy prawnej do ukraińskich organów wymiaru sprawiedliwości.

6. Oddziałowa Komisja w Łodzi

a) zbrodnie komunistyczne

sygn. akt S 13/01/Zk

Śledztwo wszczęte 8 marca 2001 r. w sprawie pacyfikacji przez partyzantów sowieckich w styczniu 1944 r. wsi Koniuchy, gm. Bieniakonie, pow. Lida, woj. nowogródzkie, i zabójstwa kilkudziesięciu mieszkańców tej wsi.

Wieś Koniuchy była dużą polską wsią, liczyła ok. 60 zabudowań i ponad 300 mieszkańców. Koniuchy usytuowane były na skraju Puszczy Rudnickiej, w której znajdowały się bazy partyzantów sowieckich. Partyzanci w czasie powtarzających się napadów na tę wieś rabowali jej mieszkańcom żywność, odzież, bydło. Z tego powodu w Koniuchach, utworzono oddział samoobrony, który skutecznie uniemożliwiał partyzantom dalszy rabunek. Jak wynika z poczynionych ustaleń, w nocy z 28 na 29 stycznia 1944 r. grupa partyzantów sowieckich otoczyła wieś i ok. 5 rano przystąpiła do ataku, który trwał 1,5-2 godziny. Pochodniami podpalano słomiane dachy domów, do wybudzonych uciekających mieszkańców strzelano na oślep. W wyniku ataku zginęło co najmniej 38 osób, kilkanaście zostało rannych. Część ofiar spłonęła w swych domach, część zginęła od strzału z broni palnej. Wśród ofiar byli mężczyźni, kobiety i małe dzieci. Spalono większość zabudowań, ocalało tylko kilka domów. Atak na Koniuchy przeprowadziła 120–150 – osobowa grupa partyzantów sowieckich pochodzących z różnych oddziałów stacjonujących w Puszczy Rudnickiej, takich jak „Śmierć okupantom", „Śmierć faszyzmowi", „Piorun", „Margirio", oddział im. Adama Mickiewicza. Pierwszy z wymienionych oddziałów należał do Brygady Kowieńskiej Litewskiego Sztabu Ruchu Partyzanckiego, pozostałe zaś do Brygady Wileńskiej. Oddziały te były wielonarodowościowe. Należeli do nich m. in. partyzanci żydowscy, uciekinierzy z gett w Kownie i Wilnie. Z kopii szyfrogramu z dnia 31 stycznia 1944 r. autorstwa Genrikasa Zimanasa (Henocha Zimana) I Sekretarza Południowego Obwodowego Komitetu KP Litwy, a jednocześnie dowódcy Południowej Brygady Partyzanckiej, do Naczelnika Litewskiego Sztabu Ruchu Partyzanckiego w Moskwie Antanasa Šnieckusa wynika, że „29 stycznia połączona grupa oddziałów wileńskich, oddziału «Śmierć okupantom», «Margirio» i grupy specjalnej Sztabu Generalnego całkowicie spaliły najbardziej zagorzałą w samoobronie wieś powiatu Ejszyskiego Koniuchy [...]".

W toku śledztwa przesłuchano już świadków mieszkających w kraju, zakończono również poszukiwania dokumentów w polskich archiwach. Zwrócono się z odezwami o zagraniczną pomoc prawną do organów ścigania Republiki Białoruś, dwukrotnie do Republiki Litewskiej, do Federacji Rosyjskiej i Izraela. Uzyskano obszerny materiał dowodowy w postaci zeznań mieszkańców Koniuch, naocznych świadków zbrodni i dokumentów archiwalnych (meldunków policji litewskiej, szyfrogramów partyzantów sowieckich, kopii akt osobowych partyzantów sowieckich, w których to aktach są adnotacje, że uczestniczyli oni w ataku, kopii dzienników bojowych sowieckich oddziałów partyzanckich, kopii wspomnień partyzantów z Puszczy Rudnickiej). Uzyskano również kopie akt archiwalnych postępowania przeciwko członkom samoobrony, toczącego się w 1947 r. przed Trybunałem MSW Litewskiej SRR, przechowywanych w Archiwum Specjalnym Republiki Litwy. Powołano biegłego tłumacza, w celu przełożenia tych materiałów na język polski.

Po uzyskaniu tłumaczenia, o ile nie wynikną nowe istotne okoliczności, postępowanie w niniejszej sprawie zostanie zakończone.

sygn. akt S 1/05/Zk

Śledztwo przeciwko osobom odpowiedzialnym za negatywną weryfikację dziennikarzy łódzkich w okresie stanu wojennego: Michałowi W., Zdzisławowi K., Mieczysławowi K., Andrzejowi H., Mieczysławowi K., Piotrowi S. i Zdzisławowi A.

Postępowanie zostało wszczęte w dniu 9 maja 2005 r. w sprawie dokonanego w okresie od stycznia do marca 1982 r. w Łodzi i regionie łódzkim w stosunku do co najmniej 35 dziennikarzy złośliwego naruszenia praw pracowniczych przez podjęcie z przyczyn politycznych decyzji o rozwiązaniu stosunku pracy oraz pomocnictwa do tego czynu przez członków wojewódzkich komisji weryfikacyjnych, jak też przekroczenia uprawnień przez osoby pełniące funkcje kierownicze w Łódzkim Ośrodku Telewizyjnym i Rozgłośni Polskiego Radia w Łodzi. Zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa w tej sprawie złożone zostały przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich w Warszawie oraz zwolnionych z pracy w okresie stanu wojennego dziennikarzy z Łodzi.

Jak ustalono w toku śledztwa, z chwilą wprowadzenia stanu wojennego Centralny Sztab Propagandy i Informacji KC PZPR podjął decyzję o weryfikacji dziennikarzy prasy, radia i telewizji. W styczniu 1982 r. odbyły się posiedzenia wojewódzkich komisji weryfikacyjnych działających przy Komitecie Łódzkim PZPR celem dokonania weryfikacji dziennikarzy prasowych, radiowych i telewizyjnych. Komisje weryfikacyjne wydały z przyczyn politycznych negatywne opinie co do możliwości dalszej pracy w miejscu dotychczasowego zatrudnienia wobec co najmniej 33 osób. Konsekwencją tych opinii było rozwiązanie w lutym i marcu 1982 r. stosunku pracy z 26 dziennikarzami i pracownikami technicznymi radia i telewizji oraz z co najmniej 8 dziennikarzami prasowymi.

W toku śledztwa przedstawiono zarzuty popełnienia zbrodni komunistycznych Michałowi W. – kierownikowi Jednostki Budżetowej Rozgłośni Polskiego Radia i Ośrodka Telewizyjnego, redaktorowi naczelnemu OTVP w Łodzi; Piotrowi S. – dyrektorowi Łódzkiego Wydawnictwa Prasowego Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „Prasa-Książka-Ruch", Zdzisławowi A. – prezesowi Zarządu Głównego Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „Prasa-Książka-Ruch" oraz czterem członkom komisji weryfikacyjnej łódzkich dziennikarzy prasowych: Zdzisławowi K. – funkcjonariuszowi SB, Mieczysławowi K.– pełnomocnikowi KC PZPR do spraw Propagandy i Informacji KC PZPR, Andrzejowi H.– sekretarzowi Komitetu Łódzkiego PZPR i Mieczysławowi K. – oficerowi zawodowemu Wojska Polskiego.

Śledztwo w części dotyczącej podejrzanego Michała W. zostało umorzone postanowieniem z dnia 30 listopada 2007 r. wobec śmierci tego sprawcy.

Postanowieniem z dnia 19 grudnia 2007 r. Sąd Rejonowy w Łodzi uznał podejrzanych: Mieczysława K., Andrzeja H., Zdzisława K., Mieczysława K. i Piotra S., za winnych popełnienia zarzucanych im zbrodni komunistycznych i umorzył postępowanie karne przeciwko tym osobom na podstawie ustawy o amnestii z 1989 r. W ustnym uzasadnieniu motywów postanowienia sąd podkreślił, że prokurator IPN w sposób szczegółowy i wyczerpujący zebrał materiał dowodowy w tej sprawie i w związku z tym sąd nie ma wątpliwości co do tego, że podejrzani są winni zarzucanych im zbrodni komunistycznych, ale w zakresie kary musiał podjąć decyzję w oparciu o przepisy ustawy o amnestii z 1989 r.

Skierowany w dniu 4 września 2007 r. wniosek do Sądu Rejonowego w Warszawie o uznanie Zdzisława A., b. prezesa Zarządu Głównego Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „Prasa-Książka-Ruch", za winnego popełnienia zbrodni komunistycznej i umorzenia postępowania karnego na podstawie ustawy o amnestii z 1989 r., będzie rozpoznany przez sąd.

sygn. akt S 57/05/Zk

Śledztwo wszczęte w dniu 14 lutego 2006 r. w sprawie zbrodni komunistycznych, polegających na bezprawnym pozbawieniu wolności 236 osób z Łodzi i woj. łódzkiego w okresie od dnia 12 grudnia 1981 r. do maja 1982 r., dokonanych poprzez realizację bezprawnych decyzji o internowaniu pokrzywdzonych w więzieniach w Łęczycy, Łowiczu i Kwidzynie, wydawanych przez Komendanta Wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej w Łodzi na podstawie art. 42 nieobowiązującego w tym czasie

„dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o ochronie bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego", co stanowiło akt represji wobec osób uznawanych za przeciwników panującego wówczas w Polsce systemu społeczno-politycznego.

W toku śledztwa ustalono, że na terenie ówczesnego woj. miejskiego łódzkiego internowano bądź usiłowano internować 236 osób. Wszystkie zanalizowane decyzje o internowaniu były obiektywnie bezprawne, albowiem Komendant Wojewódzki MO w Łodzi lub jego zastępca wydawali je na podstawie nieistniejącego „dekretu z 12 grudnia 1981 r. o ochronie bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego".

W ramach prowadzonego śledztwa odnaleziono i poddano oględzinom kilkanaście tomów dokumentów osób internowanych z Łodzi i woj. łódzkiego. W toku śledztwa przesłuchano dotychczas 55 pokrzywdzonych.

Poza wyżej wymienionym śledztwem prowadzone są również postępowania dotyczące internowania działaczy opozycji z terenów ówczesnych województw sieradzkiego, kaliskiego, piotrkowskiego i skierniewickiego, w których przesłuchano dotychczas łącznie 101 pokrzywdzonych.

W toku przedmiotowych śledztw, w oparciu o zeznania pokrzywdzonych oraz analizę materiałów archiwalnych, ujawniane są kolejne przypadki zbrodni komunistycznych, polegających m. in. na stosowaniu wobec internowanych przemocy w ośrodkach odosobnienia, gróźb bezprawnych w celu zmuszenia ich do podpisania tzw. deklaracji lojalności lub podjęcia współpracy ze Służbą Bezpieczeństwa, stosowaniu represji wobec osób udzielających internowanym pomocy. Materiały w tych sprawach sukcesywnie wyłączane są do odrębnych postępowań.

sygn. akt S 14/06/Zk

Śledztwo wszczęte w dniu 24 kwietnia 2006 r. w sprawie stosowania przez funkcjonariuszy KW MO w Łodzi i Piotrkowie Tryb. w okresie od sierpnia do października 1982 r. przemocy fizycznej wobec Zenona Sz., Romana K. i innych podejrzanych w sprawie sygn. Pg. Śl 190/82 Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Łodzi.

Informację o podejrzeniu popełnienia zbrodni komunistycznej uzyskano w wyniku kwerendy przeprowadzonej w niezależnej prasie i wydawnictwach z lat 1976–1990 z terenu woj. łódzkiego. W „Biuletynie Łódzkim" z maja 1985 r. ujawniono informację, że w toku zakończonego w marcu 1983 r. przed Sądem Wojewódzkim w Łodzi procesu przeciwko 15 osobom oskarżonym o redagowanie i kolportowanie biuletynów prasy podziemnej oskarżeni podali, że w śledztwie byli torturowani fizycznie i psychicznie.

W toku śledztwa dokonano oględzin akt sprawy Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy dotyczącego tzw. procesu piętnastu. Ustalono, że akt oskarżenia obejmował 16 osób, natomiast przed Sądem występowało 15 osób. Sąd wyłączył z procesu sprawę oskarżonego Władysława O. z uwagi na jego pobyt w szpitalu. Oskarżonym zarzucano, że w okresie stanu wojennego na terenie Łodzi i Piotrkowa Tryb. nie odstąpili od działalności zawieszonego związku zawodowego NSZZ „Solidarność", uczestnicząc w spotkaniach członków związku oraz sporządzając i rozpowszechniając pisma i ulotki zawierające fałszywe informacje mogące wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, tj. o czyny z art. 46 ust.1 w zb. z art. 48 ust. 2,3,4 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. Wyrokiem Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Łodzi z dnia 28 marca 1983 r. dwie osoby zostały uniewinnione od zarzucanych im czynów. Pozostałych 13 osób skazano na kary pozbawienia wolności w wymiarze od 6 miesięcy do 2 lat, z warunkowym zawieszeniem ich wykonania na okres próby od 2 do 4 lat. Wobec 12 osób orzeczono kary grzywny.

Dokonano również oględzin materiałów operacyjnych KW MO w Łodzi o kryptonimie „Drukarz", dotyczących przedmiotowej sprawy, oraz akt osobowych 20 byłych funkcjonariuszy Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej z Łodzi i Piotrkowa Trybunalskiego, którzy uczestniczyli w śledztwie przeciwko osobom, oskarżonym później w „ procesie piętnastu".

Przesłuchano w charakterze świadków wszystkich pokrzywdzonych mieszkających na terenie Polski, tj. 14 osób, które występowały jako podejrzani w śledztwie prowadzonym przez Wojskową Prokuraturę Garnizonową, a następnie jako oskarżeni w procesie przed Sądem Wojewódzkim w Łodzi w miesiącu marcu 1983 r. Nie zdołano przesłuchać dwóch osób spośród oskarżonych w procesie

z uwagi na ich pobyt poza granicami Polski. Obecnie prowadzone są czynności zmierzające do ustalenia miejsca zamieszkania tych pokrzywdzonych i przesłuchania ich w charakterze świadków.

sygn. akt S 24/06/Zk

Śledztwo przeciwko Sławomirowi P. i Henrykowi P., byłym funkcjonariuszom UBP dla m. Łodzi, podejrzanym o fizyczne i moralne znęcanie się nad dwoma członkami młodzieżowych organizacji konspiracyjnych. Jak ustalono, Sławomir P. i Henryk P. znęcali się fizycznie i moralnie nad przywódcą łódzkiej grupy organizacji „Wolna Idea Polski", Eugeniuszem T., przesłuchując go przez kilkadziesiąt godzin, bijąc po twarzy i innych częściach ciała, zmuszając do wykonywania wyczerpujących ćwiczeń fizycznych i znieważając słowami obelżywymi. Sławomir P. i Henryk P. w czasie przesłuchań Henryki R., należącej do „Polskiej Organizacji Podziemnej", znieważali ją słowami obelżywymi, poszturchiwali, pomawiali o niemoralne prowadzenie się i po uzyskaniu wiadomości, że pokrzywdzona jest w ciąży, grozili odebraniem dziecka po porodzie. W oparciu o powyższe ustalenia przedstawiono Sławomirowi P. i Henrykowi P. zarzut popełnienia zbrodni komunistycznych, polegających na fizycznym i moralnym znęcaniu się nad Eugeniuszem T. i Henryką R.

W dniu 21 lipca 2006 r. skierowano przeciwko Sławomirowi P. i Henrykowi P. akt oskarżenia do Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi. W toku dotychczasowego postępowania przed sądem przesłuchano już większość świadków, postępowanie w I instancji przypuszczalnie zakończy się w I kwartale 2008 r.

sygn. akt S 34/06/Zk

Śledztwo wszczęte w dniu 22 czerwca 2007 r. w sprawie publicznego nawoływania przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego do nienawiści na tle różnic narodowościowych w celu skierowania represji wobec obywateli polskich narodowości żydowskiej, w latach 1968–1969 w Łodzi.

Wszczęcie śledztwa poprzedziły obszerne czynności sprawdzające, zainicjowane zawiadomieniem dyrektora Biura Promocji, Turystyki i Współpracy z Zagranicą Urzędu Miasta Łodzi. W ich toku przeprowadzono kwerendę w zasobach BUiAD IPN w Warszawie, OBUiAD w Łodzi, Archiwum Państwowego w Łodzi, archiwach łódzkich uczelni wyższych i poddano analizie kilkadziesiąt jednostek archiwalnych W oparciu o zgromadzone materiały ustalono, że proces wystąpień antyżydowskich rozpoczął się przemówieniem I Sekretarza KC PZPR Władysława Gomułki z dnia 19 czerwca 1967 r. Tezy tego wystąpienia powtarzane i rozwijane były w kolejnych przemówieniach, m. in. z dnia 19 marca 1968 r. Kontynuując linię polityczną zapoczątkowaną tymi przemówieniami, KW PZPR w Łodzi wydał dwie broszury antysemickie, które zostały rozkolportowane na uczelniach wyższych, w jednostkach wojskowych oraz w organizacjach partyjnych ważniejszych instytucji i przedsiębiorstw. Publikacje o jednoznacznie antyżydowskim nastawieniu ukazywały się również w lokalnej prasie, w tym w dwóch najpopularniejszych łódzkich dziennikach, „Głosie Robotniczym" i „Dzienniku Łódzkim".

W wyniku analizy materiałów archiwalnych ustalono ponadto, że w Łodzi roku 1968 zwolniono ze stanowisk, a w niektórych przypadkach również z pracy, szereg osób zajmujących stanowiska kierownicze na uczelniach wyższych i w przemyśle oraz dziennikarzy lokalnych gazet, którym to osobom organy bezpieczeństwa przypisywały pochodzenie żydowskie i poglądy syjonistyczne. Każdorazowo decyzja o zwolnieniu poprzedzona była uchwałą organów partyjnych o wydaleniu z partii. Z materiałów tych wynikało również, że organy bezpieczeństwa prowadziły rozpracowanie operacyjne środowisk syjonistycznych, w ramach którego sporządzano ankiety „osób powiązanych rodzinnie z Izraelem" oraz obszerne informacje dotyczące osób pochodzenia żydowskiego. W materiałach archiwalnych odnaleziono ponadto dane szeregu osób niezajmujących żadnych stanowisk w aparacie partyjnym, państwowym ani w gospodarce, które w roku 1968 ubiegały się o zgodę na wyjazd emigracyjny do Izraela, nie ustalono jednak przyczyn tych decyzji.

Ze zgromadzonych w toku czynności sprawdzających danych statystycznych Biura Paszportów i Dowodów Osobistych MSW wynikało, że emigracja z Polski obywateli pochodzenia żydowskiego osiągała największe rozmiary w latach 1956–1960, kiedy to rocznie emigrowało od 3 do 6 tys. osób. Zjawisko to osiągnęło kulminację w roku 1957, kiedy z kraju wyjechało 30 331 obywateli polskich

pochodzenia żydowskiego. W latach 1961–1967 emigrowało z Polski średnio 500–900 osób, w roku 1968 o wydanie dokumentów emigracyjnych ubiegało się blisko 3900 obywateli polskich pochodzenia żydowskiego, zaś w okresie od stycznia do sierpnia 1969 r. – blisko 7300.

W toku śledztwa kontynuowane są oględziny materiałów archiwalnych, w wyniku kwerendy w zasobie BUiAD IPN w Warszawie wytypowano kilkadziesiąt kolejnych jednostek, w których mogą znajdować się dokumenty o istotnym znaczeniu dla śledztwa. Przeprowadzono kwerendę w prasie łódzkiej z roku 1968 i odnaleziono szereg publikacji o treści antysemickiej, obecnie trwa analiza tych materiałów. Prowadzona jest również kwerenda w materiałach b. KW PZPR w Łodzi i Komitetu Łódzkiego PZPR.

Prowadzone czynności zmierzają do ustalenia tożsamości osób odpowiedzialnych za inspirowanie wystąpień antyżydowskich i kierowanie nimi oraz tożsamości osób represjonowanych z powodu narodowości żydowskiej.

sygn. akt S 72/06/Zk

Śledztwo przeciwko Władysławowi K., funkcjonariuszowi PUBP w Ostrowie Wielkopolskim, oskarżonemu o zbrodnie komunistyczne polegające na fizycznym i moralnym znęcaniu się nad dwiema osobami przebywającymi w areszcie PUBP w Ostrowie Wielkopolskim w okresie od 14 sierpnia 1946 r. do 30 sierpnia 1946 r., członkami niepodległościowego oddziału pod dowództwem Ludwika S., ps. „Szary", wchodzącego w skład Wielkopolskiej Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Warta".

Z ustaleń śledztwa wynikało, że w czasie wielokrotnych, przesłuchań, przeprowadzonych w różnych porach dnia i nocy, Władysław K., chcąc wymusić na zatrzymanych złożenie określonych wyjaśnień, znęcał się nad nimi fizycznie i moralnie. Podczas przesłuchań zmuszał ich do klęczenia na krześle, po czym bił w tej pozycji gumową pałką po piętach, plecach i ramionach. Jednemu z zatrzymanych, przytrzaskiwał dłoń drzwiami od szafy, umieszczał w celi zalanej wodą i używał wobec niego słów uznanych powszechnie za obelżywe. Drugiego umieścił w ciemnej, ciasnej piwnicy, a nadto pozbawił pożywienia podczas pobytu w areszcie PUBP. Obu zatrzymanym zarzucano udział w związku mającym na celu obalenie demokratycznego ustroju Państwa Polskiego.

W dniu 29 grudnia 2006 r. przeciwko Władysławowi K. skierowano akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Ostrowie Wlkp. Oskarżono go o popełnienie dwóch zbrodni komunistycznych polegających na fizycznym i moralnym znęcaniu się nad Mieczysławem N. i Władysławem P.

Wyrokiem z dnia 22 marca 2007 r. w sprawie sygn. II K – 1/07 Sąd Rejonowy w Ostrowie Wlkp. uznał oskarżonego Władysława K. za winnego popełnienia obu zarzucanych mu czynów. Za każdy z nich sąd skazał go na karę jednego roku pozbawienia wolności i wymierzył oskarżonemu karę łączną jednego roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności.

Od powyższego wyroku środek odwoławczy złożył oskarżony Władysław K. Apelację oskarżonego rozpoznawał Sąd Okręgowy w Kaliszu. Wyrokiem z dnia 2 sierpnia 2007 r. w sprawie sygn. IV Ka 641/07 sąd utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną. Tym samym wyrok w sprawie Władysława K. stał się prawomocny.

7. Oddziałowa Komisja w Poznaniu

a) zbrodnie komunistyczne

sygn. akt S 12/00/Zk

Śledztwo w sprawie zbrodni popełnionych przez funkcjonariuszy Służby Więziennej na więźniach Centralnego Więzienia w Rawiczu w latach 1945–1956, podjęte z zawieszenia 27 października 2000 r.

W toku śledztwa ustalane są okoliczności śmierci więźniów na skutek bicia i torturowania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej w Rawiczu, a także z powodu złego wyżywienia, zimna i chorób. Obecnie prowadzone są oględziny materiałów archiwalnych dotyczących poszczególnych pokrzywdzonych w zakresie prowadzonych przeciwko nim postępowań karnych oraz odbywania orzeczonych kar pozbawienia wolności. Odrębnie wyjaśniane są czyny polegające na psychicznym i fizycznym znęcaniu się nad osobami osadzonymi w tym więzieniu.

sygn. akt S 23/00/Zk

Śledztwo w sprawie przestępczych działań funkcjonariuszy państwa komunistycznego sprowadzających się m. in. do pozbawienia życia szeregu osób, spowodowania obrażeń ciała, bezprawnych pozbawień wolności i znęcania się nad zatrzymanymi demonstrantami – podczas tzw. wydarzeń poznańskich, mających miejsce w dniach 28–29 czerwca 1956 r., podjęte zostało z zawieszenia w dniu 22 listopada 2000 r.

Śledztwo ma charakter kompleksowy i wielowątkowy. W toku prowadzonego postępowania – głównie w wyniku analizy i procesowego przetworzenia dokumentów archiwalnych oraz przesłuchania szeregu świadków – zgromadzono bardzo obszerny materiał dowodowy. W trakcie śledztwa przesłuchano 757 świadków, w tym 121 w okresie sprawozdawczym.

W wyniku czynności śledczych zweryfikowano liczbę ofiar śmiertelnych przedmiotowych wydarzeń – na dzień dzisiejszy przyjąć należy (wbrew informacjom zawartym w większości publikacji), że podczas i w wyniku wydarzeń zginęło 58 osób. Koncentrowano się nadal na czynnościach mających na celu wyjaśnienie kwestii fizycznego i psychicznego znęcania się nad zatrzymanymi demonstrantami. W wyniku przeprowadzonych w tym zakresie czynności zgromadzono materiał dowodowy, który pozwolił przedstawić Marianowi S., byłemu funkcjonariuszowi MO, zarzut znęcania się nad zatrzymanym uczestnikiem wydarzeń Marianem K.

Postanowieniem z dnia 16 października 2007 r. materiały w tym zakresie wyłączono do odrębnego postępowania i zarejestrowano pod sygnaturą S 78/07/Zk. W dniu 10 grudnia 2007 r. w sprawie S 78/07/Zk skierowano akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Poznaniu przeciwko Marianowi S.

sygn. akt S 24/00/Zk

Śledztwo w sprawie zbrodni popełnionych na więźniach Centralnego Więzienia we Wronkach w latach 1945–1956 przez funkcjonariuszy Służby Więziennej, podjęte z zawieszenia w dniu 4 grudnia 2000 r.

Ustalono, iż w latach 1945–1956 w więzieniu we Wronkach poniosło śmierć co najmniej 100 więźniów odbywających kary za przestępstwa polityczne. Część z nich zmarła w wyniku samobójstw spowodowanych znęcaniem się nad nimi lub warunkami odbywania kary, część z nich została stracona w wyniku wykonania wyroków śmierci. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że niektórzy funkcjonariusze tamtejszej Służby Więziennej fizycznie i moralnie znęcali się nad więźniami, dopuszczając się względem nich wielu innych przestępstw.

W toku śledztwa – znajdującego się w końcowej fazie – przesłuchano ponad 1000 świadków. Przygotowywane są wyłączenia dotyczące poszczególnych osób lub czynów, będących przedmiotem niniejszego postępowania celem wydania w tych sprawach decyzji końcowych.

Zakończenie śledztwa jest planowane na pierwszy kwartał 2008 r.

sygn. akt S 145/02/Zk

Śledztwo przeciwko byłym funkcjonariuszom KW MO, a następnie WUSW w Koninie, Leonowi W. i Zbigniewowi G.

Dnia 28 kwietnia 2006 r. w sprawie tej skierowano do Sądu Rejonowego w Koninie akt oskarżenia przeciwko Leonowi W. i Zbigniewowi G. W akcie oskarżenia zarzucono Leonowi W. popełnienie trzech zbrodni komunistycznych w postaci fizycznego i psychicznego znęcania się nad pokrzywdzonymi oraz dwóch przestępstw polegających na stosowaniu gróźb karalnych kierowanych pod adresem dwóch pokrzywdzonych w celu zmuszenia ich do zaprzestania działalności niepodległościowej. Zbigniewa G. oskarżono o fizyczne i psychiczne znęcanie się nad jednym pokrzywdzonym. Dnia 25 stycznia 2007 r. Sąd Rejonowy w Koninie wydał wyrok, oznaczony sygnaturą II K 195/06, na mocy którego uznał oskarżonych Leona W. i Zbigniewa G. za winnych czynów zarzuconych im aktem oskarżenia. Leon W. skazany został na karę łączną 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, Zbigniew G. zaś na karę 1 roku pozbawienia wolności. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 17 września 2007 r., sygn. II Ka 188/07, wyrok sądu I instancji został uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania.

sygn. akt S 9/05/Zk

Śledztwo wszczęte w dniu 25 maja 2005 r. w sprawie bezprawnego pozbawienia wolności Romana K. i innych osób internowanych w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 18 grudnia 1981 r. na podstawie decyzji Komendanta Wojewódzkiego MO w Koninie.

Postępowanie ma na celu wyjaśnienie okoliczności bezprawnego internowania osób na terenie byłego województwa konińskiego oraz ustalenie osób odpowiedzialnych za te czyny.

W toku śledztwa przeprowadzono oględziny akt wszystkich osób internowanych na tym terenie oraz przesłuchano wszystkich pokrzywdzonych lub w przypadku ich śmierci osoby dla nich najbliższe. Ze sprawy tej dokonano wyłączeń do odrębnych postępowań materiałów dotyczących popełnienia zbrodni komunistycznych na szkodę działaczy podziemnej „Solidarności". Obecnie przeprowadzane są oględziny akt dotyczących przygotowań do wprowadzenia stanu wojennego, przebiegu internowań oraz Ośrodka Odosobnienia we Włocławku, gdzie osadzono osoby internowane.

Kolejne śledztwa o sygnaturach S 123/04/Zk, S 4/05/Zk, S 16/06/Zk, S 17/06/Zk prowadzone są w sprawie bezprawnego pozbawienia wolności osób internowanych w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 18 grudnia 1981 r. na mocy decyzji komendantów wojewódzkich MO w Lesznie, Pile, Poznaniu i Zielonej Górze.

sygn. akt S 50/06/Zk

Śledztwo w sprawie znęcania się przez Stanisława M. i Eugeniusza M., funkcjonariuszy PUBP w Gostyniu, w okresie od lipca 1949 r. do maja 1950 r. nad członkami podziemnej organizacji niepodległościowej „AK-Zawisza", Marianem M., Kazimierzem Sz. i Józefem Sz., prowadzone na podstawie materiałów wyłączonych 13 września 2006 r. ze sprawy oznaczonej sygnaturą S 55/02/Zk przeciwko Kazimierzowi R.

Śledztwo w tej sprawie – w części dotyczącej Stanisława M. – zakończono w dniu 16 lipca 2007 r. skierowaniem aktu oskarżenia do Sądu Rejonowego w Gostyniu, w którym oskarżono go o popełnienie trzech zbrodni komunistycznych polegających na fizycznym i psychicznym znęcaniu się w okresie od lipca 1949 r. do maja 1950 r. nad Marianem M., Kazimierzem Sz. i Józefem Sz. Obecnie trwa postępowanie sądowe.

Śledztwo w części dotyczącej drugiego podejrzanego, Edmunda M., któremu zarzucono popełnienie jednej zbrodni komunistycznej na szkodę Mariana M., umorzono w dniu 21 marca 2007 r. wobec jego śmierci.

sygn. akt S 51/06/Zk

Śledztwo w sprawie znęcania się przez Ryszarda Z., byłego funkcjonariusza WUBP w Poznaniu, w okresie od stycznia 1950 r. do maja 1950 r. nad członkiem podziemnej organizacji niepodległościowej „AK-Zawisza" Kazimierzem S., prowadzone na podstawie materiałów wyłączonych 13 września 2006 r. ze sprawy oznaczonej sygnaturą S 55/02/Zk przeciwko Kazimierzowi R.

Na podstawie zgromadzonego w toku śledztwa materiału dowodowego Ryszardowi Z. przedstawiono zarzut fizycznego znęcania się nad członkiem podziemnej organizacji niepodległościowej „AK-Zawisza", Kazimierzem S. Podejrzany nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu przestępstwa. Obecnie sprawdzana jest jego linia obrony.

sygn. akt S 58/06/Zk

Śledztwo w sprawie fizycznego i psychicznego znęcania się w okresie od stycznia 1982 r. do 1986 r. nad Grzegorzem M. prowadzone na podstawie materiałów wyłączonych w dniu 20 września 2006 r. ze śledztwa S 11/06/Zk dotyczącego fizycznego i psychicznego znęcania się funkcjonariuszy KW MO w Koninie nad działaczami niepodległościowymi z terenu b. woj. konińskiego.

Dnia 22 października 2007 r. w sprawie tej skierowano do Sądu Rejonowego w Koninie akt oskarżenia przeciwko Romanowi K., funkcjonariuszowi Wydziału III SB w Koninie, a następnie

WUSW w Koninie, zarzucając mu dwie zbrodnie komunistyczne w postaci psychicznego znęcania się nad pokrzywdzonymi.

Obecnie w sprawie tej toczy się postępowanie sądowe.

sygn. akt S 56/07/Zk

Śledztwo w sprawie zbrodni komunistycznych polegających na mającym miejsce w dniu 31 stycznia 1984 r. i w dniu 27 sierpnia 1985 r. w Gorzowie Wielkopolskim podejrzeniu przekroczenia uprawnień przez prokuratora tamtejszej Prokuratury Wojewódzkiej w toku postępowań przygotowawczych prowadzonych przeciwko działaczom NSZZ „Solidarność", Stanisławowi Ż. i Stefanii H., oraz bezprawnym pozbawieniu ich wolności w wyniku bezpodstawnego wydania postanowienia o ich tymczasowym aresztowaniu wszczęto 24 lipca 2007 r.

Postępowanie prowadzone na podstawie dokumentacji z postępowań przygotowawczych, oznaczonych sygn. Ds. 11/84 i Ds. 23/85, prowadzonych przez ówczesną Prokuraturę Wojewódzką w Gorzowie Wielkopolskim przeciwko działaczom opozycji politycznej Stanisławowi Ż. i Stefanii H. Śledztwo jest w początkowej fazie. Obecnie przesłuchiwani są świadkowie i gromadzona jest dokumentacja dotycząca zarówno pokrzywdzonych, jak i ewentualnego sprawcy.

sygn. akt S. 67/07/Zk

Śledztwo w sprawie zbrodni komunistycznej popełnionej w 1984 r. w Pile, polegającej na dokonaniu przez nieustalonego funkcjonariusza tamtejszego WUSW podrobienia w celu wykorzystania jako autentyczne akt tajnego współpracownika TW „Piotr", wszczęto 26 listopada 2007 r.

Postępowanie wszczęto na podstawie zawiadomienia pokrzywdzonego, w którym wskazał on na okoliczności uzasadniające podejrzenie, że funkcjonariusze organów bezpieczeństwa sfałszowali dokumenty dotyczące jego osoby. W szczególności niezgodne z prawdą mają być materiały wskazujące na współpracę pokrzywdzonego z funkcjonariuszami urzędu spraw wewnętrznych.

Obecnie prowadzona jest kwerenda archiwalna mająca na celu odszukanie i analizę kwestionowanych akt. Po ich uzyskaniu planowane jest podjęcie dalszych czynności śledczych, w szczególności typowanie i przesłuchanie potencjalnego sprawcy bądź sprawców, okazanie kwestionowanych materiałów zgłaszającemu celem wyselekcjonowania dokumentów, które uważa za fałszywe oraz w konsekwencji przeprowadzenie niezbędnych z uwagi na przedmiot sprawy analiz grafologicznych.

sygn. akt S 78/07/Zk

Śledztwo w sprawie przeciwko Marianowi S., funkcjonariuszowi z Komendy Dzielnicowej MO Poznań Jeżyce, prowadzone na podstawie materiałów wyłączonych 16 października 2007 r. ze sprawy S 23/00/Zk dotyczącej tzw. wydarzeń poznańskich.

W dniu 10 grudnia 2007 r. skierowano w tej sprawie akt oskarżenia do Sądu Rejonowego w Poznaniu przeciwko Marianowi S., któremu zarzucono znęcanie się, m. in. poprzez bicie pistoletem po głowie i pałką po całym ciele, nad zatrzymanym uczestnikiem wydarzeń Poznańskiego Czerwca 1956 r., Marianem K., celem zmuszenia go do złożenia określonej treści wyjaśnień.

Do chwili obecnej postępowanie sądowe w tej sprawie nie rozpoczęło się.

b) zbrodnie nazistowskie

sygn. akt S 3/00/Zn

Śledztwo w sprawie zamordowania w latach 1939–1945 przez hitlerowski aparat terroru pacjentów szpitali psychiatrycznych na terenie „Kraju Warty", podjęte z zawieszenia 7 listopada 2000 r.

Kompleksowe śledztwo obejmuje zbrodnie popełnione przez hitlerowców na umysłowo chorych pacjentach szpitali psychiatrycznych na terenie „Kraju Warty", to jest zbrodnie ludobójstwa popełnione na pacjentach Zakładu Psychiatrycznego „Dziekanka" w Gnieźnie, Zakładu Specjalnego w Bojanowie oraz Oddziału dla Umysłowo i Nerwowo Chorych Szpitala Miejskiego w Poznaniu.

W styczniu 2008 r. planowane jest przesłuchanie dwóch obywatelek Republiki Federalnej Niemiec zatrudnionych w okresie okupacji hitlerowskiej w Zakładzie Psychiatrycznym „Dziekanka".

sygn. akt S 6/01/Zn

Śledztwo w sprawie zbrodni popełnionych przez funkcjonariuszy SS i gestapo w latach 1939–1944 w Forcie VII w Poznaniu, podjęte z zawieszenia 21 lutego 2001 r.

W okresie sprawozdawczym przesłuchano 32 świadków. Na podstawie ich relacji uzupełniana jest wiedza na temat okoliczności popełnionych przez hitlerowców zbrodni w Forcie VII oraz bardzo ciężkich i wyniszczających warunków, w jakich przebywali więzieni w Forcie VII.

Obecnie kontynuowane jest ustalanie adresów żyjących byłych więźniów Fortu VII bądź ich najbliższych krewnych.

sygn. akt S 7/01/Zn

Śledztwo w sprawie osadzenia mieszkańców Poznania i Wielkopolski w obozie wysiedleńczym przy ulicy Głównej w Poznaniu w okresie od listopada 1939 r. do maja 1940 r., podjęte z zawieszenia w dniu 26 lutego 2001 r.

Postępowanie ma charakter kompleksowy i wielowątkowy. Wyjaśniane są okoliczności osadzania oraz ustalane warunki przebywania osób narodowości polskiej, mieszkańców Poznania i Wielkopolski, w obozie wysiedleńczym przy ul. Głównej w Poznaniu. Zgromadzono obszerny materiał dowodowy w postaci zeznań świadków oraz dokumentów archiwalnych. W sprawie tej przesłuchano kilkaset żyjących osób, które były w tym obozie osadzone.

Z zebranych dowodów wynika, iż w tym obozie celowo stworzono niezwykle trudne warunki bytowe, mające na celu biologiczne wyniszczenie osób w nim osadzonych.

Śledztwo prowadzone we współpracy z Centralą w Ludwigsburgu. Obecnie trwa przygotowanie końcowej decyzji merytorycznej, której wydanie zaplanowane jest na pierwszy kwartał 2008 r.

sygn. akt S 32/03/Zn

Śledztwo w sprawie zamordowania w okresie od października 1943 r. do marca 1944 r. w Buchenwaldzie i Dortmundzie 40 polskich jeńców wojennych z obozu Dössel przez funkcjonariuszy III Rzeszy, wszczęte postanowieniem z dnia 10 lipca 2003 r.

Z dotychczasowych ustaleń wynika, że z obozu jenieckiego w Dössel w dniu 19 września 1943 r. zbiegło 47 polskich jeńców wojennych – 37 spośród nich ujęły władze niemieckie. Zostali oni straceni w okresie od października 1943 r. do marca 1944 r. w obozie koncentracyjnym w Buchenwaldzie. Nie można jednak wykluczyć, że część polskich jeńców zabito w siedzibie gestapo w Dortmundzie. Ponadto trzech osadzonych w obozie oficerów – organizatorów ucieczki z Dössel, którzy w niej nie uczestniczyli – zostało wydanych przez administrację obozu władzom policyjnym i również straconych.

W wyniku współpracy z Centralą w Ludwigsburgu stwierdzono, że funkcjonariusze III Rzeszy, pełniący w 1943 r. w obozie w Dössel funkcje kierownicze, już nie żyją.

Obecnie analizowany jest zgromadzony w tej sprawie materiał dowodowy w celu podjęcia decyzji kończącej postępowanie.

sygn. akt S 91/07/Zn

Śledztwo w sprawie zamordowania 107 Polaków w dniu 8 grudnia 1939 r. w Bukowcu, powiat Wągrowiec przez funkcjonariuszy SS i policji niemieckiej, podjęte z zawieszenia 21 grudnia 2007 r.

W wyniku śledztwa ustalono, że ofiarami tej masowej egzekucji byli Polacy osadzeni w hitlerowskim więzieniu w Wągrowcu. Byli to aktywni przed wojną działacze społeczni, członkowie związków żołnierskich, powstańcy wielkopolscy oraz osoby wskazane przez miejscowych Niemców. Egzekucja nie została poprzedzona żadnym postępowaniem sądowym.

8. Oddziałowa Komisja w Rzeszowie

a) zbrodnie komunistyczne

sygn. akt S 57/04/Zk

Śledztwo przeciwko byłemu funkcjonariuszowi WUSW w Przemyślu, Józefowi K. Postępowanie przygotowawcze wszczęto 17 lutego 2005 r. Początkowo prowadzono je w kierunku niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego w styczniu i lutym 1982 r. w Uhercach i Przemyślu na szkodę interesu prywatnego, polegającego na nieudzieleniu pomocy internowanemu Waldemarowi M., znajdującemu się na skutek rozwijającego się stanu chorobowego w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia poprzez pozostawienie go w ośrodku odosobnienia w Uhercach pomimo konieczności umieszczenia tej osoby w szpitalu.

Jednak wobec treści opinii biegłego lekarza sądowego, jak też zachowanej częściowo dokumentacji medycznej w dniu 29 maja 2006 r. wydano postanowienie o częściowym umorzeniu śledztwa w zakresie dotyczącym tego czynu wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa.

W dniu 22 maja 2006 r. przedstawiono Józefowi K. zarzut popełnienia 12 grudnia 1981 r. w Przemyślu województwo podkarpackie zbrodni komunistycznej polegającej na przekroczeniu swoich uprawnień wynikających z pełnienia służby na stanowisku Komendanta Wojewódzkiego MO w Przemyślu i działaniu na szkodę Waldemara M. poprzez wydanie decyzji nr 66/81 o jego internowaniu, wskazanie jako podstawy prawnej tej decyzji art. 42 dekretu z 12 grudnia 1981 r. o ochronie bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego, który to akt prawny nigdy nie został uchwalony, oraz wydanie nakazu zatrzymania i doprowadzenia Waldemara M. do ośrodka odosobnienia w Nowej Wsi, co spowodowało bezprawne pozbawienie wolności tej osoby w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 11 października 1982 r. w Komendzie Miejskiej MO w Jarosławiu, Komendzie Wojewódzkiej MO w Przemyślu, Ośrodku Odosobnienia w Uhercach, Ośrodku Odosobnienia w Łupkowie i Ośrodku Odosobnienia w Rzeszowie.

Józef K. został przesłuchany w charakterze podejrzanego, nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu i odmówił składania wyjaśnień.

W toku śledztwa kontynuowanego w 2007 r. przeprowadzono kolejne przesłuchania świadków, w tym byłych funkcjonariuszy MO i SB, oraz pokrzywdzonego. Dokonano również oględzin akt osobowych niektórych z osób pełniących służbę w tych formacjach w 1981 r. Uzyskano także kserokopie kart ewidencyjnych zawierających informacje o przebiegu służby Józefa K. w organach BP i SB.

Uzyskano również dodatkową opinię biegłego sądowego z zakresu badania pisma ręcznego oraz dokumentów.

Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego ustalono, że w czasie podpisywania przez Józefa K. decyzji o internowaniu Waldemara M. nie obowiązywał żaden akt normatywny zawierający podstawę prawną internowania tej osoby. W decyzji tej, wskazując jako podstawę prawną pozbawienia wolności Waldemara M., użyto tytułu projektu aktu normatywnego, który nigdy nie został uchwalony. Dopiero po upływie ponad dwóch godzin od zatrzymania Waldemara M. Rada Państwa na nadzwyczajnym posiedzeniu 13 grudnia 1981 r. po godzinie 2:00 uchwaliła dekret o stanie wojennym, który w art. 42 ust. 1 stanowił, że obywatele polscy mający ukończone lat 17, w stosunku do których ze względu na dotychczasowe zachowanie się zachodzi uzasadnione podejrzenie, że pozostając na wolności, nie będą przestrzegać porządku prawnego albo będą prowadzić działalność zagrażającą interesom bezpieczeństwa lub obronności państwa, mogą być internowani na czas obowiązywania stanu wojennego w ośrodkach odosobnienia.

Józef K. wydał zatem decyzję o internowaniu Waldemara M. przed uchwaleniem przez Radę Państwa dekretu o stanie wojennym, zawierającego podstawy prawne internowania obywateli polskich. Ponadto w wyniku wydanej przez Józefa K. decyzji o internowaniu Waldemar M. został pozbawiony wolności przed uchwaleniem przez Radę Państwa tego dekretu.

W toku śledztwa uznano, że z uwagi na działalność Waldemara M. w NSZZ „Solidarność" zachodzą podstawy do przyjęcia, że jego internowanie było przejawem walki z wrogami ustroju

i stanowiło represję z powodu jego postawy nieakceptowanej przez kierownictwo partii komunistycznej sprawującej wówczas władzę w Polsce.

Śledztwo zakończono skierowaniem 12 września 2007 r. aktu oskarżenia przeciwko Józefowi K. do Sądu Rejonowego w Przemyślu.

W dniu 22 października 2007 r. Sąd Rejonowy w Przemyślu rozpoczął rozpoznawanie sprawy dot. oskarżonego Józefa K.

sygn. akt S 99/06/Zk

Śledztwo przeciwko byłemu funkcjonariuszowi PUBP w Gorlicach, Romanowi W. Materiały przeciwko temu podejrzanemu wyłączono 3 listopada 2006 r. z akt śledztwa, sygn. S 8/00/Zk, przeciwko Wacławowi Ś. i Michałowi B. – byłym funkcjonariuszom WUBP w Rzeszowie podejrzanym o czyny polegające na fizycznym i moralnym znęcaniu się przez nich nad osobami, przeciwko którym prowadzono postępowania karne.

W dniu 2 lutego 2007 r. wydano postanowienie o częściowym umorzeniu śledztwa w sprawie fizycznego i moralnego znęcania się w okresie od 28 maja 1948 r. do 7 czerwca 1948 r. w Gorlicach Piotra M. i Stanisława P., funkcjonariuszy PUBP w Gorlicach, nad przetrzymywanym w tamtejszym areszcie działaczem niepodległościowym, Janem G., oraz w sprawie fizycznego i moralnego znęcania się w okresie od 28 maja 1948 r. do 10 lipca 1948 r. w Gorlicach Stanisława R., funkcjonariusza PUBP w Gorlicach, nad przetrzymywanym w tamtejszym areszcie działaczem niepodległościowym, Janem G., wobec śmierci tych podejrzanych.

W dniu 25 kwietnia 2007 r. skierowano do Sądu Rejonowego w Gorlicach akt oskarżenia przeciwko Romanowi W., zarzucając mu popełnienie w okresie od 28 maja 1948 r. do 10 lipca 1948 r. w Gorlicach woj. małopolskie wspólnie i w porozumieniu z innymi funkcjonariuszami BP podczas i w związku z urzędowaniem dwóch zbrodni komunistycznych będących jednocześnie zbrodniami przeciwko ludzkości, polegających na przekroczeniu swojej władzy, w celu wymuszenia na dwóch członkach działającej na terenie Gorlic młodzieżowej organizacji niepodległościowej o nazwie „Związek Białego Orła" – Leszku B. i Jerzym K., pozbawionych wolności i przetrzymywanych w areszcie PUBP w Gorlicach – złożenia określonych wyjaśnień i przyznania się do zarzucanych im czynów poprzez fizyczne i moralne znęcanie się nad tymi osobami.

sygn. akt S 35/07/Zk

Śledztwo przeciwko byłemu funkcjonariuszowi PUBP w Nisku, Mieczysławowi P. Materiały przeciwko temu sprawcy wyłączono 23 kwietnia 2007 r. z akt śledztwa, sygn. 5/02/Zk, dotyczącego zbrodniczej działalności funkcjonariuszy PUBP w Nisku w latach 1944–1956.

Na potrzeby tego postępowania przesłuchano 27 świadków.

W dniu 23 listopada 2007 r. skierowano do Sądu Rejonowego w Nisku akt oskarżenia przeciwko Mieczysławowi P., zarzucając mu dopuszczenie się w różnych okresach w latach 1948–1950 w Nisku, woj. podkarpackie, podczas i w związku z urzędowaniem 60 zbrodni komunistycznych, będących jednocześnie zbrodniami przeciwko ludzkości, polegających na przekroczeniu swojej władzy poprzez wydanie poleceń zatrzymania 59 osób mimo braku podstaw prawnych do zatrzymania, a następnie poprzez bezprawne, bez postanowienia o tymczasowym aresztowaniu przetrzymywanie tych osób, w tym 32 z nich przez okres ponad 14 dni.

W akcie oskarżenia skierowanym przeciwko Mieczysławowi P. zarzucono mu również, że w okresach od 14 marca 1949 r. do 4 sierpnia 1949 r. i od 11 października 1949 r. do 14 października 1949 r. w Nisku woj. podkarpackie, będąc funkcjonariuszem miejscowego PUBP, a tym samym funkcjonariuszem państwa komunistycznego, dopuścił się podczas i w związku z urzędowaniem dwóch zbrodni komunistycznych, będących jednocześnie zbrodniami przeciwko ludzkości, polegających na przekroczeniu swojej władzy, w celu wymuszenia na Wojciechu K. i Lesławie P. – pozbawionych wolności i przetrzymywanych w areszcie tego urzędu – złożenia określonych wyjaśnień poprzez fizyczne i moralne znęcanie się nad tymi osobami, a nadto kilkakrotne wzięcie udziału w pobiciach Wojciecha K., w trakcie których używał niebezpiecznego narzędzia.

Mieczysławowi P. zarzucono również dopuszczenie się w okresie od 17 października 1948 r. do 20 sierpnia 1950 r. w Nisku, woj. podkarpackie, podczas i w związku z urzędowaniem zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, polegającej na tym, że działając z zamiarem zmuszenia osób przetrzymywanych w areszcie miejscowego PUBP do złożenia określonych wyjaśnień i przyznania się do popełnienia zarzucanych im czynów jako szef tego urzędu, nie dopełnił obowiązków zapewnienia tym osobom właściwych warunków pobytu, umieszczając je w pomieszczeniach piwnicznych, nieprzystosowanych do przetrzymywania w nich ludzi, które najczęściej w ogóle nie były oświetlone, nie były ogrzewane, były zawilgocone i w których spać można było jedynie bezpośrednio na drewnianych pryczach bądź betonowej podłodze, bez okrycia, nie umożliwiając korzystania z toalety i łaźni oraz ograniczając drastycznie racje żywnościowe.

Ponadto przekroczył on swą władzę, polecając i zezwalając podległym funkcjonariuszom na stosowanie wobec przesłuchiwanych tortur w postaci bicia, kopania, umieszczania w karcerze, grożenia biciem lub zabójstwem, znieważania i obrażania, zmuszania do robienia przysiadów i skakania w pozycji kucznej tzw. żabek, w wyniku czego nieustaleni podlegli mu funkcjonariusze stosowali takie metody przesłuchań m. in. wobec 84 osób.

Do chwili obecnej Sąd nie wyznaczył pierwszego terminu rozprawy.

sygn. akt S 40/07/Zk

Śledztwo przeciwko b. funkcjonariuszowi PUBP w Tarnobrzegu, Janowi C. Materiały dotyczące podejrzanego wyłączono 14 maja 2007 r. z akt śledztwa, sygn. S 50/01/Zk, prowadzonego przeciwko b. funkcjonariuszowi PUBP w Tarnobrzegu, Janowi Z.

W dniu 5 czerwca 2007 r. skierowano do Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu akt oskarżenia przeciwko Janowi C., zarzucając mu popełnienie w okresach od 15 marca 1951 r. do 14 kwietnia 1951 r. i od 2 kwietnia 1951 r. do 14 czerwca 1951 r. w Tarnobrzegu woj. podkarpackie, wspólnie i w porozumieniu z innymi funkcjonariuszami BP podczas i w związku z urzędowaniem dwóch zbrodni komunistycznych, będących jednocześnie zbrodniami przeciwko ludzkości, polegających na przekroczeniu swej władzy w celu wymuszenia na Janie S. i Janie Sz. – pozbawionych wolności i przetrzymywanych w areszcie PUBP w Tarnobrzegu – złożenia określonych wyjaśnień i przyznania się do popełnienia zarzucanych im czynów poprzez fizyczne i moralne znęcanie się nad tymi osobami.

Janowi C. zarzucono również popełnienie 23 września 1954 r. w Jeziórku, woj. podkarpackie, wspólnie i w porozumieniu z innymi funkcjonariuszami BP podczas i w związku z pełnieniem funkcji funkcjonariusza państwowego zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, polegającej na przekroczeniu swej władzy poprzez fizyczne i moralne znęcanie się nad zatrzymanym Bronisławem W.

Postępowanie karne przeciwko Janowi C. toczy się w Sądzie Rejonowym w Tarnobrzegu.

sygn. akt S 19/03/Zk

Śledztwo wszczęte 20 maja 2003 r. w sprawie represji wobec obywateli polskich za działalność niepodległościową, polegających na bezprawnym pozbawieniu wolności, przesiedleniach i innych naruszających prawo międzynarodowe przez sowieckie organy bezpieczeństwa od 1944 r. na terenie b. pow. lwowskiego.

Postępowanie to wszczęto na podstawie protokołu przyjęcia od Urszuli L. ustnego zawiadomienia o przestępstwie oraz protokołu przesłuchania tej osoby w charakterze świadka. Z materiałów tych wynikało, że w 1942 r. ojciec Urszuli L., Adam W., przystąpił do Armii Krajowej. 17 stycznia 1945 r. został on aresztowany przez NKWD. Skazano go bez procesu na karę 10 lat pozbawienia wolności. lutego 1945 r. wywieziono go do Donbasu i zatrudniono w kopalni. Wymierzoną mu karę odbywał on następnie w obozach w Starobielsku, Dniepropietrowsku oraz w Magadanie. Do Polski powrócił 6 grudnia 1955 r.

W toku śledztwa wykonywano czynności procesowe w postaci przesłuchań świadków, wśród których były osoby represjonowane oraz członkowie ich rodzin. W trakcie tych czynności gromadzono także materiał dowodowy w postaci dokumentów pokrzywdzonych świadczących o ich pobycie w miejscach odosobnienia na terenie ZSRR oraz wspomnienia zawierające opis represji wobec nich stosowanych.

W 2007 r. przesłuchano kolejnych świadków, od których uzyskano informacje o represjach stosowanych przez NKWD wobec osób prowadzących działalność niepodległościową po 1941 r. na terenie b. woj. lwowskiego, polegających na ich zatrzymywaniu, wywożeniu w głąb ZSRR i umieszczaniu w miejscach odosobnienia. Łącznie przesłuchano 32 osoby.

sygn. akt S 61/05/Zk

Śledztwo wszczęte 10 lutego 2006 r. w sprawie złośliwego naruszenia praw pracowniczych pracownika Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Sprzętu Komunikacyjnego w Mielcu, Zdzisława G., w maju 1982 r. w związku z jego przynależnością do NSZZ „Solidarność".

Postępowanie to wszczęto na skutek zawiadomienia złożonego przez jednego z pracowników WSK „PZL–Mielec" zwolnionego z pracy w dniu 17 maja 1982 r.

Z ustalonego dotąd stanu faktycznego wynika, że w dniu 13 maja 1982 r. na terenie poszczególnych wydziałów WSK oraz na terenie Ośrodka Badawczo–Rozwojowego Sprzętu Komunikacyjnego w Mielcu miał miejsce piętnastominutowy strajk ogłoszony, jako akcja solidarności z osobami internowanymi, przez działaczy NSZZ „Solidarność".

Efektem udziału w tej akcji były masowe zwolnienia z pracy osób, które uczestniczyły w strajku, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (tekst jednolity Dz. U. z 1979 r. Nr 18, poz. 111).

WSK „PZL–Mielec" z chwilą ogłoszenia stanu wojennego stał się zakładem zmilitaryzowanym.

Jak ustalono w oparciu o dokumenty archiwalne WSK „PZL–Mielec", zwolnienia dotknęły około 200 pracowników zakładu.

W toku kontynuowanego w 2007 r. śledztwa przesłuchano 26 świadków, dokonano analizy akt osobowych pokrzywdzonych pracowników WSK „PZL–Mielec", a także analizy dokumentacji archiwalnej tego przedsiębiorstwa. Wstępne ustalenia wskazują, iż niewątpliwie dyscyplinarne zwolnienia pracowników miały charakter represji politycznej w związku z przynależnością pracowników do NSZZ „Solidarność" i udziałem w akcji strajkowej w dniu 13 maja 1982 r.

Prowadzone aktualnie śledztwo ma na celu ustalenie, czy działania osób odpowiedzialnych w zakładzie pracy za sprawy wynikające z zakresu prawa pracy wyczerpały znamiona przestępstwa oraz ustalenie sprawców tych czynów.

sygn. akt S 8/06/Zk

Śledztwo wszczęte w dniu 17 lutego 2007 r. w sprawie długotrwałego pozbawienia wolności co najmniej 55 obywateli polskich, w tym członków AK z Obwodu Tarnobrzeg w okresie od września 1944 r. do 1954 r.

W toku postępowania przygotowawczego ustalono, iż w okresie od września 1944 r. do 1954 r. w Obwodzie AK Tarnobrzeg funkcjonariusze BP i NKWD aresztowali co najmniej 55 żołnierzy AK. Osoby te osadzono w więzieniach, a następnie przewieziono do obozów na terenie ZSRR. W obozach tych stworzono dla deportowanych bardzo ciężkie i niebezpieczne dla życia warunki bytowe. Zostali oni zmuszeni do ciężkiej pracy fizycznej, za wykonywanie której otrzymywali głodowe racje żywnościowe. Praca ta, niedożywienie, skrajnie trudne warunki atmosferyczne, liczne epidemie i brak opieki lekarskiej były powodem śmierci w obozach w ZSRR co najmniej 7 żołnierzy AK z tego obwodu.

W toku śledztwa przesłuchano ustalonych pokrzywdzonych oraz zgromadzono dokumenty potwierdzające zsyłkę ustalonych żołnierzy AK do obozów w ZSRR.

Śledztwo w tej sprawie zakończono 24 sierpnia 2007 r. wydaniem postanowienia o jego umorzeniu.

W oparciu o zgromadzony materiał dowodowy ustalono, że podstawą aresztowań członków AK przez funkcjonariuszy NKWD było podpisane w dniu 26 lipca 1944 r. w Moskwie „Porozumienie między Polskim Komitetem Wyzwolenia Narodowego i rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o stosunkach między Radzieckim Wodzem Naczelnym a Polską Administracją po wkroczeniu Wojsk Radzieckich na terytorium Polski". Podpisane ono zostało z upoważnienia PKWN przez E. Osóbkę-Morawskiego, zaś na mocy upoważnienia rządu ZSRR przez W. Mołotowa. Z treści

tego porozumienia wynikało, iż oddana została jurysdykcja Radzieckiemu Wodzowi Naczelnemu w zakresie przestępstw popełnionych w strefie operacji wojennych.

Ponieważ PKWN nie był polskim konstytucyjnym organem władzy, nie mógł skutecznie przekazać jurysdykcji nad ludnością polską dowódcom armii sowieckiej i organom NKWD. Pozbawienie wolności polskich obywateli było więc działaniem bezprawnym.

W toku postępowania ustalono, iż członkowie Plenum PKWN, którzy brali udział w zatwierdzeniu treści porozumienia, w chwili obecnej nie żyją. W konsekwencji śledztwo w tym zakresie umorzono wobec śmierci sprawców przestępstwa.

Uznano również, iż wywiezienie oraz pobyt w obozach, a więc długotrwałe pozbawienie wolności obywateli polskich na terenie b. ZSRR, stanowi zbrodnię komunistyczną będącą jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości. W obozach na terenie ZSRR rozmyślnie stworzono bowiem dla deportowanych bardzo ciężkie warunki życia obliczone na spowodowanie całkowitego lub częściowego fizycznego wyniszczenia osadzonych tam osób. Doprowadziło to do zgonów żołnierzy AK w tych obozach.

W wyniku kwerendy archiwalnej nie odnaleziono danych dotyczących sprawców tych przestępstw. Z uwagi na to śledztwo w sprawie bezprawnego, długotrwałego pozbawienia wolności oraz spowodowania śmierci żołnierzy AK w obozach na terenie ZSRR umorzono wobec niewykrycia sprawców.

sygn. akt S 28/06/Zk

Śledztwo wszczęte z urzędu w dniu 6 czerwca 2006 r. w sprawie bezprawnego pozbawienia wolności działaczy NSZZ „Solidarność" z terenu b. woj. przemyskiego na podstawie wydawanych przez Komendanta Wojewódzkiego MO w Przemyślu decyzji o internowaniu w nocy z 12/13 grudnia 1981 r.

W toku kontynuowanego w 2007 r. postępowania przygotowawczego przesłuchano 28 świadków, w tym w przeszłości internowanych działaczy NSZZ „Solidarność", NSZZ „Solidarność" Rolników Indywidualnych oraz członków ich rodzin. Przeprowadzono również oględziny 10 akt osobowych byłych funkcjonariuszy SB i MO pełniących w 1981 r. służbę w KW MO w Przemyślu. Dokonano oględzin sześciu akt internowanych działaczy „Solidarności". Sporządzono i skierowano do polskich placówek konsularnych trzy wnioski o przesłuchanie w drodze pomocy prawnej świadków obecnie na stałe zamieszkałych poza terenem Polski. Przeprowadzono oględziny akt archiwalnych dotyczących rozpracowania przez SB Miejskiej Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność" w Jarosławiu.

Czynności prowadzone w niniejszym śledztwie zmierzają do zbierania dowodów dotyczących zarówno bezprawnego pozbawienia wolności działaczy „Solidarności" w wyniku ich internowania, jak też przekroczenia uprawnień służbowych przez funkcjonariuszy MO i SB w toku realizacji decyzji Komendanta Wojewódzkiego MO w Przemyślu o internowaniu tych osób.

sygn. akt S 83/06/Zk

Śledztwo wszczęte 7 grudnia 2006 r. w sprawie zbrodni komunistycznej popełnionej na szkodę ks. Władysława F., a polegającej na bezprawnym oskarżeniu ww. o popełnienie przestępstwa z art. 3 dekretu z dnia 5 sierpnia 1949 r. o ochronie wolności sumienia i wyznania, a następnie bezprawnym pozbawieniu wolności w okresie od 25 listopada 1963 r. do 29 lutego 1964 r. na mocy wyroku Sądu Wojewódzkiego w Rzeszowie z dnia 17 grudnia 1963 r., sygn. IV K 103/63.

Postępowanie przygotowawcze wszczęto na podstawie zawiadomienia Eugeniusza B. o podejrzeniu popełnienia zbrodni komunistycznych przez sędziów i prokuratorów wydających wyrok w sprawie ks. Władysława F.

Jak ustalono 14 października 1963 r., oficer śledczy Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Rzeszowie, kpt. Julian K., wszczął dochodzenie przeciwko ks. Władysławowi F., podejrzanemu o przestępstwo z art. 3 dekretu z dnia 5 sierpnia 1949 r. o ochronie wolności sumienia i wyznania. Po przesłuchaniu 16 świadków ówczesny wiceprokurator Prokuratury Wojewódzkiej w Rzeszowie, Eugeniusz P., w dniu 23 listopada 1963 r. wszczął śledztwo przeciwko Władysławowi F. i w dniu 25 listopada 1963 r. wydał postanowienie o przedstawieniu zarzutu o to, że „w okresie od 1957 r. do października 1963 r. w Żmigrodzie Nowym powiat jasielski, jako proboszcz miejscowej parafii bezpośrednio lub za pośrednictwem korespondencji zmuszał obywateli niepraktykujących do

wykonywania obrzędów religijnych – przez co dopuścił się czynu przewidzianego w art. 3 dekretu z dnia 5 sierpnia 1949 r. (Dz. U. Nr 45 poz. 334)".

Treść postanowienia tego samego dnia ogłoszono Władysławowi F. i przesłuchano go w charakterze podejrzanego. Po zakończeniu przesłuchania wydano postanowienie o zastosowaniu wobec niego tymczasowego aresztowania, które doręczono podejrzanemu o godz. 12:00, a o godz. 17:00 przeprowadzono rewizję w jego mieszkaniu.

Śledztwo przeciwko księdzu zakończono w dniu 27 listopada 1963 r., a w dniu 30 listopada 1963 r. skierowano do Sądu Wojewódzkiego w Rzeszowie akt oskarżenia. Po przeprowadzeniu rozprawy w dniach 16–17 grudnia 1963 r. Sąd Wojewódzki w Rzeszowie uznał ks. Władysława F. za winnego zarzucanego mu czynu z art. 3 dekretu z 5 sierpnia 1949 r. o ochronie wolności sumienia i wyznania, za to skazał go na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Areszt tymczasowy uchylony został dopiero przez Sąd Najwyższy w dniu 27 lutego 1964 r. ze względu na ciężki stan zdrowia oskarżonego. Ks. Władysław F. zmarł w dniu 21 sierpnia 1964 r. przed rozpoznaniem rewizji złożonej przez obrońcę.

W toku śledztwa dokonano oględzin całości odnalezionej w Oddziałowym Biurze Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Rzeszowie dokumentacji wytworzonej przez organy BP, a związanej z działalnością ks. Władysława F., a także analizy akt osobowych funkcjonariuszy Komendy Wojewódzkiej MO w Rzeszowie, którzy prowadzili śledztwo przeciwko Władysławowi F., oraz prokuratora Prokuratury Wojewódzkiej w Rzeszowie uczestniczącego w procesie i wydaniu wyroku. Do akt dołączono materiały nadesłane przez Archiwum Archidiecezjalne w Przemyślu związane z osobą ks. Władysława F.

Przesłuchano w charakterze świadków: ks. dr. Andrzeja M., który gromadził dokumenty dot. ks. Władysława F. i opracowywał jego biografię w związku z procesem beatyfikacyjnym ww., ks. Antoniego B., który w 1963 r. był wikarym w parafii Nowy Żmigród, ks. Zygmunta K. pracującego w parafii Nowy Żmigród w okresie po zwolnieniu ks. Władysława F. z więzienia, oraz Emilię F., bratową księdza Władysława F., mieszkańców Mytarza, którzy zwrócili się do Komisji o przeprowadzenie śledztwa, a nadto byłego naczelnika Wydziału Śledczego KWMO w Rzeszowie i funkcjonariusza KPMO w Jaśle.

Prowadzone aktualnie śledztwo ma na celu ustalenie, czy wobec ks. Władysława F. dopuszczono się zbrodni komunistycznej, i wykrycie sprawców.

b) zbrodnie nazistowskie

sygn. akt S 6/05/Zn

Śledztwo podjęte w dniu 18 stycznia 2005 r. przez Prokuraturę Okręgową we Wrocławiu w sprawie zbrodni nazistowskiej dokonanej w nieustalonym okresie w 1941 lub 1942 r. w lesie „za Babką" w okolicach Mostów Wielkich, b. woj. lwowskiego, a polegającej na zabójstwie nieustalonej liczby osób narodowości żydowskiej o nieustalonej tożsamości oraz co najmniej 12 osób narodowości polskiej przez funkcjonariuszy państwa niemieckiego i policjantów ukraińskich.

W toku prowadzonego śledztwa ustalono, iż w 1972 r. Komenda Wojewódzka MO w Opolu przyjęła od Jana B. ustne zawiadomienie o przestępstwie dotyczącym dokonanej przez Stanisława Cz. wraz z innymi osobami zbrodni w lesie „za Babką" obok Mostów Wielkich w sierpniu 1941 r. Zbrodnia ta polegała na zabójstwie około 500 osób narodowości żydowskiej oraz około 30 Polaków. Jednocześnie ww. wskazał, iż sprawca tych zbrodni, Stanisław Cz., faktycznie posiada imię Igor i aktualnie mieszka w Polsce.

Powyższe doniesienie było podstawą wszczęcia przez Prokuraturę Wojewódzką we Wrocławiu śledztwa w sprawie dokonywania zabójstw osób cywilnych narodowości żydowskiej i polskiej w Mostach Wielkich i innych miejscowościach ZSRR przez policję niemiecką.

Na przełomie lipca i sierpnia 1941 r. Jan B. wraz z mężczyzną o nazwisku P. i kierowcą o imieniu Bolek udali się do lasu „za Babką" w okolicach Mostów Wielkich celem zabrania kamieni i drzewa do budowy mostu. Ww. po drodze zauważył członków załogi policji ukraińskiej z Parchacza, którzy w asyście niemieckich funkcjonariuszy konwojowali osoby narodowości żydowskiej. Po przybyciu

Żydów do lasu nad dwoma wykopanymi dołami kazano im rozebrać się do bielizny. Następnie zmuszeni zostali do przechodzenia po desce położonej nad dołem. W czasie przechodzenia oddawano do nich strzały z broni palnej, które to spowodowały ich zgon.

Jan B. w czasie egzekucji prowadził rozmowę z jednym z obecnych tam Niemców, który przekazał mu informację, iż rozstrzelanych zostanie około 500 Żydów i około 30 Polaków.

Krytycznego dnia faktycznie rozstrzelani zostali Polacy, więźniowie z więzienia w Mostach Wielkich, Jan B. oraz Antoni M. i Władysław M. W śledztwie nie zdołano ustalić nazwisk pozostałych pokrzywdzonych osób narodowości polskiej. Jedyny i bezpośredni ustalony świadek tej zbrodni, Jan B., na miejscu egzekucji rozpoznał policjantów ukraińskich w osobach Piotra M., Szymona B., Igora Cz., Iwana B., Jana Z. i K.

W toku śledztwa prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową we Wrocławiu w 1973 r. w sprawie zabójstw obywateli polskich oraz obywateli narodowości żydowskiej w okresie 1941–1942 w Mostach Wielkich wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutu popełnienia tej zbrodni Igorowi Cz. s. Teofila.

O zbrodniach popełnionych przez Igora Cz. zeznał świadek Jan B. Świadek ten i Marian H. bezspornie rozpoznali na przedstawionej im dokumentacji fotograficznej Igora Cz. jako współsprawcę rozstrzelania Żydów i Polaków w lesie „za Babką" w okolicach Mostów Wielkich.

Zebrany materiał dowodowy w sposób niebudzący żadnych wątpliwości potwierdził, iż Stanisław Cz. nigdy nie przebywał w Mostach Wielkich. Nie pełnił też w okresie II wojny światowej służby w żadnej policji i nie brał udziału w zabójstwach osób narodowości żydowskiej w Mostach Wielkich.

W sposób jednoznaczny ustalono, iż poszukiwany Stanisław Cz. nie był w istocie – jak sugerują zeznania Jana B. i Mariana H. o zmianie imienia – podejrzanym Igorem Cz.

Dlatego też 23 marca 2007 r. wydano postanowienie o umorzeniu w tej części śledztwa przeciwko Igorowi Cz. wobec stwierdzenia, że podejrzany nie popełnił zarzucanego mu przestępstwa.

W śledztwie ustalono, iż w zbrodni tej brali udział funkcjonariusze państwa niemieckiego i policjanci ukraińscy. Wśród nich bezspornie ustalono Piotra M. i Szymona B. Zostali oni w 1973 r. skazani wyrokami b. sądów wojewódzkich w Szczecinie i w Olsztynie za dopuszczenie się tej zbrodni na kary pozbawienia wolności. Dlatego też umorzono w tej części śledztwo w stosunku do skazanych prawomocnymi wyrokami Piotra M. i Szymona B. wobec powagi rzeczy osądzonej.

Zebrany materiał dowodowy nie zezwolił na personalne ustalenie pozostałych sprawców biorących udział w egzekucji w lesie „za Babką" w okolicach Mostów Wielkich.

W konsekwencji śledztwo w tym zakresie umorzono wobec niewykrycia sprawców tej zbrodni, przyjmując, iż dokonana ona została przez funkcjonariuszy państwa niemieckiego i policjantów ukraińskich.

sygn. akt S 43/05/Zn

Śledztwo podjęte z zawieszenia 12 sierpnia 2005 r. w sprawie zbrodni nazistowskiej stanowiącej jednocześnie zbrodnię przeciwko ludzkości, popełnionej przez nieustalonych funkcjonariuszy niemieckich i osoby idące na rękę państwu niemieckiemu, poprzez zabójstwo w dniu 7 marca 1943 r. w Kaszycach pow. jarosławskiego co najmniej 117 osób.

W toku śledztwa ustalono, że pochodzący z Kaszyc żołnierze AK uczestniczyli w akcji polegającej na zabraniu z niemieckiego magazynu w Nienadowej zgromadzonej tam broni i amunicji, której część ukryta została na terenie Kaszyc. W niedzielę w dniu 7 marca 1943 r. we wczesnych godzinach popołudniowych przybyła pieszo do Kaszyc od strony wsi Zamiechów kilkunastoosobowa grupa uzbrojonych i ubranych niejednolicie mężczyzn. Przybyli polecili administratorowi miejscowego folwarku przygotowanie furmanek i wieczornego posiłku. Tenże zorganizowanie kolacji powierzył księdzu. Wcześniej zarówno miejscowy proboszcz, jak i sołtys obwieszczali, by ludność Kaszyc w dniu 7 marca 1943 r. w godzinach popołudniowych nie opuszczała swych domów. Sprawcy w grupach chodzili po wsi i w kolejnych budynkach, a także na podwórzach i drogach, przy użyciu broni palnej pozbawiali życia napotkane lub zastane osoby, bez względu na wiek i płeć, zwykle po uprzednim rozpytaniu ich o dane osobowe, nie posługując się jednak żadnymi dokumentami. Wobec niecelności oddawanych wystrzałów wiele osób zostało rannych lub uniknęło śmierci salwując się ucieczką. W kilku przypadkach sprawcy odstąpili od zamiaru pozbawienia życia.

W godzinach wieczornych sprawcy zebrali się w budynku miejscowej plebanii, dokąd ze wsi znoszono żywność. Z Kaszyc w liczbie 12 wyjechali w kierunku Rokietnicy furmankami powożonymi przez mieszkańców Kaszyc, Ludwika S., Stanisława S. i Ludwika B., a także furmanką, która przybyła z dworu w Zamiechowie. Sprawcy zakazali pod groźbą śmierci wyjawienia kierunku ich podróży. W trakcie jazdy zmienili zamiar, polecając odwiezienie się do folwarku w Dobkowicach. Sprawcy nakazali wcześniej sołtysowi pochowanie ciał na skraju cmentarza bez ceremonii przy uzasadnieniu, iż zabici byli zbrodniarzami. Z ustaleń śledztwa wynika, że zbrodni w Kaszycach dopuścił się kilkunastoosobowy oddział zbrojny, w skład którego wchodzili sprawcy posługujący się językiem polskim, niemieckim i ukraińskim, ubrani niejednolicie w ubrania cywilne i mundury, bez możliwości jednak uzyskania opisu pozwalającego na ściślejsze ustalenie umundurowania. Niektórzy sprawcy w cywilnych ubraniach usiłowali ukryć swój rzeczywisty wygląd (przebranie, zamaskowane twarze). Zwraca uwagę przypadkowość ofiar i fakt, iż sprawcy nie posługiwali się żadnymi dokumentami, lecz rozpytując mieszkańców o tożsamość, usiłowali nadać swemu działaniu pozory legalności.

Liczni świadkowie wskazywali na mężczyznę o imieniu „Anton" jako jednego z uczestników zbrodni w Kaszycach.

Widziany był jako uczestnik działań bądź słyszano o jego udziale. W okresie poprzedzającym zbrodnię w Kaszycach, tak określana przez świadków osoba jako funkcjonariusz żandarmerii uczestniczyła w licznych zatrzymaniach. Z zeznań świadków przesłuchanych w toku śledztw w sprawach o zbrodnie w Rokietnicy i Czelatycach wynika, że znany również w tych miejscowościach „Anton" lub Anton H., według opisu świadków, odpowiada „Antonowi" znanemu w Kaszycach. Droga pochodu sprawców, a także tożsamy sposób działania świadczą o udziale Antona H. zarówno w zabójstwach Polaków w Rokietnicy, gdzie został ponad wszelką wątpliwość zidentyfikowany, jak i wcześniej w zabójstwach w Kaszycach.

W toku prowadzonego śledztwa przesłuchano 24 świadków.

Zgromadzone dowody zezwoliły na stwierdzenie, że sprawcami zbrodni w Kaszycach byli zarówno niemieccy funkcjonariusze, jak i osoby idące na rękę władzy państwa niemieckiego.

Zdarzenie będące przedmiotem śledztwa, zważywszy na przebieg i rozmiar zbrodni przygotowanej i dokonanej przez uzbrojoną formację militarną, realizującą politykę eksterminacji ludności polskiej, oceniono i zakwalifikowano jako zbrodnię przeciwko ludzkości.

Śledztwo w tej sprawie zakończono 9 listopada 2007 r. wydaniem postanowienia o jego umorzeniu, ponieważ ustalono, że jeden ze sprawców biorących udział w kaszyckiej zbrodni, Anton H., nie żyje.

W odniesieniu do pozostałych osób, które dopuściły się tej zbrodni, z uwagi na brak ich bliższych danych personalnych, dokumentów, a także osobowych źródeł dowodowych mogących dokonać identyfikacji, śledztwo umorzono wobec niewykrycia sprawców przestępstwa.

sygn. akt S 3/06/Zn

Śledztwo podjęte z zawieszenia w dniu 16 stycznia 2006 r. w sprawie dokonanych przez funkcjonariuszy państwa niemieckiego zabójstw:

1. w dniu 25 czerwca 1943 r. w Siedliskach, woj. podkarpackie, Pawła B., Ignacego B., Ignacego L., Eugeniusza L. i nieustalonego z nazwiska mężczyzny;
2. w dniu 2 lipca 1943 r. w przysiółku Broniakówka, gm. Siedliska, woj. podkarpackie, Adama S.;
3. w dniu 21 września 1943 r. w Siedliskach, woj. podkarpackie, Franciszka S., Tomasza W. i Franciszka G.

W toku śledztwa przesłuchano ustalonych pokrzywdzonych oraz dołączono dokumenty uzyskane z Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Rzeszowie, a także z Archiwum Państwowego w Krakowie. Do akt śledztwa dołączono również decyzję o umorzeniu postępowania w sprawie dotyczącej wyżej opisanych zbrodni, którą uzyskano z prokuratury w Monachium.

Postępowanie objęło także zbrodnie polegające na zabójstwie Antoniego Cz. w dniu 8 czerwca 1943 r. w Siedliskach, Tomasza W. w więzieniu w Rzeszowie w okresie letnim 1943 r., Rudolfa A., Józefa Cz., Stanisława D., Franciszka G., Władysława K., Stefana O., Rudolfa P., Bronisława P., Jana R. i Franciszka S. w dniu 3 listopada 1943 r. w Złotnikach, pow. mielecki, przez funkcjonariuszy państwa niemieckiego oraz pozbawienia wolności Antoniego L. i Eugeniusza L. w okresie od 25 czerwca

1943 r. do nieustalonego czasu w Siedliskach i Jana W. w okresie od 2 lipca 1943 r. do sierpnia 1943 r. w Siedliskach przez funkcjonariuszy państwa niemieckiego.

W dniu 9 stycznia 2007 r. wydano postanowienie o umorzeniu śledztwa. W sprawie przyjęto, iż nieustaleni funkcjonariusze państwa niemieckiego dokonali zabójstw wskazanych wyżej osób oraz pozbawili wolności ustalonych z nazwiska mieszkańców tej miejscowości. Uznano również, że ich działanie wyczerpało znamiona zbrodni nazistowskiej stanowiącej jednocześnie zbrodnię przeciwko ludzkości.

sygn. akt S 109/06/Zn

Śledztwo podjęte z zawieszenia w dniu 7 lutego 2007 r. w sprawie:

1. zabójstwa przy użyciu broni palnej w dniu 4 grudnia 1942 r. w Pantalowicach, pow. Przeworsk, woj. podkarpackie, Jakuba K., Zofii K., Justyny K., Wincentego L., Emilii L. i Władysława D. przez funkcjonariuszy państwa niemieckiego;
2. zabójstwa przy użyciu broni palnej w dniu 6 marca 1943 r. w Pantalowicach, pow. Przeworsk, woj. podkarpackie, Józefa K., Jana B., Krystyny P., Kazimierza K., Jadwigi Sz., Marii ż., Wojciecha Sz., Stanisława Z., Kazimierza H., Józefa K. s. Ludwika i Jana T. przez funkcjonariuszy państwa niemieckiego.

W toku śledztwa przesłuchano 11 świadków, w tym członków rodzin pomordowanych, oraz osoby, które posiadały informacje o dokonanych zabójstwach.

Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego ustalono, że:

– zastrzelenie sześciu osób 4 grudnia 1942 r. było odwetem za udzielenie pomocy ukrywającej się ludności narodowości żydowskiej;
– rozstrzelanie jedenastu osób 6 marca 1943 r. było odwetem za zlikwidowanie przez polskie podziemie agentki gestapo.

Zamordowani należeli do ludności cywilnej zamieszkującej Pantalowice.

Śledztwo umorzono 6 września 2007 r. wobec niewykrycia sprawców przestępstwa.

c) inne zbrodnie

sygn. akt S 30/07/Zi

Śledztwo w sprawie:

1. uprowadzenia w dniu 23 stycznia 1945 r. w Pawłokomie, woj. podkarpackie, Kaspra R., Marcelego D., Ignacego W., Stanisława B., Antoniego T., Janusza G. i Aleksandra G., a następnie ich zabójstwa w nieustalonym miejscu i okolicznościach przez nacjonalistów ukraińskich;
2. zabójstwa w nocy z 4 na 5 października 1945 r. w Pawłokomie, woj. podkarpackie, przy użyciu broni palnej i poprzez wrzucenie w ogień Ludwika P., Władysława B., Edmunda Dz., Katarzyny T., Anny A., usiłowania zabójstwa Stanisława D. i kradzieży mienia mieszkańców w postaci zwierząt gospodarskich, rzeczy osobistych i sprzętu gospodarstwa domowego, spalenia 158 domów i budynków gospodarczych przez Jarosława M., Jana F., Emila F. i innych nieustalonych z imienia i nazwiska sprawców, nacjonalistów ukraińskich z sotni Michała D., ps. „Hromenko”;
3. zabójstwa w dniu 31 grudnia 1945 r. w Pawłokomie, woj. podkarpackie, Rozalii K. i Michała K.;
4. uprowadzenia w dniu 12 lutego 1946 r. w Pawłokomie Józefa P., Jana M., Andrzeja Ł. i Władysława U., a następnie ich zabójstwa w Woli Wołodzkiej, b. woj. podkarpackie, przez Służbę Bezpieczeństwa UPA Rejonu III, a w tym: Józefa P. – 13 lutego 1946 r., Jana M. – 17 lutego 1946 r., Andrzeja Ł. – 18 lutego 1946 r., Władysława U. – 19 lutego 1946 r.

Materiały dotyczące tych zbrodni wyłączono 29 marca 2007 r. z akt śledztwa o sygn. S 28/02/Zi w sprawie zbrodni popełnionych przez nacjonalistów ukraińskich w latach 1944–1946 na ludności polskiej zamieszkałej na terenie b. gminy Dynów, b. pow. brzozowskiego.

W toku śledztwa ustalono, że Pawłokoma była wsią zamieszkałą w większości przez rodziny ukraińskie i kilka rodzin polskich. Stosunki pomiędzy osobami tych narodowości pogorszyły się za czasów okupacji niemieckiej. Po zakończeniu II wojny światowej część młodzieży ukraińskiej wstąpiła

do oddziałów UPA. Ludność ukraińska podburzana przez nacjonalistów zaczęła wrogo odnosić się do Polaków. Dochodziło do napadów i zabójstw.

W dniu 23 stycznia 1945 r. około godziny 19:00 do Pawłokomy wkroczyła grupa kilkudziesięciu nacjonalistów ukraińskich uzbrojonych i ubranych w mundury wojskowe. Zabrali z domów 5 mieszkańców Pawłokomy narodowości polskiej: Kaspra R., Marcelego D., Ignacego W., Stanisława B. i Antoniego T. oraz dwóch mieszkańców Dynowa wiozących mąkę z młyna: Janusza G. i Aleksandra G. Wszystkich po skrępowaniu załadowano na sanie i pod eskortą powieziono w kierunku Jawornika Ruskiego. Sprawcy zabrali ponadto mieszkankę Pawłokomy narodowości ukraińskiej, Katarzynę K., którą podejrzewano o współpracę z Wojskiem Polskim. Wśród uprowadzonych byli członkowie AK. Pomimo poszukiwań prowadzonych przez rodziny nie ustalono okoliczności ich śmierci i miejsca pochówku.

Pawłokoma wraz z sąsiednimi wioskami, Dylągową, Sielnicą i Bartkówką, została spalona w nocy z 4 na 5 października 1945 r. Akcję tę przeprowadziła sotnia Michała D., ps. „Hromenko", podzielona na kilka grup. Sygnałem do ataku była wystrzelona o godz. 24:00 rakieta. Grupę ok. 20 osób od strony Dąbrówki Starzeńskiej prowadził Jarosław M. Przewodnikiem drugiej grupy podążającej z Jawornika Ruskiego był Jan F. Drogę pozostałym sprawcom wskazywał Emil F. Wszyscy trzej byli mieszkańcami Pawłokomy. Wraz z pozostałymi sprawcami brali aktywny udział w napadzie. Nacjonaliści ukraińscy spalili 158 budynków mieszkalnych i gospodarczych, dokonując jednocześnie kradzieży mienia mieszkańców w postaci zwierząt gospodarskich, rzeczy osobistych i sprzętu gospodarstwa domowego. Od ran postrzałowych i na skutek wrzucenia do ognia zginęli: Ludwik P., Władysław B., Edmund Dz., Anna A. i Katarzyna T. Kilka osób, wśród nich Zbigniew B., utonęło w czasie przeprawy przez rzekę San. Sprawcy usiłowali zastrzelić uciekającego Stanisława D., ale zdążył się on ukryć za leżącym martwym koniem.

W dniu 31 grudnia 1945 r. zostali uprowadzeni z domu w Pawłokomie Rozalia K. i Michał K. Nie ustalono, w jakich okolicznościach zginęli.

Do Pawłokomy w dniu 12 lutego 1946 r. około godziny 22:00 wkroczył oddział Służby Bezpieczeństwa UPA. Zatrzymano Andrzeja Ł., Jana M., Józefa P. i Władysława U. Po związaniu poprowadzono ich w kierunku Huty Poręby. Razem z nimi zabrano mieszkańców narodowości ukraińskiej: Ksawerego F., Jana F. z żoną i 3 córkami oraz Emila M. Rodzina F. została puszczona wolno w Hucie Poręby. Pozostałych jeden dzień trzymano w miejscowości Wołodź, a następnie poprowadzono do przysiółka o nazwie Wola Wołodzka. Tam byli kolejno przesłuchiwani na okoliczności dotyczące zabójstwa w Pawłokomie ludności ukraińskiej i kradzieży mienia jej mieszkańców. Po przesłuchaniach wszystkich skazano na śmierć. Zginęli kolejno: Józef P. – 13 lutego, Jan M. – 17 lutego, Andrzej Ł. – 18 lutego i Władysław U. – 19 lutego 1946 r.

Śledztwo w tej sprawie zakończono wydaniem postanowienia o jego umorzeniu 29 sierpnia 2007 r.

W odniesieniu do zabójstwa dokonanego w nocy z 4 na 5 października 1945 r. w Pawłokomie ustalono, że postępowanie w stosunku do trzech sprawców tej zbrodni zostało prawomocnie zakończone, zaś pozostali sprawcy nie wyczerpali swoim działaniem znamion zbrodni przeciwko ludzkości oraz nastąpiło przedawnienie karalności. Przyjęto także, że występuje brak znamion zbrodni przeciwko ludzkości i przedawnienie karalności opisanych wyżej zbrodni dokonanych 31 grudnia 1945 r. w Pawłokomie oraz 13, 17, 18 i 19 lutego 1946 r. w Woli Wołodzkiej.

sygn. akt S 69/07/Zi

Śledztwo w sprawie:

1. zabójstwa w bliżej nieustalonym miesiącu i okolicznościach jesienią w 1945 r. w okolicach miejscowości Rybne – Wołkowyja Stanisława W.;
2. zniszczenia mienia poprzez spalenie w nocy z 31 grudnia 1945 r. na 1 stycznia 1946 r. w Wołkowyi budynków dworu, Urzędu Gminy, szkoły i posterunku MO;
3. zbrodni przeciwko ludzkości polegającej na zabójstwie w nocy z 14 na 15 lipca 1946 r. w Wołkowyi, woj. podkarpackie, przy użyciu broni palnej i ze szczególnym okrucieństwem za pomocą noży i bagnetów: Franciszka P., Stefanii P., Franciszka W., Aleksandra W., Antoniego P., Stanisława F., Józefa S., Franciszka J., Jana P., Józefa M., Michała F., Aleksandry Sz., Franciszka Sz., i dwóch żołnierzy Wojska Polskiego, usiłowania zabójstwa Ludwika W. i mężczyzny o nazwisku K. oraz ciężkiego uszkodzenia ciała u trzech żołnierzy, których tożsamości nie ustalono, spalenia ok. 70

domów mieszkalnych i zabudowań gospodarczych przez nieustalonych sprawców narodowości ukraińskiej;
4. zabójstwa w dniu 16 lipca 1946 r. na trasie miejscowości Stężnica – Wołkowyja Antoniego P.

Materiały dotyczące tych zdarzeń wyłączono 23 lipca 2007 r. z akt śledztwa o sygn. S 19/02/Zi w sprawie zbrodni nacjonalistów ukraińskich popełnionych na ludności polskiej w latach 1943–1947 na terenie b. pow. Lesko.

W toku prowadzonego postępowania ustalono, że od sierpnia 1944 r. po przejściu frontu oddziały UPA nasiliły działania skierowane przeciwko ludności polskiej.

Jesienią 1945 r. Stanisław W. zamieszkujący w Mchawie koło Baligrodu wybrał się pieszo w odwiedziny do ojca mieszkającego w Wołkowyi. Na trasie Rybne – Wołkowyja został zatrzymany przez nieustalonych sprawców prawdopodobnie narodowości ukraińskiej. Pomimo poszukiwań rodziny nie odnaleziono jego ciała.

W nocy z 31 grudnia 1945 r. na 1 stycznia 1946 r. grupa nacjonalistów ukraińskich zaatakowała Posterunek MO w Wołkowyi. Spalone zostały budynki dworu, szkoły, budynek Urzędu Gminy i Posterunku MO. Sprawcy zabrali milicjantom broń.

W nocy z 14 na 15 lipca 1946 r. około godz. 24:00 oddziały UPA zaatakowały Wołkowyję. W wiosce stacjonował korpus Wojsk Ochrony Pogranicza oraz znajdował się Posterunek MO. Ponadto przebywało tu wielu mieszkańców sąsiednich wiosek, wcześniej zaatakowanych przez nacjonalistów ukraińskich. Dwie grupy uderzyły na obiekty zajmowane przez wojsko i milicję, zaś trzecia zaczęła palić domy i zabijać mieszkańców narodowości polskiej.

Od kul zginęli Franciszek P., Franciszek W., Stanisław F., Józef S., Jan P., Józef M., Michał F., Aleksandra Sz., Franciszek Sz., oficer Wojska Polskiego o nazwisku I. i jeden żołnierz. Ze szczególnym okrucieństwem sprawcy pozbawili życia: Stefanię P. – poprzez zakłucie bagnetem, Aleksandra W. – wykrojenie nożem serca, ściągnięcie z nadgarstków skóry, Antoniego P. – przebicie twarzy bagnetem, Franciszka J.– cios w skroń i poderżnięcie nożem gardła. Trzech nieustalonych z imienia i nazwiska żołnierzy zostało ciężko rannych. Nacjonaliści ukraińscy usiłowali dokonać zabójstwa Ludwika W. i mężczyzny o nazwisku K., ale na skutek zacięcia się broni udało im się zbiec.

W czasie trwającej do godz. 15:00 walki sprawcy spalili ok. 80 budynków mieszkalnych i gospodarczych, wraz z dobytkiem, należących do ludności polskiej.

W dniu 16 lipca 1946 r. na trasie miejscowości Stężnica – Wołkowyja zaginął Antoni P., który szedł do Wołkowyi odwiedzić rodzinę. Ponieważ tereny te były opanowane przez oddziały nacjonalistów ukraińskich, przypuszczano, że poniósł śmierć z ich rąk.

Śledztwo w tej sprawie zakończono 27 sierpnia 2007 r. wydaniem postanowienia o jego umorzeniu. Uznano, że czyny dokonane jesienią 1945 r. w okolicach miejscowości Rybne i Wołkowyja, w nocy z 31 grudnia 1945 r. na 1 stycznia 1946 r. w Wołkowyi i 16 lipca 1946 r. na trasie miejscowości Stężnica – Wołkowyja nie zawierają znamion zbrodni przeciwko ludzkości i nastąpiło przedawnienie karalności. W odniesieniu do zbrodni przeciwko ludzkości dokonanej w nocy z 14 na 15 lipca 1946 r. w Wołkowyi śledztwo umorzono wobec niewykrycia sprawców tego czynu.

sygn. akt S 75/07/Zi

Śledztwo w sprawie :
1. zbrodni ludobójstwa popełnionej przez nacjonalistów ukraińskich, polegającej na zabójstwie przy użyciu broni palnej w dniu 12 czerwca 1944 r. w Starym Siole, pow. Lubaczów, Stanisława K. Franciszka M. i Wojciecha R.;
2. zbrodni ludobójstwa popełnionej przez nacjonalistów ukraińskich, polegającej na zabójstwie przy użyciu broni palnej w dniu 31 sierpnia 1944 r. w Starym Siole, pow. Lubaczów, Jana K.;
3. zbrodni ludobójstwa popełnionej przez nacjonalistów ukraińskich, polegającej na zabójstwie przy użyciu broni palnej w bliżej nieustalonej dacie, w okresie letnim 1944 r. w Starym Siole, pow. Lubaczów, Wawrzyńca P.;
4. zbrodni ludobójstwa popełnionej przez nacjonalistów ukraińskich, polegającej na zabójstwie przy użyciu broni palnej w dniu 16 października 1944 r. w Starym Siole, pow. Lubaczów, Józefa J.;
5. zbrodni ludobójstwa popełnionej przez nacjonalistów ukraińskich, polegającej na zabójstwie przy użyciu broni palnej co najmniej 18 mieszkańców Starego Sioła narodowości polskiej w dniu

28 marca 1945 r. w Starym Siole, pow. Lubaczów d. Woj. rzeszowskiego, a w tej liczbie: Anny R., Karoliny R., Marcina J., Wojciecha C., Jadwigi C., Józefa G., Mikołaja G., Eugenii N., Andrzeja N., Julii N., Stanisława S., Michała D., Marcina S., Marii L., Katarzyny L. c. Franciszka, Katarzyny L. c. Jana, Eustachego W. i Władysława Z. oraz usiłowania zabójstwa Marii S.;

6. zbrodni ludobójstwa popełnionej przez nacjonalistów ukraińskich, polegającej na zabójstwie nieustalonego dnia kwietnia 1945 r., nie wcześniej jednak niż 5 kwietnia, mieszkańców Starego Sioła narodowości polskiej i ukraińskiej w Starym Siole, pow. Lubaczów d. woj. rzeszowskiego: Katarzyny W., Anny M., Anny I., Pelagii J., Stanisława J., Anieli P., Michała K. i Piotra K.

Materiały dotyczące tych zbrodni wyłączono 5 września 2007 r. z akt nadal prowadzonego śledztwa o sygn. S 45/02/Zi w sprawie zbrodni popełnionych przez nacjonalistów ukraińskich w latach 1943–1947 na terenie b. pow. lubaczowskiego na szkodę obywateli polskich narodowości polskiej i ukraińskiej, w wyniku których śmierć poniosła nieustalona bliżej liczba osób.

W oparciu o zgromadzony materiał dowodowy ustalono, iż do 1945 r. wieś Stare Sioło liczyła około 300 zabudowań mieszkalnych, zajmowanych przez ludność polską i ukraińską, ze znaczną przewagą tej ostatniej. Wiosną 1944 r. oddane zostały strzały z broni palnej w kierunku domów zamieszkiwanych przez Polaków. Zamaskowani mężczyźni posługujący się językiem ukraińskim i niemieckim nocami dokonywali ataków na zabudowania polskich mieszkańców Starego Sioła w poszukiwaniu mężczyzn polskiej narodowości. W dniu 12 czerwca 1944 r. uprowadzeni zostali z własnych zabudowań i pozbawieni życia w pobliskim lesie Wojciech R., Franciszek M. i Stanisław K. Zdarzenia te, w powiązaniu z ustnymi i pisemnymi poleceniami nacjonalistów ukraińskich udania się za rzekę San i groźbami popełnienia kolejnych zbrodni, spowodowały ucieczkę większości mieszkańców Starego Sioła narodowości polskiej do miejscowości położonych za rzeką San. Mieszkańcy ci powracali do Starego Sioła po przesunięciu się linii frontu. W dniu 31 sierpnia 1944 r. strzałami z broni palnej pozbawiony został życia ukrywający się poza domem Jan K., brat zamordowanego wcześniej Stanisława K. W dniu 16 października 1944 r. uprowadzony został ze swego obejścia do lasu Józef J., którego ciała nie odnaleziono. W nieustalonej bliżej dacie uprowadzony został z pola do lasu Wawrzyniec P. W dniu 28 marca 1945 r. mimo funkcjonowania we wsi licznego posterunku MO miał miejsce skuteczny atak zbrojnego oddziału UPA na tę jednostkę MO. Rozkaz jednoczesnego zaatakowania posterunków MO w pow. Lubaczów wydał miejscowy dowódca oddziałów UPA, Jan Sz. Po akcji odwetowej zorganizowanej przez funkcjonariuszy MO, skierowanej przeciwko ludności cywilnej narodowości ukraińskiej Starego Sioła (co było przedmiotem odrębnego śledztwa), tego samego dnia przybył do wsi uzbrojony oddział nacjonalistów ukraińskich, którego członkowie, przechodząc przez wieś, upewniali się co do narodowości napotkanych mieszkańców i przy użyciu broni palnej dokonali zabójstw co najmniej 18 mieszkańców Starego Sioła narodowości polskiej. Po ataku wieś opustoszała, bowiem mieszkańcy narodowości polskiej znaleźli schronienie w pobliskich Oleszycach, zaś ludność ukraińska zbiegła do lasu. W kwietniu 1945 r. osoby przeważnie z rodzin mieszanych, polsko-ukraińskich, które udały się do Starego Sioła w celu uzupełnienia zapasów żywności, zostały pojmane, a następnie po torturach pozbawione życia w okolicach potoku Kiernice. W celu uzyskania informacji o nowych dowodach przeprowadzono kwerendę literatury. Zapoznano się z wykazami byłych członków i współpracowników UPA skazanych przez sądy za działalność w tej organizacji.

W toku śledztwa dokonano oględzin akt postępowań karnych prowadzonych przeciwko członkom UPA działającym na terenie pow. lubaczowskiego, a w tym z aktami śledczymi i sądowymi sprawy przeciwko Janowi Sz. Ze zgromadzonego tam materiału dowodowego wynika, że oddziały należące do kurenia dowodzonego przez Jana Sz. w jednym czasie dokonały likwidacji posterunków MO w pow. Lubaczów i Jarosław, w tym posterunku w Starym Siole. Na podstawie analizowanych akt postępowań ustalono żyjących członków zbrojnych oddziałów UPA, którzy w złożonych zeznaniach stwierdzili, że nie posiadają wiedzy o atakach na miejscowości zamieszkiwane przez Polaków. Przeprowadzona na podstawie repertoriów Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Rzeszowie i Wojskowego Sądu Rejonowego w Rzeszowie kwerenda nie zezwoliła na ujawnienie wpisów dotyczących nazwisk ustalonych na podstawie zeznań świadków, członków ukraińskiej organizacji nacjonalistycznej działającej na terenie Starego Sioła.

Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego uznano, że zdarzenia będące przedmiotem śledztwa ocenić należy w kategorii zbrodni ludobójstwa, skoro nie były one dziełem spontanicznym.

Ataków dokonywały zorganizowane formacje militarne, zaś przebieg zbrodniczych zdarzeń, systematyczność i planowość działań sprawców, ich liczebność, oddawanie strzałów z broni palnej w kierunku zabudowań zamieszkiwanych przez Polaków, uprowadzenia, pisemne wezwania ludności polskiej do opuszczenia wsi pod groźbą kolejnych zabójstw, a także fakt atakowania miejscowości chronionej przez posterunek MO wskazują, że celem ich było spowodowanie bezpowrotnego opuszczenia tych terenów przez ludność narodowości polskiej. Dane dotyczące bezpośrednich sprawców wszystkich zabójstw będących przedmiotem śledztwa są tak ogólne, że identyfikacja określonych osób okazała się w chwili obecnej niemożliwa. Śledztwo prowadzone w tej sprawie zakończono 5 września 2007 r. postanowieniem o jego umorzeniu wobec niewykrycia sprawców zbrodni.

9. Oddziałowa Komisja w Szczecinie

a) zbrodnie komunistyczne

sygn. akt S 20/05/Zk

Śledztwo prowadzone jest przeciwko 18 byłym funkcjonariuszom Służby Więziennej, którym przedstawiono zarzuty popełnienia w dniu 13 lutego 1982 r. w Wierzchowie zbrodni przeciwko ludzkości, polegającej na przekroczeniu uprawnień poprzez psychiczne i fizyczne znęcanie się nad pozostającymi w przemijającym stosunku zależności 82 osobami internowanymi, tj. o czyn z art. 207 § 1 k.k. i art. 231 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z dnia 19 grudnia 1998 r. Nr 155, poz. 1016 z późn. zm.).

W przedmiotowej sprawie zarzut popełnienia w dniu 13 lutego 1982 r. w Wierzchowie zbrodni przeciwko ludzkości, polegającej na przekroczeniu uprawnień, przedstawiono także b. komendantowi Zakładu Karnego w Wierzchowie.

Z dotychczas poczynionych ustaleń śledztwa wynika, że w grudniu 1981 r. na terenie Zakładu Karnego w Wierzchowie Pomorskim utworzony został Ośrodek Odosobnienia dla Osób Internowanych. Osadzono w nim działaczy opozycyjnych zarówno z terenu b. woj. koszalińskiego, jak i szczecińskiego.

W dniu 13 lutego 1982 r. w Ośrodku Internowania w Wierzchowie doszło do pobicia osób internowanych przez funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Zdarzenie to przebiegało w dwóch etapach.

W pierwszej części zdarzenia internowanym urządzono „ścieżkę zdrowia", podczas której wyciągano ich z cel i przez szpaler utworzony z bijących pałkami funkcjonariuszy SW przeprowadzano ich do pawilonu dyscyplinarnego.

Drugi etap zdarzenia miał miejsce podczas wieczornego apelu. Funkcjonariusze Służby Więziennej kolejno wchodzili do cel, w których – wobec opieszale wykonujących ich polecenia internowanych – używali siły fizycznej, słów powszechnie uznawanych za obelżywe oraz gróźb pozbawienia życia i pobicia.

Biorący udział w zdarzeniu funkcjonariusze SW wyposażeni byli w pałki, gaz, kaski oraz tarcze.

W trakcie zajścia siły fizycznej użyto wobec 40 internowanych. Niektórzy z pobitych internowanych doznali poważnych obrażeń ciała i udzielana im była pomoc lekarska.

W niniejszej sprawie wykonano liczne czynności procesowe. Przesłuchano około 200 świadków, w tym osoby na stałe mieszkające za granicą. Ponadto przeprowadzono liczne kwerendy archiwalne, w wyniku których uzyskano istotny materiał dowodowy. Uzyskano także opinię z zakresu badań porównawczych pisma ręcznego.

Aktualnie w sprawie wykonywane są czynności końcowe. Zakończenie sprawy planowane jest w terminie do kwietnia 2008 r.

sygn. akt S 23/05/Zk

Przedmiotowe śledztwo zostało wszczęte w dniu 9 grudnia 2002 r. w sprawie fizycznego i psychicznego znęcania się nad osobami pozbawionymi wolności przez funkcjonariuszy KW MO w Szczecinie oraz Służby Więziennej Zakładu Karnego w Goleniowie w maju 1982 r., tj. o przestępstwo z art. 247 § 1 k.k. w zw. z art. 2 ust.1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. Nr 155, poz. 1016 z późn. zm.).

Podstawą wszczęcia postępowania przygotowawczego było zawiadomienie Marka B. W toku śledztwa przesłuchano kilkadziesiąt osób zatrzymanych w czasie demonstracji mającej miejsce w dniach 1–4 maja 1982 r. w Szczecinie. Zgodnie z ich zeznaniami, po zatrzymaniu zostali przewiezieni do budynku KW MO w Szczecinie i pobici przy użyciu pałek przez funkcjonariuszy ustawionych w szpaler tzw. ścieżki zdrowia. Następnie byli wywiezieni do Zakładu Karnego w Goleniowie, gdzie przebywali do 2–3 dób, po czym byli albo wypuszczani na wolność, albo dowożeni do Kolegium ds. Wykroczeń w Szczecinie. Zaprzeczyli, aby byli bici przez funkcjonariuszy Służby Więziennej ZK w Goleniowie. W toku śledztwa ustalono, iż podczas demonstracji w maju 1982 r. milicja również zatrzymywała osoby nieletnie, które nie ukończyły 17. roku życia. Nadto w toku śledztwa zgromadzono dokumentację lekarską, dotyczącą obrażeń ciała, stwierdzonych u osób osadzonych w Zakładzie Karnym w Goleniowie, oraz przesłuchano lekarza przeprowadzającego badania. Nadto przesłuchano byłych funkcjonariuszy KW MO w Szczecinie pełniących funkcję oficera dyżurnego. Z uwagi na poczynione ustalenia śledcze w toku postępowania wystąpiono do innych zakładów karnych i aresztów śledczych znajdujących się na ternie woj. szczecińskiego o ustalenie, czy do ww. instytucji byli przyjmowani uczestnicy manifestacji majowych. Ustalono na podstawie akt 5 Ds. 51/91 Prokuratury Wojewódzkiej w Szczecinie dot. śmierci Władysława Durdy w nocy z 3 na 4 maja 1982 r., iż zgodnie z obowiązującymi ówcześnie przepisami tylko Komendant Wojewódzki MO lub osoba upoważniona mogła wydać decyzję o użyciu poddziałów zwartych oraz użyciu przez te oddziały środków bezpośredniego przymusu.

Przy czym przed ostatecznym wydaniem takiej decyzji była ona konsultowana z Ministrem Spraw Wewnętrznych. Ustalono nadto, iż w związku z przewidywanymi demonstracjami ulicznymi ówczesny Komendant Wojewódzki MO powołał specjalny sztab, w skład którego wchodzili: naczelnik Wojewódzkiego Stanowiska Kierowania, dowódca ZOMO oraz jeden z zastępców Komendanta Wojewódzkiego. Nadto na podstawie książki działań ZOMO ustalono, iż w działaniach rozpraszających w maju 1982 r. na terenie Szczecina działał Odwód I oraz Bataliony I i II, a także Batalion Rezerwowe Oddziały Milicji Obywatelskiej z Zielonej Góry i dwie kompanie WOP oraz 20 żołnierzy z JW 3465. Operacją dowodził prawdopodobnie dowódca ZOMO w Szczecinie, nieżyjący już Dionizy K. Ustalono także na podstawie zeznań naczelnika Wydziału Dochodzeniowego KM MO, iż to jego wydział podejmował decyzje o zatrzymaniu i zwolnieniu osób zatrzymanych. W prowadzonym postępowaniu przygotowawczym nadal kontynuowane są czynności zmierzające do ustalenia osób odpowiedzialnych za bezprawne użycie przemocy wobec zatrzymanych. Do wyjaśnienia powyższego niezbędne jest uzyskanie stosownych materiałów z BUIAD w Szczecinie i Warszawie.

sygn. akt. S 111/05/Zk

Śledztwo wszczęte 10 maja 2005 r. w sprawie bezprawnego pozbawienia wolności kilkudziesięciu osób internowanych pomiędzy 12 a 16 grudnia 1981 r. w Szczecinie na podstawie decyzji Komendanta Wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej w Szczecinie.

W przedmiotowym śledztwie zebrano materiał dowodowy, który pozwolił na przedstawienie b. Komendantowi Wojewódzkiemu Milicji Obywatelskiej w Szczecinie 59. zarzutów. Istota zarzucanych przestępstw polega na tym, że b. komendant, przekraczając swoje uprawnienia wydał szereg decyzji o internowaniu powołując się na art. 4 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o ochronie bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego, w sytuacji kiedy taki akt prawny nie został prawnie opublikowany, w konsekwencji czego bezprawnie pozbawił wolności osoby internowane na okres powyżej dni 7, a pozbawienie wolności stanowiło formę poważnej represji politycznej wobec osób przynależnych do określonej grupy o innych poglądach społeczno-politycznych, dopuszczając się w ten sposób zbrodni przeciwko ludzkości będącej jednocześnie zbrodnią komunistyczną.

Przesłuchany w charakterze podejrzanego Jarosław W. nie przyznał się do zarzucanych mu czynów i odmówił składania wyjaśnień.

Na wniosek prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie Sąd Rejonowy w Szczecinie zastosował wobec podejrzanego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. Aktualnie uchylono zastosowany wobec b. komendanta wymieniony środek zapobiegawczy i Jarosław W. pozostaje na wolności.

Obecnie w przedmiotowym śledztwie przewidywane jest przedstawienie zarzutów kolejnemu byłemu funkcjonariuszowi Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Szczecinie.

sygn. akt S 39/06/Zk

Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie od dnia 21 czerwca 2006 r. prowadzi śledztwo w sprawie składania we wrześniu i październiku 1982 r. fałszywych zeznań przez funkcjonariuszy Wydziału V Służby Bezpieczeństwa z WUSW w Gorzowie Wlkp., Stefana J., Zdzisława M. i Ryszarda S., w sprawie karnej prowadzonej w tamtym czasie przeciwko Jarosławowi Antoniemu R., działaczowi Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność", oskarżonemu o rzekomy udział w nielegalnej demonstracji pod gorzowską katedrą, zakończonej wyrokiem skazującym na bezwzględną karę pozbawienia wolności – to jest o przestępstwo określone w art. 18 § 3 k.k. w związku z art. 189 § 2 k.k. i art. 233 § 1 k.k. w związku z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz art. 11 § 2 kk.

W jego toku ustalono, iż Jarosław Antonii R., jako aktywny działacz zdelegalizowanego NSZZ „Solidarność", po opuszczeniu ośrodka internowania w lipcu 1982 r. pozostawał w zainteresowaniu gorzowskiej Służby Bezpieczeństwa. W dniu 31 sierpnia 1982 r. przebywał od godziny 15:00 w mieszkaniu swojej znajomej, Teresy K. W mieszkaniu tym przebywały jeszcze inne osoby. Według relacji pokrzywdzonego Jarosława Antoniego R., mieszkanie to opuścił krótko po godzinie 18:00. Stamtąd udał się na mszę św. do katedry.

W godzinach 15:00–17:00 w okolicach tzw. Białego Krzyża pod katedrą, w centrum miasta, odbyła się manifestacja zorganizowana przez zdelegalizowaną „Solidarność" w związku z drugą rocznicą Porozumień Sierpniowych. Manifestacja została spacyfikowana przez oddziały ZOMO i Milicji Obywatelskiej. W czasie pobytu w mieszkaniu Teresy K. Jarosław R. miał wykonać z balkonu zdjęcia z przebiegu zajść pod katedrą.

Następnego dnia Jarosław R. w godzinach rannych został zatrzymany w miejscu swojej pracy przez funkcjonariuszy SB jako podejrzany o uczestnictwo w nielegalnej demonstracji pod katedrą oraz publiczne nawoływanie do nieposłuszeństwa i przeciwdziałania aktom prawnym stanu wojennego tj. o przestępstwo określone w art. 282 k.k. w związku z art. 49 ust. 2 dekretu o stanie wojennym.

Pod takim zarzutem wyżej wymieniony został w tym samym dniu tymczasowo aresztowany przez Prokuraturę Rejonową w Gorzowie Wlkp. i osadzony w areszcie śledczym. Materiał dowodowy, na którym oparto zarzut, a następnie wyrok skazujący Sądu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. opierał się wyłącznie na zeznaniach trzech funkcjonariuszy gorzowskiego SB – Wydział V, którzy w krytycznym dniu w godzinach 15:00 – 17:00 ubrani po cywilnemu obserwowali tłum ludzi, jaki zebrał się przy katedrze. Byli to funkcjonariusze SB: Zdzisław M., Ryszard S. i Stefan J. Wyżej wymienieni złożyli zarówno w prokuraturze, jak i w Sądzie Wojewódzkim w Gorzowie Wlkp. nieprawdziwe zeznania, oświadczając, iż widzieli znanego im z widzenia Jarosława R. na placu przy katedrze 31 sierpnia 1982 r. Dodali, iż wyżej wymieniony podburzał innych ludzi, wznosząc okrzyki „niech żyje solidarność" i inne, uznane przez prokuraturę i sąd za nawoływanie do nieposłuszeństwa i niepodporządkowania się przepisom stanu wojennego. Za powyższe Jarosław R. wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. z dnia 4 października 1982 r. został skazany w trybie doraźnym na podstawie art. 282 k.k. na karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Przesłuchany przez prokuratora pionu śledczego IPN pokrzywdzony zaprzeczył swojemu udziałowi w manifestacji pod „Białym Krzyżem". Dodał, iż sąd w toku procesu karnego dał całkowicie wiarę kłamliwym zeznaniom funkcjonariuszy SB, odrzucając zeznania świadków obrony.

Z tego względu wniósł o ściganie karne funkcjonariuszy SB, których fałszywe zeznania spowodowały, iż został tymczasowo aresztowany, a następnie skazany na karę bezwzględną za rzekomo popełnione przestępstwo.

W toku śledztwa przesłuchano szczegółowo pokrzywdzonego oraz sześciu wskazanych przez niego świadków. Dodatkowo dokonano oględzin akt sprawy karnej z 1982 r. Sądu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. prowadzonej przeciwko Jarosławowi R. Zapoznano się z materiałami pochodzącymi z Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Gorzowie Wlkp. oraz odnalezionymi w toku kwerendy wykonanej przez szczecińskie OBUiAD

W dniu 8 stycznia i 16 lutego 2007 r. przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw, stanowiących zbrodnię komunistyczną, polegających na złożeniu fałszywych zeznań w toku ówczesnego postępowania karnego oraz doprowadzeniu do bezzasadnego pozbawienia wolności Jarosława R., funkcjonariuszom SB, porucznikowi Ryszardowi S., chorążemu Stefanowi J. i porucznikowi Zdzisławowi M. Dwaj pierwsi podejrzani nie przyznali się do popełnienia zarzucanych im przestępstw oraz odmówili złożenia wyjaśnień. Zdzisław M. stwierdził, iż nie pamięta tych wydarzeń, lecz ich nie wykluczył, wyraził skruchę oraz gotowość dobrowolnego poddania się karze.

Śledztwo przeciwko wskazanym wyżej funkcjonariuszom gorzowskiej Służby Bezpieczeństwa zostało zakończone skierowaniem w dniu 18 czerwca 2007 r. aktu oskarżenia do gorzowskiego Sądu Rejonowego. Od dnia 26 września br. sprawa karna przeciwko byłym funkcjonariuszom SB toczy się przed tym sądem.

sygn. akt S 90/06/Zk

Śledztwo w sprawie fizycznego i psychicznego znęcania się w dniu 4 maja 1984 r. w Choszcznie nad działaczem NSZZ „Solidarność", Józefem B., przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa.

Pokrzywdzony zeznał, że w maju 1984 r. w związku z powieszeniem przez niego krzyży katolickich w swoim zakładzie pracy, tj. w lokomotywowni PKP w Choszcznie, został brutalnie pobity przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa, którzy również grozili mu zwolnieniem z pracy.

W sprawie przesłuchano w charakterze podejrzanych dwóch byłych funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa Choszcznie, tj. Janusza K. i Henryka D.

Wyżej wymienionym przedstawiono zarzuty o to, że w dniu 4 maja 1984 r. w Choszcznie jako funkcjonariusze Służby Bezpieczeństwa Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Choszcznie, działając wspólnie i w porozumieniu, przekroczyli swoje uprawnienia w ten sposób, że stosując represję, znęcali się fizycznie i psychicznie nad zatrzymanym za wywieszenie krzyży katolickich w zakładzie pracy Józefem B., pozostającym w przemijającym stosunku zależności, poprzez kilkakrotne uderzenie go łokciem w okolicę żeber, wielokrotne uderzanie pałką gumową po barkach, głowie i nogach oraz kierowanie pod jego adresem groźby spowodowania przez Służbę Bezpieczeństwa zwolnienia pokrzywdzonego z pracy, tj. o czyn z art. 231 §1 k.k. w zb. z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. Nr 155, poz. 1016 z późn. zm.).

Podejrzani nie przyznali się do zarzucanych im czynów i złożyli sprzeczne i wewnętrznie niespójne wyjaśnienia.

Aktualnie wykonywane są czynności związane z końcowym zaznajomieniem podejrzanych z materiałami śledztwa i na początku stycznia 2008 r. planowane jest sporządzenie przeciwko Januszowi K. i Henrykowi D. aktu oskarżenia.

sygn. akt S 1/07/Zk

Śledztwo w sprawie przeciwko Janowi D., Wacławowi S. i Wacławowi K. wszczęte zostało dnia 4 stycznia 2007 r. Podejrzani są o to, że w dniach 28 sierpnia 1985 r. i 2 września 1985 r. w Białogardzie jako członkowie składów orzekających Kolegium Rejonowego do Spraw Wykroczeń przy Naczelniku Miasta Białogard w sprawach numer 1261/85 i 1367/85 przeciwko obwinionym Grażynie Sz. i Andrzejowi Sz. przekroczyli swoje uprawnienia i wbrew zebranym w sprawie dowodom i ujawnionym okolicznościom uznali osoby te za winne zarzucanych im wykroczeń z art. 52 § 1 pkt 1 kodeksu wykroczeń, podczas gdy czyny obwinionych nie wyczerpywały znamion wskazanego wykroczenia, albowiem obwinieni uczestniczyli we wspólnych modlitwach na placu przykościelnym w sposób spontaniczny, opuszczając uprzednio wnętrze kościoła po zakończeniu obrzędu religijnego, w związku z tym nie zorganizowali ani nie kierowali zgromadzeniem, na które wymagane było zezwolenie

organu administracji państwowej, po czym działając w zamiarze długotrwałego pozbawienia wolności, wymierzyli za wskazane wykroczenie karę po 3 miesiące aresztu zasadniczego, pozbawiając Grażynę Sz. i Andrzeja Sz. bezprawnie wolności, czym działali na szkodę wyżej wymienionych, co stanowi zbrodnię komunistyczną.

Dnia 12 lutego 2007 r. skierowano akt oskarżenia przeciwko ww. do Sądu Rejonowego w Białogardzie. Obecnie toczy się postępowanie przed sądem. Na dzień 8 stycznia 2008 r. wyznaczony został kolejny termin rozprawy. W chwili obecnej postępowanie sądowe jest na ukończeniu. Wyrok w tej sprawie zapadnie prawdopodobnie w pierwszym kwartale 2008 r.

sygn. akt S 10/07/Zk

Śledztwo prowadzone przeciwko b. Komendantowi Wojewódzkiemu Milicji Obywatelskiej w Gorzowie Wlkp., płk. w stanie spoczynku Lechowi K., podejrzanemu o popełnienie przestępstwa określonego w art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Śledztwo w przedmiotowej sprawie wszczęto w dniu 30 kwietnia 2007 r. na podstawie pisemnego doniesienia pokrzywdzonego Tadeusza D.

W przedmiotowej sprawie ustalono, iż st. sierżant Tadeusz D. od 1 czerwca 1975 r. pracował jako milicjant, kontroler plutonu ruchu drogowego – Sekcja Propagandy w Wydziale Ruchu Drogowego w Gorzowie Wlkp. W sierpniu 1981 r. podczas rozmowy służbowej z udziałem oficera politycznego i sekretarza Podstawowej Organizacji Partyjnej wypowiedział się negatywnie o możliwości użycia broni palnej wobec ludności cywilnej w razie wydania przez przełożonych specjalnych rozkazów. W dniu 12 grudnia 1981 r. wyżej wymieniony pełnił służbę wspólnie z partnerem, sierż. Bogdanem M. W godzinach wieczornych otrzymał polecenie, aby po zakończeniu służby stawić się radiowozem pod ówczesnym budynkiem Komendy Wojewódzkiej MO. Po przybyciu na miejsce okazało się, że dla milicjantów gorzowskiego garnizonu ogłoszono stan pogotowia. Kazano im zgromadzić się w świetlicy i czekać na dalsze rozkazy. Około północy szefostwo Komendy Wojewódzkiej MO przekazało zgromadzonym milicjantom, iż wyznaczono ich do wykonania ważnego zadania. Do każdego radiowozu przydzielono po jednym lub dwóch funkcjonariuszy SB i pracownika referatu kryminalnego. Funkcjonariusze SB jako dysponenci służbowych aut mieli prawo wydawać umundurowanym milicjantom polecenia. Nikt nie został poinformowany, iż od godz. 24:00 Rada Państwa wprowadziła stan wojenny. Kierowcy poszczególnych zaparkowanych radiowozów otrzymali od dyżurnego komendy MO łom i siekierę.

St. sierżant Tadeusz D. i Bogdan M. udali się do swojego radiowozu wspólnie z dwoma nieznanymi im funkcjonariuszami SB i pracownikiem pionu kryminalnego MO. Od jednego z esbeków otrzymali polecenie udania się pod wskazany adres. Po przyjeździe na miejsce milicjanci dowiedzieli się od pozostałych, iż ogłoszono stan wojenny. Esbecy weszli do jednej z klatek w bloku w celu zatrzymania osoby przewidzianej do internowania. Po chwili wrócili do auta, stwierdzając, iż osobnik u którego byli, odmówił otworzenia drzwi. Polecili wówczas Tadeuszowi D. i Bogdanowi M. udać się do bloku, zapukać do wskazanych drzwi, a gdyby była taka potrzeba, to wyważyć je łomem i wejść siłą do mieszkania. St. sierżant Tadeusz D. kategorycznie odmówił wykonania tego polecenia. Nie wyszedł z auta. Stwierdził, że jest już po godzinie 22:00, co oznacza, iż zatrzymania osoby zabraniają przepisy k.p.k. Zakwestionował też legalność wprowadzenia stanu wojennego. O odmowie wykonania rozkazu funkcjonariusze SB poinformowali przez radiostację nasobną swoich przełożonych. Załoga radiowozu została odwołana do komendy. Tam odebrano st. sierżantowi Tadeuszowi D. pistolet oraz pas. Nieznany mu funkcjonariusz MO przesłuchał go w charakterze obwinionego o popełnienie wykroczenia dyscyplinarnego. Tego samego dnia w godzinach popołudniowych Komendant Wojewódzki MO ogłosił podejrzanemu rozkaz personalny o zwolnieniu dyscyplinarnym ze służby w organach MO oraz obniżeniu jego stopnia służbowego do kaprala MO. W marcu 1990 r. Tadeusz D. został przywrócony do służby w milicji, a następnie w Policji. Komenda Główna Policji w Warszawie w dniu 29 czerwca 1994 r. uznała, iż jego zwolnienie ze służby nastąpiło z powodu przekonań politycznych. W dniu 25 lipca 2007 r. prokurator IPN przedstawił byłemu Komendantowi Wojewódzkiemu MO w Gorzowie Wlkp., płk. w stanie spoczynku Lechowi K., zarzut, że: w dniu 14 grudnia 1981 r. w Gorzowie Wlkp. jako funkcjonariusz publiczny państwa komunistycznego – Komendant Wojewódzki Milicji Obywatelskiej – dopuścił się zbrodni komunistycznej, polegającej na zastosowaniu represji w postaci dyskryminacji za

przekonania polityczne w ten sposób, że przekraczając swoje uprawnienia, wydalił ze służby w trybie dyscyplinarnym rozkazem personalnym nr 0444 z dnia 14 grudnia 1981 r. na podstawie art. 65 ust 2 i art. 49 ust.1 pkt. 5 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o służbie funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej starszego sierżanta Tadeusza D. z Wydziału Ruchu Drogowego tutejszej Komendy Wojewódzkiej MO i obniżył mu stopień służbowy do kaprala MO z powodu odmowy wykonania przez niego w nocy z 12 na 13 grudnia 1981 r. bezprawnego rozkazu zatrzymania o tej porze osoby zakwalifikowanej przez Służbę Bezpieczeństwa do internowania, a w razie potrzeby sforsowania drzwi wejściowych do jej mieszkania siłą oraz kwestionowania legalności tego polecenia, jak też z uwagi na wcześniej głoszone przez ww. funkcjonariusza milicji poglądy, w tym odmowę użycia broni palnej w razie otrzymania specjalnych rozkazów i przekonanie o konieczności prowadzenia dialogu pomiędzy władzą a społeczeństwem, mimo iż wydając rozkaz personalny o wydaleniu tego funkcjonariusza ze służby, wiedział o tym, że zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami kodeksu postępowania karnego wejście do prywatnego lokalu mieszkalnego i zatrzymanie osoby po godzinie 22:00 możliwe było jedynie w wypadkach niecierpiących zwłoki, co w tym przypadku nie miało miejsca, zaś dekret o stanie wojennym, z uwagi na jego nieopublikowanie w Dzienniku Ustaw, nie wszedł jeszcze w życie, czym działał na szkodę pokrzywdzonego – to jest o przestępstwo określone w art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 2 ust.1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 1998 r. Nr 155, poz. 1016 z późn. zm.).

Przesłuchany w charakterze podejrzanego Lech K. nie przyznał się do popełnienia tego przestępstwa i odmówił złożenia wyjaśnień.

Śledztwo w przedmiotowej sprawie powinno zakończyć się do końca roku skierowaniem do sądu aktu oskarżenia.

sygn. akt S 26/07/Zk

W trakcie wszczętego w dniu 25 czerwca 2007 r. śledztwa Czesławowi K. przedstawiono zarzut o to, że w dniu 11 lipca 1985 r. w Warszawie, działając jako funkcjonariusz publiczny państwa komunistycznego, będąc Ministrem Spraw Wewnętrznych, dopuścił się zbrodni komunistycznej, polegającej na zastosowaniu represji – w postaci dyskryminacji wyznaniowej – w ten sposób, że przekraczając swoje uprawnienia, wydalił ze służby porucznika Romualda Kurowskiego z Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Koszalinie rozkazem personalnym nr 02190 z dnia 11 lipca 1985 r. na podstawie art. 65 ust 2 pkt 7 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o służbie funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej z uwagi na ważny interes służby, pomimo iż rzeczywistą podstawą wydalenia pokrzywdzonego było wysłanie córki do I Komunii świętej, czym działał na szkodę pokrzywdzonego, co stanowiło przestępstwo według polskiej ustawy karnej obowiązującej w czasie jego popełnienia.

Czesław K. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu i wyjaśnił, że nie popełnił żadnego przestępstwa.

Śledztwo jest w toku, a planowany termin jego zakończenia to pierwszy kwartał 2008 r.

sygn. akt S 73/07/Zk

Śledztwo w sprawie wysiedleń polskiej ludności cywilnej w okresie od 1939 do 1941 r. z d. woj. poleskiego w głąb ZSRR przez funkcjonariuszy okupacyjnych władz radzieckich,

Postępowanie dotyczy represji stosowanych wobec ludności polskiej przez funkcjonariuszy NKWD, które polegały na bezprawnym pozbawianiu wolności ludności polskiej z terenu b. woj. poleskiego poprzez deportację w głąb azjatyckiej części ZSRR i zmuszanie do wykonywania ciężkiej pracy fizycznej w zamian za niewielkie racje żywnościowe. Z uwagi na bardzo ciężkie warunki panujące w obozach, głód, wycieńczenie spowodowane niewolniczą pracą, brak jakiejkolwiek opieki medycznej wielu zesłanych zmarło. Część ludności polskiej za pomocą gróźb i szantażu zmuszana była również do przyjęcia obywatelstwa radzieckiego

W toku śledztwa przesłuchano ponad 650 pokrzywdzonych.

W sprawie w dalszym ciągu ustalani są i przesłuchiwani w charakterze świadków żyjący pokrzywdzeni.

b) zbrodnie nazistowskie

sygn. akt S 55/05/Zn

Śledztwo zostało wszczęte w dniu 22 listopada 2004 r. w sprawie zamordowania w latach 1939–1945 w klasztorze w Hartheim (koło Linzu) w Austrii nieustalonej liczby obywateli polskich, w tym:

– w dniach 3-4 grudnia 1941 r. Eugeniusza Rogalskiego, Józefa Drazka, Władysława Gryzka, Włodzimierza Krótkiego, Henryka Lesińskiego, Adama Zdobińskiego, Edmunda Jedynkiewicza, Stefana Laska, Brunona Zakrzewskiego, Józefa Pietrzaka, Feliksa Góreckiego, Jana Tolla, Hieronima Dury, Józefa Przymuszyńskiego, Sylwestra Osieki, Kazimierza Burkackiego, Grzegorza Kucharskiego, Tadeusza Lanoszki, Stefana Maroska, Feliksa Martewicza, Michała Epsteina, Antoniego Rybaka i Andrzeja Ciesielskiego;
– w roku 1942 księży katolickich: Grzegorza Domańskiego, Wincentego Sikorskiego i Mieczysława Zgagowskiego;
– innych nieustalonych z nazwiska osób,

tj. o przestępstwo z art. 1 pkt 1 Dekretu z dnia 31 sierpnia 1944 r. o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego (Dz. U. z 1946 Nr 69, poz. 377) w zw. z art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 1998 r. Nr 155, poz. 1016 z późn. zm.).

Podstawą wszczęcia śledztwa były materiały przekazane przez Oddziałową Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Poznaniu dotyczące zamordowania księży katolickich, więźniów obozu KL w Dachau. Ustalono, iż księża byli więźniami KL Dachau, jednak zostali oni wywiezieni z obozu do zamku w Hartheim tzw. transportem inwalidów. Nadto jeszcze w toku prowadzonych czynności sprawdzających uzyskano materiały przekazane prze ambasadora RP w Austrii w sprawie zamordowania w dniach 3-4 grudnia 1941 r. w Hartheim wyżej wskazanych z imienia i nazwiska 23 Polaków, których dane poznano w czasie prac wykopaliskowych w Hartheim w 2002 r. uzyskawszy tzw. numery rozpoznawcze. W toku śledztwa przesłuchano część krewnych wskazanych wyżej osób i ustalono, iż otrzymały one z KL Dachau informacje, iż ich bliscy zmarli w KL Dachau albo na zawał serca, albo udar mózgu. Na temat wywiezienia tych osób do Hartheim pokrzywdzeni nie posiadali żadnych informacji. Nadto ustalono w toku śledztwa, że część osób wywiezionych z KL Dachau w transportach inwalidów do Hartheim, o czym świadczy lista więźnia KL Dachau, ks. E. Charta, sporządzona przez niego tuż po wyzwoleniu obozu przez wojska amerykańskie. Lista ta zawiera ponad 1000 osób.

W toku śledztwa ustalono, iż pierwszym impulsem dla rozpoczęcia procesu eutanazji w III Rzeszy, a później w okupowanych krajach, był dokument z jesieni 1939 r., podpisany przez A. Hitlera, którego celem było powołanie instytucji odpowiedzialnej za systematyczną realizację programu eliminacji „bezwartościowych istnień", co w dalszym założeniu miało wpływać na utrzymanie „czystości niemieckiej krwi": „Reichsleiterowi Bouhlerowi i dr. n. med. Brandtowi powierza się pod odpowiedzialnością zadanie takiego rozszerzenia uprawnień wyznaczonych z nazwiska lekarzy, by mogli oni osobom według wszelkiego prawdopodobieństwa nieuleczalnie chorym, w przypadku krytycznej oceny ich stanu zdrowia, zapewnić śmierć z litości". Dyrektywa Hitlera przyjęła ostateczną formę w październiku 1939 r. (dokument antydatowany na 1 września). Wydanie powyższego dokumentu poprzedzała narada Hitlera z niemieckimi psychiatrami w Grand Hotelu w Sopocie 20–21 września 1939 r. Rozkaz Hitlera uruchomił tzw. Aktion T 4, E-Aktion polegającą na fizycznej eliminacji, czyli zabijaniu ludzi niedorozwiniętych psychicznie, przewlekle chorych psychicznie i neurologicznie (schizofrenia, niektóre postacie padaczki, otępienie starcze, ludzie niepoczytalni, chorzy przebywający w zakładach opiekuńczych ponad 5 lat) oraz z niektórymi wrodzonymi zaburzeniami rozwojowymi. Szacuje się, że w okresie apogeum tego programu, tj. w latach 1940–1941, zamordowano w jego ramach ponad 70 tys. chorych i niepełnosprawnych, w tym także pensjonariuszy szpitali psychiatrycznych na terenach okupowanych. Od kwietnia 1941 r. program ten rozszerzono o akcję pod kryptonimem „14f13", obejmującą chorych psychicznie i niepełnosprawnych więźniów obozów koncentracyjnych, w ramach której wymordowano ok. 20 tysięcy osób. Akcja ta była także nazywana „eutanazją" osób upośledzonych – stąd skrót E-Aktion, natomiast szerzej znany skrót T 4

pochodzi od adresu biura tego przedsięwzięcia mieszczącego się w Berlinie przy Tiergartenstrasse 4. Z kolei skrót „14f13" był jednym z oznaczeń kodowych używanych w obozach koncentracyjnych przy ewidencji przyczyn zgonów oraz sposobu postępowania z więźniami (Sonderbehandlung 14f13).

W toku śledztwa trwają nadal czynności zmierzające do ustalenia i przesłuchania krewnych osób pomordowanych w Hartheim, którzy cały czas się zgłaszają, szczególnie po opublikowaniu na stronach internetowych IPN listy ks. Edmunda Charta.

sygn. akt S 173/05/Zn

Śledztwo prowadzone jest w sprawie zbrodni wojennej popełnionej w dniu 15 czerwca 1940 r. w Warszawie przez funkcjonariuszy III Rzeszy Niemieckiej, polegającej na zaborze – z naruszeniem norm prawa międzynarodowego – z obszaru okupowanego, mającego szczególne znaczenie dla kultury, dobra w postaci obrazu włoskiego malarza Francesco Guardiego, zatytułowanego *Schody pałacowe*.

Z poczynionych w toku śledztwa ustaleń wynika, że zrabowany obraz znajduje się na terenie Republiki Federalnej Niemiec i przechowywany jest w zbiorach Galerii Państwowej w Stuttgarcie.

W przedmiotowej sprawie skierowany zastał do władz niemieckich wniosek o pomoc prawną, dotyczący zatrzymania i wydania zagrabionego dzieła.

Ponadto w przedmiotowej sprawie skierowane zostały wnioski o międzynarodową pomoc prawną do władz Stanów Zjednoczonych Ameryki oraz Republiki Austrii, dotyczące wydania dokumentów związanych z przeprowadzaną w okresie II wojny światowej na terenie okupowanej Polski planową grabieżą dzieł sztuki oraz pozwalających na ustalenie sprawców tej przestępczej działalności.

Dalszy bieg śledztwa uzależniony jest przede wszystkim od efektów realizacji opisanych powyżej wniosków o pomoc prawną.

10. Oddziałowa Komisja w Warszawie

a) zbrodnie komunistyczne

sygn. akt S 25/01/Zk

Śledztwo przeciwko ppłk. w stanie spoczynku Helenie Wolińskiej-Brus, byłej prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej w Warszawie, jest kontynuacją postępowania karnego w przedmiocie zbrodni popełnionych przez funkcjonariuszy MBP, prokuratorów i sędziów, polegających na bezprawnym pozbawieniu wolności legendarnego generała AK Augusta Emila Fieldorfa, fizycznym i moralnym znęcaniu się nad nim i nad przesłuchiwanymi w toku śledztwa świadkami, tworzeniu fałszywych dowodów, skierowaniu do sądu bezzasadnego aktu oskarżenia oraz wydaniu bezzasadnych wyroków skazujących go na karę śmierci, którą wykonano w dniu 24 lutego 1954 r. Podejrzanej w toku śledztwa zarzucono legalizowanie bezprawnych działań podejmowanych przez funkcjonariuszy byłego MBP i GZI WP wobec działaczy podziemia, przeciwników politycznych nowej władzy i osób choćby tylko podejrzewanych lub pomówionych o takie postawy, przez bezpodstawne stosowanie i udział w przedłużaniu okresu ich aresztowania. Aktualnie wydane w tej sprawie zarzuty obejmują łącznie 24 pokrzywdzonych, w tym m. in. właśnie A. E. Fieldorfa, ps. „Nil", twórcę i najgłośniejszego dowódcę słynnej formacji AK Kierownictwo Dywersji „Kedyw", oficerów II Rzeczypospolitej, a nawet Zenona Kliszki, działacza komunistycznego i współpracownika Władysława Gomułki.

Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie prowadzi przedmiotowe śledztwo od maja 2001 r., systematycznie uzupełniając zebrany dotychczas w 57 tomach materiał dowodowy w odniesieniu do poszczególnych pokrzywdzonych. Badany jest też udział i role innych funkcjonariuszy państwa komunistycznego w przestępstwach ujawnionych w przebiegu archiwalnych postępowań karnych. Od czerwca 2001 r. za pośrednictwem Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie, Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Spraw Zagranicznych realizowano także czynności związane z wystąpieniem do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii o tymczasowe aresztowanie i ekstradycję ppłk. w stanie spoczynku Heleny Wolińskiej-Brus. Postępowanie to, po licznych uzupełnieniach

i wyjaśnieniach strony polskiej, zakończono w czerwcu 2006 r. decyzją Sekretarza Stanu o odmowie wydania Upoważnienia do Postępowania (ATP) w tej sprawie z uwagi na wiek podejrzanej, jej obecny stan zdrowia, znaczny upływ czasu od popełnienia zarzuconych jej przestępstw i znaczne opóźnienia w załatwianiu jej sprawy po upadku komunizmu w Polsce (po 1989 r.).

Decyzję tę, przez wzgląd na jej treść i nieprocesową formę udzielenia odpowiedzi stronie polskiej, uznano za oczywiście niesłuszną i w dniu 29 października 2007 r. wystąpiono o wydanie europejskiego nakazu aresztowania podejrzanej. Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie podzielił w tej sprawie stanowisko Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie i postanowieniem z dnia 20 listopada 2007 r. wydał europejski nakaz aresztowania Heleny Wolińskiej--Brus, a następnie skierował go do wykonania. Europejski Nakaz Aresztowania do chwili obecnej nie został zrealizowany.

sygn. akt S 39/01/Zk

Sprawa przeciwko Marianowi P., Kazimierzowi T. i Zbigniewowi K., byłym funkcjonariuszom Głównego Zarządu Informacji WP, oraz byłemu funkcjonariuszowi Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, Czesławowi Ś. Wymienionym byłym funkcjonariuszom zarzucono popełnienie w okresie od 3 listopada 1949 r. do 13 czerwca 1952 r. zbrodni komunistycznych, stanowiących jednocześnie zbrodnie przeciwko ludzkości, wobec oficerów Wojska Polskiego: gen. dyw. Stefana Mossora, gen. bryg. Stanisława Tatara, gen. bryg. Józefa Kuropieski i płk. Mariana Utnika. Działania przestępcze funkcjonariuszy polegały na fizycznym i psychicznym znęcaniu się nad wymienionymi oficerami Wojska Polskiego w czasie prowadzonych przeciwko nim śledztw poprzez wielokrotne, powtarzane po kilkaset razy, długotrwałe, trwające nawet dwadzieścia i więcej godzin na dobę przesłuchiwanie pokrzywdzonych, często w pozycji stojącej, dręczenie ich w tym czasie brakiem snu, grożenie pozbawieniem życia i represjami wobec ich rodzin i doprowadzanie w ten sposób do całkowitego wyczerpania zarówno psychicznego, jak i fizycznego w celu zmuszenia pokrzywdzonych do przyznania się do udziału w dywersyjno–szpiegowskiej organizacji działającej w Wojsku Polskim, do uczestniczenia w działalności agenturalnej na rzecz państw zachodnich oraz do składania wyjaśnień zgodnych z koncepcją prowadzonego przeciwko nim śledztwa.

W dniu 19 kwietnia 2007 r. Wojskowy Sąd Garnizonowy w Warszawie uznał wszystkich oskarżonych za winnych popełnienia zarzuconych im przestępstw i skazał

– Mariana P. na karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres 4 lat próby;
– Kazimierza T. na karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres 5 lat próby;
– Zbigniewa K. na karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres 4 lat próby;
– Czesława Ś. na karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres 5 lat próby.

Wyrok nie jest prawomocny.

sygn. akt S 43/01/Zk

Śledztwo przeciwko Kazimierzowi G., b. zastępcy Naczelnego Prokuratora Wojskowego w Warszawie, i Tadeuszowi J., b. funkcjonariuszowi Głównego Zarządu Informacji WP.

W toku śledztwa Kazimierzowi G. zarzucono popełnienie w nieustalonym bliżej dniu we wrześniu 1951 r. oraz w dniu 18 października 1951 r. zbrodni komunistycznych, stanowiących jednocześnie zbrodnie przeciwko ludzkości, polegające na przekroczeniu uprawnień i niedopełnieniu obowiązków związanych z wykonywaną funkcją zastępcy Naczelnego Prokuratora Wojskowego poprzez zaniechanie zbadania zasadności zastosowania tymczasowego aresztowania i wydanie z oczywistym naruszeniem przepisów wówczas obowiązującego kodeksu wojskowego postępowania karnego postanowień o przedłużeniu stosowania tymczasowego aresztowania podejrzanych w odpryskowych sprawach „Spisku w Wojsku Polskim" kmdr. ppor. Wacława K. i płk. Stefana B., pomimo, że tymczasowe aresztowanie wobec kmdr. Wacława K. zostało zastosowane po upływie 48 godzin od jego zatrzymania,

zaś tymczasowy areszt wobec płk. Stefana B. został przez Kazimierza G. przedłużony już po upływie terminu stosowania tego środka zapobiegawczego wobec ww. pokrzywdzonego.

Tadeuszowi J. zarzucono popełnienie w okresie od 22 stycznia 1952 r. do 25 lutego 1952 r. zbrodni komunistycznej stanowiącej jednocześnie zbrodnię przeciwko ludzkości, wobec płk. Franciszka S. w odpryskowej sprawie „Spisku w Wojsku Polskim", polegającej na fizycznym i psychicznym znęcaniu się nad wymienionym oficerem Wojska Polskiego w czasie prowadzonego przeciwko niemu śledztwa poprzez wielokrotne, powtarzane po kilkaset razy, długotrwałe, trwające nawet dwadzieścia i więcej godzin na dobę przesłuchiwanie pokrzywdzonego, dręczenie go w tym czasie brakiem snu, grożenie pozbawieniem życia oraz represjami wobec rodziny i doprowadzanie w ten sposób do całkowitego wyczerpania zarówno psychicznego, jak i fizycznego płk. Franciszka S. w celu zmuszenia go do przyznania się do udziału w dywersyjno–szpiegowskiej organizacji działającej w Wojsku Polskim, do uczestniczenia w działalności agenturalnej na rzecz państw zachodnich oraz do składania wyjaśnień zgodnych z koncepcją prowadzonego przeciwko niemu śledztwa.

W sprawie niniejszej trwają obecnie czynności zaznajomienia ww. podejrzanych z materiałami śledztwa. Po przeprowadzeniu tejże czynności do Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie skierowany zostanie przeciwko nim akt oskarżenia.

sygn. akt S 44/01/Zk

Śledztwo przeciwko Zbigniewowi K., Jerzemu S., Ignacemu M. i Józefowi K., byłym funkcjonariuszom Głównego Zarządu Informacji WP, podejrzanym o popełnienie w okresie od 19 marca 1951 r. do 2 maja 1952 r. zbrodni komunistycznych stanowiących jednocześnie zbrodnie przeciwko ludzkości, wobec trzech oficerów Wojska Polskiego: płk. Józefa J., płk. Szczepana Ś., płk. Augusta M. w odpryskowej sprawie „Spisku w Wojsku Polskim". Działania przestępcze funkcjonariuszy polegały na fizycznym i psychicznym znęcaniu się nad wymienionymi oficerami Wojska Polskiego w czasie prowadzonych przeciwko nim śledztw poprzez wielokrotne, powtarzane po kilkaset razy, długotrwałe, trwające nawet dwadzieścia i więcej godzin na dobę przesłuchiwanie pokrzywdzonych, często w pozycji stojącej, dręczenie ich w tym czasie brakiem snu i doprowadzanie w ten sposób do całkowitego wyczerpania zarówno psychicznego jak i fizycznego ww. w celu zmuszenia ich do przyznania się do udziału w dywersyjno–szpiegowskiej organizacji działającej w Wojsku Polskim, do uczestniczenia w działalności agenturalnej na rzecz państw zachodnich oraz do składania wyjaśnień zgodnych z koncepcją prowadzonego przeciwko nim śledztwa.

W sprawie niniejszej kontynuowane jest postępowanie dowodowe. Po jego zakończeniu skierowany zostanie akt oskarżenia do Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie.

sygn. akt S 49/01/Zk

Śledztwo przeciwko Józefowi K., Tadeuszowi J., Zdzisławowi P., Kazimierzowi T., Henrykowi P., Leonardowi K. i Władysławowi A., byłym funkcjonariuszom Głównego Zarządu Informacji WP, podejrzanym o popełnienie w okresie od 21 października 1950 r. do 10 lutego 1953 r. zbrodni komunistycznych stanowiących jednocześnie zbrodnie przeciwko ludzkości wobec siedmiu oficerów Wojska Polskiego: kmdr. Stanisława M., kmdr. Kazimierza K., kmdr. Mariana W., kmdr. Roberta K., mjr. Apoloniusza Z., mjr. Tadeusza T. i ppłk. Sergiusza P., w odpryskowej sprawie „Spisku w Wojsku Polskim". Działania przestępcze funkcjonariuszy polegały na fizycznym i psychicznym znęcaniu się nad wymienionymi oficerami Wojska Polskiego w czasie prowadzonych przeciwko nim śledztw poprzez wielokrotne, powtarzane po kilkaset razy, długotrwałe, trwające nawet dwadzieścia i więcej godzin na dobę przesłuchiwanie pokrzywdzonych, często w pozycji stojącej, dręczenie ich w tym czasie brakiem snu, grożenie pozbawieniem życia i represjami wobec ich rodzin i doprowadzanie w ten sposób do całkowitego wyczerpania zarówno psychicznego, jak i fizycznego w celu zmuszenia ich do przyznania się do udziału w dywersyjno–szpiegowskiej organizacji działającej w Wojsku Polskim, do uczestniczenia w działalności agenturalnej na rzecz państw zachodnich oraz do składania wyjaśnień zgodnych z koncepcją prowadzonego przeciwko nim śledztwa.

W trakcie czynności zaznajamiania z materiałami śledztwa ostatniego z podejrzanych, Leonarda K., zaistniała konieczność przeprowadzenia badań sądowo–lekarskich na okoliczność ustalenia czy

aktualny stan zdrowia wymienionego pozwala mu na uczestniczenie w postępowaniu karnym. W tym celu zasięgnięto opinii biegłego Katedry Medycyny Sądowej Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Niezwłocznie po wydaniu opinii w powyższym zakresie do Wojskowego Sądu Garnizonowego w Warszawie skierowany zostanie akt oskarżenia.

sygn. akt S 51/01/Zk

Śledztwo swoim zakresem obejmuje:

1. przekroczenie uprawnień służbowych przez funkcjonariuszy resortu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych działających na szkodę wymiaru sprawiedliwości w latach 1983–1984 w związku z prowadzonym przez Prokuraturę Wojewódzką w Warszawie śledztwem dotyczącym śmierci Grzegorza Przemyka;
2. utrudnianie śledztwa Prokuratury Wojewódzkiej w Warszawie w sprawie śmierci Grzegorza Przemyka w latach 1983–1984 przez funkcjonariuszy resortu Spraw Wewnętrznych;
3. kierowanie gróźb bezprawnych przez funkcjonariuszy resortu Spraw Wewnętrznych w celu wywarcia wpływu na czynności świadków występujących przez sądem w sprawie śmierci Grzegorza Przemyka.

Zgromadzony w toku śledztwa materiał dowodowy w postaci oględzin dokumentów archiwalnych pozostających w zasobach Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN w Warszawie oraz innych archiwach państwowych, policyjnych i wojskowych oraz przesłuchań ponad 100 ustalonych świadków uprawdopodobnił, iż w toku i w związku z prowadzonym w latach 1983–1984 przez Prokuraturę Wojewódzką w Warszawie śledztwem w sprawie o śmiertelne pobicie Grzegorza Przemyka funkcjonariusze różnych szczebli działający w strukturach ówczesnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych podejmowali przestępcze działania, których celem było spowodowanie uniknięcia odpowiedzialności karnej przez rzeczywistych sprawców tego czynu, funkcjonariuszy MO.

Przeprowadzone w toku postępowania przygotowawczego czynności pozwoliły na ustalenie kręgu osób odpowiedzialnych za wydawanie poleceń w tym zakresie, jak i bezpośrednich wykonawców tych przestępczych działań.

Powyższe ustalenia pozwoliły dotychczas na przedstawienie zarzutów popełnienia zbrodni komunistycznej funkcjonariuszowi Komendy Głównej MO Zdzisławowi C., zastępcy szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych ds. Służby Bezpieczeństwa w Radomiu Stefanowi O., zastępcy naczelnika Wydziału III Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Radomiu Marianowi C. oraz funkcjonariuszom Wydziału III Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Radomiu Markowi S. i Robertowi R., polegających na przekroczeniu uprawnień poprzez podejmowanie czynności o charakterze operacyjnym, utrudniających prawidłowy tok prowadzonego przez Prokuraturę śledztwa w sprawie śmiertelnego pobicia Grzegorza Przemyka, poprzez stałą inwigilację świadka Cezarego F. i członków jego rodziny, stosowanie podsłuchów, inicjowanie kontroli finansowej działalności gospodarczej prowadzonej przez Jana i Stanisławę F., nielegalnego zaboru korespondencji, wykorzystywanie zdarzeń z życia codziennego i intymnego ww., wdrażanie tzw. kombinacji operacyjnych z wykorzystaniem agentury oraz innych technik operacyjnych, wywołując tymi działaniami u pokrzywdzonych poczucie stałego zagrożenia o życie swoje i członków rodziny w celu wywarcia wpływu na czynności świadka Cezarego F. poprzez zmianę złożonych przez niego w prokuraturze zeznań obciążających funkcjonariuszy resortu spraw wewnętrznych winą za popełnienie przestępstwa i spowodowanie uniknięcia przez nich odpowiedzialności karnej.

Przesłuchani w charakterze podejrzanych ww. nie przyznali się do popełnienia zarzucanych im przestępstw.

Aktualnie planowane jest przedstawienie zarzutów kolejnym osobom, zaś w dalszym toku zakończenie śledztwa i skierowanie do sądu aktu oskarżenia.

sygn. akt S 53/03/Zk

Śledztwo dotyczy bezprawnego pozbawienia wolności ks. bp. Antoniego B. w okresie od 25 września 1953 r. do 29 grudnia 1955 r. w Warszawie, będącego następstwem przekroczenia władzy przez urzędników państwowych PRL.

Zostało ono wszczęte w dniu 10 grudnia 2003 r. na podstawie materiałów wyłączonych ze sprawy dotyczącej bezprawnego pozbawienia wolności Prymasa Polski Stefana Wyszyńskiego w okresie od 25 września 1953 r. do 28 października 1956 r. w Warszawie, Rywałdzie, Stoczku Warmińskim i Prudniku Śląskim.

Zatrzymanie ks. bp. Antoniego B. nastąpiło w tym samym dniu i okolicznościach, co zatrzymanie Prymasa Polski Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Bp Antoni B. był dyrektorem Sekretariatu Prymasa Polski. Biskupowi Antoniemu B. zarzucono przestępstwo z art. 7 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy państwa. Art. 7 brzmiał: „ Kto, działając na szkodę Państwa Polskiego, gromadzi lub przekazuje wiadomości, dokumenty lub inne przedmioty stanowiące tajemnicę państwową lub wojskową, podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 5 lub dożywotnio albo karze śmierci".

Przeprowadzone czynności wskazują, że głównym celem, jaki organa bezpieczeństwa zamierzały osiągnąć, aresztując i przetrzymując ks. bp. Antoniego B. przez okres ponad 2 lat, było uzyskanie od niego informacji lub materiałów, które pozwoliłyby zainicjować postępowanie karne wobec Prymasa Stefana Wyszyńskiego. Celu tego nie osiągnięto.

Czynności śledztwa zmierzają do ustalenia, czy zastosowanie i przedłużanie tymczasowego aresztowania wobec ks. bp. Antoniego B. było zgodne z ówczesnymi regulacjami prawa oraz czy podczas pozbawienia wolności stosowano wobec Biskupa niedozwolone metody śledcze.

W toku niniejszego postępowania przygotowawczego przesłuchano wszystkie osoby najbliższe dla bp. Antoniego B., wykonujące prawa po zmarłym pokrzywdzonym – 15 osób, zapoznano się z ujawnionym, bogatym materiałem archiwalnym, w tym m. in. z planami przesłuchania sporządzonymi przez funkcjonariuszy MBP, w których przedstawiano pytania funkcjonariuszy MBP i niekiedy odpowiedzi, jakie mogą zostać udzielone przez bp. Antoniego B. Zapoznano się także z planami czynności operacyjnych, podejmowanych przez MPB przy pomocy informatorów organów bezpieczeństwa. Zapoznano się również z aktami osobowymi kilkudziesięciu funkcjonariuszy, którzy na różnych etapach realizacji tej sprawy brali udział w poszczególnych czynnościach.

W najbliższym okresie sprawozdawczym nastąpi końcowa, prawno-karna ocena postępowania sędziów i prokuratorów, biorących udział w wydawaniu postanowień o przedłużeniu tymczasowego aresztowania bp. Antoniego B., a także postępowania funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa.

sygn. akt S 38/04/Zk

Śledztwo dot. zbrodni katyńskiej, tj. w sprawie stanowiących zbrodnię wojenną i zbrodnię przeciwko ludzkości, zabójstw nie mniej niż 21 768 obywateli polskich dokonanych w okresie od dnia 5 marca do bliżej nieustalonego dnia i miesiąca 1940 r. na terytorium Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich przez funkcjonariuszy tego państwa, działających w wykonaniu podjętej w Moskwie w dniu 5 marca 1940 r. uchwały Biura Politycznego Komitetu Centralnego Wszechzwiązkowej Komunistycznej Partii (bolszewików), tj. o przest. z art. 118 § 1 k.k. w zb. z art. 123 § 1 pkt. 3 i 4 k.k. i inne, jest prowadzone przez Oddziałową Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie od dnia 30 listopada 2004 r.

Czynności w tym śledztwie wykonuje obecnie sześciu prokuratorów – członków Międzyoddziałowego Zespołu Śledczego, powołanego zarządzeniem Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, w tym czterech z Oddziałowej Komisji w Warszawie oraz po jednym prokuratorze z Oddziałowej Komisji w Łodzi i z Oddziałowej Komisji w Katowicach. Ponadto pracę na rzecz Zespołu Śledczego wykonują wyznaczeni przez naczelników w każdej z oddziałowych komisji w Polsce prokuratorzy.

Czynności przesłuchania świadków w niniejszym śledztwie są sukcesywnie prowadzone we wszystkich 11 oddziałowych komisjach. Dane o świadkach uzyskiwane są w drodze indywidualnych zgłoszeń poszczególnych osób, jak również w oparciu o przekazane przez organizacje skupiające rodziny ofiar zbrodni katyńskiej, zbiorowe listy ich członków. Poszukiwania członków rodzin ofiar zbrodni katyńskiej prowadzone są także za pośrednictwem Centralnego Biura Adresowego w Warszawie, wydziałów spraw obywatelskich wielu urzędów miejskich na terenie całej Polski oraz właściwych jednostek policji.

Do chwili obecnej w toku śledztwa przesłuchano łącznie 2292 świadków (stan na dzień 20 grudnia 2007 r.).

W pierwszej kolejności przesłuchiwani są najstarsi wiekiem świadkowie, w tym najstarsi żyjący krewni ofiar zbrodni katyńskiej. Na wniosek świadków, którzy są w podeszłym wieku i mają trudności z poruszaniem się, dokonuje się czynności procesowych w miejscu ich zamieszkania.

W toku przesłuchań zabezpieczane są w formie uwierzytelnionych kopii posiadane przez świadka archiwalne materiały wiążące się ze sprawą, w tym m. in. karty pocztowe, listy, różnorodne dokumenty i fotografie zamordowanych.

Realizując cele śledztwa w zakresie wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy, prowadzi się poszukiwania w kraju i za granicą dokumentów i innych dowodów mogących mieć istotne znaczenie dla przedmiotu postępowania.

W toku śledztwa S 38/04/Zk skierowany został w kwietniu 2007 r. wniosek do Prokuratury Generalnej Ukrainy o udzielenie pomocy prawnej poprzez nadesłanie uwierzytelnionej kserokopii tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej, tj. wykazu zawierającego dane 3435 obywateli polskich przetrzymywanych w więzieniach na tzw. Zachodniej Ukrainie i rozstrzelanych na Ukrainie na podstawie decyzji z 5 marca 1940 r. Przedmiotowa Lista została przekazana na potrzeby śledztwa S 38/04/Zk w sierpniu 2007 r.

W sierpniu 2007 r. do Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie wpłynęły także przekazane przez Prokuraturę Generalną Ukrainy za pośrednictwem Ambasady RP w Kijowie materiały procesowe w liczbie 22 tomów, każdy po kilkaset kart, które zostały wyselekcjonowane przez prokuratorów IPN podczas ich pobytu służbowego w Kijowie w listopadzie 2006 r. Przystąpiono do wyłączania z nich dokumentów niezwiązanych merytorycznie z przedmiotem sprawy. Są to materiały dotyczące zabójstw obywateli polskich dokonywanych przez funkcjonariuszy NKWD w czerwcu 1941 r. podczas ewakuacji więzień na tzw. Zachodniej Ukrainie – Łuck, Sarny, Kamionka Strumiłowa, Tarnopol, Złoczów, Żółkiew, Sambor, Przemyślany, Bóbrka, które przekazywane będą zgodnie z właściwością do innych oddziałowych komisji.

W toku śledztwa S 38/04/Zk zwrócono się o udzielenie pomocy w gromadzeniu istotnych dla postępowania materiałów do różnych archiwów i instytucji w Polsce (Kancelaria Prezydenta RP, Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Archiwum Akt Nowych, Centralne Archiwum Wojskowe, TVP S.A.) i ustalono z nimi zasady współpracy. Aktualnie prowadzone są kwerendy archiwalne w zasobie Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN oraz w Ośrodku KARTA w Warszawie.

W listopadzie 2007 r. uzyskano szczegółową informację o wynikach przeprowadzonej przez archiwistów IPN kwerendy dokumentacji odnoszącej się do przedmiotu śledztwa, przechowywanej w zasobie Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego, Studium Polski Podziemnej, Instytutu im. J. Piłsudskiego i Biblioteki Polskiej w Londynie. Wynika z niej, że dokumentacja mogąca mieć znaczenia dla śledztwa S 38/04/Zk jest bardzo obszerna, wyselekcjonowana zawartość tylko zasobu Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego liczy 321 pozycji i obejmuje tysiące kart, większość w jęz. polskim. Zgodnie z ustaleniami czeka się obecnie na przekazanie informacji, czy i ewentualnie kiedy BUiAD uzyska kserokopie części wyselekcjonowanych dokumentów (negocjowana jest umowa o współpracy pomiędzy wskazanymi instytucjami a BUiAD). Jeśli w najbliższych kilku miesiącach dojdzie do finalizacji współpracy IPN i wymienionych powyżej instytucji, wówczas niecelowy stanie się wyjazd prokuratorów do Londynu, albowiem będą mogli dokonywać na miejscu oględzin kopii udostępnionych dokumentów.

sygn. akt S 58/04/Zk

Śledztwo, określane obiegowym mianem „afery mięsnej", wszczęte w dniu w dniu 15 grudnia 2004 r., w sprawie zbrodni komunistycznej popełnionej w dniu 2 lutego 1965 r. w Warszawie, polegającej na przekroczeniu uprawnień służbowych przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego, którymi byli sędziowie Sądu Wojewódzkiego dla m. st. Warszawy i bezpodstawnym orzeczeniu w sprawie o sygn. akt IV K dor. 155/64, w trybie postępowania doraźnego, kary śmierci wobec Stanisława W., wymierzonej za przestępstwo, określone w art. 2 § 1 ustawy z dnia 18 czerwca 1959 r. o odpowiedzialności karnej za przestępstwa przeciwko własności społecznej w zw. z art. 1 paragraf 1 lit. b ustawy z dnia 21 stycznia 1958 r. o wzmożeniu ochrony mienia społecznego przed szkodami wynikającymi z przestępstwa, która to kara została wykonana w dniu 19 marca 1965 r.

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu w dniu 27 lipca 2004 r. kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich, uchylił wyrok skazujący, zapadły w stosunku do Stanisława W. i pozostałych oskarżo-

nych, zaś postępowanie karne w sprawie umorzył z powodu śmierci sprawców i przedawnienia karalności czynów. W wyroku tym zakwestionowano m. in. dopuszczalność zastosowania w postępowaniu z 1965 r. trybu doraźnego, który umożliwiał wymierzenie oskarżonym kar przekraczających ustawowe zagrożenie, włącznie z karą śmierci, bez prawa do kontroli instancyjnej wyroku, oraz wadliwość argumentacji w zakresie wymiaru kary śmierci dla Stanisława W.

W toku śledztwa przesłuchano osoby wykonujące czynności procesowe w tym postępowaniu z jednostek MO, prokuratur różnego szczebla oraz osoby najbliższe dla Stanisława W. Dokonano kwerendy i przeglądu dokumentacji źródłowej w postaci jednostek archiwalnych, zgromadzonych w Biurze Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów, w Archiwum Akt Nowych, w Archiwum Państwowym m.st. Warszawy oraz materiałów filmowych z kronik i archiwum TVP S.A. Źródła te wskazują na ożywione zainteresowanie najwyższych czynników partyjnych przebiegiem rozprawy sądowej w tej sprawie. Obejmują nawet streszczenia wyjaśnień poszczególnych oskarżonych oraz zeznań świadków składanych na rozprawie w celu stworzenia propagandowego przekazu, zgodnego z linią prezentowaną przez partię. W oparciu o zeznania świadków, częściowo tylko zachowane akta sprawy sądowej, literaturę oraz reportaże z procesu odtwarzana jest końcowa część przebiegu postępowania, obejmująca wystąpienia końcowe stron oraz zdarzenia bezpośrednio poprzedzające wydanie wyroku.

Żądanie oskarżyciela publicznego dotyczyło wymierzenia w stosunku do Stanisława W., Kazimierza W. i Mieczysława F. najwyższego wymiaru kary w postaci kary śmierci, chociaż ustawowe zagrożenie zarzucanych im czynów nie przewidywało wymiaru takiej kary. Możliwość taką tworzył dekret o postępowaniu doraźnym, zgodnie z którym wyrok Sądu Wojewódzkiego dla m. st. Warszawy z chwilą wydania uprawomocnił się i nie podlegał zaskarżeniu.

Po wykonaniu czynności procesowych z podejrzanym oraz wyczerpaniu inicjatywy dowodowej postępowanie zostanie merytorycznie zakończone.

sygn. akt S 23/05/Zk

Śledztwo wszczęte w dniu 12 sierpnia 2005 r. w sprawie stanowiącego zbrodnię komunistyczną naruszenia przez osoby pełniące funkcje kierownicze w Wydawnictwie Prasowym Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej „ Prasa – Książka – Ruch" oraz Komitecie ds. Radia i Telewizji „Polskie Radio i Telewizja", a także wchodzące w skład komisji weryfikacyjnych, praw pracowniczych poprzez podjęcie decyzji o rozwiązaniu stosunku pracy z dziennikarzami z przyczyn politycznych w okresie styczeń–marzec 1982 r.

Śledztwo to zostało zainicjowane złożeniem zawiadomienia o przestępstwie przez Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich.

Postępowanie ma charakter rozwojowy, jest obszerne i wielowątkowe. Dotyczy zarówno dziennikarzy prasowych, jak i telewizyjnych zatrudnionych na terenie obecnego województwa mazowieckiego. Skala zdarzenia – negatywnej weryfikacji dziennikarzy – wymaga oszacowania i ustalenia liczby osób pokrzywdzonych, które na skutek decyzji o negatywnej weryfikacji utraciły pracę i do tej pracy pomimo wniesionych odwołań nie zostały przywrócone. Dokonanie powyższych ustaleń będzie możliwe po wydaniu ogłoszenia w mediach o zgłaszaniu się osób pokrzywdzonych celem złożenia zeznań w powyższej sprawie, jak też dokonanie analizy materiałów archiwalnych zawierających informacje na temat przedmiotowego zdarzenia zdeponowanych w archiwum. Prowadzone są czynności przesłuchiwania dotychczas ustalonych osób pokrzywdzonych, jak też osób, których decyzje personalne skutkowały pozbawieniem dziennikarzy pracy.

sygn. akt S 28/05/Zk

Śledztwo w sprawie bezprawnego pozbawienia wolności na czas powyżej 7 dni działaczy opozycji demokratycznej w grudniu 1981 r. na terenie Warszawy i b. woj. warszawskiego, na podstawie decyzji o ich internowaniu.

W toku śledztwa analizie poddano 15 tomów materiałów archiwalnych b. MSW dotyczących internowania działaczy opozycyjnych w związku z wprowadzeniem stanu wojennego i na ich podstawie ustalono 813 osób internowanych na terenie Warszawy i b. woj. warszawskiego. Do chwili

obecnej ustalono aktualne dane personalne 270 spośród ww. grupy 813 internowanych i prowadzone są przesłuchania tych osób w charakterze świadków. Do Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN skierowano wnioski o udostępnienie akt archiwalnych dot. grupy 270 internowanych i obecnie kontynuowane są oględziny już udostępnionych akt części internowanych. Ustalono osobę pełniącą w okresie obowiązywania stanu wojennego funkcję Komendanta Stołecznego Milicji Obywatelskiej. Oględzinom poddano jego akta personalne oraz ustalono aktualne dane osobowe wymienionego. Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie prowadzi także postępowania w sprawach bezprawnego pozbawienia wolności na podstawie decyzji o internowaniu działaczy opozycji demokratycznej z b. województw płockiego i ciechanowskiego.

W sprawie niniejszej kontynuowane jest postępowanie dowodowe i po zebraniu pełnego materiału dowodowego podjęta zostanie decyzja w przedmiocie pociągnięcia do odpowiedzialności karnej osoby odpowiedzialnej za bezprawne pozbawienie wolności działaczy opozycyjnych na podstawie decyzji o ich internowaniu na terenie Warszawy i b. woj. warszawskiego.

sygn. akt S 5/06/Zk

Śledztwo prowadzone przeciwko Marianowi K., funkcjonariuszowi PUBP w Mławie, podejrzanemu o popełnienie w okresie od 25 grudnia 1947 r. do 12 stycznia 1948 r., zbrodni komunistycznych wobec siedmiu mieszkańców powiatu żuromińskiego, których podejrzewano o współpracę z organizacjami niepodległościowymi.

Przestępstwa zarzucane wymienionemu polegały na bezprawnym pozbawieniu wolności, znęcaniu się fizycznym i moralnym oraz spowodowaniu u jednego z pokrzywdzonych rozstroju zdrowia i naruszenia czynności organizmu na czas powyżej 20 dni. Marian K., chcąc wymusić na przesłuchiwanych informacje dot. działalności organizacji niepodległościowych, wspólnie z innymi funkcjonariuszami wkładał stopy pokrzywdzonego do rozżarzonego paleniska w piecu, a następnie w oparzone miejsca bił kablem, zmuszał do picia alkoholu, bił metalową sprężyną, prowadził nocne przesłuchania, groził pozbawieniem życia.

W toku prowadzonego postępowania Marian K. nie przyznał się do popełnienia zarzucanych mu czynów.

W dniu 28 kwietnia 2006 r. do Sądu Rejonowego w Mławie został skierowany akt oskarżenia przeciwko Marianowi K.

Sąd Rejonowy w Mławie, podzielając stanowisko Komisji co do zasadności wszystkich zarzutów przedstawionych oskarżonemu, wyrokiem z dnia 28 lipca 2006 r. uznał Mariana K. za winnego popełnienia zarzucanych mu w akcie oskarżenia czynów i wymierzył mu karę łączną 3 lat pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji złożonej przez oskarżonego Sąd Okręgowy w Płocku utrzymał w mocy wyrok sądu I instancji.

W toku postępowania wykonawczego Sąd Rejonowy w Mławie w dniu 4 października 2007 r. wydał postanowienie o odroczeniu Marianowi K. wykonania kary pozbawienia wolności do 4 stycznia 2008 r. Na postanowienie to zostało wniesione zażalenie. Sąd Rejonowy w Mławie po zapoznaniu się z zażaleniem uznał za zasadne zarzuty podniesione przez prokuratora, i uznając wydanie postanowienia za przedwczesne, uchylił je.

sygn. akt S 11/06/Zk

Śledztwo przeciwko Wiktorowi L., Marianowi N., Józefowi Ch. i Jerzemu G., podejrzanym o niedopełnianie obowiązków w zakresie kontroli zasadności i terminowości czynności procesowych podejmowanych w przedmiocie przedłużania okresu stosowania tymczasowego aresztowania Józefa S. i Józefy G.-Rz., skutkujących bezprawnym pozbawianiem wolności pokrzywdzonych, prowadzone w okresie od 23 lutego 2006 r. do 30 października 2006 r., jest kontynuacją postępowań w sprawie łamania praworządności i naruszania praw człowieka w toku postępowania karnego prowadzonego przez funkcjonariuszy byłego Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, polegającego na moralnym znęcaniu się przez wielokrotne, długotrwałe przesłuchiwanie oraz używanie przemocy i gróźb bezprawnych w celu wywarcia wpływu na treść zeznań świadka, ks. Jana D., tworzeniu w ten

sposób fałszywych dowodów kierujących postępowanie karne przeciwko Józefowi S. i bezprawnym pozbawianiu go wolności (30/01/Zk) oraz w sprawie bezprawnego pozbawienia wolności Józefy G.-Rz. przez funkcjonariuszy MBP w Warszawie w okresie 6 września 1951 r.–12 maja 1952 r. (S 17/03/Zk) w części dotyczącej ustalonych i żyjących jeszcze sprawców tych przestępstw.

W przebiegu opisanych wyżej postępowań ujawniono bowiem, iż zobowiązani do zgodnego z ówcześnie obowiązującymi przepisami stosowania i przedłużania okresu tymczasowego aresztowania dyrektorzy Departamentu Śledczego MBP, prokuratorzy i sędziowie nie dopełniali obowiązków w zakresie kontroli zasadności i terminowości podejmowanych czynności procesowych, naruszając tym zasady ograniczania wolności osobistej obywateli, określone w kodeksie wojskowego postępowania karnego oraz art. 97 ustawy z dnia 17 marca 1921 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z dnia 1 czerwca 1921 r.) i później w art. 87 ustawy z dnia 22 lipca 1952 r. Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z dnia 21 lutego 1976 r.).

Pokrzywdzony Józef S., ps. „Doliński", był pedagogiem, dyrektorem Polskiej Macierzy Szkolnej, więźniem obozu Auschwitz i pracownikiem Delegatury Rządu na Kraj. W okresie międzywojennym zajmował się organizacją szkolnictwa, walką z analfabetyzmem i popularyzacją czytelnictwa. W latach 1920–1939 redagował pismo „Polska Macierz Szkolna", wprowadzał nowe formy organizacyjne w oświacie i opublikował liczne książki, broszury i artykuły prasowe w tym zakresie. Był sympatykiem Narodowej Demokracji, głęboko wierzącym katolikiem i działaczem katolickim. Brał też aktywny udział w życiu społeczno – politycznym kraju. W grudniu 1926 r. został członkiem Wielkiej Rady Obozu Wielkiej Polski. W okresie okupacji hitlerowskiej działał w strukturach Polskiego Państwa Podziemnego, m. in. jako zastępca dyrektora Departamentu Prasy i Informacji Delegatury Rządu na Kraj, a także uczestniczył w spotkaniach przywódców Polskiego Państwa Podziemnego z oficerami NKWD w Pruszkowie. Aresztowany przez NKWD i sądzony w Moskwie w tzw. procesie szesnastu, został uniewinniony. Po powrocie do kraju wznowił pracę w PCK, a od kwietnia 1951 r. kierował biurem Rady Polonii Amerykańskiej na Polskę w Warszawie i w okresie poprzedzającym aresztowanie zajmował się jego likwidacją. Rzeczywistą przyczyną aresztowania Józefa S. były jego endeckie sympatie, czynny udział w strukturach Polskiego Państwa Podziemnego i kontakty z działaczami nielegalnej organizacji „NIE" oraz biskupami. W oparciu o wyjaśnienia wymuszone w toku śledztwa przez wielokrotne, długotrwałe przesłuchiwanie ks. Jana D. (przesłuchiwano go ponad 120 razy) przyjęto hipotezę o utrzymywaniu przez Józefa S. kontaktów wywiadowczych z bp. Czesławem K. i wykorzystywaniu biura Rady Polonii Amerykańskiej przez wywiad amerykański do „szeroko zakrojonej akcji szpiegowskiej na terenie Polski". Wojskowy Sąd Rejonowy dwukrotnie rozpoznawał jego sprawę i wyrokiem z dnia 9 lutego 1955 r. uznał go za winnego tego, że „w okresie od 1921 r. do 1939 r., idąc na rękę ruchowi faszystowskiemu i narodowo–socjalistycznemu, działał na szkodę Narodu Polskiego w ten sposób, że jako dyrektor tzw. Polskiej Macierzy Szkolnej i odpowiedzialny redaktor dwumiesięcznika «Oświata Polska» brał udział jako prelegent w zjazdach antykomunistycznych, przyczyniał się do zwalczania ruchów narodowo – wyzwoleńczych na terenach Zachodniej Białorusi i Ukrainy w ramach Polskiej Macierzy Szkolnej oraz rozpowszechniał i redagował artykuły w swej treści skierowane przeciwko partiom robotniczym i ZSRR, a ponadto propagował hitlerowskie metody wychowawcze w szkolnictwie, tj. czyn z art. 3 Dekretu z dnia 22 stycznia 1946 r. o odpowiedzialności za klęskę wrześniową i faszyzację życia państwowego", i za to wymierzył mu karę 6 lat więzienia, jednocześnie łagodząc ją na mocy amnestii z dnia 22 lutego 1947 r. do lat 3, oraz uniewinnił go z zarzutu popełnienia czynu z art. 7 m.k.k. i uchylił środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

Opisany wyżej wyrok w 1957 r. został zaskarżony przez wniesienie rewizji nadzwyczajnej Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Orzeczeniem Sądu Najwyższego w Warszawie Izba Karna z dnia 13 kwietnia 1957 r., sygnatura akt I KRn 254/57, wyrok ten uchylono i uniewinniono Józefa S. od popełnienia zarzuconego mu czynu z art. 3 dekretu z dnia 22 stycznia 1946 r. o odpowiedzialności za klęskę wrześniową i faszyzację życia państwowego. W uzasadnieniu orzeczenia podniesiono, że z uwagi na uwarunkowania historyczne w latach dwudziestych niemożliwe było rozwijanie w Polsce działalności idącej na korzyść ruchowi faszystowskiemu, a tym bardziej narodowo–socjalistycznemu oraz zakwestionowano ustalenia sądu w przedmiocie możliwości uznania zajmowanych wówczas przez Józefa S. stanowisk za stwarzające możliwość „rozstrzygania w sprawach publicznych", a tym samym przypisania jego zachowaniu znamion przestępstwa z cytowanego wyżej art. 3 dekretu z dnia 22 stycznia 1946 r.

Postępowanie przeciwko Józefie G.-Rz. wszczęto z uwagi na to, iż Urząd Bezpieczeństwa Publicznego m. st. Warszawy posiadał informacje o jej związkach z Polskim Państwem Podziemnym w okresie okupacji i prowadzeniu przez nią punktu kontaktowego dla skoczków „angielskich" w mieszkaniu przy ul. Chmielnej 18/6 w Warszawie. Bezpośrednią przyczyną jej aresztowania były jednak relacje Andrzeja Cz. i Wandy K. w toku czynności procesowych, w ramach prowadzonego przeciwko nim śledztwa, w sprawie siatki rezydenta wywiadu angielskiego Andrzeja Cz., prowadzącego również działalność wywiadowczą dla Rządu RP na Uchodźstwie z siedzibą w Londynie. W dniu 28 sierpnia 1951 r. Andrzej Cz. wyjaśnił, iż za pośrednictwem swej matki i Wandy K. usiłował nawiązać kontakt z Józefą G.-Rz. w celu ustalenia, czy posiada jeszcze jego fałszywe dokumenty z okresu okupacji. Próba nawiązania tego kontaktu zakończyła się niepowodzeniem, ponieważ Józefą G.-Rz. przebywała wtedy w szpitalu. Późniejsze próby nawiązania kontaktu z nią i ewentualnego wykorzystania jej mieszkania w prowadzonej działalności szpiegowskiej, realizowane za pośrednictwem Sylwii Rz., także nie doszły do skutku. Sylwia Rz. oceniła, że lokal Józefy G.-Rz. nie nadaje się do takiego wykorzystania, i zerwała kontakt. Zatrzymanie i areszt Józefy G.-Rz. miało więc na celu potwierdzenie lub wykluczenie jej udziału w siatce rezydenta wywiadu angielskiego Andrzeja Cz. Weryfikacja ta, wobec jednoznacznych procesowych relacji Henryki Cz., Wandy K. i Sylwii Rz., że Józefa G.-Rz. nie wiedziała o pobycie w kraju i działalności szpiegowskiej Andrzeja Cz., zakończyła się umorzeniem prowadzonego przeciwko niej śledztwa.

Zebrany w opisanym wyżej śledztwie materiał dowodowy potwierdził, iż podejrzani, świadomie uczestnicząc jako funkcjonariusze państwa komunistycznego – wicedyrektor Departamentu Śledczego MBP, prokuratorzy i sędzia – w czynnościach związanych z przedłużaniem tymczasowego aresztowania, pomimo zaistnienia oczywistych uchybień procesowych w zakresie zasadności i terminowości stosowania i przedłużania tymczasowego aresztowania podejrzanych nie dopełniali obowiązku zarządzenia zwolnienia lub wnioskowania o zarządzenia natychmiastowego zwolnienia ich z aresztu, a także podżegali inne osoby do niedopełniania obowiązku bezzwłocznego zarządzenia zwolnienia z aresztu, co skutkowało kontynuacją bezprawnego pozbawienia wolności Józefa S., łącznie trwającego w niniejszej sprawie od 11 lutego 1952 r. do 9 lutego 1955 r., i Józefy G.-Rz. w okresie od 6 marca 1952 r. do 12 maja 1952 r. W ten sposób uczestniczyli oni w prześladowaniu pokrzywdzonych z powodu odmiennej orientacji politycznej i ich wcześniejszej działalności w strukturach Polskiego Państwa Podziemnego. Forma sprawstwa zarzuconych im czynów – zaniechanie, legła u podstaw stworzonego wówczas totalitarnego systemu represji i wszechwładzy MBP. Oznaczała ona w rzeczywistości nie tylko zwykłe przestępstwo urzędnicze, ale praktycznie powszechne godzenie się na rażące naruszanie podstawowych praw i wolności obywatelskich. Naruszała zatem przyjęty porządek konstytucyjny i jako taka powinna zostać szczególnie wyraźnie napiętnowana.

Nadto wobec okoliczności, iż podejrzani świadomie brali udział w prześladowaniu pokrzywdzonych ze względów politycznych i działali w strukturach systemu państwa totalitarnego, posługującego się na wielką skalę terrorem dla realizacji celów politycznych i społecznych (tak m. in. SNIK II KKN 175/98), ich zachowania wyczerpują znamiona nie tylko zbrodni komunistycznej, ale także znamiona zbrodni przeciwko ludzkości, określone w aktach prawa karnego międzynarodowego (art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Dz. U z 1998 r. Nr 155, poz. 1016 z późn. zm.). Zbrodnie te nie ulegają przedawnieniu – art. 4 ust. 1 cyt. wyżej ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r.

W tych warunkach przeciwko podejrzanym w dniu 30 października 2006 r. skierowano akt oskarżenia do Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie. Do chwili obecnej odbyło się już sześć kolejnych rozpraw w tej sprawie. Postępowanie sądowe w toku.

sygn. akt S 17/06/Zk

Śledztwo kontynuowane w Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodów Polskiemu w Warszawie od 8 marca 2006 r. dotyczy funkcjonowania w okresie od 28 listopada 1956 r. do 31 grudnia 1989 r. w strukturach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Warszawie związku, w skład którego wchodzili funkcjonariusze byłej Służby Bezpieczeństwa, kierowanego przez osoby zajmujące najwyższe stanowiska państwowe, który miał na celu dokonywanie przestępstw, a w szczególności zbrodni zabójstw działaczy opozycji politycznej i duchowieństwa.

W przebiegu tego postępowania w oparciu o akta śledztw prowadzonych w latach osiemdziesiątych przez powszechne jednostki prokuratury oraz ujawnione obecnie informacje i materiały, m. in. z Instytutu Pamięci Narodowej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego badane są zdarzenia dotyczące głównie zabójstw i nagłych, budzących podejrzenia spowodowania przez osoby trzecie zgonów księży i działaczy opozycji, łącznie 46 zdarzeń. Zakresem postępowania objęto też wyjaśnianie nieprawidłowości ujawnionych podczas prowadzonych postępowań.

W toku śledztwa wyjaśniana jest sprawa dokonania w nocy z 19 na 20 października 1984 r. w Górsku, woj. toruńskie, i okolicach Włocławka pozbawienia wolności i zabójstwa ks. Jerzego Popiełuszki, w części dotyczącej kierowania wykonaniem tego zabójstwa przez osoby zajmujące wyższe stanowiska państwowe od Władysława C. i Zenona P.

Ponadto badane są również okoliczności m. in. śmierci ks. Stanisława Suchowolca, ks. Sylwestra Zycha, ks. Stefana Niedzielaka, ks. Stanisława Kowalczyka (ojca „Honoriusza"), ks. Romana Kotlarza, ks. Stanisława Palimąki, ks. Leona Błaszczaka.

W śledztwie zarządzane są liczne kwerendy archiwalne, oględzinom poddawane są setki jednostek materiałów archiwalnych, przesłuchiwani są świadkowie.

Podjęte czynności zmierzają do szczegółowego odtworzenia przebiegu zdarzeń, uzupełnienia dotychczasowych ustaleń i wykrycia bezpośrednich sprawców przestępstw.

Zestawienie wyników tych postępowań pozwoli na potwierdzenie lub wykluczenie istnienia związku przestępczego w strukturach ówczesnego resortu spraw wewnętrznych.

sygn akt S 66/06/Zk

Śledztwo o sygn. S 66/06/Zk prowadzone jest w sprawie dotyczącej bezprawnego pozbawienia wolności Zbigniewa T., polegającego na zatrzymaniu wymienionego w dniu 15 grudnia 1981 r. w Ostrołęce przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa na podstawie decyzji o internowaniu, wydanej z przekroczeniem uprawnień przez Komendanta Wojewódzkiego MO w Ostrołęce, w której jako podstawę prawną jej wydania powołał przepis art. 42 nieistniejącego dekretu „o ochronie bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego", co skutkowało osadzeniem Zbigniewa T. w Ośrodku Internowania w Iławie, a następnie w Ośrodku Internowania w Kwidzynie, skąd został zwolniony w dniu 18 grudnia 1982 r., tj. o przestępstwo z art. 189 § 2 k.k. w zb. z art. 231§1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. Nr 155, poz.1016 z późn. zm.).

Śledztwo zostało wszczęte w dniu 18 kwietnia 2007 r. i zainicjowane zostało przez pokrzywdzonego Zbigniewa T. W wyniku prowadzonych czynności śledczych przedmiot postępowania karnego uległ rozszerzeniu. Aktualnie zakresem śledztwa objętych zostało 59 osób internowanych z terenu b. woj. ostrołęckiego. W toku prowadzonych czynności procesowych zlecono BUiAD IPN przeprowadzenie kwerendy obejmującej materiały archiwalne związane z internowaniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Ostrołęce na mocy decyzji wydanej przez Komendanta Wojewódzkiego MO w Ostrołęce 59 osób, głównie działaczy „Solidarności". Obecnie trwa gromadzenie materiału dowodowego, w tym m. in. prowadzone są przesłuchania pokrzywdzonych.

sygn. akt S 69/06/Zk

Śledztwo przeciwko Benedyktowi K., b. funkcjonariuszowi Głównego Zarządu Informacji WP, podejrzanemu o popełnienie w nieustalonych bliżej dniach w okresie od maja do grudnia 1948 r. zbrodni komunistycznych, stanowiących jednocześnie zbrodnie przeciwko ludzkości, wobec pięciu żołnierzy Wojska Polskiego: Mieczysława D., Ryszarda M., Zdzisława D., Wincentego I., Piotra Jana B., w sprawie „zamojsko–lubelskiej". Przestępcze działania tegoż funkcjonariusza polegały na fizycznym znęcaniu się nad wymienionymi osobami w czasie prowadzonych przeciwko nim śledztw poprzez bezustanne przesłuchiwanie pokrzywdzonych przez kilka dni bez przerwy i dręczenie ich w tym czasie brakiem snu, wielokrotne bicie ww. podczas przesłuchań gumową pałką, linijką, pięściami i kopanie ich po całym ciele, grożenie pozbawieniem życia, zmuszanie do składania wyjaśnień w pozycji stojącej, zmuszanie do siadania na nodze odwróconego siedziskiem do dołu stołka, zmuszanie do wielokrotnego

wykonywania przysiadów, czołgania się po pokoju przesłuchań, w celu skłonienia pokrzywdzonych do przyznania się do udziału w organizacji Wolność i Niezawisłość i do składania wyjaśnień zgodnych z koncepcją prowadzonego przeciwko nim śledztwa.

W sprawie niniejszej kontynuowane jest postępowanie dowodowe. Po jego zakończeniu skierowany zostanie akt oskarżenia do Wojskowego Sądu Garnizonowego w Warszawie.

sygn. akt S 74/06/Zk

Śledztwo prowadzone przeciwko Eugeniuszowi G., b. szefowi PUBP w Przasnyszu. Eugeniuszowi G. zarzucono popełnienie w okresie od 20 marca 1949 r. do 29 czerwca 1949 r. zbrodni komunistycznych, stanowiących jednocześnie zbrodnie przeciwko ludzkości, które polegały na bezprawnych pozbawieniach wolności 12 osób, mieszkańców pow. przasnyskiego, podejrzewanych o przynależność do Narodowego Zjednoczenia Wojskowego, Narodowych Sił Zbrojnych oraz o pomoc członkom tych formacji. Bezprawne zatrzymania dotyczyły m. in. osób najbliższych dla Eugeniusza L., ps. „Mrówka", dowódcy oddziału Narodowego Zjednoczenia Wojskowego.

Podejrzany nie przyznał się do popełnienia zarzuconych mu czynów i odmówił złożenia wyjaśnień.

W dniu 25 października 2007 r. do Sądu Rejonowego w Przasnyszu został skierowany akt oskarżenia przeciwko Eugeniuszowi G. Sąd Okręgowy w Ostrołęce przekazał niniejszą sprawę do rozpoznania właściwemu dla miejsca zamieszkania oskarżonego Sądowi Rejonowemu dla Warszawy Mokotowa. Rozprawa w tej sprawie nie została jeszcze wyznaczona.

sygn. akt S 92/06/Zk

Śledztwo przeciwko Stefanowi M., podejrzanemu o niedopełnianie obowiązków w zakresie kontroli zasadności i terminowości czynności procesowych podejmowanych w przedmiocie przedłużania okresu stosowania tymczasowego aresztowania Józefa S., skutkujących bezprawnym pozbawianiem wolności pokrzywdzonego, prowadzone samodzielnie od 14 grudnia 2006 r., jest kontynuacją śledztwa w sprawie łamania praworządności i naruszania praw człowieka w toku postępowania karnego prowadzonego przez funkcjonariuszy b. Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, polegającego na moralnym znęcaniu się przez wielokrotne, długotrwałe przesłuchiwanie oraz używanie przemocy i gróźb bezprawnych w celu wywarcia wpływu na treść zeznań świadka, ks. Jana D., tworzeniu w ten sposób fałszywych dowodów kierujących postępowanie karne przeciwko Józefowi S. i bezprawnym pozbawianiu go wolności (S 30/01/Zk) w części dotyczącej jednego z ustalonych i żyjących jeszcze sprawców tych przestępstw. W przebiegu opisanego wyżej postępowania ujawniono bowiem, iż zobowiązany do zgodnego z ówcześnie obowiązującymi przepisami stosowania i przedłużania okresu tymczasowego aresztowania asesor Stefan M. nie dopełniał obowiązków w zakresie kontroli zasadności i terminowości podejmowanych czynności procesowych, naruszając tym zasady ograniczania wolności osobistej obywateli, określone w kodeksie wojskowego postępowania karnego oraz art. 97 ustawy z dnia 17 marca 1921 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. R.P. z dnia 1 czerwca 1921 r.) i później w art. 87 ustawy z dnia 22 lipca 1952 r. Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z dnia 21 lutego 1976 r.). W ten sposób uczestniczył on w prześladowaniu pokrzywdzonych z powodu odmiennej orientacji politycznej i ich wcześniejszej działalności w strukturach Polskiego Państwa Podziemnego. Forma sprawstwa zarzuconych mu czynów – zaniechanie, legła u podstaw stworzonego wówczas totalitarnego systemu represji i wszechwładzy MBP. Oznaczało ono w rzeczywistości nie tylko zwykłe przestępstwo urzędnicze, ale praktycznie powszechne godzenie się na rażące naruszanie podstawowych praw i wolności obywatelskich. Naruszała zatem przyjęty porządek konstytucyjny i jako taka powinna zostać szczególnie wyraźnie napiętnowana.

Nadto wobec okoliczności, iż podejrzany świadomie brał udział w prześladowaniu pokrzywdzonych ze względów politycznych i działał w strukturach systemu państwa totalitarnego, posługującego się na wielką skalę terrorem dla realizacji celów politycznych i społecznych (zob. orzeczenie Sądu Najwyższego sygn. SNIK II KKN 175/98) jego zachowania wyczerpują znamiona nie tylko zbrodni komunistycznej, ale także znamiona zbrodni przeciwko ludzkości, określone w aktach prawa karnego międzynarodowego (art. 2 ust.1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej

– Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Dz. U. z 1998 r. Nr 155, poz. 1016 z późn. zm.). Zbrodnie te nie ulegają przedawnieniu – art. 4 ust.1 cyt. wyżej ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r.

Obecnie w przedmiotowej sprawie kontynuowane są czynności zmierzające do potwierdzenia lub wykluczenia istnienia innych osób pokrzywdzonych w ten sposób przez podejrzanego i zilustrowania całokształtu jego działalności w tym zakresie.

Ich zakończenie pozwoli na ocenę możliwości pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej przed polskimi organami wymiaru sprawiedliwości i podjęcie takiej próby.

b) zbrodnie nazistowskie

sygn. akt S 37/04/Zn

Śledztwo w sprawie zabójstwa przez powieszenie trzydziestu Polaków w Forcie III w Pomiechówku dokonanego przez funkcjonariuszy państwa niemieckiego na podstawie wyroku Sądu Doraźnego dla obwodu Ciechanów i pow. Suwałki wydanego na sesji w Modlinie w dniu 13 grudnia 1943 r.

W toku prowadzonego śledztwa podjęte zostały działania zmierzające do ustalenia pełnych danych osobowych skazanych na śmierć przedmiotowym wyrokiem oraz żyjących osób dla nich najbliższych, a nadto świadków dokonanej zbrodni.

Jak ustalono w toku śledztwa, Prokuratura przy Sądzie Krajowym w Giessen prowadziła postępowanie dotyczące zbrodni dokonanych w latach 1939–1945 przez funkcjonariuszy jednostki policji państwowej Ciechanów–Płock (Zichenau–Schrottersburg), w tym przedmiotowego zabójstwa. Postępowanie to zostało umorzone w tym zakresie z uwagi na śmierć w stosunku do dwóch sprawców oraz przedawnienia w stosunku do trzeciego z nich.

W toku śledztwa podjęte zostaną działania zmierzające do ustalenia, czy żyje trzeci ze sprawców, który wydał przedmiotowy wyrok, oraz uzyskania jego pełnych danych personalnych

Podjęte zostaną również czynności zmierzające do potwierdzenia nieważności wyroku skazującego pokrzywdzonych.

sygn. akt S 70/07/Zn

Śledztwo w sprawie zbrodni ludobójstwa popełnionych w Obozie Koncentracyjnym w Warszawie (Konzentrationslager Warschau).

Śledztwo niniejsze jest kontynuacją śledztwa wszczętego w 1974 r. przez Główną Komisję Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, które zostało umorzone w dniu 30 maja 1996 r. przez Prokuraturę Wojewódzką w Warszawie, a następnie podjęte z umorzenia w dniu 15 stycznia 2002 r. przez Oddziałową Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie. Czynności podejmowane obecnie przez Oddziałową Komisję w Warszawie koncentrują się na działaniach zmierzających do zweryfikowania informacji, z których wynikało, że Konzentrationslager Warschau niezależnie od obszaru w rejonie ulicy Anielewicza (dawnej ulicy Gęsiej) i ulicy Zamenhofa obejmował także obszar Warszawy Koła i Warszawy Zachodniej. Ponadto na podstawie analizy dotychczas zgromadzonych materiałów archiwalnych ustalono, że ekshumacje prowadzone w latach 1945–1946 w rejonie ulic Karmelickiej, Anielewicza, Zamenhofa i Lenartowskiego, tj. miejsca usytuowania najstarszej części obozu KL Warschau (dawnego budynku więzienia wojskowego), były niepełne.

W związku z powyższym obecnie podejmowane są czynności zmierzające do zweryfikowania tych ustaleń. W tym celu zwrócono się do Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Warszawie z prośbą o udzielenie informacji na temat tego, czy przedstawiciele tej Gminy uczestniczyli w ekshumacjach u zbiegu ulic Zamenhofa i Gęsiej w latach 1945–1946. Z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie uzyskano opis badań archeologicznych przeprowadzonych w miesiącach wrzesień–październik 1998 r. na terenie byłego więzienia wojskowego w Warszawie, uzyskano opinię techniczno-budowlaną dotyczącą byłego więzienia wojskowego w Warszawie, gdzie w czasie okupacji hitlerowskiej usytuowana była najstarsza część KL Warschau oraz zwrócono się do Archiwum Polskiego Czerwonego Krzyża o nadesłanie odpisów protokołów ekshumacji przeprowadzonych w wyżej opisanym rejonie. Z uzyskanej dokumentacji wynika, że ekshumacje były niepełne i zostały przerwane. Oprócz tego

w toku śledztwa przeprowadzono pełną kwerendę materiałów zgromadzonych w zasobie archiwalnym IPN w zakresie informacji dotyczących obozu koncentracyjnego w Warszawie. Materiały uzyskane w wyniku przedmiotowej kwerendy są obecnie weryfikowane procesowo. W celu zgromadzenia pełnego materiału dowodowego, jak i wyjaśnienia wszelkich istotnych okoliczności sprawy skierowany zostanie do strony niemieckiej wniosek o udostępnienie akt prowadzonego i zakończonego przez tamtejsze organy wymiaru sprawiedliwości postępowania karnego w sprawie zbrodni ludobójstwa w Konzentrationslager Warschau.

11. Oddziałowa Komisja we Wrocławiu

a) zbrodnie komunistyczne

sygn. akt S 39/05/Zk

Śledztwo wszczęte 14 grudnia 2005 r. przeciwko b. funkcjonariuszom MO, Tadeuszowi K., Zdzisławowi S. i Piotrowi M., podejrzanym o fizyczne i psychiczne znęcanie się w 1983 r. w Legnicy, Lubinie i Polkowicach nad działaczami NSZZ „Solidarność", Januszem R. i Stanisławem Z., w celu uzyskania określonych wyjaśnień oraz o nieudzielenie pomocy Januszowi R.

Zgromadzony w toku kontynuowanego śledztwa materiał dowodowy umożliwił przedstawienie Tadeuszowi K. kolejnego zarzutu fizycznego i psychicznego znęcania się w 1983 r. nad innym działaczem „Solidarności", Stanisławem Z. Tadeusz K. nie przyznał się do popełnienia tego przestępstwa. Zarzut znęcania się nad Stanisławem Z. przedstawiono również innemu funkcjonariuszowi MO w Legnicy, Piotrowi M. Było ono wyjątkowo brutalne, bowiem Piotr M. uderzał pokrzywdzonego w tył głowy m. in. ciężkim krzesłem dębowym. Także i Piotr M. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. Konieczne okazało się umorzenie śledztwa w zakresie pobicia Janusza R. (podczas którego nie udzielił pomocy pokrzywdzonemu podejrzany w niniejszym śledztwie Zdzisław S.), albowiem ustalony sprawca tego czynu, również funkcjonariusz MO w Legnicy, zmarł.

Na początku czerwca 2007 r. skierowano do Sądu Rejonowego w Legnicy akt oskarżenia przeciwko Tadeuszowi K., Zdzisławowi S. i Piotrowi M. Sąd wyznaczył pierwszy termin rozprawy na styczeń 2008 r.

sygn. akt S 14/06/Zk

Śledztwo wszczęte 5 czerwca 2006 r. w sprawie fizycznego i psychicznego znęcania się nad pozbawionym wolności Borysem Cz. w 1952 r. w Górze Śląskiej przez funkcjonariuszy tamtejszego PUBP poprzez wielokrotne przesłuchiwanie wymienionego bez przerwy, w tym także nocą, przez okres dwóch dni w celu uzyskania od wymienionego określonych wyjaśnień.

W dniu 16 listopada 2007 r. sporządzono postanowienie o przedstawieniu zarzutów b. funkcjonariuszowi PUBP w Górze Śląskiej, Arkadiuszowi Z. Wynika z niego, iż w dniu 31 marca 1952 r. Arkadiusz Z. jako oficer śledczy UB przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że w czasie śledztwa przeciwko Borysowi Cz. sporządził plan przesłuchania wymienionego podejrzanego, zakładający stosowanie pod swoim kierownictwem niedozwolonych metod śledczych w postaci 22-godzinnego, ciągłego przesłuchania Borysa Cz. w dniach 1 i 2 kwietnia 1952 r., po czym plan ten przedstawił do zatwierdzenia szefowi PUBP w Górze Śląskiej, uzyskując jego akceptację.

Aktualnie są prowadzone w drodze pomocy prawnej czynności zmierzające do ogłoszenia zarzutów podejrzanemu i sprawdzenia jego linii obrony.

sygn. akt S 34/06/Zk

Śledztwo wszczęte 5 września 2006 r. w sprawie spowodowania 31 sierpnia 1982 r. w Lubinie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu Andrzeja D., polegającego na postrzeleniu go przez funkcjonariuszy ZOMO podczas pacyfikacji demonstracji ulicznej, w wyniku czego doznał on rozerwania uda nogi lewej, co uniemożliwiło mu samodzielny chód.

W toku śledztwa ustalono, że Andrzej D. był tylko jedną z ofiar pacyfikacji przez siły porządkowe manifestacji patriotycznej z 31 sierpnia 1982 r. W wyniku użycia broni palnej zginęły wówczas trzy osoby, kilkanaście innych zostało rannych. W latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiatych śledztwo w tej sprawie prowadziły Prokuratura Garnizonowa we Wrocławiu, a następnie Prokuratura Wojewódzka w Legnicy, przy czym każdorazowo postępowania te były umarzane. Analiza akt tego śledztwa przez prokuratora IPN i sformułowana na tej podstawie odmienna ocena prawna wydarzeń z 1982 r. zaowocowały wystąpieniem do Prokuratury Okręgowej w Legnicy z wnioskiem o podjęcie umorzonego postępowania i przekazanie do pionu śledczego wrocławskiego IPN celem dalszego prowadzenia. Nadesłane już przez Prokuraturę akta włączono do materiałów śledztwa o sygn. S.34/06/Zk. Do akt sprawy dołączono również zdjęcia z przebiegu wypadków lubińskich, wykonane przez Krzysztofa R. Na jednym z nich Krzysztof R. wskazał funkcjonariusza ZOMO, który miał strzelać do niego z amunicji ostrej w czasie wykonywania przez autora zdjęć. W wyniku dotychczas wykonanych czynności wstępnie ustalono dane osobowe domniemanego sprawcy, sporządzono też tablicę poglądową zawierającą m. in. jego zdjęcie z początku lat osiemdziesiatych, nie mniej konieczne jest jeszcze przeprowadzenie wielu czynności procesowych mających na celu zweryfikowanie tych ustaleń. W toku przedmiotowego śledztwa analizowany jest również wątek przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariuszy MO oraz prokuratorów wojskowych w toku śledztwa prowadzonego przez Wojskową Prokuraturę Garnizonową we Wrocławiu w latach 1982–1983 w sprawie „wypadków śmiertelnych oraz wypadków zranienia w przebiegu zorganizowanych działań jednostek podległych MSW w okresie od 31 sierpnia do 2 września 1982 r. na terenie Lubina".

Do chwili obecnej prokurator IPN przesłuchał osobiście kilkudziesięciu świadków, w tym większość osób pokrzywdzonych. Kontynuując śledztwo, należy przesłuchać, po wcześniejszym uzyskaniu aktualnych adresów zamieszkania, kilkaset osób biorących udział w demonstracji z 31 sierpnia 1982 r., w tym uczestników manifestacji, członków sił porządkowych oraz innych istotnych świadków. Konieczne jest również dokonanie na terenie Lubina wizji lokalnych i eksperymentów procesowych. Wyniki tych czynności ukierunkują dalszy tok śledztwa.

sygn. akt S 36/06/Zk

Śledztwo prowadzone w oparciu o materiały wyłączone w dniu 21 czerwca 2006 r. z postępowania o sygn. S 40/05/Zk przeciwko b. zastępcy Komendanta Miejskiego MO w Lubinie Janowi M., podejrzanemu o naruszenie w 1982 r. nietykalności cielesnej Stanisława Ś.

Ze zgromadzonego w toku śledztwa materiału dowodowego, w tym zeznań pokrzywdzonego Stanisława Ś. i innych świadków, wynika, że w dniu 17 września 1982 r. ówczesny zastępca Komendanta Miejskiego MO w Lubinie, Jan M., w czasie prowadzonego w budynku komendy przesłuchania zatrzymanego Stanisława Ś. dwukrotnie uderzył wymienionego ręką w plecy i w twarz, naruszając tym samym jego nietykalność cielesną. Zachowując się w ten sposób, Jan M., funkcjonariusz państwa komunistycznego, stosował represje wobec Stanisława Ś., pełniącego wówczas funkcję przewodniczącego zdelegalizowanej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność" w Lubinie.

W dniu 17 września 2007 r. przedstawiono Janowi M. zarzut naruszenia nietykalności cielesnej Stanisława Ś. Jan M. nie przyznał się do popełnienia tego czynu.

Śledztwo znajduje się w fazie końcowej.

sygn. akt S 38/06/Zk

Śledztwo, wszczęte 26 września 2006 r., w sprawie niedopełnienia obowiązków w 1985 r. przez byłego zastępcę prokuratora rejonowego w Legnicy poprzez zaniechanie przeprowadzenia postępowania karnego pomimo złożenia przez Jana S. pisemnego zawiadomienia o przestępstwie.

W toku postępowania ujawniono, iż w dniu 9 maja 1985 r. do Prokuratury Rejonowej w Legnicy wpłynęło pismo podpisane przez tymczasowo aresztowanego działacza NSZZ „Solidarność" Jana S., w którym to wymieniony opisał m. in. okoliczności fizycznego i psychicznego znęcania się nad nim przez przesłuchujących funkcjonariuszy WUSW w Legnicy. Pomimo otrzymania pisma o tej treści Prokuratura Rejonowa w Legnicy nie przeprowadziła stosownego postępowania przygotowawczego. Ustalono bowiem, iż pismem z dnia 23 sierpnia 1985 r. zastępca prokuratora rejonowego w Legnicy,

Edward R., powiadomił Jana S., iż po przeprowadzeniu „postępowania wyjaśniającego" okoliczności wskazane przez wymienionego „są nieprawdziwe w całej rozciągłości". Tymczasem z ustaleń śledztwa tut. Komisji wynika, iż prokurator nie przeprowadził żadnych czynności w tej sprawie. Zaniechanie przeprowadzenia postępowania karnego w sprawie znęcania się nad Janem S. miało m. in. ten skutek, iż uniemożliwiało wymienionemu powołanie się na fakt stosowania w prowadzonym przeciwko niemu postępowaniu przygotowawczym tzw. niedozwolonych metod śledczych.

Aktualnie zostanie podjęta decyzja w przedmiocie wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów b. zastępcy prokuratora rejonowego w Legnicy i przesłuchaniu go w charakterze podejrzanego.

sygn. akt S 51/06/Zk

Śledztwo przeciwko b. funkcjonariuszowi SB, Januszowi S., podejrzanemu o psychiczne znęcanie się w 1982 r. w Brzegu nad tymczasowo aresztowaną Ireną J. w celu uzyskania określonych wyjaśnień. W ramach śledztwa przesłuchano w charakterze świadka pokrzywdzoną Irenę J. Zeznała ona, że latem 1980 r., będąc pracownikiem fabryki „Besel" w Brzegu, założyła wraz z kolegami zakładową „Solidarność". Działalność związkową kontynuowano pomimo wprowadzenia w dniu 13 grudnia 1981 r. stanu wojennego. Irena J. koordynowała działalność związkową w „Beselu", uczestniczyła również w produkcji i kolportażu ulotek. Po zatrzymaniu i tymczasowym aresztowaniu Irena J. była wielokrotnie przesłuchiwana przez funkcjonariuszy SB. Dążąc do wymuszenia na kobiecie wyjaśnień dot. jej aktywności związkowej, a także składu osobowego grupy, w której działała, przesłuchujący znęcali się nad nią psychicznie, grożąc odebraniem dzieci, wieloletnim więzieniem oraz pozbawieniem pracy męża pokrzywdzonej. Irena J. opisała następnie wygląd trzech przesłuchujących ją mężczyzn, podała nadto imię i nazwisko jednego z nich – Janusza S. Szczególnie traumatycznie Irena J. wspominała przesłuchania prowadzone przez mężczyznę, którego określiła mianem „szefa" przesłuchujących ja funkcjonariuszy.

Kontynuując śledztwo, przesłuchano w charakterze świadków innych zatrzymanych przez SB działaczy „Solidarności" w zakładzie „Besel", zgromadzono dokumenty archiwalne, w tym akta osobowe funkcjonariuszy SB zaangażowanych w śledztwo przeciwko Irenie J. i innym, jak również sporządzono postanowienie o przedstawieniu zarzutów Januszowi S.

Aktualnie prowadzone są czynności zmierzające do ustalenia miejsca pobytu podejrzanego Janusza S.

sygn. akt S 59/06/Zk

Śledztwo prowadzone w oparciu o materiały wyłączone w dniu 29 września 2006 r. ze śledztwa o sygn. S 42/05/Zk w sprawie pobicia w dniu 20 października 1982 r. Jarosława B. przez funkcjonariuszy MO we Wrocławiu.

Jak wynika z poczynionych dotychczas ustaleń, opuszczający widownię Stadionu Olimpijskiego Jarosław B. wraz z towarzyszącymi mu kolegami został zatrzymany i umieszczony w oznakowanym samochodzie marki Star. Tam zostali dotkliwie pobici i przewiezieni do Komendy MO we Wrocławiu.

W toku śledztwa przesłuchano m. in. Jarosława B. i towarzyszące mu wówczas osoby (sprawy pobić tych świadków objęte zostały odrębnymi postępowaniami). Zwrócono się również do placówek medycznych, w których według relacji pokrzywdzonych udzielano im pomocy, o nadesłanie dokumentacji pozwalającej na ustalenie stopnia ciężkości obrażeń ciała oraz do właściwych miejscowo sądów i prokuratur o udzielenie informacji dotyczących prowadzenia postępowań przeciwko zatrzymanym wówczas osobom. Wszystkie odpowiedzi były jednak negatywne, gdyż ze względu na upływ czasu i powódź w 1997 r. dokumenty uległy zniszczeniu.

Na podstawie zeznań świadków udało się jednak wytypować potencjalnych sprawców. Po okazaniu tablic poglądowych z wizerunkami funkcjonariuszy MO Jarosław B. wskazał Wiktora H. i Ryszarda D. jako sprawców pobicia. Jak ustalono, Ryszard D. zmarł w 1991 r. Przesłuchany został natomiast Wiktor H., który zaprzeczył, aby miał uczestniczyć w pobiciu pokrzywdzonego. Podczas przeprowadzonej konfrontacji Jarosław B. i Wiktor H. podtrzymali swoje wersje wydarzeń.

Jak wynika z zeznań świadka Zbigniewa M. (przebywającego w krytycznym czasie w towarzystwie Jarosława B.), po pobiciu go przez funkcjonariuszy MO złożył on zawiadomienie o przestępstwie. W wyniku przeprowadzonego postępowania przygotowawczego oskarżono o pobicie Zbigniewa M. dwóch milicjantów, w tym Wiktora H. Weryfikując relację Zbigniewa M., ustalono, że w sprawie

tej wszczęto śledztwo w Wojskowej Prokuraturze Garnizonowej we Wrocławiu, a następnie w dniu 5 stycznia 1983 r. przekazano je Prokuraturze Rejonowej dla Wrocławia Śródmieścia. Na skierowane pytanie co do dalszego biegu sprawy zarówno Prokuratura, jak i Sąd Rejonowy dla Wrocławia Śródmieścia odpowiedziały, iż nie posiadają żadnych informacji potwierdzających prowadzenie takiej sprawy. Aktualnie trwają czynności zmierzające do ustalenia rodzaju, charakteru i stopnia ciężkości obrażeń ciała doznanych przez pokrzywdzonego, co pozwoli na przyjęcie ostatecznej kwalifikacji prawnej czynu i sformułowanie zarzutu.

sygn. akt S 61/06/Zk

Śledztwo prowadzone w oparciu o materiały wyłączone w dniu 2 października 2006 r. ze śledztwa o sygn. S 44/05/Zk w sprawie przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy KWMO w Wałbrzychu poprzez wydanie w dniu 13 grudnia 1981 r. w Wałbrzychu decyzji o internowaniu Józefa G. przy przyjęciu jako jej podstawy przepisów nieistniejącego aktu prawnego w postaci dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. „o ochronie bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego".

W toku śledztwa ujawniono, iż b. Komendant Wojewódzki MO w Wałbrzychu wydał w stosunku do znacznej liczby osób decyzje o ich internowaniu, powołując się na przepisy nieistniejącego aktu prawnego w postaci dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. „o ochronie bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego". W ramach prowadzonego postępowania uzyskano listę 100 osób z dawnego woj. wałbrzyskiego internowanych pomiędzy 13 grudnia 1981 r. a 24 marca 1982 r. Aktualnie osoby te są przesłuchiwane przez prokuratorów wrocławskiego IPN. Niektóre z nich twierdzą, iż nie otrzymały decyzji o internowaniu lub też, że wręczano im tenże dokument dopiero po zwolnieniu z ośrodków odosobnień.

Ponadto przeprowadzono stosowne kwerendy, w wyniku których odszukano część materiałów archiwalnych wytworzonych w związku z internowaniem pokrzywdzonych.

W dalszym przebiegu śledztwa niezbędne będzie przede wszystkim ustalenie wszystkich osób internowanych na mocy decyzji Komendanta Wojewódzkiego MO w Wałbrzychu, które zostały wydane w okresie od 13 do 18 grudnia 1981 r., i przesłuchanie ich w charakterze świadków – pokrzywdzonych. Przeprowadzenie powyższego i innych dowodów w sprawie będzie podstawą do podjęcia decyzji o dalszym kierunku śledztwa, w tym w przedmiocie ewentualnego ogłoszenia zarzutów b. Komendantowi Wojewódzkiemu MO w Wałbrzychu.

sygn. akt S 64/06/Zk

Śledztwo wszczęte 20 listopada 2006 r. w sprawie przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków w 1962 r. w Jeleniej Górze przez członków składu orzekającego Sądu Powiatowego w Jeleniej Górze podczas rozpoznawania sprawy karnej II Kp 75/62 przeciwko Henrykowi i Władysławie S. poprzez oczywiście bezzasadne skazanie wymienionych wyrokiem z dnia 10 kwietnia 1962 r. Przedmiotem śledztwa jest również fizyczne i psychiczne znęcanie się nad Henrykiem S. przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa we Wrocławiu w okresie od 19 listopada 1961 r. do 30 grudnia 1961 r. poprzez wielokrotne uderzanie wymienionego otwartą ręką, a także pięścią w twarz, kopanie w okolicę bioder i pośladków w celu uzyskania od niego w prowadzonym postępowaniu przygotowawczym II Ds. 79/61 określonych wyjaśnień oraz przyznania się do zarzuconego mu czynu.

W dniu 20 września 2007 r. sporządzono wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej Janiny K., sędziego Sądu Wojewódzkiego w Jeleniej Górze w stanie spoczynku, który to wniosek skierowano do Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym we Wrocławiu. Zaistniało bowiem uzasadnione podejrzenie, iż sędzia w stanie spoczynku Janina K. w dniu 10 kwietnia 1962 r. w Jeleniej Górze jako przewodnicząca składu orzekającego Sądu Powiatowego w Jeleniej Górze, w sprawie karnej II Kp 75/62 przeciwko Henrykowi i Władysławie S., przekroczyła swoje uprawnienia w ten sposób, że pomimo niedoręczenia oskarżonej Władysławie S. aktu oskarżenia i złożenia wniosku przez Henryka S. o odroczenie z tego powodu rozprawy rozpoczęła przewód sądowy, ograniczając tym samym możliwość obrony oskarżonej Władysławie S., a następnie bezzasadnie ograniczała wymienionej możność wypowiadania się co do dowodów w sprawie, jak również przekroczyła swoje

uprawnienia i nie dopełniła obowiązków w ten sposób, że w toku prowadzonej rozprawy uniemożliwiała oskarżonemu Henrykowi S. przedstawienie jego linii obrony i bezzasadnie ograniczała możność wypowiadania się co do dowodów w sprawie oraz obrażała oskarżonego, nazywając go zdrajcą, a następnie pomimo oświadczenia przez oskarżonego Władysława S. o stosowaniu wobec niego w śledztwie przymusu fizycznego, zaniechała, wbrew ciążącemu na niej obowiązkowi, przeprowadzenia dowodów weryfikujących twierdzenia oskarżonego.

Decyzją Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego Rzeczypospolitej Polskiej wniosek przekazano do rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu przy Sądzie Apelacyjnym w Szczecinie wraz z pisemnym stanowiskiem zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego dla Okręgu Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, popierającym w całości wniosek prokuratora Komisji i wnoszącym o wydanie uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej Janiny K.

Aktualnie w sprawie oczekuje się na rozstrzygnięcie Sądu Dyscyplinarnego.

sygn. akt S 65/06/Zk

Śledztwo przeciwko b. funkcjonariuszowi SB w Legnicy, Bogdanowi M., podejrzanemu o fizyczne i psychiczne znęcanie się w latach 1983–1988 w Legnicy nad Franciszkiem K. celem zmuszenia wymienionego do ujawnienia określonych informacji.

Zebrany w ramach prowadzonego śledztwa materiał dowodowy, w tym w szczególności protokoły przesłuchań pokrzywdzonego Franciszka K. i innych świadków oraz dokumenty archiwalne, umożliwił przedstawienie w dniu 23 lipca 2007 r. b. funkcjonariuszowi SB w Legnicy, Bogdanowi M., zarzutu fizycznego i psychicznego znęcania się w latach 1983–1988 w Legnicy, nad Franciszkiem K. poprzez grożenie pobiciem, zerwanie odzieży, markowanie zadawania ciosów, straszenie wyrzuceniem przez okno, wyzywanie słowami wulgarnymi oraz bezprawne, niezasadne zatrzymania Franciszka K. i przeszukania jego mieszkania. Bogdan M. działał wspólnie i w porozumieniu z innymi funkcjonariuszami legnickiej SB, a ich celem było zmuszenie Franciszka K. do ujawnienia danych personalnych i miejsc pobytu innych członków zdelegalizowanego NSZZ „Solidarność".

Będąc przesłuchiwany w charakterze podejrzanego, Bogdan M. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu, wyjaśniając przy tym, iż nie kojarzy osoby Franciszka K. oraz iż nie posiadając odpowiednich umiejętności, nigdy nie uczestniczył w tego rodzaju czynnościach z zatrzymanymi. W toku konfrontacji Bogdana M. z Franciszkiem K. obydwie strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska.

Śledztwo jest kontynuowane.

sygn. akt S 67/06/Zk

Śledztwo prowadzone w oparciu o materiały wyłączone w dniu 16 października 2006 r. z postępowania o sygn. S 64/05/Zk przeciwko b. funkcjonariuszowi SB we Wrocławiu, kpt. Witoldowi Ł., podejrzanemu o fizyczne i psychiczne znęcanie się w 1987 r. we Wrocławiu nad działaczem Solidarności Walczącej, Bogdanem M., w celu uzyskania określonych wyjaśnień.

W dniu 18 maja 2007 r. skierowano do Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia akt oskarżenia przeciwko Witoldowi Ł. Oskarżono go o to, iż w okresie od 12 marca 1987 r. do 14 marca 1987 r. we Wrocławiu jako starszy inspektor Wydziału Śledczego tamtejszego Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych, przekraczając swoje uprawnienia i działając w celu uzyskania od pozbawionego wolności Bogdana M. wyjaśnień dotyczących jego działalności w ramach Solidarności Walczącej oraz wskazania miejsc pobytu innych członków tej organizacji, znęcał się nad Bogdanem M. fizycznie i psychicznie w ten sposób, że poddawał wymienionego wielokrotnym, wielogodzinnym przesłuchaniom, w tym w porze nocnej, w trakcie których groził mu długotrwałym pozbawieniem wolności oraz szykanowaniem pokrzywdzonego i osób dla niego najbliższych.

Aktualnie sprawa toczy się przed Sądem Rejonowym dla Wrocławia Śródmieścia. Odbyły się cztery rozprawy, przewód sądowy znajduje się w fazie końcowej.

sygn. akt S 68/06/Zk

Śledztwo wszczęte 23 stycznia 2007 r. przeciwko funkcjonariuszom KW MO we Wrocławiu, Mirosławowi F. i Romanowi B., podejrzanym o niedopełnienie obowiązków oraz fizyczne i psychiczne znęcanie się w dniu 28 czerwca 1982 r. nad braćmi Witoldem i Cezarym Sz.

W dniu 21 grudnia 2007 r. skierowano do Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia akt oskarżenia przeciwko Mirosławowi F. Zarzucono wymienionemu, że w dniu 28 czerwca 1982 r. we Wrocławiu jako funkcjonariusz operacyjny KW MO we Wrocławiu znęcał się fizycznie i psychicznie nad Cezarym i Witoldem Sz. w ten sposób, że w trakcie zatrzymywania wymienionych użył gazu łzawiącego i kilkakrotnie uderzał pokrzywdzonych pięściami oraz kopał po całym ciele, a także wyzywał słowami wulgarnymi. Tym samym aktem oskarżenia objęto innego b. funkcjonariusza operacyjnego wrocławskiej MO, Romana B., którego oskarżono o niedopełnienie ciążącego na nim obowiązku w ten sposób, że podczas znęcania się nad Cezarym i Witoldem Sz. nie podjął jakichkolwiek czynności zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy wobec pokrzywdzonych.

Sąd nie wyznaczył jeszcze terminu rozprawy.

sygn. akt S 9/07/Zk

Śledztwo w sprawie znęcania się od grudnia 1945 r. do sierpnia 1946 r. w Brzegu przez funkcjonariuszy tamtejszego PUBP nad tymczasowo aresztowaną Kazimierą K. w celu uzyskania określonych wyjaśnień.

Przesłuchana w charakterze świadka – pokrzywdzonego Kazimiera K. podała, iż pod koniec 1945 r. została zatrzymana przez funkcjonariuszy UB w Brzegu pod zarzutem przynależności do nielegalnej organizacji. W czasie przesłuchań prowadzonych w siedzibie brzeskiego UB oficerowie śledczy znęcali się nad nią fizycznie i psychicznie, bijąc pięściami po głowie oraz pejczem po plecach, kopiąc po całym ciele, miażdżąc palce dłoni po uprzednim włożeniu ich pomiędzy futrynę i drzwi, przypalając papierosem czoło i ręce, jak również grożąc pozbawieniem życia. Zmierzali w ten sposób do uzyskania od Kazimiery K. informacji dotyczących jej działalności i kontaktów w organizacji.

W toku śledztwa poddano analizie materiały archiwalne odnoszące się do Kazimiery K., w tym akta śledztwa prowadzonego przeciwko jej osobie przez PUBP w Brzegu. Sporządzono również tablice poglądowe z wizerunkami prowadzących czynności śledcze funkcjonariuszy UB. Pokrzywdzona rozpoznała wśród okazanych jej fotografii oficerów śledczych brzeskiego UB: Władysława G., Józefa K. i Juliana W. Osoby te nie żyją.

W związku z powyższymi ustaleniami postanowieniem z dnia 15 listopada 2007 r. śledztwo w tej sprawie umorzono wobec śmierci sprawców. Decyzja końcowa jest prawomocna.

sygn. akt S 11/07/Zk

Śledztwo w sprawie pobicia w 1952 r. we Wrocławiu Józefa D. przez funkcjonariuszy tamtejszego Okręgowego Zarządu Informacji.

W ramach prowadzonego postępowania przygotowawczego m. in. przesłuchano w charakterze świadka – pokrzywdzonego Józefa D. oraz poddano analizie akta archiwalne dotyczące jego osoby. Z poczynionych w ten sposób ustaleń wynikało, że Józef D. wstąpił do młodzieżowej organizacji antykomunistycznej „Sokół" w 1949 r. w Węgorzewie. W 1951 r. rozpoczął naukę w Szkole Oficerskiej w Jeleniej Górze. Tam też w dniu 8 września 1952r. został zatrzymany do dyspozycji Informacji Wojskowej we Wrocławiu. Przyczyną zatrzymania i późniejszego tymczasowego aresztowania była przynależność Józefa D. do organizacji „Sokół". W czasie przesłuchań funkcjonariusze Okręgowego Zarządu Informacji we Wrocławiu dotkliwie pobili Józefa D., powodując u niego złamania nosa i trzech żeber oraz inne poważne obrażenia.

W toku śledztwa dokonano oględzin akt osobowych ówczesnych funkcjonariusz Okręgowego Zarządu Informacji we Wrocławiu, wykonujących czynności procesowe z udziałem Józefa D. Ich zdjęcia umieszczono na tablicach poglądowych, które okazano następnie pokrzywdzonemu. Józef D. nie rozpoznał na fotografiach sprawców pobicia swojej osoby, w związku z czym śledztwo zostało umorzone wobec ich niewykrycia.

sygn. akt S 18/07/Zk

Śledztwo wszczęte 26 kwietnia 2007 r. w sprawie przekroczenia uprawnień przez Komendanta Wojewódzkiego MO we Wrocławiu w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 31 grudnia 1982 r. poprzez wydawanie decyzji o internowaniu, a następnie internowanie członków związku NSZZ „Solidarność", nie mniej niż 1500 osób na czas przekraczający 7 dni, na podstawie nieistniejących przepisów prawnych z pominięciem przeprowadzenia postępowania przewidzianego w k.p.a.

W toku prowadzonego śledztwa poddaje się systematycznej weryfikacji dane osobowe blisko 800 ustalonych pokrzywdzonych. Osoby te są następnie przesłuchiwane w charakterze świadków. Dotychczas uzyskano zeznania kilkudziesięciu pokrzywdzonych. Jednocześnie gromadzony jest materiał archiwalny, w tym akta internowanych, dotyczący wszystkich osób internowanych.

W ramach prowadzonych czynności śledczych oficjalnie potwierdzono, iż były Komendant Wojewódzki MO we Wrocławiu Zbigniew B. zmarł w 1988 r.

b) zbrodnie nazistowskie

sygn. akt S 52/05/Zn

Śledztwo wszczęte 7 grudnia 2005 r. w sprawie zabójstwa nieustalonej liczby jeńców Stalagu VIII A w Zgorzelcu, którzy zostali najprawdopodobniej rozstrzelani przez zarządzające ww. Stalagiem wojska niemieckie w roku 1945 i pogrzebani wewnątrz obozu i na terenie do niego przyległym.

Z uzyskanej w toku śledztwa opinii biegłego z zakresu badań geologicznych wynikało, że na badanym terenie zaistniały zmiany strukturalne wierzchniej warstwy ziemi (do około 1,5 metra głębokości), wskazujące na to, iż mogą się tam znajdować szczątki ludzkie. Nie można jednak wykluczyć, że są to jedynie stare, zakopane przedmioty, bowiem w tym miejscu urządzono w okresie powojennym wysypisko śmieci. W związku z powyższym konieczne okazało się przeprowadzenie wykopaliskowych prac gruntowych na badanym wcześniej za pomocą georadaru terenie, tym razem przy udziale biegłego archeologa i z wykorzystaniem specjalistycznego sprzętu. Nie wykazały one obecności w badanych miejscach szczątków kostnych względnie śladów grzebania zwłok ludzkich.

W odpowiedzi na pismo prokuratora IPN, Hannelore Lauerwald, autorka książki pt. *Im Fremden Land. Kriegsgefangene im Stalag VIII A Görlitz 1939-1945*, stwierdziła, iż nie dysponuje wiedzą na temat zabójstw jeńców Stalagu VIII A.

Wyniki uzyskane w toku powyższych czynności wskazują na konieczność umorzenia śledztwa w niniejszej sprawie wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu zabronionego. Stosowne postanowienie w tym przedmiocie zostanie wydane w najbliższym czasie.

c) inne zbrodnie

sygn. akt S 10/01/Zi

Śledztwo w sprawie zbrodni ludobójstwa dokonanych przez nacjonalistów ukraińskich w latach 1939–1945 w powiatach Kałusz i Rohatyn, woj. stanisławowskie, na osobach narodowości polskiej.

Zgromadzony w toku śledztwa osobowy materiał dowodowy potwierdza, że w latach 1943–1945 na terenie powiatów Kałusz i Rohatyn w woj. stanisławowskim nacjonaliści ukraińscy dopuścili się zabójstw i innych czynów przestępnych na osobach narodowości polskiej. Zbrodnie te miały miejsce w Bereźnicy Szlacheckiej, Wojniłowie, Mazurowie, Ziemiance, Kałuszu, Tomaszowcach, Pawlikówce, Korolówce, Łukowcu Żurowskim, Łukowcu Wiśniowieckim, Łukowcu Nowym, Słobodzie Bukaczowskiej, Firlejowie, Bukaczowcach, Nowoszynach, Byble, Chochoniowie, Dytiatynie i innych miejscowościach. Ustalono m. in., że w dniu 6 lutego 1943 r. w Słobódce Bołszowieckiej zginęło 25 mieszkańców tej wsi narodowości polskiej. Ofiarami tej zbrodni byli mężczyźni, kobiety i dzieci, a sprawcami mordu ich sąsiedzi narodowości ukraińskiej. W marcu 1944 r. w wyniku napadu dokonanego w Bereźnicy Szlacheckiej zabito nie mniej niż 60 osób. Sprawcami zbrodni byli

również mieszkańcy tej wsi narodowości ukraińskiej – sąsiedzi ofiar. Polacy, którzy ocaleli, masowo uciekali do miast.

W ramach przeprowadzonego śledztwa przesłuchano łącznie 338 świadków. Podali szereg nazwisk sprawców zbrodni i ukraińskich mieszkańców danej miejscowości, którzy wskazywali napastnikom osoby narodowości polskiej, jak również pojedyncze nazwiska osób narodowości ukraińskiej, które udzieliły Polakom pomocy. Z uwagi na wiek i stan zdrowia świadków przesłuchania prowadzone są w wielu wypadkach w miejscach zamieszkania tych osób.

Ustalani są kolejni świadkowie i pokrzywdzeni.

sygn. akt S 8/04/Zi

Śledztwo w sprawie zbrodni ludobójstwa dokonanych przez nacjonalistów ukraińskich w latach 1941–1944 w pow. Stanisławów, woj. stanisławowskie na osobach narodowości polskiej.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że w krytycznym czasie ukraińscy nacjonaliści dopuścili się zabójstw osób narodowości polskiej w Wołczkowie, Mariampolu, Dubowcach, Bednarowie, Tyszmienicach, Wiktorowie, Wysoczance, Kąkolnikach, Medusze, Hnilczach i innych miejscowościach pow. stanisławowskiego.

Jesienią 1941 r. w Mariampolu zabito księdza Marcina B. Wiosną 1944 r. ukraińscy nacjonaliści zabili 10 mieszkańców Wołczkowa, rolników jadących furmankami z obowiązkową dostawą zboża do Halicza, po czym zrabowali wozy ze zbożem i konie. W nocy z 29 na 30 marca 1944 r. w wyniku napadu dokonanego na Wołczków zginęło nie mniej niż 58 mieszkańców wsi narodowości polskiej. Wśród zaistniałych w tym czasie zbrodni brutalnością wyróżniło się dokonane w nocy z 23 na 24 kwietnia 1944 r. w Wiktorowie zabójstwo Zofii Mazurkiewicz i jej pięciorga dzieci, których okaleczone zwłoki zostały zakopane przez sprawców zbrodni na pobliskim polu.

ZAŁĄCZNIK NR 2: PUBLIKACJE IPN

Periodyki

„Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej”

Miesięcznik popularnonaukowy poświęcony dziejom Polski lat 1939–1989, zwłaszcza odkłamywaniu historii PRL. Zamieszcza rozmowy z badaczami, świadkami wydarzeń, artykuły pracowników IPN i innych historyków, archiwalia (dokumenty i zdjęcia), wspomnienia. Informuje o organizowanych przez Instytut konferencjach, uroczystościach i wystawach, głównych przedsięwzięciach badawczych i edukacyjnych, ważniejszych publikacjach. Od lipca 2006 r. na dodawanych do „Biuletynu” płytach DVD prezentujemy filmy historyczne i dokumentalne.

W roku objętym sprawozdaniem ukazało się osiem numerów „Biuletynu” (w tym cztery pojedyncze o objętości ok. 110 stron i cztery podwójne o objętości 148–200 stron; do siedmiu numerów dodaliśmy płyty DVD).

Po zawarciu umowy z MEN dotyczącej wysyłki „Biuletynu IPN” do wszystkich szkół ponadpodstawowych jego nakład wynosi 15 000 egzemplarzy. Większość nakładu trafia do gimnazjów i liceów jako pomoc dla nauczycieli (historii, wiedzy o społeczeństwie, języka polskiego czy religii), a także do wybranych instytucji (zwłaszcza związanych ze szkoleniem nauczycieli). „Biuletyn” jest również wysyłany do mediów, bibliotek i osób indywidualnych w kraju i za granicą. W wolnej sprzedaży pismo można znaleźć w księgarniach, w sieci salonów EMPiK i salonach prasowych „Ruch” oraz oczywiście we wszystkich Oddziałach IPN. Po trzech miesiącach od chwili wydania każdy numer „Biuletynu” dostępny jest w formie elektronicznej na stronie internetowej Instytutu.

Numery „Biuletynu” mają zazwyczaj temat wiodący. W okresie sprawozdawczym takimi tematami były:

1. „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 1–2 – „Żołnierze wyklęci” – o antykomunistycznym podziemiu zbrojnym 1944–1956 (dodatek: płyta DVD z filmem *Tysiąclecie kontra Milenium 1966––67:* Częstochowa, Piekary Śląskie, Sosnowiec).
2. „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 3 – Straty kultury polskiej w wyniku II wojny światowej (dodatek: płyta DVD z filmem *Portret damy. Karolina Lanckorońska*).
3. „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 4 – Walka bezpieki z Kościołem (dodatek: płyta DVD z filmem *Kryptonim „Pożoga”. Dramat wołyński 1939–1945*).
4. „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 5–6 – Opozycja demokratyczna w Polsce (nr 5–6, 2007 r.; dodatek: płyta DVD z filmem *Polskie Państwo Podziemne 1939–1945*).
5. „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 7 – Święta państwowe i kościelne w PRL.
6. „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 8–9 – Ruch narodowy (dodatek: płyta DVD z programem i filmem o Romanie Dmowskim).
7. „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 10–11 – Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie (dodatek: płyta DVD z filmem *Kobiety i wojna*).
8. „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 12 – Bezpieka wobec dziennikarzy (dodatek: płyta DVD z filmem *Głową mur przebijesz. Solidarność Walcząca* i koncertem „Zegar” z okazji 25-lecia Solidarności Walczącej).

9. **„Pamięć i Sprawiedliwość”,** nr 11

Periodyk „Pamięć i Sprawiedliwość” prezentuje zarówno wyniki prac badawczych prowadzonych w IPN, jak i ustalenia historyków z innych ośrodków badawczych, w tym z zagranicy. Zamieszczane są w nim rozprawy naukowe, dyskusje redakcyjne, opracowane dokumenty archiwalne, recenzje. W okresie sprawozdawczym ukazał się jeden numer „Pamięci i Sprawiedliwości” – nr 11, poświęcony kryzysom systemu komunistycznego w Europie Środkowowschodniej w latach 1953–1981.

10. **„Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989”**, nr 1 (5) (pismo BEP i BUiAD)

Głównym celem periodyku jest pogłębienie, skoordynowanie oraz upowszechnienie prac badawczych dotyczących aparatu represji w PRL. Przyjęta formuła pisma zakłada, iż zamieszczane w nim są materiały dotyczące następujących instytucji aparatu represji: Resortu Bezpieczeństwa

Publicznego PKWN, Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, wojskowych i granicznych służb specjalnych, służb więziennych, Milicji Obywatelskiej, sądownictwa i prokuratury oraz jednostek paramilitarnych. Pismo podzielone jest na kilka działów obejmujących: metodologię, struktury, dokumenty, wspomnienia funkcjonariuszy (dział „W oczach własnych"), biogramy, recenzje i materiały bibliograficzne. Redaktorem naczelnym periodyku jest dr Zbigniew Nawrocki, dyrektor BUiAD IPN. W 2007 roku ukazał się jeden numer pisma.

Publikacje książkowe (serie centralne)

Seria „Dokumenty":

11. *Plany pracy Departamentu IV MSW na lata 1972–1979*, wstęp P. Tomasik, wybór i oprac. M. Biełaszko, A.K. Piekarska, P. Tomasik, C. Wilanowski, Warszawa 2007, s. 328 (t. 17 serii).
12. *Kryptonim „Wasale". Służba Bezpieczeństwa wobec Studenckich Komitetów Solidarności 1977–1980*, wybór, wstęp i oprac. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2007, s. 520 (t. 18 serii).
13. *Solidarność Walcząca w dokumentach*, t. 1: W oczach SB, wybór, wstęp i oprac. Ł. Kamiński, W. Sawicki, G. Waligóra, Warszawa 2007, s. 700 (t. 19 serii).
14. *Przed i po 13 grudnia. Państwa bloku wschodniego wobec kryzysu w PRL 1980–1982*, t. 2, red. Ł. Kamiński, Warszawa 2007, s. 730 (t. 20 serii).

Seria „Relacje i wspomnienia":

15. Łopuski J., *Pozostać sobą w Polsce Ludowej. Życie w cieniu podejrzeń*, Warszawa 2007, s. 194 (t. 11 serii).

Seria „Konferencje":

16. *Między przymusową przyjaźnią a prawdziwą solidarnością. Czesi – Polacy – Słowacy 1938/39–1945–1989*, cz. I, red. P. Blažek, P. Jaworski, Ł. Kamiński, Warszawa 2007, s. 152 (t. 31 serii).
17. *Departament X MBP. Wzory – struktury – działanie*, red. K. Rokicki, Warszawa 2007, s. 284 (t. 32 serii).
18. *„Akcja czynna" Polskiego Państwa Podziemnego*, red. W. Grabowski, Warszawa 2007, s. 122 (t. 33 serii).

Seria „Monografie":

19. Kopka B., *Konzentrationslager Warschau – historia i następstwa*, Warszawa 2007, s. 711 (t. 32 serii).
20. Machcewicz P., *„Monachijska menażeria". Walka z Radiem Wolna Europa 1950–1989*, Warszawa 2007, s. 444 (t. 33 serii).
21. Szaynok B., *Z historią i Moskwą w tle. Polska a Izrael (1944–1968)*, IPN, Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego, Warszawa 2007, s. 502 (t. 36 serii).
22. Wnuk R., *„Za pierwszego Sowieta". Polska konspiracja na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej (wrzesień 1939–czerwiec 1941)*, Warszawa 2007, s. 464 (t. 34 serii).
23. Wołoszyn J. W., *Chronić i kontrolować. UB wobec środowisk i organizacji konspiracyjnych młodzieży na Lubelszczyźnie (1944–1956)*, Warszawa 2007, s.736 (t. 35 serii).

Seria „Studia i materiały":

24. Pawłowicz J., *Ludzie płockiej bezpieki*, Warszawa 2007, s. 398 (t.10 serii).
25. Majchrzak G., *Z dziejów „Tygodnika Solidarność". Rozpracowanie „Tygodnika Solidarność" przez Służbę Bezpieczeństwa 1980–1982*, Warszawa 2007, s. 184 (t. 11 serii).

26. *Kresowa księga sprawiedliwych 1939–1945. O Ukraińcach ratujących Polaków poddanych eksterminacji przez OUN i UPA*, oprac. R. Niedzielko, Warszawa 2007, s. 224 (t. 12 serii).

Seria „Słowniki”:

27. *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, red. T. Balbus, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007, s. 814 (t. 4 serii).

Seria „Polska i Ukraina w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku, nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych”:

28. *Operacja „Sejm” 1944-1946*, praca zbiorowa, IPN, MSWiA, Wydzielone Archiwum Państwowe Służby Bezpieczeństwa Ukrainy, Instytut Badań Politycznych i Narodowościowych Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, Warszawa–Kijów 2007, s. 1353 (t. 6 serii).

Seria „Kto ratuje jedno życie...”:

29. Szpytma M., *Sprawiedliwi i ich świat. Markowa w fotografii Józefa Ulmy*, IPN, Instytut Studiów Strategicznych, Warszawa – Kraków 2007, s. 152 (t. 1 serii). Do książki dołączono płytę z filmem TVP Kraków w reż. ks. A. Baczyńskiego *Cena życia.*

Seria „Biblioteka Biuletynu IPN”:

30. Polak B., *Rozmowy*, Warszawa 2007, s. 304 (t. 1 serii).

Seria „Z archiwum emigracji”:

31. *Generał Anders. Życie i chwała*, wyd. (na podstawie wyd. 1. pod red. M. Hemara, Londyn 1970) Polska Fundacja Kulturalna, IPN, Wydawnictwo LTW, Londyn–Warszawa 2007, s. 228 (t. 1 serii).

Poza seriami:

32. *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego w latach 1944–1956*, red. R. Wnuk, S. Poleszak, A. Jaczyńska, M. Śladecka, Warszawa – Lublin 2007, s. 574.
33. *Katalog wystaw*, oprac. A. Piekarska, P. Rokicki, A. Rudzińska, Warszawa 2007, s. 349.
34. *Powstanie warszawskie 1944 w dokumentach z archiwów służb specjalnych*, praca zbiorowa, IPN, MSWiA, Federalna Służba Bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej, Instytut Rosyjskiej Historii Rosyjskiej Akademii Nauk, Warszawa–Moskwa 2007, s. 1428.
35. *Indeks represjonowanych*, *t. XIV: Deportowani w obwodzie archangielskim*, *cz. 6: Alfabetyczny wykaz 7004 obywateli polskich wywiezionych w 1940 roku z obwodu wołyńskiego*, IPN, Ośrodek KARTA, Warszawa 2007, s. 696.
36. *Indeks represjonowanych*, *t. XIV: Deportowani w obwodzie archangielskim*, *cz. 7: Alfabetyczne wykazy 7600 obywateli polskich wywiezionych w 1940 roku z obwodów rówieńskiego*, *tarnopolskiego*, *stanisławowskiego i drohobyckiego oraz bez ustalonego obwodu wywózki*, IPN, Ośrodek KARTA, Warszawa 2007, s.732.
37. *Prawo archiwalne. Stan aktualny i perspektywy zmian*, red. H. Robótka, IPN, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2007, s. 220.

Materiały edukacyjne

38. *Oferta edukacyjna Biura Edukacji Publicznej IPN 2007/2008*, Warszawa 2007, s. 72.
39. *PRL w filmie*, Warszawa 2007, s. 38 + DVD.

Katalogi wystaw

40. *Twarze bezpieki 1944–1990*, Warszawa 2007.
41. *Solidarność Walcząca*, Warszawa 2007.
42. *Ofiary stanu wojennego*, Warszawa 2007.
43. *PRL tak daleko*, *tak blisko*, Warszawa 2007, s. 126.

Publikacje oddziałów IPN

44. *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Ośrodek Myśli Politycznej, IPN Oddział w Krakowie, Kraków 2007, s. 222.
45. *Bieszczady w Polsce Ludowej 1944–1989*, Rzeszów 2007 (katalog wystawy).
46. *Biuro Edukacji Publicznej Oddział w Krakowie*, *Oferta edukacyjna*, *luty – sierpień 2007*, oprac. D. Gorajczyk, Kraków 2007.
47. *Biuro Edukacji Publicznej Oddział w Krakowie*, *Oferta edukacyjna na rok szkolny 2007–2008*, oprac. D. Gorajczyk, Kraków 2007
48. Ciupa R., Tracz B., *Więcej – szybciej – lepiej. Współzawodnictwo pracy w Polsce Ludowej*, Katowice 2007 (katalog wystawy).
49. *Dzierżoniów – wiek miniony. Materiały pokonferencyjne*, red. S. Ligarski, T. Przerwa, Wrocław 2007, s. 350.
50. Frazik W., Musiał F., Szpytma M., Wenklar M., *Ludzie bezpieki województwa krakowskiego. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwie krakowskim w latach 1945–1990. Informator personalny*, Kraków 2007, s. 623.
51. *Grudzień '70 – Styczeń '71. Materiały edukacyjne*, red. M. Machałek, K. Rembacka, Szczecin 2007, s. 72.
52. *Informator Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział w Lublinie*, Lublin 2007.
53. *Informator. Sprawozdanie z działalności za okres 17 X 2000–31 XII 2006*, IPN Oddział w Białymstoku, Białystok 2007, s. 240.
54. *Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie. Informator*, Rzeszów 2007.
55. *Instytut Pamięci Narodowej Oddział we Wrocławiu 2000–2006. Informator*, red. T. Balbus, K. Maziej-Choińska, S. Krzyżanowska, K. Szwagrzyk, T. Rojek, Wrocław 2007, s. 149.
56. *Instytut Pamięci Narodowej Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej w Szczecinie. Oferta edukacyjna 2007/2008*, Szczecin 2007.
57. Jakimek-Zapart E., *Nie mogłem inaczej żyć... Grypsy Łukasza Cieplińskiego z celi śmierci*, IPN, Societas Vistulana, Kraków 2007, s. 94.
58. *Jan Paweł II w Łodzi. W dwudziestą rocznicę wizyty*, red. M. Przybysz, M. Różański, J. Wróbel, Łódź 2007, s. 182.
59. *Kępno i ziemia kępińska 1945–1956. Studia i szkice*, red. J. Bednarek, J Żelazko, Łódź 2007, s. 212.
60. Klementowski R., *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa w Lubinie 1945–1956*, Wrocław 2007, s. 191.
61. *Koniec jałtańskich złudzeń. Sfałszowane wybory – 19 I 1947*, red. M. Wenklar, IPN, Societas Vistulana, Kraków 2007, s. 228.
62. *Konspiracja antykomunistyczna i podziemie zbrojne w Wielkopolsce w latach 1945–1956*, red. A. Łuczak, A. Pietrowicz, Poznań 2007, s. 263.
63. *Koronacja. Leśniów – 1967*, IPN Oddział w Katowicach, Sanktuarium Matki Bożej Leśniowskiej, Wydawnictwo KORONIS, Leśniów–Bydgoszcz 2007, s. 126.
64. *Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Między bohaterstwem a agenturą. Studia i materiały*, t. 1, red. R. Terlecki, ks. J. Szczepaniak, IPN Oddział w Krakowie, Wydawnictwo

WAM, Wydział Historii Kościoła Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Kraków 2007, s. 452.
65. *Kościół na ziemi łódzkiej wobec dwóch totalitaryzmów*, Łódź 2007 (katalog wystawy).
66. Krzyżanowska S., Trębacz W., *Krok ku niepodległości. Studencki Komitet Solidarności we Wrocławiu 1977–1980. Materiały edukacyjne*, Wrocław 2007, s. 152.
67. Krzyżanowska S., Trębacz W., *Sprawa Operacyjnego Rozpracowania „Kaskader"*, Wrocław 2007, s. 213.
68. *„…ksiądz musi zaprzestać". Życie i działalność księdza Romana Kotlarza*, Lublin 2007 (katalog wystawy).
69. Kurpierz T., Piątek P., *„Dobić wroga". Aparat represji wobec podziemia zbrojnego na Śląsku Cieszyńskim i Żywiecczyźnie (1945–1947)*, IPN, Societas Vistulana, Katowice – Kraków 2007, s. 471.
70. Ligarski S., *W zwierciadle ogłoszeń drobnych. Życie codzienne na Śląsku w latach 1945–1949*, Wrocław 2007, s. 270.
71. Machałek M., Miedziński P., *Zbuntowane miasto. Szczeciński Grudzień '70 – Styczeń '71*, Szczecin 2007, s. 233.
72. *Mazowsze i Podlasie w ogniu 1944–1956*, *t. 1: Powiat Sokołów Podlaski*, red. K. Krajewski, IPN, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej, Oficyna Wydawnicza RYTM, Warszawa 2007, s. 576.
73. Musiał F., *Podręcznik bezpieki. Teoria pracy operacyjnej Służby Bezpieczeństwa w świetle wydawnictw resortowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych PRL (1970-1989)*, Kraków 2007, s. 383.
74. *„Na bocznicy czekały na nas bydlęce wagony…". Wspomnienia sybiraków*, oprac. G. Jenczelewska–Stolarczyk, Wrocław 2007, s. 100.
75. *Niezłomni. Nigdy przeciw Bogu. Komunistyczna bezpieka wobec biskupów polskich*, red. ks. J. Marecki, F. Musiał, IPN Oddział w Krakowie, Wydawnictwo WAM, Warszawa–Kraków 2007, s. 818.
76. Nowinowski S.M., Spodenkiewicz P., Toborek T., *Tadeusz Wyrwa – partyzant z natury*, Łódź 2007, s. 130.
77. *Obława augustowska (lipiec 1945 r.)*, Białystok 2007 (folder wystawy).
78. *Obława augustowska lipiec 1945. Mapa Puszczy Augustowskiej z informacją historyczną*, oprac. P. Kalisz, Białystok 2007.
79. *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007, s.88.
80. *Oferta edukacyjna 2007/2008*, Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN, Warszawa 2007, s. 23.
81. *Operacja „Podmuch". Służba Bezpieczeństwa wobec „bombiarzy" na terenie Zagłębia Miedziowego w okresie stanu wojennego*, wstęp, wybór i oprac. S. Ligarski, Lubin–Wrocław 2007, s. 335.
82. *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
83. *Opozycja i opór społeczny w regionie świętokrzyskim 1975-1989*, Kielce 2007 (katalog wystawy).
84. *Ostatnia droga księdza Jerzego Popiełuszki*, Białystok 2007 (katalog wystawy).
85. *„…o Orła w koronie". Zgrupowanie partyzanckie „Błyskawica"*, Kraków 2007 (katalog wystawy).
86. *Po ziemi naszej roześlem harcerzy… Z dziejów harcerstwa polskiego na Górnym Śląsku*, red. K. Heska-Kwaśniewicz, Katowice 2007, s. 368.
87. *Podporucznik Stanisław Marchewka ps. „Ryba" 16 XI 1908–4 III 1957*, red. W.F. Wilczewski, Białystok 2007, s. 40.
88. *Polskie Państwo Podziemne w Wielkopolsce 1939–1945*, t. 1–4, IPN Oddział w Poznaniu, Oficyna Wydawnicza Wielkopolski, Poznań 2007.
89. *Polskie Państwo Podziemne (wrzesień 1939 – lipiec 1945) – Polskie Państwo Podziemne w Wielkopolsce (wrzesień 1939 – lipiec 1945)*, oprac. A. Pietrowicz, J. Matysiak, Poznań 2007, s. 24.
90. *Powiat sanocki w latach 1944–1956*, red. K. Kaczmarski, A. Romaniak, IPN Oddział w Rzeszowie, Muzeum Historyczne w Sanoku, Rzeszów – Sanok 2007, s. 432.
91. *Poznański Czerwiec 1956. Uwarunkowania – przebieg – konsekwencje*, red. K. Białecki, S. Jankowiak, IPN, Instytut Historii UAM, Poznań 2007, s. 290.

92. *Propaganda i rzeczywistość. Album wystaw: „Życie na papierze. Niemiecka okupacja Rzeszowszczyzny w afiszach, obwieszczeniach i plakatach (1939–1944)”* i *„Wczorajsze dzisiaj. Rzeszów z lat okupacji 1939–1945. Ze zbiorów Bogusława Kotuli”*, red. M. Krzanicki, Rzeszów 2007.
93. *Propaganda Polski Ludowej*, Teki Edukacyjne IPN, Łódź 2007.
94. *Przeciw czerwonej dyktaturze*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
95. *Przeciwko stanowi wojennemu. Zajścia 31 sierpnia 1982 roku w Gorzowie Wielkopolskim*, red. M. Machałek, D. Rymar, Gorzów 2007, s. 122.
96. Ptaszyński R., *Trzymamy straż nad Odrą. Propaganda – Fakty – Dokumenty*, Szczecin 2007, s. 173.
97. *Salezjańska Szkoła Organistowska w Przemyślu i jej likwidacja w roku 1963 r.*, red. R. Witalec, I. Witowicz, Rzeszów–Przemyśl 2007, s. 309.
98. *„Serca dla Partii bijące”. Ludzie gdańskiej bezpieki 1945-1990*, Gdańsk 2007 (katalog wystawy).
99. Sikora M., *Kuźnia broni III Rzeszy. Niemiecki przemysł zbrojeniowy na Górnym Śląsku podczas II wojny światowej*, IPN Oddział w Katowicach, Societas Vistulana, Katowice–Kraków 2007, s. 384.
100. Smalewski J.S., *Wyrok Workuta. Wywiad-rzeka z zesłańcem na Workutę Józefem Wojciechowskim*, Wrocław 2007, s. 167.
101. *Stalinizm i rok 1956 na Górnym Śląsku*, red. A. Dziurok, B. Link, K. Tarka, IPN Oddział w Katowicach, Stowarzyszenie Instytut Śląski, PIN – Instytut Śląski w Opolu, Societas Vistulana, Katowice – Opole – Kraków 2007, s. 380.
102. Syrnyk J., *Ludność ukraińska na Dolnym Śląsku (1945–1989)*, Wrocław 2007, s. 304.
103. Syrnyk J., *Zagadnienia ukraińskie w powiecie lubińskim (1947–1989)*, Lubin – Wrocław 2007, s. 88.
104. „*Śladami zbrodni…”. Centralne więzienie Rawicz 1945–1956*, red. W. Handke, B. Kuświk, A. Rogulska, Poznań 2007, s. 30.
105. *„Śladami zbrodni…”. Centralne więzienie Wronki 1945–1956*, red. W. Handke, B. Kuświk, A. Rogulska, Poznań 2007, s. 32.
106. *„Śladami zbrodni…”. Projekt edukacyjny*, *materiały dla nauczycieli*, Warszawa 2007.
107. Toborek T., *Stanisław Sojczyński i Konspiracyjne Wojsko Polskie*, Łódź 2007, s. 274.
108. *Twarze białostockiej bezpieki*, Białystok 2007 (folder wystawy).
109. *Twarze białostockiej bezpieki. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w Białymstoku. Informator personalny*, red. P. Łapiński, Białystok 2007, s. 296.
110. *Twarze gorlickiej bezpieki*, Kraków 2007 (katalog wystawy).
111. *Twarze gorzowskiej bezpieki*, Szczecin 2007 (katalog wystawy).
112. *Twarze katowickiej bezpieki*, Katowice 2007 (katalog wystawy).
113. *Twarze kieleckiej bezpieki*, Kielce 2007 (katalog wystawy).
114. *Twarze kołobrzeskiej bezpieki*, Szczecin 2007 (katalog wystawy).
115. *Twarze koszalińskiej bezpieki*, Szczecin 2007 (katalog wystawy).
116. *Twarze łódzkiej bezpieki*, Łódź 2007 (katalog wystawy).
117. *Twarze lubelskiej bezpieki*, Lublin 2007 (katalog wystawy).
118. *Twarze mazowieckiej bezpieki*, Warszawa 2007 (katalog wystawy).
119. *Twarze olsztyńskiej bezpieki. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w Olsztynie. Informator personalny*, red. P. Kardela, IPN Oddział w Białymstoku – Delegatura w Olsztynie, Białystok 2007, s. 216.
120. *Twarze poznańskiej bezpieki*, wkładka do „Głosu Wielkopolskiego”, 4 VI 2007.
121. *Twarze rzeszowskiej bezpieki*, Rzeszów 2007 (katalog wystawy).
122. *Twarze sądeckiej bezpieki*, Kraków 2007 (katalog wystawy).
123. *Twarze szczecińskiej bezpieki*, Szczecin 2007 (katalog wystawy).
124. *Twarze tarnowskiej bezpieki*, Kraków 2007 (katalog wystawy).
125. *Twarze bezpieki w Polsce południowo-wschodniej 1944-1990. Informator personalny*, red. J. Izdebski, K. Kaczmarski, M. Krzysztofiński, Rzeszów 2007, s. 450.
126. *Twarze toruńskiej bezpieki*, 2007 (folder wystawy).
127. *Twarze warszawskiej bezpieki*, Warszawa 2007 (katalog wystawy).

128. *W poszukiwaniu tożsamości. Październik1956 na Pomorzu Zachodnim*, red. M. Machałek, A. Makowski, Szczecin 2007.
129. *Wbrew nadziei. Opowieść o Łukaszu Cieplińskim ps. „Pług”*, scenariusz – W. Birek, rysunki – G. Pudłowski, konsultacja historyczna – Z. K. Wójcik, B. Kleszczyński, M. Surdej, Rzeszów 2007.
130. *Wielki Głód na Ukrainie 1932-1933*, Kraków 2007 (katalog wystawy).
131. *Wieś polska między dwoma totalitaryzmami (1939-1945)*, Rzeszów 2007 (katalog wystawy).
132. *Węgrzyn D.*, *Aparat bezpieczeństwa państwa wobec środowisk narodowych na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1945–1956*, IPN Oddział w Katowicach, Societas Vistulana, Katowice – Kraków 2007, s.445.
133. *W objęciach Wielkiego Brata. Sowieci w Polsce 1939-1993*, Warszawa 2007 (folder wystawy).
134. *Województwo białostockie w latach II wojny światowej. Wybór źródeł*, red. K. Zychowicz, Białystok 2007, s. 113.
135. Żelazko J., *„Ludowa” sprawiedliwość. Skazani przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi (1946––1955)*, Łódź 2007, s. 368.
136. *Życie na papierze. Niemiecka okupacja Rzeszowszczyzny w afiszach*, *obwieszczeniach i plakatach (1939-1944)*, Rzeszów 2007 (katalog wystawy).

ZAŁĄCZNIK NR 3: PUBLIKACJE PRACOWNIKÓW IPN

Publikacje naukowe

1. *Abp Ignacy Tokarczuk. Trzeba oprzeć wszystko na prawdzie*, wybór i oprac. P. Chmielowiec, M. Krzysztofiński [w:] *Niezłomni. Nigdy przeciw Bogu. Komunistyczna bezpieka wobec biskupów polskich*, red. ks. J. Marecki i F. Musiał, Warszawa – Kraków 2007.
2. *Aparat bezpieczeństwa w Polsce 1944–1989. Kadra kierownicza*, red. Nauk. P. Piotrowski, t. II, Warszawa 2007.
3. *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*, red. R. Wnuk, S. Poleszak, A. Jaczyńska, M. Śladecka, Warszawa–Lublin 2007.
4. Augustyn A., *Stanisław Ludwikowski (1926–1991)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
5. Autuchiewicz J., *Sowiecki system oświatowy wobec deportowanych dzieci polskich w latach 1940–1946* [w:] *Rola oświaty i szkolnictwa w procesie kształtowania się świadomości narodowej na pograniczu polsko-litewsko-białoruskim*, red. W. Śleszyński, Białystok 2007.
6. Balbus T., *Adamowski Jan (1911–1997)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
7. Balbus T., *Bator Stanisław (1924–1950)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
8. Balbus T., *Engel Jan (1907–?)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
9. Balbus T., *Górecki Krzysztof Antoni (1904–1966)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
10. Balbus T., *Małaczyński Wilhelm (1912–?)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
11. Balbus T., *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Legnicy (maj – grudzień 1945). Struktury*, *kadry*, *działalność*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944-1989" 2007, nr 1.
12. Balbus T., S*tańko-Szymańska Helena (1916–1994)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
13. Balbus T., *Szela Władysław (1927–1951)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
14. Balbus T., Niwiński P., *Kiałka Stanisław (1911–1980)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
15. Balbus T., Ostasz G., *Strumski Kazimierz (1920–2005)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
16. Balbus T., Stróżyna K., *Kardynał Henryk Gulbinowicz. „Naród Polski nie da sobie założyć kagańca…"* [w:] *Niezłomni. Nigdy przeciw Bogu. Komunistyczna bezpieka wobec biskupów polskich*, red. J. Marecki i F. Musiał, Warszawa-Kraków 2007, s. 620–758.
17. Balbus T., Strumski A., *Strumski Władysław (1922–1990)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
18. Balbus T., Szwagrzyk K., *Polskie Podziemie niepodległościowe w województwie wrocławskim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*, red. R. Wnuk i in. Warszawa 2007.
19. Bechta M., *Bernard Bucholc (1886–1966)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
20. Bechta M., *Jerzy Wojtkowski* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
21. Bechta M., *Karol Sęk* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
22. Bechta M., *Stanisław Miodoński* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
23. Bechta M., *Stanisław Okiński* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.

24. Bednarek J., *Andrzej Jaworski (1920–1949)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944––1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków-Warszawa-Wrocław 2007, s. 230–232.
25. Bednarek J., *Antykomunistyczny oddział partyzancki Eugeniusza Kokolskiego ps. „Groźny" (sierpień 1945 r. – marzec 1946 r.)* [w:] *Konspiracja antykomunistyczna i podziemie zbrojne w Wielkopolsce w latach 1945–1956*, red. A. Łuczak, A. Pietrowicz, Poznań 2007, s. 63–83.
26. Bednarek J., Ossowski A., Toborek T. *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie łódzkim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*, red. R. Wnuk i in., Warszawa 2007, s. 379–416.
27. Bednarek J., *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Kępnie (1945–1956). Wybrane problemy* [w:] *Kępno i Ziemia Kępińska w latach 1945-1956. Studia i szkice*, red. J. Bednarek, J. Żelazko, Łódź 2007.
28. Bednarek J., *Zygmunt Lercel (1921–1950)*, *agent Głównego Zarządu Informacji Wojska Polskiego*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989" 2007, nr 5, s. 497-505.
29. Bednarek J., Jasiak K., *Stanisław Panek (1924–1946)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków-Warszawa-Wrocław 2007, s. 402-406.
30. Bednarek J., *Zagadka kapitana „Z 24"*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 1–2, s. 56–66.
31. Berendt G., *Zajścia antyżydowskie w rejencji koszalińskiej w 1900 roku na łamach prasy*, [w:] *Żydzi oraz ich sąsiedzi na Pomorzu Zachodnim w XIX i XX wieku*, red. M. Jaroszewicz, W. Stępiński, Warszawa 2007.
32. Bereza T., *Aspekty militarne operacji „Wisła". Kilka uwag o strategii i taktyce stron* [w:] *Akcja „Wisła". Przyczyny*, *przebieg*, *konsekwencje. Materiały konferencji naukowej zorganizowanej 23–24 lutego 2007 r. w Przemyślu*, Przemyśl 2007.
33. Bereza T., *Jan Prędkiewicz (1887–1948)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
34. Bereza T., *Jan Wawro (1910–-1948)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
35. Bereza T., *Kolektywizacja wsi w powiecie sanockim w latach 1948–1956* [w:] *Powiat sanocki w latach 1944–1956*, red. K. Kaczmarski i A. Romaniak, Rzeszów-Sanok 2007.
36. Bereza T., *Konflikt polsko-ukraiński na terenie powiatów jarosławskiego i lubaczowskiego (1944––1947). Próba analizy porównawczej* [w:] *Polska – Ukraina wspólna przeszłość. Materiały z sesji pt. „Dziedzictwo kulturowe pogranicza polsko-ukraińskiego" (Cieszanów*, *29 IX 2006 r.) i konferencji pt. „Polska – Ukraina. Wspólna przeszłość" (Cieszanów*, *25–26 XI 2006 r.)*, Cieszanów 2007.
37. Bębnik G., *Ewangelicy w podziemiu antykomunistycznym na Śląsku Cieszyńskim i Żywiecczyźnie w latach 1944–1946* [w:] *Ewangelicy na Górnym Śląsku w ruchu oporu wobec hitleryzmu i stalinizmu (1939–1946)*, Katowice 2007.
38. Bębnik G., *Formacje nieregularne w obronie województwa śląskiego we wrześniu 1939 roku* [w] *Po ziemi naszej roześlem harcerzy… Z dziejów harcerstwa polskiego na Górnym Śląsku*, red. K. Heska-Kwaśniewicz, Katowice 2007.
39. Białecki K., *Allemands et Français dans la caricature de la République Populaire* [w:] *Amis et ennamis hereditaires – les stereotypes nationaux*, Poznań 2006 [druk 2007].
40. Białecki K., *Chrześcijańskie Kościoły mniejszościowe wobec orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich*, *obchodów Milenium Chrztu Polski i Tysiąclecia Państwa Polskiego* [w:] *Milenium kontra Tysiąclecie*, red. K. Białecki, S. Jankowiak, J. Miłosz, Poznań 2007.
41. Białecki K., *Dzieje poznańskiego Klubu Inteligencji Katolickiej w latach 1957–1991*, Poznań 2007.
42. Białecki K., *Śledztwa i procesy uczestników Poznańskiego Czerwca*, „Biuletyn Naukowy Akademii Obrony Narodowej" 2006, nr 3 [druk 2007].
43. Białecki K., *Śledztwo prowadzone przed „procesem trzech" w świetle zachowanych materiałów UB* [w:] *Poznański Czerwiec. Uwarunkowania*, *przebieg*, *konsekwencje*, Poznań 2007.
44. Biełaszko M., *„Tygodnik Warszawski" i jego środowisko 1945–1948*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 4, s. 77-83.
45. Bogaczewicz S.A., *Bernard Pyclik (1896–1964)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944––1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.

46. Bogaczewicz S.A., *Józef Bełch (1909–1993)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944––1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
47. Bogaczewicz S.A., *Lanckorońska Karolina* [w:] *Małopolski słownik biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939–1956*, t. 12, Kraków 2007.
48. Bogaczewicz S.A., *Marian Pirożyński (1899–1964)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
49. Bogaczewicz S.A., *Stefan Kozłowski (1927–2004)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
50. Bogaczewicz S.A., *Tadeusz Witkoś (1906–1987)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944––1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
51. Borowiec J., *Areszt i więzienie w Sanoku w latach 1944-1956* [w:] *Powiat sanocki w latach 1944––1956*, red. K. Kaczmarski, A. Romaniak, Rzeszów-Sanok 2007, s. 137 – 160.
52. Borowiec J., *Nadużycia funkcjonariuszy więzienia w Rzeszowie w świetle raportu naczelnika Wydziału ds. Funkcjonariuszy WUBP w Rzeszowie z listopada 1949 r.*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989" 2007, nr 1, s. 273-295.
53. *Bp Juliusz Bieniek. Senior diecezji katowickiej*, wybór i oprac., Dziurok A., Marek Ł. [w:] *Niezłomni. Nigdy przeciw Bogu. Komunistyczna bezpieka wobec biskupów polskich*, red. ks. J. Marecki, F. Musiał, Warszawa–Kraków 2007.
54. Brzechczyn K., *Społeczne zadania teologii*, „Baptystyczny Przegląd Teologiczny" 2006, t. 3 [druk 2007].
55. Brzechczyn K., *Między nauką a literaturą, czyli debata nad statusem historii. Próba parafrazy*, „Historyka. Studia Metodologiczne" 2006, t. 26 [druk 2007].
56. Brzechczyn K., *Between Limited Democratisation and Limited Autocratisation. Political Development of the Ukrainian Society* [w:] *Etyka a współczesność*, red. R. Kozłowski, K. Cern, Poznań, 2007.
57. Brzechczyn K., *Modele zacofania a transformacja w Europie Wschodnie, „*Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny" 2007, t. LXIX, z. 1.
58. Brzechczyn K., *Paths to Democracy of the Post-Soviet Republice: Attempt At Conceptualization* [w:] *Values and Norms In the Age of Globalization*, red. E. Czerwińska, Schupp, Berlin 2007.
59. Bułhak W., *Za co Dmowskiemu należy się pomnik*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 8-9.
60. Bułhak W., *The early modern Polish nation and the new modern Pole* (w jęz. japońskim i angielskim), „The Hokkaido Law Review" 2007, nr 4.
61. Bułhak W., T. Synder., *Rekonstrukcja narodów. Polska*, *Ukraina*, *Litwa*, *Białoruś 1569–1999*, „Pamięć i Sprawiedliwość" 2007, nr 11 (artykuł recenzyjny).
62. Byszuk D., *Komenda Powiatowa Milicji Obywatelskiej w Sanoku w latach 1944-1954* [w:] *Powiat sanocki w latach 1944–1956*, red. K. Kaczmarski, A. Romaniak, Rzeszów–Sanok 2007, s. 115–136.
63. Cenckiewicz S., *„Endekoesbecja". Dezintegracja Polskiego Związku Katolicko-Społecznego w latach 1982–1986*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989", 2007, nr 5.
64. Cenckiewicz S., *„Źle urodzony". Pamięci Henryka Lenarciaka (1933–2006)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 5–6.
65. Cenckiewicz S., Gontarczyk P., *„Słowo harcerza". Kazimierz Koźniewski (1919–2005)*, *agent ps. „33" i tygodnik „Polityka*, „Arcana" 2007, nr 74–75.
66. Cenckiewicz S., *W kontenerach do Moskwy… Płk Henryk Jasik o zagrożeniach dla III RP*, „Arcana" 2007, nr 74–75.
67. Chinciński T., *Obchody Milenium Chrztu Polski na terenie Bydgoszczy i województwa bydgoskiego*, „Ateneum Kapłańskie" 2007, z. 3.
68. Chinciński T., *Protesty młodzieży pomorskiej w maju 1946 r.* [w:] *Opór społeczny i konspiracja w województwie pomorskim (bydgoskim) w latach 1945–1956*, Zbiór studiów pod red. T. Chincińskiego i Z. Karpusa, Bydgoszcz–Toruń 2007.
69. Chmielowiec P., *Ludwik Niemczycki (1904–1976)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
70. Czocher A., *„Gadzinówki" i „szczekaczki"*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 12.

71. Czyżewski A., *Spór o PRL na łamach „Pamięci i Sprawiedliwości". Główne stanowiska*, „Zeszyty Historyczne" 2007, z. 162.
72. Dąbrowski D., Cichoracki P., *Ppłk dypl. Józef Skrzydlewski „Niepodległość"*, Warszawa 2007.
73. *Departament X MBP: wzorce*, *struktury*, *działanie*, red. K. Rokicki, Warszawa 2007.
74. Dziuba A., *Antoni Staier 1915–1947?* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956*, *Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
75. Dziuba A., *Bieruń w cieniu „nowego socjalistycznego miasta" Tychy (1954-1975)* [w:] *Bieruń. Monografia historyczna*, red. R. Kaczmarek, J. Myszor, Bieruń 2007.
76. Dziuba A., *Bieruń w latach 1945–1954* [w:] *Bieruń. Monografia historyczna*, red. R. Kaczmarek, J. Myszor, Bieruń 2007.
77. Dziuba A., Drozdowski A., *Walka aparatu bezpieczeństwa ze zjawiskiem sabotażu przemysłowego w województwie śląskim w 1949 r. (casus Marii Kandzi)*, „Studia Śląskie" 2006, t. LXV.
78. Dziuba A., *Podziemie poakowskie* [w:] *Województwo Śląskie 1945–1950*, red. A. Dziurok, R. Kaczmarek, Katowice 2007.
79. Dziurok A., Marek Ł., *„Niewspółpracownicy" w sutannach. Przyczynek na temat niepowodzeń w werbunku agentury wśród duchowieństwa w sutannach* (współautor Ł. Marek), „Znaki Nowych Czasów" 2007, nr 18.
80. Dziurok A., *Problemy narodowościowe w województwie śląskim i sposoby ich rozwiązania* [w:] *Województwo śląskie 1945–1950. Zarys dziejów politycznych*, red. A. Dziurok, R. Kaczmarek, Katowice 2007.
81. Dziurok A., *Śledztwa Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach w sprawie przestępstw popełnionych w obozach i więzieniu w Jaworznie w latach 1945–1956. Rozliczenie z przeszłością i materiał historyczny* [w:] *Obóz dwóch totalitaryzmów Jaworzno 1943–1956*, t. 2, red. R. Terlecki, Jaworzno 2007.
82. Filip M., *Pozorna odwilż u literatów. Wokół XVIII Walnego Zjazdu Delegatów ZLP w Łodzi (4–5 II 1972 r.)*, „Zeszyty Historyczne" 2007, nr 160.
83. Fornal P., *Sanockie struktury Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość" (1945–1949). Geneza*, *działalność*, *likwidacja* [w:] *Powiat sanocki w latach 1944–1956*, red. K. Kaczmarski, A. Romaniak, Rzeszów–Sanok 2007, s. 185–272.
84. Frazik W., *Czy Kazimierz Koźniewski był ostatnim naczelnikiem Szarych Szeregów?*, „Arcana" 2007, nr 74–75.
85. Frazik W., *Helena Żurowska – oficer Armii Krajowej*, *kurierka*, *ofiara reżimu komunistycznego* [w:] *Służba Polek na frontach II wojny światowej. Cz. 9: Kobiety w konspiracji pierwszej i drugiej wojny światowej. Materiały sesji popularnonaukowej w Krakowie w dniu 18 maja 2005 roku; Wojenna służba Polek w drugiej wojnie światowej. Materiały sesji popularnonaukowej w Toruniu w dniu 5 listopada 2005 roku*, red. K. Minczykowska, J. Sziling, Toruń 2006 (2007).
86. Frazik W., *Komunistyczny agent w sercu Podziemia. Meldunki Włodzimierza Lechowicza z 1945 roku*, „Zeszyty Historyczne WiN-u" 2007, nr 26–27.
87. Frazik W., *Marian Strużyński vel Marian Reniak (1922–2004)*, *„agent wszechstronnie sprawdzony"*, *funkcjonariusz SB*, *literat*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989" 2007, nr 5.
88. Frazik W., Musiał F., Szpytma M., Wenklar M., *Ludzie bezpieki województwa krakowskiego. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w latach 1945–1990. Informator personalny*, Kraków 2007.
89. Frazik W., *Odpowiedzialność za pamięć* [w:] *Pamięć – Odpowiedzialność*, red. L. Suchanek, Oświęcim 2007.
90. Frazik W., *Stramka Roman (1916–1965)* [w:] *Polski słownik biograficzny*, z. 181, Kraków 2006 (2007).
91. Frazik W., *Wacław Felczak – emisariusz i organizator łączności między krajem a emigracją* [w:] *Jan Wacław Felczak 1916–1993. Materiały z Posiedzenia Naukowego PAU w dniu 13 czerwca 2003 r.*, red. R. Majkowska, E. Fiałek, Kraków 2007.
92. Gąsiorowski T., Kurtyka J., *Andrzej Zagórski (1926–2007)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u" 2007, nr 26–27.
93. Gąsiorowski T., Zagórski A., *Bolesław Płachciński (1917–1945)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.

94. Gąsiorowski T., Zagórski A., *Edward Cieśla (1923–1952)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
95. Gąsiorowski T., Zagórski A., *Kazimierz Człowiekowski (1909–1954)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
96. Gąsiorowski T., Zagórski A., *Tadeusz Juda Cieśla (1919–1952)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
97. Gliwa M., *„Ukraińska Powstańcza Armia wobec akcji „Wisła" na zachodniej Łemkowszczyźnie"* [w:] *„Akcja Wisła – przyczyny, przebieg, konsekwencje". Materiały konferencji naukowej zorganizowanej 23–24 lutego 2007 r. w Przemyślu*, Przemyśl 2007.
98. Gliwa M., *Działalność UPA na terenie powiatu jasielskiego w latach 1945–1948*, „Pamięć i Sprawiedliwość" 2007, nr 12.
99. Głębocki H., Musiał B., *W kremlowskim gabinecie Stalina*, „Arcana" 2007, nr 74–75.
100. Głębocki H., *Sieć agentury SB na uczelniach wyższych w PRL. Na przykładzie Krakowa w latach 80. XX w.*, „Arcana" 2007, nr 74–75.
101. Gorajczyk D., *W trosce o pamięć – wyprawy edukacyjne do miejsc męczeństwa* [w:] *Pamięć – Odpowiedzialność*, red. L. Suchanek, Oświęcim 2007.
102. Grabowski W., *Dokumenty do historii Biura Ziem Nowych z lat 1943–1945*, „Zapiski Historyczne" 2007, t. LXXII, z. 1, s. 105–126.
103. Grabowski W., *Polacy w Rumunii podczas II wojny światowej. Uwagi na marginesie książki Tadeusza Dubickiego*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy" 2007, R. VIII (LIX), nr 3 (218), s. 173–189;
104. Grabowski W., *Cywilne struktury Polskiego Państwa Podziemnego wobec „akcji czynnej"* [w:] *„Akcja czynna" Polskiego Państwa Podziemnego*, red. W. Grabowski, Warszawa 2007, s. 28–64;
105. Grabowski W., *Pierwszy kurs specjalny „cichociemnych" w Polskich Siłach Zbrojnych na Obczyźnie*, „Mars" 2006 [2007], t. 21, s. 223–229.
106. Grabowski W., *Państwo polskie wychodzi z podziemi. Cywilne struktury Polskiego Państwa Podziemnego w Powstaniu Warszawskim*, Warszawa 2007.
107. Grabowski W., *Sądy Kapturowe Delegatury Rządu na Kraj. Przyczynek do działalności Polskiego Państwa Podziemnego*, „Czasopismo Prawno-Historyczne" (Poznań) 2007, t. LIX, z. 2, s. 257–267.
108. Grabowski W., *Wydział Wojskowy (kryptonimy: „Niedźwiedź", „Urząd", „Zo/Nie") w okręgu radomsko-kieleckim Armii Krajowej*, „Zeszyty Kombatanckie" (Warszawa) 2007, R. 16, nr 46, s. 31–38.
109. Grzelak J., (rec. *Der Archivar*, 2001, H. 1–4), „Archeion", 2005, t. 108, [druk 2007].
110. Grzelak J., (rec. *Der Archivar*, 2002, H. 1–4), „Archeion", t. 2005, 108, [druk 2007].
111. Grzelak J., *Budynki Archiwum Państwowego w Szczecinie na tle pruskiego budownictwa archiwalnego końca XIX i początku XX wieku* [w:] *Wszyscy jesteśmy tułaczami. Materiały opracowane z okazji obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa 2007 w woj. zachodniopomorskim*, Szczecin 2007.
112. Grzelak J., *I nazwy ulic habent sua fata. Na marginesie tematyki morskiej w nazewnictwie ulic Szczecina po 1945 roku*, „Pogranicza" 2007, nr 3.
113. Hałagida I., *„Konieczność totalnego i permanentnego przeciwdziałania". Wytyczne Służby Bezpieczeństwa dotyczące mniejszości ukraińskiej w Polsce z początku lat siedemdziesiątych* [w:] *Ukraińcy w najnowszych dziejach Polski 1918–1989*, t. 3, red. R. Drozd, Słupsk 2007.
114. Hałagida I., *Odnowienie nabożeństw greckokatolickich w Polsce (1956–1957). Rekonstrukcja wydarzeń i próba nowego spojrzenia* [w:] *Polska – Ukraina – Osadczuk. Księga jubileuszowa ofiarowana profesorowi Bohdanowi Osadczukowi w 85. rocznicę urodzin*, red. B. Berdyczowska, O. Hnatiuk, Lublin 2007.
115. Hałagida I., *Ukraińscy duchowni greckokatoliccy i prawosławni w COP w Jaworznie (1947–1949)* [w:] *Obóz dwóch totalitaryzmów. Jaworzno 1943–1956*, t. 2, red. K. Mieroszewski, Z. Woźniczka, Jaworzno 2007.
116. Handke W. *Żołnierze AK w Specłagrze nr 2 NKWD w Poznaniu w 1945 r.* [w:] *Żołnierze Armii Krajowej i ich losy. Z historii walki i represji*, red. Z. Kachnicz, Koszalin 2007.

117. Handke W., *Przypomnienie korzeni prawicy katolicko-narodowej III RP* (rec. P. M. Pilarczyk, *Kluby Polityczne „Ład i Wolność". Legalnie ku niepodległości*, Poznań 2005), „Grot. Zeszyty historyczne... " 2007, nr 28.
118. Handke W., *Solidarność i stan wojenny na południu Wielkopolski* (rec. G. Schlender, *NSZZ Solidarność w województwie kaliskim w latach 1980–1990*), „Kronika Wielkopolski" 2007, nr 3.
119. Hytrek-Hryciuk J., *«Pseudo-czesi». Ludność niemiecka w powiecie kłodzkim w latach 1945–1947*, „Zeszyty Muzeum Ziemi Kłodzkiej" 2007, nr 7–8.
120. *Informator Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddział w Lublinie*, red. J. Welter, A. Fijuth, Lublin 2007.
121. *Instytut Pamięci Narodowej – Oddział we Wrocławiu. Informator za lata 2000–2006*, red. T. Balbus, K. Maziej-Choińska, S. Krzyżanowska, K. Szwagrzyk, T. Rojek, Wrocław 2007.
122. Iwaneczko D., Krzysztofiński M., *Konspiracja, opozycja i opór społeczny na Podkarpaciu w latach 1944 – 1989* [w:] *Konspiracja i opór społeczny na Podkarpaciu w okresie PRL-u*, praca zbiorowa pod red. J. Kurtyki, Przemyśl 2007.
123. Izdebski J., *Zarys sytuacji społeczno-gospodarczej w powiecie sanockim w latach 1944–1956* [w:] *Powiat sanocki w latach 1944–1956*, red. K. Kaczmarsk, A. Romaniak, Rzeszów–Sanok 2007.
124. Jakimek-Zapart E., *Adam Potyra (1922–2003)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944––1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
125. Jakimek-Zapart E., *Józef Stefański (1903–1985)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
126. Jakimek-Zapart E., *Strumski Władysław* [w:] *Polski słownik biograficzny*, z. 182, Kraków 2007.
127. Jakimek-Zapart E., Zagórski A., *Materiały do bibliografii Zrzeszenia WiN*, „Zeszyty Historyczne WiN-u" 2007, nr 26–27.
128. Jakimek-Zapart E., Zapart R., *Strzałkowski Roman* [w:] *Polski słownik biograficzny*, z. 183, Kraków 2007.
129. *Jan Paweł II w Łodzi. W dwudziestą rocznicę wizyty*, red. M. Przybysz, M. Różański, J. Wróbel, Łódź 2007.
130. Jasiak K., *Konspiracyjne Wojsko Polskie w Lututowie* [w:] *Sześć wieków Lututowa*, red T. Olejnik, Wieluń 2007.
131. Jasiak K., *Ostatni leśni w środkowej Polsce*, „Niepodległość i Pamięć" 2007 , nr 26.
132. Jończyk M., *Siedziby i działalność skarżyskiej bezpieki w okresie stalinowskim* [w:] Znad *Kamiennej. Skarżysko-Kamienna. Materiały i studia*, t. 1, red. K. Zameła, T. Sikora, A. Staśkowiak, P. Żmijewski, Skarżysko-Kamienna 2007.
133. Kaczmarski K., *Adam Mirecki (1909–1952)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u" 2007, nr 26–27.
134. Kaczmarski K., *Aniela Gliniak (1913–2000)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944––1945. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
135. Kaczmarski K., *Antoni Żubryd (1918–1946) (współautor A. Romaniak)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1945. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
136. Kaczmarski K., *Edward Bednarski (1899–1948)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1945. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
137. Kaczmarski K., *Kadra kierownicza sanockiej bezpieki w latach 1944–1956. Próba charakterystyki* [w:] *Powiat sanocki w latach 1944–1956*, red. K. Kaczmarski, A. Romaniak, Rzeszów–Sanok 2007.
138. Kaczmarski K., *Mieczysław Rysz ks. (1911–1976)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1945. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
139. Kaczmarski K., *Próby „legalizacji" Obozu Narodowo-Radykalnego (Grupy „Szańca") i wejścia jego przedstawicieli w struktury władz RP na wychodźstwie 1939–1941*, „Pamięć i Sprawiedliwość" 2007, nr 12.
140. Kaczmarski K., *Sprawa pisma „Jestem Polakiem" (1940–1941). Przyczynek do dziejów prasy polskiej na wychodźstwie w czasie II wojny światowej*, „Glaukopis. Pismo społeczno-historyczne" 2007–2008, nr 9–10.
141. Kalisz P., *Zestawienie tabelaryczne obsady personalnej WUBP/KWMO/WUSW w Olsztynie* [w:] *Twarze olsztyńskiej bezpieki. Kadra kierownicza UB i SB w Olsztynie. Informator personalny*, red. P. Kardela, Białystok 2007.

142. Kamiński Ł., *Klęska czy zwycięstwo – koniec II wojny światowej z perspektywy polskiej i słowackiej* [w:] *Stosunki polsko-słowackie w I połowie XX wieku (materiały pokonferencyjne)*, red. J. Głowińska, Wrocław 2006 [druk 2007].
143. Kamiński Ł., *Przyczynek do dziejów opozycji i oporu społecznego w województwie wałbrzyskim (1978–1979)*, [w:] *Studia i materiały z dziejów opozycji i oporu społecznego*, t. V, red. Ł. Kamiński i G. Waligóra, Wrocław 2006 [druk 2007].
144. Kamiński Ł., *PZPR wobec niezależnego ruchu związkowego – pierwsze instrukcje* [w:] *Studia i materiały z dziejów opozycji i oporu społecznego*, t. V, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Wrocław 2006 [druk 2007].
145. Kamiński Ł., *The Polish Historiography on Contemporary History after 1989 (publikacja internetowa)* http://www.euij-tc.org/pub/research_papers.html
146. Kamiński Ł. *A lengyelországi szükségállapot*, „Beszélő" 2007, nr 2.
147. Kamiński Ł., *Solidarność Walcząca 1982–1992* [w:] *O wyzwolenie z komunizmu ludzi i narodów przysięgam walczyć!*, red. M. Łątkowska, Warszawa 2007, s. 7–37 (wspólnie z G. Waligórą).
148. Kamiński Ł., *Służba Bezpieczeństwa wobec Solidarności Walczącej*, [w:] *O wyzwolenie z komunizmu ludzi i narodów przysięgam walczyć!*, red. M. Łątkowska, Warszawa 2007.
149. Kamiński Ł., *Sylwetki działaczy Solidarności Walczącej*, [w:] *O wyzwolenie z komunizmu ludzi i narodów przysięgam walczyć!*, red. M. Łątkowska, Warszawa 2007, s. 177–182 (wspólnie z G. Waligórą).
150. Kamiński Ł., *Ukraińcy w COP w Jaworzno w 1947 r.*, [w:] *Obóz dwu totalitaryzmów. Jaworzno 1943–1956*, red. K. Miroszewski i Z. Woźniczko, t. 1, Jaworzno 2007.
151. Kamiński Ł., *Opór społeczny w Polsce w latach 1944–1956* [w:] *Opór społeczny i konspiracja w województwie pomorskim (bydgoskim) w latach 1945–1956. Zbiór studiów*, red. T. Chinciński, Z. Karpus, Bydgoszcz–Toruń 2007.
152. Kamiński Ł., *Od redakcji*, „Pamięć i Sprawiedliwość" 2007, nr 1.
153. Kamiński Ł., *Przed i po 13 grudnia. Państwa bloku wschodniego wobec kryzysów w PRL 1980––1982*, t. 2, Warszawa 2007 (wybór, wstęp i oprac.).
154. Kamiński Ł., *The Hungarian Revolution of 1956 as reflected in the Polish Security Service Archives* [w:] *The 1956 Hungarian Revolution and the Soviet Bloc Countries: Reactions and Reprecussions*, ed. by J.M. Rainer, K. Somlai, Budapest 2007.
155. Kamiński Ł., *Az 1956-os magyar forradalom a lengyel titkosszolgálatok levéltárában*, „Évkönyv" XIV (2006–2007).
156. Kamiński Ł. *Przedmowa* [w:] R. Ptaszyński, *Trzymamy Straż nad Odrą. Propaganda – Fakty – Dokumenty*, Szczecin 2007.
157. Kardela P. *„Wzór ofiarności" – funkcjonariusz UB i SB Mieczysław Sałkowski*, „Drwęca. Czasopismo społeczno-kulturalne", styczeń–luty 2007, nr 1 (21).
158. Kardela P., (rec. *Szesnaście miesięcy wolności – „Solidarność" w województwie elbląskim*, red. J. Hochleitner, Elbląg 2006), „Komunikaty Mazursko–Warmińskie" 2007, nr 2 (256).
159. Kardela P., *Obraz sytuacji w powojennej Polsce w ocenie liderów przedwojennego centralnego Związku Młodej Wsi* [w:] *Emigracja polska wobec sowietyzacji Kraju po II wojnie światowej*, praca zbiorowa pod red. R. Sudzińskiego, Toruń 2007.
160. Kardela P., *Plan rozpracowania nielegalnej organizacji POMK na terenie Nowego Miasta n/Drwęcą*, „Drwęca. Czasopismo społeczno-kulturalne", marzec 2007, nr 2 (22).
161. Kardela P., *Sprawa Obiektowa „Antena"/„Eter" na olsztyńską Rozgłośnię Polskiego Radia*, „Debata. Miesięcznik regionalny" 2007, nr 3.
162. Kardela P., Warot P., *Procykowie w służbie NKWD*, *UB i SB*, „Debata. Miesięcznik regionalny" 2007, nr 1.
163. *Kasandra czyli prognoza kierownika Zespołu Analiz MSW Wojciecha Garstki ze stycznia 1988 roku*, oprac. G. Majchrzak, „Acana", 2007, nr 78.
164. *Kępno i Ziemia kępińska w latach 1945–1956. Studia i szkice*, red. J. Bednarek, J. Żelazko, Łódź 2007.
165. Kirszak J., *Gen. Michał Gałązka – legionista*, *oficer WP i PSZ na Obczyźnie*, *emigrant*, „Mars" 2001, t. 21.

166. Kirszak J., *Kazimierz Józef Hojarski – żołnierz Legionów Polskich i Armii Krajowej*, „Niepodległość" 2007, t. LVII.
167. Kirszak J., *Leon Strzelecki – generał WP*, *Polski Słownik Biograficzny*, t. 44, z. 4 (wspólnie z A. Tulińskim).
168. Kirszak J., *Naczelny Wódz gen. Kazimierz Sosnkowski wobec powstania warszawskiego*, „Niepodległość" 2007, t. LVII.
169. Kirszak J., *Notatki Generała Sosnkowskiego z kampanii wrześniowej 1939 r.*, „Niepodległość" 2007, t. LVII.
170. Klementowski R., *Urząd Bezpieczeństwa w Lubinie (1945–1956)*, Lubin–Wrocław 2007.
171. Knap P., Skubisz Ł., *Solidarity Square*, „Pogranicza" 2007.
172. Kolasa K., *Konferencja naukowa „Organizacje młodzieżowe w XX wieku. Działalność – ideologia – struktury". Sekcja B – Polskie organizacje młodzieżowe od 1945 r. (Toruń 29 września 2006 r.)*, „Seminare" 2007, t. 24, s. 575 – 578.
173. Kolasa K., Wąsowicz J., *Likwidacja Zasadniczej Szkoły Metalowo-Odlewniczej Towarzystwa Salezjańskiego w Łodzi przy ul. Wodnej 34. Wybór tekstów źródłowych*, „Seminare" 2007, t. 24, s. 511–523.
174. Kolasa K., *Mechanizmy fałszerstw wyborczych w latach osiemdziesiątych XX wiekuna terenie województwa miejskiego łódzkiego w świetle solidarnościowej prasy bezdebitowej*, „Pamięć i Sprawiedliwość" 2007, nr 1, s. 359–371.
175. Kolasa K., *Sprawozdanie z działalności oddziału SAP w Łodzi za okres od 13 VI 2002 r. do 28 V 2007 r.*, „Archiwista Polski" 2007, nr 3, s. 108–109.
176. Komaniecka M., [rec.] *Archives „secrètes", secrets d'archives? Historiens et archivistes face aux archives sensibles*, red. Sébastien Laurent, Paris 2003, „Pamięć i Sprawiedliwość" 2007, nr 2(12).
177. Komaniecka M., *Osobowe źródła informacji w technice operacyjnej*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989" 2007, nr 5.
178. *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, red. prowadzący tomu T. Balbus, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
179. Kopka B., *Za kulisami warszawskiej bezpieki 1955–1956*, „Glaukopis" 2007, nr 7–8.
180. Kopka B., *Obóz w Jaworznie w systemie polskiego gułagu* [w:] *Obóz dwóch totalitaryzmów: Jaworzno 1943–1956*, t. 2, red. R. Terlecki, Jaworzno 2007.
181. Kopka B., *Reemigranci pod nadzorem*, „Zeszyty Historyczne" 2007, z. 159.
182. Kopka B., *Konzentrationslager Warschau. Historia i następstwa*, Warszawa 2007.
183. Kopka B., *Aparat bezpieczeństwa wobec V Światowego Festiwalu Młodzieży i Studentów w Warszawie (31 lipca – 14 sierpnia 1955 r.)*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 1.
184. Kopka B., *Polska mniej znana* (rec. *Protokoły z odpraw*, *zjazdów i narad kierownictwa Departamentu Więziennictwa Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego z naczelnikami więzień i obozów pracy (1944–1954)*, oprac. M. Jabłonowski, W. Janowski, Warszawa 2006), „Glaukopis" 2007, nr 7–8.
185. Korkuć M., *„Moje bezpieczniackie wojsko…". Początki władzy komunistycznej w oczach płk. UB Józefa Jurkowskiego*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989" 2007, nr 1/5/2007.
186. Korkuć M., *Od ideologii antypaństwowej do fałszywego legalizmu PRL* [w:] *Koniec jałtańskich złudzeń. Sfałszowane wybory 19 I 1947*, red. M. Wenklar, Kraków 2007.
187. Korkuć M., *SB wobec Kościoła katolickiego. Sprawa ks. Mirosława Drozdka* [w:] *Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Między bohaterstwem a agenturą. Studia i materiały*, t. 1, red. R. Terlecki, J. Szczepaniak, Kraków 2007.
188. *Kościół w stanie wojennym w Polsce*, red. C. Wilanowski, T. Krawczak, Warszawa 2007.
189. Krajewski K., *„Akcja Czynna" w Obszarze AK Białystok* [w:] *„Akcja czynna" Polskiego Państwa Podziemnego*, Warszawa 2007.
190. Krajewski K., *Akcje uwalniania więźniów z więzień*, *obozów oraz placówek UBP i NKWD 1944––1948 (wstępna próba bilansu)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u" 2007, nr 26.
191. Krajewski K., Łabuszewski T. *Za linię Curzona – ewakuacja oddziałów AK z Okręgów Nowogródek i Wilno oraz Inspektoratu Grodno Okręgu Białystok w latach 1944–1946* „Zeszyty Historyczne WiN-u" 2007, nr 26.

192. Krajewski K., Łabuszewski T., *Eugeniusz Dobrzyński (1918–1949)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków 2007.
193. Krajewski K., Łabuszewski T., *Izydor Bukowski (1914?–1946)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków 2007.
194. Krajewski K., Łabuszewski T., *Józef Kozłowski (1927–2004)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków 2007.
195. Krajewski K., Łabuszewski T., *Kazimierz Wyrozębski (1919–1948)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków 2007.
196. Krajewski K., Łabuszewski T., *Mieczysław Dziemieszkiewicz (1925–1951)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków 2007.
197. Krajewski K., Łabuszewski T., Pawłowicz J., *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie warszawskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*, red. R. Wnuk, S. Poleszak, A. Jaczyńska, M. Śladecka, Warszawa–Lublin 2007.
198. Krajewski K., Łabuszewski T., *Polskie Podziemie niepodległościowe na ziemiach II RP włączonych do ZSRR 1944–1953* [w:] *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944––1956*, red. R. Wnuk, S. Poleszak, A. Jaczyńska, M. Śladecka, Warszawa–Lublin 2007.
199. Krajewski K., Łabuszewski T., *Stanisław Kakowski (1898–1951)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków 2007.
200. Krajewski K., Łabuszewski T., *Tadeusz Krupka (1924–1950)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków 2007.
201. Krajewski K., Łabuszewski T., *Witold Borucki (1924–1949)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków 2007.
202. Krajewski K., Łabuszewski T., *Władysław Grudziński (1927–1950)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków 2007.
203. Krasucki E., (rec. K. Persak, *Sprawa Henryka Hollanda*), „Pogranicza" 2007, nr 4 (69).
204. Krasucki E., *„Antysyjonistyczne" wątki szczecińskiego Marca '68 (zarys problematyki)* [w:] *Żydzi oraz ich sąsiedzi na Pomorzu Zachodnim w XIX i XX wieku*, red. M. Jaroszewicz, W. Stępiński, Warszawa 2007.
205. Krasucki E., *Niesforne dziecko „Odwilży". Tygodnik „Ziemia i Morza" w 1956 roku* [w:] *W poszukiwaniu tożsamości. Październik 1956 na Pomorzu Zachodnim*, red. M. Machałek, A. Makowski Szczecin 2007.
206. Krasucki E., *Przestrzeń prze-trwała. Powiat chojeński wiosną 1946 r.* [w:] *Chojna na przestrzeni wieków*, red. R. Skrycki, Chojna–Zielona Góra 2007.
207. Krężołek E., *Reperkusje związane z „wydarzeniami marcowymi" 1968 roku na terenie Skarżyska-Kamiennej* [w:] *Znad Kamiennej. Skarżysko-Kamienna. Materiały i studia*, t. 1, red. K. Zameła, T. Sikora, A. Staśkowiak, P. Żmijewski, Skarżysko–Kamienna 2007.
208. *Kryptonim „Wasale". Studenckie Komitety Solidarności w dokumentach SB*, wybór dokumentów Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2007.
209. Krzanicki M., *„Jaskinia informacji"*, „Kultura i historia" 2007, nr 12.
210. Krzysztofiński M., *Adam Jagoszewski (1888 – 1961)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944 – 1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków – Warszawa – Wrocław 2007.
211. Krzysztofiński M., *Działalność struktur terenowych Departamentu X Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego (wydziałów X Wojewódzkich Urzędów Bezpieczeństwa Publicznego)* [w:] *Departament X MBP. Wzorce–struktury–działanie*, red. K. Rokicki, Warszawa 2007.
212. Krzysztofiński M., *Działalność Wydziałów Wojskowych Komunistycznej Partii Polski i Komunistycznej Partii Zachodniej Ukrainy* , „Glaukopis" 2007, nr 9–10.
213. Krzysztofiński M., *Likwidacja Szkoły Organistowskiej w 1963 r. Działania aparatu bezpieczeństwa*, *postawa mieszkańców Przemyśla* [w:] *Salezjańska Szkoła Organistowska w Przemyślu i jej likwidacja w roku 1963*, red. R. Witalec, I. Witowicz, Rzeszów–Przemyśl 2007.
214. Krzysztofiński M., *PPR w powiecie sanockim w latach 1944–1948* [w:] *Powiat sanocki w latach 1944–1956*, red. K. Kaczmarski, A. Romaniak, Rzeszów – Sanok 2007.
215. Krzysztofiński M., *Wacław Raczyński (1896–1968)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków – Warszawa – Wrocław 2007.

216. Krzyżanowska S., *Helena Majda (1933–1980)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944––1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
217. Krzyżanowska S., Trębacz W., *Sprawa Operacyjnego Rozpracowania „Kaskader"*, Wrocław 2007.
218. Kulesza J., *Ściganie zbrodni nazistowskich na tle przepisów wprowadzających kodeks karny z 1997 roku*, „Palestra" 2007, nr 7–8, s.61–70.
219. Kurpierz T., Dziuba A., Węgrzyn D., *Polskie podziemie niepodległościowe w woj. katowickim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1945–1956*, red. R. Wnuk, S. Poleszak, A. Jaczyńska, M. Śladecka, Warszawa 2007.
220. Kurpierz T., *Gerhard Szczurek (1912–1946)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944––1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
221. Kurpierz T., Piątek P. *„Dobić wroga". Aparat represji wobec podziemia zbrojnego na Śląsku Cieszyńskim i Żywiecczyźnie (1945–1947)*, Katowice–Kraków 2007.
222. Kurpierz T., *Sądownictwo wojskowe* [w:] *Województwo śląskie 1945–1950*, red. A. Dziurok, R. Kaczmarek, Katowice 2007.
223. Kuśnierz R., *„Bolszewicki" spektakl w Charkowie*, *czyli proces Związku Wyzwolenia Ukrainy*, „Wrocławskie Studia Wschodnie" 2006(2007), t. 10.
224. Kuśnierz R., *Głód na Ukrainie w latach 1932–1933 w świetle zbiorów Archiwum Akt Nowych oraz Centralnego Archiwum Wojskowego w Warszawie*, „Dzieje Najnowsze" 2007, nr 2.
225. Kuśnierz R., *Kolektywizacja wsi ukraińskiej i opór chłopów (1929–1931)*, „Almanach Historyczny" 2006(2007), t. 8.
226. Kuśnierz R., *Problematyka głodu w „raju bolszewickim" na łamach lwowskiego „Diła"* [w:] *Ukraińcy w najnowszych dziejach Polski 1918–1989*, t. 3, red. R. Drozd, Słupsk 2007.
227. Lasota M., *Zawartość dokumentacji dotyczącej TW „Delta"* [w:] *Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Między bohaterstwem a agenturą. Studia i materiały*, t. 1, red. R. Terlecki, J. Szczepaniak, Kraków 2007.
228. Leśkiewicz R., *„Ci sędziowie nie od Boga...". Szefowie Wojskowego Sądu Rejonowego w Pozna-niu w latach 1946–1955*, „Grot. Zeszyty historyczne poświęcone historii wojska i walk o niepodległość" 2007, nr 28, s. 77–93.
229. Leśkiewicz R., *Działania operacyjne UB/SB prowadzone wobec mecenasa Stanisława Hejmowskiego* [w:] *Poznański Czerwiec 1956. Uwarunkowania – Przebieg – Konsekwencje*, red. K. Białecki, S. Jankowiak, J. Miłosz, Poznań 2007, s. 245–253.
230. Leśkiewicz R., *Procesy członków organizacji niepodległościowych z Kępińskiego przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Poznaniu w latach 1945–1956* [w:] *Kępno i Ziemia Kępińska w latach 1945–1956. Studia i szkice*, red. J. Bednarek, J. Żelazko, Łódź 2007, s. 141–158.
231. Ligarski S., *Kampania wyborcza do Sejmu PRL w latach 1972*, *1976*, *1980 na przykładzie prasy dolnośląskiej*, „Pamięć i Sprawiedliwość" 2007, nr 1 (11).
232. Ligarski S., *Ogłoszenia drobne jako źródło do badań życia codziennego na przykładzie Śląska w latach 1945–1949* [w:] *Społeczeństwo i gospodarka w badaniach historycznych – dokonania i perspektywy*, red. T. Głowiński, E. Kościk, Wrocław 2007.
233. Ligarski S., *Propaganda wyborcza i nastroje społeczne w czasie wyborów w 1976 r. na Dolnym Śląsku*, „Politicus" 2007, nr 12.
234. Ligarski S., *Stan wojenny w oczach psychologów i socjologów – dokument z 1982 r.*, „Dzieje Najnowsze" 2007, nr 1.
235. Ligarski S., *W zwierciadle ogłoszeń drobnych. Życie codzienne na Śląsku w latach 1945–1949*, Wrocław 2007.
236. Łapiński P., Kułak J., *Florian Andrzej Lewicki (1897–1947)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków 2007.
237. Łapiński P., Kułak J., *Władysław Żwański (1896–1948)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków 2007.
238. Łapiński P., *Leon Suszyński (1920–1979)* [w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny, t. 3, Kraków 2007.
239. Łapiński P., *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie białostockim 1944–1956* [w:] *Atlas Polskiego Podziemia Niepodległościowego 1944–1956*, red. R. Wnuk i in., Warszawa 2007.

240. Łapiński P., *Przebieg kombinacji operacyjnej UBP na przykładzie likwidacji powinowskiego patrolu partyzanckiego kpr. Gabriela Oszczapińskiego „Dzięcioła" (sierpień 1949–styczeń 1950)*, „Studia Podlaskie" Białystok 2006, t. XVI.
241. Łapiński P., *Stanisław Franciszek Grabowski (1918–1952)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków 2007.
242. Łapiński P., *Stanisław Marchewka (1908–1957)* [w:] *Podporucznik Stanisław Marchewka ps. „Ryba" 16 XI 1908–4 III 1957*, red. W. Wilczewski, Białystok 2007.
243. Łapiński P., *Śmierć ppor. Stanisława Marchewki ps. „Ryba" we wspomnieniach ppłk. Stanisława Wałacha, zastępcy komendanta wojewódzkiego MO ds. bezpieczeństwa w Białymstoku* [w:] *Podporucznik Stanisław Marchewka ps. „Ryba" 16 XI 1908–4 III 1957*, red. W. Wilczewski, Białystok 2007.
244. Łapiński P., *Województwo białostockie* [w:] *Aparat bezpieczeństwa w Polsce. Kadra kierownicza*, t. 2: *1956–1975*, red. P. Piotrowski, Warszawa 2006.
245. Łuczak A., *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*, Warszawa–Lublin 2007.
246. Łuczak A., *Tadeusz Stachowiak (1926–2001)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944––1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007, s. 469–470.
247. Łukasiewicz S. (rec. R. Stobiecki, *Klio na wygnaniu. Z dziejów polskiej historiografii na uchodźstwie w Wielkiej Brytanii po 1945 r.*, Poznań 2005), „Przegląd Zachodni" 2007, nr 1.
248. Łukasiewicz S., *Generała Modelskiego ucieczki i powroty*, „Więź" 2007, nr 1.
249. Łukasiewicz *S.*, *Jan Wszelaki o gospodarczych aspektach federacji środkowoeuropejskiej* [w:] *Emigracja polska wobec problemów przebudowy i sowietyzacji kraju po drugiej wojnie światowej*, red. R. Sudziński, Toruń 2007.
250. Łukasiewicz S., *Nachkriegseuropa in föderalistischen Konzeptionen zur Zeit des Zweiten Weltkriegs* [w:] *Europas Platz in Polen. Polnische Europa–Konzeptionen vom Mittelalter bis zum EU-Beitritt*, red. C. Kraft, K. Steffen, Osnabrück 2007.
251. Łukasiewicz S., *Osobista historia Zygmunta Nagórskiego*, *juniora*, „Zeszyty Historyczne" (Paryż) 2007, nr 160.
252. Łukasiewicz S., *Polish Federalists in the United States after 1940 and Their Efforts to Influence American Policy towards Central Europe* [w:] *Poland and European Unity: Ideas and Reality*, red. Th. Lane, M. S. Wolański, Wrocław 2007.
253. Łukasiewicz S., *Polska emigracja polityczna w XX wieku i pamięć historyczna*, „Przegląd Zachodni" 2007, nr 1.
254. Łukasiewicz S., *Zanim powstały „Zeszyty Historyczne". Historia na łamach „Kultury" 1947––1957 (esej bibliograficzny)* [w:] *„Kultura" paryska. Twórcy*, *dzieło*, *recepcja*, red. I. Hofman, Lublin 2007.
255. Machałek M., *Holocaust w polskiej dydaktyce historii* [w:] *Żydzi oraz ich sąsiedzi na Pomorzu Zachodnim w XIX w. i XX wieku*, red. M. Jaroszewicz, W. Stępiński, Warszawa 2007.
256. Machałek M., Stefaniak M., *Szczeciński aparat bezpieczeństwa wobec Października '56* [w:] *W poszukiwaniu tożsamości. Października 1956 na Pomorzu Zachodnim*, red. M Machałek, A. Makowski, Szczecin 2007.
257. Machałek M., *Źródła do stanu wojennego w Gorzowie w zasobie szczecińskiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej* [w:] *Przeciwko stanowi wojennemu. Zajścia 31 sierpnia 1982 roku w Gorzowie Wielkopolskim*, Gorzów 2007.
258. Majchrzak G., *Krystyna Starczewska* [w:], *Słownik dysydentów*, t. I, Warszawa 2007,
259. Majchrzak G., *Rozpracowanie warszawskiego Radio „Solidarność" przez Służbę Bezpieczeństwa w latach 1982–1989*, [w:], *25 rocznica niezależnych audycji i rozgłośni radiowych. Materiały pokonferencyjne*, red. B. Bakuła, Poznań 2007.
260. Majchrzak G., *Zbigniew Bujak* [w:], *Słownik dysydentów*, t. I, Warszawa 2007.
261. Majchrzak G., *Z dziejów „Tygodnika Solidarność". Rozpracowanie „Tygodnika Solidarność" przez Służbę Bezpieczeństwa 1980–1982*, Warszawa 2007 (Studia i materiały),
262. Malec M., *Inwigilacja księdza Adolfa Chojnackiego przez Służbę Bezpieczeństwa* [w:] *Kościół Katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Między bohaterstwem a agenturą. Studia i materiały*, t. 1, red. R. Terlecki, J. Szczepaniak, Kraków 2007, s. 167–203.
263. Małyszka *A.*, *Manifestacje*, *wiece i happeningi na Półwiejskiej pod koniec lat 80. XX wieku*, „Kronika Miasta Poznania" 2007, nr 3.

264. Małyszka A., *Nie tylko w Poznaniu. Opór przeciwko stanowi wojennemu w Poznańskiem*, „Kronika Wielkopolski" 2007, nr 3.
265. Małyszka A., *Paszkwile na Gierka* [w:] *Drogi do wolności w kulturze Europy Środkowej i Wschodniej 1956–2006. Zbiór materiałów z konferencji 5–7 listopada 2006 roku w Wyższej Szkole Zawodowej „Kadry dla Europy" w Poznaniu*, red. B. Bakuła, M. Talarczyk-Gubała, Poznań 2007.
266. Maniewska K., *Kościół katolicki w Bydgoszczy wobec prób dezintegracji i laicyzacji społeczeństwa w okresie rządów Edwarda Gierka*, Warszawa 2007.
267. Marciniak R., *Ludność niemiecka na Pomorzu Zachodnim – problem dla władz polskich*, *czy element potrzebny do zagospodarowania tzw. Ziem odzyskanych?*, „Stargardia" 2006, t. 4, s. 279–289.
268. Marciniak R., *Wydarzenia z 17 czerwca 1953 w Berlinie i NRD w ocenie szczecińskiej prasy codziennej i aparatu partyjnego*, „Przegląd Zachodniopomorski" 2007, z. 1, s. 93–119.
269. Marecki J., *Kościół wobec wyborów w 1947 r.* [w:] *Koniec jałtańskich złudzeń. Sfałszowane wybory 19 I 1947*, red. M. Wenklar, Kraków 2007.
270. Marecki J., *Kwestionariusz personalny z teczki ewidencji operacyjnej na biskupa* [w:] *Blohoslavený biskup Pavol Gojdič (1888–1960) v súradniciach času a doby (záverečné reflexie)*, red. V. Boháč, Prešov 2007.
271. Marecki J., *Likwidacja niższych seminariów zakonnych na terenie woj. krakowskiego w 1952 r.* [w:] *Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Między bohaterstwem a agenturą. Studia i materiały*, t. 1, red. R. Terlecki, J. Szczepaniak, Kraków 2007.
272. Marecki J., Musiał F., *Biskup Jan Pietraszko – świadectwo świętości w aktach SB* [w:] *Niezłomni. Nigdy przeciw Bogu. Komunistyczna bezpieka wobec biskupów polskich*, red. J. Marecki, F. Musiał, Kraków 2007.
273. Marecki J., Musiał F., *Wprowadzenie* [w:] *Niezłomni. Nigdy przeciw Bogu. Komunistyczna bezpieka wobec biskupów polskich*, red. J. Marecki, F. Musiał, Kraków 2007.
274. Marecki J., *Podstawowe pojęcia archiwalne (cz. 3). Dokument*, „Archiva Ecclesiastica" 2007, nr 4.
275. Marecki J., *Przepisy prawne dotyczące funkcjonowania archiwów* [w:] *Lex et praxis*, red. J. Marecki, L. Rotter, Kraków 2006(2007).
276. Marecki J., *Wstęp* [w:] *Lex et praxis*, red. J. Marecki, L. Rotter, Kraków 2006(2007).
277. Marek Ł., *„Przecieki" na terenie województwa katowickiego*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 4 (75).
278. Marek Ł., *Inwigilacja kard. Karola Wojtyły na terenie obecnej diecezji bielsko-żywieckiej* [w:] *„Z waszą ziemią związany byłem od dzieciństwa…". Związki rodzinne*, *turystyczne i pastoralne z diecezją bielsko-żywiecką ks. Karola Wojtyły*, t. 1, red. T. Borutko, Kraków 2007.
279. Marek Ł., *Lato 1970 – siemianowicki Komitet Miejski PZPR wobec pielgrzymek*, „Siemianowicki Rocznik Muzealny" 2006, nr 5.
280. Marek Ł., *O świeckiej obrzędowości słów kilka*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 7 (78).
281. Marek Ł., *Precz! – Niech żyje! W 40. rocznicę uroczystości milenijnych w Sosnowcu*, Muzeum w Sosnowcu 2007.
282. Marszalec J., *Bezpieczeństwa publicznego stan* [w:] *Wielka ilustrowana encyklopedia Powstania Warszawskiego*, t. 2: *Polityka*, *kultura*, *społeczeństwo*, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2007.
283. Marszalec J., *Cywilne sądy specjalne* [w:] *Wielka ilustrowana encyklopedia Powstania Warszawskiego*, t. 2: *Polityka*, *kultura*, *społeczeństwo*, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2007.
284. Marszalec J., *Dekownicy i schronowcy* [w:] *Wielka ilustrowana encyklopedia Powstania Warszawskiego*, t. 2: *Polityka*, *kultura*, *społeczeństwo*, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2007.
285. Marszalec J., *Jeńcy cywilni (niemieccy) i internowani* [w:] *Wielka ilustrowana encyklopedia Powstania Warszawskiego*, t. 2: *Polityka*, *kultura*, *społeczeństwo*, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2007.
286. Marszalec J., *Olgierd Christa (1923–2004)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944––1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
287. Marszalec J., *Państwowy Korpus Bezpieczeństwa* [w:] *Wielka ilustrowana encyklopedia Powstania Warszawskiego*, t. 2: *Polityka*, *kultura*, *społeczeństwo*, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2007.

288. Marszalec J., *Polska Partia Robotnicza* [w:] *Wielka ilustrowana encyklopedia Powstania Warszawskiego*, t. 2: *Polityka*, *kultura*, *społeczeństwo*, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2007.
289. Marszalec J., *Polskie Państwo Podziemne w dniach próby: sierpień – październik 1944. Praktyczna realizacja koncepcji polityczno-ideowych i organizacyjnych wypracowanych w konspiracji* [w:] *Testament Polski Walczącej. Myśl programowa Polskiego Państwa Podziemnego*, słowo wstępne A. Friszke, Warszawa 2007.
290. Marszalec J., *Pytania o tajne oblicza. Działania kontrwywiadowcze GL-AL.*, *PPR wobec AK i Delegatury Rządu na Kraj* [w:] *X Departament MBP. Wzorce–struktury–działanie*, red. K. Rokicki, Warszawa 2007.
291. Marszalec J., *Rekwizycje* [w:] *Wielka ilustrowana encyklopedia Powstania Warszawskiego*, t. 2: *Polityka*, *kultura*, *społeczeństwo*, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2007.
292. Marszalec J., *Robert Nakwas–Pugaczewski (1920–1973)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
293. Marszalec J., *Spekulacja* [w:] *Wielka ilustrowana encyklopedia Powstania Warszawskiego*, t. 2: *Polityka*, *kultura*, *społeczeństwo*, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2007.
294. Marszalec J., *Starostwo grodzkie na Starym Mieście* [w:] *Wielka Ilustrowana Encyklopedia Powstania Warszawskiego*, t. 2: *Polityka*, *kultura*, *społeczeństwo*, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2007.
295. Marszalec J., *Szaber* [w:] *Wielka ilustrowana encyklopedia Powstania Warszawskiego*, t. 2: *Polityka*, *kultura*, *społeczeństwo*, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2007.
296. Marszalec J., *Szpiegowska psychoza* [w:] *Wielka ilustrowana encyklopedia Powstania Warszawskiego*, t. 2: *Polityka*, *kultura*, *społeczeństwo*, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2007.
297. Marszalec J., *Wydziały Bezpieczeństwa Delegatury Rządu na Kraj* [w:] *Wielka Ilustrowana Encyklopedia Powstania Warszawskiego*, t. 2: *Polityka*, *kultura*, *społeczeństwo*, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2007.
298. Marszalec J., *Zdzisław Zieleń (1926–1987)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
299. Marszalec J., *Żydzi w Powstaniu* [w:] *Wielka ilustrowana encyklopedia Powstania Warszawskiego*, t. 2: *Polityka*, *kultura*, *społeczeństwo*, red. P. Rozwadowski, Warszawa 2007.
300. *Między Wilnem a Białymstokiem*, red. T. Kasabuła, J.J. Milewski, Białystok 2007.
301. *Między przymusową przyjaźnią a prawdziwą solidarnością. Czesi – Polacy – Słowacy 1938/39–1945–1989*, cz. I, red. Ł. Kamiński, P. Blažek i P. Jaworski, Warszawa 2007.
302. Milewski J.J., (rec. A.S. Wialiki, *Na rozdarożzi. Biełarusy i Paliaki u czas pierasialenija (1944–1946)*, Mińsk 2005), „Biuletyn Historii Pogranicza" 2007, nr 8.
303. Milewski J.J., *Przeszłość historyczna a problemy integracji w trójkącie polsko-litewsko-białoruskim* [w:] *Polska i kraje sąsiednie w warunkach globalizacji i integracji europejskiej*, Białystok 2007.
304. Milewski J.J., *Wstęp* [w:] H. Kuczyński, *Syberyjski szlak*, Suwałki 2007.
305. Miłosz J., *Milenium kontra Tysiąclecie*, red. K. Białecki, S. Jankowiak, J. Miłosz, Poznań 2007.
306. Miłosz J., *Przebieg śledztwa prowadzonego przed „procesem dziesięciu" w świetle zachowanych materiałów UB* [w:] *Poznański Czerwiec 1956 – uwarunkowania – przebieg – konsekwencje*, Poznań 2007.
307. Miłosz J., *Założenia i realizacja Wielkiej Nowenny na przykładzie archidiecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej* [w:] *Milenium kontra Tysiąclecie*, red. K. Białecki, S. Jankowiak, J. Miłosz, Poznań 2007.
308. Musiał F., *Kowal Władysław (1905–1972)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
309. Musiał F., *Naczelnicy Wydziału IV SB w Krakowie* [w:] *Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Między bohaterstwem a agenturą. Studia i materiały*, t. 1, red. R. Terlecki, J. Szczepaniak, Kraków 2007.
310. Musiał F., *Podręcznik bezpieki. Teoria pracy operacyjnej w świetle wydawnictw resortowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych PRL*, Kraków 2007.
311. Musiał F., *Stachiewicz Roman (1928–1951)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.

312. Musiał F., *Twarze bezpieki*, „Zeszyty Historyczne WiN-u" 2007, nr 26–27
313. Muszyński W.J., *Z dziejów Stronnictwa Narodowego 1928–1939*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej", sierpień–wrzesień 2007, nr 8–9.
314. Muszyński W.J., *Guernika: mit Zagłady i symbol propagandy*, „Glaukopis" 2007/2008, nr 9–10.
315. Muszyński W.J., J. Stryjek, (oprac.) J. Garbarczyk, *W Narodowej Organizacji Wojskowej na Ziemi Wyszkowskiej*, „Glaukopis" 2007/2008, nr 9–10.
316. Mysiakowska J., *Komitet Legalizacyjny Stronnictwa Narodowego*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 8–9, s. 76–81.
317. *„Na bocznicy czekały na nas bydlęce wagony..." Wspomnienia sybiraków*, oprac. Grażyna Jenczelewska-Stolarczyk, Wrocław 2007.
318. Namysło A., *Organizacje polityczne ludności żydowskiej* [w:] *Województwo śląskie 1945–1950*, red. A. Dziurok, R. Kaczmarek, Katowice 2007.
319. Namysło A., *Stronnictwo Pracy* [w :] *Województwo śląskie 1945–1950*, red. A. Dziurok, R. Kaczmarek, Katowice 2007.
320. Namysło A., *Udział niemieckiej administracji rejencji katowickiej w procesie organizacji akcji wymiany Żydów na obywateli niemieckich w latach 1940–1944*, „Zagłada Żydów. Studia i materiały" 2007, vol. 3.
321. Namysło A., *Żydowskie zrzeszenia religijne* [w:] *Województwo śląskie 1945–1950*, red. A. Dziurok, R. Kaczmarek, Katowice 2007.
322. Neja J., *Opór wobec stanu wojennego w regionie śląsko-dąbrowskim* [w:] *Konferencja „Opór wobec stanu wojennego na Śląsku i w Zagłębiu". Katowice, 14 kwietnia 2007 r.*, bmw.
323. *Nieznana batalia o stan wojenny*, oprac. G. Majchrzak, „Arcana" 2007, nr 76.
324. Niwiński P., *Józef Grzesiak (1900–1975)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
325. Niwiński P., *Stanisław Kiałka (1911–1980)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944––1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
326. Niwiński P., *Witold Milwid (1915–1949)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
327. Niwiński P., *Władysław Subortowicz (1913–1949)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
328. Niwiński P., Zarzycki A., *Władysław Zarzycki (1897–1971)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
329. Nagel P., *Losy Polaków deportowanych do obwodu archangielskiego*, „Zesłaniec. Pismo Rady Naukowej Zarządu Głównego Związku Sybiraków" 2007, nr 29.
330. Nawrocki Z., *Józef Modrzejewski (1909–1995)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956*, t.3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007, s. 363–367.
331. Noszczak B., *Prymas we Wronie*, „Karta" 2007, nr 52.
332. Noszczak B., *Okoliczności powstania Jasnogórskich Ślubów Narodu Polskiego*, „Przegląd Powszechny" 2007, nr 7–8.
333. Noszczak B., *Przypadek „Studenta". Kontakty o. Andrzeja Koprowskiego SJ ze Służbą Bezpieczeństwa PRL (1968 –1987)*, „Przegląd Powszechny" 2007, nr 7–8.
334. Nowicki R., *Wojskowa Organizacja Ziem Zachodnich – schemat organizacyjny* [w:] *Jak Feniks z popiołów. Struktury Polskiego Państwa Podziemnego w Wielkopolsce 1939–1945*, Poznań 2007.
335. Nowinowski S., *Andrzeja Feliksa Grabskiego żywoty równoległe*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989" 2007, nr 1.
336. Nowinowski S., Spodenkiewicz P., Toborek T., *Tadeusz Wyrwa – partyzant z natury*, Łódź 2007.
337. Nowinowski S., *Stosunki polsko-czechosłowackie u progu II wojny światowej. Bilans otwarcia* [w:] *Między przymusową przyjaźnią a prawdziwą solidarnością. Czesi – Polacy – Słowacy 1938/39–1945–1989*, cz. I, red. P. Blažek, P. Jaworski, Ł. Kamiński, Warszawa 2007.
338. *Jedność Europy. Antologia XX-wiecznej polskiej myśli europejskiej*, oprac. S. Łukasiewicz, Warszawa: Urząd Komitetu Integracji Europejskiej 2007.
339. *Oddział AK Gedymina Rogińskiego ps. „Dzielny" – Mariana Rączki ps. „Kościuszko" i jego żołnierze* [w:] *Konspiracja antykomunistyczna i podziemie zbrojne w Wielkopolsce w latach 1945–1956*, red. A. Łuczak, A. Pietrowicz, Poznań 2007, s. 85–100.

340. *Odrzucona prośba tow. Jaruzelskiego. Informacja Ministerstwa Obrony Narodowej Czechosłowacji z posiedzenia komitetu ministrów obrony państw członkowskich Układu Warszawskiego w dniach 1–4 grudnia 1981 r.*, oprac. G. Majchrzak, P. Piotrowski, „Glaukopis" 2007, nr 7–8.
341. *Operacja „Podmuch". Służba Bezpieczeństwa wobec „bombiarzy" na terenie Zagłębia Miedziowego w okresie stanu wojennego*, wstęp, wybór, oprac. S. Ligarski, Lubin–Wrocław 2007.
342. *Operacja „Poeta". Służba Bezpieczeństwa na tropach Czesława Miłosza*, oprac. B. Kopka, G. Majchrzak, Lublin 2007.
343. *Operacja „Sejm" 1944–1946*, red. W. Chudzik, Z. Gajowniczek, S. Kokin, P. Kułakowskij, M. Majewski, J. Szapował, J. Tucholski, Warszawa–Kijów 2007.
344. Palicki J., *Wydarzenia z 31 sierpnia 1982 roku w świetle legalnej i nielegalnej prasy lokalnej* [w:] *Przeciwko stanowi wojennemu. Zajścia 31 sierpnia 1982 roku w Gorzowie Wielkopolskim*, Gorzów 2007.
345. Pawłowicz J., *Ludzie płockiej bezpieki. Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Płocku 1945–1956*, Warszawa 2007.
346. Pietrowicz A., *Jan Jacek Niskich (1910–1996)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944––1956. Słowniki biograficzny*, t. 3, Kraków 2007.
347. *Plany pracy Departamentu IV MSW na lata 1972–1979*, oprac. M. Biełaszko, A. K. Piekarska, P. Tomasik, C. Wilanowski, Warszawa 2007.
348. Pleskot P., *Wielki mały ekran. Telewizja a codzienność Polaków lat 60.*, Warszawa 2007.
349. Pleskot P., *Marxism in the Historiography of "Annales" in the Opinion of Its Creators and Critics*, „Acta Poloniae Historica" 2007, t. 96.
350. *Podporucznik Stanisław Marchewka ps. „Ryba" 16 XI 1908–4 III 1957*, red. W. Wilczewski, Białystok 2007.
351. Polańska-Bergman M., Perzyna P., *Podstawy prawne działania archiwum Instytutu Pamięci Narodowej na tle rozwiązań wybranych krajów Europy Środkowo-Wschodniej* [w:] *Prawo archiwalne. Stan aktualny i perspektywy zmian*, red. H. Robótka, Toruń 2007.
352. Poleszak S., *Józef Franczak „Guściowa", „Lalek", „Laluś" (1918–1963)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
353. Poleszak S., Wnuk R., *Oddziały zbrojne polskiego podziemia niepodległościowego i organizacji młodzieżowych – próba ujęcia statystycznego* [w:] *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*, Warszawa 2007.
354. Poleszak S., Wnuk R., *Zarys dziejów polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*, Warszawa 2007.
355. Popek L., *Akcje OUN-UPA przeciwko Kościołowi rzymskokatolickiemu na Wołyniu w latach 1939–1945* [w:] *Polska–Ukraina. Wspólna przeszłość*, Cieszanów 2007.
356. Popek L., *Zarys dziejów parafii Ostrówki (1765–1943)* [w:] *Minułe i suczasne Wołyni ta Polissja. Lubloml w istorii Ukraini ta Wołyni*, Łuck 2007, s. 56–64.
357. *Powiat sanocki w latach 1944–1956*, red. K. Kaczmarski, A. Romaniak, Rzeszów–Sanok 2007.
358. *Powstanie Warszawskie 1944 w dokumentach z archiwów służb specjalnych*, red. M. Majewski i in., Warszawa 2007.
359. Próchniak L., *Przygotowania władz do wizyty Jana Pawła II w Łodzi* [w:] *Jan Paweł II w Łodzi. W dwudziestą rocznicę wizyty*, red. M. Przybysz, M. Różański, J. Wróbel, Łódź 2007.
360. *Przeciwko stanowi wojennemu. Zajścia w Gorzowie 31 sierpnia 1981. Materiały pokonferencyjne*, red. M. Machałek, D. Rymar, Szczecin 2007.
361. Przybysz M., *Jan Paweł II w Łodzi – Przebieg wizyty 13 czerwca 1987 roku* [w:] *Jan Paweł II w Łodzi. W dwudziestą rocznicę wizyty*, red. M. Przybysz, M. Różański, J. Wróbel, Łódź 2007.
362. Ptak W., *Zarys działalności oraz problem bandytyzmu wśród członków zbrojnego podziemia na terenie powiatu sępoleńskiego w latach 1945–1947* [w:] *Opór społeczny i konspiracja w woj. pomorskim (bydgoskim) w latach 1945–1956*, red. T. Chinciński, Z. Karpus, Bydgoszcz–Toruń 2007.
363. Ptaszyński R., *Trzymamy straż nad Odrą. Propaganda – fakty – dokumenty*, Szczecin 2007.
364. Puławski A., *Nie ujawniać czynnikom nieoficjalnym*, *Depesze AK o Zagładzie*, „Więź" 2007, nr 7.

365. Puławski A., *Ostatnia poczta*, „Zagłada Żydów. Studia i materiały" 2007, nr 3.
366. Rączy E., *Działalność PUBP w Krośnie w latach 1944–1956. Zarys problematyki*, *cz. 2* [w:] *Polska i jej wschodni sąsiedzi*, *t. 8*, red. A. Andrusiewicz, Rzeszów 2007, s. 104–123.
367. Rączy E., *Straty ludnościowe w powiecie mieleckim podczas okupacji hitlerowskiej*, „Rocznik Mielecki" 2007, s. 45–66.
368. Reczek R., *Dokumenty dotyczące Milenium w Archiwum IPN w Poznaniu* [w:] *Milenium kontra Tysiąclecie – 1966*, red. K. Białecki, S. Jankowiak, J. Miłosz, Poznań 2007.
369. Reczek R., Rybak B., *Dokumentacja archiwalna dotycząca powstania czerwcowego – przegląd materiałów wypożyczonych z OBUiAD w Warszawie* [w:] *Poznański Czerwiec 1956. Uwarunkowania – Przebieg – Konsekwencje*, red. K. Białecki, S. Jankowiak, Poznań 2007, s. 51–62.
370. Rokicki K., *Chrzest bojowy ZOMO*, „Pamięć i Sprawiedliwość" 2007, nr 1 (11).
371. Rokicki K., *Portret zbiorowy kadry X Departamentu* [w:] *Departament X MBP: wzorce*, *struktury*, *działanie*, red. K. Rokicki, Warszawa 2007.
372. Rokicki P., *Armia Krajowa na Wileńszczyźnie 1943–1945*, Warszawa 2007 (wyd. II)
373. Rokicki P., *Mirosław Głębocki (1902–1945)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944––1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków – Warszawa – Wrocław 2007
374. Rokicki P., *Wilhelm Popławski (1901–1971)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944––1956. Słownik biograficzny* t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007
375. Romanek J., *Stosunek chłopów w BSRR do kolektywizacji wsi w ocenie polskiej prasy wojskowej lat międzywojennych*, „Białoruskie Zeszyty Historyczne" 2007, nr 28.
376. Rosenbaum S., *„Rewizjonistyczne" reakcje na „Orędzie biskupów polskich do biskupów niemieckich" z 1965 r. w województwie katowickim w świetle akt SB*, „Confinium" 2007, nr 2.
377. *Rozwój teorii rewolucji w socjologii historyczno-porównawczej. Próba analizy metodologicznej* [w:] *O rewolucji. Obrazy radykalnej zmiany społecznej*, red. K. Brzechczyn, M. Nowak Poznań 2007.
378. Ruzikowski T., *Warszawskie radio „Solidarność". Wybrane aspekty*, [w:] *25 rocznica niezależnych audycji i rozgłośni radiowych*, *Materiały pokonferencyjne*, red. B. Bakuła, Poznań 2007.
379. Rybarczyk P., *Działania aparatu bezpieczeństwa w Bydgoszczy wobec uczniów i nauczycieli gimnazjum przy Placu Wolności w latach 1946–1955 – zarys problemu* [w:] *Z dziejów I Liceum Ogólnokształcącego. IV wieki kształcenia w Bydgoszczy*, Bydgoszcz 2007, s. 195–207.
380. Rybarski R., *Państwo monopoliczne*, wstęp i red. naukowa N. Wójtowicz, Krzeszowice 2007.
381. *Salezjańska Szkoła Organistowska w Przemyślu i jej likwidacja w 1963 r.*, red. R. Witalec, I. Witowicz, Rzeszów–Przemyśl 2007.
382. Sawicki J., *Walka o pamięć powstania warszawskiego w PRL. Doktryna*, *propaganda*, *cenzura* [w:] *Śląsk*, *Pomorze i Wielkopolska wobec powstania warszawskiego. Materiały z konferencji naukowej zorganizowanej przez Muzeum w Gliwicach w 60. rocznicę wybuchu powstania warszawskiego*, Gliwice 2007, s. 137–143.
383. Sawicki W., *Osobowe źródła informacji organów bezpieczeństwa Polski Ludowej*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989" 2007, nr 5, s. 9–18.
384. Siepracka D., *Stosunki polsko-żydowskie w Łodzi w czasie okupacji hitlerowskiej. Stan badań i perspektywy badawcze* [w:] *Fenomen getta łódzkiego 1940–1944*, red. P. Samuś, W. Puś, Łódź 2006 [druk: 2007].
385. Siepracka D., *Walenty Zora (1901–1977)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
386. Sierchuła R., *Formacje wojskowe Obozu Narodowego w Wielkopolsce*, „Inne Oblicza Historii" 2007, nr 2–3.
387. Sikora M., *Infrastruktura Luftwaffe oraz Ordre de Bataille niemieckiej obrony przeciwlotniczej w raportach wywiadu Okręgu Śląskiego Armii Krajowej z wiosny 1944 r.* [w:] „Confinium" 2007, nr 2.
388. Sikora M., *Katowice jako ośrodek dyspozycyjny i produkcyjny niemieckiego przemysłu zbrojeniowego na Górnym Śląsku w czasie drugiej wojny światowej 1939–1945 [w:] Przemiany protoindustrialne i industrialne jako czynnik miastotwórczy Katowic*, red. A. Barciak, Katowice 2007.

389. Sikora M., *Kierunki działań operacyjnych Służby Bezpieczeństwa wobec inteligencji technicznej na przykładzie kadry naukowej Politechniki Śląskiej i Politechniki Częstochowskiej,* „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989" 2007, nr 1(5).
390. Siwiec B., *Wrócili po śmierć. Kulisy zabójstwa Komendanta III Inspektoratu Armii Krajowej w Grudziądzu Józefa Sierosławskiego*, „Przegląd Bydgoski" 2007, nr 18, s. 69–78.
391. Skubisz P., *Casus Barana – rzecz o defraudacji funduszu operacyjnego SB*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989" 2007, nr 5.
392. Skubisz P., *Działalność oficerów wywiadowczych w batalionach KOP w świetle meldunków sytuacyjnych Dowództwa KOP z 1925 r. Wybór dokumentów*, „Grot. Zeszyty Historyczne Poświęcone Historii Wojska i Walk o Niepodległość" 2007.
393. Smalewski J. S., *Wyrok Workuta*, Wrocław 2007.
394. *Solidarność Walcząca w dokumentach,* t.1, *W oczach SB*, oprac. Ł. Kamiński, W. Sawicki, G. Waligóra, Warszawa 2007.
395. Spałek R., *Potęga szpiegomanii. Departament X w poszukiwaniu wroga wewnętrznego w kierownictwie komunistycznym w Polsce (1948–1956)* [w:] *Departament X MBP: wzorce, struktury, działanie*, red. K. Rokicki, Warszawa 2007.
396. Spałek R., *Z dziejów wywiadu komunistycznego. Casus Bogusława Hrynkiewicza i Mariana Spychalskiego (1940–1944)*, „Pamięć i Sprawiedliwość" 2007, nr 12.
397. *Sprawozdanie z likwidacji rodzin kułackich w województwie białostockim w 1950 r.*, wstęp i oprac. M. Markiewicz, „Dzieje Najnowsze" 2007, nr 1.
398. Stadnicki T., *Zaniechanie ścigania sprawcy przestępstwa przewidziane w ustawie o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu* „Prokuratura i Prawo" 2007, nr 9.
399. Stanuch Z., *Nauczanie religii w punktach katechetycznych województwa szczecińskiego w świetle materiałów archiwalnych Archiwum Państwowego w Szczecinie (1961–1970)*, „Przegląd Zachodniopomorski" 2007, z. 3, s. 53–67.
400. Stefaniak M., *Nielegalna emigracja Żydów z Pomorza Zachodniego w latach 1945–1948* [w:] *Żydzi oraz ich sąsiedzi na Pomorzu Zachodnim w XIX i XX wieku*, red. M. Jaroszewicz, W. Stępiński, Warszawa 2007.
401. Stróżyna K., *Dionizy Czech (1907–1974)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956, Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007, s. 116–118.
402. Stróżyna K., *Świętorzecka Władysława (1898–1967)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956, Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
403. *Studia i materiały z dziejów opozycji i oporu społecznego*, t. 5, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Wrocław 2006.
404. Surdej M., *Rozbicie aresztu PUBP w Tarnobrzegu – 2 listopada 1944 r.*, „Zeszyty Historyczne Win" 2007, nr 26–27.
405. Sychowicz K., *Działalność aparatu bezpieczeństwa wobec środowiska oświatowego w woj. białostockim w latach 1945–1949* [w:] *Rola oświaty i szkolnictwa w procesie kształtowania się świadomości narodowej na pograniczu polsko-litewsko-białoruskim*, red. W. Śleszyński, Białystok 2007.
406. Sychowicz K., *Działania władz komunistycznych wobec duchowieństwa katolickiego na terenie Warmii i Mazur w latach 1948–1955 – przyczynek do tematu*, „Znad Pisy" 2006, nr 15.
407. Sychowicz K., *Ks. Marian Godlewski (1899–1964)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
408. Sychowicz K., *Podziemie antykomunistyczne na Ziemi Łomżyńskiej w latach 1944–1957* [w:] *Podporucznik Stanisław Marchewka ps. „Ryba" 16 XI 1908–4 III 1957*, red. W. F. Wilczewski, Białystok 2007.
409. Sychowicz K., *Władza i aparat bezpieczeństwa wobec arcybiskupa Romualda Jałbrzykowskiego (1945–1955)* [w:] *Między Wilnem a Białymstokiem*, Białystok 2007.
410. Syrnyk J., *„Szkoła pod specjalnym nadzorem" – inwigilacja IV Liceum Ogólnokształcącego w Legnicy przez komunistyczną Służbę Bezpieczeństwa* [w:] *Ukraińcy w najnowszych dziejach Polski 1918–1989*, red. R. Drozd, Słupsk 2007.

411. Syrnyk J., *Kim byli „Wołod'ko" i „Biłyj"? O rzekomym istnieniu UPA na terenie województwa wrocławskiego w latach 1947–1951*, „Pamięć i Sprawiedliwość" 2007, nr 1 (11).
412. Syrnyk J., *Ludność ukraińska na Dolnym Śląsku 1945–1989*, Wrocław 2007.
413. Syrnyk J., *Sprawa obiektowa „Ortodox" na terenie województwa legnickiego – przyczynek do badań nad rozpracowaniem Cerkwi greckokatolickiej przez aparat bezpieczeństwa PRL* [w:] *Ukraińcy w najnowszych dziejach Polski 1918–1989*, red. R. Drozd, Słupsk 2007.
414. Syrnyk J., *Zagadnienie ukraińskie w powiecie lubińskim (1947–1989)*, Lubin–Wrocław 2007.
415. Szczęch R., Czechowski M., *W oddziale cc mjr Hieronima Dekutowskiego „Zapory"*, „Zeszyty Historyczne WiN-u" 2007, nr 26–27.
416. Szwagrzyk K., *Jan Lonc (1914–1997)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956.* t. 3, *Słownik biograficzny*, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
417. Szwagrzyk K., *Obóz/więzienie w Jaworznie (1947–1956) w fotografii lotniczej* [w:] *Obóz dwóch totalitaryzmów. Jaworzno 1943–1956*, t. 2, red. K. Mieroszewski, Z. Woźniczko, Jaworzno 2007.
418. Szwagrzyk K., *Procesy kierownictwa X Departamentu MBP* [w:] *Departament X MBP. Wzorce – struktury – działanie*, red. K. Rokicki, Warszawa 2007.
419. Śmietanka-Kruszelnicki R., *Podziemie antykomunistyczne po 1945 r. wobec kolektywizacji (na przykładzie województwa kieleckiego)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u" 2007, nr 26–27.
420. Śmietanka-Kruszelnicki R., *Podziemie i konspiracja w latach 1945–1949* [w:] *Częstochowa. Dzieje miasta i klasztoru jasnogórskiego*, t. 4: Dzieje miasta i klasztoru po 1945 r., red. K. Kersten, Częstochowa 2007.
421. Taraszkiewicz-Otta R., *Dwie prawdy. Na drodze życia. Wspomnienia*, oprac. S. Poleszak, „Pamięć i Sprawiedliwość" 2007, nr 1(11).
422. Toborek T., *Festiwal rockowy w Jarocinie oaza wolności czy wentyl bezpieczeństwa* [w:] *Drogi do wolności w kulturze Europy Środkowej i Wschodniej 1956–2006*, red. B. Bakuła, M. Talarczyk-Gubała, Poznań 2007.
423. Toborek T., *Kościół łódzki wobec polityki władz w latach 1945–1967* [w:] *Jan Paweł II w Łodzi. W dwudziestą rocznicę wizyty*, red. M. Przybysz, M. Różański, J. Wróbel, Łódź 2007.
424. Toborek T., *Stanisław Sojczyński i Konspiracyjne Wojsko Polskie*, Łodź 2007.
425. Tomasik P., *Adam Doboszyński – polityk nieokiełznany*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 8–9, s.126–129.
426. Tomasik P., *Adam Pietruszka (ur. 1938)*, *zastępca dyrektora Departamentu IV MSW*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989" 2007, nr 5, s. 531–538.
427. Tracz B., *„O cele partii trzeba było walczyć twardo". Jerzy Ziętek w świetle swoich przemówień* „Confinium" 2007, nr 2.
428. Trębacz W., *Aleksander Eugeniusz Seniuta (1930–1998)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
429. Trębacz W., *Józef Pachla (1929–1994)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007..
430. Trębacz W., *Kazimierz Michalczyk* [w:] *31 sierpnia 1982. NAF Dementi – 25 lat*, Wrocław 2007.
431. Urynowicz M., rec. Ariel Yahalomi, *Przeżyłem*, „Glaukopis" 2007, nr 9–10.
432. Urynowicz M., *Gross Aktion – zagłada warszawskiego getta*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 7.
433. Trębacz W., *Seniuta Aleksander Eugeniusz «Krzysztof»* [w:] *Małopolski słownik biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939–1956*, t. 12, Kraków 2007.
434. *Twarze białostockiej bezpieki. Informator personalny*, red. P. Łapiński, Białystok 2007.
435. *Twarze olsztyńskiej bezpieki. Kadra kierownicza UB i SB w Olsztynie. Informator personalny*, red. P. Kardela, Białystok 2007.
436. *W poszukiwaniu tożsamości. Październik 1956 na Pomorzu Zachodnim*, red. M. Machałek, A. Makowski, Szczecin 2007.
437. Waligóra G., *Analiza Dep. III MSW na temat niezależnego ruchu wydawniczego w połowie 1987*, „Studia i Materiały"…, 2007, t. 5 .
438. Waligóra G., *Obraz społeczeństwa polskiego w publicystyce środowiska KOR*, „Sowiniec. Materiały Historyczne" 2006, nr 28 [druk 2007].

439. Waligóra G., *Solidarność Walcząca 1982–1992* (wspólnie z dr. Ł. Kamińskim) [w:] *O Wyzwolenie z komunizmu ludzi i narodów przysięgam walczyć*, Warszawa 2007.
440. Waligóra G., *Zalecenia gen. Krzysztoporskiego wobec KOR i środowisk studenckich po zabójstwie St. Pyjasa*, „Studia i Materiały"… 2007, t. 5.
441. Waligóra G., *Zespoły Inicjatywy Obywatelskiej*, „Studia i Materiały"… 2007, t. 5.
442. Warot P.P., *Ostatni rektor – pierwszy TW*, „Debata" 2007, nr 2.
443. Warot P.P., *Stypendysta*, „Debata" 2007, nr 3.
444. Warot P.P., *Z akt mrągowskiej bezpieki: Pretorianin komunizmu. Władysław Chrostowski* [w:] *Mrągowskie Studia Humanistyczne*, t. 8, Mrągowo 2007.
445. Wasilewski W., *Starobielsk 1940. Niesubordynacja Daniła Czecholskiego*, „Dzieje Najnowsze" 2007, nr 3.
446. Wasilewski W., *Związek Sowiecki wobec próby podejmowania sprawy Katynia w Wielkiej Brytanii* [w:] *Zbrodnia katyńska w oczach współczesnych Rosjan*, red. M. Tarczyński (seria Zeszyty Katyńskie, nr 22).
447. Wasilewski W., *Sowiecka dezinfomacja jeńców*, „Templum Novum" 2007, nr 4.
448. Wasilewski W., [rec. słownika] M. Gałęzowskiego, *Wierni Polsce. Ludzie konspiracji piłsudczykowskiej 1939–1947*, „Pamięć i sprawiedliwość" 2007, nr 11.
449. Wenklar M., *Jandziś Jan*, „Zeszyty Historyczne WiN-u" 2007, nr 26–27.
450. Wenklar M., *Przypadek tajnego współpracownika o ps. „Turysta"* [w:] *Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Między bohaterstwem a agenturą. Studia i materiały*, t. 1, red. R. Terlecki, J. Szczepaniak, Kraków 2007.
451. Węda Ł., *Archiwista Komitetu Okręgowego Komunistycznej Partii Polski w Siedlcach przed sądem. Przypadek Pejsacha Barna* [w:] *Pamiętnik VIII Ogólnopolskiego Zjazdu Studentów Archiwistyki*, Lublin 2007, s.171–175.
452. Węgrzyn D., *Aparat bezpieczeństwa państwa wobec środowisk narodowych na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim*, Katowice–Kraków 2007.
453. Węgrzyn D., *Dzieje pewnego werbunku. UB wobec Jerzego Kurcyusza w latach 1945–1956*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989" 2007, nr 1(5).
454. Węgrzyn D., *Konspiracja NSZ – od Narodowych do Śląskich Sił Zbrojnych* [w:] *Województwo śląskie 1945–1950*, Katowice 2007.
455. Węgrzyn D., *Narodowe Zjednoczenie Wojskowe* [w:] *Województwo śląskie 1945–1950*, Katowice 2007.
456. Witalec R., *Działalność UB wobec podziemia ukraińskiego w powiecie sanockim (1944 – 1947)*, [w:] *Powiat sanocki w latach 1944–1956*, red. K. Kaczmarski, A. Romaniak, Rzeszów–Sanok 2007, s. 369–382.
457. Wnuk R., *Za pierwszego Sowieta. Polska konspiracja na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej (wrzesień 1939 – czerwiec 1941)*, Warszawa 2007.
458. Wojcieszyk E., *Poznański Czerwiec 1956 r. i odwilż październikowa w archidiecezji poznańskiej w świetle dokumentów aparatu represji PRL*, „Kronika Wielkopolski" 2007, nr 2.
459. *Województwo białostockie w latach II wojny światowej.* Wybór źródeł, red. K. Sychowicz, Białystok 2007.
460. *Województwo śląskie 1945–1950. Zarys dziejów politycznych*, red. A. Dziurok, R. Kaczmarek, Katowice 2007.
461. *Wołoszyn J.*, *Chronić i kontrolować. UB wobec środowisk i organizacji konspiracyjnych młodzieży na Lubelszczyźnie (1944–1956)*, Warszawa 2007.
462. Wołoszyn J., *Udział organów bezpieczeństwa w akcji rekrutacji na studia w województwie lubelskim w latach 1947–1956*, „Pamięć i Sprawiedliwość" 2007, nr 1(11).
463. Wójtowicz P., *Obraz Związku Sowieckiego w ujęciu polskiej emigracji politycznej w Wielkiej Brytanii w latach 1945–1956*, „Dzieje Najnowsze" 2007, nr 3.
464. Wróbel J., *Działalność KPA na rzecz polskich uchodźców w latach 1944–1949* [w:] *Kongres Polonii Amerykańskiej i jego przywódcy*, Bydgoszcz 2007.
465. Wróbel J., *Jerzy Kosiński a tajne służby*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989" 2007, nr 1.

466. Wróbel J., *Kwestie narodowościowe na terenie powiatu kępińskiego w latach 1945–1947* [w:] *Kępno i Ziemia kępińska 1945–1956. Studia i szkice*, red. J. Bednarek i J. Żelazko, Łódź 2007.
467. Wróbel J., *Nastroje społeczeństwa łódzkiego po wyborze kardynała Karola Wojtyły na papieża* [w:] *Jan Paweł II w Łodzi. W dwudziestą rocznicę wizyty*, red. M. Przybysz, M. Różański, J. Wróbel, Łódź 2007.
468. Wróbel J., *Polityka władz Polski Ludowej wobec oficerów – byłych jeńców wojennych po II wojnie światowej (Zarys problematyki)*, „Łambinowicki Rocznik Muzealny" 2006 [druk: 2007].
469. Wróbel J., *Specyfika polityki niemieckiej w Łodzi w latach 1939–1945* [w:] *Fenomen getta łódzkiego 1940–1944*, red. P. Samuś i W. Puś, Łódź 2006 [druk: 2007].
470. Zając E., [rec.] A. Gliksman, *Solidarność Małopolska. Kalendarium 1980–2005*, „Rocznik Sądecki" 2007, t. 35.
471. Zając E., *Specyficzna pamięć. 13 XII 1989: ósma rocznica stanu wojennego*, „Arcana" 2007, nr 76.
472. Zając E., *U źródeł Solidarności*, „Terra Incognita" 2007, nr 1.
473. Zawistowski A., *Próby zreformowania gospodarki centralnie kierowanej w Polsce w latach 1980–1981*, „Studia i Prace Kolegium Ekonomiczno-Społecznego" 2007, z. 13, s. 421–445. (wspólnie z Ł. Dwilewiczem, G. Jamroziakiem, J. Kalińskim, Ł. Paprotnym).
474. Zawistowski A., *Struktura organizacyjna SGH/SGPiS po 1945 roku*, [w:] *Tradycje szkolnictwa ekonomicznego w Polsce po 1945 roku*, red. Wojciech Morawski, Warszawa 2007, s. 143–157.
475. *Zbrodnia lubińska 1982. Dokumenty. Dochodzenie do prawdy*, *cz. 4*, *Materiały Nadzwyczajnej Komisji do Zbadania Działalności Ministerstwa Spraw Wewnętrznych*, wstęp, wybór P. Piotrowski, t. 2. Lubin–Wrocław 2007.
476. *Zbuntowane miasto. Szczeciński Grudzień '70 – Styczeń '71*, red. M. Machałek, M. Paziowski, P. Miedziński, Szczecin 2007.
477. Zwiernik P., *Metody zwalczania niezależnego obiegu wydawniczego przez SB* [w:] *Drogi do wolności w kulturze Europy Środkowej i Wschodniej 1956–2006*, Poznań 2007.
478. Zwiernik P., *Niepodległościowe organizacje młodzieżowe III 1945–XII 1956 (Pomorze Zachodnie)* [w:] *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*, Warszawa–Lublin 2007.
479. Zwiernik P. *Niepodległościowe organizacje młodzieżowe I 1945–XII 1956 (Wielkopolska)* [w:] *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*, Warszawa–Lublin 2007.
480. Zwolski M., *Bolesław Bubieńczyk (1921–1956)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3, Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
481. Żaryn. J., *Ostatni emisariusz – Bożysława Kurowskiego podróż do Polski*, „Zeszyty Historyczne Win-u" 2007, nr 26–27.
482. Żaryn J., *Stronnictwo Narodowe we Francji (1939–1955)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 8–9.
483. Żaryn J., *Pielgrzymki na Jasną Górę (1956–1978)* [w:] *Częstochowa. Dzieje Miasta i Klasztoru Jasnogórskiego*, t. 4, Częstochowa 2007.
484. Żaryn J., *Represje władz państwowych wobec kościelnego programu milenijnego*, „Ateneum Kapłańskie", V–VI 2007, z. 3 (t. 148), .
485. Żelazko J., *„Ludowa" sprawiedliwość. Skazani przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi (1946–1955)*, Łódź 2007.
486. Żelazko J., *Adolf Netzel (1913–1983)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 3 Kraków–Warszawa–Wrocław 2007.
487. Żelazko J., *Procesy kobiet przed WSR w Łodzi 1946 – 1955* [:w] S*łużba Polek na frontach II wojny światowej*, cz. 9: *Materiały z sesji popularnonaukowej w Toruniu w dniu 5 listopada 1995 r.*, red. K. Minczykowska, J. Szyling, Toruń 2006 [druk 2007].
488. Żelazko J., S*ytuacja duchowieństwa katolickiego powiecie kępińskim w latach 1945–1956* [w:] *Kępno i Ziemia kępińska w latach 1945–1956. Studia i szkice*, red. J. Bednarek, J. Żelazko, Łódź 2007.

Publikacje popularnonaukowe i publicystyka pracowników IPN

489. Banaś K. *„Szlakiem obronnym”*, „Magazyn Szkolny” 2007 nr 4/3(10).
490. Banaś K., *„Nigdy nie okazał strachu”. Ks. Teodor Lichota (1910–2003)*, „Nasz Dziennik” 2007, nr 94.
491. Banaś K., *„Ostatnia warta” SB. 40 rocznica śmierci bpa Stanisława Adamskiego*, „Śląsk” 2007, nr 11.
492. Banaś K., *Ks. dziekan Ginter Lenert*, „Radzionkoviana” 2007, nr 1.
493. Banaś K., *Ks. dziekan Henryk Jończyk*, „Radzionkoviana” 2007, nr 2.
494. Banaś K., *Ks. Paweł Kontny (1910–1945) – dusz zastrzelony pasterz”*, „Nasz Dziennik” 2007, nr 187.
495. Banaś K., *Ks. proboszcz Stefan Sprot*, „Radzionkoviana” 2007, nr 3.
496. Banaś K., *Na sowieckich bagnetach*, „Gość Niedzielny” 2007, nr 38, Dodatek IPN, cz. I. .
497. Banaś K., *Partia przeciw Milenium*, „Gość Niedzielny” 2007 nr 46, Dodatek IPN cz. II .
498. Bednarek J., *„Krwawa noc kępińska” w nowym numerze „Aparatu Represji w Polsce Ludowej 1944–1989”*, „Tygodnik Kępiński” 2007, nr 4.
499. Bereza T., Krzysztofiński M., *Wieś polska między dwoma totalitaryzmami (1939–1945)*, Rzeszów 2007 (informator do wystawy).
500. Bereza T., *Piskorowice 18 IV 1945. Przyczyny i przebieg napadu na ukraińską wieś. Weryfikacja liczby ofiar*, „Niezależna Gazeta Polska” 2007, nr 7, Dodatek specjalny IPN, s. I–VIII.
501. Bereza T., *Z kalendarza polskiego. IV rozbiór Polski – ostatni akt*, „Nasz Dziennik”, 28 IX 2007, „Dodatek historyczny IPN” 2007, nr 4.
502. Bereza T., *Z kalendarza polskiego. Październik 1939 r. – początki sowietyzacji Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej*, „Nasz Dziennik”, 26 X 2007, „Dodatek historyczny IPN” 2007, nr 5.
503. Białecki K., *Fałszywi obrońcy słabszych. Polityka komunistycznych władz wobec chrześcijańskich Kościołów mniejszościowych*, „Gość Niedzielny” Dodatek IPN 2007, nr 46. *Przez Morze Czerwone. Kościół w Polsce pod rządami komunistów.*
504. Białecki K., S*ighietu Marmației*, *czyli pamięć o komunizmie w wersji rumuńskiej*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2006, nr 10–11.
505. Biełaszko M., *„Nie dam się złamać”*, „Nasz Dziennik”, 14 V 2007.
506. Biełaszko M., *Ks. Zygmunt Kaczyński*, „Gość Niedzielny”, 20 IX 2007.
507. Bogaczewicz S.A., *„Jeżeli głoszenie Słowa Bożego jest przestępstwem*, *będę popełniał je dalej”.Ojciec Marian Pirożyński CSSR (1899–1964)*, „Nasz Dziennik”, 9–10 VI 2007.
508. Bogaczewicz S.A., *„Musimy wystąpić w obronie praw narodu”. Ks. Józef Bełch (1909–1993)*, „Nasz Dziennik”, 18–19 VIII 2007, nr 192.
509. Bogaczewicz S.A., Cykl: „Księża niezłomni”. *Aresztowany za to*, *że był księdzem. Ks. Paweł Komborski. (1913–1998)* „Nasz Dziennik”, 27–28 X 2007, nr 252.
510. Bogaczewicz S.A., *Niezłomny. Studium o kard. Henryku Gulbinowiczu*, „Nowe Życie” 2007, nr 24.
511. Bogaczewicz S.A., *Status pokrzywdzonych dla biskupów* „Nowe Życie. Dolnośląskie Pismo Katolickie” 2007, nr 3.
512. Bogaczewicz S.A., *Zawsze z podniesioną głową. Ksiądz kardynał Henryk Gulbinowicz – życie w służbie Kościoła i narodu*, „Nasz Dziennik”, 14 II 2007 nr 38 (2751).
513. Bogaczewicz S.A., *Życie i dzieła Karoliny Lanckorońskiej (1898–2002)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 3.
514. Borowiec J., *TW contra Solidarność. Wykorzystanie TW do rozpracowania rzeszowskiej „Solidarności Walczącej”*, „Dziennik Polski”, 19 V 2007.
515. Brożyniak A., Kleszczyński B., Surdej M., *Wbrew nadziei. Opowieść o Łukaszu Cieplińskim (wkładka historyczna do komiksu)*, Rzeszów 2007.
516. Brożyniak A., *Mord w Baligrodzie*, „Dziennik Polski”, 8 IX 2007, nr 210.
517. Brzechczyn K. *Twórczość Ryszarda Krynickiego w dokumentach SB*, „Niezależna Gazeta Polska”, 5 X 2007, nr 10 (20).

518. Brzechczyn K., *Lustracja a problem wychodzenia z komunizmu*, „Przegląd Bydgoski" 2007, t. 18.
519. Bukowski K., *Organizacja niepodległościowa: „Front Demokratyczny" i jej działalność na terenie Koszalina w latach 1981 – 1982* „Rocznik Koszaliński" 2007.
520. Bułhak W., *Komunistyczny donos do gestapo*, „Rzeczpospolita", 5–6 V 2007, nr 104.
521. Bułhak W., *Testament „Dzięcioła"*, „Rzeczpospolita", 4–5 VIII 2007, nr 181.
522. Bułhak W. *Polski katechizm czyli dlaczego Putin nie ufa Polakom*, „Rzeczpospolita", 20 X 2007, nr 246.
523. Cenckiewicz S., Gontarczyk P., *Nie fakty, a pomówienia*, „Rzeczpospolita", 12 IV 2007.
524. Cenckiewicz S., Gontarczyk P., *Słowo harcerza*, „Rzeczpospolita", 31 III 2007.
525. Cenckiewicz S., *Narodowa esbecja*, „Wprost", 12 VIII 2007.
526. Cenckiewicz S., *Obelgi zamiast faktów*, „Polityka", 31 III 2007, nr 13.
527. Cenckiewicz S., *Pokalane poczęcie III RP*, „Wprost" 2007, nr 13.
528. Cenckiewicz S., Woyciechowski P., *Antypaństwo w państwie czyli słów kilka o likwidacji WSI*, „Arcana" 2007, nr 79–85.
529. Cenckiewicz S., Woyciechowski P., *Wrogie Służby Informacyjne*, „Wprost", 25 II 2007.
530. Chinciński T., *Bydgoski Marzec*, „Kalendarz Bydgoski", R. XL 2007, s. 214–217.
531. Chinciński T., *Niedziela 3 września 1939 (II)*, „Kalendarz Bydgoski", R. XL: 2007, s. 222–226.
532. Chmielowiec P., *Działalność Smiersza w powiecie Brzozów w 1944 r.*, „Niezależna Gazeta Polska" 2 II 2007, nr 2, Dodatek specjalny IPN.
533. Chmielowiec P., Krzysztofiński M., *Przeciwko biskupowi*, „Dziennik Polski", 17 VIII 2007 i 20 X 2007.
534. Chmielowiec P., *Ksiądz arcybiskup Ignacy Tokarczuk – budowniczy kościołów dla Kościoła. Twardy przeciwnik PRL*, „Nasz Dziennik", 21 II 2007, nr 44.
535. Ciupa R., *Program IPN „Śladami zbrodni"* „Magazyn Szkolny", wrzesień 2007, nr 307.
536. Ciupa R., Tracz B., *Więcej – Szybciej – Lepiej. Współzawodnictwo pracy w Polsce Ludowej*, Katowice 2007 (katalog wystawy).
537. Dąbrowski M., *Aparat bezpieczeństwa i miejsca powojennych zbrodni komunistycznych na Lubelszczyźnie w latach 1944–1956* [w:] *Uroczysko Baran. W kręgu zbrodni*, Kąkolewnica 2007.
538. Dąbrowski M., *Droga do wolności. Gorące lato 1980*, „Magazyn Kuriera Lubelskiego", 31 VIII 2007.
539. Dąbrowski M., *Początki „Solidarności" na Lubelszczyźnie"*, „Niezależna Gazeta Polska" 2007, nr 8 (18), Dodatek specjalny IPN.
540. Dąbrowski M., *Stan wojenny*, „Ad Rem. Pismo Wojewódzkiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Lublinie" 2007, nr 11.
541. Durakiewicz M., *Informacja wojskowa jako narzędzie komunistycznego aparatu represji 1943––1957* [w:] *Uroczysko Baran. W kręgu zbrodni*, Kąkolewnica 2007.
542. Dutka J., Wenklar M., *Dziennik IPN* [dodatek do „Dziennika Polskiego" przy okazji wystawy „Twarze sądeckiej bezpieki"], „Dziennik Polski", 10 V 2007.
543. Dutka J., Wenklar M., *Dziennik IPN* [dodatek do „Dziennika Polskiego" przy okazji wystawy „Twarze tarnowskiej bezpieki"], „Dziennik Polski", 16 X 2007.
544. Dzienis M., *Na szpaltach: 8 marca*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 7(78).
545. Dziuba A., Bębnik G., *Zamki na węglu*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 3 (74).
546. Dziuba A., *Konspiracyjna hydra*, „Niezależna Gazeta Polska", 2 II 2007.
547. Dziuba A., *Na etatach u wroga*, „Niezależna Gazeta Polska", 2 II 2007.
548. Dziurok A., Grajewski A. (red.), *„Nie chcemy Boga". Partia wobec Kościoła.* cz. II, „Gość Niedzielny" 18 XI 2007, Dodatek IPN. 18 XI 2007.
549. Dziurok A., Marek Ł., *Bp Juliusz Bieniek – „wierny senior" diecezji katowickiej*, „Nasz Dziennik", 7 II 2007.
550. Dziurok A., *Meldunki z „frontu walki z klerem"*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 4.
551. Dziurok A., Piątek P., *Wojskowe Święto Ocalenia Narodowego*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 7.
552. Dziurok A., *Tylko nie męczennicy* [w:] *Kapłani niezłomni. Kościół katolicki w czasach komunizmu w Polsce*, cz. I , „Gość Niedzielny", 23 IX 2007 Dodatek IPN.

553. Eisler J., Sasanka P., *Grudzień '70 – pamiętamy*, Gdańsk 2007.
554. Fajger Z., *Przedsionek PZPR*, „Dziennik Polski", Podkarpacie – Rzeszów, lipiec 2007.
555. Filip M., *Melopomene oczami SB*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 12.
556. Filip M., Uczniowska kontestacja, „Kronika miasta Łodzi" 2007, nr 3.
557. Formella S., *Pocztowiec i żołnierz. Życie, działalność i śmierć Alfonsa Flisykowskiego*, „Stegna" 2007, nr 3.
558. Formella S., *Życie i twórczość Mistrza Jana*, cz. 1, „Stegna" 2007, nr 4.
559. Frazik W., Musiał F., *Proces krakowski* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
560. Frazik W., *Operacja „Salamander"* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
561. Frazik W., *Przywódca WiN nie zdradził*, „Dziennik", 14 V 2007.
562. Gałaszewska-Chilczuk D., *Kul-a u nogi*, „Gość Niedzielny" 2007, nr 46.
563. Gałaszewska-Chilczuk D., Osiński T., *Bez orła w koronie*, „Magazyn Kuriera Lubelskiego", 27 VII 2007.
564. Gałwiaczek T., *Niebezpieczeństwa i zagrożenia. Życie codzienne w powiecie oławskim w świetle raportów sytuacyjnych KPMO z lat 1945–1948*, „Gazeta Powiatowa –Wiadomości Oławskie", 27 XII 2007.
565. Gałwiaczek T., *Niepokorni wobec władzy– Konspiracyjna organizacja harcerska „Jednostka Sokołów*, „Gazeta Powiatowa–Wiadomości Oławskie", 26 IX 2007 r.
566. Gałwiaczek T., *Powstanie i działalność Milicji Obywatelskiej w powiecie oławskim w latach 1945–1946*, „Gazeta Powiatowa–Wiadomości Oławskie", maj 2007.
567. Gałwiaczek T., *Przestępstwa sowieckie w powiecie oławskim w latach 1945–1946*, „Gazeta Powiatowa–Wiadomości Oławskie", maj 2007.
568. Gałwiaczek T., *Tropami chorążego Kality*, „Gazeta Powiatowa–Wiadomości Oławskie", lipiec 2007.
569. Gąsiorowski T., *„Burza" na Wołyniu*, „Dziennik Polski", 8 VI 2007.
570. Gąsiorowski T., *Sto lat generała „Nieczui"*, „Dziennik Polski", 28 IX 2007.
571. Gąsiorowski T., *Strzały na Lubicz* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
572. Gąsiorowski T., *Zamach na urodziny* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
573. Gliwa M., *Rzeszowska manifestacja – 3 maja 1982 r.*, „Kwartalnik społeczno-historyczny Ślad" 2007, nr 1–2.
574. Głębocki H., *GRU w służbie imperium*, „Gazeta Polska", 5 I 2007.
575. Głębocki H., *GRU w służbie neo-imperium*, „Gazeta Polska", 2 II 2007.
576. Głębocki H., *Innej Rosji nie będzie(?)*, „Arcana" 2007, nr 78.
577. Głębocki H., *Jak zamordowano Pyjasa*, „Dziennik", 8 V 2007.
578. Głębocki H., *Stąd się wzięła „Solidarność"*, „Dziennik", 16 V 2007.
579. Głębocki H., Szarek J., *Co to jest prawda? – według mecenasa Jana Widackiego*, „Dziennik Polski", 6 VII 2007.
580. Głębocki H., Szarek J., *Odpowiedź Janowi Widackiemu*, „Dziennik Polski", 20 VII 2007.
581. Głębocki H., *TW „Ketman" i jego operacyjne BHP* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
582. Głębocki H., *Uniwersytety pod lupą SB* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
583. Głębocki H., *Uniwersytety pod lupą SB*, „Rzeczpospolita", 2–3 V 2007.
584. Golik D., *Szlakiem żołnierzy „Ognia"*, „Odkrywca" 2007, nr 12.
585. Graczyk Roman, *SB – haki – możliwości obrony* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
586. Grabowski W., *Odbudowa cywilnych struktur Polskiego Państwa Podziemnego po upadku Powstania Warszawskiego*, [w:] M. Domański, *Podkowa Leśna 1939–1948*, Podkowa Leśna 2007.
587. Handke W., (wspólnie z A. Pietrowicz, A. Łuczak, R. Sierchułą, J. Kołodziejskim), *Polskie Państwo Podziemne w Wielkopolsce*, Poznań 2007 [wspólna edycja z Głosem Wielkopolskim].

588. Handke W., *„Bandycki róg powiatu…”*,„Gazeta Kościańska”, 14 III 2007, nr 11(422) .
589. Handke W., *„Bystry” przechytrzył bezpiekę*, „Gazeta Kościańska”, 21 III 2007, nr 12(423).
590. Handke W., *Ksiądz płk Julian Maruszewski – obiekt UB-owskiej inwigilacji…*, „Gazeta Kościańska” , 7 II 2007, nr 6(417).
591. Handke W., *„Rękaw”*, *„Krecik” i „Andrzej”*, „Gazeta Kościańska”, 17 I 2007, nr 3(414).
592. Handke W., *„Wera” zdradził „Dzielnego”* „Gazeta Kościańska”, 16 V 2007, nr 20(431).
593. Handke W., *„Zguba”*, „Gazeta Kościańska”, 25 I 2007, nr 4(415).
594. Handke W., *Akcje „Kościuszki”* „Gazeta Kościańska”, 23 V 2007, nr 21(432).
595. Handke W., *Cmentarz w Loreto*, „Kombatant. Biuletyn Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych” 2007, nr 11.
596. Handke W., *Drogi do wolności*, „Głos Wielkopolski”, 22 I 2007.
597. Handke W., *Dwie teczki i dwa życiorysy*, „Głos Wielkopolski”, 15 V 2007.
598. Handke W., *Dwie teczki*, *dwa życiorysy – jedno życie esbeka*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 5–6.
599. Handke W., *Funkcjonariusz za kratkami*, „Gazeta Kościańska”, 6 VI 2007, nr 23(43).
600. Handke W., *Gen. Władysław Anders i akcja ratowania polskiego cmentarza wojskowego w Loreto*, *a potem opieki nad wszystkimi grobami polskich żołnierzy*, „Kombatant. Biuletyn Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych” 2007, nr 5.
601. Handke W., *Generał „Nil” Fieldorf – służba i życie dla Polski*, „Biuletyn Informacyjny Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej – Okręg Wielkopolska” 2007, nr 2.
602. Handke W., *Każdy powód był dobry aby ścigać opozycję. Stan wojenny skończył się w … 1989 roku.* „Głos Wielkopolski” 2007, nr 26–27.
603. Handke W., *Kilka sylwetek więźniów Wronek* [w:] *„Śladami zbrodni…” Projekt IPN przywracający pamięć o miejscach zbrodni komunistycznych – Centralne Więzienie Wronki 1945–1956. Dzień Pamięci – Wronki 31 X 2007.*
604. Handke W., *Kryptonim „Mania”* „Gazeta Kościańska”, 14 II 2007, nr 7 (418).
605. Handke W., *Księża trwali przy Kościele* „Gazeta Kościańska”, 18 IV 2007, nr 16 (427) .
606. Handke W., *Lekarz więzienia i UB* [w:] *„Śladami zbrodni…” Projekt IPN przywracający pamięć o miejscach zbrodni komunistycznych – Centralne Więzienie Rawicz 1945–1956. Dzień Pamięci – Rawicz 30 X 2007.*
607. Handke W., *Pamięć i wspomnienia żołnierza-tułacza gen. Andersa. „Przez cztery kontynenty. Od Lwowa do San Francisco…” Aleksandra Majewskiego*„ „Kombatant. Biuletyn Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych” 2007, nr 5.
608. Handke W., *Piekarski z rawickiego UB* [w]: „Forum Kobylińskie. Pismo społeczno-kulturalne” 2007, nr 2 (42).
609. Handke W., *Przeciw papieżowi i Kościołowi* „Gazeta Kościańska”, 11 IV 2007, nr 15 (426).
610. Handke W., *Realizatorzy komunistycznego terroru we Wronkach – naczelnicy*, *strażnicy i konfidenci CW* [w:] *„Śladami zbrodni…” Projekt IPN przywracający pamięć o miejscach zbrodni komunistycznych – Centralne Więzienie Wronki 1945–1956. Dzień Pamięci – Wronki 31 X 2007.*
611. Handke W., *Słów kilka o Centralnym Więzieniu w Rawiczu* [w:] *„Śladami zbrodni…” Projekt IPN przywracający pamięć o miejscach zbrodni komunistycznych – Centralne Więzienie Rawicz 1945–1956. Dzień Pamięci – Rawicz 30 X 2007.*
612. Handke W., *Słów kilka o Centralnym Więzieniu we Wronkach* [w:] *„Śladami zbrodni…” Projekt IPN przywracający pamięć o miejscach zbrodni komunistycznych – Centralne Więzienie Wronki 1945–1956. Dzień Pamięci – Wronki 31 X 2007.*
613. Handke W., *Specłagier NKWD nr 2 w Poznaniu*, „Niezależna Gazeta Polska”, 4 V 2007, nr 5.
614. Handke W., *Stanisław Piekarski i jego historia* [w:] *„Śladami zbrodni…” Projekt IPN przywracający pamięć o miejscach zbrodni komunistycznych – Centralne Więzienie Rawicz 1945–1956. Dzień Pamięci – Rawicz 30 X 2007.*
615. Handke W., *Szef poznańskiego UB z czerwca 1956 r.*, „Niezależna Gazeta Polska”, 1 VI 2007, nr 6.
616. Handke W., *Szefowie PUBP Rawicz* [w:] *„Śladami zbrodni…” Projekt IPN przywracający pamięć o miejscach zbrodni komunistycznych – Centralne Więzienie Rawicz 1945–1956. Dzień Pamięci – Rawicz 30 X 2007.*
617. Handke W., *Śmierć Mieczysława Galicy*, „Gazeta Kościańska”, 9 V 2007, nr 19(430).

618. Handke W., *Tragiczne dzieje Podziemia Harcerskiego „Zawisza”*, „Forum Kobylińskie. Pismo społeczno-kulturalne” 2007, nr 1(41).
619. Handke W., *Ujawnienie oddziału „Kościuszki”* „Gazeta Kościańska”, 25 IV 2007, nr 17(428).
620. Handke W., *Wierny w służbie swoich towarzyszy*, „Kombatant. Biuletyn Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych” 2007, nr 5.
621. Handke W., *WSGO „Warta”*, „Gazeta Kościańska”, 7 III 2007, nr 10(421).
622. Handke W., *Wsparcie i samopomoc więźniów CW we Wronkach* [w:] *„Śladami zbrodni…” Projekt IPN przywracający pamięć o miejscach zbrodni komunistycznych – Centralne Więzienie Wronki 1945–1956. Dzień Pamięci – Wronki 31 X 2007.*
623. Handke W., *Zbrojne ramię partii. Jak w Wielkopolsce działała komunistyczna bezpieka*, „Głos Wielkopolski”, 8 IV 2007.
624. *Instytut Pamięci Narodowej*, *Oddział we Wrocławiu 2000–2006. Informator*, red. T. Balbus, K. Maziej-Choińska, S. Krzyżanowska, K. Szwagrzyk, T. Rojek, Wrocław 2007.
625. Jaczyńska A., *Lipcowe święto*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 7(78).
626. Jakimek-Zapart E., *„Ja se go zastrzelę!”. Prawda o śmierci ks. Michała Pilipca* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
627. Jakimek-Zapart E., *Bez walki i przemocy. W rocznicę stracenia IV Zarządu Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”*, „Nasz Dziennik”, 8 III 2007.
628. Jakimek-Zapart E., *Jedno życie*, *dwa wyroki śmierci* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
629. Jakimek-Zapart E., *Na odsiecz Warszawie*, „Dziennik Polski”, 3 VIII 2007.
630. Jakimek-Zapart E., *Nie mogłem inaczej żyć… Grypsy Łukasza Cieplińskiego z celi śmierci*, Kraków 2007.
631. Jakimek-Zapart E., *Śladami broni „V”* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
632. Jakimek-Zapart E., *Świadectwo i testament Polski Walczącej*, „Nasz Dziennik”, 2–3 V 2007.
633. Jakimek-Zapart E., *Świadectwo i testament Polski Walczącej. Grypsy Łukasza Cieplińskiego z celi śmierci*, „Informator Stowarzyszenia Żołnierzy Armii Krajowej” 2007, nr 3.
634. Jakimek-Zapart E., *W polskim Londynie*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 7(78).
635. Kaczmarski K., *Adam Mirecki*, „Nasz Dziennik”, 31 VIII 2007, Dodatek historyczny IPN 2007, nr 3.
636. Kaczmarski K., *Dekret PKWN z 31 VIII 1944 r. „O wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy”*, „Nasz Dziennik”, 31 VIII 2007, Dodatek historyczny IPN 2007, nr 3.
637. Kaczmarski K., Krzysztofiński M., *Twarze rzeszowskiej bezpieki*, (informator wystawy), Rzeszów 2007.
638. Kaczmarski K., *Saga rodu Mireckich*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 8–9 (79–80).
639. Kaczmarski K., *Włodzimierz Bilan*, „Nasz Dziennik”, 28 IX 2007, Dodatek historyczny IPN, nr 4.
640. Kalisz M., *„Trzebuska*, *Turza – mały Katyń pod Rzeszowem”*, „Nasz Dziennik”, 26 X 2007, Dodatek historyczny IPN, nr 5.
641. Kalbarczyk Sławomir, *Przedmioty odnalezione w Bykowni i Kuropatach świadczą o polskości ofiar*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej”2007, nr 10–11.
642. Kalisz P., *Obława augustowska. Lipiec 1945 r.*, Mapa Puszczy Augustowskiej, Białystok 2007.
643. Kamiński Ł., *Życie na podsłuchu*, „Niezależna Gazeta Polska”, 5 I 2007, nr 1.
644. Kamiński Ł., *Wybory bez wyboru*, „Rzeczpospolita”, 20–21 I 2007, nr 17.
645. Kamiński Ł., *Porywacze na pokładzie*, Dodatek „Newsweek”, 28 I 2007, nr 4.
646. Kamiński Ł., *Tożsamość Abla*, Dodatek „Newsweek”, 18 II 2007, nr 7.
647. Kamiński Ł., *Szpieg mimo woli*, Dodatek „Newsweek”, 18 II 2007, nr 7.
648. Kamiński Ł., *Solidarność Walcząca*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 5–6.
649. Kamiński Ł., *Solidarność Walcząca 1982–1992* [w:] *Obchody 25. rocznicy utworzenia Solidarności Walczącej*, Warszawa 2007.
650. Kamiński Ł., *Solidarność Walcząca*, Warszawa 2007 (katalog wystawy).

651. Kamiński Ł., *Wolni i Solidarni*, „Rzeczpospolita”, 14 VI 2007, Dodatek „Solidarność Walcząca”.
652. Kamiński Ł., *O Rzeczpospolitą Solidarną*, „Solidarność Dolnośląska”, 29 V 2007, nr 5 .
653. Kamiński Ł., *Komunistyczny aparat bezpieczeństwa 1944–1990/Communist security apparatus 1944–1990* [w:] *Twarze bezpieki 1944–1990* Warszawa 2007, (katalog wystawy) .
654. Kamiński Ł., *Ćwierć wieku Solidarności Walczącej*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 7
655. Kamiński Ł., *A okazało się, że Lubin. 31 sierpnia – 2 września 1982. Pacyfikacja miasta*, Warszawa 2007.
656. Kamiński Ł., *Życie na podsłuchu. Materiały pomocnicze dla nauczycieli*, Warszawa 2007 (publikacja internetowa).
657. Kamiński Ł., *Ofiary stanu wojennego*, Warszawa 2007 (katalog wystawy).
658. Kardela P., *Dzień Weterana*, „Posłaniec Warmiński”, wrzesień–październik 2007, nr 19.
659. Kardela P., *Inwigilacja olsztyńskich mediów*, „Krajobrazy i Spojrzenia”, marzec 2007, nr 2 (10).
660. Kardela P., *Niektóre działania olsztyńskiej Służby Bezpieczeństwa w czasie stanu wojennego*, „Krajobrazy i Spojrzenia”, styczeń–luty 2007, nr 1 (9).
661. Kardela P., *Sprawozdanie z konferencji polonijnej „Kongres Polonii Amerykańskiej i jego przywódcy”*, „Klio” 2007, nr 9.
662. *Kapłani niezłomni. Kościół katolicki w czasach komunizmu w Polsce.*, cz. I, red. Dziurok A., Grajewski A., „Gość Niedzielny” 23 IX 2007, Dodatek IPN.
663. Kardela P., *Twarze olsztyńskiej bezpieki*, Olsztyn 2007 (informator do wystawy).
664. Kirszak J., *Generał Sosnkowski pod Ankoną*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 10–11.
665. Kirszak J., *Ks. Zdzisław Peszkowski* (nekrolog), „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 10–11.
666. Kirszak J., *Rozmowy Biuletynu – Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie. Z Jerzym Kirszakiem i Pawłem Wieczorkiewiczem rozmawia Barbara Polak*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 10–11.
667. Kirszak J., *VII Międzynarodowy Motocyklowy Rajd Katyński – Reportaż*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 10–11.
668. Kirszak J., *VII Międzynarodowy Motocyklowy Rajd Katyński*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007 nr 7.
669. Klementowski R., *Literatura w czasach przełomu*, „Czas Fantastyki” 2007, nr 3 (12).
670. Klementowski R., *...Bił nawet funkcjonariuszy po twarzy. Tadeusz Irek Szef PUBP Lwówek Śl.*, „Powiatowa Gazeta Lwówecka ” 2007, nr 7.
671. Klementowski R., *Lwóweccy rządcy. Płk Leon Sobczyk*, „Powiatowa Gazeta Lwówecka” 2007, nr 6.
672. Klementowski R., *Migawki z Radoniowa*, „Powiatowa Gazeta Lwówecka” 2007, nr 1.
673. Klementowski R., *Partia i SB wobec Kościoła na przełomie lat 50 i 60-tych*, „Powiatowa Gazeta Lwówecka” 2007, nr 4.
674. Klementowski R., *Pierwszy szef SB*, „Powiatowa Gazeta Lwówecka” 2007, nr 2.
675. Klementowski R., *Śladami zbrodni na Dolnym Śląsku*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 5–6.
676. Kleszczyński B., *Bieszczadzkim „Ogórkiem” przez PRL*, „Dziennik Polski”, Podkarpacie – Rzeszów, 23–24 VI 2007, nr 145.
677. Kleszczyński B., Surdej M., *Podkarpackie kazamaty bezpieki*, „Dziennik Polski”, Podkarpacie – Rzeszów, 10–11 XI 2007, nr 263.
678. Knap P., *Arteria nadodrzańska w planie odbudowy Szczecina*, „sedina.pl magazyn. Rocznik Miłośników Dawnego Szczecina” 2007.
679. Knap P., *Byłem w „Tiergarten”*, „sedina.pl magazyn. Rocznik Miłośników Dawnego Szczecina” 2007.
680. Knap P., *Gdzie miał być ołtarz*, „Gazeta Wyborcza Szczecin”, 18 V 2007.
681. Knap P., Górka M., *Pożegnanie arcybiskupa, który sprowadził Papieża…*, „Gazeta Wyborcza Szczecin”, 5–6 V 2007.
682. Knap P., *Nim Szczecin przywitał papieża…*, „Jedność” 2007, nr 3.
683. Knap P., *Obóz „Tiergarten” – suplement*, „In Gremio” 2007, nr 5.

684. Knap P., *Obóz „Tiergarten”*, „In Gremio” 2007, nr 2.
685. Knap P., Skubisz Ł., *Solidarności Square: Remembering the Struggle*, „Pogranicza – wydanie specjalne” 2007.
686. Knap P., Sylweta zapowiadała się tak korzystnie… *Kontrowersje wokół odbudowy szczecińskiego Starego Miasta (1945–1970)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 3.
687. Knap P., *Mojżeszu*, *wróć!*, „sedina.pl magazyn. Rocznik Miłośników Dawnego Szczecina” 2007.
688. Koj E., *Zarząd II Sztabu Generalnego WP (schemat funkcjonowania w latach 1981–1990”*, *Instytut Pamięci Narodowej* „Biuletyn IPN” 2007, nr 12 / 83).
689. Komaniecka M., *Katyń – z dziejów kłamstwa. Kalendarium zbrodni*, „Dziennik Polski”, 17 IX 2007.
690. Komaniecka M., Sawicki W., *Filary systemu. Osobowe źródła informacji komunistycznych organów bezpieczeństwa państwa (1944–1990)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 3(74).
691. *Komuniści na kolanach* [w:] *„Nie chcemy Boga”. Partia wobec Kościoła,* cz. II, red. A. Dziurok, „Gość Niedzielny”, 18 XI 2007, Dodatek IPN.
692. Kopka B., *Nieznany KL Warschau*, „Rzeczpospolita”, 22–23 IX 2007.
693. Korkuć M., *Dlaczego Polska nie liczy 66 mln mieszkańców*, „Rzeczpospolita”, 4 VII 2007.
694. Korkuć M., *Fachowiec bezprawia*, „Wprost”, 18 II 2007, nr 8.
695. Korkuć M., *Lojalki absurdu*, „Rzeczpospolita”, 29 XII 2007.
696. Korkuć M., Musiał F., Szarek J., *Po dwóch stronach barykady PRL*, Kraków 2007.
697. Korkuć M., *Ojcowie pseudodemokracji*, „Rzeczpospolita”, 13 XII 2007.
698. Korkuć M., *Państwo bez korzeni*, „Nowe Państwo” 2007, nr 2.
699. Korkuć M., *Rozkaz: Wytruć ludzi „Ognia”* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
700. Korkuć M., *Spór o Gwardię Ludową*, „Gazeta Krakowska”, 15 IX 2007.
701. Korkuć M., *Strzelanina w siedzibie UB*, „Rzeczpospolita”, 19 XI 2007.
702. Korkuć M., *Sztafeta sowiecka*, „Wprost”, 1 IV 2007, nr 14.
703. Korkuć M., *Wunderwaffe Jaruzelskiego*, „Wprost”, 9 XII 2007, nr 50.
704. Korkuć M., *Wybory 1947 – mit założycielski komunizmu*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 1–2(72–73).
705. Kosiński P., *Błękitna armia*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 10–11.
706. Kościański R., *Generał „Orkan” z kościańskiego tartaku*, „Gazeta Kościańska” 2007, nr 8.
707. Kościański R., Leśkiewicz R., *Podziemie narodowe na terenie Poznania w latach 1945–1956*, „Niezależna Gazeta Polska” 2007, nr 4.
708. Kościański R., *Początki UB na terenie Wielkopolski*, „Niezależna Gazeta Polska” 2007, nr 5.
709. Kościański R., *Represje przed wyborami*, „Gazeta Kościańska” 2007, nr 3.
710. Kościański R., *Śmierć księdza Klemta*, „Gazeta Kościańska” 2007, nr 1.
711. Krajewski K., Łabuszewski T., Kazimierz Kamieński *„Huzar” – ostatni podlaski komendant 6 Brygady Wileńskiej AK i jego żołnierze 1939–1952*, Warszawa 2007.
712. Krajewski K., Łabuszewski T., *Kazimierz Wyrozębski „Sokolik” – żołnierz i dowódca Obwodowego Patrolu Żandarmerii w Obwodzie Sokołów Podlaski „Jezioro”*, Warszawa 2007.
713. Krajewski K., Łabuszewski T., *Powiat Sokołów Podlaski w walce z reżimem komunistycznym 1944–1953*, Warszawa 2007.
714. Krajewski K., Łabuszewski T., *Śladami zbrodni*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 5/6.
715. Krajewski K., Łabuszewski T., *Wolności nikt nikomu za darmo nie da …*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 7/9.
716. Krajewski K., Łabuszewski T., *Zapomniany epizod …. Patrol „Tygrysa” do byłych Prus Wschodnich (1946–1947)*, „Znad Pisy” 2007, nr 15.
717. Krasucki E., *Antypochód – 1 Maja 1971 w Szczecinie*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 7.
718. Krzanicki M., *Wczorajsze dzisiaj. Rzeszów z lat okupacji 1939–1945. Ze zbiorów Bogusława Kotuli*, Rzeszów 2007.
719. Krzanicki M., *Życie na papierze. Niemiecka okupacja Rzeszowszczyzny w afiszach, obwieszczeniach i plakatach (1939–1944)*, Rzeszów 2007 (informator wystawy).

720. Krzewicki W., *68. rocznica Polskiego Państwa Podziemnego*, „Kurier Brzeski" 2007, nr 34(676).
721. Krzewicki W., *68. rocznica wybuchu II wojny światowej*, *Z pamięcią o obrońcach Westerplatte*, „Kurier Brzeski" 2007, nr 30(672).
722. Krzewicki W., *Bitwa warszawska zapamiętana*, „Kurier Brzeski" 2007, nr 28(670).
723. Krzewicki W., *Bój o Polskę*, „Kurier Brzeski" 2007, nr 27(669).
724. Krzewicki W., *Harcerze pod okiem SB*, „Kurier Brzeski" 2007, nr 33(675).
725. Krzewicki W., *Ostatnia droga Antoniego Karpowicza*, „Kurier Brzeski" 2007, nr 32(674).
726. Krzewicki W., *Pomnik z nowym obliczem*, „Kurier Brzeski" 2007, nr 31 (673).
727. Krzysztofiński M., *„Nielegalny proboszcz" Stalowej Woli. Działania SB wobec ks. bpa Edwarda Frankowskiego* „Nasz Dziennik", 18 XI 2007.
728. Krzysztofiński M., *„Towarzystwo to jest międzynarodowe"*, „Nasz Dziennik", 31 VIII 2007, Dodatek historyczny IPN nr 3.
729. Krzysztofik M., *Represje w czerwcu 1976 r.*, „Biuletyn NSZZ „Solidarność. Ziemia Radomska" 2007, nr 664.
730. Krzyżanowska S., Trębacz W., *Krok ku wolności. Studencki Komitet Solidarności we Wrocławiu 1977–1980. Materiały edukacyjne dla nauczyciela i ucznia klasy gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej*, Wrocław 2007.
731. Kura A., *Skala represji w okresie wyborów [w:] Koniec jałtańskich złudzeń. Sfałszowane wybory 19 I 1947*, red. M. Wenklar, Kraków 2007.
732. Kurpierz T., *Wywrócona „Nysa" i fiolki z gazem*, „Niezależna Gazeta Polska", 3 VIII 2007, nr 8.
733. Kurzynoga O., Rędziniak M., Surdej M., *Bieszczady w PRL*, *Rzeszów 2007* (informator wystawy).
734. Kuśnierz R., *Głód potępienia*, „Wprost", 11 III 2007, nr 11.
735. Kuśnierz R., *Wielki Głód*, „Polityka", 1 XII 2007 nr 48.
736. Kuśnierz R., *Wiosna nie pachniała kwiatami…*, „Gazeta Wyborcza Kielce", 8–9 IX 2007.
737. Kutkowski A. (współautorzy S. Kowalik, J. Kutkowski), *Byłem z tymi ludźmi. Życie i działalność księdza Romana Kotlarza*, Radom 2007.
738. Kutkowski A., *Tajemnica śmierci Stanisława Egiejmana*, „Miesięcznik Prowincjonalny" 2007 nr 5(104) część 1, 6(105) część 2.
739. Kuźniar-Plota M., *Informacja o stanie śledztwa S 38/04/Zk w sprawie zbrodni katyńskiej*, [w:] *Zbrodnia katyńska w oczach współczesnych Rosjan*, red. M. Tarczyński, „Zeszyty Katyńskie" 2007, nr 22.
740. Lasota M., *Bardzo niebezpieczny przeciwnik ideowy* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
741. Lasota M., *Czy Kościołowi potrzebna jest lustracja?*, „Posłaniec", II 2007.
742. Lasota M., *Historia notatki służbowej. Karol Wojtyła a krakowski aparat partyjny* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
743. Lasota M., *Kardynał na cenzurowanym* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
744. Lasota M., *Karol Wojtyła i agenci bezpieki* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
745. Lasota M., *Lepszy papież tam niż prymas tu* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
746. Lasota M., *Między Krakowem a Rzymem* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
747. Lasota M., *O raporcie sejmowej komisji poświęconym samodzielnej grupie „D" w MSW* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
748. Lasota M., *Zabezpieczanie pobytu Jana Pawła II w Polsce* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
749. Leśkiewicz R., *Jak bezpieka brała pod lupę*, „Głos Wielkopolski" 2007, nr 17.
750. Leśkiewicz R., *Sesja śmierci w Kościanie*, „Gazeta Kościańska" 2007, nr 9.
751. Ligarski S., *Kryptonim „Podmuch"*, „Niezależna Gazeta Polska", VIII 2007, Dodatek IPN nr 8.
752. Ligarski S., *Mig(iem) do wolności*, „Tygodnik Dzierżoniowski", 31 VII– 6 VIII 2007, nr 31.

753. Ligarski S., S*kąd wziął się Dziennik Zachodni?; Niepokorna redakcja; Perypetie kolportażowe; Czujność cenzora; Przykre położenie pana Franke; Ziemba był pierwszy*, „Dziennik Zachodni", 1 II 2007 (wydanie urodzinowe).
754. Ligarski S., *UB/SB wobec ZR „Diora"*, „Tygodnik Dzierżoniowski", 13 III 2007 (wydanie specjalne na konferencję „Dzierżoniów – wiek miniony").
755. Łapiński P., *„Ryba" – Ostatni partyzant Białostocczyzny*, „Strzał. Magazyn o broni" 2007, nr 5.
756. Łapiński P., *Kadra kierownicza Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Augustowie w latach 1944–1956*, „Biuletyn Klubu Historycznego im. Armii Krajowej w Augustowie" 2007, nr 4.
757. Łapiński P., *Podporucznik „Wiarus"*, „Kurier Poranny. Magazyn", 16 III 2007, nr 64.
758. Łapiński P., *Podziemie niepodległościowe w powiecie augustowskim w latach 1939–1944 (zarys dziejów)*, „Biuletyn Klubu Historycznego im. Armii Krajowej w Augustowie" 2006, nr 1.
759. Łapiński P., *Wspomnienie o Stanisławie Marchewce*, „Kurier Poranny. Magazyn", 27 IV 2007, nr 98.
760. Łuczak A., *Akcja „Jodła" w Poznaniu i województwie poznańskim* Dodatek specjalny IPN „Niezależna Gazeta Polska", 7 XII 2007, nr 12,
761. Łuczak A., *Komentarze prasy krajowej o poznańskim Czerwcu 1956 r. i ich odbiór w Wielkopolsce*, „Niezależna Gazeta Polska" 2007, nr 6, Dodatek specjalny IPN.
762. Łuczak A., *Obóz Karny Kraj Warty. System okupacyjny w Wielkopolsce w latach 1939–1945*, „Głos Wielkopolski", 11 IX 2007.
763. Łuczak A., *Podziemie zbrojne w Wielkopolsce* „Niezależna Gazeta Polska" 2007, nr 4, Dodatek Specjalny IPN.
764. Łuczak A., *Polskie Państwo Podziemne w Wielkopolsce* wspólnie z W. Handke, A. Pietrowicz, R. Sierchułą, J. Kołodziejskim, t. 1–4, Poznań 2007.
765. Łuczak A., *Walczyli w Śródmieściu.* Cykl „Wielkopolanie w Powstaniu Warszawskim", „Głos Wielkopolski", 1 VIII 2007.
766. Łuczak A., *Wielkopolanie w Parasolu.* Cykl „Wielkopolanie w Powstaniu Warszawskim", „Głos Wielkopolski", 30 VII 2007.
767. Łuczak A., *Wielkopolscy ziemianie w Powstaniu Warszawskim*. Cykl „Wielkopolanie w Powstaniu Warszawskim", „Głos Wielkopolski", 21 VII 2007.
768. Majchrzak G., *Nagroda za zwalczanie „Solidarności"*, „Rzeczpospolita" 2007, nr 2.
769. Majchrzak G., *Strajk w WOSP oczami wroga*, „Przegląd Strażacki" 2007, nr 1.
770. Majchrzak G., *Sdiełano w CCCP – cena nie grała roli*, „Rzeczpospolita" 2007, nr 68.
771. Majchrzak G., *Casus Małgorzaty Niezabitowskiej*, „Gazeta Polska" 2007, nr 13.
772. Majchrzak G., *T. Ruzikowski*, *Zakazani radiowcy*, „Newsweek" 2007, nr 16.
773. Majchrzak G., *Niepokonane radio*, „Gazeta Polska" 2007, nr 23.
774. Majchrzak G., *„Papież Buntownik"*, „Gazeta Polska" 2007, nr 26.
775. Majchrzak G., *O podsłuchach słów kilka*, „Dziennik Polski", 20 VII 2007, nr 168.
776. Majchrzak G., *Sierpniowa melina*, „Newsweek" 2007, nr 35.
777. Majchrzak G., *Polacy byli solidarni z Czechosłowacją*, „Rzeczpospolita" 2007, nr 206.
778. Majchrzak G., *W obronie działaczy Ruchu*,, „Rzeczpospolita" 2007, nr 257.
779. Majchrzak G., *Niezwykły delegat*, „Gazeta Polska" 2007, nr 48.
780. Majchrzak G., *Wierność albo weryfikacja*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 12.
781. Małecka M., Jankowiak P., Nowicki R., *Objazdy naukowe studentów archiwistyki Instytutu Historii UAM w 2005 roku: Kórnik*, *Berlin*, *Gniezno*, „Nasze Historie" 2007, t. 9.
782. Małyszka A., *Antykościelna polityka za „wczesnego Gomułki". Przeciw budowie kościołów*, „Przewodnik Katolicki" 2007, nr 19.
783. Małyszka A., *Bibuła*, „Niezależna Gazeta Polska" 2007, nr 6.
784. Małyszka A., *Filmowcy pod obserwacją*, „Niezależna Gazeta Polska" 2007, nr 10.
785. Małyszka A., *Piórem w generała. Anonimy jako forma społecznego protestu w stanie wojennym*, „Głos Wielkopolski" 2007, nr 61.
786. Małyszka A., *Poza Poznaniem*, „Niezależna Gazeta Polska" 2007, nr 6.
787. Maniewska K., *Upadki i nadzieje*, „Gazeta Pomorska", 23 III 2007.
788. Marecki J., Musiał F., Zając E., *Wprowadzenie* [w:] T. Isakowicz-Zaleski, *Księża wobec bezpieki na przykładzie archidiecezji krakowskiej*, Kraków 2007.

789. Marecki J., *Partia wobec Kościoła krakowskiego*, „Gość Niedzielny", X 2007, Wkładka IPN.
790. Marek Ł., Sznajder A., *„Idź w stronę przeciwną"*, „Nasz Dziennik", 17–18 III 2007.
791. Marek Ł., *Partyjni praktykujący.„Przez Morze Czerwone". Partia wobec Kościoła*, cz. II, „Gość Niedzielny", 18 XI 2007, nr 46, Dodatek IPN.
792. Marszalec J., *To nie na darmo…*, „Rzeczpospolita", 31 XII 2007, Wkładka historyczna IPN.
793. Milewski J.J., *III międzynarodowa konferencja „Jednostka w historii: heroiczność i tragiczność"*, „Biuletyn Historii Pogranicza" 2007, nr 8.
794. Milewski J.J., *Międzynarodowa konferencja naukowa „II wojna światowa w pamięci mieszkańców Litwy*, *Białorusi i Polski*, *Wilno 26 IV 2007 r."*, „Biuletyn Historii Pogranicza" 2007, nr 8.
795. Młynarczyk W. *Czy można przebaczyć wrogowi – na podstawie wiersza Czesława Miłosza „Który skrzywdziłeś..."* [w:] *Śladami zbrodni*, Warszawa 2007.
796. Młynarczyk W., *Jak uczyć o Auschwitz i Holocauście*, Oświęcim 2007.
797. Mozgol R., *Andrzej Nowicki – czołowy ateista PRL*, „Nasz Dziennik", 28 XI 2007, nr 4, Dodatek IPN.
798. Mozgol R., *Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej wzbogaca warsztat nauczyciela*, „Magazyn Szkolny" 2007, nr 304..
799. Mozgol R., *Dramat antyczny i narodowy. Uczniowie na filmie „Katyń"*, „Magazyn Szkolny" 2007, nr 308.
800. Mozgol R., *Element trwale niepożądany* [w:] *Kapłani niezłomni. Kościół katolicki w czasach komunizmu w Polsce*, cz. 1., „Gość Niedzielny" 2007, nr 38, Dodatek IPN.
801. Mozgol R., *Głodem weźmiemy komunę! Strajki głowowe na Śląsku i w Zagłębiu w 1981 roku w obronie więźniów politycznych PRL*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 5–6.
802. Mozgol R., *Milenium czy Tysiąclecie – historia konfrontacji*, „Magazyn Szkolny" 2007, nr 303.
803. Mozgol R., *Nowa publikacja IPN. Niezłomni z „Piasta"*, „Magazyn Szkolny" 2007, nr 302.
804. Mozgol R., *Porozumienie z AK* „Magazyn Szkolny" 2007, nr 309.
805. Mozgol R., *Ryzykowna gra – czyli o roli jaką odegrał Aleksander Bocheński w powstaniu grupy „Dziś i Jutro"*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 4.
806. Mozgol R., Sznajder A., *Szpagat dydaktyczny*, „Polska. Dziennik Zachodni", 20 XII 2007.
807. Mozgol R., *Udany rok. Oferta edukacyjna IPN nie tylko dla uczniów*, „Magazyn Szkolny" 2007, nr 305–306.
808. Muczyński A., *Losy więźniów obozu w Knyszynie lipiec 1941 – styczeń 1945*, „Nowy Goniec Knyszyński" 2007, nr 3–4.
809. Musiał F., *Agenci komunistycznej bezpieki* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
810. Musiał F., *Anatomia zdrady* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
811. Musiał F., *Atak klonów* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
812. Musiał F., *Atak klonów*, „Dziennik Polski", 20 VII 2007.
813. Musiał F., *Bezpieka przeciw kapłanowi* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
814. Musiał F., *Bijemy i bić będziemy* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
815. Musiał F., *Ciche bohaterstwo – losy księdza Wita Brzyckiego*, „Nasz Dziennik", 7–9 IV 2007.
816. Musiał F., *Ciche bohaterstwo. Losy ks. Wita Brzyckiego* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
817. Musiał F., *Czy ks. Paetz przydał się SB*, „Rzeczpospolita", 27 II 2007.
818. Musiał F., *Gorzej niż Hiob* [w:] O*d Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
819. Musiał F., *Józef Oleksy i zagadka AWO* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
820. Musiał F., J*ózef Oleksy i zagadka AWO*, „Dziennik Polski", 29 VI 2007.
821. Musiał F., *Katolicy przeciw Kościołowi*, „Rzeczpospolita", 4 XII 2007, Dodatek „Najnowsza historia Polaków. Oblicza PRL".
822. Musiał F., *Krew kapłańska. Śledztwo i śmierć ks. Józefa Fudalego* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.

823. Musiał F., *Krew kapłańska. Śledztwo i śmierć księdza Józefa Fudalego*, „Nasz Dziennik”, 3–4 III 2007.
824. Musiał F., *Ks. Jan Pietraszko – biskup niezłomny* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
825. Musiał F., *Metoda stopniowego werbunku duchownych (z podręczników SB)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 4.
826. Musiał F., *Metoda stopniowego werbunku duchownych (z podręczników SB)* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
827. Musiał F., *Mord w lesie*, „Gość Niedzielny”, 23 IX 2007, Wkładka: „Kapłani niezłomni”.
828. Musiał F., *Na rozkaz Bieruta*, „Gość Niedzielny”, 23 IX 2007, Wkładka: „Kapłani niezłomni”.
829. Musiał F., *Nie było nieważnych informacji* [rozmawiała K. Śliwa], „Tygodnik Solidarność”, 16 II 2007 , nr 7.
830. Musiał F., *Niezłomni*, „Dziennik Polski”, 14 IX 2007.
831. Musiał F., *Ofiary i ich kaci* [w:] O*d Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
832. Musiał F., *Podsłuch w redakcji* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
833. Musiał F., *Pogawędki z esbekiem* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
834. Musiał F., *Pozorowana współpraca* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
835. Musiał F., *Problemy z historią najnowszą, czyli o spuściźnie po komunistycznej bezpiece* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
836. Musiał F., *Proces pokazowy*, „Dziennik Polski”, 19 X 2007.
837. Musiał F., *Przeciw Kościołowi* [w:] O*peracja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
838. Musiał F., *Przepraszam, że bronię* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
839. Musiał F., *Przez 37 lat nie dał się złamać. Ksiądz Jan Pietraszko – biskup niezłomny*, „Nasz Dziennik”, 31 I 2007.
840. Musiał F., *Przybliża do prawdy* [rozmawiała Ewa Łosińska], „Dziennik Polski”, 28 II 2007.
841. Musiał F., *W sieci bezpieki. Przypadek jednego informatora* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
842. Musiał F., *Współpraca? Normalna rzecz…* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
843. Musiał F., *Współpraca? Normalna rzecz…*, „Dziennik Polski”, 13 VII 2007.
844. Musiał F., *Wystarczyła ustna zgoda* [rozmawiała Ewa Łosińska], „Dziennik Polski”, 16 I 2007.
845. Musiał F., *Zakopiańska bezpieka* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
846. Musiał F., *Zakopiańska bezpieka*, „Dziennik Polski”, 2 II 2007.
847. Muszyński W.J., *NSZ i Żydzi*, „Niezależna Gazeta Polska”, sierpień 2007, Dodatek IPN.
848. Muszyński W.J., *Polskie serce pod obcym mundurem*, „Niezależna Gazeta Polska”, listopad 2007, Dodatek IPN.
849. Muszyński W.J., *Z Hitlerem mimo wszystko*, „Nasz Dziennik”, 30 XI 2007, Dodatek historyczny IPN.
850. Neja J., *Janina Jadwiga Chmielowska*, „Rzeczpospolita”, 14 VI 2007, z okazji 25. rocznicy powstania „Solidarności Walczącej”, Dodatek specjalny.
851. Neja J., *Kazimierz Świtoń*, „Gazeta Wyborcza, 24–25 III 2007, z okazji 30. rocznicy ROPCiO, Dodatek specjalny.
852. Neja J., *Przełom na Śląsku*, „Niezależna Gazeta Polska 2007, nr 8, Dodatek IPN.
853. Neja J., *Strajkowy Grudzień na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim*, „Niezależna Gazeta Polska” 2007, nr 12, Dodatek IPN.
854. Niwiński P., *Powstanie Armii Krajowej*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 1-2.
855. Niwiński P., *Żołnierze Wyklęci”*, „Nasz Dziennik”, 29 VI 2007.
856. Noszczak B., *Centralny zarząd dusz*, „Nowe Państwo” 2007, nr 3.
857. Noszczak B., *Perypetie peregrynacji*, „Tygodnik Powszechny”, 2 IX 2007, nr 35.
858. Noszczak B., *Niewolnice Polski Ludowej*, „Tygodnik Powszechny”, 25 XI 2007, nr 47.

859. *...o Orła w koronie... Zgrupowanie Partyzanckie „Błyskawica”*, oprac. M. Korkuć, Kraków 2007.
860. *Opozycja i opór społeczny w regionie świętokrzyskim 1975–1989*, oprac. M. Jończyk, E. Krężołek, R. Śmietanka-Kruszelnicki, Kielce 2007.
861. Ossowski A., *„Jedni z wielu... Ostatni żołnierze konspiracji”* [w:] *Armia Krajowa. Jednodniówka Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi*, Łódź 2007.
862. *Ostatnia droga księdza Jerzego Popiełuszki*, red. E. Rogalewska, Białystok 2007.
863. Pawłowicz J., Rybicka M., *Twarze mazowieckiej „bezpieki”* Warszawa 2007, (folder do wystawy).
864. Pietrowicz A., *„W Walce” – dziennik Starego Miasta*, „Głos Wielkopolski”, 28–29 VII 2007.
865. Pietrowicz A., *Organizacja „Ojczyzna” 1939–1945*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 8–9.
866. Pietrowicz A., *Polskie Państwo Podziemne w Wielkopolsce* (wspólnie z W. Handke, A. Łuczak, R. Sierchułą, J. Kołodziejskim), t. 1: *Ausrotten – Wytępić. System okupacyjny w Wielkopolsce 1939––1945;* t. 2: *Jak Feniks z popiołów. Struktury Polskiego Państwa Podziemnego w Wielkopolsce 1939–1945;* t. 3: *Twierdzą nam będzie każdy próg. Opór społeczny i konspiracja Wielkopolan 1939––1945*; t. 4: *Do krwi ostatniej. Formy walki i oporu Wielkopolan 1939–1945*, Poznań 2007.
867. Pietrowicz A., *Polskie Państwo Podziemne w Wielkopolsce*, Poznań 2007.
868. Pietrowicz A., *Rtm. Franciszek Edward Sobeski „Bończa”*, „Głos Wielkopolski”, 26 VII 2007.
869. Pietrowicz A., *Struktury tajnej administracji państwowej w okupowanej Wielkopolsce*, „Głos Wielkopolski”, 4 X 2007.
870. Pietrowicz A., *Szkic do dziejów organizacji „Ojczyzna”*, „Biuletyn Światowego Związku Żołnierzy AK Okręg Wielkopolska” 2007, nr 3.
871. Pietrowicz A., *Zakładnicy miasta Poznania (z archiwum Adama Poszwińskiego)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 1–2.
872. Piotrowski P., *Ekipa Jaruzelskiego miała drugie – tajne studio telewizyjne*, „Polska”, 13 XII 2007.
873. Piotrowski P., *Jak wyglądałaby III wojna światowa*, „Polska”, 12 XI 2007 r.
874. Piotrowski P., *Odrzucona prośba tow. Jaruzelskiego*, „Glaukopis” 2007, nr 7–8.
875. Piotrowski P., *Porwanie najlepszą drogą do wolności*, „Polska”, 6 XII 2007.
876. Piotrowski P., *Posowieckie systemy łączności wykorzystują dziś Polacy*, „Polska”, 29 XI 2007.
877. Piotrowski P., *Sprawa współpracy gen. Jaruzelskiego z Informacją Wojskową*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 1–2.
878. Piotrowski P., *Uwagi o metodach pracy operacyjnej wywiadu MSW*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 5.
879. Piotrowski P., *Wywiad PRL-u do końca wierny mocodawcom*, „Polska”, 24 X 2007.
880. Piotrowski P., *Zbrodnia Lubińska*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 8–9.
881. Polak B., *Rozmowy*, Warszawa 2007, t. 1 serii.
882. Poleszak S., *Braterska zdrada*, „Niezależna Gazeta Polska”, 2 II 2007, nr 2.
883. Poleszak S., *Ostatni polscy partyzanci* „Rzeczpospolita”, 18 XII 2007, nr 6, Dodatek „Najnowsza historia Polaków. Oblicza PRL”.
884. Poleszak S., *Ostatni polski partyzant na celowniku SB*, „Niezależna Gazeta Polska”, 5 I 2007, nr 1.
885. Poleszak S., *Ostatni żołnierz wyklęty na Białostocczyźnie*, „Gazeta Polska”, 21 III 2007, nr 12.
886. Poleszak S., *Pierwszy Dzień Zwycięstwa w Grajewie*, „Niezależna Gazeta Polska”, VII 2007, nr 7.
887. Poleszak S., *Z pola bitwy za kraty. Akcja „Burza” na Lubelszczyźnie*, „Rzeczpospolita”, 13 XI 2007 nr 1, Dodatek „ Najnowsza historia Polaków. Oblicza PRL”.
888. Próchniak L., *Larum w seminarium*, „Polityka” 2007, nr 32–33.
889. Próchniak L., *Nie starał się o tanią popularność... Karol Głogowski (1933–2005)* [w:] *Bohaterowie trudnych czasów*, Łódź 2006.
890. Ptaszyński R., *„Desperat”*, „sedina.pl magazyn. Rocznik Miłośników Dawnego Szczecina” 2007.
891. Ptaszyński R., *Nabór kadr wymiaru sprawiedliwości 1945–1953*, „In Gremio” 2007, nr 1.
892. Ptaszyński R., *Sędzia mjr dr Filip Feld*, „In Gremio” 2007, nr 12.

893. Ptaszyński R., *Sędzia ppłk Kazimierz Stojanowski*, „In Gremio” 2007, nr 7–8.
894. Ptaszyński R., *Sprawa „Kaskada”*, „Gazeta Wyborcza Szczecin”, 27 IV 2007.
895. Ptaszyński R., *Stalinowska koncepcja prawa i jej ideologiczne podstawy*, „In Gremio” 2007 nr 10.
896. Ptaszyński R., *Szczecin*, *kwiecień 1946*, „Gazeta Wyborcza Szczecin”, 10 IV 2007.
897. Ptaszyński R., *Wojskowy Sąd Rejonowy w Szczecinie*, „In Gremio” 2007, nr 4.
898. Rokicki K., *Ciemna strona księżyca. Czego czytelnicy nie wiedzieli o pisarzach*, „Niezależna Gazeta Polska”, 5 X 2007.
899. Rokicki K., Sasanka P., *W objęciach Wielkiego Brata. Sowieci w Polsce 1939–1993* (broszura), Warszawa 2007.
900. Ruzikowski T. (współautor), *Kalendarium* [w:] *Jubileusz 25-lecia Niezależnego Zrzeszenia Studentów*, Warszawa 2007.
901. Ruzikowski T. (współautor), *Kalendarium stanu wojennego*, www.13grudnia81.pl
902. Ruzikowski T., *Zima wasza*, *wiosna nasza!*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 5–6.
903. Samsonowska K., *Schindler's List – A Guidebook*, Kraków 2007.
904. Sasanka P., *W Wiśle ich nie potopimy. Odprawa w Departamencie III MSW na temat zwalczenia KOR*, „Więź” 2007, nr 3.
905. Sawicki J., *Anders na celowniku*, „Mówią wieki” 2007, nr 11.
906. Sawicki J., *Pamięć o Powstaniu Warszawskim spędzała sen z powiek komunistom. Wojciech Głowacki rozmawia z Jackiem Zygmuntem Sawickim*, „Dziennik” 2007, nr 178.
907. Sawicki J., *Zanim powstała Dolinka Katyńska*, „Tygodnik Powszechny” 2007, nr 38.
908. Sierchuła R., *„Babka Kiepska” kontra SB*, „Niezależna Gazeta Polska” 2007, nr 10.
909. Sierchuła R., *Cel wyzwolić Polskę*, „Głos Wielkopolski”, 28 XI 2007.
910. Sierchuła R., *Ksiądz Łabiński*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 12.
911. Sierchuła R., *Lech Neyman*, „Nasz Dziennik”, 26 X 2007.
912. Sierchuła R., *Likwidacja Okręgu Poznańskiego AK*, „Niezależna Gazeta Polska” 2007, nr 2.
913. Sierchuła R., *Narodowcy czasu wojny*, „Niezależna Gazeta Polska” 2007, nr 9.
914. Sierchuła R., *Narodowe Siły Zbrojne(1942–1946)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 8–9.
915. Sierchuła R., *Okręgowe struktury podziemia zbrojnego w Wielkopolsce*, „Niezależna Gazeta Polska” 2007, nr 4.
916. Sierchuła R., *Pomordowanym*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 7.
917. Sierchuła R., *Powstanie Narodowej Organizacji Bojowej*, „Nasz Dziennik”, 30 XI 2007.
918. Sierchuła R., *Poznańska piątka okupacyjnych męczenników*, „Nasz Dziennik”, 30 XI 2007.
919. Sierchuła R., *Poznańska Piątka*, „Racja Polska” 2007, nr 2.
920. Sierchuła R., *U księży Werbistów*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2007, nr 8–9.
921. Sierchuła R., *Zapomniany oddział “Sikory”*, „Głos Wielkopolski”, 24 VII 2007.
922. Skubisz Ł., *Stalking the Statuary*, „Pogranicza – wydanie specjalne” 2007.
923. Skubisz Ł., *The Contentious Condottiere*, „Pogranicza – wydanie specjalne” 2007.
924. Skubisz Ł., *The Motorway Mast*, „Pogranicza – wydanie specjalne” 2007.
925. Skubisz P., *Przyczynek do retrospektywnej bibliografii historycznej – Korpus Ochrony Pogranicza (1924–2006)*, „Biuletyn Centralnego Ośrodka Szkolenia Straży Granicznej” 2006, nr 3.
926. Skórzyński J., *Samotnik z Gwatemali*, „Więź” 2007, nr 8–9.
927. Skórzyński J., *Wolne słowo z powielacza*, „Polityka” 2007, nr 37.
928. Sławeta M., *Informacja do biogramu Romana Strzałkowskiego* [w] *Polski Słownik Biograficzny*, t. XLIV/4, z. 183.
929. Spałek R., *Agent gestapo*, *szpieg komunistów*, cz. I–II, „Gazeta Wyborcza”, 3–4 II 2007 i 10–11 II 2007.
930. Spałek R., *Komuniści przeciwko swoim*, cz. I–II, „Gazeta Wyborcza”, 16–17 VI 2007, 23–24 VI 2007.
931. Stefaniak M., *Krótko o rozliczeniu w szczecińskim środowisku prawniczym*, „In Gremio” 2007, nr 3.
932. Sychowicz K., *Dwadzieścia lat temu. Jak kpt. Janusz Gwardiak likwidował grupę „Bug”*, „Miesięcznik Kolneński”, maj 2007, nr 89.

933. Sychowicz K., *Esbecy kreują się na bohaterów*, „Gazeta Współczesna", 16 III 2007.
934. Sychowicz K., *Krzyże dla „bohaterów"*, „Gazeta Bezcenna", 18 I 2007, nr 178.
935. Sychowicz K., *Powiat łomżyński na przestrzeni wieków* [w:] *Powiat łomżyński – przeszłość i współczesność*, Łomża 2007.
936. Sychowicz K., *Rok 1956*, *marzenia a rzeczywistość*, „Miesięcznik Kolneński", VIII 2007, nr 92.
937. Sychowicz K., Stanisław Marchewka *„Ryba" – pięćdziesiąt lat niepamięci*, „Gazeta Bezcenna", 22 II 2007, nr 183.
938. Syr nyk J., *„Nasza szkoła". Pjatdesjat rokiw lihnyckoho licuje*, „Ridna mowa", XI 2007, nr 8 [w języku ukraińskim].
939. Syrnyk J., *Akcja „Wisła" jak ełement pobudowy komunistamy „mononacionalnoji derżawy"*, „Nasze Słowo" 29 IV 2007, nr 17, [artykuł w języku ukraińskim].
940. Syrnyk J., *Jak komunisty probuwaly likwiduwaty ukrajinśkyj licej w Lihnyci*, „Nasze Słowo", 21 X 2007, nr 42.
941. Syrnyk J., *UTSK wobec regionalizmu łemkowskiego*, „Ridna mowa", XI 2007, nr 7.
942. Syrnyk J., *Widkryttia wystawky pro pol'sko-ukrajinśki widnosyny u Wroclawi*, „Nasze Słowo", 27 V 2007, nr 21 [notatka prasowa w języku ukraińskim].
943. Szarek J., *„Na śmierć pójdę chętnie". Ksiądz Władysław Gurgacz SJ (1914–1949)* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
944. Szarek J., *„Nasza Partia odnosi ogromny sukces"* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
945. Szarek J., *Biskup z obnażoną szpadą* [w:] *Operacja: zniszczyć Kościół*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
946. Szarek J., *Bunt katorżnika K-677* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
947. Szarek J., *Był z nimi do końca*, „Gość Niedzielny", 23 IX 2007, Wkładka „Kapłani niezłomni".
948. Szarek J., *Czarne juwenalia. Opowieść o Studenckim Komitecie Solidarności*, Kraków 2007.
949. Szarek J., *Człowiek nieugiętych zasad i wiary*, „Źródło", 30 IX 2007.
950. Szarek J., *Historia ubeckiego niedopatrzenia* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
951. Szarek J., *List gończy za Salomonem M.* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
952. Szarek J., *Nim powstał SKS*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 5–6 (76–77).
953. Szarek J., *Nowe Orlęta z Grodna* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
954. Szczęch R., *Bracia esbecy* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
955. Szczęch R., *Bracia esbecy*, „Dziennik Polski", 27 IV 2007.
956. Sznajder A., *„Pogłębiać waśnie*, *ustawicznie kompromitować" Ks. bp Franciszek Musiel (19151999)*, „Nasz Dziennik", 29–30 IX 2007, nr 228 (2941).
957. Sznajder A., *Jasna Góra – kolec w stopie niedźwiedzia*, „Gość Niedzielny", 18 XI 2007, nr 46, Dodatek specjalny IPN.
958. Sznajder A., *Ostatnia ofiara Katynia – ks. Stefan Niedzielak*, „Gość Niedzielny" 2007 nr 38, Dodatek specjalny IPN.
959. Szubarczyk P., *„Zachowałam się jak trzeba"*, „Nasz Dziennik", 23 I 2007.
960. Szubarczyk P., *„Żelazny" i inni*, „Nasz Dziennik", 27 VI 2007.
961. Szubarczyk P., *Armii Krajowej cześć!*, „Nasz Dziennik", 14 II 2007.
962. Szubarczyk P., *Bądź godną Polki imienia*, „Nasz Dziennik", 29–30 XII 2007.
963. Szubarczyk P., *Bez dalszego ciągu...*, „Nasz Dziennik", 24–25 II 2007.
964. Szubarczyk P., *Dywizja nastolatków*, „Rzeczpospolita", 27 IX 2007, Wkładka IPN.
965. Szubarczyk P., *Fenomen Polskiego Państwa Podziemnego*, „Nasz Dziennik", 28 XII 2007, Wkładka IPN.
966. Szubarczyk P., *Józef Piłsudski – naczelnik Państwa Polskiego*, „Nasz Dziennik", 5 XII 2007.
967. Szubarczyk P., *Kalendarz „robotniczy" 2007. Recenzja kalendarza wydanego na podstawie materiałów archiwalnych Muzeum Plakatu w Wilanowie*, „Nasz Dziennik", 17 I 2007.

968. Szubarczyk P., *Król Kaszubów.* Z cyklu „Księża niezłomni", „Nasz Dziennik", 20–21 I 2007.
969. Szubarczyk P., *Ludzie gdańskiej bezpieki*, „Nasz Dziennik", 21–22 IV 2007.
970. Szubarczyk P., *Modlitwa Janki*, „Nasz Dziennik", 7–9 IV 2007.
971. Szubarczyk P., *Nieznane oblicza Józefa Gawerskiego*, „Nasz Dziennik", 27–28 I 2007.
972. Szubarczyk P., *Nowa książka o „Nilu"*, „Nasz Dziennik", 24–25 II 2007.
973. Szubarczyk P., *Obrończyni „delfinów"*, „Nasz Dziennik", 17–18 III 2007.
974. Szubarczyk P., *Pogrobowcy UB w akcji*, „Nasz Dziennik", 14 II 2007.
975. Szubarczyk P., *Pora oczyścić dom ze śmieci*, „Nasz Dziennik", 14–15 IV 2007.
976. Szubarczyk P., *Sprawa generała „Nila" czeka na godne zakończenie*, „Nasz Dziennik", 24–25 II 2007.
977. Szubarczyk P., *Sprawa Józefa Bemke*, „Nasz Dziennik", 13 XII 2007.
978. Szubarczyk P., *Tadeusz Szczudłowski – bohater gdańskiego środowiska ROPCiO*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 5–6.
979. Szubarczyk P., *To nie na darmo…*, „Nasz Dziennik", 2 III 2007.
980. Szubarczyk P., *W obronie sybirskich krzyży*, „Nasz Dziennik", 10–11 II 2007.
981. Szubarczyk P., *W służbie Orła Białego*, „Nasz Dziennik", 18 V 2007.
982. Szubarczyk P., *Zabawa w demokrację*, „Nasz Dziennik", 3–4 II 2007.
983. Szubarczyk P., *Zaczynamy wielkie sprzątanie,* „Nasz Dziennik", 21 V 2007.
984. Szubarczyk P., *Zbudujemy Pomnik Żołnierzy Wyklętych w Sopocie*, „Nasz Dziennik", 2–3 VI 2007.
985. Szubarczyk P., *Zniewoleni w czasach wolności. Komunizm klasyczny i jego nowoczesne wcielenia. Relacja ze spotkania z prof. Alainem Besanconem na Wydz. Historycznym UJ w Krakowie*, „Nasz Dziennik", 24 V 2007.
986. Szwagrzyk K., *Helena (Fajga Mindla) Wolińska (ur. 1919) – ppłk*, *prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej*, *oskarżona o zbrodnie komunistyczne*, „Nasz Dziennik", 27 VII 2007, Dodatek historyczny.
987. Szwagrzyk K., *Klasowo i politycznie czujny... (sędzia Stefan Michnik)*, „Nasz Dziennik", 26 II 2007.
988. Szwagrzyk K., *Konspiracja w krótkich spodenkach*, cz. I., „Nowe Życie". Dolnośląskie pismo katolickie 2007, nr 6(393), cz. II, „Nowe Życie". Dolnośląskie pismo katolickie 2007, nr 7–8 (394–395).
989. Szwagrzyk K., *Mieczysław Widaj*, „Nasz Dziennik", 28 IX 2007, Dodatek historyczny.
990. Szwagrzyk K., *Mordy sądowe w Polsce 1944–1956*, „Rzeczpospolita", 3 XII 2007, Dodatek „Najnowsza historia Polaków. Oblicza PRL"..
991. Śmietanka-Kruszelnicki R., *Po „wyzwoleniu". Kielce w latach 1945–1950*, „Mówią wieki" 2007, nr 12.
992. Śreniowski J., *Stan wojenny z komina JOTESA*, „Niezależna Gazeta Polska", 7 XII 2007.
993. Świętochowska-Bobowik E., *Na 1 Maja...*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 7 (78).
994. Tracz B., *Józef Waśniowski (1908–1995) – życiorys z wyrokiem*, „Gliwicki Magazyn Kulturalny", X 2007, nr 10.
995. Tracz B., *Nie tylko od święta*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 7.
996. Tracz B., *Pod czujnym okiem bezpieki. Generał broni Leon Berbecki i generałowa Halina Jatelnicka*, Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej 2007, nr 10–11.
997. Trębacz W., *Obraz Panoramy Racławickiej w obiektywie «bezpieki»*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 3 (74).
998. Trębacz W., *Śladami zbrodni. Na Dolnym Śląsku*, (wspólnie z R. Klimentowskim) „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 5–6 (76–77).
999. Trębacz W., *Wrocławska Gilotyna*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 1–2 (72–73).
1000. *Twarze gorlickiej bezpieki.* Wystawa, oprac. M. Wenklar, kurator wystawy J. Dutka, Kraków 2007.
1001. *Twarze kieleckiej bezpieki.* Wystawa, oprac. M. Komaniecka, kurator wystawy J. Dutka, wstęp W. Frazik, Kraków 2007.

1002. *Twarze sądeckiej bezpieki.* Wystawa, oprac. M. Wenklar, kurator wystawy J. Dutka, Kraków 2007.
1003. *Twarze tarnowskiej bezpieki.* Wystawa, oprac. M. Wenklar, kurator wystawy J. Dutka, Kraków 2007.
1004. Urynowicz M., *Skradzione warszawskie Muzeum Żydowskie*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 3.
1005. Urynowicz M., *Liczenie z pamięci*, „Tygodnik Powszechny"2007, nr 22.
1006. Waligóra G., *Andrzej Kołodziej*, „Rzeczpospolita", 14 VI 2007, Wkładka 25 lat SW.
1007. Waligóra G., *KOR – geneza*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 5–6.
1008. Waligóra G., *Po pierwsze-niepodległość*, „Gazeta Wyborcza", 24–25 III 2007.
1009. Waligóra G., *ROPCiO*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 3.
1010. Waligóra G., *Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela*, „Niezależna Gazeta Polska", III 2007.
1011. Wardzyńska M., *Prezydent Warszawy Stefan Starzyński*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 12.
1012. Warot P.P., *Twarze olsztyńskiej bezpieki. Relacja z otwarcia wystawy*, „Posłaniec Warmiński" 2007, nr 13.
1013. Wasilewski W., *Dlatego że byli Polakami*, „Przegląd Oświatowy" 2007, nr 7.
1014. Wasilewski W., *Katyń 1949 – sowieckie ludobójstwo na Polakach*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 1–2.
1015. Wasilewski W., *Żołnierze których zabrakło*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 10–11.
1016. Wenklar M., *Jak prawdziwi socjaliści walczyli z PPR* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
1017. Wenklar M., *Jak prawdziwi socjaliści walczyli z PPR*, „Dziennik Polski", 1 VI 2007.
1018. Wenklar M., *Międzynarodowy spór o krowę*, „Dziennik Polski", 9 II 2007.
1019. Wenklar M., *Spór o krowę* [w:] *Od Hitlera do Stalina*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
1020. Wenklar M., *Szefowie tarnowskiej bezpieki* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
1021. Wenklar M., *Twarze sądeckiej bezpieki* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
1022. Wenklar M., *Twarze sądeckiej bezpieki*, „Dziennik Polski", 4 V 2007.
1023. Węgrzyn D., *„Fakty i mity". Kontrowersje z „biało-czarną" historią NSZ w tle*, „Kronika Beskidzka" 2007, nr 3.
1024. Węgrzyn D., *Śląskie tropy do Malessy.* Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej 2007, nr 10–11 (81–82).
1025. Wicenty D., *Pospolita twarz SB: przypadek TW „Berety"*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 12.
1026. *Wielki głód na Ukrainie*, Kraków 2007, (katalog wystawy) .
1027. Wilczewski W.F., *Podsłuchane w białostockim „empiku"*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 12.
1028. Wilczewski W.F., *Sekcja dekoracyjna SB*, „Rzeczpospolita" 2007, nr 7, Dodatek „Najnowsza historia Polaków. Oblicza PRL"
1029. Witalec R., *Salezjańska Szkoła Organistowska w Przemyślu*, „Dziennik Polski", 1 XII 2007.
1030. Witalec R., *SB a Grecy w Bieszczadach*, „Dziennik Polski", 11–12 VIII 2007.
1031. Wnuk E., *Biskup Ignacy Jeż: nie lubię ponuraków*, „Gazeta Wyborcza Szczecin", 9–10 VI 2007.
1032. Wnuk E., *Czerwona zarazo*, *dziadów naszych kacie*, „Gazeta Wyborcza Szczecin", 1 VIII 2007.
1033. Wnuk E., *Tajemnica śmierci ojca pani Dece*, „Miasto", 26 I 2007.
1034. Wnuk E., *To ona żyje*, *a my umieramy*, „Gazeta Wyborcza Szczecin", 14 XII 2007.
1035. Wnuk R., *„Zaplute karły reakcji"*, „Nowe Państwo" 2007, nr 1.
1036. Wojcieszyk E., *Pod specjalnym nadzorem UB. Ksiądz Antoni Thiel z Czarnkowa*, „Niezależna Gazeta Polska" 2007, nr 5.
1037. Wojcieszyk E., *Przetrwać trudny czas*, „Przewodnik Katolicki" 2007, nr 34.
1038. Wołoszyn J., *Zmagania z ludowym wymiarem sprawiedliwości*, „Niezależna Gazeta Polska", 2 XI 2007, nr 11.

1039. Wójtowicz N., *Cztery miesiące z życia Salamandra*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 10–11.
1040. Wójtowicz N. *Jeszcze o świadectwie życia Zofii Kossak*, „Nasz Głos" 2007, nr 9.
1041. Wójtowicz N., *Powstanie*, [w:] *Pamięć walki. Powstanie Warszawskie 1944*, Warszawa 2007.
1042. Wójtowicz N., *Roman Rybarski*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 9.
1043 Wójtowicz N., *Zaaresztowane Pamiętniki Stefana Kaczorowskiego*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 2.
1044. Wróbel J., *Parada zwycięstwa bez Polaków*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 10–11.
1045. Wróbel J., *Podróż ministra Bevina*, „Gwiazda Polarna", 14 IV 2007.
1046. Wróbel J., *Polacy w Afryce w latach II wojny światowej i po jej zakończeniu*, cz. I–II, „Dziennik Związkowy", 9–11 i 16–18 XI 2007.
1047. Wróbel J., *Polonijne archiwa w Minneapolis*, „Dziennik Związkowy", 18 VI 2007.
1048. Wróbel J., *Polski Kościół bronił się skutecznie*, „Kalejdoskop", 11 V 2007.
1049. Wróbel J., *Polskie dzieci na tułaczym szlaku w okresie II wojny światowe*, „Dziennik Związkowy", 30 XI – 2 XII 2007.
1050. Wróbel J., *Uwagi o książce Tadeusza Chmielowskiego „Wagary ze stenem"* [w:] T. Chmielowski, *Wagary ze stenem*, Łódź 2007.
1051. Wróbel J., *Zastawianie sieci na Jerzego Kosińskiego*, „Przegląd Polski", 25 V 2007.
1052. Zając E., *Działanie według „biblii" bezpieki*, „Dziennik Polski", 6 VI 2007.
1053 Zając E., *Sprawa Zawady i inne* [w:] *Agentura w akcji*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2007.
1054. Zblewski Z., *Aparat bezpieczeństwa wobec opozycji*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej" 2007, nr 12(83).
1055. Zwiernik P., *Bunt z opóźnieniem*, „Głos Wielkopolski", 25 VIII 2007.
1056. Zwiernik P., *Konsekwentnie i z rozwagą. Grudzień'81 w Szczecinie*, „Niezależna Gazeta Polska", XII 2007, nr 12.
1057. Zwiernik P., *Konspiracyjny Związek Patriotów Polskich – rozpracowanie i likwidacja organizacji przez UB w 1950 r.*, „Niezależna Gazeta Polska", 6 IV 2007.
1058. Zwiernik P., *Przeciwko dyktaturze i represjom*, „Niezależna Gazeta Polska", 1 VI 2007.
1059. Zwiernik P., *Rozkaz: rozbić podziemie*, „Głos Wielkopolski", 9 I 2007, nr 7.
1060. Zwiernik P., *Tajna katastrofa*, (wspólnie z K. Kaźmierczakiem), „Głos Wielkopolski", 8 VI 2007.
1061. Zwiernik P., *Zejdziemy z murów...*, „Niezależna Gazeta Polska", VIII 2007.
1062. Zwolski M., *Sprawozdanie z konferencji „Exodus – deportacje i migracje (wątek wschodni). Stan i perspektywy badań"*, „Biuletyn Historii Pogranicza" 2007, nr 8.

Glosy do orzeczeń Sądu Najwyższego

1063. Kulesza J., *Glosa do uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 28 września 2006 roku*, *I KZP/06 (dot. wyłączenia przestępstwa znęcania się spod działania ustawy z dnia 7 grudnia 1989 roku o amnestii Dz. U. Nr 64*, *poz. 390* , „Wojskowy Przegląd Prawniczy" 2007, nr 1, s.113–118.
1064. Kulesza J., *Glosa do postanowienia z dnia 19 października 2006 roku*, *V KK 275/05 (dot. art. 9 § 1 przepisów wprowadzających k.k.; użycia broni palnej sprowadzającego powszechne niebezpieczeństwo; pojęcia zbrodni komunistycznej; zasady prawdy materialnej jako podstawy kasacji)*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy" 2007, nr 3, s. 141–147.
1065. Kulesza J., *Glosa do wyroku z dnia 8 maja 2007 roku*, *IV KK 93/07 (dot. warunków uznania czynu za zbrodnię komunistyczną; zasad stosowania art. 4 § 1 kk do zbrodni komunistycznych)*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy" 2007, nr 4, s.120–126.

Glosa do orzeczenia sądu apelacyjnego:

1066. Kulesza J., *Glosa do wyroku Sadu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 lutego 2003 roku, II A Ka 298/02 (dot. pojęcia zbrodni komunistycznej)*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy" 2007, nr 2, s.143–150.

ZAŁĄCZNIK 4: KONFERENCJE, SESJE NAUKOWE I POPULARNONAUKOWE IPN

1. Konferencja naukowa „Koniec jałtańskich złudzeń. Sfałszowane wybory 19 stycznia 1947 r." (Kraków, 19 I 2007, współorganizacja OBEP Kraków, Wydział Historyczny UJ, Muzeum Okręgowe w Tarnowie Oddział w Wierzchosławicach oraz Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Wincentego Witosa);
2. Sesja naukowa „Działalność podporucznika „Ryby" na tle powojennej polityki władz komunistycznych" (Łomża 3 III 2007, organizator OBEP Białystok);
3. Konferencja naukowa „O Orła w koronie". «Ogień» i opór przeciw zniewoleniu: Polska – Małopolska – Podhale 1945–1956" (Nowy Targ, 9–10 III 2007, we współpracy z Polskim Towarzystwem Historycznym, Oddział w Nowym Targu, zorganizowało OBEP Kraków);
4. Konferencja naukowa „Dzierżoniów – wiek miniony" (Dzierżoniów, 16–18 III 2007, współorganizatorzy: OBEP Wrocław, burmistrz Dzierżoniowa, Dzierżoniowski Ośrodek Kultury, Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego);
5. Konferencja naukowa „Niepodległe sumienia. ROPCiO z perspektywy 30–lecia" (Warszawa, 24–25 III 2007, organizator centrala BEP);
6. Konferencja naukowa „Wywiad i kontrwywiad Armii Krajowej" (Gdańsk, 28 III 2007, organizator OBEP Gdańsk, współpraca merytoryczna centrala BEP);
7. „Komunistyczne służby bezpieczeństwa a Kościół katolicki w Polsce 1944–1990" – seminarium źródłoznawcze dla członków Diecezjalnych Komisji Historycznych ds. zbadania akt IPN zorganizowane przez pracowników wrocławskiego OBUiAD w Wyższym Seminarium Duchownym we Wrocławiu 29 III 2007 r.;
8. Konferencja naukowa „Opór wobec stanu wojennego na Śląsku i w Zagłębiu" (Katowice, 14 IV 2007, współorganizatorzy: OBEP Katowice, Fundacja Centrum Solidarności i Stowarzyszenie „Pokolenie");
9. Konferencja naukowa „Artyści i SB. Aparat Bezpieczeństwa wobec środowisk twórczych" (Wrocław 19–20 IV 2007, organizator OBEP Wrocław we współpracy z Teatrem Polskim i Urzędem Miejskim Wrocławia);
10. Sesja naukowa „Wokół akcji «Wisła» – w 60 rocznicę we Wrocławiu" (współorganizatorzy OBEP Wrocław, Ossolineum, Kolegium Europy Wschodniej);
11. Konferencja popularnonaukowa (turystyczno-historyczna) „Podkarpacki szlak nadsańskich umocnień" (Sanok–Ustrzyki Dolne, 5–6 V 2007, organizator OBEP Rzeszów we współpracy z Bieszczadzkim Towarzystwem Cyklistów, Urzędem Miasta Sanoka, Przemyską Agencją Rozwoju Regionalnego, Grupą Rekonstrukcji Historycznej „San" i Starosamborską Radą Rejonową);
12. Konferencja naukowa „Paryż – Londyn – Monachium – Nowy Jork. Powrześniowa emigracja niepodległościowa na mapie kultury nie tylko polskiej" (Białystok, 15–17 V 2007, organizator OBEP Białystok we współpracy z Instytutem Filologii Polskiej Uniwersytetu w Białymstoku);
13. Konferencja naukowa „Bunt w imperium. Studencki Komitet Solidarności" (Kraków, 18–19 V 2007, organizator OBEP Kraków);
14. Konferencja popularnonaukowa „Jan Paweł II w Łodzi. W dwudziestą rocznicę wizyty" (Łódź, 12 VI 2007, współorganizatorzy OBEP Łódź, Archiwum Archidiecezjalne);
15. Sesja popularnonaukowa „Kościół katolicki w Polsce północnowschodniej w latach 1945–1989" (Pisz, 13 VI 2007 r., organizator OBEP Białystok we współpracy z Muzeum Ziemi Piskiej);
16. Międzynarodowa konferencja naukowa „Próby porozumienia polsko–ukraińskiego w latach 1939––1991" (Lublin, 14 VI 2007, organizator OBEP Lublin);
17. Międzynarodowa konferencja naukowa „Wolni i Solidarni" w ramach obchodów 25. rocznicy utworzenia Solidarności Walczącej (Warszawa 14–15 VI 2007, Wrocław 16–17 VI 2007, organizator centrala BEP);
18. Konferencja popularnonaukowa „Bieszczady w PRL" (Ustrzyki Dolne, 14–15 VI 2007 współorganizatorzy OBEP Rzeszów i Urząd Miasta);
19. Konferencja naukowa „Pierwszy rok władzy sowieckiej na Białorusi, Litwie i w Polsce" (Augustów, 21 VII 2007, organizator OBEP Białystok);

20. Konferencja „Lubin i Zbrodnia Lubińska ’82” (Lubin, 30 VIII 2007, współorganizator OBEP Wrocław, we współpracy z władzami miasta, KGHM, Ośrodkiem Kultury „Wzgórze Zamkowe”, Centrum Kultury „Muza”);
21. Konferencja naukowa „Exodus – deportacje i migracje (wątek wschodni). Stan i perspektywy badań” (Białystok, 6 IX 2007, organizator OBEP Białystok);
22. Konferencja międzynarodowa „Dzieci i młodzież w systemach totalitarnych – doświadczenie polskie i niemieckie” (Zamość, 14–16 IX 2007, organizator OBEP Lublin);
23. Międzynarodowa konferencja naukowa „Ruch komunistyczny w latach 1944–1956” (Wojcieszyce k. Szklarskiej Poręby, 27–28 IX 2007, organizator centrala BEP we współpracy z ISP PAN);
24. Konferencja naukowa „Przeciwko stanowi wojennemu: zajścia 31 sierpnia 1982 r. w Gorzowie Wielkopolskim” (Gorzów Wielkopolski, 11 X 2007, organizator OBEP Szczecin);
25. Konferencja naukowa „Obrazy PRL-u. O sposobach konceptualizacji «realnego socjalizmu» w Polsce” (Poznań, 11–12 X 2007, organizator OBEP Poznań);
26. Sesja naukowa „Biskup Solidarności Edward M. Frankowski” (Stalowa Wola, 15 X 2007, współorganizatorzy sesji OBEP IPN Rzeszów, Wydział Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie KUL w Stalowej Woli, Prezydent Miasta Stalowa Wola, Fundacja Uniwersytecka w Stalowej Woli, Zarząd Regionu Ziemia Sandomierska NSZZ „Solidarność”);
27. Konferencja naukowa „Powiat pułtuski w pierwszej dekadzie rządów komunistycznych” (Pułtusk, 16 X 2007, organizator OBEP Warszawa, Wydział Historyczny Akademii Humanistycznej w Pułtusku);
28. Konferencja naukowa „PSL na terenach Polski południowo-zachodniej w realiach społeczno--politycznych lat 1945–1949” (Wrocław, 18 X 2007, organizator OBEP Wrocław);
29. Konferencja „Metody pracy operacyjnej bezpieki w PRL wobec Kościoła” (Kraków, 18 X 2007, organizator OBEP Kraków, współorganizator PAT);
30. Konferencja naukowa „Kościół w okowach. Polacy i Słowacy wobec komunistycznej dyktatury” (Preszów (Słowacja), 19 X 2007, organizator OBEP Kraków;
31. Konferencja naukowa „Archiwalia IPN jako źródło do badań najnowszej historii Polski” (Opole, 24 X 2007, współorganizatorzy OBEP Wrocław, Archiwum Państwowe w Opolu);
32. Konferencja naukowa „Między Warszawą a regionem. Przedsierpniowa opozycja demokratyczna na Pomorzu Zachodnim (Szczecin, 24–25 X 2007, organizator OBEP Szczecin);
33. Międzynarodowa konferencja naukowa „Wspólne losy. Relacje polsko-węgierskie na przestrzeni dziejów” (Opole, 6 XI 2007, organizator centrala BEP we współpracy z Uniwersytetem Opolskim i Miejską Biblioteką Publiczną w Opolu);
34. Konferencja naukowa „Władze wobec kościołów i związków wyznaniowych w Wielkopolsce w latach 1945–1956” (Poznań, 8 XI 2007, współorganizatorzy OBEP Poznań, Wydział Teologiczny UAM, Instytut Historii UAM);
35. Konferencja naukowa „Polskie dzieci na tułaczym szlaku 1939–1950” (Warszawa, 8 XI 2007, OBEP Łódź wspólnie z BBN);
36. Międzynarodowa konferencja naukowa „NKVD/KGB Activities and its Cooperation with other Secret Services in Central and Eastern Europe 1945–1989” („Działalność NKWD/KGB i ich współpraca z tajnymi służbami innych państw Europy Środkowej i Wschodniej 1945–1989”) – (Białystok, 14–16 XI 2007, organizator centrala BEP we współpracy z Instytutem Pamięci Narodu (Słowacja);
37. Konferencja naukowa „Ruch socjalistycznego współzawodnictwa pracy w życiu gospodarczym, społeczno-politycznym i propagandzie PRL” (Katowice, 15–16 XI 2007, organizator OBEP Katowice);
38. Konferencja naukowa „Wieś między dwoma totalitaryzmami w latach 1939–1945” (Rzeszów, 22–23 XI 2007, współorganizatorzy OBEP Rzeszów, Muzeum Historii Ruchu Ludowego);
39. Konferencja Naukowa „W objęciach «Wielkiego Brata». Sowieci w Polsce 1939–1993” (Warszawa, 30 XI 2007, organizator OBEP Warszawa);
40. Konferencja naukowa „Aparat bezpieczeństwa wobec Kościoła katolickiego na obecnym terytorium Diecezji Sandomierskiej 1944–1956” (Sandomierz, 4–5 XII 2007, współpraca: OBEP Rzeszów, OBEP Kraków, Kuria w Sandomierzu, Katedra Historii Kościoła XIX i XX w. KUL);
41. Konferencja „Urząd Bezpieczeństwa i Służba Bezpieczeństwa w Małopolsce” (Kraków, 6–7 XII 2007, organizator OBEP Kraków);

42. Międzynarodowa konferencja naukowa „Społeczność żydowska w PRL przed i po kampanii antysemickiej z lat 1967–1968” (Warszawa, 6–7 XII 2007, organizator centrala BEP);
43. Sesja naukowa „Obóz Narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów 1939–1956” (Poznań,10 XII 2007, organizator OBEP Poznań);
44. Konferencja „Rok 1945 w Łodzi” (Łódź, 10 XII 2007, organizator OBEP Łódź);
45. Konferencja naukowa „Powiat krośnieński w latach 1944–1956” (Krosno, 10–11 XII 2007, współorganizatorzy OBEP Rzeszów i Muzeum Podkarpackie w Krośnie).

ZAŁĄCZNIK NR 5: WYSTAWY POWSTAŁE W 2007 R.

1. „25-lecie Obywatelskiego Protestu Mieszkańców Torunia przeciwko stanowi wojennemu" – OBEP w Gdańsku, Delegatura IPN w Bydgoszczy (przy udziale WUiAD w Bydgoszczy) – Toruń;
2. „Augustavo Gaudynes" – OBEP w Białymstoku – litewska wersja wystaw „Zaginieni w obławie augustowskiej" i „Obława augustowska (lipiec 1945)" – Wilno (Litwa);
3. „Bieszczady w Polsce Ludowej 1944–1989" – OBEP w Rzeszowie – Ustrzyki Dolne, Lesko;
4. „Bunt w imperium zła. 30-lecie powstania SKS" – OBEP w Krakowie – Kraków;
5. „Dzieje więzienia przy ul. Gdańskiej w Łodzi w latach 1939–1954" – Muzeum Tradycji Niepodległościowych (przy współpracy OBUiAD w Łodzi) – Łódź;
6. „Generał Władysław Anders i Jego Żołnierze" –Wielkopolskie Muzeum Pożarnictwa oraz Instytut im. Gen. Stefana „Grota" Roweckiego w Lesznie (przy współpracy OBUiAD w Poznaniu) – Rakoniewice;
7. „Harcerskie dekady" –Komenda Chorągwi Łódzkiej ZHP (przy współpracy łódzkiego OBUiAD w Łodzi) – Łódź;
8. „Internowani, aresztowani i skazani w stanie wojennym Regionu Warmińsko-Mazurskiego" – OBEP w Białymstoku Delegatura w Olsztynie – Olsztyn;
9. „Kapitan Kazimierz Kamieński „Huzar" i jego żołnierze 1939–1953" – OBEP w Warszawie – Wysokie Mazowieckie;
10. „Katyń 1940 r." – OBEP w Białymstoku – Białystok, Sokółka, Supraśl;
11. „Katyń. Zbrodnia, która miała być zapomniana"– OBEP w Rzeszowie – Rzeszów, Ropczyce;
12. „Kościół na ziemi łódzkiej wobec dwóch totalitaryzmów" – OBEP w Łodzi (przy współpracy OBUiAD w Łodzi) Łódź;
13. „«...Ksiądz musi zaprzestać». Życie i działalność ks. Romana Kotlarza"– OBEP w Lublinie oraz Delegatura w Radomiu – Radom, Sztutowo, Szydłowiec, Warszawa, Pelagów, Puławy, Lipsko, Koniemłoty;
14. „Ofiary Grudnia 70" – OBEP w Gdańsku – Gdańsk;
15. „O Orła w koronie... Zgrupowanie partyzanckie «Błyskawica»" – OBEP w Krakowie – Nowy Targ, Nowy Sącz, Gdów, Kraków;
16. „Opozycja i opór społeczny w regionie świętokrzyskim 1975–1989" – OBEP w Krakowie– –Kielce;
17. „Ostatnia droga księdza Jerzego Popiełuszki" w fotografii Artura Radeckiego – OBEP w Białymstoku – Białystok;
18. „«Puls» nieregularny kwartalnik literacki (1977–1981) – fenomen wolnego słowa" – OBEP w Łodzi – Łódź;
19. „Salezjańska Szkoła Organistowska w Przemyślu i jej likwidacja w roku 1963" – OBUiAD w Rzeszowie – Rzeszów;
20. „Serca dla Partii bijące. Ludzie gdańskiej bezpieki 1945–1990" – OBEP w Gdańsku – Gdańsk, Sopot, Gdynia;
21. „Solidarność Walcząca" –BEP Centrala – Warszawa (wersja polsko-angielska), Wrocław (wersja polsko-niemiecka), Rzeszów, Gdańsk, Brzeg, Poznań, Lubin, Krosno, Opole;
22. „Studencki Komitet Solidarności" – OBEP w Krakowie – Kraków;
23. „Twarze bezpieki 1944–1990" – BEP Centrala wersja ogólnopolska – Warszawa;
24. „Twarze białostockiej bezpieki" – OBEP w Białymstoku – Białystok;
25. „Twarze gorlickiej bezpieki" – OBEP w Krakowie – Gorlice;
26. „Twarze gorzowskiej bezpieki" – OBEP w Szczecinie – Gorzów Wielkopolski;
27. „Twarze katowickiej bezpieki" – OBEP w Katowicach – Katowice, Bytom, Jastrzębie Zdrój, Rybnik, Mikołów, Wodzisław Śląski;
28. „Twarze kieleckiej bezpieki" – OBEP w Krakowie – Kielce;
29. „Twarze kołobrzeskiej bezpieki" – OBEP w Szczecine – Kołobrzeg;
30. „Twarze koszalińskiej bezpieki" – OBEP w Szczecinie – Koszalin;
31. „Twarze lubelskiej bezpieki" – OBEP w Lublinie – Lublin, Kraśnik, Puławy, Radzyń Podlaski;
32. „Twarze łódzkiej bezpieki" –OBEP w Łodzi (przy współpracy OBUiAD w Łodzi) – Łódź;
33. „Twarze mazowieckiej bezpieki" – OBEP w Warszawie – Płock;

34. „Twarze sądeckiej bezpieki" – OBEP w Krakowie – Nowy Sącz, Krynica, Nowy Targ;
35. „Twarze olsztyńskiej bezpieki 1944–1990" – OBEP w Białymstoku Delegatura w Olsztynie – Olsztyn;
36. „Twarze opolskiej bezpieki" – OBEP we Wrocławiu – Opole, Brzeg;
37. „Twarze poznańskiej bezpieki" – OBEP w Poznaniu – Poznań;
38. „Twarze rzeszowskiej bezpieki" – OBEP w Rzeszowie – Rzeszów, Przemyśl, Sanok, Tarnobrzeg;
39. „Twarze szczecińskiej bezpieki" – OBEP w Szczecinie – Szczecin;
40. „Twarze tarnowskiej bezpieki" – OBEP w Krakowie – Tarnów;
41. „Twarze toruńskiej bezpieki" –OBEP w Gdańsku Delegatura IPN w Bydgoszczy (przy udziale WUiAD w Bydgoszczy) – Toruń;
42. „Twarze warszawskiej bezpieki"– OBEP w Warszawie – Warszawa;
43. „Wbrew władzy ludowej. Czekając na akcję (1944–1954)"– OBUiAD w Białymstoku – Łomża;
44. „Wielki Głód na Ukrainie 1932–1933" – OBEP w Krakowie – Kraków, Krosno, Kielce;
45. „Wielkopolska w cieniu WRON-y" – OBEP w Poznaniu – Poznań, Konin, Września, Złotów, Kościan;
46. „Wieś polska między dwoma totalitaryzmami (1939–1345)" – OBEP w Rzeszowie – Rzeszów;
47. „Więcej –Szybciej –Lepiej. Współzawodnictwo pracy w PRL" – OBEP w Katowicach – Katowice, Częstochowa;
48. „Wujek '81 w fotografii archiwalnej IPN" – OBEP w Katowicach (z inicjatywy i we współpracy ze Społecznym Komitetem Pamięci Górników Poległych 16 XII 1981r.) – Katowice;
49. „Zbuntowane miasto. Szczeciński Grudzień '70 – Styczeń '71" – OBEP w Szczecinie – Szczecin;
50. „Życie na papierze. Niemiecka okupacja Rzeszowszczyzny w afiszach, obwieszczeniach i plakatach (1939–1944)". – OBEP w Rzeszowie – Rzeszów, Tyczyn.

KONTYNUOWANE WYSTAWY Z LAT POPRZEDNICH

1. „1966 – Milenium kontra Tysiąclecie" – OBEP w Katowicach (2006) – Myszków, Koziegłowy, Sosnowiec, Częstochowa, Kamień Pomorski;
2. „«Aktion Reinhardt» Zagłada Żydów w Generalnym Gubernatorstwie" – OBEP w Lublinie (2002) – Lublin, Sztutowo, Koszalin, Szczecin, Stargard Szczeciński;
3. „Arcybiskup Ignacy Tokarczuk – Kościół, władza i opór społeczny" – OBEP w Rzeszowie (2002) – Kamieniec Podolski (Ukraina), Iwano-Frankowsk (d. Stanisławów – Ukraina), Zbaraż (Ukraina), Lubin, Żary, Ostróg (Ukraina), Łuck (Ukraina);
4. „Arcybiskup Romuald Jałbrzykowski metropolita wileński (1876–1955)" – OBEP w Białymstoku (2005) – Ejszyszki (Litwa), Dobrzyniewo Duże, Giżycko, Białystok, Wigry;
5. „Błogosławiony ks. Władysław Findysz – kapłan i męczennik" – OBEP we współpracy z OBUiAD w Rzeszowie (2006) – Rzeszów, Nowy Żmigród, Dąbrowa;
6. „Burza. Armia Krajowa 1944" – OBEP w Krakowie (2004) – Gdów, Kielce, Kęty, Olkusz;
7. „Dekret o reformie rolnej po 60-ciu latach. Dokumenty i świadectwa z czasów wygnania" – OBEP w Poznaniu (2004) – Poznań, Konin;
8. „Dni Powstania – Warszawa 1944" – OBEP w Warszawie (2004) – Legionowo, Mińsk (Białoruś), Brześć (Białoruś);
9. „Germanizacja dzieci polskich w okresie okupacji hitlerowskiej" – OBEP w Łodzi (2006) – Lublin, Radomsko, Sztutowo, Zamość;
10. „Getta i obozy dla ludności żydowskiej na Rzeszowszczyźnie podczas II wojny światowej" – OBEP w Rzeszowie (2001) – Dębica;
11. „Jarocin w obiektywie bezpieki" – OBEP w Łodzi (2005) – Łódź, Bydgoszcz, Rzeszów;
12. „Kopalnia «Wujek» – 16 grudnia 1981 r." – OBEP w Poznaniu we współpracy z Wielkopolskim Muzeum Walk Niepodległościowych (2004) – Ostrowiec Świętokrzyski;
13. „Kto ratuje jedno życie, ratuje cały świat... Pomoc ludności żydowskiej pod okupacją niemiecką w woj. białostockim" – OBEP w Białymstoku (2003) – Gołdap, Grajewo, Szudziałowo, Białystok;
14. „Lipcowe święto" – OBEP w Lublinie (2004) – Radom, Kraśnik;

15. „Małopolanie w katyńskich dokumentach dr. Jana Zygmunta Robla" – OBEP w Krakowie (2003) – Gdów, Dobczyce, Warszawa, Kraków;
16. „Miecz rewolucji. Twarze bydgoskiej bezpieki 1945–1990" – OBEP w Gdańsku Delegatura w Bydgoszczy (2006) – Bydgoszcz, Wąbrzeźno;
17. „Miejsca represji i kaźni na Dolnym Śląsku i Opolszczyźnie w latach 1939–1956" – OBEP we Wrocławiu (2006) – Kłodzk, Legnica, Góra Św. Anny;
18. „Milenium Chrztu Polski w Diecezji Przemyskiej i Administracji Apostolskiej w Lubaczowie" – OBEP w Rzeszowie (2006) – Przemyśl, Sokołów Małopolski, Sandomierz;
19. „Milenium kontra 1000-lecie. Obchody Milenium Chrztu Polski i Tysiąclecia Państwa Polskiego" – OBEP w Poznaniu (2006) – Gniezno, Poznań, Sosnowiec;
20. „Obchody Milenium Chrztu Polski 1966 r.– kraj i region" – OBEP w Białymstoku (2006) – Korycin, Oleksin, Wysokie Mazowieckie, Sokoły, Różanystok, Perlejewo, Juchnowiec Kościelny, Węgorzewo, Grajewo, Wasilków, Czyżew;
21. „Obchody Milenium Chrztu Polski w Diecezji Gorzowskiej 1965–1966" – OBEP w Szczecinie (2006) – Kamień Pomorski;
22. „Obława augustowska (lipiec 1945)" – OBEP w Białymstoku – Dąbrowa Białostocka, Łomża, Augustów;
23. „Obraz wroga w propagandzie PRL" – OBEP w Łodzi (2003) – Leszno, Rawa Mazowiecka, Złoczew, Łódź;
24. „Ocaleni z «nieludzkiej ziemi». Losy uchodźstwa polskiego z ZSRS w latach 1942–1950" – OBEP w Łodzi (2005) – Pabianice, Piotrków Trybunalski, Warszawa; wystawa prezentowana także w Stanach Zjednoczonych;
25. „Ofiary stanu wojennego" – BEP Centrala (2006) – Warszawa, Lublin, Katowice, Łódź, Szczecin, Poznań, Gdańsk, Lubin, Płock;
26. „Okręg Łódź AK „Barka" – OBEP w Łódzi (2002) – Łódź, Łowicz;
27. „Okupacja sowiecka na prawym brzegu Sanu 1939–1941" – OBEP w Rzeszowie (2003) – Rzeszów, Lubaczów, Bircza;
28. „Ostatni leśni. Mazowsze i Podlasie w ogniu 1947–1953" – OBEP w Warszawie – Grodno (Białoruś), Lida (Białoruś);
29. „Polacy i Niemcy przeciwko komunistycznej dyktaturze" – OBEP w Krakowie (2004) – Poznań, Szczecin, Gorzów Wielkopolski;
30. „Polacy na Syberii" – OBEP w Krakowie (2003) – Zagórze, Myślenice, Lubień, Kęty, Krzeszowice, Kielce;
31. „Polacy – Ukraińcy 1939–1947" – OBEP w Lublinie (2002) – Tuczna, Biała Podlaska, Wrocław, Krasnystaw, Miastko;
32. „Powstanie Warszawskie" – OBEP w Poznaniu (2005) – Wysoka, Swarzędz, Śrem, Zbąszynek, Śmigiel, Września, Koszalin, Białogard, Szczecin;
33. „Powstańczy zryw w Czortkowie" – OBEP w Krakowie (2005) – Kęty;
34. „Poznański Czerwiec 1956" – OBEP w Poznaniu (2001) – Piła, Poznań, Słupia Wielka, Kościelec, Turek;
35. „PRL – tak daleko, tak blisko" – BEP Centrala, OBEP w Warszawie (2004) – Czeski Cieszyn (Czechy), Jabłonków (Czechy), Częstochowa, Kraśnik, Hrubieszów, Janów Lubelski, Koszalin, Świnoujście, Chełmno, Szczecin, Gorzów Wielkopolski, Grodno (Białoruś), Lida (Białoruś), Warszawa, Kłajpeda (Litwa), Poznań, Telsze (Litwa), Elbląg, Kowno (Litwa);
36. „Proces krakowski. Działacze WiN i PSL przed komunistycznym sądem" – OBEP w Krakowie (2002) – Brzesko;
37. „Proces Kurii Krakowskiej" (2003) – OBEP w Krakowie – Brzesko;
38. „«Przeciwko kilku myślom co nie nowe...» Procesy krajowców o «Kulturę Paryską»" – BEP Centrala, OBEP w Gdańsku (2006) – Białystok, Łódź, Słupsk, Elbląg, Giżycko, Toruń, Bydgoszcz, Wąbrzeźno;
39. «Rdzawe druty od Ojczyzny dzielą nas...» Internowani 1944–1947" – OBEP w Białymstoku (2004) – Łomża, Giżycko, Wilno (Litwa), Augustów, Prostki, Krypno;
40. „Represje stanu wojennego. Województwo białostockie 1981–1983/1989" – OBEP w Białymstoku (2006) – Łomża, Suwałki, Giżycko, Gołdap;

41. „Rozpoznawać! Wykrywać! Zapobiegać! Pod okiem bezpieki 1956–89" – wystawa multimedialna OBEP w Gdańsku (2004) – Słupsk;
42. „Ruch ludowy w służbie Rzeczypospolitej" – OBEP w Krakowie (2001) – Kęty;
43. „Skazani na karę śmierci w czasach stalinowskich i ich losy" – OBEP we Wrocławiu (2004) – Wrocław;
44. „Sługa Boży ks. Jerzy Popiełuszko (1947–1984)" – OBEP w Białymstoku (2004) – Sejny, Koleśniki, Rzeszów, Jasło, Kraśnik, Krypno, Węgorzewo, Suchowola;
45. „Sowieckie piekło 1939–1956" – OBEP w Poznaniu (2002) – Wrocław, Koszalin, Trzcianka, Krotoszyn, Kowale Pańskie, Rawicz, Kiekrz, Drezdenko, Dębno, Chojno, Gryfice, Białogard;
46. „Sprawiedliwi wśród narodów świata" – OBEP w Rzeszowie (2004) – Konin;
47. „Stan wojenny na Dolnym Śląsku" – OBEP we Wrocławiu (2006) – Wrocław, Dzierżoniów, Świętoszów, Lwówek Śląski, Dobroszyce;
48. „Stan wojenny – spojrzenie po dwudziestu latach" – BEP Centrala, OBEP w Warszawie (2001) – Grodno (Białoruś), Lida (Białoruś), Monachium (Niemcy), Węgrów;
49. „Stan wojenny – spojrzenie po dwudziestu latach" – OBEP w Krakowie (2001) – Gdów, Zagórze, Kielce;
50. „Stan wojenny – spojrzenie po dwudziestu latach" – OBEP w Lublinie (2001) – Kozienice, Lublin;
51. „Stan wojenny – spojrzenie po dwudziestu latach" – OBEP w Łodzi (2001) – Łódź;
52. „Stan wojenny – spojrzenie po dwudziestu latach" – OBEP w Poznaniu (2001) – Gostyń, Chodzież;
53. „Stan Wojenny – spojrzenie po latach" – OBEP w Szczecinie (2006) – Szczecin, Kalisz Pomorski, Gryfino;
54. „Sybiracy. Deportacje obywateli polskich w głąb ZSRR (1939–1941)" – OBEP w Białymstoku (2002) – Wilno (Litwa), Suwałki, Augustów, Białystok, Chocianów, Krypno;
55. „Szesnastu" – BEP Centrala (2005) – Bydgoszcz, Gdańsk, Warszawa, Kutno, Milanówek;
56. „Tarcza i miecz władzy ludowej. SB na Rzeszowszczyźnie w latach 1957–1989" – OBEP w Rzeszowie (2005) – Ustrzyki Dolne, Jasło;
57. „Twarze krakowskiej bezpieki" – OBEP w Krakowie (2006) – Jędrzejów;
58. „Twarze wrocławskiej bezpieki" – OBEP we Wrocławiu (2006) – Wałbrzych, Wrocław;
59. „Uciekinierzy z PRL-u" – OBEP w Katowicach (2005) – Płock, Gostynin, Ciechanów, Raciąż, Katowice, Chorzów;
60. „UB w walce z podziemiem niepodległościowym i opozycją w woj. białostockim" – OBEP w Białymstoku (2003) – Dobrzyniewo Duże, Grodzisk, Łomża, Giżycko, Dąbrowa Białostocka, Kuźnica, Juchnowiec Kościelny, Boćki;
61. „«W imieniu Rzeczypospolitej». Skazani na karę śmierci w woj. białostockim 1944–1956" – OBEP w Białymstoku (2006) – Bielsk Podlaski, Grajewo, Łomża, Ełk, Kolno, Siemiatycze;
62. „Wokół Praskiej Wiosny. Interwencja w Czechosłowacji w 1968 r." – OBEP we Wrocławiu (2003) – Wrocław;
63. „Wolności! Chleba! Poznański Czerwiec w fotografii" – OBEP w Poznaniu (2006) – Poznań, Wrocław, Drezdenko;
64. „W poszukiwaniu nowego domu. Migracje ludności na Pomorzu Zachodnim w latach 1945–1950" – OBEP w Szczecinie (2006) – Czaplinek, Złocieniec, Trzebiatów, Kamień Pomorski, Goleniów, Ińsko;
65. „Wypędzeni, przypędzeni... Kształtowanie się społeczeństwa na Warmii i Mazurach 1945–1948" – OBEP w Białymstoku Delegatura w Olsztynie (2003) – Suchowola, Elbląg;
66. „Zagłada elit polskich. Akcja AB – Katyń" – BEP Centrala (2006) – Częstochowa, Zamość, Rzeszów, Przemyśl, Dębica, Szczecin Dąbie, Nowa Dęba, Kraków, Pabianice, Łódź, Drezdenko, Koszalin, Stargard Szczeciński, Skarżysko-Kamienna;
67. „«Zaplute karły reakcji...» polskie podziemie niepodległościowe w latach 1944–1956" – OBEP w Lublinie (2006) – Lublin, Dęblin, Janów Lubelski, Włodawa, Biłgoraj;
68. „Z Archiwum X Departamentu MBP" – OBEP w Warszawie (2006) – Warszawa, Toruń, Słupsk;
69. „Z archiwum IPN..." – OBEP w Lublinie (2004) – Lublin, Starachowice, Włodawa, Radom;
70. „Zbrodnie w majestacie prawa 1944–1956" – OBEP w Krakowie (2006) – Kraków;
71. „Zgasło słoneczko ludzkości. Reakcje społeczeństwa polskiego na śmierć Stalina" – OBEP we Wrocławiu (2003) – Poznań, Kluczbork;

72. „Zielona Góra. 30 maja 1960” – OBEP w Poznaniu (2004) – Zielona Góra, Zbąszynek;
73. „«Z największą brutalnością…».Zbrodnie Wehrmachtu w Polsce wrzesień–październik 1939 r.” – BEP Centrala (2004) – Białystok, Hrubieszów, Janów Lubelski, Tomaszów Lubelski, Michniów, Chojnice, Bytów, Bydgoszcz, wersja niemieckojęzyczna prezentowana na terenie Niemiec;
74. „Zrzeszenie «Wolność i Niezawisłość» w służbie Niepodległej” – OBEP w Krakowie (2005) – Kraków;
75. „«Zwyczajny resort». Ludzie i metody «bezpieki» 1944–1956” – OBEP w Warszawie (2003) – Radom, Ostrołęka, Bielsko Biała;
76. „Żołnierze «Warszyca»” – OBEP w Łodzi (2001) – Działoszyn;
77. „Żołnierze Wyklęci. Antykomunistyczne podziemie zbrojne na Rzeszowszczyźnie w latach 1944–1956” – OBEP w Rzeszowie (2001) – Zagórz;
78. „Życie codzienne w okupowanej Wielkopolsce 1939–1945” – OBEP w Poznaniu (2003) – Kościelec, Poniec, Rawicz, Sierakowo, Poznań, Turek, Luboń, Mosina.

ZAŁĄCZNIK NR 6: SPOTKANIA KLUBÓW IM. GEN. STEFANA ROWECKIEGO „GROTA” W ROKU 2007

Białystok

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
14 II 2007		Akcja „Więzienie” w Lidzie 18 stycznia 1944 r.	Kazimierz Czaplo	
8 V 2007		Zbrodnia katyńska w świetle dokumentów	Henryk Rembiszewski	
1 VIII 2007	63. rocznica Powstania Warszawskiego	Akcja „Burza” w Okręgu AK Białystok	mgr Piotr Łapiński	
14 XI 2007		Partyzantka litewska na Suwalszczyźnie 1945–1949	Paweł Kalisz	

Gorzów Wielkopolski

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
18 IV 2007	Spotkanie inauguracyjne	Kombatanci wczoraj i dziś	Janusz Krupski	
17 VI 2007		Stan wojenny w Gorzowie Wielkopolskim	dr Dariusz Rymar, ks. prałat Witold Andrzejewski	
20 XII 2007		Mieczysław Boruta-Spiechowicz. Ostatni generał II RP	dr Wojciech Grobelski	

Kalisz

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
23 II 2007	Spotkanie inauguracyjne	Gen. bryg. August Emil Fieldorf „Nil” – sylwetka patrioty	prof. Albin Głowacki	Film Aliny Czerniakowskiej *On wierzył w Polskę*
16 IV 2007		Mieszkancy kaliskiego ofiarami zbrodni katyńskiej	prof. Maria Blomberg	
14 V 2007		Zarys dziejów organizacji „Ojczyzna” w latach 1939–1945	Aleksandra Pietrowicz	
18 VI 2007		Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Kępnie	dr Jerzy Bednarek	
15 IX 2007		Generał Roman Abraham w walce o Polskę i prawdę historyczną	dr Leszek Laskowski	
15 X 2007		Losy aresztowanych przez niemiecką policję bezpieczeństwa w latach 1939–1940 na terenie rejencji kalisko-łódzkiej	Antoni Galiński	

9 XI 2007		Niemieckie wysiedlenia z Wielkopolski w latach 1939–1941, ze szczególnym uwzględnieniem ziemi kaliskiej	dr hab. Maria Rutowska	

Katowice

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
11 V 2007		Biskup Juliusz Bieniek w aktach bezpieki	dr Adam Dziurok	
		Działania operacyjne służby bezpieczeństwa wobec kardynała Karola Wojtyły	Marek Lasota	
27 XI 2007		Inspektorat rybnicki Armii Krajowej	mgr Tomasz Miler	Racibórz
		Racibórz. Miasto wierne Rzeczypospolitej	mgr Leszek Wyrzykowski	
28 XI 2007		Generał Anders i jego żołnierze	dr Andrzej K. Kunert	
4 XII 2007		Polskie Państwo Podziemne na Śląsku w latach 1939–1945	dr Mieczysław Starczewski	Bielsko-Biała
		Dzieje Polskiego Państwa Podziemnego na terenie inspektoratu bielskiego Armii Krajowej	mgr Rafał Kutryba	
		Dzień Niepodległości	mgr Halina Chrobak-Bar	

Koszalin

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
25 I 2007		Działalnośc tzw. Siatki szpiegowskiej „Robineau”	dr Krzysztof Bukowski	
22 II 2007		Generał Witold Dzierżykraj-Morawski. Zycie i służba	dr Andrzej Jaracz	
15 III 2007		Roman Abraham – lwowska legenda	dr Leszek Laskowski	
20 IV 2007		Kombatanci wczoraj i dziś	Janusz Krupski	
28 V 2007		Kościół katolicki a władza komunistyczna w Polsce w latach 1944–1989	dr Marcin Stefaniak	
22 X 2007		Major Łupaszka i jego żołnierze. Prawda i legenda	dr Janusz Marszalec	

21 XI 2007		Polityka partyjna i rządowa wobec żeńskich zgromadzeń zakonnych w PRL	s. dr Ewa Kaczmarek	
17 XII 2007		Trzymamy straż nad Odrą. Propaganda–fakty–dokumenty	Radosław Ptaszyński	

Kraków

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
23 II 2007	Spotkanie inauguracyjne	Refleksje jednego życia	prof. Władysław Bartoszewski	
14 VI 2007		Łukasz Ciepliński – żołnierz, patriota, Kawaler Orderu Orła Białego	Elżbieta Jakimek-Zapart	
18 X 2007	Polski czyn niepodległościowy. Prezentacja sylwetki pierwszej kobiety generała Marii Wittek w 10. rocznicę śmierci	Generał Maria Wittek – Życie i działalność	dr Tadeusz Krawczak	
		Działalność gen. Marii Wittek w świetle akt CAW	dr Andrzej Żak	
		Komisja Historii Kobiet w walce o niepodległość	Anna Eliza Markert	
		Organizacja PWK w Małopolsce w okresie międzywojennym	Marta Frankowska	
4–5 XII 2007	Konferencja naukowa z okazji 140. rocznicy urodzin Józefa Piłsudskiego			

Lublin

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
25 IV 2007		Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela 1977–1981	dr Grzegorz Waligóra	
24 V 2007	Spotkanie poświęcone pamięci gen. Kazimierza Tumidajskiego	Biografia Kazimierza Tumidajskiego	dr Jacek Wołoszyn	
		Wyniki śledztwa w sprawie śmierci generała	Michał Durakiewicz	
		Starania związane z odnalezieniem i sprowadzeniem do kraju szczątków generała	Stanisław Wołoszyn	
5 X 2007		Informacja Wojskowa i represje polityczne w Wojsku Polskim (1943–1957)	dr Zbigniew Palski	

Łódź

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
24 I 2007	Specjalny obóz NKWD nr 10 w Rembertowie		dr Sławomir Kalbarczyk	
26 II 2007	Zagadka kapitana „Z-24”		dr Jerzy Bednarek	
28 II 2007	Przemieszczenia i przesiedlenia ludności polskiej w ZSRR w latach 1940–1946		prof. dr hab. Albin Głowacki	
21 III 2007	Od Monte Cassino do Powstania Warszawskiego		dr Andrzej K. Kunert	
23 IV 2007	Katyń jako symbol zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu		prof. dr hab. Maria Blomberg, mgr Mieczysław Góra	
30 V 2007	Narodowe siły zbrojne – prawda i legenda		płk dr hab. Krzysztof Komorowski	
20 VI 2007	Ks. Roman Gradolewski i ojciec Alojzy Jacek Hoszycki przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi		dr Sebastian Ligarski	
31VII 2007	63. rocznica Powstania Warszawskiego		Artur Ossowski	Film A. Czerniakowskiej *Czy musieli zginąc?*
12 IX 2007	Dowódcy Armii „Łódź” gen. dyw. Juliusz Rómmel i gen. bryg. Wiktor Thommee		prof. dr hab. Henryk Stańczyk	
3 X 2007	Agenci na tropach gen. Stefana Roweckiego „Grota”		dr Waldemar Grabowski	
7 XI 2007	Z komunistycznej partyzantki do UB. M. Moczar na czele WUBP w Łodzi.		dr Krzysztof Lesiakowski	
28 XI 2007	Niektóre aspekty niemieckiego terroru na Górnym Śląsku w latach 1939–1945		dr Józef Musioł	
12 XII 2007	Oficerowie AK w KL Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu		dr Jerzy Dębski	

Olsztyn

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
22 II 2007	Wspomnienia z AK por. Mirosława Reszki		por. Mirosław Reszka	
28 V 2007		Mała AK	prof. Tadeusz Panecki	
1 IX 2007	Polskie Państwo Podziemne	Spotkanie z weteranami II wojny światowej, projekcja filmu		

Poznań

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
18 IX 2007	Odsłonięcie pomnika Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej	Działalność niepodległościowa Augusta Emila Fieldorfa „Nila" w latach 1912–1953	Wojciech Chałupka	
		Komunistyczna zbrodnia sądowa popełniona na gen. Auguście Emilu Fieldorfie	prof. Witold Kulesza	
25 IX 2007	Projekcja filmu dokumentalnego o Polskim Państwie Podziemnym			
25 IX 2007	Spotkanie z autorami monografii Polskie Państwo Podziemne 1939–1945			
2 X 2007		Historia Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość" – wrzesień 1945 – grudzień 1952	dr hab. Zdzisław Zblewski	
		mjr Łukasz Ciepliński, żołnierz i patriota, prezes ZG WiN	Elżbieta Jakimek-Zapart	

Sieradz

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
18 VI 2007	Spotkanie inauguracyjne	Gen. bryg. August Emil Fieldorf „Nil" – sylwetka patrioty	prof. dr hab.. Albin Głowacki	
21 VIII 2007	Seminarium w 65. rocznicę zagłady Żydów w Kraju Warty	Założenie i cele nazistowskiej polityki wobec Żydów w Kraju Warty	Julian Baranowski	
		Relacje polsko-żydowskie w Kraju Warty w latach 1939–1942	Dorota Siepracka	

20 XI 2007		Wrzesień 1939 w Katowicach	dr Grzegorz Bębnik	
26 X 2007		Duchowni katoliccy przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Łodzi	mgr Radosław Peterman	
23 XI 2007		Rola więzienia sieradzkiego w eksterminacyjnej polityce okupanta 1939–1945	mgr Antoni Galiński	
14 XII 2007		Bunt w więzieniu sieradzkim w grudniu 1955 r.	dr Janusz Wróbel	

Szczecin

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
22 II 2007		Ostatni Generał Niepodległej. Rzecz o generale Borucie-Spiechowiczu		
22 III 2007		ROPCiO	dr Mieczysław Ustasiak	
18 IV 2007	Kombatanci wczoraj i dziś		Janusz Krupski	
24 V 2007	Pytania o lustrację		dr Kazimierz Wóycicki	
28 VI 2007		Obywatel i służba bezpieczństwa w okresie PRL. Wokół wystawy „Twarze szczecińskiej bezpieki”	dr Marcin Stefaniak, Paweł Skubisz	
20 IX 2007		Zbrodnia katyńska	Ewa Gruner-Żarnoch, mec. Bartłomiej Sochański	
18 X 2007		Generał Anders i jego żołnierze	dr Andrzej K. Kunert	
22 XI 2007		Polityka rządowa i partyjna wobec zakonów żeńskich w PRL	dr Ewa Kaczmarek	

Trójmiasto

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
28 III 2007	Spotkanie założycielskie	Wywiad i kontrwywiad AK. Struktury, działalność, osiągnięcia		Sesja historyczna
19 VI 2007	Spotkanie inauguracyjne	Okupacja niemiecka i sowiecka w okresie II wojny światowej – analiza porównawcza	dr hab. Bogdan Chrzanowski	
			dr Piotr Niwiński	
16 IX 2007	Pokaz filmu Janusza Kotańskiego *Spotkania z komunizmem*		wprowadzenie – dr Janusz Marszalec	

17 X 2007	Agenci gestapo na tropach gen. „Grota”		dr Waldemar Grabowski	
9 XI 2007	Drogi do niepodległości – historia w słowie i piosence	Program multimedialny i wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych i wojskowych	dr Janusz Marszalec, mjr Waldemar Kowalski	
16 XI 2007	Drogi do niepodległości – historia w słowie i piosence	Pprogram multimedialny i wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych i wojskowych	dr Janusz Marszalec, mjr Waldemar Kowalski	Powtórka – Areszt Śledczy w Gdańsku
8 XII 2007	Wycieczka szlakiem tajemnic gdańskiego więzienia w okresie dwóch totalitaryzmów		mjr Waldemar Kowalski	

Warszawa

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
11 I 2007	Milenium Chrztu Polski a Tysiąclecie Państwa Polskiego	Polskie milenium po 40. latach	prof. Wiesław Chrzanowski	Projekcja filmu *Tysiąclecie kontra Milenium 1966–67*, Częstochowa, Piekary Śląskie, Sosnowiec
			prof. Jerzy Eisler	
		Obchody milenium chrztu Polski w latach 1956–1966/1967	Bartłomiej Noszczak	
15 II 2007	Kamienie na szaniec? Z dziejów oporu młodzieży lat 1945–1956	Kamienie na szaniec 1945–1956	Piotr Szubarczyk	
15 III 2007	O generale Andersie i jego żołnierzach	Wojenne losy generała Andersa i jego żołnierzy	dr Zbigniew Wawer	Projekcja filmu Generał Anders i jego żołnierze
		Gen. Anders i jego żołnierze po zakończeniu II wojny światowej	dr Tadeusz Kondracki	
19 IV 2007	AK na terenach obecnej Białorusi po 1944 r. Inspektorat Grodzieński AK wobec drugiej okupacji sowieckiej		dr Tomasz Łabuszewski	
			Kazimierz Krajewski	
24 V 2007	Walka i męczeństwo Zamojszczyzny w latach 1939–1944		prof. Jerzy Markiewicz	Prezentacja notacji Jerzego Lipki, film: *Nie dali ziemi...* z cyklu „Powstanie Zamojskie”
21VI 2007	Przyszłość ŚZŻAK	Dyskusja panelowa	Janusz Krupski – prowadzenie; dyskutanci: prof. Władysław Bartoszewski, Czesław Cywiński, Tadeusz Filipkowski, hm. Marcin Jędrzejewski, Paweł Ukielski	

19 IX 2007	Dzieje Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”	Historia Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”	dr hab. Janusz Kurtyka	
24 X 2007	Warszawa na mapie konspiracji powojennej	Siatki wywiadowcze obszaru centralnego DSZ, WiN	dr Tomasz Łabuszewski	
		Siatki wywiadowcze obszaru południowego WiN na terenie Warszawy i okolic	Kazimierz Krajewski	
29 XI 2007	Polscy duchowni wobec zniewolenia komunistycznego – inauguracja cyklu	Wprowadzenie do cyklu	dr hab. Jan Żaryn	Film *Figurant Wojtyła Karol* w reż. Cezarego Nowickiego
		Bp Franciszek Musiel	dr Andrzej Sznajder	

Wieluń

Data	Tytuł spotkania	Tytuł wystąpienia	Prelegent	Inne informacje
05 III 2007	Spotkanie inauguracyjne	Katyń jako symbol zbrodni przeciwko narodowi polskiemu	prof. dr hab. Maria Blomberg	
11 V 2007		Sfałszowane wybory 1947 w Wieluńskiem	prof. dr hab. Tadeusz Olejnik	
15 VI 2007		Dowództwo Konspiracyjnego Wojska Polskiego przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Łodzi	dr Tomasz Toborek	
14 IX 2007		Wrzesień 1939 w Wieluńskiem	kmdr w st. spocz. dr inż. Narcyz Klatka	
19 X 2007		Mieszkańcy ziemi wieluńskiej w obozie koncentracyjnym Gross-Rosen	mgr Barbara Sawicka	

Wrocław

22 III 2007		Działania IPN w utrwalaniu pamięci narodowej	dr hab. Krzysztof Szwagrzyk	
10 V 2007		Gen. Anders i żołnierze II Korpusu	dr Jerzy Kirszak	zdjęcia i wspomnienia Józefy Skomorowskiej
1 VI 2007		Pułkownik Kukliński w oczach historyka	płk rez. Władysław Brons	
6 IX 2007		Polski Wrzesień	dr Janusz Radłowski	
8 XI 2007		Narodowe Święto Niepodległości	prof. Włodzimierz Suleja	
13 XII 2007		Stan wojenny	dr Sebastian Ligarski	

WYDAWNICTWA IPN

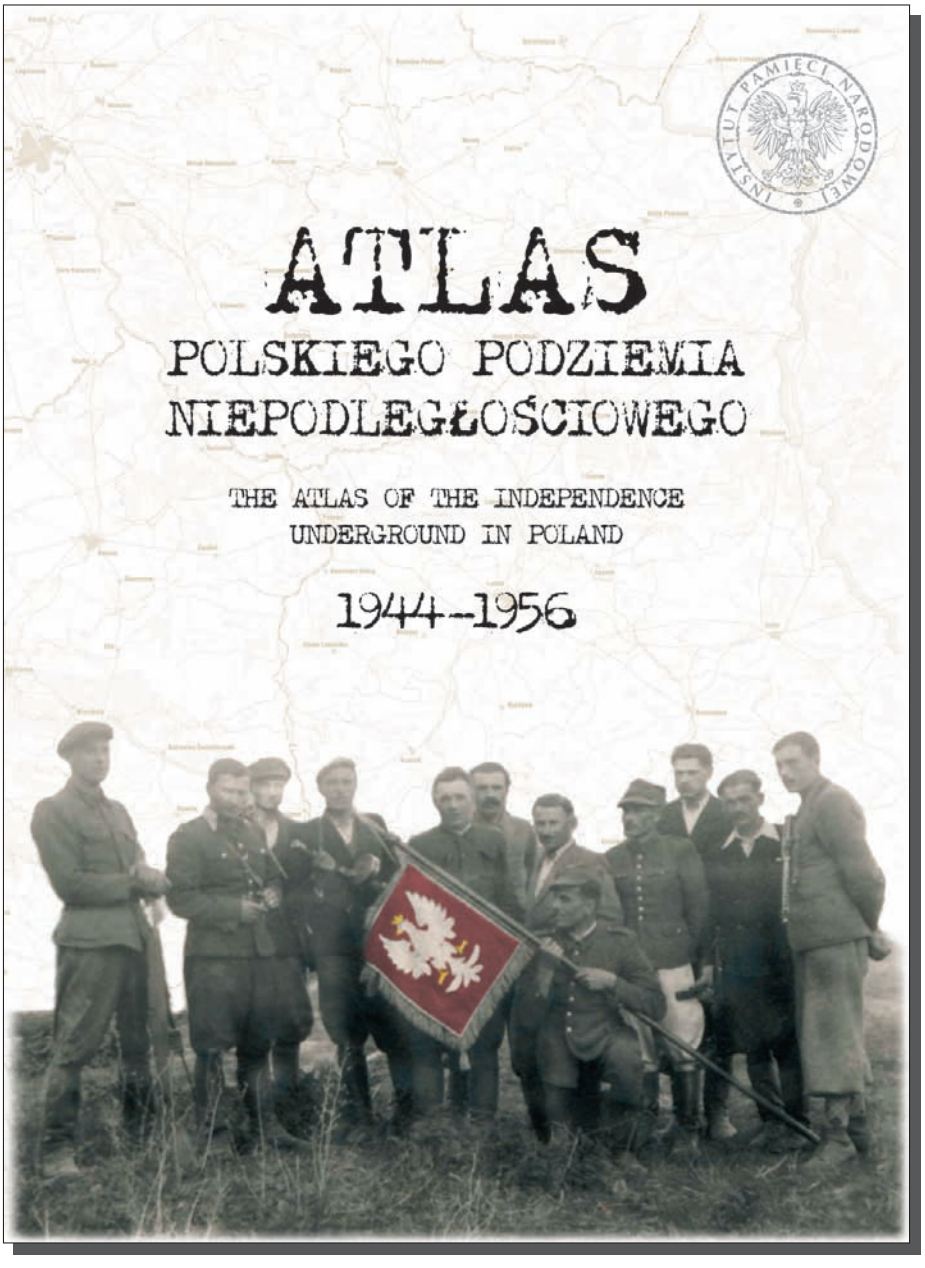

2007

• CZASOPISMA •

BIULETYN
INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ
PAMIĘTAMY O „ŻOŁNIERZACH WYKLĘTYCH"
UTRACONE DOBRA KULTURY
Bezpłatny dodatek: płyta DVD z filmem „Kryptonim »Pożoga«"
Bezpłatny dodatek: płyta DVD z filmem „Polskie Państwo Podziemne 1939–1945"
Czarne Juwenalia – powstanie SKS
25 lat Solidarności Walczącej
Święta zniesio
i wniesione przez PRL
Bezpłatny dodatek: płyta DVD z programem i filmem o Romanie Dmowskim
RUCH NARODOWY
Bezpłatny dodatek: płyta DVD z filmem „Głową mur przebijesz" i koncertem „Zegar"
Bezpłatny dodatek: płyta DVD z filmem „Kobiety i wojna"
Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie

•CZASOPISMA•

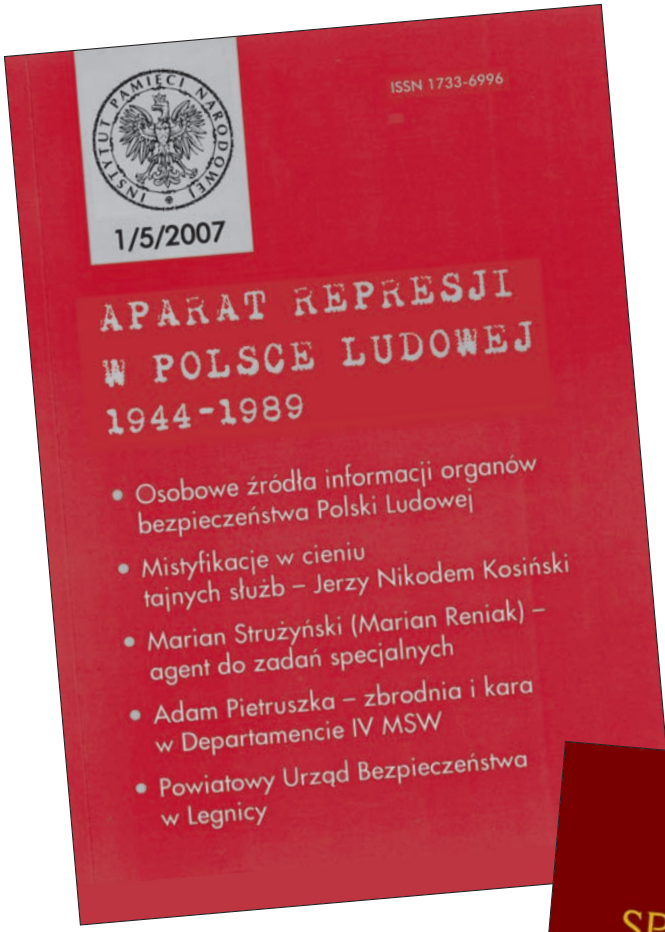
ISSN 1733-6996
1/5/2007
APARAT REPRESJI
W POLSCE LUDOWEJ
1944-1989
• Osobowe źródła informacji organów bezpieczeństwa Polski Ludowej
• Mistyfikacje w cieniu tajnych służb – Jerzy Nikodem Kosiński
• Marian Strużyński (Marian Reniak) – agent do zadań specjalnych
• Adam Pietruszka – zbrodnia i kara w Departamencie IV MSW
• Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa w Legnicy

PAMIĘĆ
I
SPRAWIEDLIWOŚĆ
PISMO INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ
1 (11)
2007

•WYDAWNICTWA CIĄGŁE•

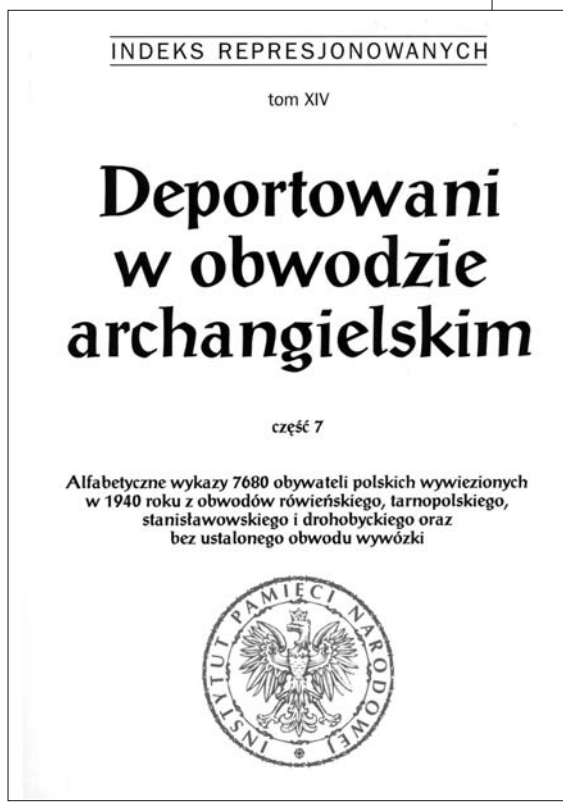

•MONOGRAFIE•

BOGUSŁAW KOPKA
KONZENTRATIONSLAGER WARSCHAU
HISTORIA I NASTĘPSTWA
WARSZAWA 2007
RAFAŁ WNUK
ZA PIERWSZEGO SOWIETA
Polska konspiracja na kresach wschodnich II Rzeczypospolitej wrzesień 1939 – czerwiec 1941
WARSZAWA 2007
PAWEŁ MACHCEWICZ
„MONACHIJSKA MENAŻERIA"
WALKA Z RADIEM WOLNA EUROPA
WARSZAWA 2007
BOŻENA SZAYNOK
Z HISTORIĄ I MOSKWĄ W TLE
POLSKA A IZRAEL 1944–1968
WARSZAWA 2007
JACEK WITOLD WOŁOSZYN
CHRONIĆ I KONTROLOWAĆ
UB WOBEC ŚRODOWISK I ORGANIZACJI KONSPIRACYJNYCH MŁODZIEŻY NA LUBELSZCZYŹNIE (1944–1956)
WARSZAWA 2007
TOMASZ TOBOREK
Stanisław Sojczyński i Konspiracyjne Wojsko Polskie
Joanna Żelazko
„LUDOWA" SPRAWIEDLIWOŚĆ
Akta śledcze
SŁAWOMIR M. NOWINOWSKI
PAWEŁ SPODENKIEWICZ
TOMASZ TOBOREK
TADEUSZ WYRWA – partyzant z natury

•MONOGRAFIE•

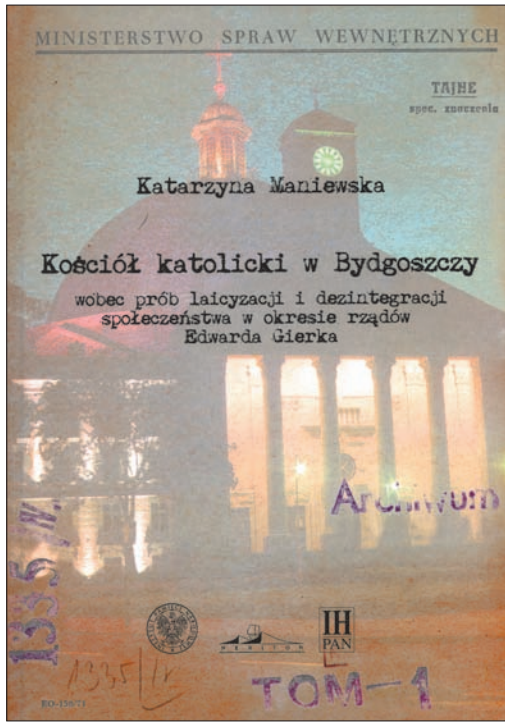
MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH
TAJNE
Katarzyna Maniewska
Kościół katolicki w Bydgoszczy
wobec prób laicyzacji i dezintegracji
społeczeństwa w okresie rządów
Edwarda Gierka
Archiwum
IH
PAN
TOM-1

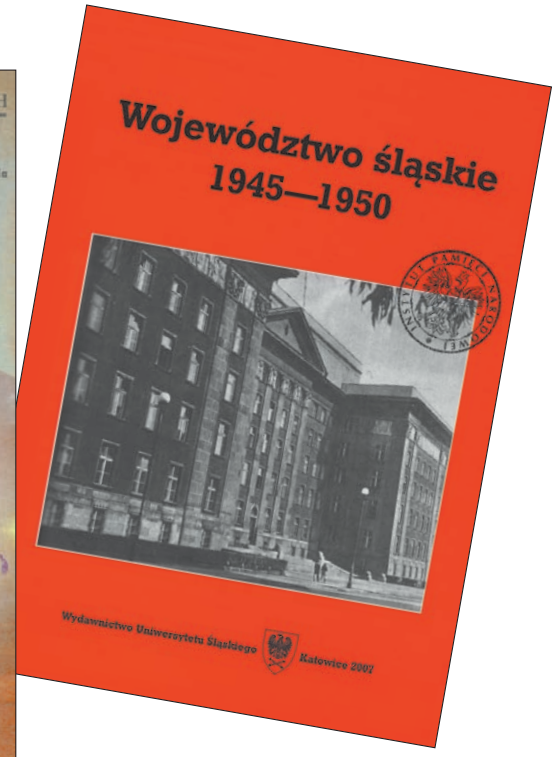
Województwo śląskie
1945—1950
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Katowice 2007

Stanisław Sterkowicz
Nieludzka medycyna
lekarze w służbie nazizmu
WYDAWNICTWO
MEDYK

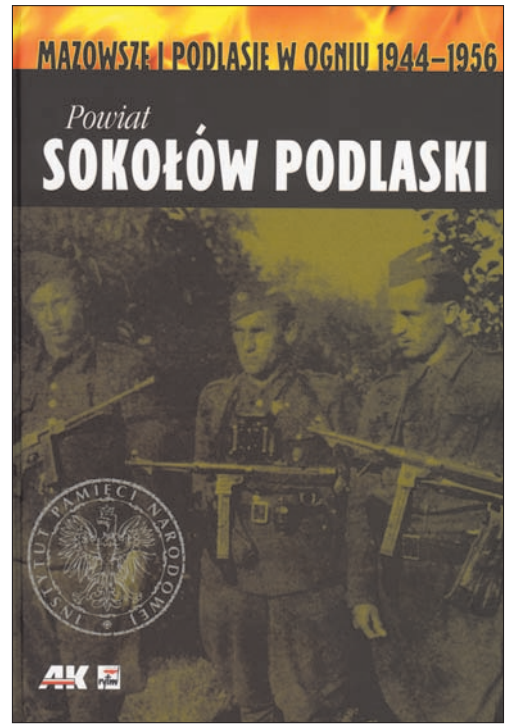
MAZOWSZE I PODLASIE W OGNIU 1944–1956
Powiat
SOKOŁÓW PODLASKI
INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
AK

•MONOGRAFIE•

Stalinizm
i rok 1956 na Górnym Śląsku
INSTYTUT ŚLĄSKI
IPN KATOWICE
Robert Klementowski
URZĄD BEZPIECZEŃSTWA
w Lubinie (1945–1956)
IPN Wrocław
Jarosław Syrnyk
LUDNOŚĆ UKRAIŃSKA
na Dolnym Śląsku
(1945-1989)
IPN Wrocław
Sebastian Ligarski
W ZWIERCIADLE OGŁOSZEŃ DROBNYCH
Życie codzienne na Śląsku w latach 1945–1949
IPN Wrocław
Jarosław Syrnyk
ZAGADNIENIE UKRAIŃSKIE
w powiecie lubińskim
(1947–1989)
IPN Wrocław
Dariusz Węgrzyn
Aparat bezpieczeństwa państwa wobec środowisk narodowych na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1945-1956
IPN KATOWICE
Mirosław Sikora
Kuźnia broni III Rzeszy
Niemiecki przemysł zbrojeniowy na Górnym Śląsku podczas II wojny światowej
IPN KATOWICE
Tomasz Kurpierz, Przemysław Piątek
„Dobić wroga"
Aparat represji wobec podziemia zbrojnego na Śląsku Cieszyńskim i Żywiecczyźnie (1945-1947)
IPN KATOWICE

•MONOGRAFIE•

Twarze białostockiej bezpieki
Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w Białymstoku
INFORMATOR PERSONALNY
Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Białymstoku
Twarze olsztyńskiej bezpieki
Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w Olsztynie
INFORMATOR PERSONALNY
Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Białymstoku Delegatura w Olsztynie
LUDZIE BEZPIEKI
WOJEWÓDZTWA KRAKOWSKIEGO
Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwie krakowskim w latach 1945-1990
Filip Musiał
Podręcznik bezpieki
W SŁUŻBIE NARODU
SB
Twarze bezpieki w Polsce południowo-wschodniej 1944-1990
INFORMATOR PERSONALNY
POWIAT SANOCKI
w latach 1944-1956
Został skazany na karę śmierci
SALEZJAŃSKA SZKOŁA ORGANISTOWSKA W PRZEMYŚLU
I JEJ LIKWIDACJA W ROKU 1963
Radosław Ptaszyński
TRZYMAMY STRAŻ NAD ODRĄ
Propaganda - Fakty - Dokumenty
TRZYMAMY STRAŻ NAD ODRĄ!
SZCZECIN 2007

• DOKUMENTY •

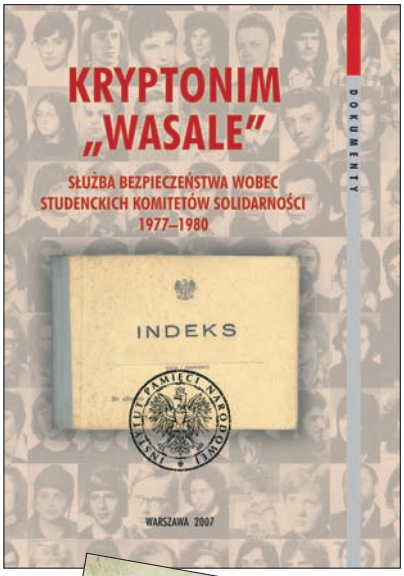
KRYPTONIM „WASALE"
SŁUŻBA BEZPIECZEŃSTWA WOBEC STUDENCKICH KOMITETÓW SOLIDARNOŚCI 1977–1980
INDEKS
WARSZAWA 2007
DOKUMENTY

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH
PLANY PRACY DEPARTAMENTU IV MSW NA LATA 1972–1979
DOKUMENTY

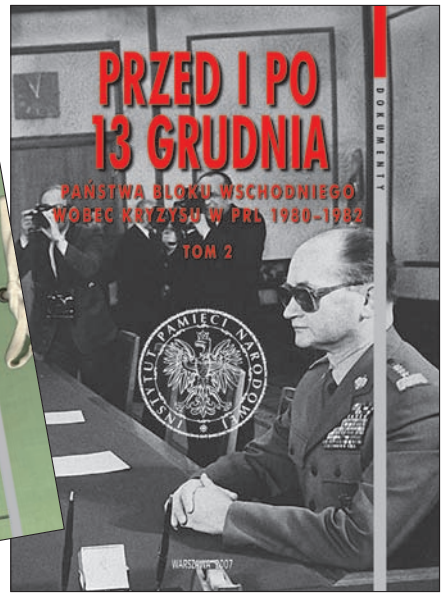
PRZED I PO 13 GRUDNIA
PAŃSTWA BLOKU WSCHODNIEGO WOBEC KRYZYSU W PRL 1980–1982
TOM 2
DOKUMENTY

SOLIDARNOŚĆ WALCZĄCA W DOKUMENTACH
TOM 1
W OCZACH SB
DOKUMENTY

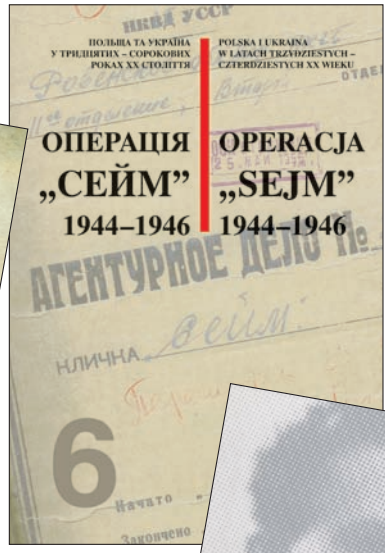
ПОЛЬЩА ТА УКРАЇНА У ТРИДЦЯТИХ – СОРОКОВИХ РОКАХ XX СТОЛІТТЯ
POLSKA I UKRAINA W LATACH TRZYDZIESTYCH – CZTERDZIESTYCH XX WIEKU
ОПЕРАЦІЯ „СЕЙМ" 1944–1946
OPERACJA „SEJM" 1944–1946
АГЕНТУРНОЕ ДЕЛО №
КЛИЧКА
6

Powstanie Warszawskie 1944
w dokumentach z archiwów służb specjalnych
Варшавское восстание 1944
в документах из архивов спецслужб

Nie mogłem inaczej żyć...
Grypsy tułacza Cieplińskiego z celi śmierci

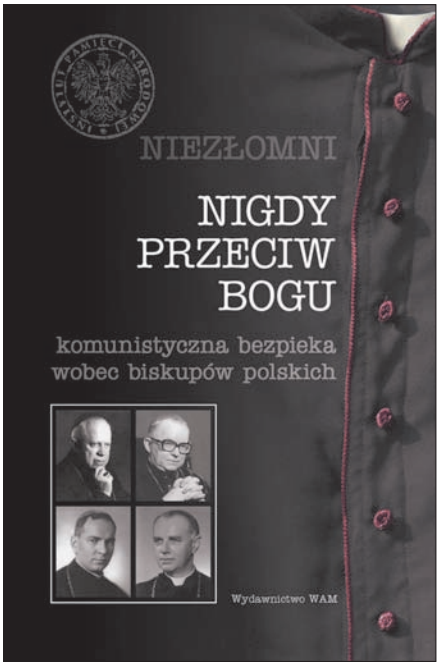
NIEZŁOMNI
NIGDY PRZECIW BOGU
komunistyczna bezpieka wobec biskupów polskich
Wydawnictwo WAM

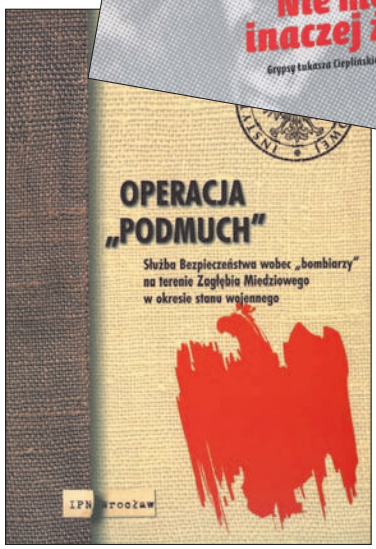
OPERACJA „PODMUCH"
Służba Bezpieczeństwa wobec „bombiarzy" na terenie Zagłębia Miedziowego w okresie stanu wojennego
IPN Wrocław

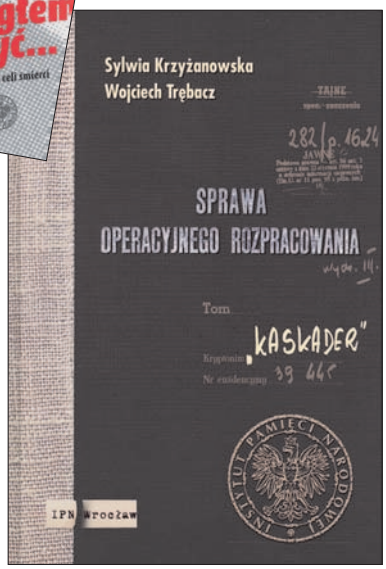
Sylwia Krzyżanowska
Wojciech Trębacz
TAJNE
SPRAWA OPERACYJNEGO ROZPRACOWANIA
Tom
„KASKADER"
IPN Wrocław

• RELACJE I WSPOMNIENIA •

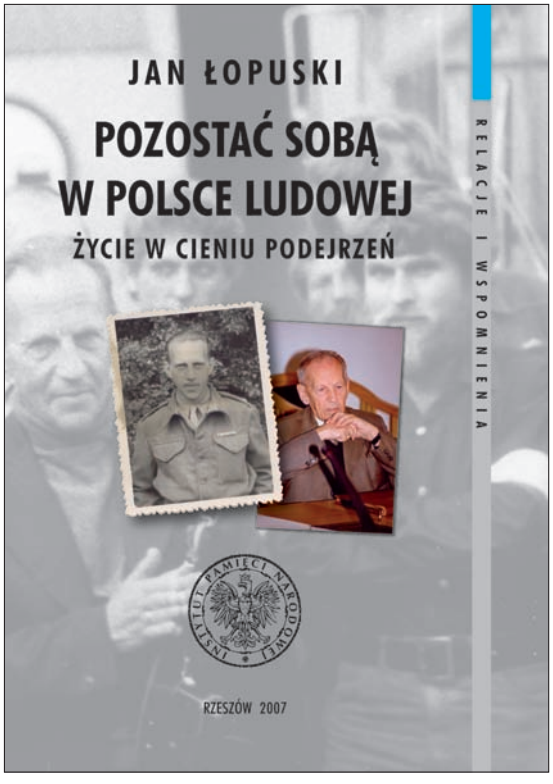

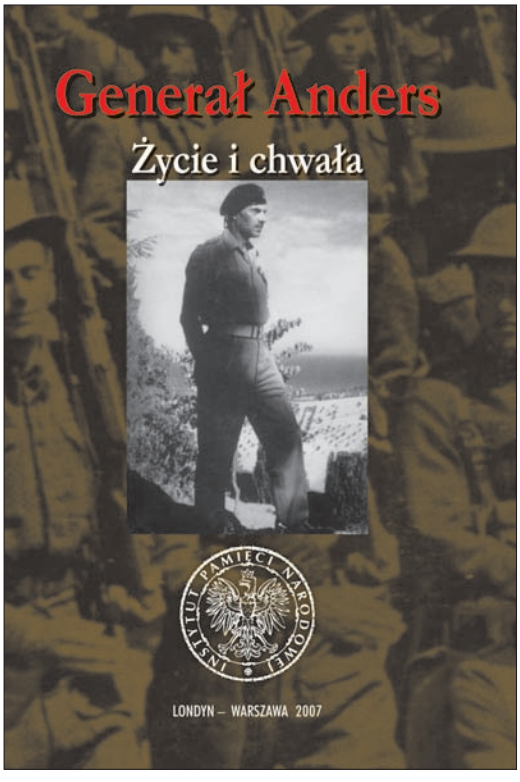

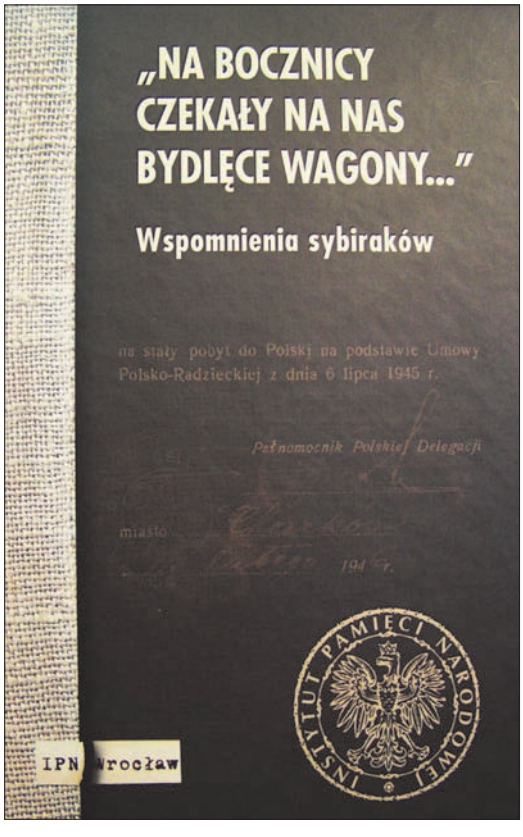

•KONFERENCJE•

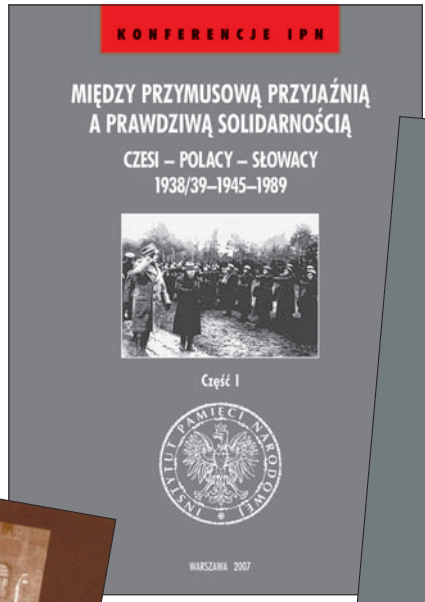

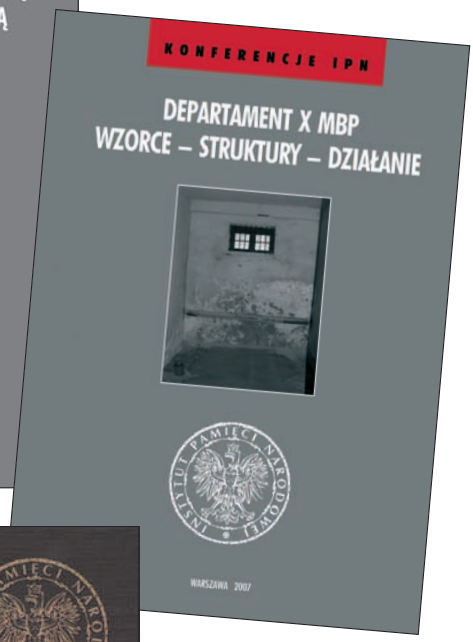

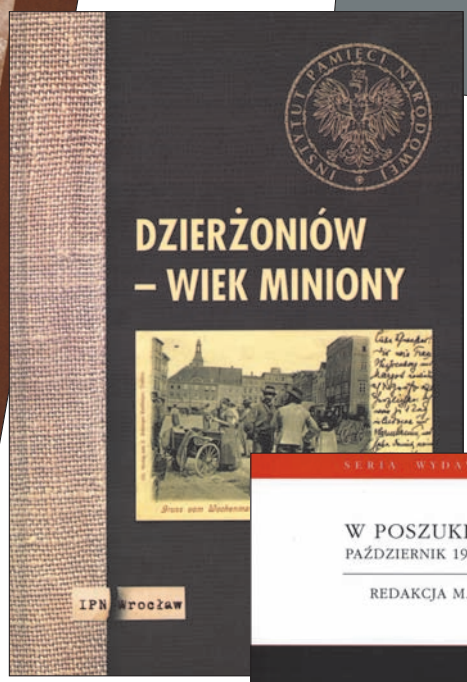

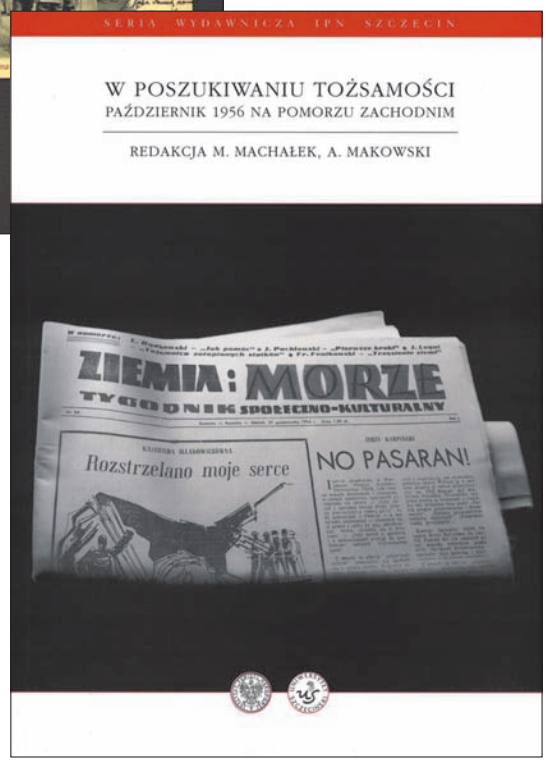

•KONFERENCJE•

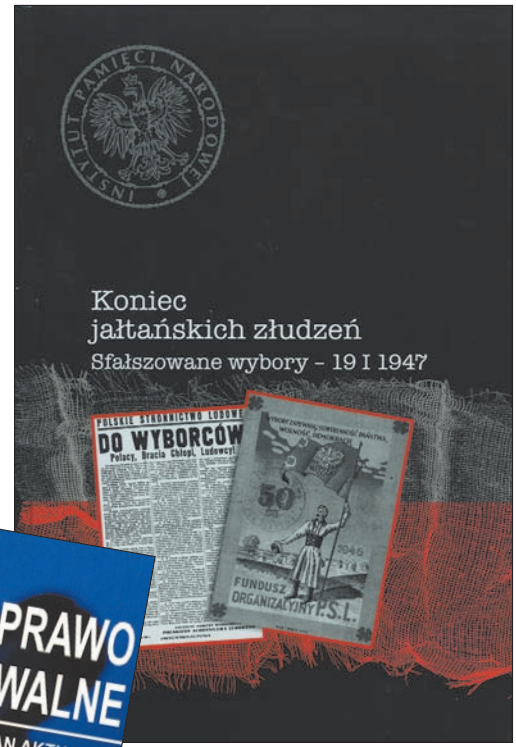

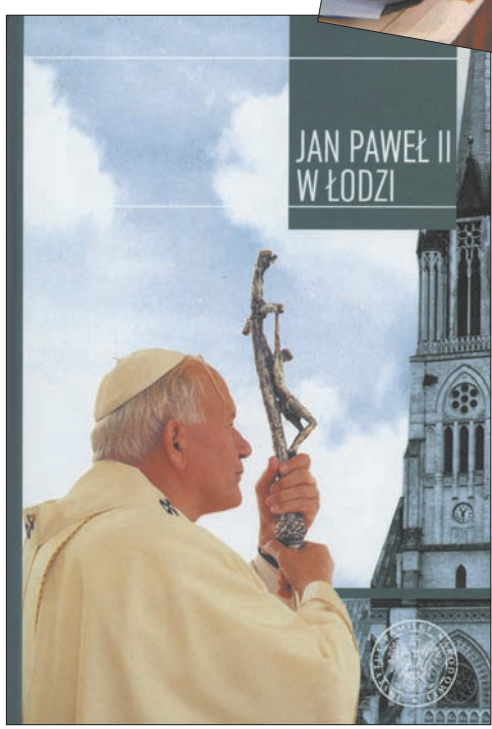

•STUDIA I MATERIAŁY•

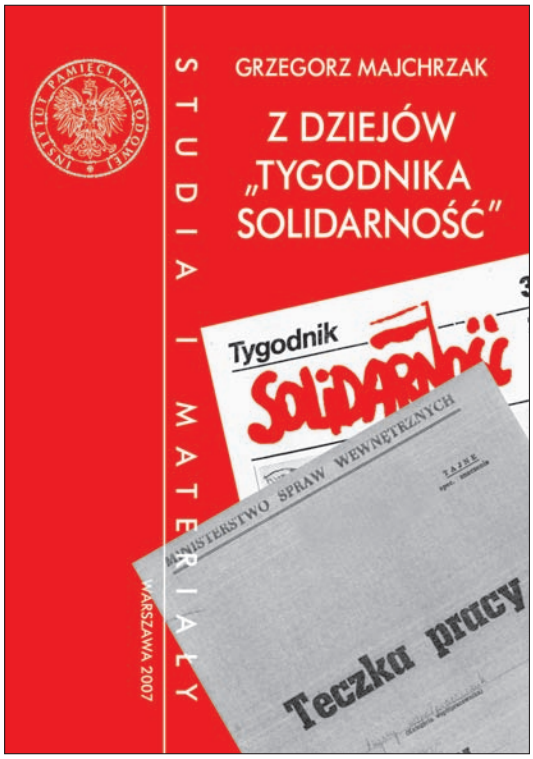

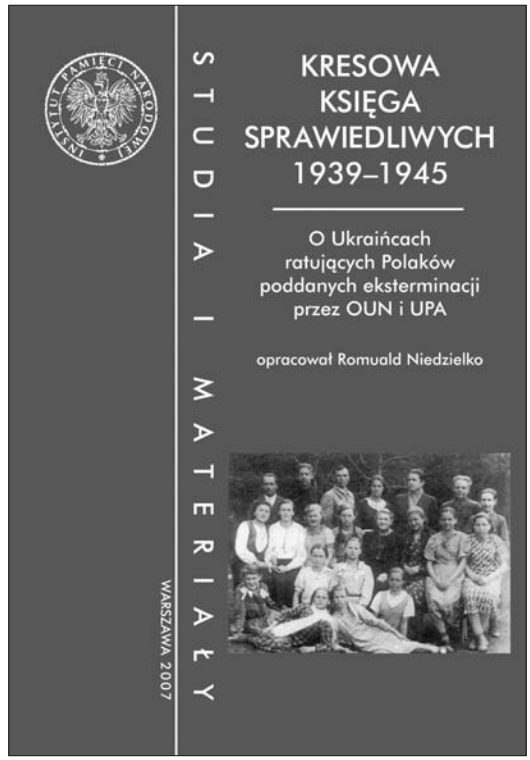

•KSIĄŻKI POPULARNONAUKOWE•

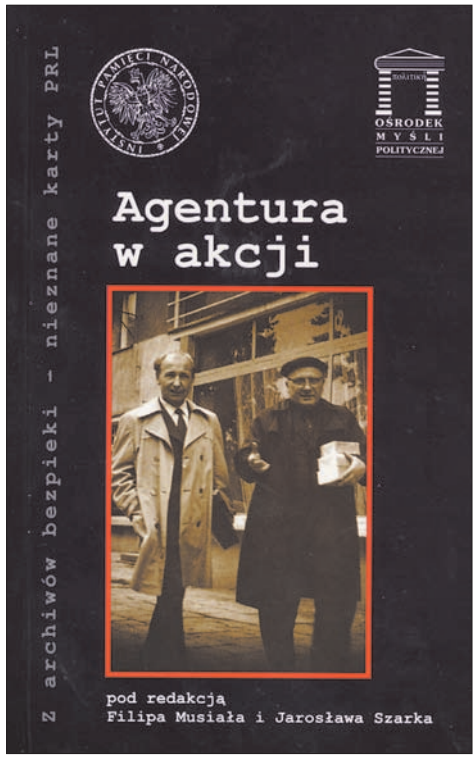

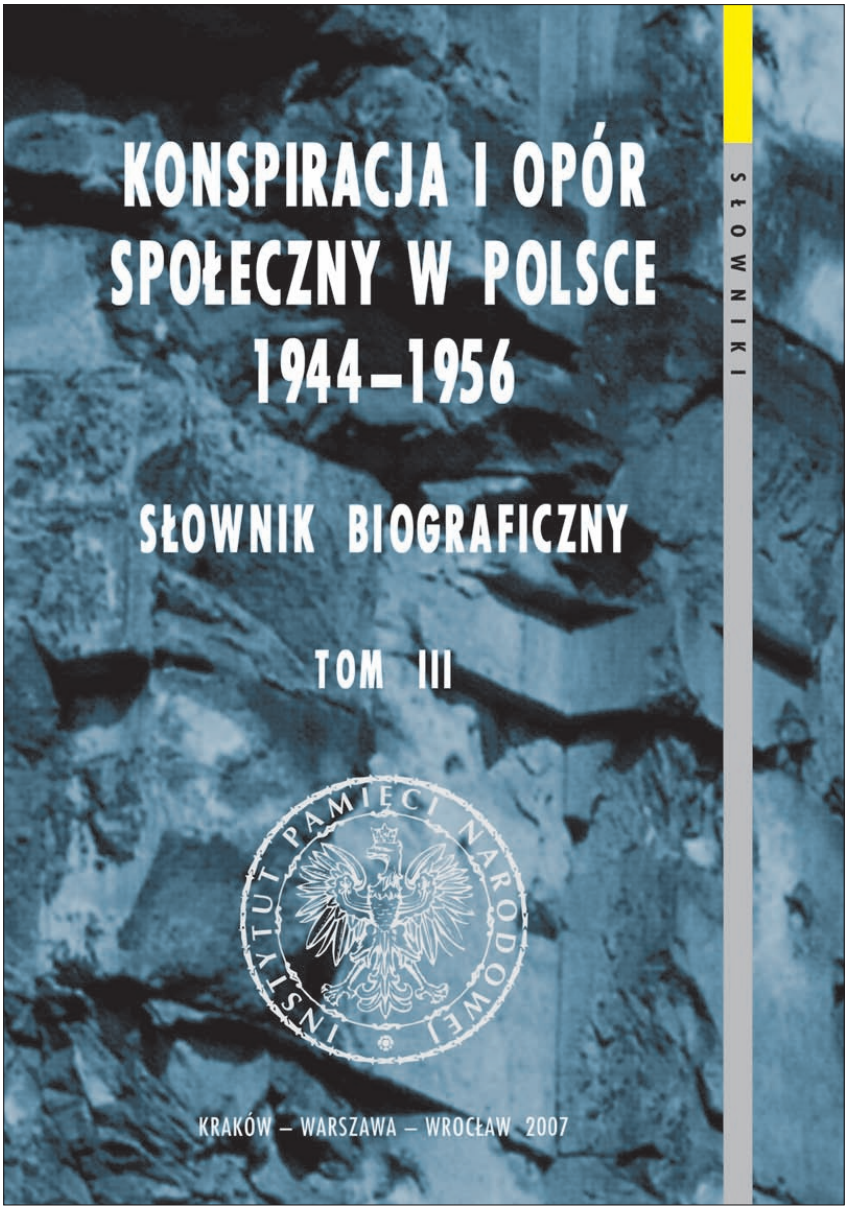
KONSPIRACJA I OPÓR SPOŁECZNY W POLSCE 1944–1956
SŁOWNIK BIOGRAFICZNY
TOM III
INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
KRAKÓW – WARSZAWA – WROCŁAW 2007
SŁOWNIKI

• ALBUMY •

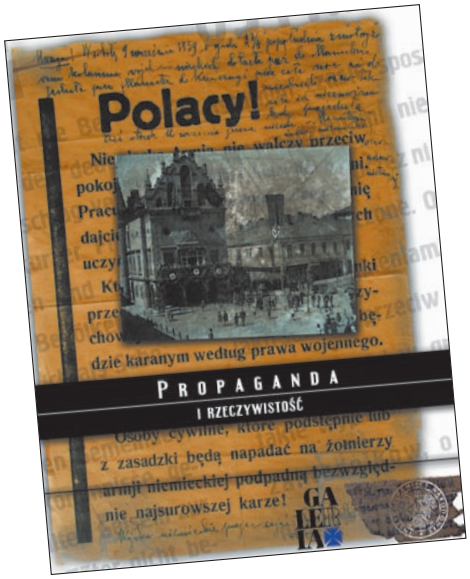
Polacy!
dzie karanym według prawa wojennego.
PROPAGANDA
I RZECZYWISTOŚĆ
z zasadzki będą napadać na żołnierzy
armji niemieckiej podpadną bezwzględ-
nie najsurowszej karze!
GA
LE
RIA

Małgorzata Machałek
Paweł Miedziński
Zbuntowane miasto
szczeciński Grudzień '70 i Styczeń '71

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
Mateusz Szpytma
SPRAWIEDLIWI I ICH ŚWIAT

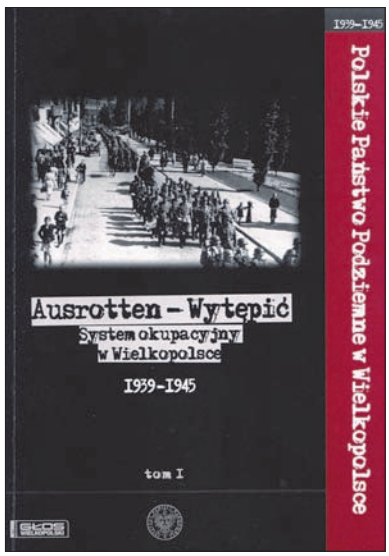
1939–1945
Polskie Państwo Podziemne w Wielkopolsce
Ausrotten – Wytępić
System okupacyjny w Wielkopolsce
1939–1945
tom I

1939–1945
Polskie Państwo Podziemne w Wielkopolsce
Jak Feniks z popiołów
Struktury Polskiego Państwa Podziemnego w Wielkopolsce
1939–1945
tom II

1939–1945
Polskie Państwo Podziemne w Wielkopolsce
Do krwi ostatniej...
Formy walki i oporu Wielkopolan
1939–1945
tom IV

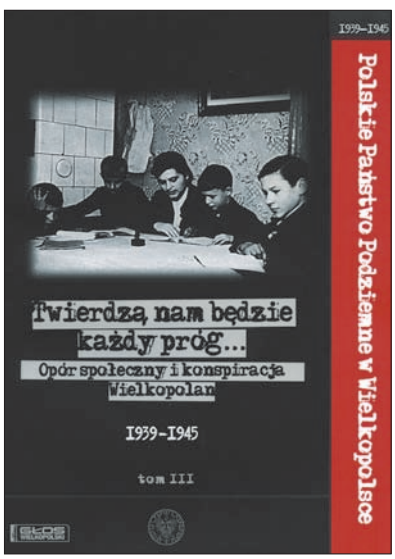
1939–1945
Polskie Państwo Podziemne w Wielkopolsce
Twierdzą nam będzie każdy próg...
Opór społeczny i konspiracja Wielkopolan
1939–1945
tom III

KORONACJA
LEŚNIÓW - 1967

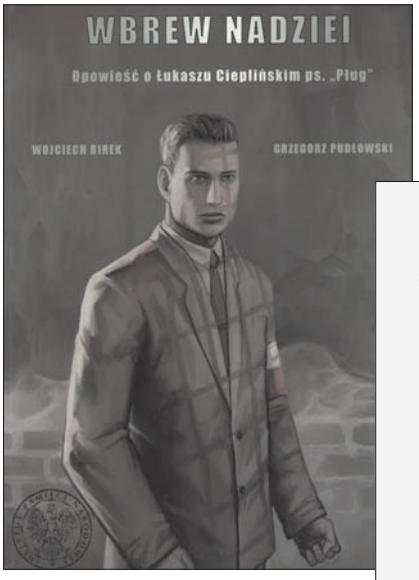
WBREW NADZIEI
Opowieść o Łukaszu Cieplińskim ps. „Pług"
WOJCIECH BIREK
GRZEGORZ PUDŁOWSKI

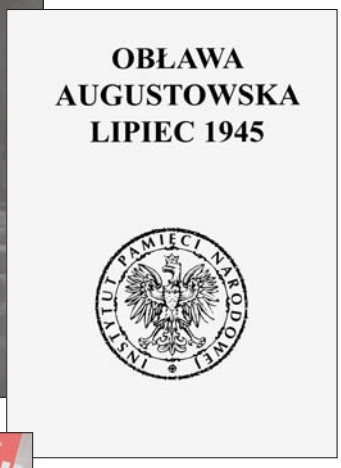
OBŁAWA
AUGUSTOWSKA
LIPIEC 1945

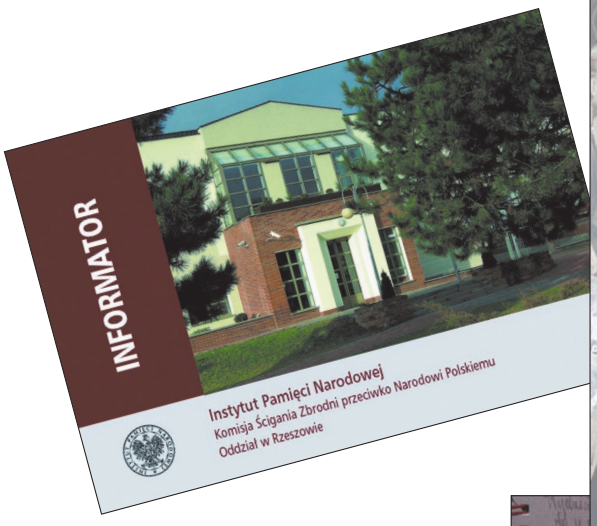
INFORMATOR
Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Oddział w Rzeszowie

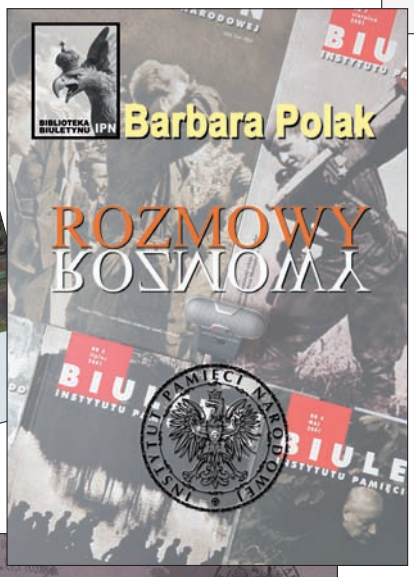
BIBLIOTEKA BIULETYNU IPN
Barbara Polak
ROZMOWY

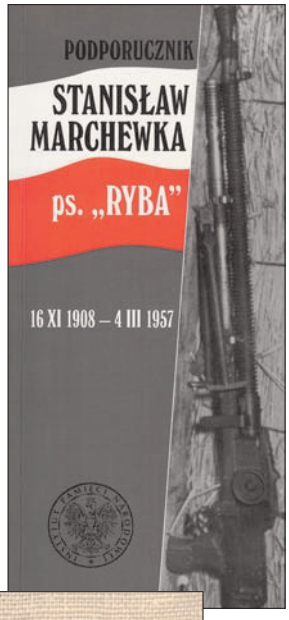
PODPORUCZNIK
STANISŁAW
MARCHEWKA
ps. „RYBA"
16 XI 1908 – 4 III 1957

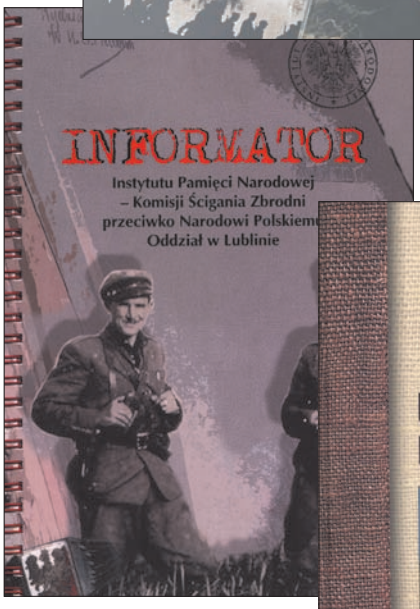
INFORMATOR
Instytutu Pamięci Narodowej
– Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
Oddział w Lublinie

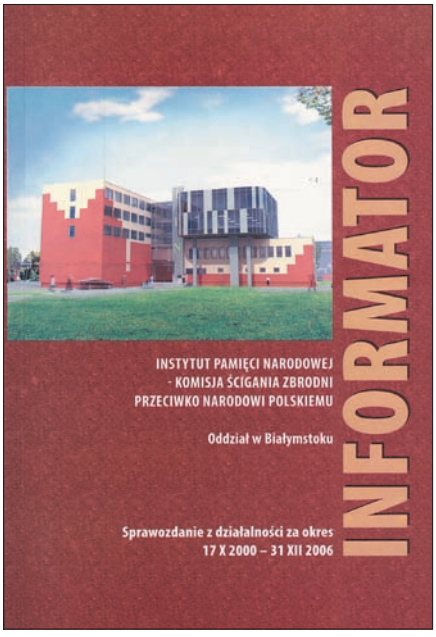
INFORMATOR
INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
- KOMISJA ŚCIGANIA ZBRODNI
PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU
Oddział w Białymstoku
Sprawozdanie z działalności za okres
17 X 2000 – 31 XII 2006

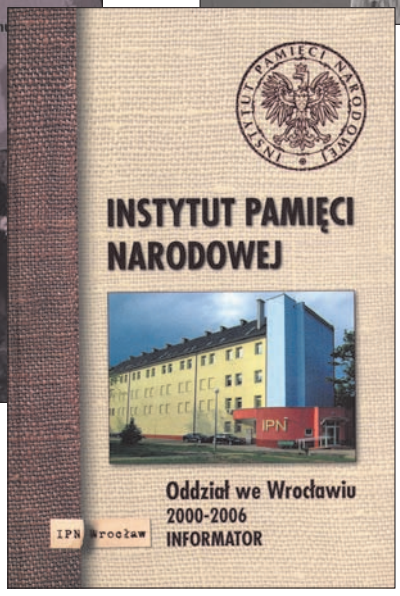
INSTYTUT PAMIĘCI
NARODOWEJ
IPN
Oddział we Wrocławiu
2000-2006
INFORMATOR
IPN Wrocław

•MATERIAŁY EDUKACYJNE•

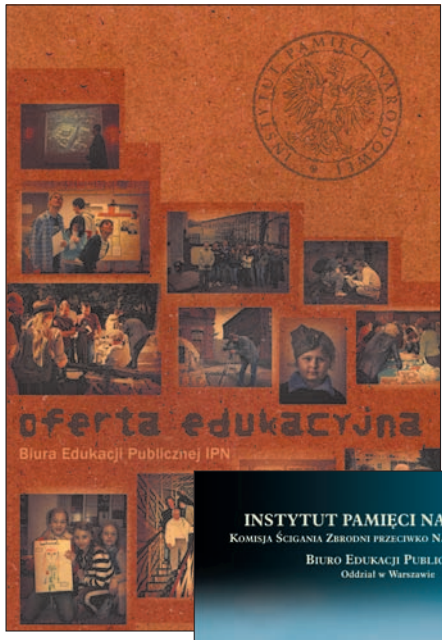

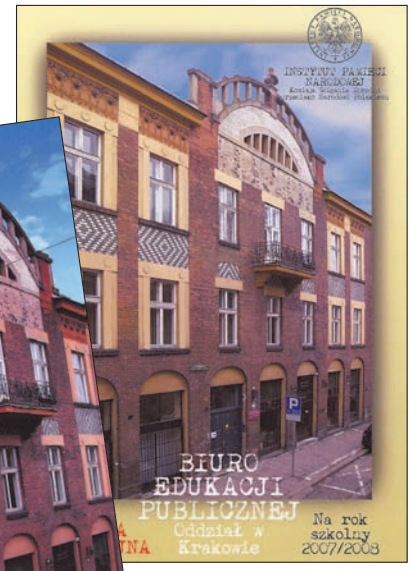

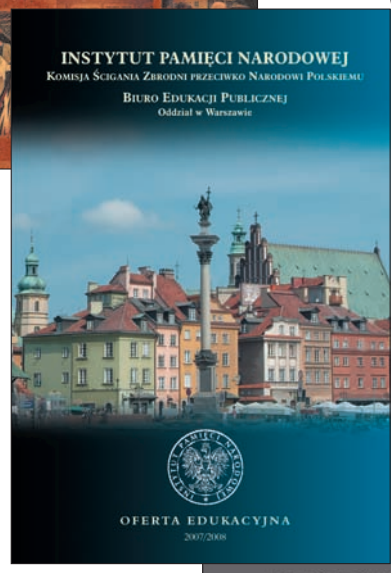

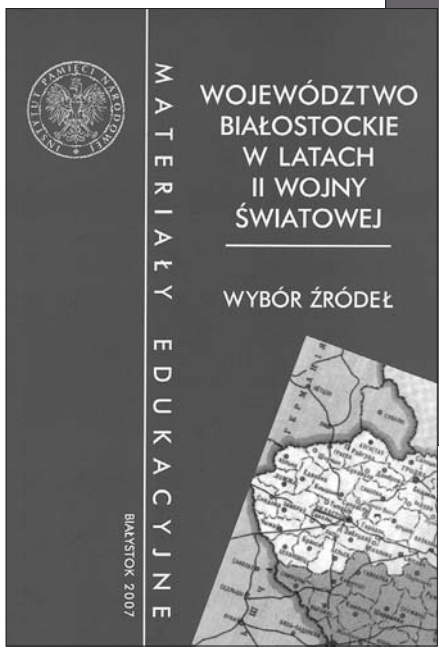

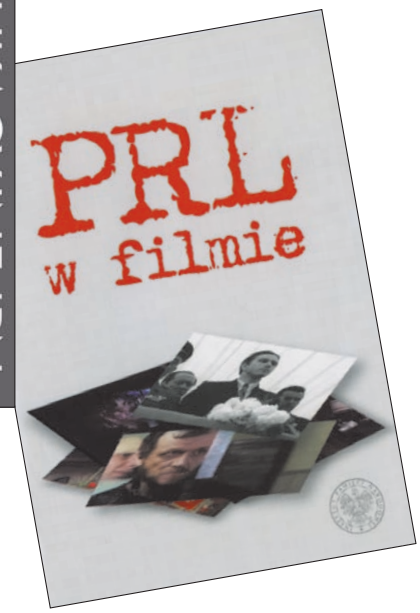

•MATERIAŁY EDUKACYJNE•

• KATALOGI WYSTAW •

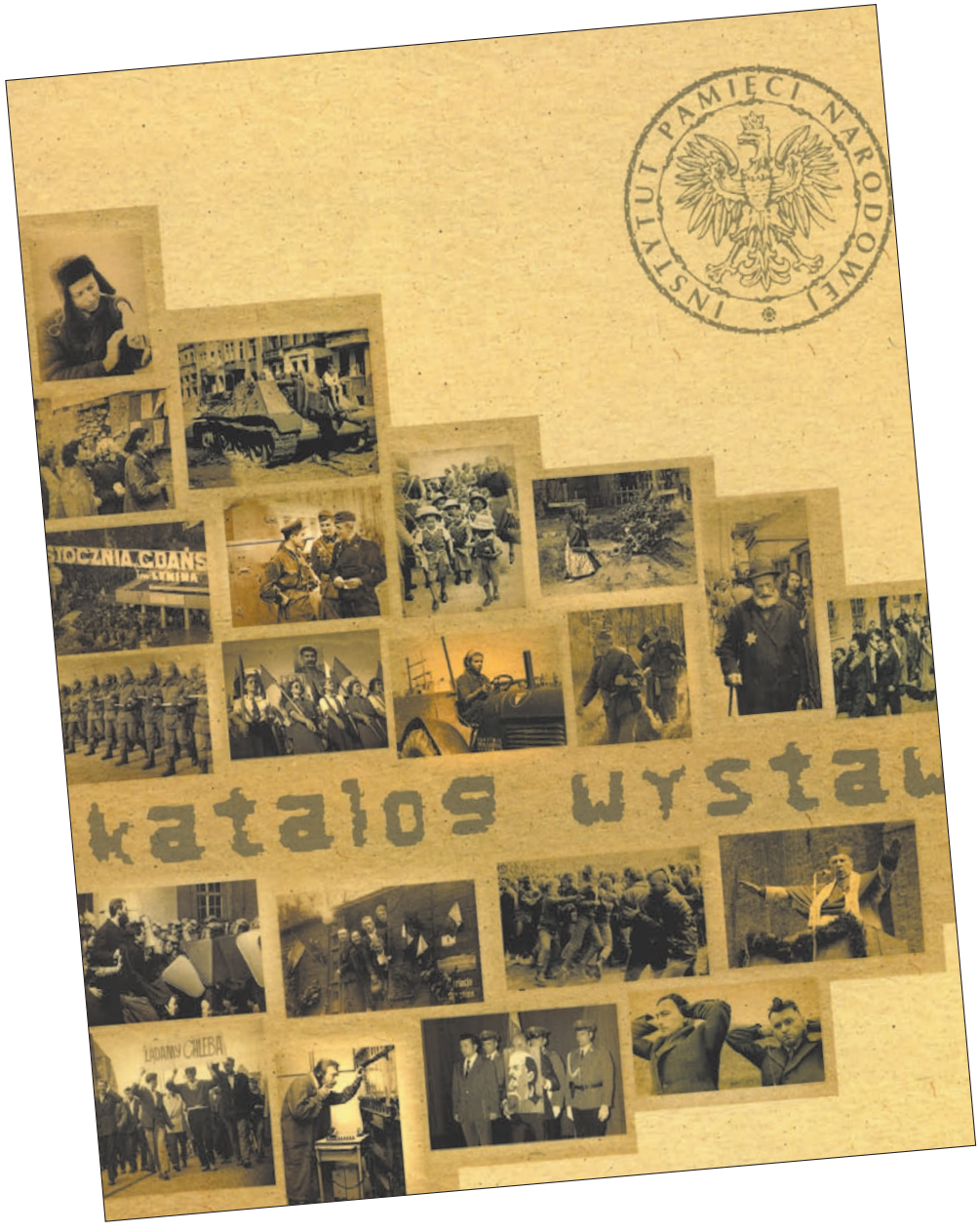

• KATALOGI WYSTAW •

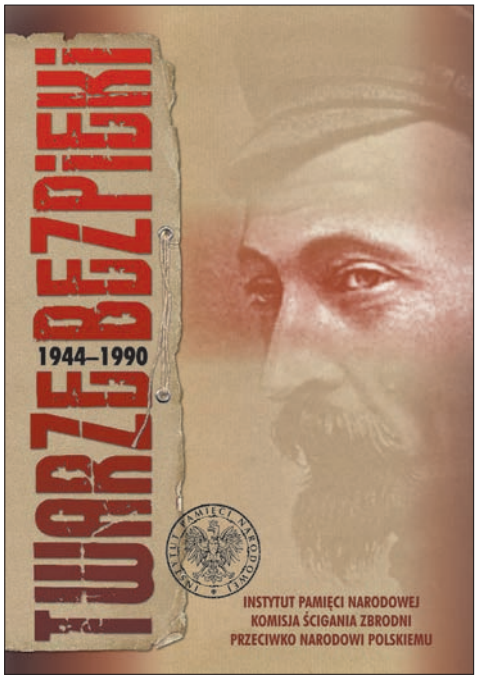

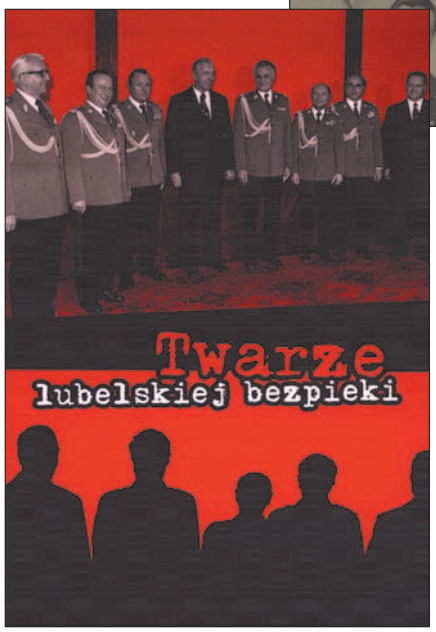

• KATALOGI WYSTAW •

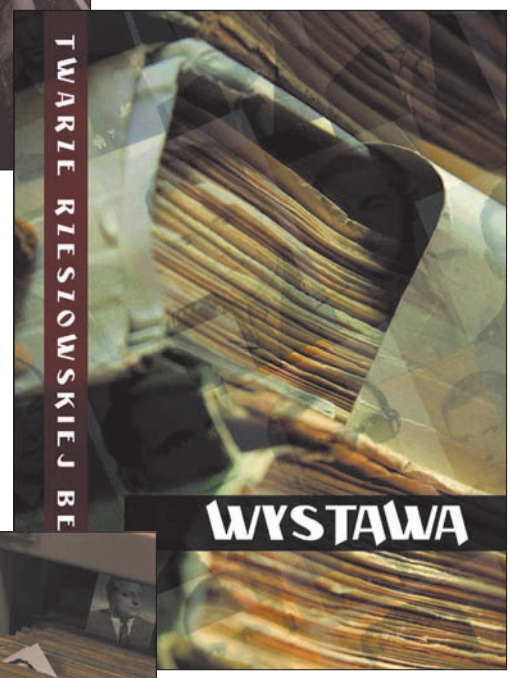

• KATALOGI WYSTAW •

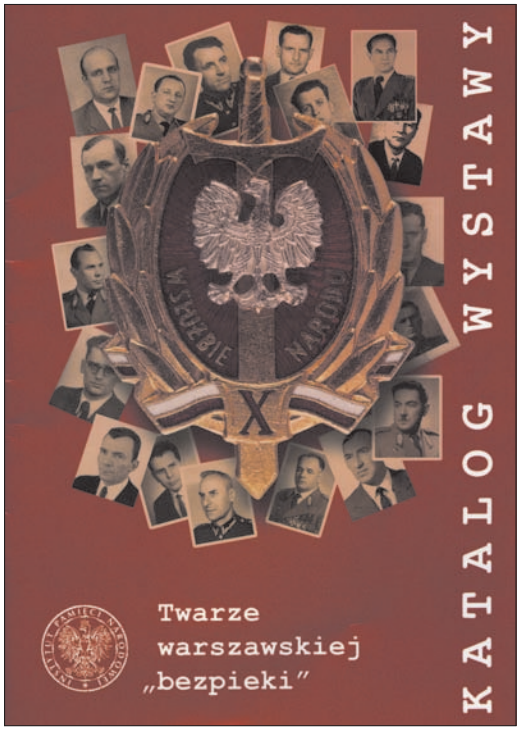

• KATALOGI WYSTAW •

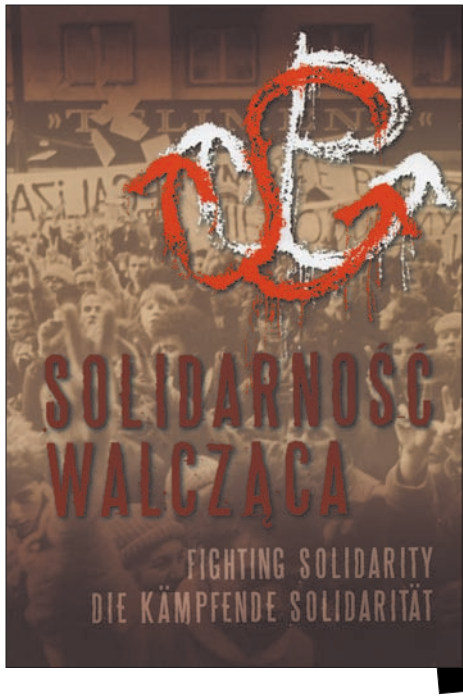

• KATALOGI WYSTAW •

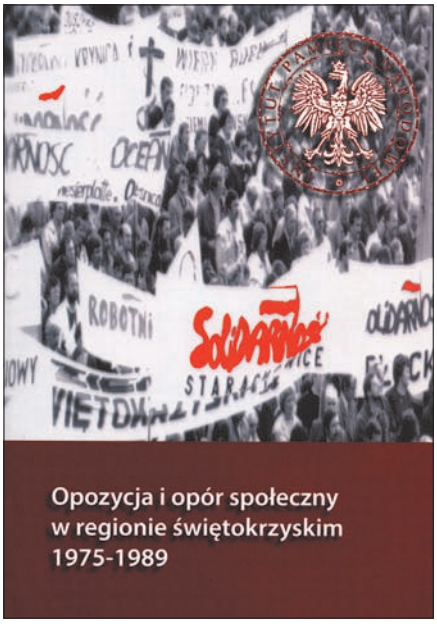

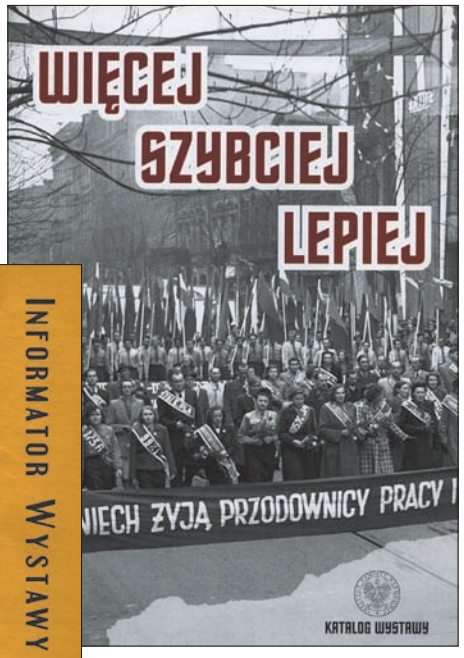

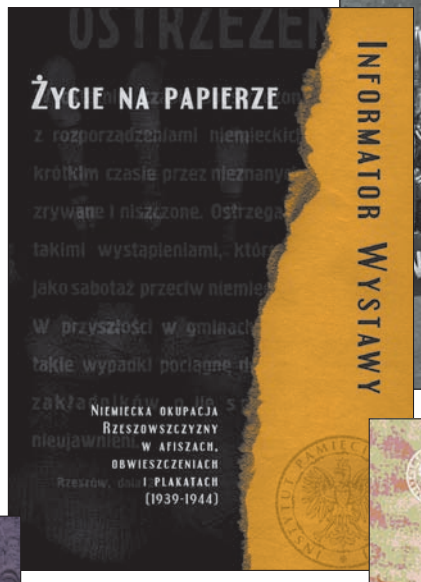

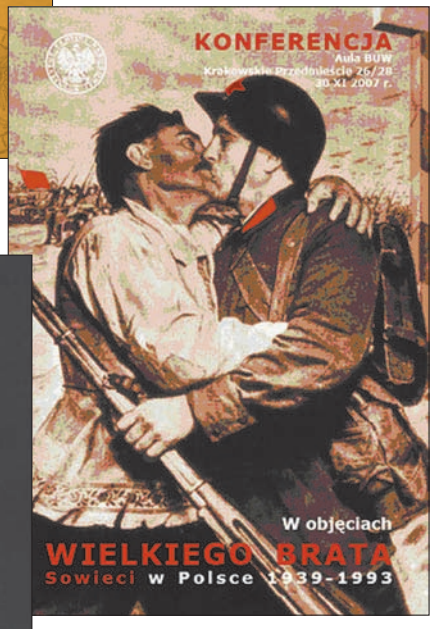

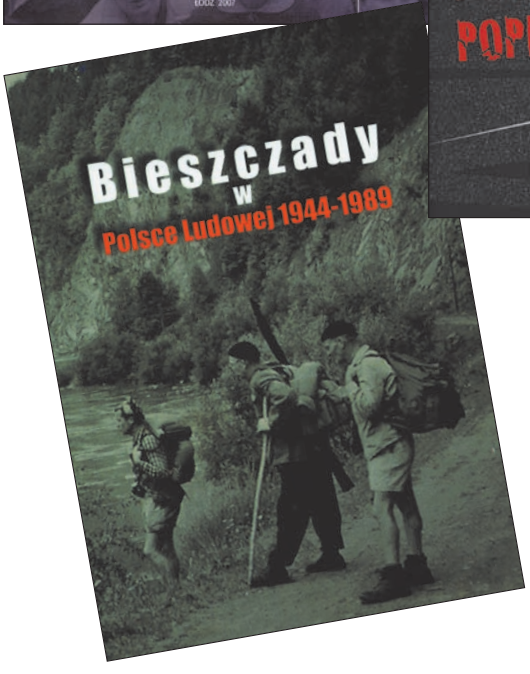

•KSIĄŻKI WYRÓŻNIONE W KONKURSIE IPN „PRAWDA I PAMIĘĆ”•

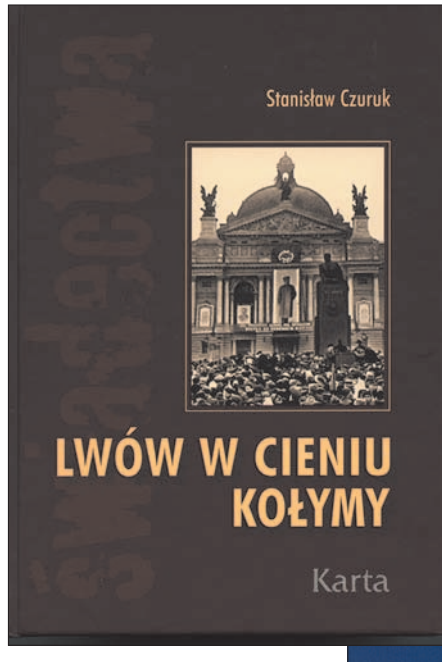

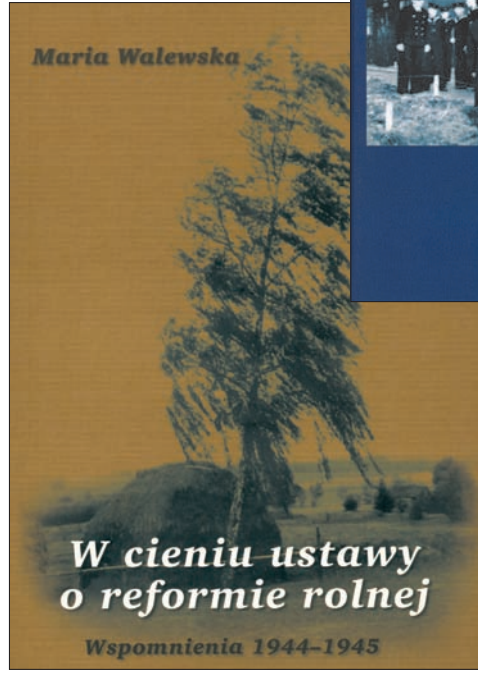

•KSIĄŻKI WYRÓŻNIONE W KONKURSIE IPN „PRAWDA I PAMIĘĆ”•

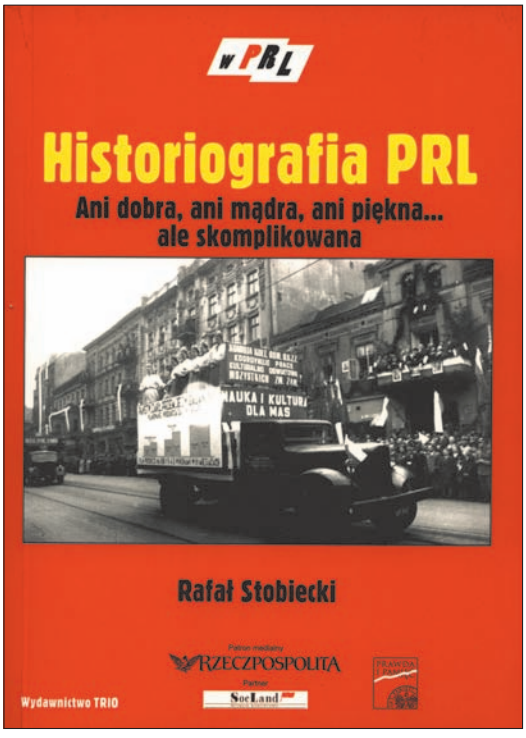

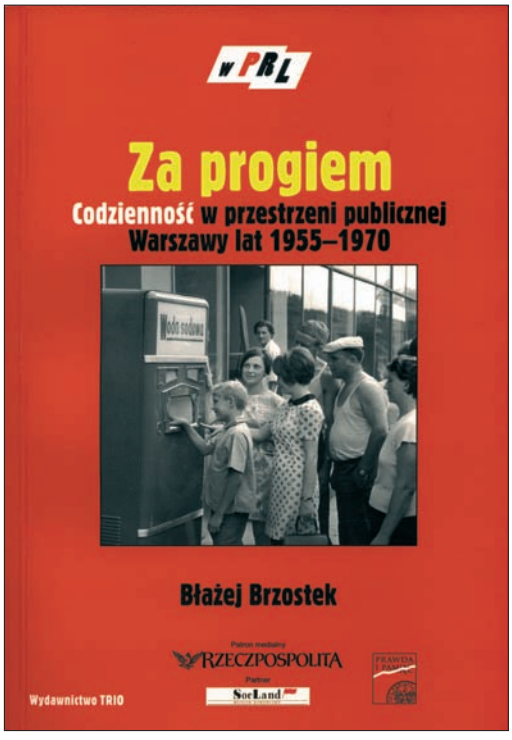

• KATALOGI PUBLIKACJI •

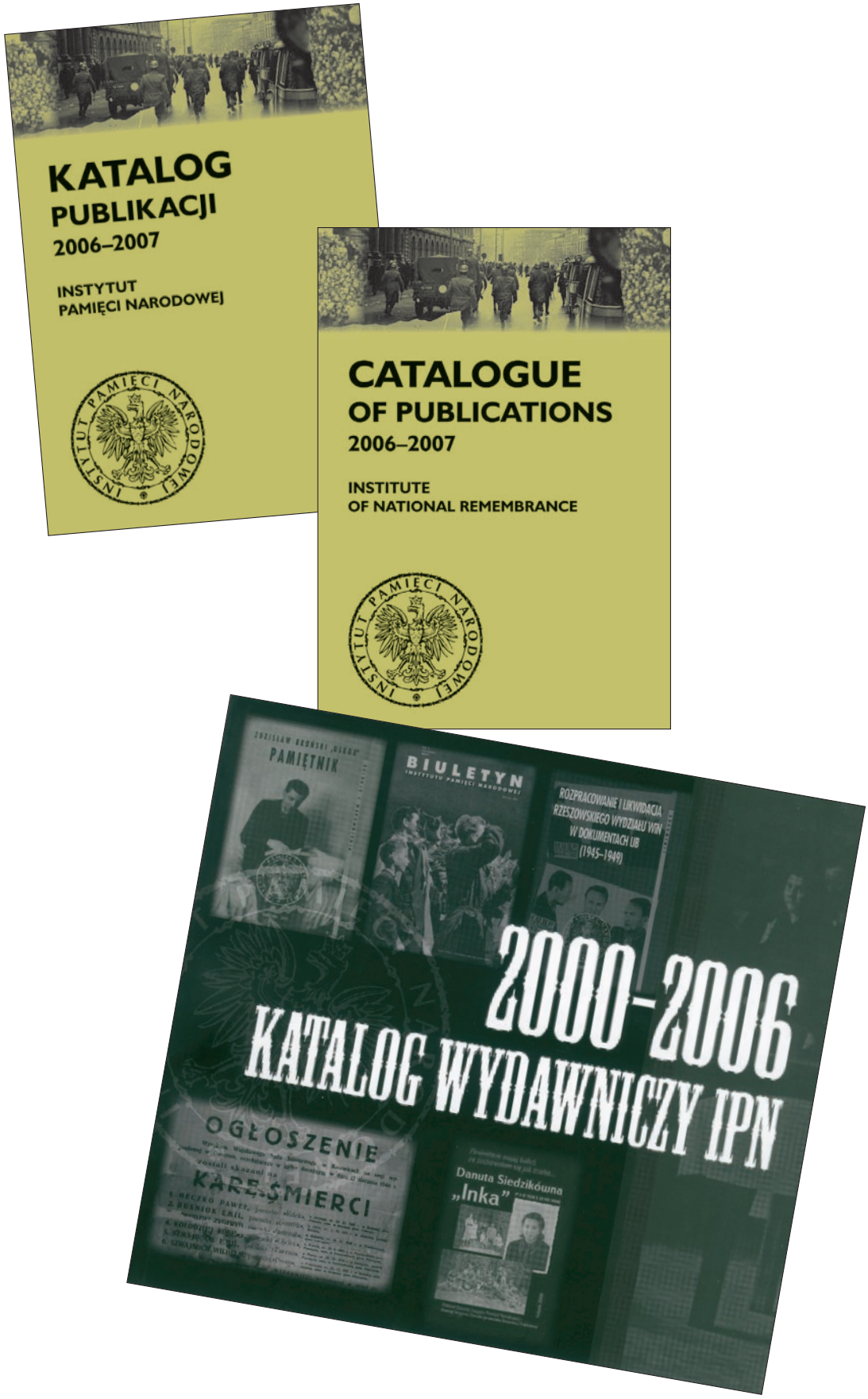

Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu